ဒီဃနိကာယေ

ပာထိကဝဂ္ဂဋီကာ

၁. ပာထိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

သုနက္ခတ္တဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁. အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာတိ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဝသေန ဟေဋ္ဌာ အဂ္ဂဟိတတာယ အပုဗ္ဗဿ အဘိနဝဿ ပဒဿ ဝဏ္ဏနာ အတ္ထဝိဘာဝနာ။ “ဟိတွာ ပုနပ္ပုနာဂတမတ္ထ”န္တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ) ဟိ ဝုတ္တံ။ **မလ္လေသူ**တိ ဧတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ **ဆာယူဒကသမ္ပန္နေ ဝနသဏ္ဍေ ဝိဟရတီ**တိ အနုပိယသာမန္တာ ကတဿ ဝိဟာရဿ အဘာဝတော။ ယဒိ န တာဝ ပဝိဋ္ဌော, ကသ္မာ “ပာဝိသီ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ပဝိသိဿာမီ”**တိအာဒိ, တေန အဝဿံ ဘာဝိနိ ဘူတေ ဝိယ ဥပစာရာ ဟောန္တီတိ ဒဿေတိ။ ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေန္တော **“ယထာ ကိ”**န္တိအာဒိမာဟ။ **တေန္တိ** ဧတံ “အတိပ္ပကေ ခေါ”တိအာဒိကံ စိန္တနံ **အဟောသိ။ အတိဝိယ ပကေ ခေါ**တိ အတိဝိယ ပါတောဝ။ ဆန္နကောပီနတာယ, ပရိဗ္ဗာဇကပဗ္ဗဇ္ဇုပဂမေန စ **ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကံ,** န နဂ္ဂပရိဗ္ဗာဇကံ။

၂. ယသ္မာ ဘဂဝတော ဥစ္စာကုလပ္ပသုတတံ, မဟာဘိနိက္ခမနနိက္ခန္တတံ, အနညသာဓာရဏဒုက္ကရစရဏံ, ဝိဝေကတသံ, လောကသမ္ဘာဝိတတံ, ဩဝါဒအနုသာသနီဟိ လောကဿ ဗဟုပကာရတံ, ပရပ္ပဝါဒမဒ္ဒနံ, မဟိဒ္ဓိကတံ , မဟာနုဘာဝတန္တိ ဧဝမာဒိကံ တံတံအတ္တပစ္စက္ခဂုဏဝိသေသံ နိဿာယ ယေဘုယျေန အညတိတ္ထိယာပိ ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ အာဒရဂါရဝဗဟုမာနံ ဒဿေန္တိယေဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဘဂဝန္တံ ဒိသွာ မာနထဒ္ဓတံ အကတွာ”**တိအာဒိ။ **လောကသမုဒာစာရဝသေနာ**တိ လောကေ ပစာရဝသေန။ **စိရဿ**န္တိ စိရကာလေန။ **အာဒီနိ ဝဒန္တိ** ဥပစာရဝသေန။ **တဿာ**တိ ဘဂဝတော ဧတ္တဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ။ **ဂိဟိသဟာယော**တိ ဂိဟိကာလတော ပဋ္ဌာယ သဟာယော။ **ပစ္စက္ခာတော**တိ ယေနာကာရေန ပစ္စက္ခာနာ, တံ ဒဿေတုံ **“ပစ္စက္ခာမီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၃. **ဥဒ္ဒိဿာ**တိ သတ္ထုကာရဘာဝေန ဥဒ္ဒိဿာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယောတိ တံ ဒဿေန္တော **“ဘဂဝတ မေ”**တိအာဒိမာဟ။ ယဒါ သုနက္ခတ္တဿ “ဘဂဝန္တံ ပစ္စက္ခာမီ”တိ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ, တဒါ ဘိန္နာ, တဒါ ဧဝဿ ဘဂဝတာ သဒ္ဓိံ ကောစိ သမ္ဗန္ဓော နတ္ထိ အသက္ယပုတ္တိယဘာဝတော သာသနတော ပရိဗာဟိရတ္တာ။ အယံ တာဝေတ္ထ သာသနယုတ္တိ, သာ ပနာယံ ဌပေတွာ သာသနယုတ္တိကောဝိဒေ အညေသံ န သမ္ပဒေဝ ဝိသယောတိ ဘဂဝတ သဗ္ဗသာဓာရဏဝသေနဿ အတ္တနာ သမ္ဗန္ဓာဘာဝံ ဒဿေတုံ **“အပိ နု”**တိ အာဒိံ ဝတွာ သုနက္ခတ္တံ **“ကော သန္တော ကံ ပစ္စာစိက္ခသီ”**တိ အာဟ။ ယသ္မာ မုခာဂတောယံ သမ္ဗန္ဓော, န ပူဇာဂတာဒိကော, ယော စ ယာစကယာစိတဗ္ဗတာဝသေန ဟောတိ, တဒုဘယမ္ပေတ္ထ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော ဘဂဝတ သုနက္ခတ္တံ “ကော သန္တော ကံ ပစ္စာစိက္ခသီ”တိ အဝေစ, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“ယာစကော ဝာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယာစိတကော ဝာ ယာစကံ ပစ္စာစိက္ခေယျာတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တွံ ပန နေဝ ယာစကော** “အဟံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟရိဿာမီ”တိ ဧဝံ မမ သန္တိကံ အနုပဂတတ္တာ။ **န ယာစိတကော** “ဧဟိ တွံ သုနက္ခတ္တ မမံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟရာဟီ”တိ ဧဝံ မယာ အပတ္ထိတတ္တာ။

ကော သမာနောတိ ယာစကယာစိတကေသု ကော နာမ ဟောန္တော။ **ကန္တိ** ယာစကယာစိတကေသု ဧဝ ကံ နာမ ဟောန္တံ မံ **ပစ္စာစိက္ခသိ။ တုစ္ဆပုရိသာ**တိ ဈာနမဂ္ဂါဒိဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေသု ကဿစိပိ အဘာဝတ ရိတ္တပုရိသာ။ နနု စာယံ သုနက္ခတ္တော လောကိယဇ္ဈာနာနိ, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉ္စ ဥပ္ပာဒေသီတိ? ကိဉ္စာပိ ဥပ္ပာဒေသိ, တတော ပန ဘဂဝတိ အာဃာတုပ္ပာဒနေန သဟေဝ ပရိဟီနော အဟောသိ။ အပရာဓော နာမ သုပ္ပဋိပတ္တိယာ ဝိရဇ္ဈနဟေတုဘူတော

ကိလေသုပ္ပာဒေတိ အာဟ **“ယတ္တကော တေ အပရာဓော, တတ္တကော ဒေသော”** တိ။ **ယာဝဠ္ဌာ** တိ အဝဓိပရိစ္ဆေဒဘာဝဒဿနံ “ယာဝဠ္ဌ တေန ဘဂဝတာ”တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၃) ဝိယ။ **တေတိ** တယာ။ **ဣဒန္တိ** နိပါတမတ္တံ။ **အပရဒ္ဓ န္တိ** အပရဇ္ဈိတံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – “ပစ္စာစိက္ခာမိအနာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တ”န္တိအာဒိနိ ဝဒန္တေန တုဋ္ဌပုရိ သ တယာ ယာဝဠ္ဌိဒံ အပရဒ္ဓံ, န တဿ အပရာဓဿ ပမာဏံ အတ္ထီတိ။

၄. မနုဿဓမ္မာ တိ ဘာဝနာနုယောဂေန ဝိနာ မနုဿေဟိ အနုဋ္ဌာတဗ္ဗဓမ္မာ။ သော ဟိ မနုဿာနံ စိတ္တာဓိဋ္ဌ ဌာနမတ္တေန ဣဇ္ဈနတော တေသံ သမ္ဘာဝိတဓမ္မော ဝိယ ဠိတော တထာ ဝုတ္တော, မနုဿဂ္ဂဟဏဥ္စေတ္ထ တေသု ဗဟုလံ ပဝတ္တနတော။ **ဣဒ္ဓိဘူတံ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ,** န အာဒေသနာနုသာသနီဟဋ္ဌိဟာရိယန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **ကတေတိ** ပဝတ္တိတေ။ **နိယ္ယာတိ** တိ နိဂ္ဂစ္ဆတိ, ဝဋ္ဋဒုက္ခတော နိဂ္ဂမနဝသေန ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဓမ္မေ ဟိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တေ တံသမင္ဂိပုဂ္ဂလော “နိဂ္ဂစ္ဆတီ”တိ ဝုစ္စတိ, အဌကထာယံ ပန နိ-သဒ္ဒော ဥပသဂ္ဂမတ္တံ, ယာတိ ဣစ္စေဝ အတ္ ထောတိ ဒဿေတုံ **ဂစ္ဆတီ** တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **တတ္ကာ** တိ ပဓာနဘာဝေန ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ဘုမ္မဝသေ န ပဋ္ဌိနိဒ္ဒေသောတိ တသ္မိံ ဓမ္မေ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ နိယ္ယန္တေတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“တသ္မိံ။ပေ။ သံဝတ္တမာနေ”** တိ။

၅. အဂ္ဂန္တိ ဉာယတီတိ **အဂ္ဂညံ။ လောကပညတ္တိ** န္တိ လောကဿ ပညာပနံ။ **လောကဿ အဂ္ဂ** န္တိ လောကု ပ္ပတ္တိသမယေ **“ဣဒံ နာမ လောကဿ အဂ္ဂ”န္တိ ဝေဝံ ဇာနိတဗ္ဗံ** ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ။ **အဂ္ဂမရိယာဒ** န္တိ အာဒိမရိယာဒံ။

၆. တွေက်ကံ ဝိပ္ပလပိတ္ဝတ တိ “န အနာဟံ ဘန္တေ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဒိဿ ဝိဟရိဿာမီ”တိ, “န ဟိ ပန မေ ဘန္တ တေ ဘဂဝတ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ ဣဒ္ဓိဟဋ္ဌိဟာရိယံ ကရောတီ”တိ, “န ဟိ ပန မေ ဘန္တေ ဘဂဝတ အဂ္ဂညံ ပညပေ တီ”တိ စ တွေက်ကံ ဝိပ္ပလပိတ္ဝတ။ ဣဒံ ကိရ သော ဘဂဝတ သတ္ထုကိစ္စံ ဣဒ္ဓိဟဋ္ဌိဟာရိယံ, အဂ္ဂညပညာပနဥ္စ ကာတုံ န သက္ကောတီတိ ပကာသေန္တော ကထေသိ။ တေနာဟ **“သုနက္ခတ္တော ကိရာ”** တိအာဒိ။ ဥတ္တရဝစနဝသေန ပတိဋ္ဌာ ဘာဝတော **အပ္ပတိဋ္ဌော။** တတော ဧဝ **နိရုတော** နိဿဒ္ဒော။

အာဒီနဝဒဿနတ္ထ န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကဿ အာဒီနဝဿ ဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **“သယမေဝ ဂရဟံ ဟာပုဏိဿ သီ”**တိ။ သမ္ပရာယိကာ ပန အာဒီနတ အနေကဝိဓာ, တေ ဒဿေန္တော သုနက္ခတ္တော န သဒ္ဒဟေယ္ယာတိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိ ကဿေဝ ဂဟဏံ ။ **အနေကကာရဏေနာ**တိ “ဣတိပိ သော ဘဂဝတ အရဟ”န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇, ၂၅၅) အနေကဝိ ဓေန ဝဏ္ဏကာရဏေန။ ဧဝံ မေ အဝဏ္ဏော န ဘဝိဿတီတိ အဇ္ဈာသယေန **အတ္တနော ဗာလတာယ** ဝဏ္ဏာရဟာနံ **အဝဏ္ဏံ ကထေတ္ဝတ။** ဧဝံ ဘဂဝတ မက္ခိဘာဝေ အာဒီနဝံ ဒဿေတ္ဝတ ပုန တဿ ကထနေ ကာရဏံ ဝိဘာဝေတုံ “ဣတိ ခေ တေ”တိအာဒိမာဟာတိ တံ ဒဿေတုံ **“တတော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝဥ္ဟိ သုနက္ခတ္တဿ အပ္ပကောပိ ဝစနောကာ သော န ဘဝိဿတီတိ။ **အပက္ကမိ** တိ အတ္တနာ ယထာဌိတာ ဝုဋ္ဌာယ အပသက္ကိ။ **အပက္ကန္တော** သာသနတော ဘဋ္ဌ ဌော။ တေနာဟ **“စုတော”**တိ။ **ဧဝမေတတိ** အပက္ကမန္တော စ န ယထာ တထာ အပက္ကမိ, ယထာ ပန ကာယဿ ဘေ ဒာ အပာယေ နိဗ္ဗတ္တေယ္ယ, ဧဝမေဝ **အပက္ကမိ။**

ကောရခတ္တိယဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၇. ဒွီဟိ ပဒေဟီတိ ဒွီဟိ တက္ကေဟိ **အာရဒ္ဓံ** ဗုဒ္ဓိရေကဝသေန တဒုဘယတ္ထနိဒ္ဒေသဝသေန ဥပရိဒေသနာ ယ ပဝတ္တတ္တာ။ **အနုသန္ဓိဒဿနဝသေနာ** တိ ယထာနုသန္ဓိသင်္ခာတအနုသန္ဓိဒဿနဝသေန။

ဧကံ သမယန္တိ စ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **“ဧကသ္မိံ သမယေ”** တိ စ။ **ထူလူ နာမ ဇနပဒေ**တိ ဇနပ ဒိနံ ရာဇကုမာရာနံ ဝသေန တထာလဒ္ဓနာမေ။ ကုက္ကုရဝတံ သမာဒာနဝသေန ဧတသ္မိံ အတ္ထီတိ **ကုက္ကုရဝတိကော** တိ အာဟ **“သမာဒိန္နကုက္ကုရဝတော”** တိ။ **အညမ္ပိ** တိ “စတုက္ကောဏ္ဍိကဿေဝ ဝိစရဏံ, တထာ ကတ္ဝတဝ ခာဒနံ, ဘုဥ္ဇနံ, တမဟာဒံ ဥဒ္ဒရိတ္ဝတ မုတ္တဿ ဝိဿဇ္ဇန”န္တိ ဧဝမာဒိကံ အညမ္ပိ သုနခေဟိ ကာတဗ္ဗကိရိယံ။ စတူဟိ သရီရာဝယဝေဟိ ကုဏ္ဍာနံ ဂမနံ **စတုက္ကောဏ္ဍော,** သော ဧတသ္မိံ အတ္ထီတိ **စတုက္ကောဏ္ဍိကော။** သော ပန ယသ္ မာ စတူဟိ သရီရာဝယဝေဟိ သင်္ဃဋ္ဋိတဂမနော ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“စတုသင်္ဃဋ္ဋိတော”** တိ။ တေနေတဟ **“ဒွ ဝေ ဇဏ္ဏုနီ”**တိအာဒိ။ **ဘက္ခသ** န္တိ တ ဘက္ခိတဗ္ဗံ, အသိတဗ္ဗဥ္စ။ တေနေတဟ **“ယံ ကိဥ္စိ ခာဒနီယံ ဘောဇနီယ”** န္တိ

တိ။ ကာမံ ခာဒနွ နာမ မုခေန ကာတဗ္ဗံ, ဟတ္ထေန ပန တတ္ထ ဥပနာမနံ နိတရေတုံ အ၀ဏ္ဏရဏံ ကတန္တိ အာဟ **"ဟတ္ထေန အပရာမသိတွာ"**တိ, အဂ္ဂဟေတွာတိ အတ္ထော။ **သုန္ဒရရူပေ** တိ သုန္ဒရဘာဝေ။ **၀တာတိ ပတ္ထနတ္ထေ နိပါတော** "အဟော ၀တာဟံ လာဘီ အဿ"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ "သမဏေန နာမ ဝေရူပေန ဘဝိတဗ္ဗံ အဟော ၀တာဟံ ဧဒိသော ဘဝေယျ"န္တိ ဧဝံ တဿ ပတ္ထနာ အဟောသိ။ တေနာဟ **"ဧဝံ ကိရာ"**တိအာဒိ။

ဂရဟတ္ထေ **အပိ-ကာရော** "အပိ သိဉ္စေ ပလဏ္ဍုက"န္တိအာဒီသု ဝိယ။ **အရဟတ္ထေ စ** ဗုဒ္ဓေ, ဗုဒ္ဓသာဝကေ "အရဟန္တော ခီဏာသဝ န ဟောန္တီ"တိ **ဧဝံ တဿ ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပန္နာ။** ယထာဟ **မဟာသီဟနာဒသုတ္တေ** "နတ္ထိ သမဏဿ ကေတမဿ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မာ အလမရိယဉာဏဒဿနဝိသေသော"တိ (မ. နိ. ၁.၁၄၆)။ **သတ္တမံ ဒိ၀သ**န္တိ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂ၀စနံ။ **အလသကေနာ**တိ အဇီရဏ္ဏေန အာမရောဂေန။

အဋ္ဌိတစမတ္တတာယ **ပုရာဏပဏ္ဏသဒိသော။** **ဗီရဏတ္ထမ္ဘက** န္တိ ဗီရဏဂစ္ဆာ။

မတ္တာ တေဿ အတ္ထီတိ **မတ္တံ,** ဘောဇနမတ္တ၀န္တန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ပမာဏယုတ္တ"** န္တိ။ **မန္တာ မန္တာ**တိ မန္တာယ မန္တာယ။

၈. ကေဒ္ဒဝီဟိကာယ ဂဏနာယ။ **နိရာဟာရောဝ အဟောသိ** ဘဂဝတော ၀စနံ အညထာ ကာတုကာမော, တထာဘူတောပိ သတ္တမေ ဒိ၀သေ ဥပဋ္ဌာကေန ဥပနီတံ ဘက္ခသံ ဒိသွာ "ခီ"တိ ဥပဋ္ဌာပေတုံ အသက္ကောန္တော ဘောဇနတဏှာယ အာကမ္ပိယမာနဟဒယော တံ ကုစ္ဆိပူရံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဘဂဝတာ ဝုတ္တနိယာမေနေဝ ကာလမကာသိ။ တေန ဝုတ္တံ **"အထဿာ"** တိအာဒိ။ **သစေပိ။ပေ။ စိန္တေယျာ** တိ ယဒိ ဧသော အစေလော "ခီ"တိ ပစ္စုပဋ္ဌပေတွာ "အဇ္ဇပိ အဟံ န ဘုဉ္ဇေယျ"န္တိ စိန္တေယျ, တထာစိန္တနေ သတိပိ ဒေ၀တာဝိဂ္ဂဟေန **တံ ဒိ၀သံ။ပေ။ ကရေယျ။** ကသ္မာ? **အဒွေဇ္ဈ၀စနာ ဟိ တထာဂတာ,** န တေသံ ၀စနံ ဝိတထံ ဟောတိ။

ဂတဂတဋ္ဌာနံ အင်္ဂဏမေဝ ဟောတီ တိ တေဟိ တံ ကမ္မိတွာ ဂစ္ဆန္တေဟိ ဂတဂတပ္ပဒေသော ဥတ္တရကသာမန္တာ ဝိ၀ဋ္ဋင်္ဂဏမေဝ ဟုတွာ ဥပဋ္ဌာတိ။ **တေတိ** တိတ္တိယာ။ **သုသာနံယေဝ ဂန္တွာ** တိ "ဗီရဏတ္ထမ္ဘကံ အတိက္ကမိသွာ သာမာ"တိ ဂစ္ဆန္တာပိ အနေကတရံ တံ အနုသံယာယိတွာ ပုနပိ တံယေဝ သုသာနံ ဥပဂန္တွာ။

၉. ကူဒန္တိ ကူဒံ မတသရီရံ။ **"တမေဝ တ သရီရံ ကထာပေသီ**တိ တံ သရီရံ အဓိဋ္ဌဟိတွာ ဌိတပေတေန ကထာပေသိ"တိ ကေစိ။ ကောရခတ္တိယံ တ အသုရယောနိတော အာနေတွာ ကထာပေတု အညံ တ ပေတံ, ကော ဧတ္ထ ဝိသေသော။ **"အစိန္တေယျော ဟိ ဗုဒ္ဓဝိသယော"** တိ ပန ၀စနတော တဒေ၀ သရီရံ သုနက္ခတ္တေန ပဟာတမတ္တံ ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန ဥဋ္ဌာယ တမတ္ထံ ဉာပေသီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပုရိမောယေဝ ပန အတ္ထော အဋ္ဌကထာသု ဝိနိစ္ဆိတော။ တထာ ဟိ ၀က္ခတိ "နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနတော"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၀)။

၁၀. ဝိပါကန္တိ ဖလံ, အတ္ထနိဗ္ဗတ္တီတိ အတ္ထော။

သမာနေတဗ္ဗာနီ တိ သမ္မာ အာနေတဗ္ဗာနိ, သရူပတော အာနေတွာ ဒဿေတဗ္ဗာနီတိ အတ္ထော။ ပာဋိဟာရိယာနံ ပဋ္ဌမာဒိတာ ဘဂ၀တာ ဝုတ္တာနုပုဗ္ဗိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေစိ ပနေတ္ထ "ပရိစိတ္တဝိဘာဝနံ, အာယုပရိစ္ဆေဒဝိဘာဝနံ, ဗျာဓိဝိဘာဝနံ, ဂတိဝိဘာဝနံ, သရီရနိက္ခေပဝိဘာဝနံ, သုနက္ခတ္တေန သဒ္ဓိံ ကထာဝိဘာဝနဉ္စာတိ ဆ ပာဋိဟာရိယာနီ"တိ ၀ဒန္တိ, တံ ယဒိ သုနက္ခတ္တဿ စိတ္တဝိဘာဝနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, ဧဝံ သတိ "သတ္တာ"တိ ၀တ္တဗ္ဗံ တဿ ဘာဝိအ၀ဏ္ဏဝိဘာဝနာယ သဒ္ဓိံ။ အထ အစေလဿ မရဏစိတ္တဝိဘာဝနံ, တံ "သတ္တမံ ဒိ၀သံ ကာလံ ကရိဿတီ"တိ ကမိနာ သင်္ဂဟိတန္တိ ဝိသုံ န ၀တ္တဗ္ဗံ, တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တနယေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အစေလကဋ္ဌာရမင်္ဂကဝတ္ထု၀ဏ္ဏနာ

၁၁. နိက္ခန္တဒန္တမင်္ဂကော တိ နိက္ခန္တဒန္တော မင်္ဂကော။ သော ကိရ အစေလကဘာဝတော ပုဗ္ဗေ မင်္ဂကိတော ဟုတွာ ဝိစရိ ဝိ၀ရဒန္တော စ, တေန နံ "ကောရမင်္ဂကော"တိ သဉ္ဇာနန္တိ။ ယံ ကိဉ္စိ တဿ ဒန္တော "သာဓုရူ

ဟော အယံ သမဏော’’တိ သမ္ဘာဝေန္တော အဂ္ဂံ သေဋ္ဌံယေဝ ဒေန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“လာဘဂ္ဂံ ပတ္တော, အဂ္ဂလာဘံ ပတ္တော”**တိ။ ဗဟူ အစေလကာ တံ ပရိတရေတ္တ ဝိစရန္တိ, ဂဟဋ္ဌာ စ တံ ဗဟူ အမှာ ဝိဘဝသမ္ပန္နာ ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမိတ္တ ပယိရုပာသန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ယသဂ္ဂံ အဂ္ဂပရိတရံ ပတ္တော”** တိ။ **ဝတာနိယေဝ** ပဋိတဗ္ဗတော ပဒာနိ။ အညမညံ အသင်္ကရတော **ဝတကောဋ္ဌာသာ တ။ သမတ္တာနီ** တိ သမံ အတ္တနိ ဂဟိတာနိ။ **ပုရတ္ထိမေနာ** တိ **နေ**-သဒ္ဒသမ္ဗန္ဓေန ‘‘ဝေသာလိ’’န္တိ ဥပယောဂဝစနံ, အဝိဒူရတ္တေ စ **နေ**-သဒ္ဒော ပဋ္ဌမန္တောတိ အာဟ **“ဝေသာလိတော အဝိဒူရေ”**တိ။

၁၂. သာသနေ ပရိစယဝသေန **တိလက္ခဏာဟတံ ပဉှံ ပုစ္ဆိ။ န သမ္ပာယာသီ** တိ နာဝဗုဇ္ဈိ န သမ္ပာဒေသိ။ တေနာဟ **“သမ္မာ ဉာဏဂတိယာ”**တိအာဒိ။ **သမ္ပာယနံ** တ သမ္ပာဒနံ။ ပဉှံ ပုဋ္ဌဿ စ **သမ္ပာဒနံ** နာမ သမ္မဒေဝ ကထနန္တိ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အထ တ”**တိအာဒိမာဟ။ ကောပဝသေန တဿ အက္ခိနိ ကမ္ပနဘာဝံ အာပဇ္ဇိံသူတိ အာဟ **“ကမ္ပနက္ခိနိပိ ပရိဝတ္တေတ္တတ”** တိ။ **ကောပန္တိ** ကောဓံ, သော ပန စိတ္တဿ ပကုပ္ပနဝသေန ပဝတ္တတီတိ အာဟ **“ကုပ္ပနာကာရ”** န္တိ ။ **ဒောသန္တိ** အာဃာတံ, သော ပန အာရမ္မဏေ ဒုဿနဝသေန ပဝတ္တတီတိ အာဟ **“ဒုဿနာကာရ”**န္တိ။ **အတုဋ္ဌာကာရ** န္တိ တုဋ္ဌိယာ ပီတိယာ ပဋိပက္ခဘူတပ္ပဝတ္တိအာကာရံ။ ကာယဝစီဝိကာရေဟိ **ဟာကဋ္ဌမကာသိ။ မာ ဝတ နောတိ** ဧတ္ထ **မာ**တိ ပဋိက္ခေပေ, **နော**တိ မယှန္တိ အတ္ထောတိ အာဟ **“အဟော ဝတ မေ န ဘဝေယျာ”**တိ။ **မံ ဝတ နောတိ** ဧတ္ထ ပန **နော**တိ သံသယေတိ အာဟ **“အဟောသိ ဝတ နု မမာ”**တိ။

၁၄. **ပရိပုဗ္ဗော ဒဟိတ**-သဒ္ဒော ဝတ္တနိတသနံ ဝဒတီတိ အာဟ **“ပရိဒဟိတော နိဝတ္ထဝတ္ထော”** တိ။ ယသနိမိတ္တ တကတာယ လာဘဿ ယသပရိဟာနိယာဝ လာဘပရိဟာနိ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ ဟဋ္ဌိယံ **“ယသာ နိဟီနော”**တိ ဝုတ္တံ။

အစေလဟထိကပုတ္တဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၁၅. ‘‘အဟံ သဗ္ဗံ ဇာနာမိ’’တိ ဧဝံ သဗ္ဗညုတညာဏံ ဝဒတိ ပဋိဇာနာတီတိ ဉာဏတဒေဝ, တေန မယာ **ဉာဏတဒေန သဒ္ဓိံ။ အတိက္ကမ္မ ဂစ္ဆတော** တိ ဥပမုဘာဂေန ပရိစ္ဆိန္ဒံ ပဒေသံ အတိက္ကမိတ္တ ကုဒ္ဓိဟဋ္ဌိဟာရိယံ ကာတုံ ဂစ္ဆတော။ ကိံ ပနာယံ အစေလော ဟထိကပုတ္တော အတ္တနော ပမာဏံ န ဇာနာတီတိ? နော န ဇာနာတိ။ ယဒိ ဧဝံ, ကသ္မာ သုကုခဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇီတိ? ‘‘တေဟံ လောကေ ဟာသံသော ဘဝိဿာမိ’’တိ ကောဟညေ ကတ္တတ သုက္ခဂဇ္ဇိတံ ဂဇ္ဇိ။ တေန ဝုတ္တံ **“နဂရတသိနော”**တိအာဒိ။ **ပဋ္ဌပေတ္တတ** တိ ယုဂဂ္ဂဟံ အာရဘိတ္တတ။

၁၆. **ဟီနစ္ဆာသယတ္တာ။ပေ။ ဥဒဟာဒိ။** ဝုတ္တဥ္ဟေတံ ‘‘ဟီနာဓိမုတ္တိကာ သတ္တာ ဟီနာဓိမုတ္တိကေ ဧဝ သတ္တေ သေဝန္တိ ဘဇန္တိ ပယိရုပာသန္တီ’’တိ (သံ. နိ. ၂.၉၈)။

ယသ္မာ တထာဝုတ္တာ တစာ တထာရူပစိတ္တဟေတုကာ, တဥ္စ စိတ္တံ တထာရူပဒိဋ္ဌိစိတ္တဟေတုကံ, တသ္မာ ‘‘တံ တစံ အပ္ပဟာယာ’’တိ ဝတ္တတ ယထာ တဿာ အပ္ပဟာနံ ဟောတိ, တံ ဒဿေန္တော ‘‘တံ စိတ္တံ အပ္ပဟာယာ’’တိ အာဟ, တဿ စ ယထာ အပ္ပဟာနံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ ‘‘တံ ဒိဋ္ဌိံ အပ္ပဋိနိဿဇ္ဇိတ္တတ’’တိ အတောစ။ ယသ္မာ တ တထာရူပာ တစာ မဟာသာဝဇ္ဇာ, စိတ္တံ တတော မဟာသာဝဇ္ဇတရံ တံသမုဋ္ဌာပကဘာဝတော, ဒိဋ္ဌိ ပန တတော မဟာသာဝဇ္ဇတမာ တဒုဘယဿ မူလဘာဝတော, တသ္မာ တေသံ မဟာသာဝဇ္ဇတာယ ကမံ ဝိဘာဂံ ဒဿေတ္တတ အယံ အနုက္ကမော ဌပိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေသံ ပန ယထာ ပဟာနံ ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“အဟ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“နာဟံ ဗုဒ္ဓော”တိ ဝဒန္တော**တိ သာဋ္ဌေယျေန ဝိနာ ဥဇုကမေဝ ‘‘အဟံ ဗုဒ္ဓော န ဟောမိ’’တိ ဝဒန္တော။ **စိတ္တဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနေပိ** ဧသေဝ နယော။ **ဝိပတေယျာ** တိ ဧတ္ထ **ဝိ**-သဒ္ဒော ပဌမေ ဝိကပ္ပေ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ, ဒုတိယေ ပန ဝိသရဏတ္တ ထောတိ အာဟ **“သတ္တဓာ တ ပန ဖလေယျာ”** တိ။

၁၇. **ဇေကံသေနာ**တိ ဇေကန္တေန, ဇေကန္တိကံ ပန ဝစနပရိယာယဝိနိမုတ္တံ ဟောတီတိ အာဟ **“နိပ္ပရိယာယေနာ”** တိ။ **ဩဓာရိတာ**တိ အဝဓာရိတာ နိယမေတ္တတ ဘာသိတာ။ **ဝိဂတရူပေနာ**တိ အပဂတသဘာဝေန ။ တေနာဟ **“ဝိဂစ္ဆိတသဘာဝေနာ”**တိ, ကုဒ္ဒနုဘာဝေန အပနီတသကဘာဝေန။ တေန ဝုတ္တံ **“အတ္တနော”**တိအာဒိ။

၁၈. ဒွ၀ယံ ဂစ္ဆတီတိ **ဒွ၀ယကမိနိ။** ကိဒိသံ ဒွ၀ယန္တိ အာဟ **"သရူပေနာ"**တိအာဒိ။ အယဥ္ဟိ သော ဂဏ္ဍသ္သုပရိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဒေသံ။

၁၉. အဇိတသ္သ လိစ္ဆဝိသေနာပတိသ္သ မဟာနိရယေ နိဗ္ဗတ္တိတ္တ တတော အာဂန္တ္တာ အစေလသ္သ ဟထိကပုတ္တသ္သ သန္တိကေ ပရောဒနံ။ **အဘာတ**တိ ပုဗ္ဗေ ၀ုတ္တပ္ပကာရသ္သ ဟဋ္ဌိဟာရိယကရဏသ္သ အဘာတ။ ဘဂတ ပန သန္နိပတိတပရိသာယံ ပသာဒဇနနတ္ထံ တဒနုရူပံ ဟဋ္ဌိဟာရိယမကာသိယေ၀။ ယထာဟ **"တေဇောဓာတုံ သမာပဇ္ဇိတွတ"**တိအာဒိ။

ဣဒ္ဓိဟဋ္ဌိဟာရိယကထာ၀ဏ္ဏနာ

၂၀. နိစယနံ ခနဧညာနံ သဥ္စယနံ **နိစယော,** တတ္ထ နိယုတ္တာတိ **နေစယိကာ,** ဂဟပတိ ဧ၀ နေစယိကာ **ဂဟပတိနေစယိကာ။** တွေကာနိ ဇင္ဃသဟသ္သာနီတိ ပရိမာဏာဘာ၀တော **သဟသ္သေဟိပိ အပရိမာဏဂဏနာ။ တေနေတ** တိ ဣမသ္သ ၀သေန သန္နိပတိတာယ ဧ၀ံ မဟတိယာ ပရိသာယ ဗန္ဓနမောက္ခံ ကာတုံ လဗ္ဘတိ, ဧတေနေ၀ ကာရဏေန။

၂၁. စိတ္တုတ္တရသဘယ န္တိ စိတ္တသ္သ ဥတ္တရသနာကာရေန ပ၀တ္တဘယံ, န ဉာဏဘယံ, နာပိ "ဘာယတိ ဧတသ္မာ"တိ ဧ၀ံ ၀ုတ္တံ အာရမ္မဏဘယံ။ **ဆမ္ဘိတတ္တ** န္တိ တေနေ၀ စိတ္တုတ္တရသဘယေန သကလသရီရသ္သ ဆမ္ဘိတဘာတေ။ **လောမဟံသော**တိ တေနေ၀ ဘယေန, တေန စ ဆမ္ဘိတတ္တေန သကလသရီရေ လောမာနံ ဟဋ္ဌဘာတေ, သော ပန တေသံ ဘိတ္တိယံ နာဂဒန္တာနံ ၀ိယ ဥဒ္ဓံမုခတာတိ အာဟ **"လောမာနံ ဥဒ္ဓဂ္ဂဘာတေ"** တိ။ **အန္တန္တေန အာဝိဇ္ဈိတွတ**တိ အတ္တနော နိသီဒနတ္ထံ နိဂူဠ္ဌဟဋ္ဌာနံ ဥပပရိက္ခန္တော ပရိဗ္ဗာဇကာရာမံ ပရိယန္တေန အနုသံယာယိတွတ, ကသ္သစိဒေ၀ သုနက္ခတ္တသ္သ တ သုနက္ခတ္တသဒိသသ္သ တ သဗ္ဗညုပဋ္ဌိညံ အပ္ပဟာယ သတ္ထု သမ္မုခီဘာဝေ သတ္တဓာ တသ္သ မုဒ္ဓာဖလနံ ဓမ္မတာ။ တေန ၀ုတ္တံ **"မာ နသ္သတု ဗာလော"** တိအာဒိ။

၂၂. သံသပ္ပတီ တိ တတ္တေ၀ ဟသာဏဖလကေ ဗာလအရကော ၀ိယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော အ၀သီဒန၀သေန ဣတော စိတော စ သံသပ္ပတိ။ တေနာဟ **"ဩသီဒတီ"**တိ။ **တတ္တေ၀ သဥ္စရတီ** တိ တသ္မိံယေ၀ ဟသာဏေ အာနိသဒုပဋ္ဌိနော သဥ္စလနံ နိသဇ္ဇ၀သေနေ၀ သဥ္စရတိ, န ဥဋ္ဌာယ ပဒသာ။

၂၃. ဝိနဋ္ဌရူပေ တိ သမ္ဘာ၀နာယ ၀ိနာသေန, လာဘသ္သ ၀ိနာသေန စ ၀ိနဋ္ဌသဘာတေ။

ပဌမဘာဏတရ၀ဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂၅. ကေယုတ္တေဟိ တိ ဗလ၀န္တဗလီဗဒ္ဒယောဇိတေဟိ။

၂၆. တသ္သာ တိ ဓာလိယသ္သ။ အယဥ္ဟိ မဏ္ဍိသေန ပရိဗ္ဗာဇကေန သဒ္ဓိံ ဘဂ၀န္တံ ဥပသင်္ကမိတွတ ဓမ္မံ သုဏိ, တတော ပုရေတရံ ဘဂ၀တော ဂုဏာနံ အဇာနနကာလေ အယံ ပ၀တ္တိ။ တေနေတဟ **"တိဋ္ဌတု တာ၀ ဟဋ္ဌိဟာရိယံ။ ပေ.။ ပရာဇယော ဘ၀ိသ္သတီ"**တိ။

၂၇. တိဏသီဟောတိ တိဏသဒိသဟရိတ၀ဏ္ဏော သီဟော။ **ကာဋ္ဌသီဟော**တိ ကာဋ္ဌ၀ဏ္ဏော သီဟော။ **ပဏ္ဍုသီဟော**တိ ပဏ္ဍု၀ဏ္ဏော သီဟော။ **ကေသရသီဟော**တိ ကေသရ၀န္တော သေတ၀ဏ္ဏော, လောဟိတ၀ဏ္ဏော တ သီဟော။ **မိဂရညော**တိ ဧတ္တေ မိဂ-သဒ္ဒော ကိဥ္စာပိ ပသဒကုရုင်္ဂာဒီသု ကေသုစိဒေ၀ စတုပ္ပဒေသု နိရုဠ္ဌ္ဌော, ဣမ ပန သဗ္ဗသာဓာရဏ၀သေနာတိ ဒသ္သေန္တော **"မိဂရညောတိ သဗ္ဗစတုပ္ပဒါနံ ရညော"** တိ ၀ုတ္တံ။ အာဂန္တ္တာ သေတိ ဧတ္တာတိ **အာသယော,** နိတသနဋ္ဌာနံ။ **သီဟနာဒ**န္တိ ပရိသ္သယာနံ သဟနတော, ပဋ္ဌိပက္ခသ္သ စ ဟနနတော "သီဟော"တိ လဒ္ဓနာမသ္သ မိကခိပသ္သ ဃောသံ, သော ပန တေန ယသ္မာ ကုတောစိပိ အဘီတဘာ၀ေန ပ၀တ္တိယတိ, တသ္မာ ၀ုတ္တံ **"အဘီတနာဒ"**န္တိ။ တတ္ထ တတ္ထ တာသု တာသု ဒိသာသု ဂန္တ္တ္ တ စရိတဗ္ဗတာယ ဘက္ခိတဗ္ဗတာယ **ကေစရော** ဃာသောတိ အာဟ **"ကေစရာယာတိ အာဟာရတ္ထာယာ"** တိ။ **ဝရံ ဝရ**န္တိ မိဂသင်္ဃေ မိဂသမူဟေ မုဒုမံသတာယ ၀ရံ ၀ရံ မဟိံသ ၀န၀ရာဟာဒိံ ၀ဓိတွတတိ ယောဇနာ။ တေနာဟ **"ထူလံ ထူလ"**န္တိ။ ၀ရ၀ရဘာ၀ေန ဟိ တသ္သ ၀ရဘာတေ ဣစ္ဆိတော။

သူရဘာဝံ သန္နိသ္သိတံ **သူရဘာဝသန္နိသ္သိတံ,** တေန။ သူရဘာဝေနာပိ ဟိ ''ကိံ က္လမေ ဟဏကေ ဒုဗ္ဗလေ ဟန္တ္ဝာ တ''တိ အပ္ပထာမေသု ဟဏေသု ကာရုညံ ဥပတိဋ္ဌတိ။

၂၈. **ဝိဃာသော**တိ ပရဿ ဘက္ခိတသေသတာယ ဝိရူပေ ဃာသော ဝိဃာသော, ဥစ္ဆိဋ္ဌံ။ တေနာဟ ''ဘက္ခိတာ တိရိတ္တမံသ''န္တိ, တသ္မိံ **ဝိဃာသေ,** ဝိဃာသနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အသ္မိမာနအေသေနာ** တိ အသ္မိမာနအေသဟေတု, အဟံကာရနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ သော ပနဿ အသ္မိမာနော ယထာ ဥပ္ပဇ္ဇိ, တံ ဒဿေတုံ **''တတ္ရာယ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

''သေကလက်ယေတ''တိပိ ဟဒ္ဒော, ယထာဝုတ္တော်ဝ အတ္ထော။ **ဘေရဏ္ဍကံယေတ** တိ ဘေရဏ္ဍသကုဏရဝသဒိသံယေဝ, **ဘေရဏ္ဍော** နာမ ဧကော ပက္ခီ ဒွိမုခော, တဿ ကိရ သဒ္ဒော အတိဝိယ ဝိရူပေ အမနာပေ။ တေနာဟ **''အပ္ပိယအမနာပသဒ္ဒမေတ''**တိ။ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဝိသေသတော သုဋ္ဌု ဂတာတိ **သုဂတာ,** သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ။ တေ အပဒါယန္တိ သောဓေန္တိ သတ္တသန္တာနံ ဧတေဟီတိ **သုဂတာပဒာနာနိ,** တိဿော သိက္ခာ။ ယသ္မာ တာဟိ တေ ''သုဂတာ''တိ လက္ခိယန္တိ, တာ စ တေသံ ဩတဒဘူတာ, တသ္မာ **''သုဂတလက္ခဏေသု''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ တာ သုဂတဿ လက္ခဏဘူတာ, သာသနဘူတာ စ, ကထံ ပနေသ ဟထိကပုတ္တော တတ္ထ တာသု သိက္ခာသု ဇီဝတိ, ကော တဿ တာဟိ သမ္ဗန္ဓောတိ အာဟ **''တေသ္သု ဟိ''** တိအာဒိ။ **သမ္ဗုဒ္ဓါနံ ဒေမာတိ ဒေန္တိ** တိ ဗုဒ္ဓသညာယ ဒေန္တိတိ အဓိပ္ပာယော။ တေန **သေ။ပေ။ ဇီဝတိ နာမ** န သုဂတန္ဝယအဇ္ဈုပဂမနတော။ **''တထာဂတေ''**တိအာဒိ ဧကတ္တေ ပုထုဝစနန္တိ အာဟ **''တထာဂတ''**န္တိအာဒိ။ **ဗဟုဝစနံ ဧဝ** ဂရုသ္မိံ ဧကသ္မိမ္ပိ ဗဟုဝစနပ္ပယောဂတော **ဧကဝစနံ ဝိယ ဝုတ္တံ** ဝစနဝိပလ္လာသေန။

၂၉. **သမေက္ခိတ္ဝတ** တိ သမံ ကတ္ဝတ မိစ္ဆာဒဿနေန အပေက္ခိတ္ဝတ, တံ ပန အပေက္ခနံ တထာ မညနမေဝတိ အာဟ **''မညိတ္ဝတ''**တိ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ သမေက္ခနမ္ပိ မညနံ ဧဝတိ ဝုတ္တံ **''အမညီတိ ပုန အမညိတ္ထာ''** တိ, တေန အပရာပရံ တဿ မညနပ္ပဝတ္တိံ ဒဿေတိ။ ဘေရဏ္ဍကရဝံ ကောသတိ ဝိက္ကောသတီတိ **ကောတ္ထု။**

၃၀. တေ တေ ဟဏေ ဗ္ယာဟဒေန္တော ဃသတီတိ ဗ္ယဂ္ဃောတိ က္လမိနာ နိဗ္ဗစနေန ''ဗ္ယဂ္ဃော''တိ မိဂရာဇဿ သပိ သိယာ နာမန္တိ အာဟ **''ဗ္ယဂ္ဃောတိ မညတီတိ သီဟောဟမသ္မီတိ မညတီ''** တိ။ ယဒိပိ ယထာဝုတ္တနိဗ္ဗစနဝသေန သီဟောပိ ''ဗ္ယဂ္ဃော''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, ဗ္ယဂ္ဃ-သဒ္ဒော ပန မိဂရာဇေ ဧဝ နိရုဠှောတိ ဒဿေန္တော **''သီဟေန တ''**တိအာဒိမာဟ။

၃၁. သီဟေန ဝိစရိတဝနေ သံဝမုတ္တာ ဝုတ္တံ ''မဟာဝနေ သုညဝနေ ဝိဝမှော''တိ။

၃၄. **ကိလေသဗန္ဓနာ** တိ တဏှာဗန္ဓနတော။ တဏှာဗန္ဓနဥဟိ ထိရံ ဒဠှဗန္ဓနံ ဒုမ္မောစနီယံ။ ယထာဟ –

''သာရတ္တရတ္တာ မဏိကုဏ္ဍလေသု၊
ပုတ္တေသု အရေသု စ ယာ အပေက္ခာ။
ဧတံ ဒဠှံ ဗန္ဓနမာဟု ဓီရာ၊
ဩဟာရိနံ သိထိလံ ဒုပ္ပမုဉ္စ''န္တိ။ (ဓ. ပ. ၃၄၆; ဇာ. ၁.၂.၁၀၂)။

ကိလေသဗန္ဓနာ တိ တ ဒသဝိဓသံယောဇနတော။ **မဟာဝိဒုဂ္ဂံ နာမ စတ္တာရော ဩဃာ** မဟန္တံ ဇလဝိဒုဂ္ဂံ ဝိယ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ ဒုဂ္ဂမဋ္ဌေန။

အဂ္ဂညပညတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ

၃၆. **က္လမဿ** ပဒဿ။ က္လဒံ နာမ လောကဿ အဂ္ဂန္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ, တံ **အဂ္ဂညံ,** သော ပန လောကဿ ဥပ္ပတ္တိက္ကမော ပဝတ္တိ ပဝေဏီ စာတိ အာဟ **''လောကုပ္ပတ္တိစရိယဝံသ''** န္တိ။ သမ္မာသမ္ဗောဓိတော ဥတ္တရိတရံ နာမ ကိဉ္စိ နတ္ထိ ပဇာနိတဗ္ဗေသု, တံ ပန ကောဋိံ ကတ္ဝတ ဒဿေန္တော **''ယာဝ သဗ္ဗညုတညာဏာ ပဇာနာမီ''**တိ အာဟ။ ''မမ ပ

ဇာနနာ''တိ အသ္သာဒေန္တော တဏှာပဟာဝသေန, ''အဟံ ပဇာနာမီ''တိ အဘိနိဝိသန္တော ဒိဋ္ဌိဝသေန, ''သုဋ္ဌု ပဇာနာမိ သမ္မာ ပဇာနာမီ''တိ ပဂ္ဂဏှန္တော မာနဝသေန န ပရာမသာမီတိ ယောဇနာ။ ''ပစ္စတ္တညေဝ''တိ ပဒံ ''နိဗ္ဗုတိ ဝိဒိတာ''တိ ပဒဒွယေနာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ ''ပစ္စတ္တံယေဝ ဥပဟာဒိတာ နိဗ္ဗုတိ စ ပစ္စတ္တံယေဝ ဝိဒိတာ''တိ, သယမ္ဘုဉာဏေန နိဗ္ဗတ္တိတာ နိဗ္ဗုတိ သယမေဝ ဝိဒိတာတိ အတ္ထော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ''ပစ္စတ္တ''န္တိ ပဒံ ဝိဝိဓဝိဘတ္တိကံ ဟုတ္ဝာ အာဝုတ္တိနယေန အာဝတ္တတီတိ ဒဿေတုံ **''အတ္တနာယေဝ အတ္တနီ''**တိ ဝုတ္တံ။ **အဝိဒိတနိဗ္ဗာနာ** တိ အပ္ပဋိလဒ္ဓနိဗ္ဗာနာ မိစ္ဆာပဋိပန္နတ္တာ။ ပဇာနနမ္ပိ ဟိ တဒဓိဂမဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇေတိ ကြဋ္ဌဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ **အယော,** သုခံ။ တပ္ပဋိက္ခေပေန **အနယော,** ဒုက္ခံ။ တဒေဝ ဟိတသုခဿ ဗျသနတော **ဗျသနံ။**

၃၇. **တံ ဒဿေန္တော** တိ ဘဂဝတပိ ''အညတိတ္ထိယာ တတ္တ သာရသညီ''တိ တံ ဒဿေန္တော။ **အာဓိပစ္စဘာဝေနာ**တိ အာဓိပစ္စသဘာဝေန။ ယဿ အာစရိယတဒဿ ဝသေန ပုရိသော ''အာစရိယော''တိ ဝုစ္စတိ, သော အာစရိယတဒေ အာစရိယဘာဝေတိ အာဟ **''အာစရိယဘာဝံ အာစရိယတဒ''**န္တိ။ **တွေဝ** တိ အာစရိယတဒေ။ **ကြတိ ကတ္ဝာ**တိ ကြမိနာ ကာရဏေန။ **သောတိ** အာစရိယတဒေ။ **''အဂ္ဂညံ'' တွေဝ ဝုတ္တော** အဂ္ဂညဝိသယတ္တာ။ **ကေနေ ဝိဟိတ**န္တိ ကေန ပကာရေန ဝိဟိတံ။ တေနာဟ **''ကေနေ ဝိဟိတံ ကိန္တိ ဝိဟိတ''** န္တိ။ **ဗြဟ္မဇာလေ** တိ ဗြဟ္မဇာလသံဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂၈)။ တတ္ထ ဟိ ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တဝိဓိံ ကြမ အတိဒိသတိ, ဟဋ္ဌိ ပန တတ္ထ စေဝ ကြမ စ ဧကသဒိသာ တတိ။

၄၁. ခိဍ္ဍာ ပဒေသိကာ မူလဘူတာ တွေ့ သန္တီတိ **ခိဍ္ဍာပဒေသိကံ,** အာစရိယကံ။ တေနေတဟ **''ခိဍ္ဍာပဒေသိကမူလက''**န္တိ။ **မနောပဒေသိက**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

၄၇. ယေန ဝစနေန အဇ္ဈာစိက္ခန္တိ, တဿ အဝိဇ္ဇမာနတာ နာမ အတ္တဝသေနေတိ အာဟ **''အသံဝိဇ္ဇမာန ဋ္ဌေနာ''**တိ။ **တုစ္ဆာ, မုသာ** တိ စ ကရဏာတ္တေ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **''တုစ္ဆေန, မုသာတဒေနာ''** တိ။ ဝစနဿ အန္တောသာရံ နာမ အဝိပရီတော အတ္ထောတိ တဒဘာဝေနာဟ **''အန္တောသာရဝိရဟိတေနာ''** တိ။ **အဘိအာစိက္ခန္တီ** တိ အဘိဘဝိတွာ ဃဋ္ဋေန္တာ ကထေန္တိ, အက္ကောသန္တီတိ အတ္ထော။ **ဝိပရီတသညော**တိ အယာထာဝသညော။ **သုဘံ ဝိမောက္ခ**န္တိ ''သုဘ''န္တိ ဝုတ္တဝိမောက္ခံ။ **ဝဏ္ဏကသိဏ**န္တိ သုနီလကသုပီတကာဒိဝဏ္ဏကသိဏံ။ **သဗ္ဗ**န္တိ ယံ သုဘံ, အသုဘဥ္စ ဝဏ္ဏကသိဏံ, တဥ္စ သဗ္ဗံ။ **န အသုဘ**န္တိ အသုဘမ္ပိ ''အသုဘ''န္တိ တသ္မိံ သမယေ န သဥ္ဇာနာတိ, အထ ခော ''သုဘံ'' တွေ့ဝ သဥ္ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ **ဝိပရီတာ** အယာထာဝကဟိတာယ, အယာထာဝတဒိတာယ စ။

၄၈. ယသ္မာ သော ပရိဗ္ဗာဇကော အဝိသဒ္ဓဋ္ဌမိစ္ဆာကဟိတာယ သမ္မာ အပ္ပဋိပဇ္ဇိတုကာမော သမ္မာပဋိပန္နံ ဝိယ မံ သမဏော ဂောတမော, ဘိက္ခဝေ စ သဥ္ဇာနန္တူတိ အဓိပ္ပာယေန **''တထာ ဓမ္မံ ဒေသေတု''** န္တိအာဒိမာဟ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **''မယာ တေသ္သ။ပေ။ ဝဋ္ဋတီ''** တိ။ **မမ္မ** န္တိ မမ္မပ္ပဒေသံ ပီဠာဇနနဋ္ဌာနံ။ **သုဋ္ဌု** တိ သက္ကစ္စံ။ ယထာ န ဝိနဿတိ, ဧဝံ **အနုရက္ခ။**

တသနာယာတိ ကိလေသက္ခယာဝဟာယ ပဋိပတ္တိယာ တသနာယ။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝာတိ။

ဟထိကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၂. ဥဒုမ္ဗရိကာသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဂြောဓပရိဗ္ဗာဇကဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၄၉. **ဥဒုမ္ဗရိကာယာ** တိ သမ္ဗန္ဓေ သာမိဝစနန္တိ အာဟ **"ဥဒုမ္ဗရိကာယ ဒေဝိယာ သန္တကေ ပရိဗ္ဗာဇကာရာမေ"**တိ။ "ဥဒုမ္ဗရိကာယ"န္တိ တ ဟဗ္ဗော, တထာ သတိ အဓိကရဏေ ဇတံ ဘုမ္မံ။ အယဥ္စေတ္ထ အတ္ထော ဥဒုမ္ဗရိကာယ ရညော ဒေဝိယာ နိဗ္ဗတ္တိတော အာရာမော ဥဒုမ္ဗရိကာ, တသ္မံ ဥဒုမ္ဗရိကာယံ။ တေနာဟ **"ဥဒုမ္ဗရိကာယ ဒေဝိယာ သန္တကေ"**တိ။ တာယ ဟိ နိဗ္ဗတ္တိတော တဿာ သန္တကော။ ဝရဏာဒိပဟဋ္ဌဝသေန စေတ္ထ နိဗ္ဗတ္တတ္ထ ဇောတကဿ သဒ္ဒဿ အဒဿနံ။ **သန္ဓာနော** တိ ဘိန္နာနမ္ပိ တေသံ သန္ဓာပနေန "သန္ဓာနော"တိ ဇဝံ လဒ္ဓနာမော။ **သံဝဏ္ဏိတော** တိ ပသံသိတော။ **ဣရိယတီ**တိ ပဝတ္တတိ။ **အရိယေန ဉာဏေနာ**တိ ကိလေသေဟိ အာရကတ္တာ အရိယေန လောကုတ္တရေန ဉာဏေန။ **အရိယာယ ဝိမုတ္တိယာ**တိ သုဝိသုဒ္ဓာယ လောကုတ္တရဖလဝိမုတ္တိယာ။

ဒိဝါ-သဒ္ဒော ဒိန-သဒ္ဒော ဝိယ ဒိဝသပရိယာယော, တဿ ဝိသေသနဘာဝေန ဝုစ္စမာနော ဒိဝါ-သဒ္ဒော သဝိသေသံ ဒိဝသဘာဂံ ဒီပေတီတိ အာဟ **"ဒိဝသဿ ဒိဝ"** တိအာဒိ။ ယသ္မာ သမာပန္နဿ စိတ္တံ နာနာရမ္မဏတော ပဋိသံဟတံ ဟောတိ, ဈာနသမင္ဂီ စ ပဝိဝေကပ္ပဂမနေန သင္ဂဏိကာဘာဝတော ကောကိယာယ နိလီနော ဝိယ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"တတော တတော။ပေ။ ဂတော"**တိ။ မနော ဘဝန္တိ မနသော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတံ ဝမိုး အာဝဟန္တီတိ **မနောဘာဝနိယာ**တိ အာဟ **"မနဝဓုကာန"** န္တိအာဒိ။ **ဥန္နမတိ** န သင်္ကုစတိ, အလီနဥ္စ ဟောတီတိ အတ္ထော။

၅၁. **ယာဝတာ**တိ ယာဝန္တောတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **"ယတ္တကာ"** တိ။ **တေသန္တိ** နိဒ္ဒါရဏေ သာမိဝစနံ။ နိဒ္ဒါရဏဥ္စ ကေနစိ ဝိသေသေန ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ။ ယေဟိ စ ဂုဏဝိသေသေဟိ သမန္နာဂတာ ဘဂဝတော သာဝကာ ဥပာသကာ ရာဇဂဟေ ပဋိဝသန္တိ, အယဥ္စ တေဟိ သမန္နာဂတောတိ ဣမံ ဝိသေသံ ဒီပေတုံ **"တေသံ အဗ္ဘန္တရော"**တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"ဘဂဝတော ကိရာ"**တိအာဒိ။

၅၂. **တေသန္တိ** ပရိဗ္ဗာဇကာနံ။ **ကထာယာ**တိ တိရစ္ဆာနကထာယ။ **ဒဿနေနာ** တိ ဒိဋ္ဌိဒဿနေန။ **အာကပ္ပေနာ** တိ ဝေသေန။ **ကုတ္တေနာ** တိ ကိရိယာယ။ **အာစာရေနာ**တိ အညမညသ္မိံ အာစရိတဗ္ဗအာစာရေန။ **ဝိဟာရေနာ**တိ ရတ္တိန္ဒိဝံ ဝိဟရိတဗ္ဗဝိဟရဏေန။ **ဣရိယာပထေနာ**တိ ဌာနာဒိဣရိယာပထေန။ အညာကာရတာယ အညတိတ္ထေ နိယုတ္တာတိ **အညတိတ္ထိယာ။ သင်္ဂန္တွာ** သမာဂန္တွာ **ရာသီ ဟုတွာ** ပရေဟိ **နိသိန္နဋ္ဌာနေ။** အရညာနိ စ တာနိ ဝနပတ္ထာနိ စာတိ **အရညဝနပတ္ထာနိ။** တတ္ထ ယံ အရညကင်္ဂနိပ္ဖာဒကံ အာရညကာနံ, တံ "အရည"န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဝနပတ္ထ** န္တိ ကမန္တံ အတိက္ကမိတွာ မနုဿာနံ အနုပစာရဋ္ဌာနံ, ယတ္ထ န ကသီယတိ န ဝပ္ပီယတိ။ ဝုတ္တဥ္စေတံ "ဝနပတ္ထန္တိ ဒူရာနမေတံ သေနာသနာနံ အဓိဝစန"န္တိ "ဝနပတ္ထန္တိ ဝနသဏ္ဍာနမေတံ သေနာသနာနံ, ဝနပတ္ထန္တိ ဘီသနကာနမေတံ, ဝနပတ္ထန္တိ သလောမဟံသာနမေတံ, ဝနပတ္ထန္တိ ပရိယန္တာနမေတံ ဝနပတ္ထန္တိ န မနုဿူပစာရာနမေတံ သေနာသနာနံ အဓိဝစန"န္တိ (ဝိဘ. ၅၃၁)။ တေန ဝုတ္တံ **"ကမ္မူပစာရတော မုတ္တာနိ"** တိအာဒိ။ **ပန္တာနီ** တိ ပရိယန္တာနိ အတိဒူရာနိ။ တေနာဟ **"ဒူရတရာနီ"**တိအာဒိ။ **ဝိဟာရူပစာရေနာ**တိ ဝိဟာရဿ ဥပစာရပ္ပဒေသေန။ **အဒ္ဓိကဇနဿာ** တိ မဂ္ဂကမိနော ဇနဿ။ **မနုဿသဒ္ဒါနီ** တိ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒာဘာဝတော တနုသဒ္ဒါနိ။ မနုဿေဟိ သမာဂမ္မ ကေဇွချံ ပဝတ္တိတသဒ္ဒော **နိဂ္ဃောသော,** တဿ ယသ္မာ အတ္ထော ဒုဗ္ဗိဘာဝိတော ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"အဝိဘာဝိတတ္ထေန နိဂ္ဃောသေနာ"**တိ။ **ဝိဂတတတာနီ**တိ ဝိဂတသဒ္ဒါနိ။ **"ရဟဿ ကရဏဿ ယုတ္တာနီ"** တိ ဣမိနာပိ တေသံ ဌာနာနံ အရညလက္ခဏယုတ္တတံ, ဇနဝိဝိတ္တတံ, ဝနဝိဝိတ္တမေဝ စ ဝိဘာဝေတိ, တထာ **"ဇေဘာဝဿ အနုရူပါနီ"**တိ ဣမိနာ။

၅၃. **ကေနာ**တိ ဟေတုမ္ဟိ, သဟယောဂေ စ ကရဏဝစနန္တိ အာဟ **"ကေန ကာရဏေန ကေန ပုဂ္ဂလေန သဒ္ဓိ"** န္တိ။ ဇောပိ ဟိ ဝိဘတ္တိနိဒ္ဒေသော အနေကတ္ထဝိဘာဝနော ဟောတိ, တထာ တဒ္ဓိတတ္ထပဒသမာဟာရေတိ။

သံသန္ဒန န္တိ အာလာပသလ္လာပဝသေန ကထာသံသန္ဒနံ။ **ဉာဏဗ္ဘတ္တဘာဝ** န္တိ ဗုတ္တဉာဏဘာဝံ, သော ပန ပရဿ ဝစနေ ဥတ္တရအနဝသေန, ပရေန တ ဝုတ္တဥတ္တရေ ပစ္စုတ္တရအနဝသေန သိယာတိ အာဟ **"ဥတ္တရပစ္စုတ္တ

တရနယေနာ”တိ။ ယော ဟိ ပရဿ ဝစနံ တိပုက္ခလေန နယေန ရူပေတိ, တထာ ပရဿ ရူပနဝစနံ ဇာတိဘာဝံ အာဟ ဒေတိ, တဿ တာဒိသံ ဝစနသဘာဝံ ဉာဏဝေယျတ္တိယံ ဝိဘာဝေတိ ဟာကဋ္ဌံ ကရောတီတိ။ **သုညာကရေသု နဋ္ဌာ** တိ သုညာကရေသု နိတသေသု နဋ္ဌာ ဝိနဋ္ဌာ အဘာဝံ ဂတာ။ **နာဿ ပညာ နဿေယျ** တေဟိ တေဟိ ကတပုစ္ဆနပဋိပုစ္ဆနနိမိတ္တံ နာနာပဋိဘာနုပ္ပတ္တိယာ ဝိသာရမာပန္နံ ပုစ္ဆိတံ ပဉှံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ အသမတ္ထတာယ။ **ဩရောဓေယျာမာ**တိ နိရုဿာဟံ ဝိယ ကရောန္တာ အဝရောဓေယျာမ, တံ ပရဿ ဩရောဓနံ တဒဇာလေန ဝိနန္ဓနံ ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **“ဝိနန္ဓေယျာမာ”** တိ ။ တဒတ္ထံ တေန တုစ္ဆကုမ္ဘိနိဒဿနံ ကတံ, တံ ဗုတိရေကမုခေန ဒဿေတုံ **“ပူရိတဃဋော ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဗလံ ဒီပေန္တော တိ အဘူတမေဝ အတ္တနော ဉာဏဗလံ ပကာသေန္တော။ **အသမ္ဘိန္န** န္တိ ဇာတိသမ္ဘေဒာဘာဝေန အသမ္ဘိန္နံ။ အညဇာတိသမ္ဘေဒေ သတိ အဿတရဿ အဿဿ ဇာတဘာဝေ ဝိယ သီဟဿပိ သီဟထာမာ ဘာဝေ သိယာတိ အာဟ **“အသမ္ဘိန္နကေသရသီဟ”** န္တိ။ **ဌာနသော တ**တိ တင္ခဏေ ဧဝ။

၅၄. “သုမာဂဓာ နာမ နဒီ”တိ ကေစိ, တံ မိစ္ဆာတိ ဒဿေန္တော “သုမာဂဓာ နာမ ပောက္ခရဏီ”တိ ဝတ္ွာ တဿာ ပောက္ခရဏိဘာဝဿ သုတ္တန္တရေ အာဂတတံ ဒဿေတုံ **“ယဿာ တီရေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ မောရာနံ နိတပေ ဧတ္ထာတိ **မောရနိတပေ**။ ဗုဒ္ဓိကရဏာနမ္ပိ ဟိ ပအနံ ဗာဟိရတ္တသမာသော ဟောတိယေဝ ယထာ “ဥရသိလောမော”တိ။ အထ တ နိဝုတ္ထံ ဧတ္ထာတိ **နိတပေ,** မောရာနံ နိတပေ **မောရနိတပေ,** မောရာနံ နိတပဒိန္နဌာနံ။ တေနာဟ **“ယတ္ထ မောရာန”**န္တိအာဒိ။ ယသ္မာ နိဂ္ရောဓေ တပေဇိဂုစ္ဆတအေ, သာသနေ စ ဘိက္ခူ အတ္တကိလမထာနုယောဂံ ဝဇ္ဇေတွာ တ ဘာဝနာနုယောဂေန ပရမဿာသပ္ပတ္တော ဝိဟရန္တော ပဿတိ, တသ္မာ “ကထံ နု ခော သမဏော ဂေါတမော ကာယကိလမထေန ဝိနာဝ သာဝကေ ဝိနေတီ”တိ သဉ္ဇာတသန္ဒေဟော “ကော နာမ သော”တိအာဒိနာ ဘဂဝန္တံ ပုစ္ဆိ။ အဿသတိ အနုသင္ကိတပရိသင်္ကိတော ဟောတိ ဧတေနာတိ **အဿာသော,** ပီတိသောမနဿန္တိ အာဟ **“အဿာ သပ္ပတ္တာတိ တုဋ္ဌိပ္ပတ္တာ သောမနဿပ္ပတ္တာ”**တိ။ အဓိကော သေဋ္ဌော အာသယော နိဿယော **အဇ္ဈာသယော** တိ အာဟ **“ဥတ္တမနိဿယဘူတ”** န္တိ။ အာဒိဘူတံ ပုရာတနံ သေဋ္ဌစရိယံ **အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယံ,** လောကုတ္တရမဂ္ဂန္တိ အ တ္ထော။ တထာ ဟေသ သဗ္ဗဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓသာဝကေဟိ တေနေဝ အာကာရေန အဓိဂတော။ တေနာဟ **“ပုရာဏ။ပေ.။ အရိယမဂ္ဂ”**န္တိ။ တထာ ဟိ တံ ဘဂဝတ “အဒ္ဒသ ပုရာဏံ မဂ္ဂံ ပုရာဏမဉ္ဇသ”န္တိ အတေစ။ **ပူရေတွ်တ** ဘာဝနာဟရိပူရိံ သေန။ “ပူရေတွတ”တိ တ ဣဒံ “အဇ္ဈာသယံ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယ”န္တိ ဧတ္ထေ ဟဌသေသောတိ ဝဒန္တိ။ “အဇ္ဈာသယံ အာဒိဗ္ရဟ္မစရိယံ ပဋိဇာနန္တိ အဿာသပ္ပတ္တာ”တိ ဧဝံ တ ဧတ္ထေ ယောဇနာ။

တပေဟဇိဂုစ္ဆာတဒဝဏ္ဏနာ

၅၅. ပကတာ ဟုတွတ ဝိစ္ဆိန္နာ **ဝိပ္ပကတာ** တိ အာဟ **“အနိဋ္ဌိတာဝ ဟုတွတ ဌိတာ”** တိ။

၅၆. **ဝီရိယေန ဟာပဇိဂုစ္ဆနတအော** တိ လူခပဋိပတ္တိသာခနေန ဝီရိယေန အတ္တတဏှာဟာဝိနောဒနဝသေန ဟာပကာသွ သ ဇိဂုစ္ဆနတအော။ ဇိဂုစ္ဆတီတိ **ဇိဂုစ္ဆော,** တပ္ဘာတေ **ဇေဂုစ္ဆံ,** အဓိကံ ဇေဂုစ္ဆံ အဓိဇေဂုစ္ဆံ, အတိဝိယ ဟာပဇိဂုစ္ ဆနံ, တသ္မိံ **အဓိဇေဂုစ္ဆော။** ကာယဒဋ္ဌဗဟိဗဟုလံ တပတီတိ **တပေ,** အတ္တကိလမထာနုယောဂဝသေန ပဝတ္တံ ဝီရိယံ, တေန ကာယဒဋ္ဌဗဟုလတာနိမိတ္တဿ ဟာပဿ ဇိဂုစ္ဆနံ, ဝိရဇ္ဇနမ္ပိ **တပေဟဇိဂုစ္ဆာ** တိ အာဟ **“ဝီရိယေန ဟာပဇိ ဂုစ္ဆာ”**တိ။ ဃာသစ္ဆာဒနသေနာသနတဏှာဟာဝိနောဒနမုခေန အတ္တသန္နေဟဝိရဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ ဥပရိ ဝုစ္စမာနေ သု နာနာကာရေသု အစေလကာဒိဝတေသု ကေဇ္ဈံ သမာဒိန္နာနံ ပရိသောဓနမေဝေတ္ထ **ဟာရိပူရဏံ** , န သဗ္ဗေသံ အနဝ သေသတော သမာအနံ တဿ အသမ္ဘဝတောတိ အာဟ **“ပရိပုဏ္ဏာတိ ပရိသုဒ္ဓာ”** တိ။ **ပရိသောဓနေစ္ဆ** နေသံ သက သမယသိဒ္ဓေန နယေန ပဋိပဇ္ဇနမေဝ။ ဝိပရိယာယေန အပရိသုဒ္ဓတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၇. **“ကော ပဉှာမ္ပိ န ကထေတီ”** တိ ပဌမံ အတ္တနာ ပုစ္ဆိတပဉှဿ အကထိတတ္တာ ဝုတ္တံ။

တပနိဿိတကော တိ အတ္တကိလမထာနုယောဂသင်္ခာတံ တပံ နိဿာယ သမာအယ ဝတ္တနကော။ **သီဟနာဒေတိ** သီဟနာဒသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ။ ယသ္မာ တတ္ထ ဝိတ္ထာရိတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ, တသ္မာ တဿာ အတ္ထပ္ပကာသနာ ယ ဝုတ္တနယေနပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဥပက္ကိလေသဝဏ္ဏနာ

၅၈. ''သမ္မာ အာဒိယတီ''တိ ဝတ္တတ **သမ္မာ အာဒိယန္တဿ** ဒဋ္ဌဟက္ကဟော စေတိ အာဟ **''ဒဋ္ဌဟံ ဂဏှာတီ''**တိ။ ''သာသနာဝစရေနာပိ ဒီပေတဗ္ဗ''န္တိ ဝတ္တတံ ဒဿေတုံ **''ကေစ္စော ဟိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေန ခုတင်္ဂဓရတာမတ္တေန အတ္တမနတာ, ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပတာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဥပက္ကိလေသောတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတိ, နယထာဝုတ္တတပသမာဒာနခုတင်္ဂဓရတာနံ သတိပိ အနိယျာနိကတ္တေ သဒိသတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

''ဒုဝိဓေဿာပိ တိ 'အတ္တမနော ဟောတိ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပော'တိ စ ဧဝံ ဥပက္ကိလေသဘေဒေန ဝုတ္တာဿ ဒုဝိဓဿာပိ တပဿိနော''တိ ကေစိ။ ယဿ ပန အဋ္ဌကထာယံ သာသနိကဝသေနာပိ အတ္ထော ဒီပိတော, တဿ ဗာဟိရကဿ, သာသနိကဿ စာတိ ဧဝံ ဒုဝိဓဿာပိ တပဿိနောတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ စေဝ ဟိ ဥပရိပိ အတ္ထဝဏ္ဏနံ ဝက္ခတီတိ။ **တွော်ဝတာ** တိ ယဒိဒံ ''ကော အညော မယာ သဒိသော''တိ ဧဝံ အတိမာနဿ, အနိဋ္ဌိတကိစ္စသ္သေဝ စ ''အလမေတ္တာဝတာ''တိ ဧဝံ အတိမာနဿ စ ဥပ္ပာဒနံ, တွော်ဝတာ။

ဥက္ကံသတီ တိ ဥက္ကဋ္ဌံ ကရောတိ။ **ဥက္ခိပတီ** တိ အညေသံ ဥပရိ ခိပတိ, ပဂ္ဂဏှာတီတိ အတ္ထော။ **ပရံ သံဟာရေတီ**တိ ပရံ သံဟာရံ နိဟီနံ ကရောတိ။ **အဝက္ခိပတီ** တိ အဓော ခိပတိ, အဝမညတီတိ အတ္ထော။

မာနမဒကရဏေနာတိ မာနသင်္ခါတဿ မဒဿ ကရဏေန ဥပ္ပာဒနေန။ **မုစ္ဆိတော ဟောတီ**တိ မုစ္ဆာပန္နော ဟောတိ, သာ ပန မုစ္ဆာပတ္တိ အဘိဇ္ဈာသီလဗ္ဗတပရာမာသကာယဂန္ထေဟိ ဂဓိတစိတ္တတာ, တတ္ထ စ အတိလဂ္ဂဘာဝေတိ အာဟ **''ဂဓိတော အဇ္ဈောသန္နော''** တိ။ **ပမဇ္ဇန** ဋ္ဌေတ္ထ ပမဇ္ဇနမေတတိ အာဟ **''ပမာဒမာပဇ္ဇတီ''** တိ။ ကေဝလံ ခုတင်္ဂသုဒ္ဓိကော ဟုတ္တ ကမ္မဋ္ဌာနံ အနနုယုဉ္ဇန္တော တာယ ဧဝ ခုတင်္ဂသုဒ္ဓိကတာယ အတ္တုက္ကံသနာဒိဝသေန ပဝတ္တေယျာတိ ဒဿေတုံ **''သာသနေ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''ခုတင်္ဂမေဝ။ပေ။ ပစ္စေတီ''** တိ။

၅၉. **တေယေဝ** ပစ္စယာ။ **သုဋ္ဌု ကတ္တ ပဋိသင်္ခရိတ္တ လဒ္ဓာ** တိ အာဒရကရဏယောဂေန သက္ကစ္စံ အဘိသင်္ခရိတ္တ အနဝသေန ဥပနယဝသေန လဒ္ဓါ။ **ဝဏ္ဏဘဏန**န္တိ ဂုဏကိတ္တနံ။ **အဿာ** တိ တပဿိနော။

၆၀. **တေအာသ**န္တိ ဗျာသနံ, ဝိဘဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ တံ ပနေတ္ထ ဝိဘဇ္ဇနံ ဒွိဓာ ဣစ္ဆိတန္တိ အာဟ **''ဒွေဝ ဘာဂံ အာပဇ္ဇတီ''**တိ။ **ဒွေဝ ဘာဂေ ကရောတိ** ရုစ္စနာရုစ္စနဝသေန ။ **ဂေဓဇာတော**တိ သဉ္ဇာတဂေဓော။ **မုစ္ဆနံ** နာမ သတိဝိပ္ပတသေနေဝ ဟောတိ, န သတိယာ သတီတိ အာဟ **''သမုဋ္ဌဿတီ''** တိ။ **အာဒီနဝမတ္တမ္ပိ** တိ ဂဓိတာဒိဘာဝေန ပရိဘောဂေ အာဒီနဝမတ္တမ္ပိ **န ပဿတိ။ မတ္တညုတာ** တိ ပရိဘောဂေ မတ္တညုတာ။ **ပစ္စဝေက္ခဏပရိဘောဂမတ္တမ္ပီ**တိ ပစ္စဝေက္ခဏမတ္တေန ပရိဘောဂမ္ပိ ကေတရံ ပစ္စဝေက္ခိတ္တတပိ ပရိဘုဉ္ဇနမ္ပိ **န ကရောတိ။**

၆၁. **ဝိစက္ကသဏ္ဌာနာ** တိ ဝိပုလတမစက္ကသဏ္ဌာနာ။ သဗ္ဗဿ ဘုဉ္ဇနတော အယောကူဋ္ဌသဒိသာ ဒန္တာ ဧဝ **ဒန္တကူဋံ။ အပသာဒေတီ**တိ ပသာဒေတိ။ **အစေလကာဒိဝသေနာ**တိ အစေလကဝတာဒိဝသေန။ **လူခာဇီဝိ**န္တိ သလ္လေခပဋိပတ္တိယာ လူခဇီဝိကံ။

၆၂. **တပံ ကရောတီ**တိ ဘာဝနာမနသိကာရလက္ခဏံ တပံ စရတိ စရန္တော ဝိယ ဟောတိ။ **စင်္ကမံ သြတရတိ** ဘာဝနံ အနုယုဉ္ဇန္တော ဝိယ။ **ဝိဟာရင်္ဂဏံ သမ္မဇ္ဇတိ** ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ပူရေန္တော ဝိယ။

''အာဒဿယမာနော''တိ တ ဟဇ္ဇော။

ကိဋ္ဌိ ဝဇ္ဇ န္တိ ကိဋ္ဌိ ကာယိကံ တ တစသိကံ တ ဒောသံ။ **ဒိဋ္ဌိဂတ** န္တိ ဝိပရိတဒဿနံ။ **အရုစ္စမာန** န္တိ အတ္တနော သိဒ္ဓန္တေ ပဋိက္ခိတ္တဘာဝေန အရုစ္စမာနံ။ **ရုစ္စတိ မေ** တိ ''ကပ္ပတိ မေ''တိ **ဝဒတိ။ အနုဇာနိတဗ္ဗ** န္တိ တစ္ဆာဝိပရိတဘူတဘာဝေန ''ဝေမေတ''န္တိ အနုဇာနိတဗ္ဗံ။ သဝနမနောဟာရိတာယ ''သာခု သုဋ္ဌု''တိ **အနုမောဒိတဗ္ဗံ။**

၆၃. ကုဇ္ဇနုသီလတာယ **ကောဓနော။** ဝုတ္တလက္ခဏော ဥပနာဟော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဥပနာဟီ။** ဧဝံဘူတော စ တံသမင်္ဂီ ဟောတီတိ **"သမန္နာဂတော ဟောတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဧသ နယော ဣတော ပရေသုပိ။

အယံ ပန ဝိသေသော – ဣဿတိ ဥဿူယတီတိ **ဥဿုကီ။** သဌန္နံ အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနံ **သဌော,** သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **သဌော။** သန္တဒေါသပဋိစ္ဆာဒနသဘာဝါ **မာယာ,** မာယာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **မာယာဝီ။** ဂရုဋ္ဌာနိယာနမ္ပိ ပဏိပါတာကရဏလက္ခဏံ ထမ္ဘနံ **ထဒ္ဓံ,** တမေဝဿ အတ္ထီတိ **ထဒ္ဓော။** ဂုဏေဟိ သမာနံ, အဓိကဉ္စ အတိက္ကမိတွာ တ နိပါတီနံ ကတွာ မညနသီလတာယ **အတိမာနီ။** အသန္တဂုဏသမ္ဘာဝနတ္ထိကတာသင်္ခါတာ ဟာဟ လာမကာ ဣစ္ဆာ ဧတဿာတိ **ပာပိစ္ဆော။** မိစ္ဆာ ဝိပရီတာ ဒိဋ္ဌိ ဧတဿာတိ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော။** "ဣဒမေဝ သစ္စံ, မောဃမည"န္တိ (မ. နိ. ၁၈၇, ၂၀၂, ၄၂၇; ၃.၂၇, ၂၉; ဥဒါ. ၅၅; မဟာနိ. ၂၀; နေတ္တိ. ၅၈) ဧဝံ အတ္တနာ အတ္တာဘိနိဝိဋ္ဌတာယ သတာ ဒိဋ္ဌိ **သန္ဒိဋ္ဌိ,** တမေဝ ပရာမသတီတိ **သန္ဒိဋ္ဌိပရာမာသီ။** အဋ္ဌကထာယံ ပန "သယံ ဒိဋ္ဌိ သန္ဒိဋ္ဌိ"တိ ဝတ္တုဝသေန အတ္ထော ဝုတ္တော။ အာ ဗာဠှံ ဝိယ ဓီယတီတိ **အာဓာနန္တိ** အာဟ **"ဒဠှံ သုဋ္ဌု ဌပိတ"** န္တိ။ ယထာဂဟိတံ ကဟံ ပဋိနိဿဇ္ဇနသီလော **ပဋိနိဿဂ္ဂီ,** တပ္ပဋိက္ခေပေန **ဒုပ္ပဋိနိဿဂ္ဂီ။** ပဋိသေဓတ္ထော ဟိ အယံ **ဒု**-သဒ္ဒေါ ယထာ "ဒုပ္ပညော, (မ. နိ. ၁.၄၄၉) ဒုဿီလော"တိ (အ. နိ. ၅.၂၁၃; ၁၀.၇၅; ဟရာ. ၁၉၅; ခ. ပ. ၃၀၈) စ။

ပရိသုဒ္ဓပပဋိကပ္ပတ္တကထာဝဏ္ဏနာ

၆၄. **ဣမ နိဂ္ဂေဓ တပဿီ** တိ ယထာနုက္ကန္တံ ပုရိမဟဋ္ဌိ နိဂမနဝသေန ဧဒေသေန ဒဿေတိ။ တေနာဟ **"ဧဝံ ဘဂဝတ"**တိအာဒိ။ **ဂဟိတလဒ္ဓိ** န္တိ "အစေလကာဒိဘာဝေ သေယျော, တေန စ သံသာရသုဒ္ဓိ ဟောတီ"တိ ဧဝံ ဂ ဟိတလဒ္ဓိ။ **ရက္ခိတံ တပ** န္တိ တာယ လဒ္ဓိယာ သမာဒိယိတွာ ရက္ခိတံ အစေလကဝတာဒိတပံ။ **"သဗ္ဗမေဝ သံကိလိဋ္ဌ"**န္တိ ဣမိနာ ယံ ဝက္ခတိ **ပရိသုဒ္ဓပာင်္ဂဝဏ္ဏနာယံ** "လူခတပဿိနော စေဝ ခုတင်္ဂဓရဿ စ ဝသေန ယောဇနာ ဝေဒိ တဗ္ဗာ"တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၆၄), တဿ ပရိကပ္ပိတရူပဿ လူခဿ တပဿိနောတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယောတိ ဒဿေတိ။ **"ပရိသုဒ္ဓပာင်္ဂဒဿနတ္ထ"** န္တိ စ ဣမိနာ တိတ္ထိယာနံ ဝသေန ဟင်္ဂ ယေဝေတ္ထ လဗ္ဘတိ, န ပန တဒတွ ထောတိ ဒဿေတိ။ **ဝုတ္တဝိပက္ခဝသေနာ** တိ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ ပဋိပက္ခဝသေန, ပဋိက္ခေပဝသေနာတိ အတ္ ထော။ **တသ္မိံ ဌာနေ** တိ ဟေတုအတ္ထေ ဘုမ္မန္တိ တဿ ဟေတုအတ္ထေန ကရဏဝစနေန အတ္ထံ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ သော တေနာ"**တိအာဒိမာဟ။ **ဥတ္တရိ တယမမာနော** တိ ယထာသမာဒိန္နေဟိ ဓုတဓမ္မေဟိ အပရိတုဋ္ဌော, အပရိ ယောသိတသင်္ကပ္ပော စ ဟုတွာ ဥပရိ ဘာဝနာနုယောဂဝသေန သမ္မာတယာမံ ကရောန္တော။

၆၉. **ဣတော ပရန္တိ** ဣတော ယထာဝုတ္တနယတော ပရံ။ **အဂ္ဂဘာဝံ တ သာရဘာဝံ တ** တိ တပေဇိဂုစ္ဆာယ အဂ္ ဂဘာဝံ တ သာရဘာဝံ တ **အဇာနန္တော။** "အယမေဝဿ အဂ္ဂဘာဝေ သာရဘာဝေ"တိ မညမာနော **"အဂ္ဂပ္ပတ္တာ, သာရပ္ပတ္တာ စာ"တိ အာဟ။**

ပရိသုဒ္ဓတစပ္ပတ္တာဒိကထာဝဏ္ဏနာ

၇၀. ယမနံ သံယမနံ **ယာမော,** ဟိံသာဒီနံ အကရဏဝသေန စတုဗ္ဗိဓော ယာမောဝ **စာတုယာမော,** သော ဧဝ သံဝရော, တေန သံဝုတော ဂုတ္တသဗ္ဗဒွာရော **စာတုယာမသံဝရသံဝုတော။** တေနာဟ **"စတုဗ္ဗိဓေန သံဝရေန ပိဟိတော"** တိ။ **အ တိပာတနံ** ဟိံသနန္တိ အာဟ **"ဟဏံ န ဟနတီ"**တိ။ လောဘာဝိစ္ဆေန ဘာဝိတံ သမ္ဘာဝိတန္တိ ကတွာ **ဘာဝိတံ နာမ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ။** အယဉ္စ တေသု တေသံယေဝ သမုအစာရော မဂ္ဂေဋ္ဌာပကံ ဝိယာတိ အာဟ **"တေသံ သညာယာ"**တိ။

တေန္တိ အဘိဟရဏံ, ဟီနာယ အနာဝတ္တနဉ္စ။ တေနာဟ **"သော အဘိဟရတီတိ အာဒိလက္ခဏ"** န္တိ။ **အဘိဟ ရတီ**တိ အဘိဗုဒ္ဓိ နေတိ။ တေနာဟ **"ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎေတီ"** တိ။ စက္ကဝတ္တိနာပိ ပဗ္ဗဇိတဿ အဘိတဒနာဒိ ကရီယတေ တတိ ပဗ္ဗဇ္ဇာ သေဋ္ဌာ ဂုဏဝိသေသယောဂတော, အေသဝိရဟိတတော စ, ယတော သာ ပဏ္ဍိတပညတ္တာ ဝုတ္တာ။ ဂိ ဟိဘာဝေ ပန နိပါနော တဒုဘယာဘာဝတောတိ အာဟ **"ဟီနာယ ဂိဟိဘာဝတ္တာယာ"** တိ။

၇၁. **တစပ္ပတ္တာ** တိ တစံ ပတ္တာ, တစသဒိသာ ဟောတီတိ အတ္ထော။

၇၄. **တိတ္ထိယာနံ ဝသေနာ**တိ တိတ္ထိယာနံ သမယဝသေန။ **နေသန္တိ** တိတ္ထိယာနံ။ **တန္တိ** ဒိဗ္ဗစက္ခုံ။ **သီလသမ္ပဒာ** တိ သဗ္ဗာကာရသမ္ပန္နံ စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလံ။ **တစသာရသမ္ပတ္တိတော**တိ တစတပောဇိဂုစ္ဆာယာသာရသမ္ပတ္တိတော။ **ဝိသေသ ဘာဝန္တိ** ဝိသေသသဘာဝံ။

အစေလကပာဠိမတ္တမ္ပီ တိ အစေလကပာဠိအာဂတတ္တမတ္တမ္ပိ **နတ္ထိ,** တသ္မာ မယံ အနုသ္သာမ ဝိနဋ္ဌာတိ အ ဓိပ္ပာယော။ **အ-**ကာရော တ နိပါတမတ္တံ, **နဿာမာ** တိ ဝိနဿာမ။ **ကုတော ပရိသုဒ္ဓပာဠိ** တိ ကုတော ဧဝ အမှေဟသု ပရိ သုဒ္ဓပာဠိအာဂတပဋိပတ္တိ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **သုတိဝသေနာပီ**တိ သောတပထာဂမနမတ္တေနာပိ **န ဇာနာမ။**

နိဂ္ဂရောဓသ္သေပဗ္ဗာဇယနဝဏ္ဏနာ

၇၅. **အဿာ** တိ သန္ဓာနဿ ဂဟပတိဿ။ **ကက္ခဠ္ဌ** န္တိ ဖရုသံ။ **ဒုရာသဒဝစနန္တိ** အဝတ္တဗ္ဗဝစနံ။ ယဿာ ဖ ရုသဝစနံ ယံ ဥဒ္ဒိဿ ပယုတ္တံ, တသ္မိံ ခမာပိတေ ခမာပကဿ ပဋိပာကတိကံ ဟောတိ, တသ္မာ **"အယံ မယီ"**တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။

၇၆. **ဗောဓတ္ထာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ,** န အတ္တနော ဗုဒ္ဓဘာဝဃောသနတ္ထာယ။ **တဒတ္ထာယာ** တိ ပရတဒဘာဥ္စနတဒ တ္ထာယ။ **ရာဂဒိသမနတ္ထာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ,** န အန္တေဝါသိကမ္ယတာယ။ **ဩဃနိတ္ထရဏတ္ထာယာ** တိ စတု ရောဃနိတ္ထရဏတ္ထာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ သဗ္ဗသော ဩရပာရာတိဏ္ဏမာဝဟတ္ထာ ဒေသနာယ။ **သဗ္ဗကိလေသပရိနိဗ္ဗာနတ္ထာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ** ကိလေသာနံ လေသေနပိ ဒေသနာယ အပရာမဋ္ဌဘာဝတော။

ဗြဟ္မစရိယပရိယောသာနာဒိဝဏ္ဏနာ

၇၇. **ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပီ** တိ သတ္တဝဿတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ "သတ္တာဟ"န္တိ ပဒံ, ဣဒံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝစနံ။ **အသဌော ပန အမာယာဝီ ဥဇုဇာတိကော** တိကမ္ဘပညော ဥဠုင္ဃိတညူတိ အဓိပ္ပာယော။ သော ဟိ တံမုဟုတ္တေနေဝ အရဟတ္တံ ပတ္ တုံ သက္ခိဿတီတိ။ **ဝင္ကဝင္ကော** တိ ကာယဝင္ကာဒီဟိပိ ဝင္ကေဟိ ဝင္ကော ဇိမ္မေဟာ ကုဋိလော။ **"သင်္ဃံ ပနာဟံ အနု သာသိတုံ န သက္ကောမီ"**တိ န ဣဒံ ဘဂဝတ ကိလာသုဘာဝေနေဝ ဝဒတိ, အထ ခော တဿ အဘာဇနဘာဝေနေဝ။

၇၈. **ပကတိယာ အာစရိယော**တိ ယော ဧဝ တုမှာကံ ဣတော ပုဗ္ဗေ ပကတိယာ အာစရိယော အဟောသိ, သော ဧဝ ဣဒါနိပိ ပုဗ္ဗာစိဏ္ဏဝသေန အာစရိယော ဟောတု, န မယံ တုမှေဟ အန္တေဝါသိကေ ကာတုကာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ **န မယံ တုမ္ဟာကံ ဥဒ္ဒေသေန အတ္ထိကာ,** ဓမ္မတန္တိ မေဝ ပန တုမှေဟ ဉာပေတုကာမမှာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အာဇီဝ တော**တိ ဇီဝိကာယ ဝုတ္တိတော။ **အကုသလာတိ ကောဋ္ဌာသံ ပတ္တာ** တိ အကုသလာတိ တံ တံ ကောဋ္ဌာသတံယေဝ ဥပဂ တာ။ **ကိလေသဒရထသမ္ပယုတ္တာ** တိ ကိလေသဒရထသဟိတာ တံသမ္ဗန္ဓနတော ။ ဇာတိဇရာမရဏာနံ ဟိတာတိ **ဇာတိ ဇရာမရဏိယာ။** သံကိလေသော ဧတ္ထ အတ္ထိ, သံကိလေသေ တ နိယုတ္တာတိ **သံကိလေသိကာ။ တေအာနံ** ဝုစ္စတိ ဝိသု ဒ္ဓိ, တဿ ပစ္စယဘူတတ္တာ **တေအာနိယာ။** တထာဘူတာ စေတေ တေအာပေန္တီတိ အာဟ **"သတ္တေ တေအာပေန္ တီ"**တိ။ သိခာပ္ပတ္တာ ပညာယ ဟာရိပူရိဝေပုလ္လတာ မဂ္ဂဖလဝသေနေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"မဂ္ဂပညာ။ပေ။ ဝေပု လ္လတ"**န္တိ။ **ဥဘောပိ တ တောနိ** ဟာရိပူရိဝေပုလ္လာနိ။ ယာ ဟိ တဿ ဟာရိပူရီ, သာ ဧဝ ဝေပုလ္လတာတိ။ **တတောတိ** သံကိလေသဓမ္မပ္ပဟာနတေအာနဓမ္မာဘိဗုဒ္ဓိဟေတု။

၇၉. **"ယထာ မာရေနာ"**တိ နယိဒံ နိဒဿနဝသေန ဝုတ္တံ, အထ ခော တထာဘာဝကထနမေတာတိ ဒဿေတုံ **"မာ ရော ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အထာ**တိ မာရေန တေသံ ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပတ္တိတော ပစ္ဆာ အညာသီတိ ယောဇနာ။ ကသ္မာ ပန ဘဂဝတ ပဂေဝ န အညာသီတိ? အနာဝဇ္ဇိတတ္တာ။ **မာရံ ပဋိဗာဟိတ္ဝာ**တိ မာရေန တေသု ကတံ ပရိယုဋ္ဌာနံ ဝိဓမေတ္ တ, န တေသံ သတိ ပယောဇနေ ဗုဒ္ဓာနံ ဒုက္ကရံ။ **သောတိ** မဂ္ဂဖလုပ္ပတ္တိဟေတု။ **တေသံ** ပရိဗ္ဗာဇကာနံ။

ဖုဋ္ဌာ တိ ပရိယုဋ္ဌာနဝသေန ဖုဋ္ဌာ။ **ယတြာ** တိ နိဒ္ဒာရဏေ ဘုမ္မန္တိ အာဟ **"ယေသု"**တိ။ **အညာဏတ္ထ** န္တိ အာ ဇာနနတ္ထံ, ဥပသဂ္ဂမတ္တမ္ဆေတ္ထ **အာ-**ကာရောတိ အာဟ **"ဇာနနတ္ထ"** န္တိ, ဝိမံသနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **စိတ္တံ နုပ္ပန္နန္တိ** "ဇာနာမ တာဝဿ ဓမ္မ"န္တိ အာဇာနနတ္ထံ "ဗြဟ္မစရိယံ စရိဿာမာ"တိ ဧကသ္မိံ ဒိဝသေ ဧကတရမ္ပိ

တေသံ စိတ္တံ နုပ္ပန္နံ။ သတ္တာဟော ပန ဝုစ္စမာနော ဧတေသံ ကိံ ကရိဿတီတိ ယောဇနာ။ **သတ္တာဟံ ပူရေတု** န္တိ သတ္တာဟံ ဗ္ရဟ္မစရိယံ ပူရေတုံ, ဗ္ရဟ္မစရိယဝသေန တ သတ္တာဟံ ပူရေတုန္တိ အတ္ထော။ **ပရတဒဘိန္ဒနု** န္တိ ပရ တဒမဒ္ဒနံ။ **သကတဒသမုဿာပန** န္တိ သကတဒပဂ္ဂဏှဟနံ။ **တသနာယာ**တိ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓတသနာယ။ **နေသ**န္တိ စ ပကရဏဝသေန ဝုတ္တံ။ တဒညေသမ္ပိ ဟိ ဘဂဝတော သမ္မုခာ, ပရမ္ပရာယ စ ဒေဝမနုဿာနံ သုဏန္တာနံ တသနာယ ပစ္စယော ဧတတိ။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သုဝိညေယ္ယမေဝါတိ။

ဥဒုမ္ဗရိကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၃. စက္ကဝတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

အတ္တဒီပသရဏတာဝဏ္ဏနာ

၈၀. ဥတ္တာနံ ဝုစ္စတိ ဟာကဋ္ဌံ, တပ္ပဋိက္ခေပေန **အနုတ္တာနံ** အဟာကဋ္ဌံ, ပဋိစ္ဆန္နံ, အပစုရံ, ဒုဝိညေယျဥ္စ။ အနုတ္တာနာနံ ပဒါနံ ဝဏ္ဏနာ **အနုတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာ။** ဥတ္တာနပဒဝဏ္ဏနာယ ပယောဇနာဘာဝတော **အနုတ္တာန** ဂ္ဂဟဏံ။ **"မာတုလာ"**တိ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန လဒ္ဓနာမော ဧကော ရုက္ခော, တဿာ အာသန္နပ္ပဒေသေ မာပိတတ္တာ နဂရမ္ပိ "မာတုလာ" တေ္ဝဝ ပညာယိတ္ထ။ တေန ဝုတ္တံ **"မာတုလာယန္တိ ဧဝံ နာမကေ နဂရေ"** တိ။ **အဝိဒူရေ**တိ တဿ နဂရဿ အဝိဒူရေ။

ကာမဉ္စေတ္ထ သုတ္တေ "ဘူတပုဗ္ဗံ, ဘိက္ခဝေ, ရာဇာ ဒဠှနေမိ နာမ အဟောသီ"တိအာဒိနာ အတီတဝံသဒီပိကာ ကထာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အာဂတာ, "အမုတေယျဝဿသတာယုကာနံ မနုဿာနံ ဝဿသတာယုကာ ပုတ္တာ ဘဝိဿန္တီ"တိအာဒိနာ ပန သဝိသေသံ အနာဂတတ္ထပဋိသံယုတ္တာ ကထာ အာဂတာတိ ဝုတ္တံ **"အနာဂတဝံသဒီပိကာယ သုတ္တန္တကထာယာ"**တိ။ အနာဂတတ္ထဒီပနဉှိ အစ္ဆရိယံ, တတ္ထာပိ အနာဂတဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပဋိပတ္တိကိတ္တနံ အစ္ဆရိယတမံ။ **သမာဂမေနာ**တိ သန္နိပာတေန။

"ဘတ္တဂ္ဂံ အမနာပ" န္တိအာဒိ ကေဝလံ တေသံ ပရိဝိတက္ကမတ္တံ။ **အမနာပ**န္တိ အမနုညံ။ ဗုဒ္ဓေသု ကတော အပ္ပကောပိ အပရာဓော အပ္ပကော ကာရော ဝိယ ဂရုတရဝိပာကောတိ အာဟ **"ဗုဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ။ပေ။ သဒိသံ ဟောတီ"** တိ။ **တတ္ရာ**တိ တသ္မိံ မာတုလနဂရဿ သမီပေ, တဿံ တ ပရိသာယံ။

အတ္တဒီပါတိ ဧတ္ထ ကာမံ ယော ပရော န ဟောတိ, သော အတ္တာတိ သသန္တာနော "အတ္တာ"တိ ဝုစ္စတိ, ဟိတသုခေသိဘာဝေန ပန အတ္တနိဗ္ဗိသေသတ္တာ ဓမ္မော ဣဓ **"အတ္တာ"** တိ အဓိပ္ပေတော။ တေနာဟ **"အတ္တာ နာမ လောကိယလောကုတ္တရော ဓမ္မော"**တိ။ ဒွိဓာ အာပေါ ဂတော ဧတ္ထာတိ **ဒီပေါ,** ဩဃေန အနဇ္ဈောတ္ထတော ဘူမိဘာဂေါ။ ဣဓ ပန ကာမောဃာဒီဟိ အနဇ္ဈောတ္ထရဏီယတ္တာ ဒီပေါ ဝိယာတိ **ဒီပေါ,** အတ္တာ ဒီပေါ ပတိဋ္ဌာ ဧတေသန္တိ **အတ္တဒီပါ။** တေနာဟ **"အတ္တာနံ ဒီပ"** န္တိအာဒိ။ ဒီပဘာဝေ စေတ္ထ ပဋိသရဏတာတိ အာဟ **"ဣဒံ တဿေဝ ဝေဝစန"**န္တိ။ **အညသရဏပဋိက္ခေပဝစန** န္တိ အညသရဏဘာဝပဋိက္ခေပဝစနံ။ ဣဓဉှိ န အညံ သရဏံ ကတ္တတ ဝိဟရဏဿေဝ ပဋိက္ခေပဝစနံ, အထ ခော အညဿ သရဏဘာဝဿေဝ ပဋိက္ခေပဝစနံ တပ္ပဋိက္ခေပေ စ တေန ဣတရဿာပိ ပဋိက္ခေပသိဒ္ဓိတော။ တေနာဟ **"န ဟိ"**တိအာဒိ။ ဣဒါနိ တမေဝတ္ထံ သုတ္တန္တရေန သာဓေတုံ **"ဝုတ္တမ္ပိ စေတ"**န္တိအာဒိ။ ယဒိ ဧတ္ထ ဟာကတိကော အတ္တာ ဣစ္ဆိတော, ကထံ တဿ ဒီပသရဏဘာဝေါ, တသ္မာ အဓိပ္ပာယိကော ဧတ္ထ အတ္တာ ဘဝေယျာတိ ပုစ္ဆတိ **"ကော ပနေတ္ထ အတ္တာ နာမာ"** တိ။ ဣတရော ယထာဓိပ္ပေတံ အတ္တာနံ ဒဿေန္တော **"လောကိယလောကုတ္တရော ဓမ္မော"** တိ။ ဒုတိယတရောပိ ပဌမတရဿေဝ ပရိယာယဘာဝေန ဒေသိတောတိ ဒဿေတုံ **"တေနာဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ကေစရေတိ ဘိက္ခူနံ ကေစရဋ္ဌာနဘူတေ။ တေနာဟ **"စရိတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ"** တိ။ **သကေ**တိ ကထံ ပနာယံ ဘိက္ခူနံ သကောတိ အာဟ **"ပေတ္တိကေ ဝိသယေ"** တိ။ ပိတိတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတော အာဂတတ္တာ "အယံ တုမှာကံ ကေစရော"တိ တေန ဥဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ **ပေတ္တိကေ ဝိသယေ** တိ။ **စရန္တ** န္တိ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **"အယမေဝတ္ထော"**တိ, စရန္တာနန္တိ စ အတ္ထော, တေနာယံ ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသေနပိ ဝစနဝိပလ္လာသေနပီတိ ဒဿေတိ။ ကိလေသမာရဿ ဩတာရလာဘေနေဝ ဣတရမာရာနမ္ပိ ဩတာရလာဘော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အယံ ပနတ္ထော** တိ ကေစရေ စရဏံ သန္ဓာယာဟ, ဝတ္တု ပန ဗျတိရေကမုခေန အာဂတံ။

သကုဏော ဟန္တီတိ **သကုဏဂ္ဃိ,** မဟာသေနသကုဏော။ **အဇ္ဈပ္ပတ္တာ** တိ အဘိဘဝနဝသေန ပတ္တာ ဥပဂတာ။ **န မွယာယန္တိ** မေ အယံ သကုဏဂ္ဃိ နာလံ **အဘာဝိဿ။ နင်္ဂလကဋ္ဌကရဏ** န္တိ နင်္ဂလေန ကသိတပ္ပဒေသော။ **လေဍ္ဍုဋ္ဌာန**န္တိ လေဍ္ဍူနံ ဥဋ္ဌပိတဋ္ဌာနံ။ **သကေ ဗလေ**တိ အတ္တနော ဗလဟေတု။ **အပတ္ထဒ္ဓာ** တိ အဝကဋ္ဌှတ္တမှာ သဥဓာတတ္တမှာ။ **အဿရမာနာ** တိ အဝှာယန္တီ။

မဟန္တံ လေဍျံ တိ နင္ဂလေန ဘိန္နဋ္ဌာနေ သုက္ခတာယ တိခိဏသိင္ဂအယောဃနသဒိသံ မဟန္တံ လေဍျံ။ **အဘိရုဟိတွာတိ** တဿ အဓောဘာဂေန အတ္တနာ ပဝိသိတွာ နိလီနယောဂ္ဂပ္ပဒေသံ သလ္လက္ခေတွာ တဿုပရိ စ င္ကမန္တော **အဿရမာနော အဠာသိ။ "ဟေဌိ ခေါ"** တိအာဒိ တဿ အဿရမာနာကာရဒဿနံ။ **သန္နယှတိ** တိ တ တဂ္ဂဟဏဝသေန **ဥဘော ပက္ခေ** သမံ ဌပေတွာ။ **ပစ္စုဟာဒီ** တိ ဟဝိသိ။ **တတ္တေတ** တိ ယတ္ထ ပုဗ္ဗေ လာဟော ဌိတော, တတ္ထေဝ လေဍျုမှိ ။ **ဥရန္တိ** အတ္တနော ဥရပ္ပဒေသံ။ **ပစ္စတာဌ္ဌေသီ** တိ ပတိ အတာဌ္ဌေသိ သာရမ္ဘဝသေန ဝေဂေန ဂ န္တွာ ပဟရဏတော ဝိဓာရေန္တို ပတာဌ္ဌေသိ။ **အာရမ္မဏ** န္တိ ပစ္စယံ။ "အဝသရ"န္တိ ကေစိ။

"ကုသလာန"န္တိ ဇာံ ပဝတ္တာယ ဒေသနာယ ကော အနုသန္ဓိ? ယထာအနုသန္ဓိ ဝေ။ အာဒိတော ဟိ "အတ္တဒီပာ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟရထာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၈၀) ယေဝ အတ္တဓမ္မပရိယာယေန လောကိယလောကုတ္တရဓမ္မာ ဂဟိတာ, တေ ယေဝေတ္ထ ကုသလဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ။ **အနဝဇ္ဇလက္ခဏာန** န္တိ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခသဘာဝါနံ။ "အဝဇ္ဇရဟိတသဘာဝါန"န္တိ ကေစိ။ တတ္ထ ပုရိမေ အတ္ထဝိကပ္ပေ ဝိပာကဓမ္မဓမ္မာ ဧဝ ဂဟိတာ, ဒုတိယေ ပန ဝိပာကဓမ္မာပိ။ ယဒိ ဇာံ, ကထံ တေသံ သမာဒာယ ဝတ္တနန္တိ? န ခေါ ပနေတံ ဇာံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ "ဝိပာကဓမ္မာ သီလာဒိ ဝိယ သမာဒာယ ဝတ္တိတဗ္ဗာ"တိ။ **သမာဒာန**န္တိ ပန အတ္တနော သန္တာနေ သမ္မာ အာဒာနံ ပစ္စယဝသေန ပဝတ္တိ ယေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝိပာကဓမ္မာ ဟိ ပစ္စယဝိသေသေဟိ သတ္တသန္တာနေ သမ္မဒေဝ အာဟိတာ အာယုအာဒိသမ္ပတ္တိဝိသေသဘူတာ ဥပရူပရိကုသလဝိသေသုပ္ပတ္တိယာ ဥပနိဿယာ ဟောန္တီတိ ဝဒန္တိ။ **ပုညံ ပဝဍ္ဎတီ** တိ ဧတ္ထ **ပုည**န္တိ ဥတ္တရပဒလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"ပုညဖလံ ဝဍ္ဎတီ"** တိ။ **ပုညဖလ**န္တိ စ ကေဒေသသရူပေကသေသေန ဝုတ္တံ "ပုညဉ္စ ပုညဖလဉ္စ ပုညဖလ"န္တိ အာဟ **"ဥပရူပရိ ပုညမ္ပိ ပုညဝိပာကောပိ ဝေဒိတဗ္ဗော"** တိ။

"မာတာပိတူန"န္တိအာဒိ နိဒဿနမတ္တံ, တသ္မာ အညမ္ပိ ဧဝရူပံ ဟေတုပနိဿယံ ကုသလံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **သိနေဟဝသေနာ**တိ ဥပနိဿယဘူတဿ သိနေဟဿ ဝသေန, န သမ္ပယုတ္တဿ။ န ဟိ သိနေဟသမ္ပယုတ္တံ နာမ ကုသလံ အတ္ထိ။ **မုဒုမဒ္ဒဝစိတ္တ** န္တိ မေတ္တာဝသေန အတိဝိယ မဒ္ဒဝန္တံ စိတ္တံ။ ယထာ မတ္တကပ္ပတ္တံ ဝဋ္ဋကမိကုသလံ ဒဿေတုံ "မာတာပိတူနံ ။ပေ။ မုဒုမဒ္ဒဝစိတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဇာံ မတ္ထကပ္ပတ္တမေဝ ဝိဝဋ္ဋကမိကုသလံ ဒဿေတုံ **"စတ္တာရော သတိ။ပေ။ ဗောဓိပက္ခိယမ္မော"** တိ ဝုတ္တံ။ တဒညေပိ ပန အနသီလာဒိမ္မော ဝဋ္ဋဿ ဥပနိဿယဘူတာ **ဝဋ္ဋကမိကုသလံ** ဝိဝဋ္ဋဿ ဥပနိဿယဘူတာ **ဝိဝဋ္ဋကမိကုသလ** န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပရိယောသာန**န္တိ ဖလဝိသေသာဝဟတာယ ဖလအယ ကောဋိ သိခာပ္ပတ္တိ, ဒေဝလောကေ စ ပဝတ္တိသိရိဝိဘဝေတိ ပရိယောသာနံ **"မနုဿလောကေ"**တိ ဝိသေသိတံ, မနုဿလောကဝသေနေဝ စာယံ ဒေသနာ အာဂတာတိ။ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနသမ္ပတ္တိ ပရိယောသာနန္တိ ယောဇနာ။ **ဝိဝဋ္ဋကမိကုသလဿ ဝိပာကံ သုတ္တပရိယောသာနေ ဒဿိဿတိ** "အထ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, သင်္ခော နာမ ရာဇာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၀၈)။

ဒဠှနေမိစက္ကဝတ္တိရာဇကထာဝဏ္ဏနာ

၈၁. ဣဓာတိ ဣမသ္မိံ "ကုသလာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာန"န္တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၁၀) သုတ္တဒေသနာယ အာရဒ္ဓဋ္ဌာနေ ဝဋ္ဋဝိဝဋ္ဋကမိဘာဝေန သာဓာရဏေ ကုသလဂ္ဂဟဏေ။ တတ္ထ **ဝဋ္ဋကမိကုသလာနုသန္ဓိဝသေန "ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ"တိ ဒေသနံ အာရဘိ,** အာရဘန္တော စ ဒေသိယမာနမတ္ထံ ။ ဓမ္မပဋိဂ္ဂဟကာနံ ဘိက္ခူနံ သင်္ခေပတော ဇာံ ဒီပေတွာ အာရဘီတိ ဒဿေတုံ **"ဘိက္ခဝေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ, ပဌမံ တထာ အဒီပေန္တောပိ ဘဂဝတ အတ္ထတော ဒီပေတိ ဝိယာတိ အဓိပ္ပာယော။

၈၂. ဤသကမ္ပိ တိ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ။ **အဝသက္ကိတ** န္တိ ဩဂတဘာဝံ။ **နေမိအဘိမုခ**န္တိ နေမိပ္ပဒေသဿ သမ္မုခါ။ **ဗန္ဓိံသု** စက္ကရတနဿ ဩသက္ကိတာနောသက္ကိတဘာဝံ ဇာနိတုံ။ **တဒေတ**န္တိ ယထာဝုတ္တဋ္ဌာနာ စဝနံ။ **အတိဗလဝအာဝေသေ**တိ ရညော ဗလဝတိ အနတ္ထေ ဥပဋ္ဌိတေ **သတိ**။

အပ္ပမတ္တော တိ ရညော အာဏာယ ပမာဒံ အကရောန္တော။

ကေသမုဒ္ဒပရိယန္တမေတ တိ ဇမ္ဗုဒီပမေဝ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ သော ဥတ္တရတော အဿကဏ္ဏပဗ္ဗတေန ပရိစ္ဆိန္နော ဟုတွာ အတ္တာနံ ပရိက္ခိပိတွာ ဌိတကေသမုဒ္ဒပရိယန္တော။ **ပုညိဒ္ဓိဝသေနာ** တိ စက္ကဝတ္တိဘာဝါဝဟာယ ပု

ညိဒ္ဓိယာ ဝသေန။

၈၃. ဧဝံ ကတ္ဝာတိ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတ္ဝာ။ **သုကတံ ကမ္မ**န္တိ ဒသကုသလကမ္မပထမေဝ ဝဒတိ။

“ဒသဝိဓံ, ဒ္ဝါဒသဝိဓ”န္တိ စ ဝုတ္တဝိဘာဂေ ပရတော အာဂမိဿတိ။ **ပူရေန္တေနေဝ** တိ ပူရေတ္ဝာဝ ဌိတေနေဝ။ **နိဒ္ဒေသေ** တိ စက္ကဝတ္တိဝတ္တဿ ပဋိပက္ခဘူတာနံ ဒောသာနံ အပဂမနေ နိဒ္ဒေသေ။ **စက္ကဝတ္တီနံ ဝတ္တေ** တိ စက္ကဝတ္တိရာဇူဟိ ဝတ္တိတဗ္ဗဝတ္တေ။ ဘာဝိနိ ဘူတေ ဝိယ ဟိ ဥပစာရော ယထာ “အဂမာ ရာဇဂဟံ ဗုဒ္ဓေါ”တိ (သု. နိ. ၄၁၀)။ အဓိဂတစက္ကဝတ္တိဘာဝေပိ ဟိ တေ တတ္ထ ဝတ္တန္တေဝါတိ တထာ ဝုတ္တံ။

စက္ကဝတ္တိအရိယဝတ္တဝဏ္ဏနာ

၈၄. အညထာ ဝတ္တိတုံ အဒေန္တော သော ဓမ္မော အဓိဋ္ဌာနံ ဧတဿာတိ တဒဓိဋ္ဌာနံ, တေန **တဒဓိဋ္ဌာနေန စေတသာ။ သက္ကရောန္တော**တိ အာဒရကိရိယာဝသေန ကရောန္တော။ တေနာဟ **“ယထာ”**တိအာဒိ။ **ဂရုံ ကရောန္တော** တိ ဟာသာဏ္ဏဝတ္တံ ဝိယ ဂရုကရဏဝသေန ဂရုံ ကရောန္တော။ တေနေဝါဟ **“တသ္မိံ ကရဝုပ္ပတ္တိယာ”** တိ။ **မာနေန္တော**တိ သမ္ဘာဝနာဝသေန မနေန ပိယာယန္တော။ တေနာဟ **“တမေဝ”**တိအာဒိ။ ဧဝံ ပူဇယတော အပစာယတော ဝေဠု ယထာဝုတ္တသက္ကာရာဒိသမ္ဘဝတေတိ တံ ဒဿေတုံ **“တံ အပဒိသိတ္ဝာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“ဓမ္မာဓိပတိဘူတော အာဂတဘာဝေနာ”**တိ ဣမိနာ ယထာဝုတ္တဓမ္မဿ ဇေဋ္ဌကဘာဝေန ပုရိမပုရိမတရအတ္တဘာဝေသု သက္ကစ္စ သမုပစိတဘာဝံ ဒဿေတိ။ **“ဓမ္မဝသေနေဝ သဗ္ဗကိရိယာနံ ကရဏေနာ”**တိ ဧတေန ဌာနနိသဇ္ဇာဒီသု ယထာဝုတ္တဓမ္မနိန္နပေါဏပဗ္ဘာရဘာဝံ ဒဿေတိ။ **အဿာ** တိ ရက္ခာဝရဏဂုတ္တိယာ။ **ပရံ ရက္ခန္တော** အညံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိအနတ္ထတော ရက္ခန္တော တေနေဝ ပရတ္ထသာဓနေန ခန္တိအာဒိဂုဏေန **အတ္တာနံ** တတော ဧဝ **ရက္ခတိ။ မေတ္တစိတ္တတာ** တိ မေတ္တစိတ္တတာယ။ **နိဝါသနပါရုပနဂေဟာဒီနံ** သီတုဏှပဋိဗာဟနေန **အာဝရဏံ။ အန္တော ဇနသ္မိ**န္တိ အဗ္ဘန္တရဘူတေ ပုတ္တဒါရာဒိဇနေ။

“သီလသံဝရေ ပတိဋ္ဌာပေဟီ” တိ ဣမိနာ ရက္ခံ ဒဿေတိ, **“ဝတ္ထဂန္ဓမာလာဒီနိ ဒေဟီ”** တိ ဣမိနာ အာဝရဏံ, ဣတရေန ဂုတ္တိံ။ **ဘတ္တဝေတနသမ္ပဒာနေနာပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန သီလသံဝရေ ပတိဋ္ဌာပနာဒီနိ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ ဧသေဝ နယော ဣတော ပရေသုပိ ပိ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏေသု။ နိဂမော နိဝါသော ဧတေသန္တိ **နေဂမာ,** ဧဝံ **ဇာနပဒါ**တိ အာဟ **“နိဂမဝါသိနော”**တိအာဒိ။

နဝဝိဓာ မာနမဒါတိ “သေယျောဟမသ္မီ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၄.၁၀၈; ခု. သ. ၁၁၂၁; ဝိဘ. ၈၆၆; မဟာနိ. ၂၁, ၁၇၈) နယပ္ပဝတ္တိယာ နဝဝိဓာ မာနသင်္ခါတာ မဒါ။ မာနော ဧဝ ဟေတ္ထ ပမဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တိယာ မာနမဒေါ။ သောဘနေ ကာယိကဝါစသိကကမ္မေ ရတောတိ **သူရတော** ဥ-ကာရဿ ဒီဃံ ကတ္ဝာ, တဿ ဘာဝေ **သောရစ္စံ,** ကာယိကဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော, သဗ္ဗံ ဝါ ကာယဝစီသုစရိတံ။ သုဋ္ဌု ဩရတောတိ **သောရတော,** တဿ ဘာဝေ **သောရစ္စံ,** ယထာဝုတ္တမေဝ သုစရိတံ။ **ရာဂါဒီန**န္တိ ရာဂဒေါသမောဟမာနာဒီနံ။ **ဒမနာဒီဟီ**တိ ဒမနသမနပရိနိဗ္ဗာပနေဟိ။ **ဧကမတ္တာန**န္တိ ဧကံ စိတ္တံ, ဧကစ္စံ အတ္တနော စိတ္တန္တိ အတ္ထော။ ရာဂါဒီနဉှိ ပုဗ္ဗဘာဂိယံ ဒမနာဒိပစ္စေကံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, န မဂ္ဂက္ခဏေ ဝိယ ဧကဇ္ဈံ ပဋိသင်္ခါနမုခေန ပဇဟနတော။ **ဧကမတ္တာန**န္တိ ဝါ ဝိဝေကဝသေန ဧကံ ဧကာကိနံ အတ္တာနံ။ **ကာလေ ကာလေ**တိ တေသံ သန္တိကံ ဥပသင်္ကမိတဗ္ဗေ ကာလေ ကာလေ။

ဣစ္ဆ ဌတ္ဝာတိ “ကိံ ဓော, တာတ, တ”န္တိ ဧဝံ နိဂမနဝသေန ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဌတ္ဝာ။ **ဝတ္တ**န္တိ အရိယစက္ကဝတ္တိဝတ္တံ။ **သမာနေတဗ္ဗ**န္တိ “ဒသဝိဓံ, ဒ္ဝါဒသဝိဓ”န္တိ စ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဂဏနာယ စ သမာနံ ကာတဗ္ဗံ အနူနံ အနဓိကံ ကတ္ဝာ ဒဿေတဗ္ဗံ။ **အဓမ္မရာဂေါ** တိ အယုတ္တဋ္ဌာနေ ရာဂေါ။ **ဝိသမလောဘော** တိ ယုတ္တဋ္ဌာနေပိ အတိဝိယ ဗလဝဘာဝေန ပဝတ္တလောဘော။

စက္ကရတနပါတုဘာဝဝဏ္ဏနာ

၈၅. ဝတ္တမာနသ္သာ တိ ပရိပုဏ္ဏော စက္ကဝတ္တိဝတ္တော ဝတ္တမာနဿ, နော အပရိပုဏ္ဏောတိ အာဟ **"ပူရေတွတ ဝတ္တမာနဿာ"**တိ။ ကိတ္တာဝတာ ပနဿ ဟာရိပူရီ ဟောတီတိ? တတ္ထ "ကတာဓိကာရဿ တာဝ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန ဒွတဒသဟိပိ သံဝစ္ဆရေဟိ ပူရတိ, ပဉ္စဝီသတိယာ, ပညာသာယ တ သံဝစ္ဆရေဟိ။ အယဉ္စ ဘေဒော ဓမ္မစ္ဆန္ဒဿပိ တိက္ခမဇ္ဈမုဒုတာဝသေန, ဣတရဿ တတော ဘိယ္ယောပိ"တိ ဝဒန္တိ။

ဒုတိယာဒိစက္ကဝတ္တိကထာဝဏ္ဏနာ

၉၀. အတ္တနော မတိယာတိ ပရမ္ပရာဂတံ ပုရာဏံ တန္တိံ ပဝေဏိံ လင္ဃိတွတ အတ္တနော ဣစ္ဆိတာကာရေန။ တေနာဟ **"ပောရာဏက"**န္တိအာဒိ။

န ပဗ္ဗန္တိ တိ သမိဒ္ဓိယာ န ပူရေန္တိ, ဖီတာ န ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"န ဝမုန္တိ"** တိ။ တထာ စာဟ **"ကတ္ထစိ သုညာ ဟောန္တိ"** တိ။ တတ္ထ တတ္ထ ရာဇကိစ္စေ ရညာ အမာ သဟ ဝတ္တန္တီတိ **အမစ္စာ,** ယေဟိ ဝိနာ ရာဇကိစ္စံ နပ္ပဝတ္တတိ။ ပရမ္ပရာဂတာ ဟုတွတ ရညော ပရိသာယ ဘတတိ **ဟာရိသဇ္ဇာ။** တေနာဟ **"ပရိသာဝစရာ"**တိ။ တသ္မိံ ဌာနန္တရေ ဌပိတာ ဟုတွတ ရညော အာယံ, ဝယဉ္စ ယာထာဝတော ဂဏေန္တီတိ **ဂဏကာ။** ဇာတိကုလသုတာစာရာဒိဝသေန ပုထုတ္တံ ဂတတ္တာ မဟတီ မတ္တာ ဧတေသန္တိ **မဟာမတ္တာ,** တေ ပန မဟာနုဘာတ အမစ္စာ ဧတေတိ အာဟ **"မဟာအမစ္စာ"** တိ။ ယေ ရညော ဟတ္ထာနီကာဒီသု အဝဋ္ဌိတာ, တေ **အနီကဋ္ဌာ** တိ အာဟ **"ဟတ္ထိအာစရိယာဒယော"**တိ ။ မန္တံ ပညံ အသိတာ ဟုတွတ ဇီဝန္တီတိ **မန္တဿာဇီဝိနော,** မတိသဇီတတိ အတ္ထော, ယေ တတ္ထ တတ္ထ ရာဇကိစ္စေ ဥပဒေသအာယိနော။ တေနာဟ **"မန္တာ ဝုစ္စတိ ပညာ"** တိအာဒိ။

အာယုဝဏ္ဏာဒိပရိဟာနိကထာဝဏ္ဏနာ

၉၁. ဗလဝလောဘတ္တာ တိ "ဣမသ္မိံ လောကေ ဣာအနိ ဒလိဒ္ဒမနုဿာ နာမ ဗဟူ, တေသံ သဗ္ဗေသံ ဓနေ အနုပ္ပဒိယမာနေ မယ့္ဟံ ကောသဿ ပရိက္ခယော ဟောတီ"တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နဗလဝလောဘတ္တာ။ **ဥပရူပရိဘူမိသု**တိ ဆကာမသဂ္ဂသင္ခာတာသု ဥပရူပရိကာမဘူမိသု။ ကမ္မဿ ဖလံ **အဂ္ဂံ** နာမ, တံ ပနေတ္ထ ဥဒ္ဒကမိတိ အာဟ **"ဥဒ္ဓံ အဂ္ဂံ အဿာ"**တိ။ သဂ္ဂေ နိယုတ္တာ, သဂ္ဂပ္ပယောဇနာတိ တ **သောဝဂ္ဂိကာ။ ဒသန္နံ ဝိသေသာန** န္တိ ဒိဗ္ဗအာယုဝဏ္ဏယသသုခအာဓိပတေယ္ယာနဉ္စေဝ ဒိဗ္ဗရူပာဒီနဉ္စ ဖလဝိသေသာနံ ။ **ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏေန** စေတ္ထ သဂော အတ္တဘာဝဝဏ္ဏော ဂဟိတော, **ရူပဂ္ဂဟဏေန** ဗဟိဒ္ဓာ ရူပာရမ္မဏံ။

၉၂. သုဋ္ဌု နိသိဒ္ဓ န္တိ ယထာယံ ဣမိနာ အတ္တဘာဝေန အဒိန္နံ အာအတုံ န သက္ကောတိ, ဧဝံ သမ္မဒေဝ တတော နိသေဓိတံ ကတွတ။ **မူလဟတ**န္တိ ဇီဝိတာ တေရောပနေန မူလေ ဧဝ ဟတံ။

၉၆. ရာဂဝသေန စရဏံ **စရိတ္တံ,** စရိတ္တမေဝ **စာရိတ္တံ,** မေထုနန္တိ အဓိပ္ပာယော, တံ ပန "ပရေသံ အာရေသူ"တိ ဝုတ္တတ္တာ **"မိစ္ဆာစာရ"**န္တိ အာဟ။

၁၀၀. ပစ္စနီကဒိဋ္ဌိ တိ "အတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိကာယ (မ. နိ. ၁.၄၄၁; ၂.၉၄; ဝိဘ. ၇၉၃) သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဋိပက္ခဘူတာ ဒိဋ္ဌိ။

၁၀၁. မာတုစ္ဆာဒိကာ ဥပရိ သယမေဝ ဝက္ခတိ။ **အတိဗလဝလောဘော**တိ အတိဝိယ ဗလတ ဗဟာလကိလေသော, ယေန အကာလေ, အဒေသေ စ ပဝတ္တတိ။ **မိစ္ဆာဓမ္မော** တိ မိစ္ဆာ ဝိပရီတော အဝိသဘာဂဝတ္ထုကော လောဘဓမ္မော။ တေနာဟ **"ပုရိသာန"**န္တိအာဒိ။

တဿ ဘာဝေ တိ ယေန မေတ္တာကရုဏာပုဗ္ဗင်္ဂမေန စိတ္တေန ပုဂ္ဂလော "မတ္တေယ္ယော"တိ ဝုစ္စတိ, သော တဿ ယထာဝုတ္တစိတ္တုပ္ပာအော, တံသမုဋ္ဌာနာ စ ကိရိယာ **မတ္တေယ္ယတာ။** တေနာဟ **"မာတရိ သမ္မာ ပဋိပတ္တိယာ ဧတံ နာမ"**န္တိ ။ ယာ သမ္မာ ပဋိပတ္တိ, သမ္မာ အပ္ပဋိပတ္တိ, သောပိ အေသော အကရဝကိရိယာဒိဘာဝတော။ ဝိပ္ပဋိ

ပတ္တိယံ ပန ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ အာဟ **“တသ္သာ အဘာဝေ စေဝ တပ္ပဋိပက္ခတာ စ အမတ္တေယ္ယတာ”** တိ။ **ကုလေ ဇေဋ္ဌာန** န္တိ အတ္တနော ကုလေ ဝုဍ္ဍာနံ မဟာပိတုစူဠပိတုဇေဋ္ဌကဘာတိကာဒီနံ။

ဒသဝဿာယုကသမယဝဏ္ဏနာ

၁၀၃. “ယ”န္တိ ဣမိနာ သမယော အာမဋ္ဌော, ဘုမ္မတ္ထေ စေတံ ပစ္စတ္တဝစနန္တိ အာဟ **“ယသ္မိံ သမယေ”**တိ။ အလံ ပတိနောတိ **အလံပတေယ္ယာ။** တသ္သာ ပရိယတ္တတာ ဘရိယာဘာဝေနာတိ အာဟ **“အတုံ ယုတ္တာ”**တိ။ **အဂ္ဂရသာနီ** တိ မဓုရဘာဝေန, ဘေသဇ္ဇဘာဝေန စ အဂ္ဂဘူတရသာနိ။

ဒိပ္ပိဿန္တီ တိ ပဋိပက္ခဘာဝေန သမုဇ္ဇလိဿန္တိ။ တေနာဟ ‘‘ကုသလန္တိပိ န ဘဝိဿတီ’’တိ ။ **အဟော ပုရိသောတိ** မာတာဒီသုပိ ဤဒိသော, အညေသံ ကေသံ ကိံ ဝိဿဇ္ဇေဿတိ, အဟော တေဇဝပုရိသောတိ။

ဂေဟေ မာတုကမံ ဝိယာတိ အတ္တနော ဂေဟေ အသိဘရိယာဘူတမာတုကမံ ဝိယ။ **မိဿီဘာဝ** န္တိ မာတာဒီသု ဘရိယာယ ဝိယ စာရိတ္တသင်္ကရံ။

ဗလဝကောပေတိ ဟန္တုကာမတာဝသေန ဥပ္ပတ္တိယာ ဗလဝကောပေ။ **အာဃာတေတီ**တိ အာဟနတိ, အတ္တနော ကက္ခဠဖရုသဘာဝေန စိတ္တံ ဝိဗာဓတီတိ အတ္ထော။ နိဿယဒဟနရသော ဟိ ဒေါသော။ **ဗျာပာဒေတီ** တိ ဝိနာသေတိ, **မနောပဒူသနတော** မနဿ ပကောပနတော။ **တိဗ္ဗ** န္တိ တိက္ခံ, သာ ပနဿ တိက္ခတာ သရီရေ အဝဟန္တေပိ သိနေဟာဝတ္ထုံ လဋ္ဌိတ္တပိ ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **“ပိယမာနဿပီ”** တိအာဒိ။

၁၀၄. ကပ္ပဝိနာသော **ကပ္ပော** ဥတ္တရပဒလောပေန, အန္တရာဝ ကပ္ပော **အန္တရကပ္ပော။** တဏှာဟာဒိဘေဒေ ကပ္ပော တေဿ အတ္ထီတိ **ကပ္ပော,** သတ္တလောကောတိ အာဟ **“အန္တရာဝ လောကဝိနာသော”** တိ။ သ္ပတယံ အန္တရကပ္ပော ကတိဝိဓော, ကထဉ္စဿ သမ္ဘဝေ, ကိံ ဂတိကောတိ အန္တောဂဓံ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“အန္တရကပ္ပော စ နာမာ”**တိအာဒိ။ **လောဘုဿဒါယ** တိ လောဘာဓိကာယ **ပဇာယ** ဝတ္တမာနာယ။

ဇဝံ စိန္တယိံသု တိ ပုဗ္ဗေ ယထာနုဿုတနုဿရဏေန, အတ္တနော စ အာယုဝိသေသသဿ လဘနတော။ **ဂုမ္ဗလတာဒီဟိ ဂဟနံ ဌာန**န္တိ ဂုမ္ဗလတာဒီဟိ သဉ္ဆန္နတာယ ဂဟနဘူတံ ဌာနံ။ **ရုက္ခေဟိ ဂဟန**န္တိ ရုက္ခေဟိ နိရန္တရနိစိတေဟိ ဂဟနဘူတံ ။ **နဒီဝိဒုဂ္ဂ** န္တိ ဆိန္နတဋ္ဌာဟိ နဒီဟိ ဩရတော, ဟရတော စ ဝိဒုဂ္ဂံ။ တေနာဟ **“နဒီန”**န္တိအာဒိ။ **ပဗ္ဗတေဟိ ဝိသမံ** ပဗ္ဗတန္တရံ။ **ပဗ္ဗတေသု တ** ဆိန္နတဋ္ဌေသု ဒုရာရောဟံ **ဝိသမဋ္ဌာနံ။ သဘာဂေ** တိ ဇီဝနဝသေန သမာနဘာဂေ သဒိသေ **ကရိဿန္တိ။**

အာယုဝဏ္ဏာဒိဝမုနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၀၅. အာယတန္တိ တ ဒီဃံ စိရကာလိကံ။ မရဏဝသေန ဟိ ဉာတိက္ခယော အာယတော အပုနရာဝတ္တနတော, နရာဇဘယာဒိနာ ဥက္ကမနဝသေန ပုနရာဝတ္တိယာပိ တဿ လဗ္ဘနတော။ **ဩသက္ကေယျာမာ** တိ ဩရမေယျာမ။ ဝိရမဏမ္ပိ အတ္ထတော ပဇဟနမေဝ ပရိစ္စဇနဘာဝတောတိ အာဟ **“ပဇဟေယျာမာတိ အတ္ထော”** တိ။ **သီလဂန္ဓေ ဝမိုတတ္တာ**တိ မာတု, ပိတု စ သီလဝန္တတာယ တဒဝယဝဘူတေ ဂန္ဓေ ဝမို ‘‘သီလဂန္ဓေ ဝမိုတာ’’တိ ဝုတ္တာ, ဧတေန ဥတုအာဟာရဿ ဝိယ တဒညဿာပိ ဗာဟိရဿ ပစ္စယဿ ဝသေန သတ္တသန္တာနဿ ဝိသေသာဓာနံ ဟောတီတိ ဒဿေတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဗ္ရဟ္မဇာလဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၇) ဝုတ္တမေဝ။ **ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိယာ** တိ အဓိဋ္ဌာနဘူတဝတ္ထုဝိသုဒ္ဓိယာ။ နနု စ တံ ဝိသေသာဓာနံ ဖာယမာနံ ရူပသန္တတိယာ ဧဝ ဘဝေယျာတိ? သစ္စမေတံ, ရူပသန္တတိယာ ပန တထာ အာဟိတဝိသေသာယ အရူပသန္တတိပိ လဒ္ဓူပကာရာ ဧဝ ဟောတိ တပ္ပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိဘာဝတော။ ယထာ ကဗဠီကာရာဟာရေန ဥပတ္ထမ္ဘိတေ ရူပကာယေ သဗ္ဗောပိ အတ္တဘာဝေ အနုဂ္ဂဟိတော ဧဝ နာမ ဟောတိ, ယထာ ပန ရညော စက္ကဝတ္တိနော ပုညဝိသေသံ ဥပနိဿာယ တဿ ဣတ္ထိရတနာဒီနံ အနညသာဓာရဏာ တေ တေ ဝိသေသာ သမ္ဘဝန္တိ တဗ္ဗာဝေ ဘာဝတော, တဒဘာဝေ စ အဘာဝတော, ဧဝမေဝ တသ္မိံ ကာလေ မာတာပိတူနံ ယထာဝုတ္တပုညဝိသေသံ ဥပနိဿာယ တေသံ ပုတ္တာနံ ဖာယမာနာနံ ဒီဃာယုကတာ ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိယာဝ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗ

ဗာ သံဝေဂမေ့မ္မဆန္ဒာဒိသမုပဗ္ဗူဟိတာယ တအာ တေသံ ကုသလစေတနာယ တထာ ဥပ္ပာရာဘာဝေန သမုပ္ပဇ္ဇနတော။ **တေ့ ထာ**တိ ဣမသ္မိံ မနုဿလောကေ, **တတ္ထာ** တိ ယထာဝုတ္တံ ကုသလဓမ္မံ သမာအယ ဝတ္တမာနေ သတ္တနိကာယေ။ **တ တ္ထေတ**တိ တသ္မိံယေဝ သတ္တနိကာယေ။ **"အတ္တနော၀ သီလသမ္ပတ္တိယာ"**တိ ဝုတ္တံ သသန္တတိပရိယာပန္နာသ္ဘ ဓမ္မ ဿ တတ္ထ ဝိသေသပစ္စယဘာဝတော။ ခေတ္တဝိသုဒ္ဓိပိ ပန ဣဓာပိ ပဋိက္ခိပိတုံ န သက္ကာ။

ကောဋ္ဌာသာ တိ စတ္တာရီသဝဿာယုကာတိအာဒယော အသီတိဝဿသဟဿာယုကပရိယောသာနာ ကောဒသ ကောဋ္ဌာသာ။ **အဒိန္နာအနာဒီဟိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကုလေ ဇေဋ္ဌာပစာယိကာပရိယောသာနာနံ ဒသန္နံ ဟပကောဋ္ဌာသာ နံ ဂဟဏံ။

သင်္ခရာဇဥပ္ပတ္တိဝဏ္ဏနာ

၁၀၆. ဇဝံ ဥပ္ပဇ္ဇနကတဏ္ဍုဟာ တိ ဇဝံ ဝစီဘေဒံ ဟာပနဝသေန ပဝတ္တာ ဘုဥ္ဇိတုကာမတာ။ **အနသနန္တိ** ကာယိက ကိရိယာအသမတ္ထတာဟေတုဘူတော သရီရသင်္ကောစော။ တေနာဟ **"အဝိပ္ဖာရိကဘာဝေ"** တိအာဒိ။ **ဃနနိတသတန္** တိ ကမနိဂမရာဇဓာနီနံ ဃနနိဝိဋ္ဌတံ အညမညဿ နာတိဒူရဝတ္တိတံ။ **နိရန္တရပူရိတော** တိ နိရန္တရံ ဝိယ ပုဏ္ဏော တ တ္ထပကနံ သတ္တာနံ ဗဟုဘာဝတော။

မေတ္တေယျဗုဒ္ဓုပ္ပာဒဝဏ္ဏနာ

၁၀၇. ကိဥ္စာပိ ပုဗ္ဗေ ဝမ္မာနကဝသေန ဒေသနာ အာဂတံ, ဣဒံ ပန န ဝမ္မာနကဝသေန ဝုတ္တံ။ ကသ္မာတိ စေ အာဟ **"န ဟိ"**တိအာဒိ။ သတ္တာနံ ဝမ္မာနာယုကကာလေ ဗုဒ္ဓာ န နိဗ္ဗတ္တန္တိ သံသာရေ သံဝေဂဿ ဒုဗ္ဗိဘာဝနီယ တ္တာ ။ တတော ဝဿသတသဟဿတော ဩရမေဝ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒကာလော။

၁၀၈. သမုဿိတဋ္ဌေန ယူပေ ဝိယာတိ **ယူပေ,** ယူပန္တိ ဇွေ သတ္တာ အနေကဘူမိကူဋ္ဌာကရောဝရကာဒိဝန္ တတာယာတိ **ယူပေ,** ဟာသာဒေ။ **ရညော ဟေတုဘူတေနာ**တိ ဟေတုအတ္ထေ ကရဏဝစနန္တိဒဿေတိဥဿာဟ သမ္ပတ္တိအာဒိနာ။ မဟတာ ရာဇာနုဘာဝေန, မဟတာ စ ကိတ္တိသဒ္ဒေန သမန္နာဂတတ္တာ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ မဟာဇ နဿ ရဥ္စနတော **မဟာပနာဒေ နာမ ရာဇာ ဇာတော။ ဇာတကေ**တိ မဟာပနာဒဇာတကေ (ဇာ. ၁.၃.၄၀ မဟာပနာဒဇာတ ကေ)။

ပနာဒေ နာမ သော ရာဇာတိ ''အတီတေ ပနာဒေ နာမ သော ရာဇာ အဿောသိ''တိ အတ္တဘာဝန္တရတာယ အတ္ တာနံ ပရံ ဝိယ နိဒ္ဒိသတိ။ အာယသ္မာ ဟိ ဘဒ္ဒဇိတ္ထေရော အတ္တနာ အဇ္ဈာဝုတ္ထပုဗ္ဗံ သုဝဏ္ဏဟသာဒံ ဒဿေတ္တ ဇဝမာဟ။ **ယဿ ယူပေ သုဝဏ္ဏယော** တိ ယဿ ရညော အယံ ယူပေ ဟာသာဒေ သုဝဏ္ဏယော သုဝဏ္ဏမယော။ **တိရိယံ သောဠသုဗ္ဗေဓော**တိ ဝိတ္ထာရတော သောဠသသရဟတပ္ပမာဏော, သော ပန အမုယောဇနပ္ပမာဏော ဟောတိ။ **ဥဗ္ဘ မာဟု သဟဿဓာ** တိ ဥဗ္ဘံ ဥစ္စဘာဝံ အဿ ဟာသာဒဿ သဟဿဓာ သဟဿကဏ္ဍပ္ပမာဏံ အာဟု, သော ပန ယောဇနတော ပဥ္စဝိသတိယောဇနပ္ပမာဏော ဟောတိ။ ကေစိ ပနေတ္ထ ကထာသုခတ္တံ ''အာဟူ''တိ ဒီဃံ ကတံ, အဟု အဟောသိတိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ။

သဟဿကဏ္ဍော တိ သဟဿဘူမိကော, ''သဟဿခဏ္ဍော'' တိပိ ဟဌ္ဌော, သော ဇဝ အတ္ထော။ **သတဂေ ဏ္ဍူ**တိ အနေကသတနိယူဟကော။ **ဓဇာလူ**တိ တတ္ထ တတ္ထ နိယူဟသိခရာဒီသု ပတိဋ္ဌပိတေဟိ သတ္တိဓဇေဟိ ရင်္ဂဓဇေဒီ ဟိ ဓဇေဟိ သမ္ပန္နော။ **ဟရိတာမယော**တိ စာမီကရသုဝဏ္ဏမယော။ ကေစိ ပန **ဟရိတာမယော**တိ ''ဟရိတမဏိပရိက္ခ ဋ္ဌော''တိ ဝဒန္တိ။ **ဂန္ဓဗ္ဗာ** တိ နဋ္ဌာ။ **ဆသဟဿာနိ သတ္တဓာ** တိ ဆမတ္တာနိ ဂန္ဓဗ္ဗသဟဿာနိ သတ္တဓာ တဿ ဟ သာဒဿ သတ္တသု ဌာနေသု ရညော အဘိရမာပနတ္ထံ နစ္စိံသူတိ အတ္ထော။ တေ ဇဝံ နစ္စန္တာပိ ကိရ ရာဇာနံ ဟာသေ တုံ နာသက္ခိံသု။ အထ သက္ကော ဒေဝရာဇာ ဒေဝနဋ္ဋံ ပေသေတွာ သမဇ္ဇံ ကာရေသိ, တဒာ ရာဇာ ဟသိတိ။

ကောဋ္ဌိကမော နာမ မာပိတော။ **ဝတ္ထု** တိ ဘဒ္ဒဇိတ္ထေရဿ ဝတ္ထု။ တံ **ထေရကထာဝဏ္ဏနာယံ** (ထေရက. အဋ္ဌ. ဘဒ္ဒဇိတ္ထေရကထာဝဏ္ဏနာယ) ဝိတ္ထာရတော အာဂတမေဝ။ **ဣတရဿာ** တိ နဋ္ဌကာရဒေဝပုတ္တဿ။ **အာနုဘာဝတ**တိ

ပုညာနုဘာဝနိမိတ္တံ။

အနဝသေသ ဒတ္တတတိ တံ ဟသာဒံ အတ္တနော ပရိဂ္ဂဟဘာဝဝိယောဇနေန အနမုခေ နိယောဇေတ္တ။ **ဝိသ္သဇ္ဇေတ္တ တ**တိ စိတ္တေနေဝ ပရိစ္စဇနဝသေန ဒတ္တတ ပုန ဒက္ခိဏေယ္ယာနံ သန္တကဘာဝကရဏေန နိရပေက္ခပရိစ္စာဂဝသေန ဝိသ္သဇ္ဇေတ္တ။ **တ္တေကေနာ** တိ ''ဘူတပုဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ''တိ အာဒိံ ကတ္တ ယာဝ ''ပဗ္ဗဇိသ္သတီ''တိ ပဒံ တ္တေကေ န ဒေသနာမဂ္ဂေန။

ဘိက္ခုနော အာယုဝဏ္ဏာဒိဝမ္ဗနကထာဝဏ္ဏနာ

၁၁၀. ဣဒံ ဘိက္ခုနော အာယုသ္မိ န္တိ အာယုသ္မိံ သာဓေတဗ္ဗေ ဣဒံ ဘိက္ခုနော ဣဒ္ဓိတဗ္ဗံ စိရဇီဝိတာယ ဟေတု ဘာဝတောတိ။ တေနာဟ **''ဣဒံ အာယုကာရဏ''**န္တိ။

သမ္ပန္နသီလသ္သ အဝိပ္ပဋိသာရပာမောဇ္ဇပီတိပသ္သဒ္ဓိသုခသမာဓိယထာဘူတဉာဏာဒိသမ္ဘဝတော တံသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပေဟိ ကာယသ္သ ဖုဋ္ဌတ္တာ သရီရေ ဝဏ္ဏဓာတု ဝိပ္ပသန္နာ ဟောတိ, ကလ္ယာဏော စ ကိတ္တိသဒ္ဒော အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတီတိ အာဟ **''သီလဝတော ဟိ''**တိအာဒိ။

ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခာဒီတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သမာဓိဇံ ပီတိသုခံ, အပီတိဇံ ကာယသုခံ, သတိပာရိသုဒ္ဓိဇံ ဥပေက္ခာသုခဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။

အပ္ပဋိက္ကူလတာဝဟော တိ အပ္ပမာဏာနံ သတ္တာနံ, အတ္တနော စ တေသု အပ္ပဋိက္ကူလဘာဝတော။ ဟိတူပသံဟာရာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ သဗ္ဗဒိသာသု ဖရဏအပ္ပမာဏဝသေန သဗ္ဗဒိသာသု ဝိပ္ဖာရိကတာ။

''အရဟတ္တဖလသင်္ခာတံ ဗလ'' န္တိ ဝုတ္တံ တသ္သ အကုပ္ပဓမ္မတာယ ကေနစိ အနဘိဘဝနီယဘာဝတော။

''လောကေ''တိ ဣဒံ ယထာ **''ကေဗလမ္ပိ''** တိ ဣမိနာ သမ္ဗန္ဓိယတိ, ဧဝံ ''ဒုပ္ပသဟံ ဒုရဘိသမ္ဘဝ''န္တိ ဣမေဟိ ပိ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ လောကပရိယာပန္နေဟေဝ ဟိ ဓမ္မေဟိ တေသံ ဗလသ္သ ဒုပ္ပသဟတာ, ဒုရဘိသမ္ဘဝတာ, န လောကုတ္တရေဟီတိ။ **ဧတ္တေတ** တိ တေသ္မိံ အရဟတ္တဖလေ ဧဝ, တဒတ္ထန္တိ အတ္ထော။

လောကုတ္တရပုညမ္ပိ တိ လောကုတ္တရပုညမ္ပိ ပုညဖလမ္ပိ။ **ယာဝ အာသဝက္ခယာ ပဝမုတိ** ဝိဝဋ္ဋူကမိကုသလဓမ္မာနံ သမာအနပဟေတူတိ ယောဇနာ။ **အမတပာနံ ပိဝိံသု** ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂဖလသမဓိဂမဝသေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

စက္ကဝတ္တိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၄. အင်္ဂုလိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

တသေဋ္ဌဘာရဒ္ဒွာဇဝဏ္ဏနာ

၁၁၁. ဧတ္ထာ တိ “ပုဗ္ဗာရာမေ, မိဂါရမာတုပါသာဒေ”တိ ဧတသ္မိံ ပဒဒွယေ။ ကောယံ ပုဗ္ဗာရာမော, ကထဉ္စ ပုဗ္ဗာရာမော, ကာ စ မိဂါရမာတာ, ကထဉ္စဿာ ပါသာဒော အဟောသီတိ ဧတသ္မိံ အန္တောလီနေ အနုယောဂေ။ **အယံ** ကိရ အနိ ဝုစ္စမာနာ **အနုပုဗ္ဗိကထာ** အာဒိတော ပဋ္ဌာယ သင်္ခေပေနေဝ အနုပုဗ္ဗိကထာ။ **ပဒုမုတ္တရံ ဘဂဝန္တံ** ကေံ ဥပါသိကံ အဂ္ဂုပဋ္ဌာယိကဋ္ဌာနေ ဌပေန္တိံ ဒိသွာ တန တတ္ထ သဉ္ဇာတကရဝဇဟုမာနာ တမေဝတ္ထံ ပုရက္ခတွာ ဘဂဝန္တံ **နိမန္တေတွာ။ မေဏ္ဍကပုတ္တဿာ**တိ မေဏ္ဍကသေဋ္ဌိပုတ္တဿ။ **သောတာပန္နာ အဟောသိ** တထာ ကတာဓိကာရတ္တာ။

မာတုဋ္ဌာနေ ဌပေသိ အတ္တနော သီလာစာရသမ္ပတ္တိယာ ဂရုဋ္ဌာနိယတ္တာ။ **ဥပယောဂန္တိ** တတ္ထ တတ္ထ အပေ္ပတဗ္ဗဋ္ဌာနေ အပ္ပနာဝသေန ဝိနိယောဂံ အဂမံသု။ **အညေဟိ စ** ဝေဠုရိယလောဟိတင်္ကမသာရဂလ္လာဒီဟိ။ **ဘဿတီ** တိ ဩတရတိ။ **သုဒ္ဓပါသာဒေဝ န သောဘတီ** တိ ကေဝလော ကေပါသာဒေ ဧဝ ဝိဟာရော န သောဘတိ။ နိယူဟာနိ ဇဟူနိ နိဟာရိတွာ ကတ္တဗ္ဗသေနာသနာနိ “ဒုဝမုဂေဟာနိ”တိ ဝဒန္တိ။ မဇ္ဈေ ဂဗ္ဘော သမန္တတော အနုပရိယာယတောတိ ဧဝံ ဒွိဂုဏတ္တံ ဝမေတွာ ကတသေနာသနာနိ **ဒုဝမုဂေဟာနိ။ စူဠပါသာဒာ** တိ ခုဒ္ဒကပါသာဒာ။

ဥတ္တရဒေဝီဝိဟာရော နာမ နဂရဿ ဟာစီနဒွာရသမီပေ ကတဝိဟာရော။

တိတ္ထိယလိင်္ဂဿ အင်္ဂဟိတတ္တာ **နေဝ တိတ္ထိယပရိတာသံ ဝသန္တိ။** အနုပသမ္ပန္နဘာဝတော အာပတ္တိယာ အာပန္နာယ အဘာဝတော **န အာပတ္တိပရိတာသံ ဝသန္တိ။ ဘိက္ခုဘာဝ** န္တိ ဥပသမ္ပဒံ။ **တေဝိဇ္ဇသုတ္တ** န္တိ ဣမသ္မိံ ဒီဃနိကာယေ တေဝိဇ္ဇသုတ္တံ **သုတွာ။**

၁၁၃. အနုဝတ္တမာနာ စင်္ကမိံသု အနနုစင်္ကမနေ ယထာဓိပ္ပေတဿ အတ္ထဿ ပုစ္ဆနာဒိနံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ **တေသန္တိ** တေသံ ဒွိန္နံ။ တေနာဟ **“ပဏ္ဍိတတရော”**တိ။ **အတ္ထာ** တိ ဘဝတ္ထ။ **ကုလသမ္ပန္နာ** တိ သမ္ပန္နကုလာ ဥဒိတောဒိတေ ဗြာဟ္မဏကုလေ ဥပ္ပန္နာ။ **ဗြာဟ္မဏကုလာ** တိ ကေနစိ ပါရိဇုညေန အနုပဒ္ဒုတာ ဧဝ ဗြာဟ္မဏကုလာ။ တေနာဟ **“ဘောကာဒိသမ္ပန္န”** န္တိအာဒိ။ **ဣမေ ဗြာဟ္မဏာ** ဥစ္စာ ဟုတွာ “ဣမံ ဝသလံ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိံသူ”တိအာဒိနာ ဇာတိအာဒီနိ ဃဋ္ဋေန္တာ **အက္ကောသန္တိ။ ပရိဘာသန္တီ** တိ ပရိဘဝိတွာ ဘာသန္တိ။ **အတ္တနော အနုရူပယာ**တိ အတ္တနော အဇ္ဈာသယဿ အနုရူပယ။ အန္တရန္တရာ ဝိစ္ဆိဇ္ဇ ပဝတ္တိယမာနာ ပရိဘာသာ ပရိပုဏ္ဏာ နာမ န ဟောတိ ခဏ္ဍဘာဝတော, တဗ္ဗိပရိယာယတော ပရိပုဏ္ဏာ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **“အန္တရာ”** တိအာဒိ။

အပ္ပတိဋ္ဌတာယာ တိ အပဿယရဟိတတ္တာ။ **ဝိဘိန္နော** တိ ဝိနဋ္ဌော။

ဣတရေ တယော ဝဏ္ဏာ တိ ခတ္တိယာဒယော ဝဏ္ဏာ **ဟီနာ။** နနု ခတ္တိယာဝ သေဋ္ဌာ ဝဏ္ဏာ ယထာ ဗုဒ္ဓါ တေ ရဟိ ခတ္တိယကုလေ ဧဝ ဥပ္ပန္နာတိ? သစ္စမေတံ, တေ ပန အတ္တနော မိစ္ဆာဘိမာနေန, မိစ္ဆာကဟေန စ “ဗြာဟ္မဏောဝ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော”တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ ဝစနမတ္တံ။ **“သုဇ္ဈန္တိ”** တိ သုဒ္ဓါ ဟောန္တိ, န နိဒ္ဒိံ ဂရဟံ ဟာပုဏန္တီ”တိ ဝဒန္တိ။ **သုဇ္ဈန္တိ** တ သံသာရတော သုဇ္ဈန္တိ, န သေသာ ဝဏ္ဏာ အသုက္ကဇာတိကတ္တာ, မန္တဇ္ဈေနာဘာဝတော စာ တိ။ ဗြဟ္မုနော **မုခတော ဇာတာ** ဝေဒဝစနတော ဇာတာတိ မုခတော ဇာတာ။ တတော ဧဝ ဗြဟ္မုနော မဟာဗြဟ္မုနော ဝေဒဝစနတော ဝိဇာတာတိ **ဗြဟ္မဇာ။** တေန ဒုဝိဓေနာပိ နိမ္မိတာတိ **ဗြဟ္မနိမ္မိတာ။** ဝေဒဝေဒင်္ဂါဒိဗြဟ္မအာယဇ္ဇံ အရဟန္တီတိ **ဗြဟ္မအာယာအာ။ မုဏ္ဍကေ သမဏကေ** တိ ဧတ္ထ **က**-ကာရော ဂရဟာယန္တိ အာဟ **“နိန္ဒန္တာ ဇိဂုစ္ဆန္တာ ဝဒန္တီ”**တိ။ **ဣဗ္ဘေ** တိ သုဒ္ဒေ, တေ ပန ဃရဗန္ဓနေန ဗဒ္ဓါ နိဟီနတရာတိ အာဟ **“ဂဟပတိကေ”**တိ။ **ကဏှေ** တိ ကဏှာဇာတိကေ။ ဗန္ဓုနဋ္ဌေန **ဗန္ဓု,** ကဿ ပန ဗန္ဓူတိ အာဟ **“မာရဿ ဗန္ဓုဘူတေ”** တိ။ **ပါဒါပစ္စေ** တိ ပါဒတော ဇာတာပစ္စေ။ အယံ ကိရ ဗြာဟ္မဏာနံ လဒ္ဓိ “ဗြာဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော မုခတော ဇာတာ, ခတ္တိယာ ဥရတော, ဦရုဟိ ဝေဿာ, ပါဒတော သုဒ္ဒါ”တိ။

၁၁၄. ယသ္မာ ပဌမကပ္ပိကကာလေ စတုဝဏ္ဏဝဝတ္ထာနံ နတ္ထိ, သဗ္ဗေဝ သတ္တာ ဧကသဒိသာ, အပရဘာဂေ ပန တေသံ ပယောဂဘေဒဝသေန အဟောသိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ပေါရာဏံ။ပေ။ အဇာနန္တာ”** တိ။ **လဒ္ဓိဘိန္ဒနတ္ထာယာ** တိ “ဗြာဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာ ဩရသာ မုခတော ဇာတာ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တာယ လဒ္ဓိယာ ဝိနိဝေဌနတ္ထံ။ **ပုတ္တပ္ပဋိလာဘတ္ထာယာ**တိ “ဧဝံ မယံ ပေတ္တိကံ ဣဏံ သောဓေဿာမာ”တိ လဒ္ဓိယံ ဌတွာ ပုတ္တပ္ပဋိလာဘာယ။ အယဉ္စ ဟေတ္ထ ဓမ္မိကာနံ ဗြာဟ္မဏာနံ အဇ္ဈာသယော။ **သဥ္ဇာတပုပ္ဖာ** တိ ရဇဿလာ။ ဣတ္ထီနဉှိ ကုမာရိဘာဝပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ပစ္ဆိမဝယတော ဩရံ အသတိ ဝိဗန္ဓေ အဍ္ဎမာသေ အဍ္ဎမာသေ သတ္တာဟေ ဂဗ္ဘာသယသညိတေ တတိယေ အာဝတ္တေ ကတိပယာ လောဟိတပီဠကာ သဏ္ဌဟိတွာ အဂ္ဂဟိတပုပ္ဖာ ဧဝ ဘိဇ္ဇန္တိ, တတော လောဟိတံ ပဃရတိ, တတ္ထ ဥတုသမညာ, ပုပ္ဖသမညာ စ။ **နေသန္တိ** ဗြာဟ္မဏာနံ။ **သစ္စဝစနံ သိယာ** တိ “ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာ”တိ အာဒိဝစနံ သစ္စံ ယဒိ သိယာ, **ဗြာဟ္မဏီနံ။ပေ။ မုခံ ဘဝေယျ,** န စေတံ အတ္ထိ။

စတုဝဏ္ဏသုဒ္ဓိဝဏ္ဏနာ

၁၁၅. မုခစ္ဆေဒကဝါဒ န္တိ “ဗြာဟ္မဏာ မဟာဗြဟ္မုနော မုခတော ဇာတာ”တိ တဒဿ ဆေဒကဝါဒံ။ **အရိယဘာဝေ အသမတ္ထာ**တိ အနရိယဘာဝါဝဟာ။ **ပကတိကာဠကာ**တိ သဘာဝေနေဝ န သုဒ္ဓါ။ **ကဏှာဟာ**တိ ကိလိဋ္ဌော ဥပတာပကော။ တေနာဟ **“ဒုက္ခောတိ အတ္ထော”** တိ။

သုက္ကဘာတေ နာမ ပရိသုဒ္ဓတာတိ အာဟ **“နိက္ကိလေသဘာဝေန ပဏ္ဍရာ”** တိ။ **သုက္ကော** တိ န ကိလိဋ္ဌော အနုပတာပကောတိ ဝုတ္တံ **“သုခောတိ အတ္ထော”** တိ။

၁၁၆. ဥဘယဝေါကိဏ္ဏော တိ ဝစနဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဥဘယေသု ဝေါကိဏ္ဏေသူ”** တိ။ **မိဿီဘူတေသူ**တိ “ကဒါစိ ကဏှာ ဓမ္မာ, ကဒါစိ သုက္ကာ ဓမ္မာ”တိ ဧဝံ ကေသိဉ္စိ သန္တာနေ, ကေသိဉ္စိ ယေဝ စ အတ္တဘာဝေ ပဝတ္တိယာ မိဿီဘူတေသု, န ပန ဧကဇ္ဈံ ပဝတ္တိယာ။ **တွော** တိ အနန္တရဝုတ္တဓမ္မာဝ အနုတဓိဋ္ဌာတိ အာဟ **“ကဏှသုက္ကဓမ္မေသူ”**တိ။ ယသ္မာ စ တေ ဗြာဟ္မဏာ န စေဝ တေ ဓမ္မေ အတိက္ကန္တာ, ယာယ စ ပဋိပဒါယ အတိက္ကမေယျုံ, သာပိ တေသံ ပဋိပဒါ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဝတ္တမာနာပိ”** တိ။ **နာနုဇာနန္တိ** အယထာဘုစ္စတာဘာဝတော။ **အနုဇာနနဉ္စ** နာမ အဗ္ဘနုမောဒနန္တိ တဒဘာဝံ ဒဿေန္တေန **“နာနုမောဒန္တိ, န ပသံသန္တိ”** တိ ဝုတ္တံ။ **စတုန္နံ ဝဏ္ဏာနန္တိ** နိဒ္ဓါရဏေ သာမိဝစနံ။ **တေသန္တိ** ပန သမ္ဗန္ဓေပိ တ သာမိဝစနံ။ **တေ စ** ဗြာဟ္မဏာ **န ဧဝရူပါ** န ဧဒိသာ, ယာဒိသော အရဟာ ဧကဒေသေနာပိ တေန တေသံ သဒိသတာဘာဝတော, **တသ္မာ** တေန ကာရဏေန **နေသံ** ဗြာဟ္မဏာနံ “ဗြာဟ္မဏောဝ သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော”တိ တံ **ဝိညူ** ယထာဘူတဝါဒိနော ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ **နာနုဇာနန္တိ။**

အာရကတ္တာဒီဟီတိ ဧတ္ထ ကိလေသာနံ အာရကတ္တာ ပဟီနဘာဝတော ဒူရတ္တာ **အရဟံ,** ကိလေသာရီနံ ဟတတ္တာ **အရဟံ,** သံသာရစက္ကဿ အရာနံ ဟတတ္တာ **အရဟံ,** ပစ္စယာဒီနံ အရဟတ္တာ **အရဟံ,** ပါပကရဏေ ရဟာဘာဝေန **အရဟန္တိ** ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၅ အာဒယော), တံ သံဝဏ္ဏနာသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၁၂၄) စ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော ။ **အာသဝါနံ ခီဏတ္တာ** တိ စတုန္နမ္ပိ အာသဝါနံ အနဝသေသတော ပဟီနတ္တာ။ **ဗြဟ္မစရိယဝါသ** န္တိ မဂ္ဂဗြဟ္မစရိယဝါသံ။ တဿ ဝါသဿ ပရိယောသိတတ္တာ **ဝုတ္ထဝါသော,** ဒသန္နမ္ပိ ဝါ အရိယဝါသာနံ ဝုတ္ထတ္တာ **ဝုတ္ထဝါသော။** ဝုတ္တဉှေတံ –

> “ဒသယိမေ, ဘိက္ခဝေ, အရိယာဝါသာ, ယဒရိယာ အာဝသိံသု ဝါ အာဝသန္တိ ဝါ အာဝသိဿန္တိ ဝါ။ ကတမေ ဒသ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနော ဟောတိ ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော ဧကာရက္ခော စတုရာပဿေနော ပနုဏ္ဏပစ္စေကသစ္စော သမဝယသဋ္ဌေသနော အနာဝိလသင်္ကပ္ပော ပဿဒ္ဓကာယသင်္ခါရော သုဝိမုတ္တစိတ္တော သုဝိမုတ္တပညော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, ဒသ အရိယာဝါသာ”တိ (အ. နိ. ၁၀.၁၉)။

ဝုဿတီတိ ဝါ **ဝုသိတံ,** အရိယမဂ္ဂေါ, အရိယဖလဉ္စ, တံ ဧတဿ အတ္ထီတိ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန အရဟာ **“ဝုသိတဝါ”**တိ ဝုတ္တော။ **ကရဏီယံ** နာမ ပရိညာပဟာနသစ္ဆိကိရိယာဘာဝနာ ဒုက္ခဿတံ ကာတုကာမေဟိ ဧကန္တတော ကတ္တဗ္ဗတ္တာ, တံ ပန ယသ္မာ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပစ္စေကံ စတူသု သစ္စေသု ကာတဗ္ဗံ ကတံ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“စတူဟိ။ပေ။ ကတကရဏီယော”**တိ။ ဩသီဒါပနဋ္ဌေန ဘာရာ ဝိယာတိ **ဘာရာ,** ကိလေသာ, ခန္ဓာ စ။ ဝုတ္တဉှိ

‘‘ဘာရာ ဟဝေ ပဉ္စက္ခန္ဓာ’’တိ (သံ. နိ. ၃.၂၂) ဩဟာရိတောတိ အပနီတော။ **သကော အတ္ထော သဒတ္ထော** တိ ဧတ္ထ ဒ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ ကာမံ ဒိဋ္ဌိအာဒယောပိ သံယောဇနာနိ ဧဝ, တထာပိ တဏှာယ ဘဝသံယောဇနဘာဝေ သာတိသယော။ ယထာဟ ‘‘အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာန’’န္တိ။ (သံ. နိ. ၂.၁၂၅, ၁၂၆, ၁၂၇, ၁၃၂, ၁၃၄, ၁၃၆, ၁၄၂; ၃.၅.၅၂၀; ကထာ. ၇၅) တတော သာ ဧဝ သုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၄၀၀; မ. နိ. ၁.၉၃, ၁၃၃; ၃.၃၇၃; သံ. နိ. ၃.၁၀၈၁; ပဋိ. မ. ၁.၃၄ အာဒယော) သမုဒယသစ္စဘာဝေန ဝုတ္တာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **‘‘ဘဝသံယောဇနံ ဝုစ္စတိ တဏှာ’’** တိ။ **သမ္မဒညာ ဝိမုတ္တော**တိ သမ္မာ အညာယ ဇာနနဘူတာယ အဂ္ဂမဂ္ဂပညာယ သမ္မာ ယထာဘူတံ ယံ ယထာ ဇာနိတဗ္ဗံ, တံ တထာ ဇာနိတွာ ဝိမုတ္တော။ **ဣမသ္မိံ လောကေ** တိ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ။ **ဣဓတ္တဘာဝေ** တိ ဣမသ္မိံ အတ္တဘာဝေ, **ပရတ္တဘာဝေ**တိ ပရသ္မိံ အတ္တဘာဝေ, ဣဓလောကေ, ပရလောကေ စာတိ အတ္ထော။

၁၁၇. အန္တရဝိရဟိတာ တိ ဝိဘာဂဝိရဟိတာ။ တေနာဟ **‘‘အတ္တနော ကုလေန သဒိသာ’’**တိ။ အနုယန္တီတိ အနုယန္တာ, အနုယန္တာ ဧဝ **အာနုယန္တာ,** အနုဝတ္တကာ။ တေနာဟ **‘‘ဝသဝတ္တိနော’’** တိ။

၁၁၈. နိဝိဋ္ဌာ တိ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုသ္မိံ အနုပဝိသနဝသေန နိဝိဋ္ဌာ။ တတော ဧဝ တသ္မိံ အဓိကံ နိဝိသနတော **အဘိနိဝိဋ္ဌာ။ အစလဋ္ဌိတာ**တိ အစလဘာဝေ ဋ္ဌိတာ။

ယန္တိ ယံ ကထေတဗ္ဗဓမ္မံ အနုပဓာရေတွာ, တဒတ္ထဉ္စ အပစ္စက္ခံ ကတွာ ကထနံ, **ဇေတံ အဋ္ဌာနံ** အကာရဏံ တဿ ဗောဓိမူလေယေဝ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ။ **ဝိစ္ဆိန္နဇနနတ္တ** န္တိ ရတနတ္တယသဒ္ဓာယ ဝိစ္ဆိန္နဿ ဥပ္ပာဒနတ္တံ, အညထတ္တာယာတိ အတ္ထော။ **သောတိ** မာရော။ **မုသာတဒံ ကာတုံ နာသက္ခိ** တိ အာဂတဖလဿ အရိယသာဝကဿ ပုရတော မုသာ ဝတ္တုံ န ဝိသဟိ, တသ္မာ **အာမ မာရောသ္မီတိ ပဋိဇာနိ။ သိလာပထဝိယ** န္တိ ရတနမယသိလာပထဝိယံ။ သိနေရုံ ကိရ ပရိဝါရေတွာ ဌိတော ဘူမိပ္ပဒေသော သတ္တရတနမယော, ‘‘သုဝဏ္ဏမယော’’တိ ကေစိ, သာ ဝိတ္ထာရတော, ဥဗ္ဗေဓတော အနေကယောဇနသဟဿပရိမာဏာ အတိဝိယ နိစ္စလာ။ **ကိံ တွံ ဧတ္ထော** တိ ကိံ ကာရဏာ တွံ ဧတ္ထ။ ‘‘ဌိတော’’တိ **အစ္ဆရံ ပဟာရိ။ ဌာတုံ အသက္ကောန္တော** တိ အရိယသာဝကဿ ပုရတော ဌာတုံ အသက္ကောန္တော။ အယဉှိ အရိယဓမ္မာဓိဂမဿ အာနုဘာဝေ, ယံ မာရောပိ နာမ မဟာနုဘာဝေ ဥဇုကံ ပဋိပ္ပရိတုံ န သက္ကောတိ။

မဂ္ဂော ဧဝ မူလံ **မဂ္ဂမူလံ,** တဿ။ **သဉ္ဇာတတ္တာ** ဥပ္ပန္နတ္တာ။ **တေန မဂ္ဂမူလေန** ပတိဋ္ဌိတသန္တာနေ လဒ္ဓပတိဋ္ဌာ။ ဘဂဝတော ဒေသနာဓမ္မံ နိဿာယ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာတော **‘‘ဘဂဝန္တံ နိဿာယ အရိယဘူမိယံ ဇာတော’’**တိ ဝုတ္တော။ **‘‘ဥရေ ဝသိတွာ’’**တိ ဣဒံ ဓမ္မဃောသဿ ဥရတော သမုဋ္ဌာနတာယ ဝုတ္တံ။ ဥရေ တယာမဇနိတာ ဘိဇာတိတာယ တ **ဩရသော။** မုခတော ဇာတေန ဇာတော **‘‘မုခတော ဇာတော’’**တိ ဝုတ္တော။ ကာရဏာကာရဏေပိ ဟိ ကာရဏေ ဝိယ တေဟာရော ဟောတိ ‘‘တိဏေဟိ ဘတ္တံ သိဒ္ဓ’’န္တိ။ ကေစိ ပန ‘‘ဝိမောက္ခမုခဿ ဝသေန ဇာတတ္တာ မုခတော ဇာတော’’တိ ဝဒန္တိ, တတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမေနတ္ထေန ယောနိဇော, သေဒဇော, မုခဇောတိ တီသု သမ္ဘဝေသု မုခဇေန သမ္ဘဝေန ဘဂဝတော ပုတ္တဘာဝေ ဝိဘာဝိတော။ အတ္ထဒွယေနာပိ ဓမ္မဇဘာဝေယေဝ ဒီပိတော။ အရိယဓမ္မပ္ပတ္တိတော လဒ္ဓဝိသေသော ဟုတွာ ပဝတ္တော တဒုတ္တရကာလိကော ခန္ဓသန္တာနော ‘‘အရိယဓမ္မတော ဇာတော’’တိ ဝေဒိတဗ္ဗော, အရိယဓမ္မံ တ မဂ္ဂဖလံ နိဿာယ, ဥပနိဿာယ စ ဇာတော သဗ္ဗောပိ ဓမ္မပ္ပဗန္ဓော ‘‘အရိယဓမ္မတော ဇာတော’’တိ ဂဟေတဗ္ဗော။ တေသံ ပန အရိယဓမ္မာနံ အပရိယောသိတကိစ္စတာယ အရိယဘာဝေန အဘိနိဗ္ဗတ္တိမတ္တံ ဥပာဒာယ **‘‘အရိယဓမ္မတော ဇာတတ္တာ’’** တိ ဝုတ္တံ။ ပရိယောသိတကိစ္စတာယ တထာ နိဗ္ဗတ္တိပါရိပူရိံ ဥပာဒာယ **‘‘နိမ္မိတတ္တာ’’** တိ ဝုတ္တံ, ယတော ‘‘ဓမ္မဇော ဓမ္မနိမ္မိတော’’တိ ဝုတ္တံ။ ‘‘နဝလောကုတ္တရဓမ္မဒါယံ အာဒိယတီတိ ဓမ္မဒါယာဒေ’’ တိပိ ဟဗ္ဗော။ **အဿာ** တိ ‘‘ဘဂဝတောမှိပုတ္တော’’တိအာဒိနာ ဝုတ္တဿ တဿ။ **အတ္ထံ ဒဿေန္တော** တိ ဘာဝတ္ထံ ပကာသေန္တော။ တထာဂတဿ အနညသာဓာရဏသီလာဒိဓမ္မက္ခန္ဓဿ သမူဟနိဝေသဝသေန ဓမ္မကာယတာယ န ကိဉ္စိ ဝတ္တဗ္ဗံ အတ္ထိ, သတ္ထုဒ္ဒြာနိယဿ ပန ဓမ္မကာယတံ ဒဿေတုံ ‘‘ကသ္မာ တထာဂတော ဓမ္မကာယောတိ ဝုတ္တော’’တိ သယမေဝ ပုစ္ဆံ သမုဋ္ဌာပေတွာ **‘‘တထာဂတော ဟီ’’**တိအာဒိနာ တမတ္ထံ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ **ဟဒယေန စိန္တေတွာ** တိ ‘‘ဣမံ ဓမ္မံ ဣမဿ ဒေသေဿာမီ’’တိ တဿ ဥပဂတဿ ဝေနေယျဇနဿ ဗောဓနတ္ထံ စိတ္တေန စိန္တေတွာ။ **တတာယ အဘိနီဟရီ**တိ သဒ္ဓမ္မဒေသနာတတာယ ကရဝီကရုတမဉ္ဇုနာ ဗြဟ္မဿရေန ဝေနေယျသန္တာနာဘိမုခံ တဒဇ္ဈာသယာနုရူပံ ဟိတမတ္ထံ နီ

ဟာရိ ဥပနေသိ။ **တေနာ**တိ တေန ကာရဏေန ဇဝံသဒ္ဓမ္မာဓိမုတ္တိဘာဝေန။ **အဿာ** တိ တထာဂတဿ။ **ဓမ္မမယတ္တာ** တိ ဓမ္မဘူတတ္တာ။ ဣဓာဓိပ္ပေတဓမ္မော သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဗြဟ္မဘူတောတိ အာဟ **"ဓမ္မကာယတ္တာ ဧဝ ဗြဟ္မကာယော"**တိ။ သဗ္ဗသော အဓမ္မံ ပဇဟိတွာ အနဝသေသတော ဓမ္မော ဧဝ ဘူတောတိ **ဓမ္မဘူတော**။ တထာရူပေ စ ယသ္မာ သဘာဝတော ဓမ္မော ဧတတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ အာဟ **"ဓမ္မသဘာဝတော"**တိ။

၁၁၉. သေဋ္ဌစ္ဆေဒကတဒန္တိ "ဗ္ရာဟ္မဏော သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၁၆) ဧဝံ ဝုတ္တသေဋ္ဌဘာဝစ္ဆေဒကတဒံ။ **အပရေနပိ နယေနာ**တိ ယထာဝုတ္တသေဋ္ဌစ္ဆေဒကတဒတော အပရေနပိ ဟေရာဏကလောကုပ္ပတ္တိဒဿနနယေန။ **သေဋ္ဌစ္ဆေဒ။ပေ။ ဒဿေတု**န္တိ သောပိ ဟိ "ဗ္ရာဟ္မဏော သေဋ္ဌော ဝဏ္ဏော, ဟီနာ အညေ ဝဏ္ဏာ"တိ, "ဗ္ရာဟ္မဏာ ဗြဟ္မုနော ပုတ္တာ ဩရသာ မုခတော ဇာတာ ဗြဟ္မဇာ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၁၄) စ ဧဝံ ပဝတ္တာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဝိနိဝေဌနော ဇာတိဗ္ရာဟ္မဏာနံ သေဋ္ဌဘာဝဿ ဆေဒနတော သေဋ္ဌစ္ဆေဒနတဒေ နာမ ဟောတီတိ ဒဿေတုန္တိ အတ္ထော။

ဣတ္ထဘာဝန္တိ ဣတ္ထံ ပကာရတံ မနုဿဘာဝံ။ သာမညဇောတနာ ဟိ ဝိသေသေ အဝတိဋ္ဌတိ, ပကရဏဝသေန တ အယမတ္ထော အဝစ္ဆိန္နော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **မနေနေဝ နိဗ္ဗတ္တာ** တိ ဗာဟိရပစ္စယေန ဝိနာ ကေဝလံ ဥပစာရဇ္ဈာနမနသာဝ နိဗ္ဗတ္တာ။ ယာယ ဥပစာရဇ္ဈာနစေတနာယ တေ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တာ, နိဝရဏဝိက္ခမ္ဘနာဒိနာ ဥဠာရော တဿာ ပဝတ္တိဝိသေသော, တသ္မာ ဈာနဖလကပ္ပော တဿာ ဖလဝိသေသောတိ အာဟ **"ဗြဟ္မလောကေ ဝိယာ"** တိအာဒိ။ **"သယံပဘာ"**တိ ပဒါနံ တတ္ထ သူရိယာလောကာဒီဟိ ဝိနာ အန္ဓကာရံ ဝိဓမေန္တာ သယမေဝ ပဘာသန္တီတိ **သယံပဘာ,** အန္တလိက္ခေ အာကာသေ စရန္တီတိ **အန္တလိက္ခစရာ,** တဒညကာမာဝစရသတ္တာနံ ဝိယ သရီရဿ ဝိစရဏဋ္ဌာနဿ အသုဘတာဘာဝတော **သုဘံ,** သုဘေဝ တိဋ္ဌန္တီတိ **သုဘဋ္ဌာယိနော** တိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ရသပထဝိပါတုဘာဝဝဏ္ဏနာ

၁၂၀. သဗ္ဗံ စက္ကတဋ္ဌန္တိ အနဝသေသံ ကောဋ္ဌိသတသဟဿံ စက္ကတဠံ။ **သမတနီ**တိ သဏ္ဌာဒေန္တီ ဝိပ္ဖရိ, သာ ပန တသ္မိံ ဥဒကေ ပတိဋ္ဌိတာ အဟောသီတိ အာဟ **"ပတိဋ္ဌဟီ"** တိ။ **ဝဏ္ဏေန သမ္ပန္နာ** တိ သမ္ပန္နဝဏ္ဏာ။ **မက္ခိကဏ္ဍကရဟိတ**န္တိ မက္ခိကာဟိ စ တာသံ အဏ္ဍကေဟိ စ ရဟိတံ။

အတီတာနန္တရေပိ ကပ္ပေ လောလလောယေဝ။ ကသ္မာ? ဧဝံ စိရပရိစိတလောလတာဝသေန သဗ္ဗပဌမံ တထာ အကာသီတိ ဒဿေတိ။ **ကိမေဝိဒ**န္တိ "ဝဏ္ဏတော, ဂန္ဓတော စ တာဝ ဉာတံ, ရသတော ပန ကိမေဝိဒံ ဘဝိဿတီ"တိ သံသယဇာတော ဝဒတိ။ **တိဋ္ဌတီ** တိ အဋ္ဌာသိ။

စန္ဒိမသူရိယာဒိပါတုဘာဝဝဏ္ဏနာ

၁၂၁. အာလုပ္ပကာရကန္တိ တွေ အာလောပပရိယာယော **အာလုပ္ပ** -သဒ္ဒောတိ အာဟ **"အာလောပံ ကတ္တာ"**တိ။ ပစ္စက္ခဘူတာနမ္ပိ စန္ဒိမသူရိယာနံ ပဝတ္တိယံ လောကိယာနံ သမ္မောဟော ဟောတိ, တံ ဝိဓမိတုံ **"ကော ပန တေသ"**န္တိအာဒိနာ အဋ္ဌ ပဉှာဝိဿဇ္ဇနာနိ ဂဟိတာနိ။ တတ္ထ **တေသ**န္တိ စန္ဒိမသူရိယာနံ။ **ကသ္မိံ** န္တိ ကသ္မိံ ဌာနေ။ **"ကော ဥပရီ"**တိ ဧတေနေဝ ကော ဟေဋ္ဌာတိ အယမတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ။ တထာ **"ကော သီဃံ ဂစ္ဆတီ"** တိ ဣမိနာ ကော သဏိကံ ဂစ္ဆတီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ။ **ဝီထိယော**တိ ဂမနဝီထိယော။ **ကေတော**တိ ကေသ္မိံ ခဏေ **ဟာတုဘဝန္တိ**။ သူရိယမဏ္ဍလေ ပန အတ္တဂ္ဂတေ စန္ဒမဏ္ဍလံ ပညာယတိ။ **ဆန္နံ ဥတ္တတ တ** တိ ရုစိံ ဥတ္တတ ဝိယ။

ဥဘယန္တိ အန္တော, ဗဟိ စ။

ဥဇုကန္တိ အာယာမတော, ဝိတ္ထာရတော, ဥဗ္ဗေဓတော စ။ **ပရိမဏ္ဍလတော** တိ ပရိက္ခေပတော။

ဥဇုကံ သဏိကံ ဂစ္ဆတိ အမာတသိယံ သူရိယေန သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆန္တော ဒိဝသေ ဒိဝသေ ထောကံ ထောကံ ဩဟီယန္တော ပုဏ္ဏမာသိယံ ဥပမုမဂ္ဂမေဝ ဩဟီယနတော။ **တိရိယံ သီဃံ** ဂစ္ဆတိ ကေသ္မိံမ္ပိ မာသေ ကအစိ ဒက္ခိဏတော, ကအစိ ဥတ္တရတော ဒဿနတော။ **“ဒွဝိသု ပဿေသူ”** တိ က္လာဒံ ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တံ။ စန္ဒဿ ပုရတော, ပစ္ဆတော, သမဋ္ဌ တာရကာ ဂစ္ဆန္တိယေဝ။ **အတ္တနော ဌာနန္တိ** အတ္တနော ဂမနဌာနံ။ **န ဝိဇဟန္တိ** အတ္တနော ဝီထိယာဝ ဂစ္ဆနတော။ သူရိယဿ ဥဇုကံ ဂမနဿ သီဃတာ စန္ဒဿ ဂမနံ ဥပာဒာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **တိရိယံ ဂမနံ** ဒက္ခိဏဒိသတော ဥတ္တရဒိသာယ, ဥတ္တရဒိသတော စ ဒက္ခိဏဒိသာယ ဂမနံ **ဒန္ဓံ** ဆဟိ ဆဟိ မာသေဟိ က္လဗ္ဗနတော။ **သောတိ** သူရိယော။ **ကာဠပက္ခဥပေါသထတော**တိ ကာဠပက္ခေ ဥပေါသထေ စန္ဒေန သဟေဝ ဂန္တွာ တတော ပရံ။ **ဟဠိုပဒဒိဝသေ**တိ သုက္ကပက္ခဟဠိုပဒဒိဝသေ။ **ဩဟာယ ဂစ္ဆတိ** အတ္တနော သီဃကမိတာယ, တဿ စ ဒန္ဓကမိတာယ။ **လေခာ ဝိယ ပညာယတိ** ပစ္ဆိမဒိသာယံ။ **ယာဝ ဥပေါသထဒိဝသာ**တိ ယာဝ သုက္ကပက္ခဥပေါသထဒိဝသာ။ **“စန္ဒော အနုက္ကမေန ဝမိုတ္တတ”** တိ က္လာဒံ ဥပရိဘာဂတော ပတိတသူရိယာလောကတာယ ပေဟဠတော ပဝတ္တာယ သူရိယဿ ဒူရဘာဝေန ဒိဝသေ ဒိဝသေ အနုက္ကမေန ပရိဟာယမာနာယ အတ္တနော ဆာယာယ ဝသေန အနုက္ကမေန စန္ဒမဏ္ဍလပ္ပဒေသဿ ဝဍ္ဎမာနဿ ဝိယ ဒိဿမာနတာယ ဝုတ္တံ, တသ္မာ အနုက္ကမေန ဝမိုတ္တတ ဝိယ။ **ဥပေါသထဒိဝသေ** ပုဏ္ဏမာယံ **ပရိပုဏ္ဏော ဟောတိ,** ပရိပုဏ္ဏမဏ္ဍလော ဟုတ္တတ ဒိဿတီတိ အတ္ထော။ **ဓာဝိတ္တတ ဂဏှာတိ** စန္ဒဿ ဒန္ဓဂတိတာယ, အတ္တနော စ သီဃဂတိတာယ။ **အနုက္ကမေန ဟာယိတ္တတ** တိ ဧတ္ထ “အနုက္ကမေန ဝမိုတ္တတ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ပန ဆာယာယ ဟာယမာနတာယ မဏ္ဍလံ ဝဍ္ဎမာနံ ဝိယ ဒိဿတိ, က္လဓ ဆာယာယ ဝဍ္ဎမာနတာယ မဏ္ဍလံ ဟာယမာနံ ဝိယ ဒိဿတိ။

ယာယ ဝီထိယာ သူရိယေ ဂစ္ဆန္တေ ဝဿဝလာဟကာ ဒေဝပုတ္တာ သူရိယာဘိတာပသန္တတ္တာ အတ္တနော ဝိမာနတော န နိက္ခမန္တိ, ကီဠာပသုတာ ဟုတ္တတ န ဝိစရန္တိ, တဒာ ကိရ သူရိယဿ ဝိမာနံ ပကတိမဂ္ဂတော အဓော ဩတရိတ္တတ ဝိစရတိ, တဿ ဩရုယှဟ စရဏေနေဝ စန္ဒဝိမာနမ္ပိ အဓော ဩရုယှဟ စရတိ တဂ္ဂတိကတ္တာ, တသ္မာ သာ ဝီထိ ဥဒကာဘာဝေန အဇာနုရူပတာယ **“အဇဝီထိ”**တိ သမညံ ဂတာ။ ယာယ ပန ဝီထိယာ သူရိယေ ဂစ္ဆန္တေ ဝဿဝလာဟကာ ဒေဝပုတ္တာ သူရိယာဘိတာပဘာဝတော အဘိဏှံ အတ္တနော ဝိမာနတော ဗဟိ နိက္ခမိတ္တတ ကီဠာပသုတာ က္လတော စိတော စ ဝိစရန္တိ, တဒာ ကိရ သူရိယဝိမာနံ ပကတိမဂ္ဂတော ဥဒ္ဓံ အာရုယှိတ္တတ ဝိစရတိ, တဿ ဥဒ္ဓံ အာရုယှဟ စရဏေနေဝ စန္ဒဝိမာနမ္ပိ ဥဒ္ဓံ အာရုယှဟ စရတိ တဂ္ဂတိကတ္တာ, တဂ္ဂတိကတာ စ သမာနဂတိနာ တတမဏ္ဍလေန ဝိမာနဿ ဖေလ္လိတဗ္ဗတ္တာ, တသ္မာ သာ ဝီထိ ဥဒကဗဟုဘာဝေန နာကနုရူပတာယ **“နာဂဝီထိ”**တိ သမညံ ဂတာ။ ယဒာ သူရိယော ဥဒ္ဓမနာရုယှဟန္တော, အဓော စ အနောတရန္တော ပကတိမဂ္ဂေနေဝ ဂစ္ဆတိ, တဒာ ဝဿဝလာဟကာ ယထာကာလံ, ယထာရုစိ စ ဝိမာနတော နိက္ခမိတ္တတ သုခေန ဝိစရန္တိ, တေန ကာလေန ကာလံ ဝဿနတော လောကေ ဥတုသမတာ ဟောတိ, တာယ ဥတုသမတာယ ဟေတုဘူတာယ သာ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဂတိ ဂတနုရူပတာယ **“ဂောဝီထိ”**တိ သမညံ ဂတာ။ တေန ဝုတ္တံ **“အဇဝီထိ”**တိအာဒိ။

ဇဝံ “ကတိ နေသံ ဝီထိယော”တိ ပဥှံ ဝိဿဇ္ဇေတ္တတ “ကထံ ဝိစရန္တီ”တိ ပဥှံ ဝိဿဇ္ဇေတုံ **“စန္ဒိမသူရိယာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သိနေရုတော ဗဟိ နိက္ခမန္တိ** တိ သိနေရုသမီပေန တံ ပဒက္ခိဏံ ကတ္တတ ဂစ္ဆန္တာ တတော ဂမနဝီထိတော ဗဟိ အတ္တနော တိရိယဂမနေန စက္ကဝါဠာဘိမုခါ နိက္ခမန္တိ။ **အန္တော ဝိစရန္တီ** တိ ဇဝံ ဆ မာသေ ခဏေ ခဏေ သိနေရုတော အပသက္ကနဝသေန တတော နိက္ခမိတ္တတ စက္ကဝါဠသမီပံ ပတ္တာ, တတောပိ ဆ မာသေ ခဏေ ခဏေ အပသက္ကနဝသေန နိက္ခမိတ္တတ သိနေရုသမီပံ ဟာပုဏန္တာ အန္တော ဝိစရန္တိ။ က္လအနိ တမေဝတ္ထံ သင္ခေပေန ဝုတ္တံ ဝိဝရိတုံ **“တေဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သိနေရုဿ, စက္ကဝါဠဿ စ ယံ ဌာနံ ဝေမဇ္ဈံ, တဿ, သိနေရုဿ စ ယံ ဌာနံ ဝေမဇ္ဈံ, တေန ဂစ္ဆန္တာ **“သိနေရုသမီပေန ဝိစရန္တီ”** တိ ဝုတ္တာ, န သိနေရုဿ အဂ္ဂါဠိန္ဒအလ္လိနာ။ **စက္ကဝါဠသမီပေန စရိတ္တတ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **မဇ္ဈေနာ** တိ သိနေရုဿ, စက္ကဝါဠဿ စ ဥဇုကံ ဝေမဇ္ဈေန မဂ္ဂေန။ **စိတ္တမာသေ မဇ္ဈေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ကေပ္ပဟာရေနာ တိ ကေဝလာယ, ကေနေဝ တ အတ္တနော ကေပ္ပဟာရေန။ **မဇ္ဈန္ဟိကော** တိ ဌိတမဇ္ဈန္ဟိကောကာလော **ဟောတိ။** တဒာ ဟိ သူရိယမဏ္ဍလံ ဥဂ္ဂစ္ဆန္တံ ဟုတ္တတပိ က္လမသ္မိံ ဒီပေ ဌိတဿ ဥပမုမေဝ ဒိဿတိ, ဥတ္တရကုရူသု ဌိတဿ ဩဂစ္ဆန္တံ ဟုတ္တတ။ ဝေဥှိ ကေဝလာယမေဝ တီသု ဒီပေသု အာလောကကရဏံ။

ယေသု ကတ္တိကာဒိနက္ခတ္တသမညာ, တာနိပိ တာရကရူပါနိ ယေဝါတိ ဝုတ္တံ **“သေသတာရကရူပါနိ စာ”**တိ, နက္ခတ္တသညိတတာရကရူပတော အဝသိဋ္ဌတာရကရူပါနီတိ အတ္ထော။ ဥဘယာနိပိ တာနိ ဒေဝတာနံ ဝသနကဝိမာနာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ရာ-သဒ္ဒော တိယတိ ဆိဇ္ဇတိ ဧတ္ထာတိ **ရတ္တိ,** သတ္တာနံ သဒ္ဒဿ ဝူပသမနကာလောတိ အတ္ထော။ ဒိဗ္ဗန္တိ သတ္တာ ကီဠန္တိ ဇောတန္တိ ဧတ္ထာတိ **ဒိဝ။** သတ္တာနံ အာယုံ မိနန္တော ဝိယ သိယတိ အန္တံ ကရောတီတိ **မာသော။** တံ တံ ကိရိယံ အရတိ ဝတ္တေတီတိ **ဥတု။** တံ တံ သတ္တံ, ဓမ္မပ္ပဝတ္တိဉ္စ သင်္ဂမ္မ ဝဒန္တော ဝိယ သရတိ ဝတ္တေတီတိ **သံဝစ္ဆရော။**

၁၂၂. ဝိဝဏ္ဏနံ **ဝိဝဏ္ဏော,** သော ဧဝ **ဝေဝဏ္ဏံ,** ဝဏ္ဏဿ ဝေဝဏ္ဏံ **ဝဏ္ဏဝေဝဏ္ဏံ,** ဝဏ္ဏသမ္ပတ္တိယာ ဝိဂမော, တဿ ပန အတ္ထိတာ **“ဝဏ္ဏဝေဝဏ္ဏတာ”** တိ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **“ဝိဝဏ္ဏဘာဝေ”** တိ။ **တေသန္တိ** ဝဏ္ဏဝန္တာနံ သတ္တာနံ။ **အတိမာနပ္ပစ္စယာ** တိ ဒုဗ္ဗဏ္ဏဝမ္ဘနဝသေန အတိက္ကမ္မ အတ္တနော ဝဏ္ဏံ ပဋိစ္စ မာနပစ္စယာ, မာနသမ္ပဂ္ဂဏှဟေတုနိမိတ္တန္တိ အတ္ထော။ သာတိသယော ရသော ဧတိဿာ အတ္ထီတိ **ရသာတိ လဒ္ဓနာမာယ, အနုဘာသိံသူ** တိ အနုရောဓဝသေန ဘာသိံသု။ **လောကုပ္ပတ္တိဝံသကထ** န္တိ လောကုပ္ပတ္တိဝံသဇံ ပဝေဏိကထံ, အာဒိကာလေ ဥပ္ပန္နံ ပဝေဏိအာဂတကထန္တိ အတ္ထော။ “အနုပတန္တီ”တိပိ ပါဌော, သော ဧဝတ္ထော။

ဘူမိပပ္ပဋကပါတုဘာဝါဒိဝဏ္ဏနာ

၁၂၃. **ဧဒိသော ဟုတွာ**တိ အဟိစ္ဆတ္တကသဒိသော ဟုတွာ။

၁၂၄. **ပဒါလတာ**တိ **“ပဒါ”**တိ ဧဝံနာမာ ဧကာ လတာ, သာ ပန ယသ္မာ သမ္ပန္နဝဏ္ဏဂန္ဓရသာ, တသ္မာ **“ဘဒ္ဒလတာ”**တိ ဝုတ္တာ။ **နာဠိကာ**တိ နာဠိဝလ္လိ။ **အပါယီ**တိ နဿိ။

၁၂၅. **အကဋ္ဌပါကော** တိ အကဋ္ဌေယေဝ ဌာနေ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ပစ္စနကော, နီတရော ဝိယ သဉ္ဇာတော ဟုတွာ နိပ္ဖဇ္ဇနကောတိ အတ္ထော။ **ကဏော** “ကုဏ္ဍက”န္တိ စ ဝုစ္စတိ။ **ထုသန္တိ** တဏ္ဍုလံ ပရိယောနန္ဓိတွာ ဌိတတ္တစော, တဒဘာဝတော **“အကဏော, အထုသော”**တိ သာလိ ဝုတ္တော။ **“ပဋိဝိရူဠှ”**န္တိ ဣဒံ ပက္ကဘာဝဿ ကာရဏဝစနံ။ ပဋိဝိရူဠှတော ဟိ တံ ပက္ကန္တိ။ ယသ္မိံ ဌာနေ သာယံ ပက္ကော သာလိ ဂဟိတော, တဒေဝ ဌာနံ ဒုတိယဒိဝသေ ပါတော ပက္ကေန သာလိနာ ပရိပုဏ္ဏံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတီတိ အာဟ **“သာယံ ဂဟိတဋ္ဌာနံ ပါတော ပက္ကံ ဟောတီ”** တိ အာဒိ။ **အလာယိတန္တိ** လာယိတဋ္ဌာနမ္ပိ တေသံ ကမ္မပစ္စယာ အလာယိတမေဝ **ဟုတွာ အနူနံ** ပရိပုဏ္ဏမေဝ **ပညာယတိ,** န ကေဝလံ ပညာယနမေဝ, အထ ခေါ တထာဘူတမေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။

ဣတ္ထိပုရိသလိင်္ဂါဒိပါတုဘာဝဝဏ္ဏနာ

၁၂၆. **“မနုဿကာလေ”** တိ ဣဒံ ပုဗ္ဗေ မနုဿဘူတာနံယေဝ တတ္ထ ဣတ္ထီနံ နိကန္တိဝသေန ဥပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ, ဒေဝတာနမ္ပိ ပုရိမဇာတိယံ ဣတ္ထိဘာဝေ ဌိတာနံ တတ္ထ ဝိရာဂါဒိပုရိသတ္တပစ္စယေ အသတိ တဒါ ဣတ္ထိလိင်္ဂမေဝ ပါတုဘဝတိ။ **ပုရိသတ္တပစ္စယေ** တိ “အတ္တနောပိ အနိဿရတာ, သဗ္ဗကာလံ ပရာယတ္တဝုတ္တိတာ, ရဇဿလတာ ဝဉ္ဈတာ, ဂဗ္ဘဓာရဏံ, ပဉ္စမာယ ပကတိယာ နိဟီနပကတိတာ, သူရဝီရတာဘာဝေ, ‘အပ္ပကာဇနာ’တိ ‘ဟီဠေတဗ္ဗတာ’တိ ဧဝမာဒိ အာဒီနဝပစ္စဝေက္ခဏပုဗ္ဗကမ္ပိ ဣတ္ထိဘာဝေ ‘အလံ ဣတ္ထိဘာဝေန, န ဟိ ဣတ္ထိဘာဝေ ဌိတွာ စက္ကဝတ္တိသိရိံ, န သက္ကမာရဗြဟ္မသိရိယော ပစ္စနုဘဝိတုံ, န ပစ္စေကဗောဓိံ, န သမ္မာသမ္ဗောဓိံ အဓိဂန္တုံ သက္ကာ’တိ ဧဝံ ဣတ္ထိဘာဝဝိရဇ္ဇနံ, ‘ယထာဝုတ္တအာဒီနဝဝိရဟတော ဥတ္တမပကတိဘာဝတော သမ္ပဒမိဒံ ပုရိသတ္တံ နာမ သေဋ္ဌံ ဥတ္တမံ, ဧတ္ထ ဌတွာ သက္ကာ ဧတာ သမ္ပတ္တိယော သမ္ပာပုဏိတု’န္တိ ဧဝံ ပုရိသတ္တဘာဝေ သမ္ဘာဝနာပုဗ္ဗကံ ပတ္ထနာဌပနံ, ‘တတ္ထ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရစိတ္တတာ’တိ” ဧဝမာဒိကေ ပုရိသဘာဝဿ ပစ္စယဘူတေ **ဓမ္မေ။ ပူရေတွာ** ဝဍ္ဎေတွာ။ ပစ္စက္ခံ ဘူတံ, သဒိသဉ္စ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ, သမ္ပရာယိကဉ္စ သုဝိပုလံ အနတ္ထံ အစိန္တေတွာ ပုရိသဿ ကာမေသု မိစ္ဆာစရဏံ ကေဝလံ ဣတ္ထိယံ အာသာပတ္တိ ဖလေနေတတိ အာသာအာပတ္တိ ဣတ္ထိဘာဝတ ဝဟာပိ ဟောတိယေဝ။ တန္နိန္နပောဏပဗ္ဘာရဘာဝေန တန္နိကန္တိယာ နိမိတ္တဘာဝပတ္တိတောတိ ဝုတ္တံ **“ပုရိသော ဣတ္ထတ္တဘာဝံ လဘန္တော ကာမေသုမိစ္ဆာစာရံ နိဿာယ လဘတီ”**တိ။ **တဒါ**တိ ယထာဝုတ္တေ ပဌမကပ္ပိကကာလေ။ **ပကတိယာ**တိ သဘာဝေန။ **မာတုကာမဿာ** တိ ပုရိမတ္တဘာဝေ မာတုကာမဘူတဿ။ **ပုရိသဿာ** တိ ဧတ္ထာပိ

‘‘ပကတိယာ’’တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဥပနိဇ္ဈာယတ** န္တိ ဥပေစ္စ နိဇ္ဈာယန္တာနံ။ ယထာ အညမညသ္မိံ သာ ရာဂေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ သာပေက္ခဘာဝေန **သံလောကေန္တာနံ။ ရာဂပရိဠာဟော** တိ ရာဂဇော ပရိဠာဟော။

နိဗ္ဗုယ္ဟတိမာနာယာ တိ ပရိဏာတာ ဟုတွာ နိယ္ယမာနာယ။

မေထုနဓမ္မသမာစာရဝဏ္ဏနာ

၁၂၇. ကေမယပိဏ္ဍမတ္တမ္ပိ နာလတ္ထာ တိ သမ္မဒေဝ ဝိတဟကမ္မံ နာလတ္ထာတိ အဓိပ္ပာယေန **ဝဒန္တိ။ ဟ တဗ္ဗတ** န္တိ တသ္မိံ အသဒ္ဓမ္မေ ကိလေသကာမေန ပိဝိတဗ္ဗတံ ကိဠ္ဌိ ပိဝိတဗ္ဗဝတ္ထုံ ပိဝန္တာ ဝိယ အတိဝိယ တော သေတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗတံ **အာပဇ္ဇိံသု, ဟတဗ္ဗတ** န္တိ တ ပရိဘုဉ္ဇနကတံ **အာပဇ္ဇိံသု** ဥပဂစ္ဆိံသု။ ပရိဘောဂတွ ထော ဟိ အယံ **ဟ**-သဒ္ဒော, ကတ္တုသာဓနော စ **တဗ္ဗ** -သဒ္ဒော, ယထာရုစိ ပရိဘုဉ္ဇိံသူတိ အတ္ထော။

သန္နိဓိကာရက န္တိ သန္နိဓိကာရံ, **က**-ကာရော ပဒဝမုနမတ္တန္တိ အာဟ **‘‘သန္နိဓိ ကတွာ’’** တိ။ **အပဒာနန္တိ** အဝခဏ္ဍနံ။ **ဧကေကသ္မိံ ဌာနေ** တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဝဟိတံ, တသ္မိံ တသ္မိံ ဧကေကသ္မိံ ဌာနေ။ **ဂုမ္ဗဂုမ္ဗာ** တိ ပုဉ္ဇပုဉ္ဇာ။

သာလိဝိဘာဂဝဏ္ဏနာ

၁၂၈. သီမံ ဌပေယျာမာ တိ ‘‘အယံ ဘူမိဘာဂေ အသုကဿ, အယံ ဘူမိဘာဂေ အသုကဿာ’’တိ ဧဝံ ပရိစ္ဆေဒံ ကရေယျာမ။ **တံ အဂ္ဂံ ကတွာ** တိ တံ အာဒိံ ကတွာ။

မဟာသမ္မတရာဇဝဏ္ဏနာ

၁၃၀. ပကာသေတဗ္ဗ န္တိ အေသဝသေန ပကာသေတဗ္ဗံ။ **ခိပိတဗ္ဗ** န္တိ ခေပံ ကာတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **‘‘ဟာရေတဗ္ဗ’’**န္တိ, သတ္တနိကာယတော နီဟရိတဗ္ဗံ။

နေသန္တိ နိဒ္ဒါရဏေ သာမိဝစနံ။

၁၃၁. အက္ခရ န္တိ နိရုတ္တိ။ သာ ဟိ မဟာဇနေန သမ္မတောတိ နိဒ္ဒါရေတွာ ဝတ္တဗ္ဗတော နိရုတ္တိ , တသ္မိံ ယေဝ နိရူဠှဘာဝတော , အညတ္ထ အသဥ္စရဏတော အက္ခရန္တိ စ ဝုစ္စတိ, တထာ သင်္ခါတဗ္ဗတော **သင်္ခါ,** သမ ညာယတီတိ **သမညာ,** ပညာပနတော **ပညတ္တိ,** တေဟာရဏတော **တေဟာရော။ ဥပ္ပန္နော** တိ ပဝတ္တော။ **န ကေဝလံ အက္ခရမေဝ**တိ န ကေဝလံ သမညာကရဏမေဝ။ **ခေတ္တသာမိနော**တိ တံ တံ ဘူမိဘာဂံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဌိတသတ္တာ။ **တီ ဟိ သဋ္ဌေဟီ**တိ တိဝိဓေကိရိယာဘိသင်္ခတေဟိ တီဟိ သဋ္ဌေဟိ ခတ္တိယာဒီဟိ တီဟိ ဝဏ္ဏေဟိ ပရိဂ္ဂဟိတေဟိ။ ‘‘ခတ္တိယာနုယန္တဗ္ရာဟ္မဏဂဟပတိကနေဂမဇာနပဒေဟိ တီဟိ ဂဟပတီဟိ ပရိဂ္ဂဟိတေဟီ’’တိ စ ဝဒန္တိ။ **အဂ္ဂန္တိ ဉာတေနာ**တိ အဂ္ဂံ ကုလန္တိ ဉာတေန။ ခတ္တိယကုလဉှိ လောကေ သဗ္ဗသေဋ္ဌံ။ ယထာဟ ‘‘ခတ္တိယော သေဋ္ဌော ဇနေတသ္မိံ, ယေ ဂေါတ္တပဋိသာရိနော’’တိ, (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၇; ၃.၁၄၀; မ. နိ. ၂.၃၀; သံ. နိ. ၁.၁၈၂, ၂၄၅) အဘေဒေါပစာရေန ပန အက္ခရည္သ ခတ္တိယသဒ္ဒသ္သပိ သေဋ္ဌတာတိ ဟဋ္ဌိယံ ‘‘အဂ္ဂညေန အက္ခရေနာ’’တိ ဝုတ္တံ။ ဣအနိ အဘေဒေါပစာ ရေန ဝိနာ ဧဝ အတ္ထံ ဒဿေတုံ **‘‘အဂ္ဂေ တ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဗ္ရာဟ္မဏမဏ္ဍလာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၃၂. ယေန အနာရမ္ဘဘာဝေန ဗာဟိတာကုသလာ ‘‘ဗ္ရာဟ္မဏာ’’တိ ဝုတ္တာ, တမေဝ တာဝ ဒဿေတုံ ဟဋ္ဌိယံ ‘‘ဝီတင်္ဂါရာ’’တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ တဒတ္ထံ ဒဿေန္တော **‘‘ပစိတွာ’’**တိအာဒိမာဟ။ **တမေနန္တိ** ဝစနဝိပလ္လာသေန နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **‘‘တေ ဧတေ’’**တိ။ **အဘိသင်္ခရောန္တာ** တိ စိတ္တမန္တဘာဝေန အညမညံ အဘိဝိသိဋ္ဌေ ကရောန္တာ, ဗ္ရာဟ္မဏကပ္ပဘာဝေန သင်္ခရောန္တာ စ။ **တစေန္တာ** တိ ပရေသံ ကထေန္တာ, ယေ တထာ ဂန္ထေ ကာတုံ န ဇာ နန္တိ။ **အစ္ဆန္တိ** တိ အာသန္တိ, ဥပဝိသန္တီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **‘‘ဝသန္တီ’’** တိ။ **အဇ္ဈေန္တီ** တိ ကာလံ ခေပေန္တိ

တိ။ **ဟီနသမ္ဘတံ** ဈာနဘာဝနာနုယောဂံ ဆဋ္ဌေတွာ ဂန္ထေ ပသုတတာဒီပနတော။ **သေဋ္ဌသမ္ဘတံ ဓာတံ** ''ဝေဒဓရော သောတ္တိယော သုဗ္ရာဟ္မဏာတိ ဧဝံ သေဋ္ဌသမ္ဘတံ ဓာတံ။

၁၃၃. မေထုနဓမ္မံ သမာဒိယိတွာ တိ ဓာယာပတိကဘာဝေန ဒ္ဝယံ ဒ္ဝယံ နိုတသံ အဇ္ဈုပဂန္တွာ။ **တဏှိဇကမ္မာဒိ ကေတိ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကသိကမ္မာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။

၁၃၄. လုဒ္ဒာစာရကမ္မခုဒ္ဒာစာရကမ္မုနာ တိ ပရဝိဟေဌနာဒိလုဒ္ဒာစာရကမ္မုနာ, နဋ္ဋကာရအာရကမ္မာဒိခုဒ္ဒာစာရကမ္မုနာ စ။ **သုဒ္ဒန္တိ ဧတ္ထ** **သု**-က္ကတိ သီဃတ္ထေ နိပာတော။ **အ**-က္ကတိ ဂရဟဏတ္ထေတိ အာဟ **''သုဒ္ဒံ သုဒ္ဒံ လဟုံ လဟုံ ကုစ္ဆိတံ ဂစ္ဆန္တိ''**တိ။

၁၃၅. အဟူတိ ကာလဝိပလ္လာသဝသေန ဝုတ္တန္တိ ဒဿေန္တော **''ဟောတိ ခော''**တိ အာဟ။ **က္လမိနာ**တိ ''က္လမေ ဟိ ခော, တသေဋ္ဌ, စတူဟိ မဏ္ဍလေဟိ သမဏမဏ္ဍလဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ''တိ က္လမိနာ ဝစနေန။ **က္လမံ ဒသ္ဝ သေတီ**တိ သမဏမဏ္ဍလံ နာမ။ပေ။ သုဒ္ဓိ ဟပုဏန္တိတိ က္လမံ အတ္ထဓာတံ ဒဿေတိ။ ယဒိ က္လမေဟိ။ပေ။ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ ဟောတိ, ဧဝံ သန္တေ က္လမာနေဝ စတ္တာရိ မဏ္ဍလာနိ ပဓာနာနိ, သမဏမဏ္ဍလံ အပ္ပဓာနံ တတော အဘိနိဗ္ဗတ္တတ္တာတိ? နယိဒမေဝန္တိ ဒဿေတုံ **''က္လမာနီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သမဏမဏ္ဍလံ အနုဝတ္တန္တိ** ဂုဏေဟိ ဝိသိဋ္ဌဘာဝတော။ ဂုဏော ဟိ ဝိညူနံ အနုဝတ္တနဟေတု, န ကောလပုတ္တိယံ, ဝဏ္ဏပောက္ခရတာ, တက္ကရဏမတ္တံ တ။ တေနာဟ **''ဓမ္မေနေဝ အနုဝတ္တန္တိ, နော အဓမ္မေနာ''** တိ။ သော ဓမ္မော စ လောကုတ္တရောဝ အဓိပ္ပေတော, ယေန သံသာရတော ဝိသုဇ္ဈတိ, တသ္မာ **သမဏမဏ္ဍလ** န္တိ စ သာသနိကမေဝ သမဏဂဏံ ဝဒတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''သမဏမဏ္ဍလဉ္ဟိ''**တိအာဒိ။

ဒုစ္စရိတာဒိကထာဝဏ္ဏနာ

၁၃၆. မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဝသေန သမာဒိန္နကမ္မံ နာမ ''ကော အနုဗန္ဓိတဗ္ဗော။ အဇောတဂ္ဂိသောဋ္ဌိမိသော''တိအာဒိနာ ယညဝိဓာနာဒိဝသေန ပဝတ္တိတံ ဟိံသာဒိဟပကမ္မံ။ **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကမ္မဿာ** တိ ''ဒေ သဒ္ဓာဓိဂတော ဒေဝယာနော, ယေန ယန္တိ ပုတ္တိနော ဝိသောကာ''တိအာဒိနာ ပဝတ္တိတဿ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသဟဂတကမ္မဿ။ **သမာအာနံ** တဿ တထာ ပဝတ္တနံ, တဿာ တ ဒိဋ္ဌိယာ ဥပဂမနံ။

၁၃၇. ဒ္ဝယကာရီတိ ကုသလာကုသလဒ္ဝယဿ ကတ္တာ။ တယိဒံ ဒ္ဝယံ ယသ္မာ ဧကဇ္ဈံ နပ္ပဝတ္တတိ, တသ္မာ အာဟ **''ကာလေနာ''**တိအာဒိ။ **ကေကွဏေ ဥဘယဝိပာကအနုဋ္ဌာနံ နာမ နတ္ထိ** ကေသိံ ခဏေ စိတ္တဒ္ဝယူပသဉ္ဟိတာယ သတ္တသန္တတိယာ အဘာဝတော။ ယထာ ပန ဒ္ဝယကာရိနော သုခဒုက္ခပဋိသံဝေဒိတာ သမ္ဘဝတိ, တံ ဒဿေတုံ **''ယေန ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝံဘူတော**တိ ဝိကလာဝယတော။ ဒွေဝပိဟိ ကုသလာကုသလကမ္မာနိ ကတူပစိတာနိ သဘာဝတော ဗလဝန္တာနေဝ ဟောန္တိ, တသ္မာ မရဏကာလေ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ **တေသု အကုသလံ ဗလဝတရံ ဟောတိ** ပစ္စယလာဘတော။ နိကန္တိအာဒယော ဟိ ပစ္စယဝိသေသာ အကုသလဿေဝ သဘာဂ, န ကုသလဿ, တသ္မာ ကတူပစိတဘာဝေန သမာနဗလေသုပိ ကုသလာကုသလေသု ပစ္စယလာဘေန ဝိပစ္စိတုံ လဒ္ဓောကာသတာယ ကုသလတော အကုသလံ ဗလဝတရံ ဟောတီတိ, တထာဘူတမ္ပိ **တံ** ယထာ ဝိပာကအနေ လဒ္ဓောကာသဿ ကုသလဿာပိ အဝသရော ဟောတိ, တထာ လဒ္ဓပစ္စယံ ပဋိသန္ဓိအနာဘိမုခံ **ကုသလံ ပဋိဗာဟိတွာ** ပဋိသန္ဓိံ ဒေန္တံ **တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာပေတီ**တိ။ ''အကုသလံ ဗလဝတရံ ဟောတီ''တိ ဧတ္ထ ''အကုသလံ စေ ဗလဝတရံ ဟောတိ, တံ ကုသလံ ပဋိဗာဟိတွာ''တိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထံ ဝတွာ တေသု ကုသလံ စေ ဗလဝတရံ ဟောတိ, တဉ္စ အကုသလံ ပဋိဗာဟိတွာ မနုဿယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာပေတိ, အကုသလံ ပဝတ္တိဝေဒနီယံ ဟောတိ, အထ နံ တံ ကာဏမ္ပိ ကရောတိ ခုဇ္ဇမ္ပိ ပီဌသပ္ပိမ္ပိ ကုဋ္ဌိရော ကာဒီဟိ တ ဥပဒ္ဒုတံ။ ဧဝံ သော ပဝတ္တိယံ နာနပ္ပကာရံ ဒုက္ခံ ပစ္စနုဘဝတီတိ က္လာဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''သုခဒုက္ခပဋိသံဝေဒီ ဟောတီ''တိ။ တတ္ထာယံ ဝိနိစ္ဆယော – ဝုတ္တကာလေ တ ကာရေန သမာနဗလေသု ကုသလာကုသလကမ္မေသု ဥပဋ္ဌဟန္တေသု မရဏာသ္သ အာသန္နဝေလာယံ ယဒိ ဗလဝတရာနိ ကုသလဇဝနာနိ ဇဝန္တိ, ယထာဥပဋ္ဌိတံ အကုသလံ ပဋိဗာဟိတွာ ကုသလံ ဝုတ္တနယေန ပဋိသန္ဓိံ ဒေတိ။ အထ ဗလဝတရာနိ အကုသလဇဝနာနိ ဇဝန္တိ, ယထာဥပဋ္ဌိတံ ကုသလံ

ပဋိဗာဟိတ္တတ အကုသလံ ဝုတ္တနယေနေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဒေတိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဥဘိန္နံ ကမ္မာနံ သမာနဗလဝဘာဝ တော, ပစ္စယန္တရသာပေက္ခတော စာတိ, သဗ္ဗံ ဝိမံသိတ္တတ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဖောဓိပက္ခိယဘာဝနာဝဏ္ဏနာ

၁၃၈. ဗောဓိ ဝုစ္စတိ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ, စတ္တာရိ အရိယသစ္စာနိ ဗုဇ္ဈတီတိ ကတ္တတ, သဘာဝတော, တံသဘာဝတော စ တဿာ ပက္ခေ ဘတတိ ဗောဓိပက္ခိယာ, သတိဝီရိယာဒယော ဓမ္မာ, တေသံ **ဗောဓိပက္ခိယာနံ။ ပဋိပတ္တိယာ** တိ ဗောဓိပ က္ခိယဒေသနာပဋိပတ္တိယာ။ **ဘာဝနံ အနုဂန္တွာ** တိ အနုက္ကမေန ပဝတ္တံ ဘာဝနံ ပတ္တတ။ တေနာဟ **"ပဋိပဇ္ဇိတ္တ တ"**တိ။ သဥပာဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ဝသေန ခီဏာသဝဿ သေဌဘာဝံ လောကဿ ပာကဋံ ကတ္တတ ဒဿ သေတုံ သက္ကာ, န ဣတရာယ သဗ္ဗသော အပညတ္တိဘာဝူပဂမနေ တဿ အဒဿနတောတိ ဝုတ္တံ **"ပရိနိဗ္ဗာတီတိ ကိလေသပရိနိဗ္ဗာနေန ပရိနိဗ္ဗာယတီ"**တိ။ **ဝိနိဝတ္တေတ္တတ** တိ တတော စတုဝဏ္ဏတော နီဟရိတ္တတ။

၁၄၀. တမေဝတ္ထ န္တိ "ခီဏာသဝေါဝ ဒေဝမနုဿေသု သေဋ္ဌော"တိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ။

သေဋ္ဌစ္ဆေဒကတဒမေတ တိ ဇာတိဗ္ရာဟ္မဏာနံ သေဋ္ဌဘာဝသမုစ္ဆေဒကမေဝ ကထံ။ **ဒဿေတ္တတ** ဘာသိတ္တ တ။ **သုတ္တန္တံ ဝိနိဝတ္တေတ္တတ** တိ ပုဗ္ဗေ လောကိယဓမ္မသန္နိဿနဝသေန ပဝတ္တံ အဂ္ဂညသုတ္တံ "သတ္တန္နံ ဗောဓိပက္ခိယာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနမန္ဝာယာ"တိအာဒိနာ တတော ဝိနိဝတ္တေတ္တတ နီဟရိတ္တတ တေန အသံသဋ္ဌံ ကတ္တတ။ **အာဝဇ္ဇန္တော** တိ သမန္နာဟရန္တော။ **အနုမဇ္ဇန္တော** တိ ပုဗ္ဗေနာပရံ အတ္ထတော ဝိစာရန္တောတိ။

အဂ္ဂညသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၅. သမ္ပသာဒနီယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

သာရိပုတ္တသီဟနာဒဝဏ္ဏနာ

၁၄၁. ဟတရေန္တိ သဏ္ဍာဒေန္တိ သရီရံ ဧတေနာတိ **ဟတရော,** ဝတ္ထံ။ ဟာဝရဏံ တ **ဟတရော,** “ဝတ္ထံ ဒုဿ”န္တိ ပရိယာယသဒ္ဒာ ဧတေတိ ဒုဿမေဝ ဟတရော, သော ဧတဿ ဗဟုဝိဓော အနေကကောဋိပ္ပဘေဒော ဘဏ္ဍာဘူတော အတ္ထီတိ **ဒုဿဟတရိကော။** သော ကိရ ပုဗ္ဗေ ဒဟရကာလေ ဒုဿဟတရဘဏ္ဍမေဝ ဗဟုံ ပရိဂ္ဂဟေတွာတ တဏိဇ္ဇံ အကာသိ, တေန နံ သေဋ္ဌိဋ္ဌာနေ ဌိတမ္ပိ “ဟတရိကော” တေ့ဝ သဉ္ဇာနန္တိ။ **ဘဂဝတီ**တိ **ဣတိ-**သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, ပကာရတ္ထော တ, တေန ဘဂဝန္တံ ဥပသင်္ကမိတွာတ ထေရေန ဝုတ္တဝစနံ သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှာတိ။ “ကသ္မာ ဧဝံ အတေစာ”တိ တထာဝစနေ ကာရဏံ ပုစ္ဆိတွာတ **“သောမနဿပဝေဒနတ္ထ”**န္တိ ကသ္မာ ပယောဇနံ ဝိဿဇ္ဇိတံ, တယိဒံ အမ္ဗံ ပုဋ္ဌဿ လဗုဇံ ဗျာကရဏသဒိသန္တိ? နယိဒမေဝံ စိန္တေတဗ္ဗံ။ ယာ ဟိဿ ထေရဿ တဒာ ဘဂဝတိ သောမနဿုပ္ပတ္တိ, သာ နိဒ္ဓာရိတရူပာ ကာရဏဘာဝေန စောဒိတာ, တသ္မာ ဧဝံ အတေစာတိ, သာ ဧဝ စ ယသ္မာ နိဒ္ဓာရိတရူပာ ပဝေဒနဝသေန ဘဂဝတော သမ္မုခာ တထာဝစနံ ပယောဇနံ, တသ္မာ “အတ္တနော ဥပ္ပန္နသောမနဿပဝေဒနတ္ထ”န္တိ ပယောဇနဘာဝေန ဝိဿဇ္ဇိတံ။

တတ္ရာတိ တသ္မိံ သောမနဿပဝေဒနေ။ ဝိဟာရေ နိတသပရိဝတ္တနဝသေန **သုနိဝတ္ထနိတသနော။ အာဘုဇိတွတ**တိ အာဗန္ဓိတွာတ။

သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ “အဟော သန္တော ဝတာယံ အရိယဝိဟာရော”တိ သမာပတ္တိသုခပစ္စဝေက္ခဏမုခေန **အတ္တနော ဂုဏေ အနုဿရိတုံ အာရဒ္ဓော,** အာရဘိတွာတ စ နေသံ တံ တံ သာမညဝိသေသဝိဘာဂဝသေန အနုဿရိ။ တထာ ဟိ “သမာဓိ”တိ သာမညတော ဂဟိတဿေဝ “ပဌမံ ဈာန”န္တိအာဒိနာ ဝိသေသဝိဘာဂေ, “ပညာ”တိ သာမညတော စ ဂဟိတဿေဝ “ဝိပဿနာဉာဏ”န္တိအာဒိနာ ဝိသေသဝိဘာဂေ ဥဒ္ဓဋော။ “လောကိယာဘိညာသု ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿေဝ ဂဟဏံ ထေရဿ ဣတရေဟိ သာတိသယန္တိ ဒဿေတု”န္တိ ဝဒန္တိ, ပုဗ္ဗေနိတသဉာဏမ္ပိ ပန “ကပ္ပသတသဟဿာဓိကဿာ”တိအာဒိနာ ကိစ္စဝသေန ဒဿိတမေဝ, လက္ခဏဟာရဝသေန တ ဣတရေသံ ပေတ္ထ ဂဟိတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အတ္ထပ္ပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ အတ္ထေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာ။** တထာ ဓမ္မပ္ပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ ဓမ္မေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာ။** နိရုတ္တိပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာနကရဏသမတ္ထံ နိရုတ္တိယံ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **နိရုတ္တိပဋိသမ္ဘိဒာ။** ပဋိဘာနပ္ပဘေဒဿ သလ္လက္ခဏဝိဘာဝနဝဝတ္ထာန ကရဏသမတ္ထံ ပဋိဘာနေ ပဘေဒဂတံ ဉာဏံ **ပဋိဘာနပဋိသမ္ဘိဒာ။** အယမေတ္ထ သင်္ခေပော, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ,** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၂၈) တံ သံဝဏ္ဏနာသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၂.၄၂၈) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သာဝကဝိသယေ ပရမုက္ကံသဂတံ ဉာဏံ **သာဝကဟာရမိဉာဏံ** သဗ္ဗညုတညာဏံ ဝိယ သဗ္ဗဉေယျဓမ္မေသု။ တဿာပိ ဟိ ဝိသယံ ပရိကမ္မံ နာမ နတ္ထိ, သာဝကဟာရမိယာ ပန သမ္မဒေဝ ပရိပူရိတတ္တာ အဂ္ဂမဂ္ဂသမဓိဂမေနေဝဿ သမဓိဂမော ဟောတိ။ သဗ္ဗညုတညာဏဿေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ယာဝ နိသိန္နပလ္လင်္ကာ အနုဿရတောတိ ယောဇနာ။

ဘဂဝတော သီလံ နိဿာယ ဂုဏေ အနုဿရိတုမာရဒ္ဓောတိ ယောဇနာ။ ယသ္မာ ဂုဏာနံ ဗဟုဘာဝတော နေသံ ဧကဇ္ဈံ အာပာထာဂမနံ နတ္ထိ, သတိ စ တသ္မိံ အနိရူပိတရူပေနေဝ အနုဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ ထေရော သဝိသယေ ဌတွာတ တေ အနုပဒံ သရူပတော အနုဿရိ, အနုဿရန္တော စ သဗ္ဗပဌမံ သီလံ အနုဿရိ, တံ ဒဿေန္တော **“ဘဂဝတော သီလံ နိဿာယာ”** တိ အာဟ, သီလံ အာရဗ္ဘာတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယသ္မာ စေတ္ထ ထေရော ဧကေကဝသေန ဘဂဝတော ဂုဏေ အနုဿရိတွာတ တတော ပရံ စတုက္ကပဉ္စကာဒိဝသေန အနုဿရိ, တသ္မာ “စတ္တာရော ဣဒ္ဓိဟာဒေ”တိ ဝတွာတ တတော ပရံ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာသာမညေန ဣန္ဒြိယေသု ဝတ္တဗ္ဗေသု တာနိ အဂ္ဂဟေတွာတ **“စတ္တာရော မဂ္ဂေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **စတုယောနိပရိစ္ဆေဒကဉာဏံ** မဟာသီဟနာဒသုတ္တေ (မ.

နိ. ၁.၁၅၂) အာဂတနယေနေ၀ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **စတ္တာရော အရိယဝံသာ** အရိယဝံသသုတ္တေ (အ. နိ. ၄.၂၈) အာဂတနယေနေ ၀ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဓာနိယင်္ဂာ ဒယော သဒ္ဓေါတိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၁၇) ဒသုတ္တရသုတ္တေသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) အာဂမိဿန္တိ။ **ဆ သာရဏီယ ဓမ္မာ** ပရိနိဗ္ဗာနသုတ္တေ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၁) အာဂတာ ဧဝ။ သုခံ သုပနာဒယော (အ. နိ. ၁၁.၁၅; ပဋိ. မ. ၂.၂၂) **ကောဒသ** မေတ္တာနိသံသာ ။ ''ဣဒံ ဒုက္ခံ အရိယသစ္စ''န္တိအာဒိနာ သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁, မဟာဝ. ၁၅, ပဋိ. မ. ၂.၃၀) စတူသု အရိယသစ္စေသု တိပရိဝဋ္ဋဝသေန အာဂတာ **ဒွါဒသ ဓမ္မစက္ကာကာရာ။** မဂ္ဂဖလေသု ပဝတ္တာနိ အဋ္ဌ ဉာဏာနိ, ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိ စာတိ **စုဒ္ဒသ ဗုဒ္ဓဉာဏာနိ။ ပဉ္စဒသ ဝိမုတ္တိပရိပါစနိယာ ဓမ္မာ** မေဃိယသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (ဥဒါ. အဋ္ဌ. ၃၁) ဂဟေတဗ္ဗာ, **သောဠသဝိဓာ အာနာပါနဿတိ** အာနာပါနဿတိသုတ္တေ (မ. နိ. ၃.၁၄၈), **အဋ္ဌာရသ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ** (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅) ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ –

အတီတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ, အနာဂတံသေ, ပစ္စုပ္ပန္နံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတံ ဉာဏံ။ ဣမေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ, သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ, သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ။ ဣမေဟိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ, နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနိ, နတ္ထိ ဝီရိယဿ ဟာနိ, နတ္ထိ သမာဓိဿ ဟာနိ, နတ္ထိ ပညာယ ဟာနိ, နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ ဟာနိ။ ဣမေဟိ ဒွါဒသဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဒဝါ, နတ္ထိ ရဝါ, နတ္ထိ အပ္ဖုဋံ, နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္တံ, နတ္ထိ အဗျာဝဋမနော, နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာတိ။

တတ္ထ **''နတ္ထိ ဒဝါ**တိ ခိဍ္ဍာဓိပ္ပာယေန ကိရိယာ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ရဝါ**တိ သဟသာ ကိရိယာ နတ္ထီ''တိ ဝဒန္တိ။ သဟသာ ပန ကိရိယာ **ဒဝါ,** ''အညံ ကရိဿာမီ''တိ အညဿ ကရဏံ **ရဝါ။ နတ္ထိ အပ္ဖုဋ**န္တိ ဉာဏေန အဖုသိတံ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ဝေဂါယိတတ္တ**န္တိ တုရိတကိရိယာ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ အဗျာဝဋမနော** တိ နိရတ္ထကစိတ္တသမုဒါစာရော နတ္ထိ။ **နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ**တိ အညာဏုပေက္ခာ နတ္ထိ။ ကေစိ ပန ''နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ ဟာနီ''တိ အပဌိတွာ ''နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ, နတ္ထိ ဝီရိယဿ ဟာနိ, နတ္ထိ သတိယာ [သတ္တိယာ (ဝိဘ. မူလဋီ. သုတ္တန္တဘာဇနီယဝဏ္ဏနာ)] ဟာနီ''တိ ပဌန္တိ။

ဇရာမရဏာဒီသု ကောဒသသု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု ပစ္စေကံ စတုသစ္စယောဇနာဝသေန ပဝတ္တာနိ **စတုစတ္တာလီသ** ဉာဏာနိယေ၀ (သံ. နိ. ၂.၃၃) သုခဝိသေသာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော **ဉာဏဝတ္ထူနိ။** ဝုတ္တဉှေတံ –

''ယတော ခော ဘိက္ခဝေ အရိယသာဝကော ဧဝံ ဇရာမရဏံ ပဇာနာတိ, ဧဝံ ဇရာမရဏသမုဒယံ ပဇာနာတိ, ဧဝံ ဇရာမရဏနိရောဓံ ပဇာနာတိ, ဧဝံ ဇရာမရဏနိရောဓဂါမိနိံ ပဋိပဒံ ပဇာနာတီ''တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၃၃)။

ဇရာမရဏသမုဒယောတိ စေတ္ထ ဇာတိ အဓိပ္ပေတာ။ သေသပဒေသု ဘာတဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒေသု ဖဿာဒယော **ပရောပဏ္ဏာသ ကုသလဓမ္မာ။**

''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''န္တိ ဉာဏံ, ''အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏ''န္တိ ဉာဏံ, အတီတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''န္တိ ဉာဏံ, ''အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏ''န္တိ ဉာဏံ, အနာဂတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ ''ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏ''န္တိ ဉာဏံ, ''အသတိ ဇာတိယာ နတ္ထိ ဇရာမရဏ''န္တိ ဉာဏံ။ ''ယမ္ပိ ဣဒံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ, တမ္ပိ ခယဓမ္မံ ဝယဓမ္မံ ဝိရာဂဓမ္မံ နိရောဓဓမ္မ''န္တိ ဉာဏန္တိ ဧဝံ ဇရာမရဏာဒီသု ကောဒသသု ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂေသု ပစ္စေကံ သတ္တ သတ္တ ကတွာ **သတ္တသတ္တတိ ဉာဏဝတ္ထူနိ** (သံ. နိ. ၂.၃၄) ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ **ယမ္ပီ** တိ ဆဗ္ဗိဓမ္ပိ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ဝိပဿနာရမ္မဏဘာဝေန ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ။ **ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ** န္တိ ဆပိ ဉာဏာနိ သင်္ခိပိတွာ ဝုတ္တံ ဉာဏံ။ **''ခယဓမ္မ''**န္တိအာဒိနာ ပန ပကာရေန ပဝတ္တဉာဏဿ ဒဿနံ, ဝိပဿနာဒဿနတော ဝိပဿနာ ပဋိဝိပဿနာဒဿနမတ္တမေဝါတိ န တံ ''အင်္ဂ''န္တိ ဝဒန္တိ, ဟဋ္ဌိယံ (သံ. နိ. ၂.၃၄) ပန သဗ္ဗတ္ထ ဉာဏဝသေန အင်္ဂါနံ ဝုတ္တတ္တာ **''နိရောဓဓမ္မန္တိ ဉာဏ''** န္တိ **ဣတိ**-သဒ္ဒေန ပကာသေတွာ ဝုတ္တံ ဝိပဿနာဉာဏံ သတ္တမံ ဉာဏန္တိ အဓိပ္ပာယော ဒိဿတိ။ န ဟိ ယမ္ပိ ဣဒံ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ, တမ္ပိ ဉာဏန္တိ သမ္ဗန္ဓော ဟောတိ ဉာဏဂ္ဂဟဏေန တေသဉ္စ

ဉာဏာဘာဝဒဿနသ္မာ အနုမိပေပ္ပတတ္တာ, ‘‘ခယဓမ္မံ။ပေ။ နိရောဓဓမ္မ’’န္တိ ဧတေသံ သမ္ပန္နဘာဝပ္ပသင်္ဂေ စာတိ။ **စတုဝီသတိ။ပေ။ ဝဇိရဉာဏန္တိ** ဧတ္ထ ကေစိ တာဝ အာဟု ‘‘ဘဂဝတ ဒေဝသိကံ ဒွတ္တဒသကောဋိသတသဟဿက္ခတ္တုံ မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, ဒွတ္တဒသကောဋိသတသဟဿက္ခတ္တုမေဝ စ အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိံ သမာပဇ္ဇတိ, တာသံ ပုရေစရံ, သဟာဝစရဉ္စ ဉာဏံ ပဋိပက္ခေဟိ အဘေဇ္ဇတံ, မဟတ္တဉ္စ ဥပာဒာယ **မဟာဝဇိရဉာဏံ** နာမ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ ဘဂဝတာ –

‘တထာဂတံ , ဘိက္ခဝေ, အရဟန္တံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ ဒွေဝ ဝိတက္ကာ ဗဟုလံ သမုဒာစရန္တိ – ခေမော စ ဝိတက္ကော, ပဝိဝေကော စ ဝိတက္ကော’တိ (ဣတိဝု. ၃၈)။

ခေမဝိတက္ကော ဟိ ဘဂဝတော မဟာကရုဏာသမာပတ္တိံ ပူရေတ္ဝာ ဌိတော, ပဝိဝေကဝိတက္ကော အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိံ။ ဗုဒ္ဓါနဥ္ဟိ ဘဝင်္ဂပရိဝါသော လဟုကော, မတ္တကပ္ပတ္တော သမာပတ္တီသု ဝသီဘာဝေ, တသ္မာ သမာပဇ္ဇနဝုဋ္ဌာနာနိ ကတိပယစိတ္တက္ခဏေဟေဝ ဣစ္ဆန္တိ။ ပဥ္စ ရူပာဝစရသမာပတ္တိယော စတဿော အရူပသမာပတ္တိယော အပ္ပမညာသမာပတ္တိယော သဒ္ဓိံ ဒသ, နိရောဓသမာပတ္တိ, အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိ စာတိ ဒွာဒသေတာ သမာပတ္တိယော ဘဂဝတ ပစ္စေကံ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ကောဋိသတသဟဿက္ခတ္တုံ ပုရေဘတ္တံ သမာပဇ္ဇတိ, တထာ ပစ္ဆာဘတ္တ’’န္တိ။ ‘‘ဧဝံ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗသမာပတ္တိသဉ္စာရိတဉာဏံ **မဟာဝဇိရဉာဏံ** နာမာ’’တိ ကေစိ။

အပရေ ပန ‘‘ယံ တံ ဘဂဝတာ အဘိသမ္ဗောဓိဒိဝသေ ပစ္ဆိမယာမေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒမုခေန ပဋိလောမနယေန ဇရာမရဏတော ပဋ္ဌာယ ဉာဏံ ဩတာရေတွာ အနုပဒဓမ္မဝိပဿနံ အာရဘန္တေန ယထာ နာမ ပုရိသော သုဝိဒုဂ္ဂံ မဟာဂဟနံ မဟာဝနံ ဆိန္ဒန္တော အန္တရန္တရာ နိသာနသိလာယံ ဖရသုံ သုနိသိတံ ကရောတိ, ဧဝမေဝ နိသာနသိလာသဒိသိယော သမာပတ္တိယော အန္တရန္တရာ သမာပဇ္ဇိတ္ဝာ ဉာဏဿ တိက္ခဝိသဒဘူရဘာဝံ သမ္ပာဒေတုံ အနုလောမပဋိလောမတော ပစ္စေကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂဝသေန သမ္မသန္တော ဒိဝသေ ဒိဝသေ လက္ခကောဋိလက္ခကောဋိဖလသမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ **‘စတုဝီသတိ။ပေ။ မဟာဝဇိရဉာဏံ နိဿာယာ’** တိ’’။ နနု ဘဂဝတော သမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေ ပရိကမ္မေ ပယောဇနံ နတ္ထီတိ? နယိဒံ ဧကန္တိကံ။ တထာ ဟိ ဝေဒနာပဋိပ္ပဏာမနာဒီသု သဝိသေသံ ပရိကမ္မပုဗ္ဗင်္ဂမေန သမာပတ္တိယော သမာပဇ္ဇိ။ အပရေ ပန ‘‘လောကိယသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေ ပရိကမ္မေန ပယောဇနံ နတ္ထိ။ လောကုတ္တရသမာပတ္တိသမာပဇ္ဇနေ တဇ္ဇံ ပရိကမ္မံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗမေဝ’’တိ ဝဒန္တိ။

‘‘အပရမ္ပရာ’’တိ ပဒံ ယေသံ ဒေသနာယ အတ္ထိ, တေ **အပရမ္ပရိယာဝ။ ကုသလပညတ္တိယ** န္တိ ကုသလဓမ္မာနံ ပညာပနေ။ **အနုတ္တရော** တိ ဥတ္တမော။ **ဥပနိဿယေ ဌတွာ** တိ ဉာဏူပနိဿယေ ဌတွာ ယာဒိသော ပုဗ္ဗူပနိဿယော ပုဗ္ဗယောကေ, တတ္ထ ပတိဋ္ဌာယ။ **မဟန္တတော သဒ္ဒဟတိ** ပဋိပက္ခဝိဂမေန ဉာဏဿ ဝိယ သဒ္ဓါယပိ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိတော။ **အဝသေသအရဟန္တေဟီ** တိ ပကတိသာဝကေဟိ။ **အသီတိ မဟာထေရာ** ပရမတ္ထဒီပနိယံ ထေရကထာဝဏ္ဏနာယံ နာမတော ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ။ **စတ္တာရော မဟာထေရာ** တိ မဟာကဿပအနုရုဒ္ဓမဟာကစ္စာနမဟာကောဋ္ဌိကတ္ထေရာ။ **တေသုပိ** အဂ္ဂသာဝကေသု **သာရိပုတ္တတ္ထေရော** ပညာယ ဝိသိဋ္ဌဘာဝတော။ **သာရိပုတ္တတ္ထေရတောပိ ဧကော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော** တိက္ခဝိသဒဉာဏော အဘိနီဟာရမဟန္တတာယ သမ္ဘတဉာဏသမ္ဘာရတ္တာ။ သတိပိ ပစ္စေကဗောဓိယာ အဝိသေသေသု ဗဟူသု ဧကဇ္ဈံ သန္နိပတိတေသု ပုဗ္ဗယောဂဝသေန လောကိယေ ဝိသယေ သိယာ ကဿစိ ဉာဏဿ ဝိသိဋ္ဌတာတိ ဒဿေတုံ **‘‘သစေ ပနာ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **‘‘သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓောဝ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟန္တတော သဒ္ဒဟတီ’’**တိ ဣဒံ ဟေဋ္ဌာ အာဂတဒေသနာသောတဝသေန ဝုတ္တံ။ ဗုဒ္ဓါ ဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏေ မဟတ္တံ ပစ္စက္ခတောဝ ပဿန္တိ, န သဒ္ဒဟနဝသေန။

ဣအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဥပမာယ ဝိဘာဝေတုံ **‘‘သေယျထာပိ နာမာ’’** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **ဂမ္ဘီရော ဥတ္တာနောတိ** ဂမ္ဘီရော ဝါ ဥတ္တာနော ဝါတိ **ဇာနနတ္ထံ။ ‘‘ဧဝမေဝ’’** တိအာဒိ ယထာဒဿိတာယ ဥပမာယ ဥပမေယျေန သံသန္ဒနံ။ ဗုဒ္ဓဂုဏေသု အပ္ပမတ္တကဝိသယမ္ပိ လောကိယမဟာဇနဿ ဉာဏံ အပဝတ္တိတရူပေနေဝ ပဝတ္တတိ အနဝတ္တိတသဘာဝတ္တာတိ ဝုတ္တံ **‘‘ဧကေဗ္ဗာမ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ’’** တိ။ တတ္ထ **ဉာတဥဒကံ ဝိယာတိ** ပမာဏတော ဉာတဥဒကံ ဝိယ။ အရိယာနံ ပန တတ္ထ အတ္ထနော ဝိသယေ ပဝတ္တနကဉာဏံ ပဝတ္တိတရူပေနေဝ ပဝတ္တတိ အတ္တနော ပဋိဝေဓာနုရူပံ, အဘိနီဟာရာနုရူပဥ္စ အဝတ္တိတသဘာဝတ္တာတိ ဒဿေန္တော **‘‘ဒသဗ္ဗာမယောတ္တေနာ’’** တိအာဒိမာဟ။ တတ္

ထ ပဋိဝိဒ္ဓသစ္စာနမ္ပိ ပဋိပက္ခဝိဓမနပုဗ္ဗယောဂဝိသေသဝသေန ဉာဏံ သာတိသယံ, မဟာနုဘာဝဥ္စ ဟောတီတိ ဣမမတ္ထံ ဒဿေတုံ သောတာပန္နဉာဏဿ ဒဿနာမဥ္စဒကံ ဩပမ္မဘာဝေန ဒဿေတွာ တတော ပရေသံ ဒဿနာဒီဂုဏာ ဒသဂုဏအသီတိဂုဏာဝိသိဋ္ဌံ ဥဒကံ ဩပမ္မံ ကတွာ ဒဿိတံ။ နနု ဧဝံ သန္တေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပရိမိတပရိစ္ဆိန္နာ, ထေရေန စ တေ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဉာတာတိ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတီတိ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ ယထာ သော ပုရိသော"** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သော ပုရိသော**တိ သော စတုရာသီတိယောဇနသဟဿုပ္ပမာဏေန ယောတ္တေန စတုရာသီတိယောဇနသဟဿ ဌာနေ မဟာသမုဒ္ဒေ ဥဒကံ မိနိတွာ ဌိတော ပုရိသော။ သော ဟိ ထေရဿ ဥပမာဘာဝေန ဂဟိတော။ **ဓမ္မန္ဝယေနာ** တိ အနုမာနဉာဏေန။ တဥ္ဟိ သိဒ္ဓံ ဓမ္မံ အနုဂန္တွာ ပဝတ္တနတော "ဓမ္မန္ဝယော"တိ ဝုစ္စတိ, တထာ အန္ဝယဝသေန အ တ္ထဿ ဗုဇ္ဈနတော **အန္ဝယဗုဒ္ဓိ,** အနုမေယျံ အနုမိနောတီတိ **အနုမာနံ,** နိဒဿနေ ဒိဋ္ဌနယေန အနုမေယျံ ဂဏှာ တီတိ **"နယဂ္ဂဟော"** တိ စ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ "ဓမ္မန္ဝယေနာ"တိအာဒိ။ သွတယံ ဓမ္မန္ဝယော န ယဿ ကဿစိ ဟောတိ, အထ ခော တထာရူပဿ အဂ္ဂသာဝကဿေဝါတိ အာဟ **"သာဝကပာရမိဉာဏေ ဌတွာ"**တိ။ ယဒိ ထေရော ဗုဒ္ဓဂုဏေ ကေဒေသတော ပစ္စက္ခေ ကတွာ တဒညေ နယဂ္ဂဟေန ဂဏှိ, နနု ဧဝံ သန္တေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပရိမိတပရိစ္ဆိန္ နာ အာပန္နာတိ? နယိဒံ ဧဝန္တိ ဒဿေန္တော **"အနန္တာ အပရိမာဏာ"** တိ။

"သဒ္ဒဟတီ"တိ ဝတွာ ပုန တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေန္တော **"ထေရေန ဟိ။ပေ။ ဗဟုတရာ"**တိ အာဟ။ ကထံ ပနာယ မတ္တော ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ ဧဝံ အဓိပ္ပာယဘေဒကံ ဥပမာယ သညာပေတုံ **"ယထာ ကထံ ဝိယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ "ဥပမာ ယမိဓေကစ္စေ ဝိညူ ပုရိသာ ဘာသိတဿ အတ္ထံ အာဇာနန္တိ"တိ (သံ. နိ. ၂.၆၇) **ဣတော နဝ ဣတော နတ**တိ ဣတော မဇ္ဈဋ္ဌာနတော ယာဝ ဒက္ခိဏတီရာ နဝ ဣတော မဇ္ဈဋ္ဌာနတော ယာဝ ဥတ္တရတီရာ နဝ။ ဣအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သု တ္တေန သမတ္ထေတုံ **"ဗုဒ္ဓေါပီ"**တိ ကထမာဟ။

ယမကယုဂဠမဟာနဒီမဟောဃော ဝိယာတိ ဒွိန္နံ ဧကတော သမာဂတတ္တာ ယုဂဠဘူတာနံ မဟာနဒီနံ မဟောဃော ဝိယ။

အနုစ္ဆဝိကံ ကတွာတိ ယောယံ မမ ပသာဒေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ အာရဗ္ဘ ဩကပ္ပေဟာ ဟုတွာ ဥပ္ပန္နော, တံ အနုစ္ဆဝိ ကံ အနုရူပံ ကတွာ။ **ပဋိဂ္ဂဟေတုံ** သမ္ပဋိစ္ဆိတုံ အညော ကောစိ **န သက္ခိဿတိ** ယာထာဝတော အနဝဗုဇ္ဈနတော။ **ပ ဋိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ** တဿ ဟေတုတော, ပစ္စယတော, သဘာဝတော, ကိစ္စတော, ဖလတော သမ္မဒေဝ ပဋိဝိဇ္ဈန တော။ **ပူရတ္တ** န္တိ ပုဏ္ဏဘာဝေ။ **ပဠ္ဌရဏကာလေ** တိ ဝိကိရဏကာလေ, ပတနကာလေတိ အတ္ထော။ **"ပသန္န နော"**တိ ဣမိနာ ပသာဒဿ ဝတ္တမာနတာ ဒီပိတာတိ **"ဥပ္ပန္နသဒ္ဓေါ"** တိ ဣမိနာပိ သဒ္ဓါယ ပစ္စုပ္ပန္နတာ ပကာ သိတာတိ အာဟ **"ဧဝံ သဒ္ဒဟာမီတိ အတ္ထော"** တိ။ အဘိညာယတီတိ **အဘိညော,** အဓိကော အဘိညော **ဘိယျောဘိ ညော,** သော ဧဝ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန **"ဘိယျောဘိညတရော"** တိ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဘိယျတရော အဘိ ညာတော"**တိ။ ဒုတိယဝိကပ္ပေ ပန အဘိဇာနာတီတိ **အဘိညာ,** အဘိဝိသိဋ္ဌာ ပညာ, ဘိယျော အဘိညာ တေသွာတိ **ဘိယျောဘိညော,** သော ဧဝ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန **ဘိယျောဘိညတရော,** သွတယမဿ အတိသယော အဘိ ညာယ ဘိယျောဘာဝကတောတိ အာဟ **"ဘိယျတရာဘိညော တ"** တိ။ သမ္ဗုဇ္ဈတိ တောယာတိ **သမ္ဗောဓိ,** သဗ္ဗညုတညာဏံ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏဥ္စ။ သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနဥ္ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏံ, အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏပဒဋ္ဌာနဥ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ သမ္ဗောဓိ နာမ။ တတ္ထ ပဌနဝသေန တဒတ္ထဒဿနေ ပဌမဝိကပ္ပော, ပဒဋ္ဌာနဝသေန ဒုတိယဝိကပ္ ပော။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဿေဝ ဂဟဏံ, နနု ဟေဋ္ဌိမာနိပိ ဘဂဝတော မဂ္ဂဉာဏာနိ သတသနမေ ဝ ယထာသကံ ပဋိပက္ခဝိဓမနဝသေန ပဝတ္တာနိ။ သတသနပ္ပဟာနဥ္ဟိ ဧယ္ယာဝရဏပ္ပဟာနန္တိ? သစ္စမေတံ, တံ ပန အပရိပုဏ္ဏံ ပဋိပက္ခဝိဓမနဿ ဝိပ္ပကတဘာဝတောတိ အာဟ **"အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေ တ"** တိ။ အဂ္ဂမဂ္ဂဝသေန စေတ္ထ အရိယာနံ ဗောဓိတ္တယပာရိပူရီတိ ဒဿေတုံ **"အရဟတ္တမဂ္ဂေနေဝ ဟိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိပ္ပဒေသာ** တိ အ နဝသေသာ။ **ဂဟိတာ ဟောန္တိ** တိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဂဟိတေန အဓိဂတေန ဂဟိတာ အဓိဂတာ ဟောန္တိ။ **သဗ္ဗန္တိ** တေဟိ အဓိဂန္တဗ္ဗံ။ **တေနာ**တိ သမ္ဗောဓိနာ သဗ္ဗညုတညာဏပဒဋ္ဌာနေန အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန။

၁၄၂. ခာဒနီယာနံ ဥဠာရတာ သာတရသာနုဘာဝေနာတိ အာဟ **"မဓုရေ အာဂစ္ဆတီ"** တိ။ ပသံသာယ ဥဠာရတာ ဝိသိ ဋ္ဌဘာဝေနာတိ အာဟ **"သေဋ္ဌေ"** တိ, ဩဘာသဿ ဥဠာရတာ မဟန္တဘာဝေနာတိ ဝုတ္တံ **"ဝိပုလေ"**တိ။ ဥသဘဿ သ အယန္တိ **အာသဘီ,** ဣဓ ပန အာသဘီ ဝိယာတိ **အာသဘီ**။ တေနာဟ **"ဥသဘဿ တစာသဒိသီ"** တိ။ ယေန ပန ဂု

ဏေနဿာ တံသဒိသတာ, တံ ဒဿေတုံ **“အစလာ အသမ္ပဝေဓိ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယတော ကုတောစိ အနုဿဝနံ **အနုဿ ုတော။** ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနေသု ကတပရိစယာနံ အာစရိယာနံ တံ တမတ္ထံ ဝိညာပေန္တီ ပဝေဏီ **အာစရိယပရမ္ပရာ။** ကေဝလံ အတ္တနော မတိယာ “ဣတိကိရ ဧဝံကိရာ”တိ ပရိကပ္ပနာ **ဣတိကိရ။** ပိဋကဿ ဂန္ထဿ သမ္ပဒါနတော သယံ သမ္ပ ဒါနဘာဝေန ဂဟဏံ **ပိဋကသမ္ပဒါနံ။** ယထာသုတာနံ အတ္ထာနံ အာကာရဿ ပရိဝိတက္ကနံ **အာကာရပရိဝိတက္ကော။** တထေဝ “ဧဝမေတ”န္တိ ဒိဋ္ဌိယာ နိဇ္ဈာနက္ခမနံ **ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိ။** အာဂမာဓိဂမေဟိ ဝိနာ တက္ကမဂ္ဂံ နိဿာယ တက္ကနံ **တက္ကော။** အနုမာနဝိဓိံ နိဿာယ **နယဂ္ဂါဟော။** ယဿ ဗုဒ္ဓိသယေ ဌတွာ ဘဂဝတော အယံ ထေရဿ စောဒနာ, ထေရဿ စ သော အဝိသယော, တသ္မာ **“ပစ္စက္ခတော ဉာဏေန ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဝိယာ”** တိ ဝုတ္တံ။ သီဟနာ ဒေ ဝိယာတိ **သီဟနာဒေ,** တံသဒိသတာ စဿ သေဋ္ဌဘာဝေန, သော စေတ္ထ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **“သီဟနာဒေ”**တိအာဒိမာဟ။ **နေဝ ဒန္ဓာယန္တေနာ** တိ န မန္ဒာယန္တေန။ **န ဘဂ္ဂရာယန္တေနာ** တိ အပရိသင်္ကန္တေ န။

အနုယောဂအာပနတ္ထ န္တိ အနုယောဂံ သောဓာပေတုံ။ ဝိမဒ္ဒက္ခမဉှိ သီဟနာဒံ နဒန္တော အတ္ထတော တတ္ထ အနုယောဂံ သောဓေတိ နာမ။ အနုယုဥ္ဇန္တော စ နံ သောဓာပေတိ နာမ။ **အာတုန္တိ** သောဓေတုံ။ ကေစိ “အနုတ္ထ”န္တိ အ တ္ထံ ဝဒန္တိ, တဒယုတ္တံ။ န ဟိ ယော သီဟနာဒံ နဒတိ, သော ဧဝ တတ္ထ အနုယောဂံ ဒေတီတိ ယုဇ္ဇတိ။ **နိဃံသန္တိ** ဝိမဒ္ဒနံ။ **ဓမမာနန္တိ** တာပယမာနံ, **တာပနဠေတ္ထ** ဂဂ္ဂရိယာ ဓမာပနသီသေန ဝဒတိ။ **သဗ္ဗေ တေ** တိ သဗ္ဗေ တေ အတီတေ နိရုဒ္ဓေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ, တေနေတံ ဒဿေတိ – ယေ တေ အဟေသုံ အတီတံ အဒ္ဓာနံ တဝ အဘိနီဟာရတော ဩရံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေသံ တာဝ သာဝကဉာဏဂေါစရေ ဓမ္မေ ပရိစ္ဆိန္ဒန္တော မာရာဒယော ဝိယ ဗုဒ္ဓါနံ လောကိယစိ တ္တစာရံ တွံ ဇာနေယျာသိ။ ယေ ပန တေ အဘိတီတာ တတော ပရတော ဆိန္နဝဋုမာ ဆိန္နပပဥ္စာ ပရိယာဒိဏ္ဏဝဋ္ဋ ဒုက္ခာ သဗ္ဗဒုက္ခဝီတိဝတ္တာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သာဝကဉာဏဿ အဝိသယဘူတေ ဓမ္မေ ကထံ ဇာနိဿ သီတိ။

အနာဂတဗုဒ္ဓါနံ ပနာတိ **ပန**-သဒ္ဒေါ ဝိသေသတ္ထဇောတနော, တေန အတီတေသု တာဝ ခန္ဓာနံ ဘူတပုဗ္ဗတ္တာ တ တ္ထ သိယာ ဉာဏဿ သဝိသယေ ဂတိ, အနာဂတေသု ပန သဗ္ဗသော အသဥ္ဇာတေသု ကထန္တိ ဣမမတ္ထံ ဇောတေ တိ။ တေနာဟ “အနာဂတာပိ”တိအာဒိ ။ “စိတ္တေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝိဒိတာ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု အတီတာနာဂတေ သတ္တာပေ ဧဝ ပဝတ္တံ စိတ္တံ စေတောပရိယဉာဏဿ ဝိသယော, န တတော ပရန္တိ? နယိဒံ စေတောပရိယဉာဏ ကိစ္စဝသေန ဝုတ္တံ, အထ ခော ပုဗ္ဗေနိဝါသအနာဂတံသဉာဏဝသေန ဝုတ္တံ, တသ္မာ နာယံ ဒေါသော။

ဝိဒိတဋ္ဌာနေ န ကရောတိ သိက္ခာပဒေနေဝ တာဒိသဿ ပဋိက္ခေပဿ ပဋိက္ခိတ္တတ္တာ, သေတုဃာတတော စ။ ကထံ ပန ထေရော ဒ္ဝယသမ္ဘဝေ ပဋိက္ခေပမေဝ အကာသိ, န ဝိဘဇ္ဇ ဗျာကာသီတိ အာဟ **“ထေရော ကိရာ”**တိ အာဒိ။ ဟာရံ ပရိယန္တံ မိနောတီတိ **ဟာရမိ,** သာ ဧဝ ဉာဏန္တိ **ဟာရမိဉာဏံ,** သာဝကာနံ ဟာရမိဉာဏံ **သာဝကဟာရမိဉာဏံ,** တ သ္မိံ။ သာဝကာနံ ဥက္ကံသပရိယန္တဂတေ ဇာနနေ နာယံ အနုယောဂေ, အထ ခော **သဗ္ဗညုတညာဏေ** သဗ္ဗညုတာယ ဇာန နေ။ ကေစိ ပန **“သာဝကဟာရမိဉာဏေ**တိ သာဝကဟာရမိဉာဏဝိသယေ”တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ၊ တထာ သေသပဒေသုပိ။ **သီလ ..ပေ.။ သမတ္ထ** န္တိ သီလသမာဓိပညာဝိမုတ္တိသင်္ခါတကာရဏာနံ ဇာနနသမတ္ထံ။ ဗုဒ္ဓသီလာဒယော ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဗုဒ္ဓ ကိစ္စဿ, ပရေဟိ “ဗုဒ္ဓါ”တိ ဇာနနဿ စ ကာရဏံ။

၁၄၃. အနုမာနဉာဏံ ဝိယ သံသယပိဋ္ဌိကံ အဟုတွာ “ဣဒမိဒ”န္တိ ယထာသဘာဝတော ဥဋ္ဌယိံ ဓာရေတိ နိစ္ဆိ နောတီတိ **ဓမ္မော,** ပစ္စက္ခဉာဏန္တိ အာဟ **“ဓမ္မဿ ပစ္စက္ခတော ဉာဏဿာ”** တိ။ အနုဧတီတိ **အန္ဝယော**တိ အာဟ **“အနုယောဂံ အနုဂန္တွာ”** တိ။ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓဉှိ အတ္ထံ အနုဂန္တွာ အနုမာနဉာဏဿ ပဝတ္တိ ဒိဋ္ဌေန အဒိဋ္ဌဿ အနုမာနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝိဒိတေ ဝေဒကမ္ပိ ဉာဏံ အတ္ထတော ဝိဒိတမေဝ ဟောတီတိ **“အနုမာနဉာဏံ နယဂ္ဂါဟော ဝိဒိတော”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဒိတော**တိ ဝိဒ္ဓေါ ပဋိလဒ္ဓေါ, အဓိဂတောတိ အတ္ထော။ **အပ္ပမာဏော**တိ အပရိမာဏော မဟာဝိ သယတ္တာ။ တေနာဟ **“အပရိယန္တော”** တိ။ **တေနာ**တိ အပရိယန္တတ္တာ, တေန တ အပရိယန္တေန ဉာဏေန, ဧတေ နေဝ ထေရော ယံ ယံ အနုမေယျမတ္ထံ ဉာတုကာမော ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထဿ အသင်္ဂမပ္ပဋိဟဋ္ဌအနုမာနဉာဏံ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“သော ဣမိနာ”**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဣမိနာ**တိ ဣမိနာ ကာရဏေန။ ဟာကာရဿ ထိ ရဘာဝံ ဥဒ္ဒမုဒ္ဓံ အာပေတီတိ **ဥဒ္ဒါပံ,** ဟာကာရမူလံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟာကာရဒွာရဗန္ဓပရိခါဒီနံ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗ

ဟော။ ပစ္စတ္တေ ဘဝံ **ပစ္စတ္တိမံ**။ ပဏ္ဍိတအေတရိကဋ္ဌာနိယံ ကတ္ဝာ ထေရော အတ္တာနံ ဒဿေတီတိ ဒဿေန္တော **"ကေဒ္ဒတရန္တိ ကသ္မာ အာဟာ"** တိ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေသိ။ ယသ္မာ ပညာယ ဝသေန ပုရိသော "ပဏ္ဍိတော"တိ ဝုစ္စတိ, တံ **ပဏ္ဍိစ္စ** န္တိ အာဟ **"ပဏ္ဍိစ္စေန သမန္နာဂတော"** တိ။ တံတံဣတိကတ္တဗ္ဗတာသု ဆေကဘာဝေတေ ဗျတ္တဘာဝေတေ **ဝေယျတ္တိယံ**။ မေဓတိ သမ္မောသံ ဟိံသတိ ဝိဓမတီတိ **မေဓာ,** သာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **မေဓာဝီ**။ ဌာနေ ဌာနေ ဥပ္ပတ္တိ ဧတိဿာ အတ္ထီတိ **ဌာနုပ္ပတ္တိကာ,** ဌာနသော ဥပ္ပဇ္ဇနကပညာ။ အနုပရိယာယန္တိ ဧတေနာတိ **အနုပရိယာယော,** သော ဧဝ ပထောတိ **အနုပရိယာယပထော,** ပရိတော ဟာကာရဿ အနုသံယာယနမဂ္ဂေါ။ ဟာကာရဘာဝ သန္တာတဗ္ဗာ ဧတ္ထာတိ **ဟာကာရသန္တိ,** ဟာကာရဿ ဖုလ္လိတပ္ပဒေသော။ သော ပန ယေဟဇ္ဇိမန္တေန ဒ္ဒဝိန္နမ္ပိ ကူဋဂ္ဂကာနံ ဝိဂမေန ဧဝံ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **"ဒွိန္နံ ကူဋဂ္ဂကာနံ အပဂတဋ္ဌာန"** န္တိ။ **ဆိန္နဋ္ဌာန** န္တိ ဆိန္နဘိန္နပ္ပဒေသော, ဆိန္နဋ္ဌာနံ တ။ တဥဟိ "ဝိဝရ"န္တိ ဝုစ္စတိ။

ကိလိဋ္ဌ န္တိ မလိနံ။ **ဥပတာပေန္တီ** တိ ကိလေသပရိဠာဟေန သန္တာပေန္တိ။ **ဝိဗာဓေန္တီ** တိ ပီဠေန္တိ။ ဥပ္ပန္နာယ ပညာယ နီဝရဏေဟိ န ကိဉ္စိ ကာတုံ သက္ကာတိ အာဟ **"အနုပ္ပန္နာယ ပညာယ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တီ"** တိ။ **တသ္မာ** တိ ပစ္စယုပဃာတေန ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပဒာနတော။ **စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုဋ္ဌု ဌပိတစိတ္တာ** တိ စတုဗ္ဗိဓာယပိ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ သမ္မဒေဝ ဌပိတစိတ္တာ။ **ယထာသဘာဝေန ဘာဝေတွာ**တိ အဝိပရီတသဘာဝေန ယထာ ပဋိပက္ခာ သမုစ္ဆိဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ ဘာဝေတွာ။

ပုရိမနယေ သတိပဋ္ဌာနာနိ, ဗောဇ္ဈင်္ဂာ စ မိဿကာ အဓိပ္ပေတာတိ တတော အညထာ ဝတ္တုံ **"အပိစေတ္ထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မိဿကာ** တိ သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဝသေန မိဿကာ။ "စတူသု သတိပဋ္ဌာနေသု သုပ္ပတိဋ္ဌိတစိတ္တာ"တိအာဒိတော ဝုတ္တတ္တာ **သတိပဋ္ဌာနေ ဝိပဿနာတိ ဂဟေတွာ** "သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ယထာဘူတံ ဘာဝေတွာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ, မဂ္ဂပရိယာပန္နာနံယေဝ စ နေသံ နိပ္ပရိယာယဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝတော, တေသု စ သဗ္ဗသော အဓိဂ တေသု လောကနာထေန သဗ္ဗညုတညာဏမ္ပိ အဓိဂတမေဝ ဟောတီတိ **"ဗောဇ္ဈင်္ဂေ မဂ္ဂေ, သဗ္ဗညုတညာဏန္တိ ဂဟိတေ သုန္ဒရော ပဉ္စေဟာ ဘဝေယျာ"**တိ မဟာသိဝတ္ထေရော အာဟ, **န ပနေဝံ ဂဟိတံ** ပေယျာလဏေဟီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဣတီ**တိ ဝုတ္တပ္ပကာရပရာမသနံ။ **ထေရော**တိ သာရိပုတ္တတ္ထေရော။

တတ္ထာ တိ တေသု ပစ္စတ္တနုဂရာဒီသု။ **နဂရံ ဝိယ နိဗ္ဗာနံ** တဒတ္ထိကေဟိ ဥပဂန္တဗ္ဗတော, ဥပဂတာနဥ္စ ပရိဿယဘယဟိတသုခါဓိဂမနဋ္ဌာနတော။ **ဟာကာရော ဝိယ သီလံ** တဒုပဂတာနံ ပရိတော အာရက္ခဘာဝတော။ **ပရိယာယပထော ဝိယ ဟိရီ** သီလပာကာရဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။ ဝုတ္တဥ္စေဟံ "ပရိယာယပထောတိ ခော ဘိက္ခု ဟိရိယာ ဧတံ အဓိဝ စန"န္တိ။ **ဒွာရံ ဝိယ အရိယမဂ္ဂေါ** နိဗ္ဗာနနုဂရပ္ပဝေသနအဋ္ဌသဘာဝတော။ **ပဏ္ဍိတဒေါဝါရိကော ဝိယ ဓမ္မသေနာပတိ** နိဗ္ဗာနနုဂရပဝိဋ္ဌပဝိသနကာနံ သတ္တာနံ သလ္လက္ခဏတော။ **ဒိန္နော** တိ အပိတော, သောဓိတောတိ အတ္ထော။

၁၄၄. **နိပ္ပတ္တိဒဿနတ္ထ** န္တိ သိဒ္ဓိဒဿနတ္ထံ, အဓိဂမဒဿနတ္ထန္တိ အတ္ထော။ **"ပဥ္စနဝုတိပာသဏ္ဍေ"**တိ ဣဒံ ယသ္မာ ထေရော ပရိဗ္ဗာဇကော ဟုတွာ တတော ပုဗ္ဗေဝ နိဗ္ဗာနပရိယေသနံ စရမာနော တေ တေ ပာသဏ္ဍိနော ဥပသင်္ကမိတွာ နိဗ္ဗာနံ ပုစ္ဆိ, တေ နာဿ စိတ္တံ အာရာဓေသုံ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တေ ပန ပာသဏ္ဍာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာ ဧဝ။ **တတ္ထေဝ** တိ တဿယေဝ ဘာဂိနေယျဿ ဒေသိယမာနာယ ဒေသနာယ။ ပရဿ ဝဍ္ဎိတံ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇန္တော ဝိယ **သာဝကပာရမိဉာဏံ ဟတ္ထဂတံ အကာသိ** အဓိဂတန္တိ။ **ဥတ္တရုတ္တရ** န္တိ ဟေဋ္ဌိမဿ ဟေဋ္ဌိမဿ ဥတ္တရဏတော အတိက္ကမနတော ဥတ္တရုတ္တရံ, တတော ဧဝ ပဓာနဘာဝံ ပာပိတတာယ **ပဏီတပဏီတံ**။ **ဥတ္တရုတ္တရန္တိ** တ ဥပရူပရိ။ **ပဏီတပဏီတန္တိ** ပဏီတတရံ, ပဏီတတမဥ္စာတိ အတ္ထော။ **ကဏှ** န္တိ ကာဠကံ သံကိလေသဓမ္မံ။ **သုက္က** န္တိ ဩဒါတံ ဝေါဒါနဓမ္မံ။ **သဝိပက္ခံ ကတွာ** တိ ပဟာတဗ္ဗပဟာယကဘာဝဒဿနဝသေန ယထာက္ကမံ ဥဘယံ သဝိပက္ခံ ကတွာ။ "အယံ ကဏှဓမ္မော, ဣမဿ အယံ ပဟာယကော"တိ ဧဝံ **ကဏှံ ပဋိဗာဟိတွာ** ဒေသနာဝသေန နီဟရိတွာ **သုက္ကံ,** "အယံ သုက္ကဓမ္မော, ဣမိနာ အယံ ပဟာတဗ္ဗော"တိ ဧဝံ **သုက္ကံ ပဋိဗာဟိတွာ ကဏှံ။ သဥဿာဟ** န္တိ ဖလုပ္ပာဒနသမတ္ထတာဝသေန သဗ္ဗာဟရံ။ တေနာဟ **"သဝိပာက"**န္တိ။ ဝိပါကဓမ္မန္တိ အတ္ထော။

တသ္မိံ ဒေသိတေ ဓမ္မေ တိ တသ္မိံ ဝုတ္တနယေန ဘဂဝတာ တုမှေဟိ ဒေသိတေ ဓမ္မေ **ကေစိ ဓမ္မံ နာမ သာဝက ဟရမိဉာဏံ ဇာနိတ္ဝာ** ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ တံဇာနနေ ဟိ ဝုတ္တေ စတုသစ္စဓမ္မဇာနနံ အဝုတ္တသိဒ္ဓံ။ **"စတုသစ္စဓမ္မေသူ"**တိ ဣဒံ ပေယျာဏာဥကထာယံ ဝုတ္တာကာရဒဿနံ။ ဝိပဿော ပန ပရတော အာဂမိဿတိ။ **ဇတ္တော** တိ "ဓမ္မေသု နိဋ္ဌံ အဂမ"န္တိ ဧတေသ္မိံ ပဒေ။ **ထေရသလ္လာပေ** တိ ထေရာနံ သလ္လာပသဒိသော ဝိနိစ္ဆယတအော ။ **ကာဠဝလ္လတသီ**တိ ကာဠဝလ္လဝိဟာရတာသီ။ **ဣအနီ**တိ ဧတရဟိ "ဣအပံ ဘန္တေ"တိအာဒိဝစနကာလေ။ **ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ** တိ "ဓမ္မေသု နိဋ္ဌံ အဂမ"န္တိ ဣမသ္မိံ ပဒေသေ, ဣမသ္မိံ တ နိဋ္ဌာနကာရဏဘူတေ ယောနိသော ပရိဝိတက္ကနေ။ "ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဗုဒ္ဓဂုဏေသု နိဋ္ဌင်္ဂတော"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု သာဝကဟာရမိဉာဏသမဓိဂတကာလေ ဧဝ ထေရော ဗုဒ္ဓဂုဏေသု နိဋ္ဌင်္ဂတောတိ? သစ္စမေတံ, ဣအနိ ပန တံ ဟာကဋံ ဇာတန္တိ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗန္တိ** "စတုသစ္စဓမ္မေသူ"တိအာဒိ သုမတ္တေရေန ဝုတ္တံ သဗ္ဗံ။ **အရဟတ္တေ နိဋ္ဌင်္ဂတော** တိ ဧတ္တာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အနုယောဂပရိဟာရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယဒိပိ ဓမ္မသေနာပတိ "သာဝကဟာရမိဉာဏံ မယာ သမဓိဂတ"န္တိ ဣတော ပုဗ္ဗေပိ ဇာနာတိယေဝ, ဣအနိ ပန အသ ဋ္ဌေယျာပရိမေယျဘာဝေ ဗုဒ္ဓဂုဏေ နယဂ္ဂဟာဝသေန ပရိဂ္ဂဟေတွာ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ တသ္မိံ ဉာဏေ နိဋ္ဌင်္ဂတော အဟောသီတိ ဒဿေန္တော **"မဟာသိဝတ္ထေရော။ပေ။ ဓမ္မေသူတိ သာဝကဟာရမိဉာဏေ နိဋ္ဌင်္ဂတော"** တိ အဝေ စ။

ဗုဒ္ဓဂုဏာ ပန နယတော အာဂတာ, တေ နယဂ္ဂဟတော ယာထာဝတော ဇာနန္တော သာဝကဟာရမိဉာဏေ တထာဇာန နဝသေန နိဋ္ဌင်္ဂတတ္တာ သာဝကဟာရမိဉာဏမေဝ တဿ အပရာပရုပ္ပတ္တိဝသေန, တေန တေန ဘာဝေတဗ္ဗကိစ္စဗ ဟုတာဝသေန စ **"ဓမ္မေသူ"** တိ ပုထုဝစနေန ဝုတ္တံ။ အနန္တာပရိမေယျာနံ အနညဝိသယာနံ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ နယတော ပရိဂ္ဂဏှနေန ထေရဿ သာတိသယော ဘဂဝတိ ပသာဒေ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ အာဟ **"ဘိယ္ယောသောမတ္တာယာ"** တိအာဒိ။ "သုဋ္ဌု အက္ခာတော"တိ ဝတွာ တံ ဧဝဿ သုဋ္ဌု အက္ခာတတံ ဒဿေတုံ **"နိယျာနိကော မဂ္ဂေ"** တိ ဝုတ္တံ။ သွ တက္ခာတတာ ဟိ ဓမ္မဿ ယဒတ္ထံ ဒေသိတော, တဒတ္ထသာဓနေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဖလတ္ထာယ နိယျာတီ** တိ အနန္တရ ဝိပာကတ္တာ, အတ္တနော ဥပ္ပတ္တိသမနန္တရမေဝ ဖလနိပ္ဖာဒနဝသေန ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဝဋ္ဋစာရကတော နိယျ ယာတီတိ တ **နိယျာနိကော,** နိယျာနသီလောတိ တ။ **ရာဂဒေါသမောဟနိမ္မဒနသမတ္ထော** တိ ဣဓာပိ "ပသန္နောသ္မိ ဘဂဝတီတိ ဒဿေတီ"တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **ဝဏ္ဏာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဇိမှဟာကုဋိလေ, အညေ စ ပဋိပတ္တိအေ သေ သင်္ဂဏှာတိ။ ဘဂဝတ ဟုမှာကံ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာ ဝိယ ဓမ္မသုဓမ္မတာ, သင်္ဃသုပ္ပဋိပတ္တိ စ ဓမ္မေသု နိဋ္ဌင်္ဂမနေန သာဝကဟာရမိဉာဏေ နိဋ္ဌင်္ဂတတ္တာ မယှံ သုဋ္ဌု ဝိဘူတာ သုပာကဋာ ဇာတာတိ ဒဿေန္တော ထေရော "သွာက္ခာ တော ဘဂဝတာ ဓမ္မော, သုပ္ပဋိပန္နော သင်္ဃောတိ ပသီဒိ"န္တိ အဝေ စ။

ကုသလဓမ္မဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၄၅. အနုတ္တရဘာတေ တိ သေဋ္ဌဘာတော။ အနုတ္တရော ဘဂဝ ယေန ဂုဏေန, သော အနုတ္တရဘာတော, တံ **အ နုတ္တရိယံ**။ ယသ္မာ တဿာပိ ဂုဏဿ ကိဉ္စိ ဥတ္တရိတရံ နတ္ထိ ဧဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ "သာ တုမှာကံ ဒေသနာ အနု တ္တရာတိ ဝဒတီ"တိ။ **ကုသလေသု ဓမ္မေသူ** တိ ကုသလဓမ္မနိမိတ္တံ။ နိမိတ္တတ္ထေ ဟိ ဧတံ ဘုမ္မံ, တသ္မာ ကုသလ ဓမ္မဒေသနာဟေတုပိ ဘဂဝာဝ အနုတ္တရောတိ အတ္ထော။ **ဘူမိံ ဒဿေန္တော** တိ ဝိသယံ ဒဿေန္တော။ ကုသလဓမ္မ ဒေသနာယ ဟိ ကုသလာ ဓမ္မာ ဝိသယော။ **ဝုတ္တပဒေ** တိ "ကုသလေသု ဓမ္မေသူ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တတဏ္ဍေ, ဧဝံ တ ဝုတ္ တဓမ္မကောဋ္ဌာသေ။ "ပဉ္စဓာ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ဆေကဋ္ဌေနပိ ကုသလံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ "ကုသလော တွံ ရထဿ အင်္ဂပစ္စင်္ဂာန"န္တိအာဒီသူတိ (မ. နိ. ၂.၈၇)? သစ္စမေတံ, သော ပန ဆေကဋ္ဌော ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေနေဝ သင် ဂဟိတောတိ ဝိသုံ န ဂဟိတော။ "ကစ္စိ နု ဘောတော ကုသလံ, ကစ္စိ ဘောတော အနာမယ"န္တိ (ဇာ. ၁.၁၅.၁၄၆; ၂.၂၂.၂၀၀၈) **ဇာတကေ** အာဂတတ္တာ **"ဇာတကပရိယာယံ ပတွာ အာရောဂျဋ္ဌေန ကုသလံ ဝဋ္ဋတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ "တံ ကိံ မညထ, ဂဟပတယော, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ဝါ အကုသလာ ဝါ သာဝဇ္ဇာ ဝါ အနဝဇ္ဇာ ဝါ"တိအာဒီသု သုတ္ တပဒေသေသု "ကုသလာ"တိ ဝုတ္တဓမ္မာ ဧဝ "အနဝဇ္ဇာ"တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"သုတ္တန္တပရိယာယံ ပတွာ အနဝဇ္ ဇဋ္ဌေန ကုသလံ ဝဋ္ဋတီ"**တိ။ **အဘိဓမ္မေ** "ကောသလ္လ"န္တိ ပညာ အာဂတာတိ ယောနိသောမနသိကာရဟေတုကသ္ သ ကုသလဿ **ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌော,** ဒရထာဘာဝဒီပနတော **နိဒ္ဒရထဋ္ဌော,** "ကုသလဿ ကတတ္တာ ဥပစိ တတ္တာ"တိ ဝတွာ ဣဋ္ဌဝိပာကနိဒ္ဒိသနတော **သုခဝိပာကဋ္ဌော** စ အဘိဓမ္မနယသိဒ္ဓောတိ အာဟ **"အဘိဓမ္မ။ပေ။ ဝိ ပာကဋ္ဌေနာ"**တိ။ **ဗာဟိတိကသုတ္တေ** (မ. နိ. ၂.၃၅၈) ဘဂဝတော ကာယသမာစာရာဒိကေ ဝဏ္ဏေန္တေန ဓမ္မဘဏ္ဍာ

ကရိုကေန “ယော ခော မဟာရာဇ ကာယသမာစာရော အနုဝဇ္ဇော”တိ ကုသလော ကာယသမာစာရော ရညော ပသေနဒိဿ ဝုတ္တော။ န ဟိ ဘဂဝတော သုခဝိပာကကမ္မံ အတ္ထီတိ သဗ္ဗသာဝဇ္ဇရဟိတာ ကာယသမာစာရာဒယော “ကုသလာ”တိ ဝုတ္တာ, က္ကေ ပန “ကုသလေသု ဓမ္မေသူ”တိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ “ကုသလာ”တိ ဝုတ္တာ, တေ စ သမထဝိပဿနာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဧကန္တေန သုခဝိပာကာ တေတိ အဝဇ္ဇရဟိတတာမတ္တံ ဥပဟာအယ အနဝဇ္ဇတ္တော ကုသလ-သဒ္ဒေတိ အာဟ **“က္ကမသ္မိံ ပန။ပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ”** န္တိ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ “ဖလသတိပဋ္ဌာနံ ပန က္ကေ အနဓိပ္ပေတ”န္တိ က္ကဒ္ဓ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ သဝိပာကဿေဝ ဂဟဏန္တိ ကတွာ။

“စုဒ္ဒသဝိဓေနာ” တိအာဒိ သတိပဋ္ဌာနေ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၆; မ. နိ. ၁.၁၀၉) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ပဂ္ဂဟဋ္ဌေနာ** တိ ကုသလပက္ခဿ ပဂ္ဂဏှနသဘာဝေန။ **ကိစ္စဝသေနာ**တိ အနုပ္ပန္နာကုသလာနုပ္ပာဒနာဒိကိစ္စဝသေန။ တတော ဧဝ စ ဿ စတုဗ္ဗိဓတာ။ **က္ကဇ္ဈနဋ္ဌေနာ** တိ နိပ္ဖဇ္ဇနသဘာဝေန။ ဆန္ဒာဒယော ဧဝ က္ကဒ္ဓိဟဒေသု ဝိသိဋ္ဌသဘာဝ, က္ကတရေ အဝိသိဋ္ဌာ, တေသမ္ပိ ဝိသေသော ဆန္ဒာဒိကတောတိ အာဟ **“ဆန္ဒာဒိဝသေန နာနာသဘာဝ”** တိ။

အဓိမောက္ခာဒိသဘာဝဝသေနာ တိ ပသာအဓိမောက္ခာဒိသလက္ခဏဝသေန။ **ဥပတ္ထမ္ဘနဋ္ဌေနာ** တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဥပတ္ထမ္ဘကဘာဝေန။ **အကမ္ပိယဋ္ဌေနာ** တိ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယသဘာဝေန။ **သလက္ခဏေနာ** တိ အဓိမောက္ခာဒိသဘာဝေန။ **နိယျာနဋ္ဌေနာ** တိ သံကိလေသပက္ခတော, ဝဋ္ဋစာရကတော စ နိဂ္ဂမနဋ္ဌေန။ **ဥပဋ္ဌာနာဒိနာ** တိ ဥပဋ္ဌာနဓမ္မဝိစယပဂ္ဂဟသမ္ပိယာယနပဿမ္ဘနသမာဓာနအဇ္ဈုပေက္ခနသင်္ခာတေန အတ္တနော သဘာဝေန။ **ဟေတုဋ္ဌေနာ**တိ နိဗ္ဗာနဿ သမ္ပာပကဟေတုဘာဝေန။ **ဒဿနာဒိနာ** တိ ဒဿနာဘိနိရောပနပရိဂ္ဂဟသမုဋ္ဌာပနတေဒာပနပဂ္ဂဟုပဋ္ဌာနသမာဓာနသင်္ခာတေန အတ္တနော သဘာဝေန။

သာသနဿ ပရိယောသာနဒဿနတ္ထ န္တိ သာသနံ နာမ နိပ္ပရိယာယတော သတ္တတိံသ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာ။ တတ္ထ ယေ သမထဝိပဿနာသဟဂတာ, တေ သာသနဿ အာဒိ, မဂ္ဂပရိယာပန္နာ မဇ္ဈေ, ဖလဘူတာ ပရိယောသာနံ, တံဒဿနတ္ထံ။ တေနာဟ **“သာသနဿ ဟီ”** တိအာဒိ။

ပုန **တေအနုတ္တရိယံ ဘန္တေ** တိ ယထာရဒ္ဓာယ ဒေသနာယ နိဂမနံ။ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ ပုန ဝစနဥ္ဟိ နိဂမနံ ဝုတ္တံ။ **တံ ဒေသနန္တိ** တံ ကုသလေသု ဓမ္မေသု ဒေသနာပ္ပကာရံ, ဒေသနာဝိဓိံ, ဒေသေတဗ္ဗဥ္စ, **သကလံ** တ သမ္ပုဏ္ဏံ အနဝသေသံ **အဘိဇာနာတိ** အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနာတိ, **အသေသံ အဘိဇာနနတော ဧဝ ဥတ္တရိ** ဥပရိ **အဘိညေယျံ နတ္ထိ။ က္ကတောတိ** ဘဂဝတာ အဘိညာတတော။ **အညော** ပရမတ္ထဝသေန **ဓမ္မော တ** ပညတ္တိဝသေန **ပုဂ္ဂလော တ** အယံ နာမ ယံ ဘဂဝါ န ဇာနာတီတိ က္ကဒံ နတ္ထိ န ဥပလဗ္ဘတိ သဗ္ဗဿေဝ သမ္မဒေဝ တုမ္ဟေဟိ အဘိညာတတ္တာ။ **ကုသလေသု ဓမ္မေသု** အဘိဇာနနေ, ဒေသနာယဥ္စ **ဘဂဝတော ဥတ္တရိတရော နတ္ထိ။**

အာယတနပဏ္ဏတ္တိဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၄၆. အာယတနပညာပနာသူတိ စက္ခာဒီနံ, ရူပာဒီနဥ္စ အာယတနာနံ သမ္မောဓနေသု, တေသံ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရဝိဘာဂတော, သဘာဂဝိဘာဂတော, သမုဒယတော, အတ္ထင်္ဂမတော, အာဟာရတော, အာဒီနဝတော, နိဿရဏတော စ ဒေသနာယန္တိ အတ္ထော။

ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၄၇. ဂဗ္ဘောက္ကမနေသူ တိ ဂဗ္ဘဘာဝေန မာတုကုစ္ဆိယံ အဝက္ကမနေသု အနုပ္ပဝေသေသု, ဂဗ္ဘေ တ မာတုကုစ္ဆိသ္မိံ အဝက္ကမနေသု။ **ပဝိသတီ**တိ ပစ္စယဝသေန တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တန္တော ပဝိသန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **ဌာတီ**တိ သန္တာနဋ္ဌိတိယာ ပဝတ္တတိ, တထာဘူတော စ တတ္ထ ဝသန္တော ဝိယ ဟောတီတိ အာဟ **“ဝသတီ”**တိ။ **ပကတိလောကိယမနုဿာနံ ပဌမာ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တီ** တိ ပစုရမနုဿာနံ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တိ ဒေသနာဝသေန က္ကေ ပဌမာ။ **“ဒုတိယာ ဂဗ္ဘာဝက္ကန္တီ”** တိအာဒီသုပိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အလမေတတိ ယုတ္တမေဝ။

ခိပိတုံ န သက္ကောန္တီ တိ တထာ တတာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနမေဝ ဝဒတိ။ **သေသန္တိ** ပုန “တေအနုတ္တရိယ”တိအာဒိ ဟဋ္ဌပ္ပဒေသံ ဝဒတိ။

အာဒေသနဝိဓာဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၄၈. ပရဿ စိတ္တံ အာဒိသတိ ဧတေဟီတိ **အာဒေသနာနိ,** ယထာဥပဋ္ဌိတနိမိတ္တာဒီနိ, တာနိ ဧဝ အညမညဿ အသံကိဏ္ဏရူပေန ဌိတတ္တာ **အာဒေသနဝိဓာ,** အာဒေသနာဘာဂ, တာသု **အာဒေသနဝိဓာသု။** တေနာဟ **“အာဒေသန ကောဋ္ဌာသေသူ”**တိ။ **အာဂတနိမိတ္တေနာ** တိ ယဿ အာဒိသတိ, တဿ, အတ္တနော စ ဥပဂတနိမိတ္တေန, နိမိတ္တပ္ပ ပတ္တဿ လာဘာလာဘာဒိအာဒိသနဝိဓိဒဿနဿ ပဝတ္တတ္တာ **“ကြဒံ နာမ ဘဝိဿတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန “ဧဝမ္ပိ တေ မနော”တိအာဒိနာ ပရဿ စိတ္တာဒိသနမေဝ အာဂတံ, တံ နိဒဿနမတ္တံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ “ကြဒံ နာမ ဘဝိဿတီ”တိ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ ဝိဘာဝနဝသေန ဝတ္ထု အာဂတံ။ **ဂတနိမိတ္တံ** နာမ ဂမနနိမိတ္တံ။ **ဌိတနိမိတ္တံ** နာမ အတ္တနော သမီပေ ဌာနနိမိတ္တံ, ပရဿ ဂမနဝသေန, ဌာနဝသေန စ ဂဟေတဗ္ဗနိမိတ္တံ။ **မနုဿာနံ** ပရစိတ္တဝိဒူနံ, ကြတရေသမ္ပိ တ သဝနဝသေန ပရဿ စိတ္တံ ဥတ္တ ကထေန္တာနံ **သဒ္ဒံ သုတွာ။ ယက္ခပိသာစာဒီနန္တိ** ဟိင်္ကာရယက္ခာနဥ္စေဝ ကဏ္ဏပိသာစာဒိပိသာစာနံ, ကုမ္ဘဏ္ဍနာကာဒီနဉ္စ။

ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရဝသေနာ တိ ဝိပ္ဖာရိကဘာဝေန ပဝတ္တဝိတက္ကဿ ဝသေန။ **ဥပ္ပန္န** န္တိ တတော သမုဋ္ဌိတံ။ **ဝိပ္ပ ပလပန္တာနန္တိ** ကဿစိ အတ္ထဿ အဗောဓနတော ဝိရူပံ, ဝိဝိဓံ ဝါ ပလပန္တာနံ။ **သုတ္တပမတ္တာဒီန** န္တိ **အာဒိ-** သဒ္ဒေန ဝေဒနာဋ္ဋခိတ္တစိတ္တာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ပန “ကြဒံ ဝက္ခာမိ, ဧဝံ ဝက္ခာမီတိ ဝိတက္ကယ တော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒော နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ (အဘိ. အဋ္ဌ. ၁.ဝစီကမ္မဒွါရကထာပိ) အာဂတတ္တာ ဇာဂရန္တာနံ ပကတိယံ ဌိတာနံ အဝိပ္ပလပန္တာနံ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒော ကအာစိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝိညာယတိ, ယော လောကေ “မန္တဇပ္ပ ဟော”တိ ဝုစ္စတိ။ ယဿ မဟာအဋ္ဌကထာယံ အသောတဝိညေယျတာ ဝုတ္တာ။ တာဒိသဥ္ပိ သန္ဓာယ ဝိညတ္တိသဟ ဇမေဝ “ဇိဝှာတာလုစလနာဒိကရဝိတက္ကသမုဋ္ဌိတံ သုခုမသဒ္ဒံ ဒိဗ္ဗသောတေန သုတွာ အာဒိသတီတိ သုတ္တေ ဝုတ္တ”န္တိ (ဓ. သ. မူလဋီ. ဝစီကမ္မဒွါရကထာဝဏ္ဏနာ) **အာနန္ဒာစရိယော** အတေစ။ ဝုတ္တလက္ခဏော ဧဝ ပန နာတိသုခု မော အတ္တနော, အစ္စာသန္နပ္ပဒေသေ ဌိတဿ စ မံသသောတဿာပိ အာပာထံ ဂစ္ဆတီတိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ **တဿ သာတိ** တဿ ပုဂ္ဂလဿ။ **တဿ ဝသေနာ** တိ တဿ ဝိတက္ကဿ ဝသေန။ ဧဝံ အယမ္ပိ အာဒေသနဝိဓာ စေ တောပရိယဉာဏဝသေနေဝ အာဂတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ။ ကေစိ ပန **“တဿ ဝသေနာ** တိ တဿ သဒ္ဒဿ ဝသေနာ”တိ အတ္ထံ ဝဒန္တိ, တံ အယုတ္တံ။ န ဟိ သဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန တံသမုဋ္ဌာပကစိတ္တံ ဂယှတိ, သဒ္ဒဂ္ဂဟဏာနုသာရေနပိ တ ဒတ္ထဿေဝ ဂဟဏံ ဟောတိ, န စိတ္တဿ။ ဧတေနေဝ ယဒေကေ **“ယံ ဝိတက္ကယတော**တိ ယမတ္ထံ ဝိတက္ကယ တော”တိ ဝတွာ **“တဿ ဝသေနာ** တိ တဿ အတ္ထဿ ဝသေနာ”တိ ဝဏ္ဏေန္တိ, တမ္ပိ ပဋိက္ခိတ္တံ။

မနသာ သင်္ခရီယန္တီတိ **မနောသင်္ခါရာ,** ဝေဒနာသညာ။ **ပဏိဟိတာ**တိ ပုရိမပရိဗန္ဓဝိနယေန ပဏနဘာဝေန နိဟိ တာ ဌပိတာ။ တေနာဟ **“စိတ္တသင်္ခါရာ သုဋ္ဌပိတာ”** တိ။ ဝိတက္ကဿ ဝိတက္ကနံ နာမ ဥပ္ပာဒနမေဝါတိ အာဟ **“ပဝ တ္တေဿတီ”**တိ။ “ပဇာနာတီ”တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တပဒသမ္ဗန္ဓဒဿနဝသေန အာနေတိ။ **အာဂမနေနာ**တိ ဈာနဿ အာဂမ နဋ္ဌာနဝသေန။ **ပုဗ္ဗဘာဂေနာ**တိ မဂ္ဂဿ သဗ္ဗပုဗ္ဗဘာဂေန ဝိပဿနာရမ္ဘေန။ ဉဘယံ ပေတံ ယော သယံ ဈာနလာဘီ, အဓိဂတမဂ္ဂေ စ အညံ တဒတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇန္တံ ဒိသွာ “အယံ ကြမိနာ နီဟာရေန ပဋိပဇ္ဇန္တော အဒ္ဓာ ဈာနံ လဘိဿ သတိ, မဂ္ဂံ အဓိဂမိဿတီ”တိ အဘိညာယ ဝိနာ အနုမာနဝသေန ဇာနာတိ, တံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“အာဂမနေ န ဇာနာတိ နာမာ”**တိအာဒိ။ **အနန္တရာ**တိ ဝုဋ္ဌိတကာလံ သန္ဓာယာဟ။ တအာ ဟိ ပဝတ္တဝိတက္ကပဇာနနေနေဝ ဈာနဿ ဟာနဘာဂိယတာဒိဝိသေသပဇာနနံ။

ကိံ ပနိဒံ စေတောပရိယဉာဏံ ပရဿ စိတ္တံ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဇာနန္တံ ကြဒ္ဓိစိတ္တဘာဝတော အဝိသေသတော သဗ္ဗေ သမ္ပိ စိတ္တံ ဇာနာတီတိ? နောတိ ဒဿေန္တော **“တတ္ထာ”** တိအာဒိမာဟ။ **န အရိယာနန္တိ** ယေန စိတ္တေန တေ အရိယာ နာမ ဇာတာ, တံ လောကုတ္တရစိတ္တံ န ဇာနာတိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓဘာဝတော ။ ယထာ ဟိ ပုထုဇ္ဇနော သဗ္ဗေသမ္ပိ အရိယာနံ လောကုတ္တရစိတ္တံ န ဇာနာတိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ, ဧဝံ အရိယောပိ ဟေဋ္ဌိမော ဥပရိမဿ လောကုတ္တရစိတ္ တံ န ဇာနာတိ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဧဝ ။ ယထာ ပန ဥပရိမော ဟေဋ္ဌိမံ ဖလသမာပတ္တိံ န သမာပဇ္ဇတိ, ကိံ ဧဝံ သော တဿ

သ လောကုတ္တရစိတ္တံ န ဇာနာတီတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“ဥပရိမော ပန ဟေဋ္ဌိမဿ ဇာနာတီ”** တိ, ပဋ္ဌိဝိဒ္ဓတ္တာ တိ အဓိပ္ပာယော။ ‘‘ဥပရိမော ဟေဋ္ဌိမံ န သမာပဇ္ဇတီ’’တိ ဝတွာ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“တေသဥ္ဟိ”**တိအာဒိ။ **တေသန္တိ** အရိယာနံ။ **ဟေဋ္ဌိမာ ဟေဋ္ဌိမာ သမာပတ္တိ** ဘူမန္တရပ္ပတ္တိယာ ပဋ္ဌိပ္ပဿဒ္ဓိကပ္ပာ။ တေနာဟ **“တတ္ရုပပတ္တိယေဝ ဟောတီ”**တိ, န ဥပရိဘူမိပတ္တိ။ နိမိတ္တာဒိဝသေန ဉာတဿ ကအာစိ ဖ္ယတိစာရောပိ သိယာ, န ပန အဘိညာဉာဏေန ဉာတဿာတိ အာဟ **“စေတောပေ။ နတ္ထိ”** တိ။ ‘‘တံ ဘဂဝတ’’တိအာဒိ **သေသံ** နာမ။

ဒဿနသမာပတ္တိဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၄၉. ဗ္ရဟ္မဇာလေ တိ ဗြဟ္မဇာလသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ။ ဥတ္တရပဒလောပေန ဟေသ နိဒ္ဒေသော။ **အာတပ္ပန္တိ ဝီရိယံ** အာတပ္ပတိ ကောသဇ္ဇံ သဗ္ဗမ္ပိ သံကိလေသပက္ခန္တိ။ ကုသလဝီရိယဿေဝ ဟေတ္ထ ဂဟဏံ အပ္ပမာဒာဒိပဒန္တရသန္နိဓာနတော။ **ပဒဟိတဗ္ဗတော** တိ ပဒဟနတော, ဘာဝနံ ဥဒ္ဒိဿ တယမနတောတိ အတ္ထော။ **အနုယုဥ္ဇိတဗ္ဗတော**တိ အနုယုဥ္ဇနတော။ ဤဒိသာနံ ပဒါနံ ဗဟုလံကတ္တုဝိသယတာယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗတ္တာ အာတပ္ပပဒဿ ဝိယ ဣတရေသမ္ပိ ကတ္တုသာဓနတာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ပဋ္ဌိပတ္တိယံ နပ္ပမဇ္ဇတိ ဧတေနာတိ **အပ္ပမာဒော,** သတိအဝိပ္ပဝါသော။ သမ္မာ မနသိ ကရောတိ ဧတေနာတိ **သမ္မာမနသိကာရော,** တထာပဝတ္တော ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒော။ ဘာဝနာနုယောဂမေဝ တထာ ဝဒတိ။ ဒေသနာက္ကမေန **ပဌမာ, ဒဿနသမာပတ္တိ နာမ** ကရဇကာယေ ပဋိက္ကူလာကာရဿ သမ္မဒေဝ ဒဿနဝသေန ပဝတ္တသမာပတ္တိဘာဝတော။ **နိပ္ပရိယာယေနေတ** တိ ဝုတ္တလက္ခဏဒဿနသမာပတ္တိသန္နိဿယတ္တာ, ဒဿနမဂ္ဂဖလဘာဝတော စ ပဌမသာမညဖလံ ပရိယာယေန ဝိနာ **ဒဿနသမာပတ္တိ။**

အတိက္ကမ္မ ဆဝိမံသလောဟိတံ အဋ္ဌိံ ပစ္စဝေက္ခတီ တိ တာနိ အပစ္စဝေက္ခိတွာ အဋ္ဌိမေဝ ပစ္စဝေက္ခတိ။ **အဋ္ဌိအာရမ္မဏာ ဒိဗ္ဗစက္ခုပါဒကဇ္ဈာနသမာပတ္တီ**တိ ဝုတ္တနယေန အဋ္ဌိအာရမ္မဏာ ဒိဗ္ဗစက္ခုအဓိဋ္ဌာနာ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိ။ ယော ဟိ ဘိက္ခု အာလောကကသိဏေ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တံ ပာဒကံ ကတွာ အဓိဂတဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏော ဟုတွာ သဝိညာဏကေ ကာယေ အဋ္ဌိံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တတ္ထ ပဋိက္ကူလမနသိကာရဝသေန ပဌမံ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တဿာယံ ပဌမဇ္ဈာနသမာပတ္တိ **ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ။** တေန ဝုတ္တံ ‘‘အဋ္ဌိ အဋ္ဌိ’’တိအာဒိ။ ယော ပနေတ္ထ ဟဋ္ဌိယံ ဒွတ္တိံသာကာရမနသိကာရော ဝုတ္တော, သော မဂ္ဂသောဓနဝသေန ဝုတ္တော။ တတ္ထ တ က တပရိစယဿ သုခေနေဝ ဝုတ္တနယာ အဋ္ဌိပစ္စဝေက္ခဏာ သမိဇ္ဈတီတိ။ တေနေဝေတ္ထ ‘‘ဣမံ စေတ’’တိ **“အတိက္ကမ္မ စာ”**တိ **စ**-သဒ္ဒေ သမုစ္စယတ္ထော ဝုတ္တော။ **တံ ဈာနန္တိ** ယထာဝုတ္တံ ပဌမဇ္ဈာနံ။ **အယန္တိ** အယံ သကအာက မိဖလသမာပတ္တိ ။ သာတိသယံ စတုသစ္စဒဿနာဂမနတော ပရိယာယေန ဝိနာ မုချာ **ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ။ ယာဝ တတိယမဂ္ဂါ ဝတ္တတီတိ အာဟ** ‘‘ခီဏာသဝဿ ဝသေန စတုတ္ထာ ဒဿနသမာပတ္တိ ကထိတာ’’တိ။

ဟဋ္ဌိယံ **ပုရိသဿ စာ** တိ **စ**-သဒ္ဒေ ဗျတိရေကေ, တေန ယထာဝုတ္တသမာပတ္တိဒွယတော ဝုစ္စမာနံယေဝ ဣမဿ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ အဝိစ္ဆေဒေန ပဝတ္တိယာ သောတသဒိသတာယ ဝိညာဏမေဝ **ဝိညာဏသောတံ,** တဒေတံ ဝိညာဏံ ပုရိမတော အနန္တရပစ္စယံ လဘိတွာ ပစ္ဆိမဿ အနန္တရပစ္စယော ဟုတွာ ပဝတ္တတီတိ အယံ အဿ သောတာဂတတာယ သောတသဒိသတာ, တသ္မာ ပဇာနိတဗ္ဗဘာဝေန ဝုတ္တံ ဧကမေဝ စေတ္ထ ဝိညာဏံ , တသ္မာ အဋ္ဌကထာယံ **“ဝိညာဏသောတန္တိ ဝိညာဏမေဝ”** တိ ဝုတ္တံ။ **ဒွီဟိပိ ဘာဂေဟီ**တိ သြရဘာဂပရဘာဂေဟိ။ ဣဓလောကော ဟိဿ သြရဘာဂေ, ပရလောကော ပရဘာဂေ ဒွိန္နမ္ပိ ဝသေနေတံ သမ္ဗန္ဓန္တိ။ တေနာဟ **“ဣဓလောကေ ပတိဋ္ဌိတ”**န္တိအာဒိ။ ဝိညာဏဿ ခဏေ ခဏေ ဘိဇ္ဇန္တဿ ကာမံ နတ္ထိ ကဿစိ ပတိဋ္ဌိတတာ, တဏှာဝသေန ပန တံ ‘‘ပတိဋ္ဌိတ’’န္တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“ဆန္ဒရာဂဝသေနာ”**တိ။ ဝုတ္တဥ္ဟေတံ –

> ‘‘ကဗဠီကာရေ စေ ဘိက္ခဝေ အာဟာရေ အတ္ထိ ရာဂေ, အတ္ထိ နန္ဒီ, အတ္ထိ တဏှာ, ပတိဋ္ဌိတံ တတ္ထ ဝိညာဏံ ဝိရုဠှံ။ ယတ္ထ ပတိဋ္ဌိတံ ဝိညာဏံ ဝိရုဠှံ။ပေ။ အတ္ထိ တတ္ထ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘိနိဗ္ဗတ္တိ’’တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၆၄; ကထာ. ၂၉၆; မဟာနိ. ၇)။

ကမ္မန္တိ ကုသလာကုသလကမ္မံ, ဥပယောဂဝစနမေတံ။ **ကမ္မတော ဥပဂစ္ဆန္တ** န္တိ ကမ္မဘာဝေန ဥပဂစ္ဆန္တံ, ဝိညာဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဥ္ဟိ ယေန ကမ္မုနာ သဟဂတံ, အညဒတ္ထု တဗ္ဘာဝမေဝ ဥပဂတံ ဟု

တ္တတ ပဝတ္တတိ။ **ကာမလောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ** ကာမ ကတူပစိတကမ္မဘာဝူပဂမနတော။ **ကမ္မဘဝံ အာကမ္ပန္တ**န္တိ ကမ္မ ဝိညာဏံ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တကမ္မံ ဇတပေတ္တတ ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တနေန တဒဘိမုခံ အာကမ္ပန္တံ။ တေနေဝ ပဋိသန္ဓိနိဗ္ဗတ္တနသာမတ္ထိယေန **ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ** အတ္တနော ဖလဿ တတ္ထ ပတိဋ္ဌာပနေန။ ကေစိ ပန "အဘိသင်္ခာရဝိညာဏံ ပရတော ဝိပာကံ အတုံ အသမတ္ထံ ကာမလောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမ, အတုံ သမတ္ထံ ပန ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတံ နာမာ"တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ "ဥဘယတော အဗ္ဗောစ္ဆိန္န"န္တိ ဝုတ္တတ္တာ။ ယဥ္စ တေဟိ "ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတ"န္တိ ဝုတ္တံ, တံ ကာမလောကေပိ ပတိဋ္ဌိတမေဝ။ န ဟိ တဿ ကာမလောကေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေန ဝိနာ ပရလောကေ ပတိဋ္ဌိတဘာဝတေ သမ္ဘဝတိ။ **သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ စေတောပရိယဉာဏ**န္တိ သေက္ခာနံ, ပုထုဇ္ဇနာနဥ္စ စေတသော ပရိစ္ဆိန္ဒနကဉာဏံ။ **ကထိတံ** ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗဿ စေတသော ဆန္ဒရာဂဝသေန ပတိဋ္ဌိတဘာဝဇောတန တော။

စတုတ္ထာယ ဒဿနသမာပတ္တိယာ တတိယဒဿနသမာပတ္တိယံ ဝုတ္တပ္ပဋိက္ခေပေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ သမာပတ္တီနံ ပုဗ္ဗေ သမထဝသေန အတ္ထဿ ဝုတ္တတ္တာ ကာအနိ ဝိပဿနာဝသေန ဒဿေ တုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိစ္စလမေဝ** ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဿ အတ္ထဿ အပနေတဗ္ဗတော။ အတ္ထန္တရတ္တတာ ယ ဒဿိယမာနာယ ပဒံ စလိတံ နာမ ဟောတိ။ **အပရော နယော**တိ ဧတ္ထ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဌမဒဿနသမာပတ္တိဘာ ဝေ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ။ **ဒုတိယဇ္ဈာနံ ဒုတိယာ** တိ ဧတ္ထ ပန "အဋ္ဌိကဝဏ္ဏကသိဏဝသေန ပဋိလဒ္ဓဒုတိယဇ္ဈာနံ ဒုတိယာ ဒဿနသမာပတ္တီ"တိ ဝဒန္တိ, တတိယဇ္ဈာနမ္ပိ တထေဝ ပဋိလဒ္ဓံ။ ဒဿနသမာပတ္တိဘာဝေ ပန ယော ဘိက္ခု အာ လောကကသိဏေ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တံ ပာဒကံ ကတွာ အဘိဂတဒိဗ္ဗစက္ခုကော ဟုတွာ သဝိညာဏကေ အင်္ဂေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ တတ္ထ ဝဏ္ဏကသိဏဝသေန ပဟေဋ္ဌိမာနိ တီဏိ ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တဿ။ **တတိယဇ္ဈာနံ တတိယာ** ဒဿနသမာပတ္တိ အဓိဋ္ဌာနဘူတဿ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿ ဝသေန။ **စတုတ္ထဇ္ဈာနံ စတုတ္ထာ** တိ ရူပာဝစ ရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ တံ ပာဒကံ ကတွာ အဓိဂတဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဿ တံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ စတုတ္ထာ ဒဿနသမာပတ္တိ။ ကာဏာပိ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ စေတသော ပရိစ္ဆိန္ဒနေန တတိယာ ဒဿနသမာပတ္တိ, အရဟတော စိ တ္တဿ ပရိစ္ဆိန္ဒနေန စတုတ္ထာ ဒဿနသမာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝေဠေဟာသာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟဋ္ဌိယာ သံသန္ဒေ ယျ။ **"ပဌမမဂ္ဂေါ"** တိအာဒီသု အင်္ဂအာရမ္မဏပဌမဇ္ဈာနပာဒကော **ပဌမမဂ္ဂေါ ပဌမာ ဒဿနသမာပတ္တိ။** အင်္ဂ အာရမ္မဏဒုတိယဇ္ဈာနပာဒကော **ဒုတိယမဂ္ဂေါ ဒုတိယာ** ဒဿနသမာပတ္တိ။ ပရစိတ္တဉာဏသဟဂတာ စတုတ္ထဇ္ ဈာနပာဒကာ **တတိယစတုတ္ထမဂ္ဂါ တတိယစတုတ္ထဒဿနသမာပတ္တိယော** တိ ။ ပုရိသဿ ဝိညာဏပဇာနနံ ပနေတ္ထ အသမ္မောဟဝသေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တိဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၅၀. ပုဂ္ဂလပဏ္ဏတ္တီသု တိ ပုဂ္ဂလာနံ ပညာပနေသု။ ဂုဏဝိသေသဝသေန အညမညံ အသင်္ကရတော ဌပနေသု။ **လောကဝောဟာရဝသေနာ**တိ လောကသမ္မုတိဝသေန။ လောကဝောဟာရော ဟေသ, ယဒိဒံ "သတ္တော ပုဂ္ဂလော"တိ အာဒိ။ ရူပာဒီသု သတ္တဝိသတ္တတာယ **သတ္တော။** တဿ တဿ သတ္တနိကာယဿ ပူရဏတော ဂလနတော, မရဏဝသေ န ပတနတော စ **ပုဂ္ဂလော။** သန္တတိယာ နယနတော **နရော။** အတ္တဘာဝဿ ပေါသနတော **ပေါသော။ ဧဝံ ပညာပေတဗ္ဗ ဘာသု** ဝေါဟရိတဗ္ဗာသု။ "သဗ္ဗမေတံ ပုဂ္ဂလော"တိ ကာမိဿာ သာဓာရဏပညတ္တိယာ ဝိဘာဝနဝသေန ဝုတ္တံ, န ကာ ဓာဓိပ္ပေတအသာဓာရဏပညတ္တိယာ, တသ္မာ **လောကပညတ္တီသူ** တိ သတ္တလောကဂတပညတ္တီသု။ **အနုတ္တရော ဟောတိ** အနညသာဓာရဏတ္တာ တဿ ပညာပနဿ။

ဒွီဟိ ဘာဂေဟီတိ ကာရဏေ, နိဿက္ကေ စေတံ ပုထုဝစနံ, အာဝုတ္တိအာဒိဝသေန စာယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော တိ အာဟ **"အရူပသမာပတ္တိယာ"** တိအာဒိ, တေနေ "သမာပတ္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန, မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒဝိ မောက္ခေန ဝိမုတ္တတ္တာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော **တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရဝါဒော,** "နာမကာယ တော, ရူပကာယတော စ ဝိမုတ္တတ္တာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော"တိ ဧဝံ ပဝတ္တော **တိပိဋကမဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေ ရဝါဒော,** "သမာပတ္တိယာ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန ဧကတောဝ ဝိမုတ္တော၀ မဂ္ဂေန သမုစ္ဆေဒဝိမောက္ခေန ဧကတော ဝိ

မုတ္တတ္တာ ဥဘတောဘာဂဝိမုတ္တော''တိ ဇဝံ ပဝတ္တော **တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရတအော** စာတိ ကြမေသံ တိဏ္ဏာ မ္ပိ ထေရဟာအနံ ဓကေဖျွ သင်္ဂဟော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဝိမုတ္တော** တိ ကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တော, ကိလေသဝိက္ခမ္ဘန သမုစ္ဆေဒနေဟိ တ ကာယဒွဝယတော ဝိမုတ္တောတိ အတ္ထော။ **အရူပသမာပတ္တီန** န္တိ နိဒ္ဒါရဏေ သာမိဝစနံ။ **အရ ဟတ္တပ္ပတ္တအနာကမိနောတိ** ဘူတပုဗ္ဗဂတိယာ ဝုတ္တံ။ န ဟိ အရဟတ္တပ္ပတ္တော အနာကမီ နာမ ဟောတိ။ **ဟဋ္ဌိ** တိ ပုဂ္ဂလပညတ္တိဟဋ္ဌိ။ **အင်္ဂ ဝိမောက္ခေ ကာယေန ဖုသိတွတ** တိ အင်္ဂ သမာပတ္တိယော သဟဇာတနာမကာယေန ပ ဋိလဘိတွတ။ **ပညာယ စသ္သ ဒိသွတ အာသတ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တီ** တိ ဝိပဿနာပညာယ သင်္ခါရဂတံ, မဂ္ဂပညာယ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ပသ္သိတွတ စတ္တာရောပိ အာသတ ပရိက္ခီဏာ ဟောန္တိ။ **ဒိသွတတိ** ဒဿနဟေတု။ န ဟိ အာသဝေ ပညာယ ပသ္သန္တိ, ဒဿနကာရဏာ ပန ပရိက္ခီဏာ ''ဒိသွတ ပရိက္ခီဏာ''တိ ဝုတ္တာ ဒဿနာယတ္တပရိက္ခီဏတ္တ တာ။ ဧဝဥဟိ ဒဿနံ အာသတနံ ခယသ္သ ပုရိမကိရိယာဘာဝေန ဝုတ္တံ။

ပညာယ ဝိသေသတော **မုတ္တောတိ ပညာဝိမုတ္တော** အနဝသေသတော အာသတနံ ပရိက္ခီဏတ္တာ။ **အင်္ဂဝိမော က္ခပဋိက္ခေပဝသေနေဝ,** န တဒေကဒေသဘူတရူပဇ္ဈာနပဋိက္ခေပဝသေန။ ဧဝဥဟိ အရူပဇ္ဈာနေကဒေသာဘာဝေပိ အ ဋ္ဌဝိမောက္ခပဋိက္ခေပေ န ဟောတီတိ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ အရူပဟဝစရဇ္ဈာနေသု ဟိ ဧကသ္မိမ္ပိ သတိ ဥဘတောဘာဂဝိမု တ္တောယေဝ နာမ ဟောတိ, န ပညာဝိမုတ္တောတိ။

ဖုဋ္ဌန္တံ သစ္ဆိကရောတီ တိ ဖုဋ္ဌာနံ အန္တော **ဖုဋ္ဌန္တော,** ဖုဋ္ဌာနံ အရူပဇ္ဈာနာနံ အနန္တရော ကာလောတိ အဓိပ္ပ ဟာယော, အစ္စန္တသံယောဂေ စေတံ ဥပယောဂဝစနံ, ဖုဋ္ဌာနန္တရကာလမေဝ သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ, သစ္ဆိကတော သစ္ဆိကရ ဏူပာယေနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''သော ဈာနဖသ္သ''** န္တိအာဒိ။ **ဧကစ္စေ အာသတ** တိ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂတ္တယဝ ဇ္ဈာ အာသတ။ ယော ဟိ အရူပဇ္ဈာနေန ရူပကာယတော, နာမကာယေကဒေသတော စ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမောက္ခေန ဝိမုတ္တ တော, တေန နိရောဓသင်္ခါတော ဝိမောက္ခော အာလောစိတော ပကာသိတော ဝိယ ဟောတိ, န ပန ကာယေန သစ္ဆိက တော။ နိရောဓံ ပန အာရမ္မဏံ ကတွတ ဧကစ္စေသု အာသဝေသု ခေပိတေသု တေန သစ္ဆိကတော ဟောတိ, တသ္မာ သော သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ နိရောဓံ ယထာလောစိတံ နာမကာယေန သစ္ဆိကရောတီတိ **ကာယသက္ခီ** တိ ဝုစ္စတိ, န တု ဝိမုတ္တ တောတိ ဧကစ္စာနံ အာသတနံ အပရိက္ခီဏတ္တာ။

ဒိဋ္ဌန္တံ ပတ္တော တိ ဒဿနသင်္ခါတဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏဿ အနန္တရံ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ ''ဒိ ဋ္ဌတ္တာ ပတ္တော''တိပိ ပာဌော, တေန စတုသစ္စဒဿနသင်္ခါတာယ ဒိဋ္ဌိယာ နိရောဓဿ ပတ္တတံ ဒီပေတိ။ တေ နာဟ **''ဒုက္ခာ သင်္ခါရာ''** တိအာဒိ။ ပဋမဖလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ အဂ္ဂမဂ္ဂ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တောတိ အာဟ **''ဧသောပိ ကာယသက္ခီ ဝိယ ဆဗ္ဗိဓော ဟောတီ''**တိ။ **ဉာတံ ဒုက္ခန္တိ** ''ဉာတံ ဒုက္ခံ, တွေကံ ဒုက္ခံ, န ဉာတော ဥဒ္ဒံ ဒုက္ခ''န္တိ **ယ ထာဘူတံ ပဇာနာတိ။** ယသ္မာ ဉာတံ ယာထာဝသရသတော ပဇာနာတိ, ပဇာနန္တော စ ဋ္ဌပေတွတ တဏှံ ပဉ္စုပာဒာနက္ခန္ဓ ေ ''ဒုက္ခသစ္စ''န္တိ ပဇာနာတိ။ တဏှံ ပန ဉာတံ ဒုက္ခံ ဉာတော သမုဒေတိ, တသ္မာ **''အယံ ဒုက္ခသမုဒယော''တိ ယထာ ဘူတံ ပဇာနာတိ။** ယသ္မာ ဉာတံ ဒုက္ခဉ္စ သမုဒယော စ နိဗ္ဗာနံ ပတွတ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမန္တိ အပ္ပဝတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ, တ သ္မာ တံ **''အယံ ဒုက္ခနိရောဓော''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။** အရိယော ပန အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေ တံ ဒုက္ခနိရောဓံ ဂစ္ဆ တိ, တေန တံ **''အယံ ဒုက္ခနိရောဓဂါမိနီ ပဋိပဒါ''တိ ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ။** တွောဝတာ နာနက္ခဏေ သစ္စဝဝတ္ထာနံ ဒဿိတံ။ ဉာအနိ တံ ဧကက္ခဏေ ဒဿေတုံ **''တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တထာဂတပ္ပဝေဒိတာ** တိ တ ထာဂတေန ဗောဓိမဏ္ဍေ ပဋိဝိဒ္ဓါ ဝိဒိတာ ပာကဋာ ကတာ။ **ဓမ္မာ** တိ စတုသစ္စဓမ္မာ။ **တေဒိဋ္ဌာ ဟောန္တီ** တိ သုဒိဋ္ဌာ ဟောန္တိ။ **တေစရိတာ**တိ သုစရိတာ, တေသု တေန ပညာ သုဋ္ဌု စရာပိတာတိ အတ္ထော။ **အယန္တိ** အယံ ဧဝရူပေါ **ပုဂ္ဂ လော ''ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော''တိ ဝုစ္စတိ။**

သဒ္ဓါယ ဝိမုတ္တော တိ သဒ္ဒဟနဝသေန ဝိမုတ္တော, ဧတေန သဗ္ဗထာ အဝိမုတ္တဿပိ သဒ္ဓါမတ္တေန ဝိမုတ္တ ဘာဝံ ဒဿေတိ။ **သဒ္ဓါဝိမုတ္တော** တိ တ သဒ္ဓါယ အဓိမုတ္တောတိ အတ္ထော။ **ဝုတ္တနယေနေဝ** တိ ကာယသက္ခိမှ ဟိ ဝုတ္တနယေနေဝ။ **နော စ ခော ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿာ** တိ ယထာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တဿ အာသတ ပရိက္ခီဏာ, န ဇဝံ သဒ္ဓါယ ဝိမုတ္တဿာတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန နေသံ ကိလေသပ္ပဟာနေ နာနတ္တံ အတ္ထီတိ? နတ္ထိ။ အထ ကသ္မာ သ ဒ္ဓါဝိမုတ္တော ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ န ပာပုဏာတီတိ? အာဂမနီယနာနတ္တေန။ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တော ဟိ အာဂမနမှိ ကိလေသေ ဝိ

ကွဓမ္မေန္တော အပ္ပဒုက္ခေန, အကိလမန္တော စ သက္ကောတိ ဝိက္ခမ္ဘေတုံ, သဒ္ဓာဝိမုတ္တော ဒုက္ခေန ကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ, တသ္မာ ဒိဋ္ဌိပ္ပတ္တံ န ဟာပုဏာတိ။ တေနာဟ **"ဧတေသု ဟိ"**တိအာဒိ။

အာရမ္မဏံ ယာထာဝတော ဓာရေတီတိ အဝဓာရေတီတိ **ဓမ္မော,** ပညာ။ **ပညာပုဗ္ဗင်္ဂမ** န္တိ ပညာပဓာနံ။ ပညံ တပေ တီတိ **ပညာတပတီ,** ပညံ သာတိသယံ ပဝတ္တေတီတိ အတ္ထော။ ပညာ တ က္ကမံ ပုဂ္ဂလံ တပေတီ, နိဗ္ဗာနာဘိမုခံ ဂမေတီ တိ အတ္ထော။ **သဒ္ဓါနုသာရိ** နိဒ္ဒေသေပိ ဧသေဝ နယော။

တသ္မာ တိ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၇၇၀, ၇၇၆) ဝုတ္တတ္တာ, တတော ဧဝ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ, တံ သံဝဏ္ဏနာသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၂.၇၇၆) ဝုတ္တနယေနေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဓာနဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၅၁. ပဒဟနဝသေနာတိ ဘာဝနာနုယောဂဝသေန။ **သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂာ ပဓာနာတိ ဝုတ္တာ** ဝိဝေကနိဿိတာဒိဘာ ဝေန ပဒဟိတဗ္ဗတော ဘာဝေတဗ္ဗတော။

ပဋိပဒါဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၅၂. ဒုက္ခေန ကသိရေန သမာဓိ ဥပ္ပာဒေန္တဿာ တိ ပုဗ္ဗဘာဂေ အာဂမနကာလေ ကိစ္ဆေန ဒုက္ခေန သသင်္ခါ ရေန သပ္ပယောဂေန ကိလမန္တဿ ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေတ္ဝာ လောကုတ္တရသမာဓိ ဥပ္ပာဒေန္တဿ။ **ဒန္ဓံ တံ ဌာနံ အဘိဇာနန္တဿာ**တိ ဝိက္ခမ္ဘိတေသု ကိလေသေသု ဝိပဿနာပရိဝါသေ စိရံ ဝသိတ္ဝာ တံ လောကုတ္တရသမာ ဓိသင်္ခါတံ ဌာနံ ဒန္ဓံ သဏိကံ အဘိဇာနန္တဿ ပဋိဝိဇ္ဈန္တဿ, သစ္ဆိကရောန္တဿ ဟာပုဏန္တဿာတိ အတ္ ထော။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ ယာ ဧသာ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနပဋိပဒါယ ဒုက္ခတ္တာ, ဝိပဿနာပရိဝါသပ ညာယ စ ဒန္ဓတ္တာ မဂ္ဂကာလေ ဧကစိတ္တက္ခဏေ ဥပ္ပန္နာပိ **ပညာ** အာဂမနဝသေန "ဒုက္ခပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာ မာ"တိ ဝုစ္စတိ။ ဥပရိ တီသု ပဒေသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘဿသမာစာရာဒိဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၅၃. ဘဿသမာစာရေ တိ ဝစီသမာစာရေ။ **ဌိတော**တိ ယထာရဒ္ဓံ တံ အဝိစ္ဆေဒဝသေန ကထေန္တော။ တေနာဟ **"ကထာမဂ္ဂံ အနုပစ္ဆိန္ဒိတွာ ကထေန္တော"** တိ။ **မုသာဝါဒူပသဉှိတ**န္တိ အန္တရန္တရာ ပဝတ္တေန မုသာဝါဒေန ဥပသံဟိတံ။ **ဝိဘူတိ** ဝုစ္စတိ ဝိသံဝါဒတော, တတ္ထ နိယုတ္တန္တိ ဝေဘူတိကံ, တဒေဝ **ဝေဘူတိယံ,** ပေသုညံ။ တေနာဟ **"ဘေဒကရတစ"**န္တိ။ ကရဏုတ္တရိယလက္ခဏတော သာရမ္ဘတော ဇာတာတိ **သာရမ္ဘဇာ။** တဿာ ပဝတ္တိအာကာရ ဒဿနတ္ထံ **"တွံ ဒုဿီလော"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဗဟိဒ္ဓာကထာ အမနာပ, မနာပပိ ပရဿ စိတ္တဝိဃာတာဝဟတ္ တာ ကရဏုတ္တရိယပက္ခိယမေဝါတိ ဒဿေန္တော **"တုယှံ ဟ"**န္တိအာဒိမာဟ။ **ဝိဂ္ဂေပကထာပဝတ္တ** န္တိ ဝိဂ္ဂေပ ကထာဝသေန ပဝတ္တံ။ **ဇယပုရေက္ခာရော ဟုတွာ** တိ အတ္တနော ဇယံ ပုရက္ခတွာ။ ယံ ကိဉ္စိ န ဘာသတီတိ ယောဇနာ။ **"မန္တာ"တိ ဝုစ္စတိ ပညာ,** မန္တနံ ဇာနနန္တိ ကတွာ။ **"မန္တာ"** တိ ဣဒံ "မန္တေတွာ"တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထံ နိပာ တပဒန္တိ အာဟ **"ဥပပရိက္ခိတွာ"** တိ။ **ယုတ္တကထမေဝ** တိ အတ္တနော, သုဏန္တဿ စ ယုတ္တရူပမေဝ ကထံ။ **ဟ ဒယေ နိဒဟိတဗ္ဗယုတ္တ**န္တိ အတ္ထသမ္ပတ္တိယာ, ဗျဉ္ဇနသမ္ပတ္တိယာ အတ္ထဝေဒါဒိပဋိလာဘနိမိတ္တတ္တာ စိတ္တေ ဌပေတဗ္ဗံ, ဝိမုတ္တာယတနဘာဝေန မနသိ ကာတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာပိ တစ အကာလေ ဘာသိတာ အဘာဇနေ ဘာသိတာ ဝိယ န အတ္ထာဝဟာတိ အာဟ **"ယုတ္တပတ္တကာလေနာ"** တိ။ အယဉ္စ စတုရင်္ဂသမန္နာဂတာ သုဘာသိတတတစာ သစ္စသမ္ဗောဓာဝဟာဒိတာယ သတ္တာနံ မဟိဒ္ဓိကာ မဟာနိသံသာတိ ဒဿေတုံ **"ဧဝံ ဘာသိတာ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သီလာစာရေတိ သီလေ စ အာစာရေ စ ပရိသုဒ္ဓသီလေ စေဝ ပရိသုဒ္ဓမနောသမာစာရေ စ။ **ဌိတော**တိ ပတိဋ္ဌဟန္ တော။ သစ္စံ တေသံ အတ္ထီတိ **သစ္စော** တိ အာဟ **"သစ္စကထော"** တိ။ ဧသ နယော **သဒ္ဓော** တိ ဧတ္ထာပိ။ တေနာဟ **"သဒ္ဓါသမ္ပန္နော"** တိ။ "နနု စ ဟေဋ္ဌာ သစ္စံ ကထိတမေဝ"တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ? ဟေဋ္ဌာ ဟိ ဝစီသမာစာရံ ကထေန္

တေန သစ္စံ ကထိတံ, ပဋိပက္ခပဋိက္ခေပဝသေန ဣမံ သီလံ ကထေန္တေန တံ ပရိပုဏ္ဏံ ကတ္ဝာ ဒဿေတုံ သစ္စံ သရူပေနေဝ ကထိတံ။ ''ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ အာရဒ္ဓတ္တာ ရဉ္ဇေတံ, တထာပိ သစ္စံ ဝတ္ဝာ အနန္တရမေဝ သစ္စဿ ကထနံ ပုနရုတ္တံ ဟောတီ''တိ ပရဿ စောဒနာဝသရော မာ ဟောတူ''တိ တတ္ထ ပရိဟာရံ အတုကာမော **''ဣမံ ကဿမာ ပုန ဝုတ္တ''**န္တိ အာဟ။ **ဟေဋ္ဌာ တစာသစ္စံ ကထိတံ** စတုရင်္ဂသမန္နာဂတံ သုဘာသိတတစံ ဒဿေန္တေန။ **အန္တမသော။ပေ။ ဒဿေတုံ ဣမံ ဝုတ္တံ** ''ဧဝံ သီလံ သုပရိသုဒ္ဓံ ဟောတီ''တိ။ ဣမဿိံ ပနတ္ထေ ''ဧဝံ ပရိတ္တကံ ခော, ရာဟုလ, တေသံ သာမညံ, ယေသံ နတ္ထိ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ လဇ္ဇာ''တိအာဒိ နယပ္ပဝတ္တံ **ရာဟုလောဝါဒသုတ္တံ** ဒဿေတဗ္ဗံ။

ဂုတ္တာ သတိကတဒ္ဒ္ဝေန ပိဒဟိတာ ဒ္ဝါရာ ဧတေနာတိ **ဂုတ္တဒ္ဝါရော** တိ အာဟ **''ဆသု ဣန္ဒြိယေသူ''** တိအာဒိ ။ ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဏ္ဟနပရိဘောဂဝိဿဇ္ဇနဝသေန ဘောဇနေ မတ္တံ ဇာနာတီတိ **ဘောဇနေ မတ္တညူ။ သမ** န္တိ အဝိသမံ။ သမစာရိတာ ဟိ ကာယဝိသမာဒီနိ ပဟာယ ကာယသမာဒိပူရဏံ။ **နိသဇ္ဇာယာ** တိ ဧတ္ထ **ဣတိ**-သဒ္ဒော အာဒိအတ္ထော, တေန ''အာဝရဏီယေဟိ ဓမ္မေဟိ စိတ္တံ ပရိသောဓေတီ''တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏ္ဟာတိ။ ဘာဝနာယ စိတ္တပရိသောဓနညှိ ဇာဂရိယာနုယောဂေ, န နိဒ္ဒာဝိနောဒနမတ္တံ။ **နိတ္တန္ဒီ** တိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေ။ သာ ပန နိတ္တန္ဒိတာ ကာယာလသိယဝိဂမေန ပာကဋာ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ကာယာလသိယဝိရဟိတော''**တိ။ **''အာရဒ္ဓဝီရိယော''** တိ ဣမိနာ ဒုဝိဓောပိ ဝီရိယာရမ္ဘော ဂဟိတောတိ တံ ဝိဘဇိတ္ဝာ ဒဿေတုံ **''ကာယိကဝီရိယေနာပီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သင်္ဂမ္မ ဂဏဝိဟာရော သဟတသော **သင်္ဂဏိကာ,** သာ ပန ကိလေသေဟိပိ ဧဝံ ဟောတီတိ တတော ဝိသေသေတုံ **''ဂဏသင်္ဂဏိက''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဂဏေန သင်္ဂဏိကံ ဂဏသင်္ဂဏိကန္တိ။ **အာရမ္ဘဝတ္ထုဝသေနာ** တိ အနဓိဂတဝိသေသာဓိဂမကာရဏဝသေန **ဧကဝိဟာရီ,** န ကေဝလံ ဧကီဘာဝဝသေန။ **ကိလေသသင်္ဂဏိက** န္တိ ကိလေသသဟိတစိတ္တတံ။ **ယထာ တထာ**တိ ဝိပဿနာဝသေန, ပဋိသင်္ခါနဝသေန တ။ သမထဝသေန **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာနံ။** ဝိပဿနာဝသေန **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာနံ။**

ကလ္လာဏပဋိဘာနော တိ သုန္ဒရပဋိဘာနော, သာ ပနဿ ပဋိဘာနသမ္ပဒါ ဝစနစာတုရိယသဟိတာဝ ဣစ္ဆိတာ တိ အာဟ **''တက္ကရဏ။ပေ။ သမ္ပန္နော စာ''** တိ။ ''ပဋိဘာန''န္တိ ဟိ ဉာဏမ္ပိ ဝုစ္စတိ ဉာဏဿ ဥပဋ္ဌိတဝစနမ္ပိ။ တတ္ထ အတ္ထယုတ္တံ ကာရဏယုတ္တံ ပဋိဘာနမဿာတိ **ယုတ္တပဋိဘာနော။** ပုစ္ဆိတာနန္တရမေဝ သီဃံ ဗျာကာတုံ အသမတ္ထတာယ နော မုတ္တပဋိဘာနံ အဿာတိ **နော မုတ္တပဋိဘာနော။** ဣမံ ပန ဝိကိဏ္ဏတစာ မုတ္တပဋိဘာနော အဓိပ္ပေတောတိ အဓိပ္ပာယေန **''သီလသမာစာရသ္မိံညေဝ ဌိတဘိက္ခု မုတ္တပဋိဘာနော န ဟောတီ''** တိ ဝုတ္တံ။ **ဂမနသမတ္ထတာယာ**တိ အဿုတံ ဓမ္မံ ဂမေတုံ သမတ္ထတာယ။ **ဓာရဏသမတ္ထတာယာ** တိ သာတိသယံ သတိဝီရိယသဟိတတာယ ယထာသုတံ ယထာပရိယတ္တံ ဓမ္မံ ဓာရေတုံ သမတ္ထတာယ။ မုနနတော အနုမိနနတော **မုတီတိ** အနုမာန **ပညာယ နာမံ။ တီဟိ ပဒေဟီ**တိ ''ဂတိမာ ဓိတိမာ မုတိမာ''တိ တီဟိ ပဒေဟိ။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ ဟေဋ္ဌာ ''အာရဒ္ဓဝီရိယော''တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ **ဣဓာ** တိ ''ဓိတိမာ''တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ ဝီရိယမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဂဏ္ဌာဘူတံ ဂဟိတန္တိ ဝုတ္တောတယမတ္ထော။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ ''ဇာဂရိယာနုယောဂမနုယုတ္တော, ဈာယီ''တိ ဧတ္ထ **ဝိပဿနာပညာ ကထိတာ။ ဣဓာ** တိ ''ဓိတိမာ မုတိမာ''တိ ဧတ္ထ **ဗုဒ္ဓဝစန ဂဏှနပညာ** ကထိတာ ကရဏပုဗ္ဗာပရကောသလ္လပညာဒီပနတော။ ကိလေသကာမောပိ ဝတ္ထုကာမော ဝိယ ယထာပဝတ္တော အဿာဒီယတီတိ ဝုတ္တံ **''ဝတ္ထုကာမကိလေသကာမေသု အဂိဒ္ဓေ''** တိ။

အနုသာသနဝိဓာဒေသနာဝဏ္ဏနာ

၁၅၄. အတ္တနော ဥပဟယမနသိကာရေနာတိ အတ္တနိ သမ္ဘူတေန ပဌမနသိကာရေန ဘာဝနာမနသိကာရေန။ **ပဋိပဇ္ဇမာနော**တိ ဝိသုဒ္ဓိံ ပဋိပဇ္ဇမာနော။

၁၅၅. ကိလေသဝိမုတ္တိဉာဏေတိ ကိလေသပ္ပဟာနဇာနနေ။

၁၅၆. ပရိယာဒိယမာနောတိ ပရိစ္ဆိဇ္ဇ ဂဏှန္တောတိ အတ္ထော။ **သုဒ္ဓက္ခန္ဓေယေဝ အနုဿရတိ** နာမကေတ္တံ ပရိယာဒိယိတုံ အသက္ကောန္တော။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **''ဧကော ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သက္ကောတိ** ပရိယာဒိယိတုံ။ **အသက္ကောန္တဿ** ဝသေန **ဂဟိတံ,** ''အမုတြာသိံ ဧဝံနာမော''တိအာဒိ ဝုတ္တန္တိ အတ္ထော။ **အသက္ကောန္တဿာ**တိ စ အာရောဟနေ အသက္ကောန္တဿ, ဩရောဟနေ ပန ဉာဏဿ ထိရဘူတတ္တာ။ တေနာဟ **''သုဒ္ဓ

က္ခန္ဓေယေဝ အနုဿရန္တော”တိအာဒိ။ **တေန္တိ** ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓံ။ **န သလ္လက္ခေသိ** ဒိဋ္ဌာဘိနိဝေသေန ကုဏ္ဌဉာဏတ္တာ။ တေနာဟ **“ဒိဋ္ဌိဂတိကတ္တာ”** တိ။ **ဌာနန္တိ** ကေသိဉ္စိ ပက္ခေ အဝဋ္ဌာနံ။ **နိယမော**တိ တဒနိယမော ပဋိနိယတတဒတ္တာ။ တေနာဟ **“ဣမံ ဂဟေတွာ”**တိအာဒိ။

၁၅၇. ပိဏ္ဍဂဏှနာယာ တိ “ဧကံ ဒွေဝ”တိအာဒိနာ အဂဏေတွာ သင်္ကလနပဒုပ္ပါဒနာဒိနာ ပိဏ္ဍနဝသေန ဂဏှနာယ။ **အစ္ဆိဒ္ဒကဝသေနာ** တိ အဝိစ္ဆိန္နကဂဏှနာဝသေန ဂဏှနာ ကမဂဏှနံ မုဒ္ဒိတွာ “ဣမသ္မိံ ရုက္ခေ ဧတ္တကာနိ ပဏ္ဏာနီ”တိ ဝါ “ဣမသ္မိံ ဇလာသယေ ဧတ္တကာနိ ဥဒကာဠှကာနီ”တိ ဝါ ဧဝံ ဂဏေတဗ္ဗသ္မိံ ဧကဇ္ဈမ္ပိ ပိဏ္ဍေတွာ ဂဏှနာ။ ကမဂဏှနာ ဟိ အန္တရန္တရာ ဝိစ္ဆိဇ္ဇ ပဝတ္တိယာ ပစ္ဆိန္နကာ။ သာ ပနေသာ ဂဏှနာ သဝနန္တရံ အနပေက္ခိတွာ မနသာဝ ဂဏေတဗ္ဗတော **“မနောဂဏှနာ”**တိပိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **“မနောဂဏှနာယာ”**တိ။ **ပိဏ္ဍဂဏှနမေဝ ဒဿေတိ,** န ဝိဘာဂဂဏှနံ။ **သင်္ခါတုံ န သက္ကာ** အညေဟိ အသင်္ခေယျဘာဝတော။ ပညာပါရမိယာ ပူရိတဘာဝံ ဒဿေန္တော ဣတရာသံ ပူရဏေန ဝိနာ တဿာ ပူရဏံ နတ္ထီတိ **“ဒသန္နံ ပါရမီနံ ပူရိတတ္တာ”** တိ အာဟ။ တေနာဟ **“သဗ္ဗညုတညာဏဿ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ”** တိ။ **ဧတ္တကန္တိ ဒဿေတာတိ ဒီပေတိ** ထေရော။ ယံ ပန ပါဠိယံ “သာကာရံ သဥဒ္ဒေသံ အနုဿရတီ”တိ ဝုတ္တံ, တံ တဿ အနုဿရဏမတ္တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န အာယုနော ဝဿာဒိဂဏှနာယ ပရိစ္ဆိန္ဒနံ တဿ အဝိသယဘာဝတော။

၁၅၈. တုမှာကံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါနံ ယေဝ အနုတ္တရာ အနညသာဓာရဏတ္တာ။ ဣဒါနိ တဿာ ဒေသနာယ မဇ္ဈေ ဘိန္နသုဝဏ္ဏဿ ဝိယ ဝိဘာကဘာဝံ ဒဿေတုံ **“အတီတဗုဒ္ဓါပိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣမိနာပိ ကာရဏေနာ**တိ အနုတ္တရဘာဝေန, အညေဟိ ဗုဒ္ဓေဟိ ဧကသဒိသဘာဝေန စ။

၁၅၉. အာသဝါနံ အာရမ္မဏဘာဝူပဂမနေန **သာသဝါ။** ဥပေစ္စ အာဓိယန္တီတိ **ဥပဓိ,** အေသာရောပနာနိ, သဟ ဥပဓီဟီတိ **သဥပဓိကာ။** အနရိယိဒ္ဓိယဥဟိ အတ္တနော စိတ္တဝသေန ဧကစ္စေ ဥပါရမ္ဘံ ဒဒန္တိ, သတုယမတ္တော **ကေဝဋ္ဋသုတ္တေန** ဒီပေတဗ္ဗော။ **နော “အရိယာ”တိ ဝုစ္စတိ** သာသဝဘာဝတော။ နိဒ္ဒောသေဟိ ခီဏာသဝေဟိ ပဝတ္တေတဗ္ဗတော **နိဒ္ဒောသာ** ဒောသေဟိ သဟ အပ္ပဝတ္တနတော။ တတော ဧဝ **အနုပါရမ္ဘာ။** အရိယာနံ ဣဒ္ဓီတိ **အရိယိဒ္ဓီတိ ဝုစ္စတိ။**

အပ္ပဋိက္ကူလသညီ တိ ဣဋ္ဌသညီ ဣဋ္ဌာကာရေန ပဝတ္တစိတ္တော။ **ပဋိက္ကူလေ** တိ အမနုညေ အနိဋ္ဌေ ။ **ဓာတုသညန္တိ** “ဓာတုယော”တိ သညံ။ **ဥပသံဟရတီ**တိ ဥပနေတိ ပဝတ္တေတိ။ **အနိဋ္ဌသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ** န္တိ အနိဋ္ဌေ သတ္တသညိတေ အာရမ္မဏေ။ **မေတ္တာယ ဝါ ဖရတီ**တိ မေတ္တံ ဟိတေသိတံ ဥပသံဟရန္တော သဗ္ဗတ္ထကမေဝ တံ တတ္ထ ဖရတိ။ **ဓာတုတော ဝါ ဥပသံဟရတီ**တိ ဓမ္မသဘာဝစိန္တနေန ဓာတုသော, ပစ္စဝေက္ခဏာယ ဓာတုမနသိကာရံ ဝါ တတ္ထ ပဝတ္တေတိ။ **အပ္ပဋိက္ကူလေ သတ္တေ** ဉာတိမိတ္တာဒိကေ ယာထာဝတော ဓမ္မသဘာဝစိန္တနေန အနိစ္စသညာယ ဝိသဘာဂဘူတေ “ကေသာဒိ အသုစိကောဋ္ဌာသမေတ”တိ **အသုဘသညံ ဖရတိ** အသုဘမနသိကာရံ ပဝတ္တေတိ။ **ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယာ**တိ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာရမ္မဏာပါထေ ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝဝိဇဟနလက္ခဏာယ ဆသု ဒွါရေသု ပဝတ္တနတော “ဆဠင်္ဂုပေက္ခာယာ”တိ လဒ္ဓနာမာယ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာယ။

တံ ဒေသနန္တိ တံ ဒွိသု ဣဒ္ဓိဝိဓာသု ဒေသနပ္ပကာရံ ဒေသနာဝိဓိံ။ **အသေသံ သကလန္တိ** အသေသံ နိရဝသေသံ သမ္ပုဏ္ဏံ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဇာနာတိ။ **အသေသံ အဘိဇာနတော** တတော **ဥတ္တရိ အဘိညေယျံ နတ္ထိ။ ဣတော**တိ ဘဂဝတော အဘိညာတတော။ **အညော** ပရမတ္ထဝသေန **ဓမ္မော ဝါ** ပညတ္တိဝသေန **ပုဂ္ဂလော ဝါ အယံ နာမ ယံ ဘဂဝါ န ဇာနာတီတိ ဣဒံ နတ္ထိ** န ဥပလဗ္ဘတိ သဗ္ဗဿေဝ သမ္မဒေဝ တုမှေဟိ အဘိညာတတ္တာ။ ဒွိသု **ဣဒ္ဓိဝိဓာသု** အဘိဇာနနေ, ဒေသနာယဉ္စ **ဘဂဝတော ဥတ္တရိတရော နတ္ထိ။ ဣမိနာပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေါ န ကေဝလံ ဝုတ္တတ္ထသမုစ္စယတ္ထော, အထ ခော အဝုတ္တတ္ထသမုစ္စယတ္ထောပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယံ တံ ဘန္တေတိအာဒိနာပိ ဟိ ဘဂဝတော ဂုဏဒဿနံ တဿေဝ ပသာဒဿ ကာရဏဝိဘာဝနံ။

အညထာသတ္ထုဂုဏဒဿနာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၆၀. ပုဗ္ဗေ ''တေအနုတ္တရိယံ ဘန္တေ''တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တဗုဒ္ဓဂုဏာ ဒဿိတာ, တတော အညော တေယံ ပကာရော ''ယံ တံ ဘန္တေ''တိအာဒိနာ အာရဒ္ဓောတိ အာဟ **''အပရေနာပိ အာကာရေနာ''**တိ။ ဗုဒ္ဓါနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ သဒ္ဒဟနတော ဝိသေသတော **သဒ္ဓါ ကုလပုတ္တာ နာမ ဗောဓိသတ္တာ,** မဟာဗောဓိသတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေ ဟိ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ မဟာဗောဓိယံ သတ္တာ အာသတ္တာ လဂ္ဂာ နိယတဘာဝူပဂမနေန ကေနစိ အသံဟာရိယ ဘာဝတော။ ယတော နေသံ န ကထဉ္စိ တတ္ထ သဒ္ဓါယ အညထတ္တံ ဟောတိ, တေနေဝ တေသံ ကမ္မဖလံ သဒ္ဓါယပိ အညထတ္တာဘာဝတော ဒီပိတော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ အတိသယဝစနိစ္ဆာဝသေန, ''အနုပ္ပတ္တံ တံ ဘဂဝ တာ''တိ သဒ္ဒန္တရသန္နိဓာနေန စ ဝိသိဋ္ဌဝိသယံ ''သဒ္ဓေန ကုလပုတ္တေနာ''တိ ဣဒံ ပဒံ, တသ္မာ။ လောကုတ္တရဓမ္မ သမဓိဂမမူလကတ္တာ သဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏာသမဓိဂမဿ ''နဝ လောကုတ္တရဓမ္မာ''တိ ဝုတ္တံ။ **''အာရဒ္ဓဝီရိယေနာ''တိအာဒီသု** သမာသပဒေသု **''ဝီရိယံ ထာမော''တိအာဒီနိ** အဝယဝပဒါနိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ပရက္ကမပဒံ သင်္ဂဏှာတိ, န ဓောရယှပဒံ။ န ဟိ တံ ဝီရိယဝေဝစနံ, အထ ခေါ ဝီရိယဝန္တတစက်။ ဓုရာယ နိယုတ္တောတိ ဟိ **ဓောရယှော**။ တေနာဟ ''တံ ဓုရံ ဝဟနသမတ္ထေန မဟာပုရိသေနာ''တိ။ **ပဂ္ဂဟိတဝီရိယေနာ** တိ အသိထိလဝီရိယေန။ **ထိရဝီရိယေနာ**တိ ဥဿောဠှီဘာဝူပဂမနေန ထိရဘာဝပ္ပတ္တဝီရိယေန။ **အသမဓုရေဟိ**တိ အနညသာဓာရဏဓုရေဟိ။ ပရေသံ အသယှာသဟနာ ဟိ လောကနာထာ။ **တံ သဗ္ဗံ** အစိန္တေယျာပရိမေယျဘေဒံ ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏဇာတံ။ ဟာရမိတာ, ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ဝေနေယျသတ္တာတိ ယသ္မာ ဣဒံ တယံ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သမာနမေဝ, တသ္မာ အာဟ **''အတီတာနာဂတ။ပေ။ ဦနော နတ္ထီ''** တိ။

ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂ န္တိ ကာမသုခေ အလ္လီနာ ဟုတွာ အနုယုဉ္ဇနံ။ **ကော ဇာနာတိ ပရလောကံ** ''အတ္ထိ''တိ, ဧတ္တ ''ကော ဧဝံ ဝိဒိသယောယံ ဣန္ဒြိယကေစရော''တိ ဧဝံဒိဋ္ဌိ ဟုတွာတိ အဓိပ္ပာယော။ **သုခေါ**တိ ဣဋ္ဌော သုခါဝဟော။ **ပရိဗ္ဗာဇိကာယာ** တိ တာပသပရိဗ္ဗာဇိကာယ တရုဏိယာ။ **မုဒုကာယာ**တိ သုခုမာလာယ။ **လောမသာယာ**တိ တရုဏမုဒုလောမဝတိယာ။ **မောဠိဗန္ဓာဟိ** တိ မောဠိံ ကတွာ ဗန္ဓကေသာဟိ။ **ပရိစာရေန္တိ** တိ အတ္တနော ဟာရိစာရိကံ က ရောန္တိ, ဣန္ဒြိယာနိ တ တတ္ထ ပရိတော စာရေန္တိ။ **လာမကန္တိ** ပဋ္ဋိကိလိဋ္ဌံ။ **ကမတာသိနံ** ဗာလာနံ **ဓမ္မံ**။ ပုထုဇ္ဇနာန မိဒန္တိ **ပောထုဇ္ဇနိကံ**။ ယထာ ပန တံ ''ပုထုဇ္ဇနာနမိဒ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ, တံ ဒဿေတုံ **''ပုထုဇ္ဇနေဟိ သေဝိ တဗ္ဗ''**န္တိ အာဟ။ အနရိယေဟိ သေဝိတဗ္ဗန္တိ တ **အနရိယံ**။ ယသ္မာ ပန နိဒ္ဒောသတ္တော အရိယတ္တော, တသ္မာ **''အနရိယန္တိ န နိဒ္ဒောသ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ **အနတ္ထသံယုတ္တ** န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာဒိဝိဝိဓဝိပုလာနတ္ထသညှိတံ။ **အတ္တကိလမထာနုယောဂ**န္တိ အတ္တနော ကိလမထဿ ခေဒနဿ အနုယုဉ္ဇနံ။ ဒုက္ခံ တေဿ အတ္ထီတိ **ဒုက္ခံ**။ ဒုက္ခမနံ တေဿာတိ **ဒုက္ခမံ**။

အာဘိစေတသိကာနန္တိ **အာဘိစေတော** ဝုစ္စတိ အဘိက္ကန္တံ ဝိသုဒ္ဓံ စိတ္တံ, အဓိစိတ္တံ တ, တသ္မိံ အာဘိစေတ သိ ဇာတာနီတိ အာဘိစေတသိကာနိ, အာဘိစေတောသန္နိဿိတာနိ တ။ **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနန္တိ** ဒိဋ္ဌဓမ္မေ သုခဝိဟာရာနံ, **ဒိဋ္ဌဓမ္မော** ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခော အတ္တဘာဝေ, တတ္ထ သုခဝိဟာရဘူတာနန္တိ အတ္ထော, ရူပာဝစရဈာနာနမေတံ အဓိဝစ နံ။ တာနိ ဟိ အပ္ပေတွာ နိသိန္နာ ဈာယိနော ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ အသံကိလိဋ္ဌ နေက္ခမ္မသုခံ ဝိန္ဒန္တိ, တသ္မာ ''ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာနီ''တိ ဝုစ္စန္တီတိ။ **ကထိတာ** ''ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရော''တိ သပ္ပီတိကတ္တာ, လောကုတ္တရဝိဟာကသုခမ သညှိတတ္တာ စ။ **သဟ မဂ္ဂေန ဝိပဿနာပာဒကဈာနံ** ကထိတံ ''စတ္တာရောမေ စုန္ဒ သုခလ္လိကာနုယောက ဧကန္တ နိဗ္ဗိဒါယာ''တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၈၄) **စတုတ္ထဇ္ဈာနိကဖလသမာပတ္တိ** တိ စတုတ္ထဇ္ဈာနိကာ ဖလသမာပတ္တိ ဒိဋ္ဌ ဓမ္မသုခဝိဟာရဘာဝေန ကထိတာ။ စတ္တာရိ ရူပာဝစရာနိ **''ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရဇ္ဈာနာနီ''** တိ **ကထိတာနီ**တိ အတ္ထော။ **နိ ကာမလာဘီ**တိ နိကာမေန လာဘီ အတ္တနော ဣစ္ဆာဝသေန လာဘီ။ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ သမာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထော တိ အတ္ထော ။ တေနာဟ **''ယထာကာမလာဘီ''**တိ။ **အဒုက္ခလာဘီ**တိ သုခေနေဝ ပစ္စနီကဓမ္မာနံ သမုစ္ဆိန္ဒိတ္တာ သ မာပဇ္ဇိတုံ သမတ္ထော။ **အကသိရလာဘီ**တိ အကသိရာနံ ဝိပုလာနံ လာဘီ, ယထာပရိစ္ဆေဒေနေဝ ဝုဋ္ဌာတုံ သမတ္ထော။ ဧကစ္စော ဟိ လာဘီယေဝ ဟောတိ, န ပန သက္ကောတိ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ သမာပဇ္ဇိတုံ။ ဧကစ္စော တထာ သမာ ပဇ္ဇိတုံ သက္ကောတိ, ဟာရိပန္ထကေ ပန ကိစ္ဆေန ဝိက္ခမ္ဘေတိ။ ဧကစ္စော တထာ စ သမာပဇ္ဇတိ, ဟာရိပန္ထကေ စ အ ကိစ္ဆေနေဝ ဝိက္ခမ္ဘေတိ , န သက္ကောတိ နာဠိကယန္တံ ဝိယ ယထာပရိစ္ဆေဒေ ဝုဋ္ဌာတုံ။ ဘဂဝါ ပန သဗ္ဗသော သမု စ္ဆိန္နဟာရိပန္ထကတ္တာ ဝသီဘာဝဿ သမ္မဒေဝ သမဓိဂတတ္တာ သဗ္ဗမေတံ သမ္မဒေဝ သက္ကောတိ။

၁၆၁. ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ တိ ဣမာယ လောကဓာတုယာ သဒ္ဓိံ ဣမံ လောကဓာတုံ ပရိတရေတွာ ဌိတာယ ဒသသဟဿိလောကဓာတုယာ။ ဇာတိခေတ္တဘာဝေန ဟိ တံ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ ''ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ''တိ ဝုတ္တံ, တတ္တကာယ ဧဝ ဇာတိခေတ္တဘာဝတော ဓမ္မတာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ''ပရိဂ္ဂဟဝသေနာ''တိ ကေစိ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ တတ္တကံ ဧဝ ဇာတိခေတ္တံ။ ''တန္နိဝါသိနံယေဝ စ ဒေဝတာနံ ဓမ္မာဘိသမယော''တိ ဝဒန္တိ။ ပကမ္ပနဒေဝတူပသင်္ကမနာဒိနာ ဇာတစက္ကဝါဠေန သမာနယောဂက္ခမတ္တာနံ **ဇာတိခေတ္တံ။** သရသေနေဝ အာဏာပဝတ္တနဋ္ဌာနံ **အာဏာခေတ္တံ။** ဗုဒ္ဓဉာဏဿ ဝိသယဘူတံ ဌာနံ **ဝိသယခေတ္တံ။ ဩက္ကမနာဒီနံ** ဆန္နမေဝ ဂဟဏံ နိဒဿနမတ္တံ မဟာဘိနီဟာရာဒိကာလေပိ တဿ ပကမ္ပနလဗ္ဘနတော။ **အာဏာခေတ္တံ နာမ,** ယံ ကေစိ သံဝဋ္ဋတိ, ဝိဝဋ္ဋတိ စ။ **အာဏာ ဝတ္တတိ** တန္နိဝါသိဒေဝတာနံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆနေန, တဉ္စ ခော ကေဝလံ ဗုဒ္ဓါနံ အာနုဘာဝေနေဝ, န အဓိပ္ပာယဝသေန။ ''ယာဝတာ ပန အာကင်္ခေယျာ''တိ (အ. နိ. ၃.၈၁) ဝစနတော တတော ပရမ္ပိ အာဏာ ပဝတ္တေယျေဝ။

နုပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ပန အတ္ထိ တိ ''န မေ အာစရိယော အတ္ထိ, သဒိသော မေ န ဝိဇ္ဇတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅) ဣမိဿာ လောကဓာတုယာ ဌတွာ ဝဒန္တေန ဘဂဝတာ, ဣမဿိံယေဝ သုတ္တေ ''ကိံ ပနာဝုသော, သာရိပုတ္တ, အတ္ထေတရဟိ အညော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဘဂဝတာ သမသမော သမ္ဗောဓိယ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁) ဧဝံ ပုဋ္ဌော ''အဟံ ဘန္တေ နောတိ ဝဒေယျ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁) ဝတွာ တဿ ကာရဏံ ဒဿေတုံ ''အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော, ယံ ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ ဒွေ အရဟန္တော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၁; မ. နိ. ၃.၁၂၉; အ. နိ. ၁.၂၇၇; နေတ္တိ. ၅၇; မိ. ပ. ၅.၁.၁) ဣမံ သုတ္တံ ဒဿေန္တေန ဓမ္မသေနာပတိနာ စ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတံ ဣမံ လောကဓာတုံ ဌပေတွာ အညတ္ထ အနုပ္ပတ္တိ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ အဓိပ္ပာယော။

ကေတောတိ သဟ, ကေသံ ကာလေတိ အတ္ထော။ သော ပန ကာလော ကထံ ပရိစ္ဆိန္နောတိ? စရိမဘဝေ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဒဿေန္တော **''တတ္ထ ဗောဓိပလ္လင်္ကေ''** တိအာဒိမာဟ။ **နိသိန္န ကာလတော ပဋ္ဌာယာ**တိ ပဋိလောမက္ကမေန ဝဒတိ။ **ခေတ္တပရိဂ္ဂဟော ကတောဝ** ဟောတိ ''ဣဒံ ဗုဒ္ဓါနံ ဇာတိခေတ္တ''န္တိ။ ကေန ပန ပရိဂ္ဂဟော ကတော? ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန ဗောဓိသတ္တေန။ **ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဋ္ဌာယ** တိ အနုပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာနတော ပဋ္ဌာယ။ **တွေန္တရေ** တိ စရိမဘဝေ ဗောဓိသတ္တဿ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ, ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနန္တိ ဣမေဟိ ဒွီဟိ ပရိစ္ဆိန္နေ တေသံ အန္တရေ။

တိပိဋကအန္တရဓာနကထာဝဏ္ဏနာ

''န နိတရိတာ''တိ ဝတွာ တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **''တီဏိ ဟီ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနေန သာသနဿ ဩသက္ကိတတ္တာ အပရဿ ဥပ္ပတ္တိ လဒ္ဓါဝသရာ ဟောတိ။ **ပဋိပဒာ**တိ ပဋိဝေဓာဝဟာ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပဒါ။

''ပရိယတ္တိ ပမာဏ''န္တိ ဝတွာ တမတ္ထံ ဗောဓိသတ္တံ နိဒဿနံ ကတွာ ဒဿေတုံ **''ယထာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တယိဒံ ဟီနံ နိဒဿနံ ကတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နိယျာနိကဓမ္မဿ ဟိ ဌိတိံ ဒဿေန္တော အနိယျာနိကဓမ္မံ နိဒဿေတိ။

မာတိကာယ အန္တရဟိတာယာ တိ ''ယော ပန ဘိက္ခူ''တိအာဒိ (ပာရာ. ၃၉, ၄၄; ပာစိ. ၄၅) နယပ္ပဝတ္တာယ သိက္ခာပဒပဋိမာတိကာယ အန္တရဟိတာယ။ နိဒာနုဒ္ဒေသသင်္ခါတေ ပာတိမောက္ခေ, ပဗ္ဗဇ္ဇာဥပသမ္ပဒာကမ္မေသု စ **သာသနံ တိဋ္ဌတိ။** ယထာ တ ပာတိမောက္ခေ ဓရန္တေ ဧဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဥပသမ္ပဒာ စ, ဧဝံ သတိ ဧဝ တဒုဘယေ ပာတိမောက္ခံ တဒုဘယာဘာဝေ ပာတိမောက္ခာဘာဝတော။ တသ္မာ တယိဒံ တယံ သာသနဿ ဌိတိဟေတူတိ အာဟ **''ပာတိမောက္ခပဗ္ဗဇ္ဇာဥပသမ္ပဒာသု ဌိတာသု သာသနံ တိဋ္ဌတီ''**တိ။ ယသ္မာ တ ဥပသမ္ပဒာဓီနံ ပာတိမောက္ခံ အနုပသမ္ပန္နဿ အနိစ္ဆိတတ္တာ, ဥပသမ္ပဒာ စ ပဗ္ဗဇ္ဇာဓီနာ, တသ္မာ ပာတိမောက္ခေ, တံ သိဒ္ဓိယာ သိဒ္ဓါသု ပဗ္ဗဇ္ဇုပသမ္ပဒာသု စ သာသနံ တိဋ္ဌတိ။ **ဩသက္ကိတံ နာမာ** တိ ပစ္ဆိမကပဋိဝေဓသီလဘေဒဒွယံ ကေတော ကတွာ တတော ပရံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ, ပစ္ဆိမကပဋိဝေဓတော ပရံ ပဋိဝေဓသာသနံ, ပစ္ဆိမကသီလဘေဒတော ပရံ ပဋိပတ္တိသာသနံ ဝိနဋ္ဌံ နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။

သာသနအန္တရဟိတဝဏ္ဏနာ

ဧတေန ကာမံ “သာသနဋ္ဌိတိယာ ပရိယတ္တိ ပမာဏ”န္တိ ဝုတ္တံ, ပရိယတ္တိ ပန ပဋိပတ္တိဟေတုကာတိ ပဋိပတ္တိယာ အသတိ သာ အပ္ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ ပဋိဝေဓော ဝိယ, တသ္မာ ပဋိပတ္တိအန္တရဓာနံ သာသနောသက္ကနဿ ဝိသေသကာရဏန္တိ ဒဿေတွာ တယိဒံ သာသနောသက္ကနံ ဓာတုပရိနိဗ္ဗာနောသာနန္တိ ဒဿေတုံ **“တီဏိ ပရိနိဗ္ဗာနာနီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဓာတူနံ သန္နိပတနာဒိ** ဗုဒ္ဓာနံ အဓိဋ္ဌာနေနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တာတိ ရသ္မိယော။ **ကာရုည**န္တိ ပရိဒေဝနကာရုညံ။ ဇမ္ဗုဒီပေ, ဒီပန္တရေသု, ဒေဝနာဂဗြဟ္မလောကေသု စ ဝိပ္ပကိရိတွာ ဌိတာနံ ဓာတူနံ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကဋ္ဌာနေ ဧကဇ္ဈံ သန္နိပတနံ, ရသ္မိဝိဿဇ္ဇနံ, တတ္ထ တေဇောဓာတုယာ ဥဋ္ဌာနံ, ဧကဇာလိဘာဝေါ စာတိ သဗ္ဗမေတံ သတ္ထု အဓိဋ္ဌာနဝသေနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အနစ္ဆရိယတ္တာ တိ ဒွိဓာပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေသု အစ္ဆရိယတ္တာဘာဝဒေသတောတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓါ နာမ မဇ္ဈေ ဘိန္နသုဝဏ္ဏံ ဝိယ ဧကသဒိသာတိ တေသံ ဒေသနာပိ ဧကရသာ ဧဝါတိ အာဟ **“ဒေသနာယ စ ဝိသေသာဘာဝတော”**တိ, ဧတေန စ အနစ္ဆရိယတ္တမေဝ သာဓေတိ။ **“ဝိဝါဒဘာဝတော”**တိ ဧတေန ဝိဝါဒာဘာဝတ္ထံ ဒွေ ဧကတော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဒဿေတိ။

တတ္ထာ တိ မိလိန္ဒပဉှေ (မိ. ပ. ၅.၁.၁)။ **ဧကုဒ္ဒေသော** တိ ဧကော ဧကဝိဓော အဘိန္နော ဥဒ္ဒေသော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဧကံ ဧဝ ဗုဒ္ဓံ ဓာရေတီတိ **ဧကဗုဒ္ဓဓာရဏီ,** ဧတေန ဧဝံသဘာဝတ ဧတေ ဗုဒ္ဓဂုဏာ, ယေန ဒုတိယံ ဗုဒ္ဓဂုဏံ ဓာရေတုံ အသမတ္ထာ အယံ လောကဓာတူတိ ဒဿေတိ။ ပစ္စယဝိသေသနိပ္ဖန္နာနဉှိ ဓမ္မာနံ သဘာဝဝိသေသော န သက္ကာ နိဝါရေတုန္တိ။ “န ဓာရေယျာ”တိ ဝတွာ တမေဝ အဓာရဏံ ပရိယာယေဟိ ပကာသေန္တော **“စလေယျာ”** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **စလေယျာ** တိ ပရိပ္ဖန္ဒေယျ။ **ကမ္ပေယျာ** တိ ပဝေဓေယျ။ **နမေယျာ** တိ ဧကပဿေန နတာ ဘဝေယျ။ **ဩဏမေယျာ** တိ ဩသီဒေယျ။ **ဝိနမေယျာ** တိ ဝိဝိဓာ ဣတော စိတော စ နမေယျ။ **ဝိကိရေယျာ** တိ ဝါတေန ဘုသမုဋ္ဌိ ဝိယ ဝိပ္ပကိရေယျ။ **ဝိဓမေယျာ** တိ ဝိနဿေယျ။ **ဝိဒ္ဓံသေယျာ** တိ သဗ္ဗသော ဝိဒ္ဓတ္ထာ ဘဝေယျ။ တထာဘူတာ စ န ကတ္ထစိ တိဋ္ဌေယျာတိ အာဟ **“န ဌာနံ ဥပဂစ္ဆေယျာ”** တိ။

ဣဒါနိ တတ္ထ နိဒဿနံ ဒဿေန္တော **“ယထာ မဟာရာဇ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သမုပါဒိကာ**တိ သမံ ဥဒ္ဓံ ပဇ္ဇတိ ပဝတ္တတီတိ သမုပါဒိကာ, ဥဒကဿ ဥပရိ သမံဂါမိနီတိ အတ္ထော။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ သဏ္ဌာနေန။ **ပမာဏေနာ**တိ အာရောဟေန။ **ကိသထူလေနာ**တိ ကိသထူလဘာဝေန, ပရိဏာဟေနာတိ အတ္ထော။ **ဒွိန္နမ္ပိ** တိ ဒွေပိ, ဒွိန္နမ္ပိ ဝါ သရီရဘာရံ။

ဆာဒေန္တံ တိ ရောစေန္တံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေန္တံ။ **တန္ဒိကတော** တိ တေန ဘောဇနေန တန္ဒိဘူတော။ **အနောဏမိတဒဏ္ဍဇာတော**တိ ယာဝဒတ္ထံ ဘောဇနေန ဩဏမိတုံ အသမတ္ထတာယ အနောဏမိတဒဏ္ဍော ဝိယ ဇာတော။ **သကိံ ဘုတ္တော**တိ ဧကံ ဝမိတကံ ဘုတ္တမတ္တောဝ **မရေယျာ** တိ။ **အတိဓမ္မဘာရေနာ**တိ ဓမ္မေန နာမ ပထဝီ တိဋ္ဌေယျ, သကိံ တေနေဝ စလတိ ဝိနဿတီတိ အဓိပ္ပာယေန ပုစ္ဆတိ။ ပုန ထေရော ရတနံ နာမ လောကေ ကုဋုမ္ဗံ သန္ဓာရေန္တံ, အဘိမတဉ္စ လောကေန; တံ အတ္တနော ဂရုသဘာဝတာယ သကဋဿ ဘင်္ဂဿ ကာရဏံ အတိဘာရဘူတံ ဒိဋ္ဌမေဝံ ဓမ္မော စ ဟိတသုခဝိသေသေဟိ တံသမင်္ဂီနံ ဓာရေန္တော, အဘိမတော စ ဝိညူနံ ဂမ္ဘီရပ္ပမေယျဘာဝေန ဂရုသဘာဝတ္တာ အတိဘာရဘူတော ပထဝိစလနဿ ကာရဏံ ဟောတီတိ ဒဿေန္တော **“ဣဓ မဟာရာဇ ဒွေ သကဋာ”**တိအာဒိမာဟ, ဧတေနေဝ တထာဂတဿ မာတုကုစ္ဆိဩက္ကမနာဒိကာလေ ပထဝိကမ္ပနကာရဏံ သံဝဏ္ဏိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဧကဿာ** တိ ဧကသ္မာ, **ဧကဿ** တ သကဋဿ **ရတနံ** တသ္မာ **သကဋတော ဂဟေတွာ**တိ အတ္ထော။

ဩသာရိတန္တိ ဥစ္စာရိတံ, ကထိတန္တိ အတ္ထော။

အဂ္ဂေါ တိ သဗ္ဗသတ္တေဟိ အဂ္ဂေါ။

သဘာဝပကတိကာတိ သဘာဝဘူတာ အကိတ္တိမာ ပကတိကာ။ **ကာရဏမဟန္တတ္တာ** တိ ကာရဏာနံ မဟန္တတာယ, မဟန္တေဟိ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မေဟိ ဟရမိသင္ခါတေဟိ ကာရဏေဟိ ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ နိဗ္ဗတ္တိတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ပထဝိ** အာဒီနိ မဟန္တာနိ ဝတ္ထူနိ, မဟန္တာ စ **သက္က** ဘာတဒယော အတ္တနော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကေကာဝ, ဧဝံ **သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါပိ** မဟန္တော အတ္တနော ဝိသယေ ဧကော ဧဝ။ ကော စ တဿ ဝိသယော? ဗုဒ္ဓဘူမိ, ယာဝတကံ တ ဉေယျမေဝံ "အာကာသော ဝိယ အနန္တဝိသယော ဘဂဝ ဧကော ဧဝ ဟောတိ"တိ ဝဒန္တော "ဧကိဿာ လောကဓာတုယာ"တိ ဝုတ္တ လောကဓာတုတော အညေသုပိ စက္ကဝဠေသု အပရဿ ဗုဒ္ဓဿ အဘာဝံ ဒဿေတိ။

"သမ္မုခာ မေတ"န္တိအာဒိနာ ပဝတ္တိတံ အတ္တနော ဗ္ယာကရဏံ အဝိပရီတတ္တတာယ သတ္ထုရိ ပသာဒုပ္ပာဒနေန သမ္မာပဋိပဇ္ဇမာနဿ အနုက္ကမေန လောကုတ္တရဓမ္မာဝဟမ္ပိ ဟောတီတိ အာဟ **"ဓမ္မဿ။ပေ။ ပဋိပဒ"** န္တိ။ တဒဿ အနုပတနံ အနုပ္ပဝတ္တိ **တအနုပာတော**တိ အာဟ **"တဒေယေတ"**တိ။

အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတဝဏ္ဏနာ

၁၆၂. ဥဒါယီတိ နာမံ, မဟာသရီရတာယ ပန ထေရော **မဟာဥဒါယီ**တိ ပညာယိတ္ထ, ယဿ ဝသေန ဝိနယေ နိသီဒနဿ ဒသာ အနုညာတာ။ **ပဠ္ဍဝဏ္ဏာ** တိ ခုဒ္ဒိကာဒိဘေဒတော ပဥ္စပ္ပကာရာ။ ပီတိသမုဋ္ဌာနေဟိ ပဏီတရူပေဟိ အတိဗ္ဗယာပိတဒေဟော **"နိရန္တရံ ပီတိယာ ဖုဋ္ဌသရီရော"** တိ ဝုတ္တော, တတော ဧဝဿ ပရိယာယတော ဖရဏလက္ခဏမ္ပိ ဝုတ္တံ။ **အပ္ပ-သဒ္ဒေ** "အပ္ပကသိရေနေတ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၀၁; ၅.၁၅၈; အ. နိ. ၇.၇၁) ဝိယ က္လေစ အဘာဝတ္တော တိ အာဟ **"အပ္ပိစ္ဆတာတိ နိတ္တဏှာတာ"** တိ။ **တီဟာကာရေဟီ**တိ ယထာလာဘယထာဗလယထာသာရုပ္ပပ္ပကာရေဟိ။

န န ကထေတိ ကထေတိယေဝ။ **စီဝရာဒိဟေတုန္တိ** စီဝရပ္ပာဒိဟေတုဘူတံ ပယုတ္တကထံ **န ကထေတိ။ ဝေနေယျဝသေနာ**တိ ဝိနေတဗ္ဗပုဂ္ဂလဝသေန။ **ကထေတိ** "ဧဝမယံ ဝိနယံ ဥပဂစ္ဆတီ"တိ။ "သဗ္ဗာဘိဘူ သဗ္ဗဝိဒူဟမသ္မိ"တိအာဒိကာ (မ. နိ. ၁.၂၈၅; ၂.၃၄၁; မဟာဝ. ၁၁; ကထာ. ၄၀၅; ဓ. ပ. ၃၅၃) **ကထာပိ** "ဒသဗလသမန္နာဂတော, ဘိက္ခဝေ, တထာဂတော"တိအာဒိကာ (သံ. နိ. ၂.၂၁, ၂၂) **သုတ္တန္တာပိ။**

၁၆၃. အဘိက္ခဏ န္တိ အဘိဏှံ။ **နိဂ္ဂထကတ္တာ,** ပုစ္ဆနဝိဿဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တိတတ္တာ စ **"ဝေယျာကရဏ"န္တိ ဝုတ္တံ။** သေသံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယျံ ဧဝါတိ။

သမ္ပသာဒနီယသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၆. ပါသာဒိကသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဂဏ္ဌနာဋ္ဋပုတ္တကာလင်္ကိရိယဝဏ္ဏနာ

၁၆၄. လက္ခဿ သရဝေဓံ အဝိရဇ္ဈိတွာ ဝိဇ္ဈနဝိဓိံ ဇာနန္တီတိ **ဝေဓညာ**။ တေနာဟ **“ဓနုမှိ ကတသိက္ခာ”**တိ။ **သိပ္ပံ ဥဂ္ဂဟဏတ္ထာယာတိ** ဓနုသိပ္ပာဒိသိပ္ပဿ ဥဂ္ဂဟဏတ္ထာယ။ မဇ္ဈိမေန ပမာဏေန သရဟတယောဂ္ဂတာဝ သေန ကတတ္တာ **ဒီဃပါသာဒေ**။

သမ္ပတိ ကာလံ ကတော တိ အစိရကာလံ ကတော။ **ဒွေဓိကဇာတာ**တိ ဇာတဒွေဓိကာ သဉ္ဇာတဘေဒါ။ **ဒွေဇ္ဈဇာတာ**တိ ဒုဝိဓာဘာဝပ္ပတ္တာ။ ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ ဧတေနာတိ **ဘဏ္ဍနံ,** ဝိရုဒ္ဓစိတ္တံ။ **တန္တိ** ဘဏ္ဍနံ။ “ဣဒံ နဟာနာဒိ န ကတ္တဗ္ဗ”န္တိ ပညတ္တဝတ္တံ **ပဏ္ဏတ္တိ။ ဓမ္မဝိနယန္တိ** ပါဝစနံ သိဒ္ဓန္တံ။ **ဝိဇ္ဈန္တာ** မုခသတ္တီဟိ။ **သဟိတံ မေတိ** မယှံ ဝစနံ သဟိတံ သိလိဋ္ဌံ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓံ အတ္ထယုတ္တံ ကာရဏယုတ္တံ။ တေနာဟ **“အတ္ထသံဟိတ”**န္တိ။ **အဓိစိဏ္ဏန္တိ** အာစိဏ္ဏံ။ **ဝိပရာဝတ္တန္တိ** ဝိရောဓဒဿနဝသေန ပရာဝတ္တိတံ, ပရာဝတ္တံ ဒူသိတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“စိရကာလဝသေန ပဂုဏံ, တံ မမ ဝါဒံ အာဂမ္မ နိဝတ္တ”**န္တိ။ **ပရိယေသမာနော ဝိစရ** တတ္ထ ဂန္တွာ သိက္ခာတိ အတ္ထော။ **သစေ သက္ကောသိ,** ဣဒါနိယေဝ မယာ ဝေဌိတံ ဒေါသံ နိဗ္ဗေဌေဟိ။ **မရဏမေဝါ**တိ အညမညဃာတနဝသေန မရဏမေဝ။ နာဋ္ဋပုတ္တဿ ဣမေတိ **နာဋ္ဋပုတ္တိယာ,** တေ ပန တဿ သိဿာတိ အာဟ **“အန္တေဝါသိကေသူ”**တိ။ ပုရိမပဋိပတ္တိတော ပဋိနိဝတ္တနံ **ပဋိဝါနံ,** တံ ရူပံ သဘာဝေ ဧတေသန္တိ **ပဋိဝါနရူပါ။** တေနာဟ **“နိဝတ္တနသဘာဝါ”** တိ။ **ကထနံ** အတ္ထဿ အာစိက္ခနံ။ **ပဝေဒနံ** ဟေတုဒါဟရဏာနိ အာဟရိတွာ ဗောဓနံ။ တေနာဟ **“ဒုပ္ပဝေဒိတေတိ ဒုဝိညာပိတေ”** တိ။ န ဥပသမာယ သံဝတ္တတီတိ **အနုပသမသံဝတ္တနိကံ,** တဒေဝ **အနုပသမသံဝတ္တနိကံ,** တသ္မိံ။ သမုဿိတံ ဟုတွာ ပတိဋ္ဌာဟေတုဘာဝတော **ထူပံ,** ပတိဋ္ဌာတိ အာဟ **“ဘိန္နထူပေတိ ဘိန္နပတိဋ္ဌေ”**တိ, **ထူပေါ**တိ ဝါ ဓမ္မဿ နိယျာနဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော အညေ ဓမ္မေ အဘိဘုယျ သမုဿိတဋ္ဌေန, သော နိဂဏ္ဌဿ သမယေ။ ကေဟိစိ အဘိန္နသမ္မတောပိ ဘိန္နော ဝိနဋ္ဌော ဧဝ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတောတိ သော **ဘိန္နထူပေါ,** သော ဧဝ နိယျာနဘာဝေ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော မုစ္စိတုကာမာနံ **ပဋိသရဏံ,** တမေတ္ထ နတ္ထီတိ **အပ္ပဋိသရဏော ,** တသ္မိံ ဘိန္နထူပေ အပ္ပဋိသရဏေတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာစရိယပ္ပမာဏ န္တိ အာစရိယမုဋ္ဌိ ဟုတွာ ပမာဏဘူတံ။ **နာနာနီဟာရေနာ**တိ နာနာကာရေန။

၁၆၅. တထေဝ သမုဒါစရိံသု ဘူတပုဗ္ဗဂတိယာ။ **သာမာကာန**န္တိ သာမာကဓညာနံ။

“ယေနဿ ဥပဇ္ဈာယော”တိ ဝုတ္တံ ယထာဿ အာယသ္မတော စုန္ဒဿ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိကော ဥပဇ္ဈာယော အဟောသိ, တံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓကာလေ ကိရာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဗုဒ္ဓကာလေ**တိ ဘူတကထနမေတံ, န ဝိသေသနံ။ သတ္ထု ပရိနိဗ္ဗာနတော ပုရေတရမေဝ ဟိ ဓမ္မသေနာပတိ ပရိနိဗ္ဗုတော။

ဓမ္မရတနပူဇာဝဏ္ဏနာ

သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အဒါသီတိ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ကတွာ အဒါသိ။

ကထာယ မူလန္တိ ဘဂဝတော သန္တိကာ လဘိတဗ္ဗဓမ္မကထာယ ကာရဏံ။ **သမုဋ္ဌာပေတီ** တိ ဥဋ္ဌာပေတိ, အာလိဒ္ဒိယပဏ္ဏတော ဥဒ္ဒရတီတိ အဓိပ္ပါယော။ **သန္ဓမ** န္တိ သမ္မဒေဝ ဓမေန္တော။ ဧကေကသ္မိံ ပဟာရေယေဝ တယော တယော တရေ ကတွာ **ဒိဝါ နဝတရေ ရတ္တိံ နဝတရေ။ ဥပဋ္ဌာနမေဝ ဂစ္ဆတိ** ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝသေန, ပဉ္ဟာပုစ္ဆနာဒိဝသေန ပန အန္တရန္တရာပိ ဂစ္ဆတေဝ, ဂစ္ဆန္တော စ **ဒိဝသဿ။ပေ။ ဂစ္ဆတိ။** ဉာတုံ ဣစ္ဆိတဿ အတ္ထဿ ဥဒ္ဒရဏဘာဝတော ပဉ္ဟောဝ **ပဉ္ဟုဒ္ဒါရော,** တံ **ဂဟေတွာဝ ဂစ္ဆတိ** အတ္တနော မဟာပညတာယ, သတ္ထု စ ဓမ္မဒေသနာယံ အကိလာသုဘာဝတော။

အသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတဓမ္မဝိနယဝဏ္ဏနာ

၁၆၆. **အာရောစိတေပိ** တသ္မိံ အတ္ထေ။ **သာမိကော** ဟောတိ, တဿ သာမိကဘာဝံ ဒဿေတုံ **"သောဝ တဿ သာ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနံ ဇာနာတီ"**တိ အာဟ။ **ဝေ**န္တိ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနံ။ စုန္ဒတ္ထေရေန ဟိ အာနီတံ ကထာဟဘာ တံ ဘဂဝတ သမ္ပဋိစ္ဆန္တော **"ဝေ"**န္တိ အာဟ။ **"ဝေ"**န္တိ ဒုရက္ခာတေ ဓမ္မဝိနယေ သာဝကာနံ ဒွေဝဓိကာဒိဘာဝေန ဝိပဟ ရဏကိရိယာပရာမသနဥ္စေ ဟောတံ။

ယသ္မာ ။ပေ.။ ဟကဋ္ဌံ ဟောတိ ဗ္ဗတိရေကမုခေန စ နေယ္ယဿ အတ္ထဿ ဝိဘူတဘာတပတ္တိတော။ အထ တ **ယသ္မာ။ပေ.။ ဟကဋ္ဌံ ဟောတိ** အာသေသု အာဒိနဝဒဿနေန တပ္ပဋိပက္ခေသု ဂုဏေသု အာနိသံသဿ ဝိဘူတ ဘာတပတ္တိတော။ **တေက္ကမ္မာ** တိ အပသက္ကေတ္တ။ အာမေဍိတလောပေန စာယံ နိဒ္ဒေသော, တေက္ကမ္မ တေက္က မ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ, တေန တဿ တေက္ကမနဿ အန္တရန္တရာတိ အယမတ္ထော လဗ္ဘတီတိ အာဟ **"န နိရန္တရ"**န္တိအာဒိ။ **ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိအာဒယော** တိ တေန သတ္ထာရာ ဝုတ္တမုတ္တိဓမ္မဿ အနုဓမ္မံ အပ္ပဋိပဇ္ဇနာဒ ယော ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာ အသာမိစိပဋိပဒာဒယော စ သင်္ဂယှတန္တိ။ **မနုဿတ္တမ္ပိ** တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန "ဝိစာရဏာပညာယ အသမ္ပတ္တေ, အာသေသု အနဘိနိဝေသိတာ, အသန္နိဒ္ဓပရာမာသိတာ"တိ ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌ ဗ္ဗော။ "တထာ ဝေ"န္တိ ပဒေဟိ ယထာက္ကမံ ပကာရဿ ကာမံ တိရောက္ခတာ, ပစ္စက္ခတာ ဝုစ္စတိ, တထာပိ ယထာ "တထာ ပဋိပဇ္ဇတူ"တိ ပဒေန ပဋိပဇ္ဇနာကာရော နိယမေတ္တ ဝိဟိတော, တထာ "ဧဝံ ပဋိပဇ္ဇတူ"တိ ဣမိနာပီတိ ဣဒံ တဿ အတ္ထဒဿနဘာဝေန ဝုတ္တံ။ **သမာဒပိတတ္တာ** မိစ္ဆာပဋိပဒာယ **အပုညံ ပသဝတိ။**

၁၆၇. ဉာယတိ မုတ္တိဓမ္မော ဧတေနာတိ **ဉာယော,** တေန သတ္ထာရာ ဝုတ္တော ဓမ္မာနုဓမ္မော, တံ ပဋိပန္နောတိ **ဉာယပ္ပဋိပန္နော,** သော ပန ယသ္မာ တဿ မုတ္တိဓမ္မဿ အဓိဂမေ ကာရဏသမ္မတော, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ကာရဏ ပ္ပဋိပန္နော"**တိ။ **နိဗ္ဗာဒေဿတိ** တိ သာဓေဿတိ, သိဒ္ဓိံ ဂမိဿတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **ဒုက္ခနိဗ္ဗတ္တက** န္တိ သမ္ ပတိ, အာယတိဥ္စ ဒုက္ခဿ နိဗ္ဗတ္တကံ။ **ဝီရိယံ ကရောတိ** မိစ္ဆာပဋိပန္နတ္တာ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဝေဒိတဓမ္မဝိနယာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၆၈. **နိယျာတီ** တိ ဝတ္တတိ, သံဝတ္တတီတိ တ အတ္ထော။

၁၇၀. ဣဓ သာဝကဿ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဧကန္တိကအပဿယဒဿနတ္ထံ သတ္တု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓတာ, ဓမ္မ ဿ စ သွတက္ခာတတာ ကိတ္တိတာတိ **"သမ္မာပဋိပန္နဿ ကုလပုတ္တဿ ပသံသံ ဒဿေတုတ"** တိ ဝုတ္တံ။ ဝေဥ္စ ဟိ ဣမိဿာ ဒေသနာယ သံကိလေသဘာဂိယဘာဝေန ဥဒ္ဓိတာယ တေအနဘာဂိယဘာဝေန ယထာနုသန္ဓိနာ ပဝတ္တိ ဒီ ပိတာ ဟောတိ။ **အဇာဓိတတ္တာ** တိ အပ္ပဝေဒိတတ္တာ, ပရမတ္ထံ စတုတ္တသစ္စပဋိဝေဓံ အဟာပိတာတိ အတ္ထော။ ဟဋ္ဌိ ယံ "အဿာ"တိ ပဒံ "သာဝကာ သဒ္ဓမ္မေ"တိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ယောဇေတဗ္ဗံ "အဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ သာဝကာ, အဿ သဒ္ဓမ္မေ"တိ။ **သဗ္ဗသင်္ဂဟပဒေဟိ ကတ** န္တိ သဗ္ဗဿ သာသနတ္ထဿ သင်္ဂဏှနပဒေဟိ ဧကဇ္ဈံ ကတံ။ တေနာဟ **"သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကံ ကတံ န ဟောတီတိ အတ္ထော"** တိ။ ပုဗ္ဗေနာပရံ သမ္ဗန္ဓတ္တဘာဝေန သင်္ဂဟေ တဗ္ဗတာယ တ သင်္ဂဟာနိ ပအနိ ကတာနိ ဧတဿာတိ **သင်္ဂဟပဒကတံ,** ဗ္ဗဟုမ္ဗစရိယံ။ တပ္ပဋိက္ခေပေန န စ သင်္ဂ ဟပဒကတန္တိ ယောဇနာ။ ရာကဒိပဋိပက္ခဟရဏံ, ယထာနုသိဋ္ဌံ တ ပဋိပဇ္ဇမာနာနံ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော ပဋိဟရဏံ နိဗ္ဗာနဟပ နံ **ပဋိဟာရော,** သော ဧဝ အာ-ကာရဿ ဣ-ကာရံ ကတ္တ **ပဋိဟိရော,** ပဋိဟိရော ဧဝ **ဟဋ္ဌိဟိရော,** သဟ ဟဋ္ဌိဟိရေနာတိ **သပ္ပာဋိဟိရံ,** တထာ သုပ္ပဝေဒိတတာယ သပ္ပာဋိဟိရံ ကတန္တိ **သပ္ပာဋိဟိရကတံ။** တာဒိသံ ပန ဝဋ္ဋတော နိယျာနေ နိယုတ္တံ, နိယျာနပ္ပယောဇနဥ္စ ဟောတီတိ အာဟ **"နိယျာနိက"** န္တိ။ **ဒေဝလောကတော**တိ ဒေဝလောကတော ပဋ္ဌာ ယ ရူပီဒေဝနိကာယတော ပဘုတိ။ **သုပ္ပကာသိတ** န္တိ သုဋ္ဌု ပကာသိတံ။ **ယာဝ ဒေဝမနုဿေဟီ** တိ တ ယာဝ ဒေဝမနု ဿေဟိ ယတ္တကာ ဒေဝ မနုဿာ စ, တာဝ တေ သဗ္ဗေ အဘိဇ္ဈာပေတ္တ **သုပ္ပကာသိတံ။** အနုတာပဟယ ဟောတီ တိ **အနုတပ္ပော,** သော ပန အနုတာပံ ကရောန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"အနုတာပကရော ဟောတီ"**တိ။

၁၇၂. **ထိရော**တိ ဌိတဓမ္မော ဧကေနစိ အသံဟာရိယော, အသေက္ခာ သီလက္ခန္ဓာဒယော ထေရကာရကာ ဓမ္မာ။

၁၇၃. ယောဂေဟိ ခေမတ္တာ တိ ယောဂေဟိ အနုပဒ္ဒုတတ္တာ။ **သဒ္ဓမ္မဿာ** တိ အဿ သဒ္ဓမ္မဿ။ **အဿ သာ**တိ စ အဿ သတ္တုနော။

၁၇၄. ဥပာသကာ ဗြဟ္မစာရိနော နာမ ဝိသေသတော အနာဂါမိနော။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိနောပိ တာဒိသာ တထာ ဝုစ္စန္တီတိ **"ဗြဟ္မစရိယတသံ ဝသမာနာ အရိယသာဝကာ"** က္လစ္စေဝ ဝုတ္တံ။

၁၇၆. သဗ္ဗကာရဏာသမ္ပန္န န္တိ ယတ္တကေဟိ ကာရဏေဟိ သမ္ပန္နံ နာမ ဟောတိ, တေဟိ သဗ္ဗေဟိ ကာရဏေ ဟိ သမ္ပန္နံ သမ္ပတ္တံ ဥပဂတံ ပရိပုဏ္ဏံ, သမန္နာဂတံ တ။ **ကေမမေဝ ဓမ္မန္တိ** က္လမမေဝ သာသနဓမ္မံ။

ဥဒကေန ပဒေသညုနာ အတ္တနော ပညာဝေယျတ္တိယတံ ဒဿေတုံ အနိယ္ယာနိကေ အတ္ထေ ပယုတ္တံ ပဟေဠိ ကသဒိသံ ဝစနံ, ဘဂဝတာ အတ္တနော သဗ္ဗညုတာယ နိယ္ယာနိကေ အတ္ထေ ယောဇေတွာ ဒဿေတုံ "ဥဒကော သုဒ"န္တိ အာဒိ ဝုတ္တန္တိ တံ ဒဿေတုံ **"သော ကိရာ"**တိအာဒိမာဟ။

သင်္ဂါယိတဗ္ဗဓမ္မာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၇၇. သင်္ဂမ္မ သမာဂမ္မာ တိ တသ္မိံယေဝ ဌာနေ လဗ္ဘမာနာနံ ဂတိံဝသေန သင်္ဂမ္မ ဌာနန္တရတော ပက္ကောသနေ န သမာဂတာနံ ဝသေန သမာဂမ္မ။ တေနာဟ **"သင်္ဂန္တွာ သမာဂန္တွာ"** တိ။ **အတ္ထေန အတ္ထ** န္တိ ပဒန္တရေ အာဂ တအတ္ထေန သဟ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတမတ္ထံ။ **ဗျဉ္ဇနေန ဗျဉ္ဇန** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **သမာနေန္တိ တေဟီ**တိ သမာနံ ကရောန္တေဟိ, ဩပမ္မံ တ အာနေန္တေဟိ။ **သင်္ဂါယိတဗ္ဗ** န္တိ သမ္မဒေဝ ကယိတဗ္ဗံ ကထေတဗ္ဗံ, တံ ပန သင်္ဂါယနံ တစနာမဂ္ဂေတိ အာဟ **"တစေတဗ္ဗ"** န္တိ။

၁၇၈. တဿ တ ဘာသိတေ တိ တဿ ဘိက္ခုနော ဘာသိတေ အတ္ထေ စေဝ ဗျဉ္ဇနေ စ။ အတ္ထမိစ္ဆာဂဟဏာ ရောပနာနိ ယထာ ဟောန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **"စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာရမ္မဏံ "သတိပဋ္ဌာန"န္တိ ဂဏှာတိ,** န သတိယေဝ "သတိပဋ္ဌာန"န္တိ။ **"သတိပဋ္ဌာနာနီ"တိ ဗျဉ္ဇနံ ရောပေတိ** တသ္မိံ အတ္ထေ, န "သတိပဋ္ဌာနာ"တိ။ **ဥပပန္နတရာနီ** တိ ယုတ္တတရာနိ။ **အလ္လီနတရာနီ** တိ သိလိဋ္ဌတရာနိ။ **ယာ စေတ**တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တံ, ဝိဘတ္တိလောပေန တ။ ပုန **ယာ စေတ**တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေနေဝ နိဒ္ဒေသော။ **နေဝ ဥဿာဒေတဗ္ဗော**တိ န ဥက္ကံသေတဗ္ဗော ဝိရဇ္ဈိတွာ ဝုတ္တတ္တာ။ **န အပသာဒေတဗ္ဗော** တိ န သန္တဇ္ဇေတဗ္ဗော ဝိတဒ္ဒပရိဟာရဏတ္ထံ။ **ဓာရဏတ္ထ** န္တိ ဥပဓာရဏတ္ထံ သလ္လက္ခဏတ္ထံ။

၁၈၀. အတ္ထေန ဥပေတ န္တိ အဝိပရီတေန အတ္ထေန ဥပေတံ တံ "အယမေတ္ထ အတ္ထော"တိ ဥပေစ္စ ပဋိဇာနိ တွာ ဋိတံ။ တထာရူပေ စ တဿ ဗုဒ္ဓိတာ နာမ ဟောတီတိ အာဟ **"အတ္ထဿ ဝိညာတာရ"** န္တိ။ **ဝေမေတံ ဘိက္ခုံ ပသံသထာ**တိ ဝုတ္တနယေန ဓမ္မဘာဏကံ အမုံ ဘိက္ခုံ "ဧဝံ လာဘာ နော အာဝုသော"တိအာဒိအာကာရေန ပသံသထ။ က္လ အနိဿ ပသံသာဘာဝံ ဒဿေတုံ **"ဧသော ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သော**တိ ပရိယတ္တိဓမ္မဿ သတ္ထုကိစ္စကရဏ တော, တတ္ထ စဿ သမ္မဒေဝ အဝဋ္ဌိတဘာဝတော **"ဗုဒ္ဓေါ နာမ သော"**တိ ဝုတ္တော။ "လာဘာ နော"တိအာဒိနာ စ ဿ ဘိက္ခုနံ ပိယဂရုဘာဝံ ဝိဘာဝေန္တော သတ္ထာ တံ အတ္တနော ဌာနေ ဌပေသီတိ ဝုတ္တော။

ပစ္စယာနုညာတကာရဏာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၈၂. တတောပိ ဥတ္တရိတရ န္တိ ယာ ပုဗ္ဗေ သမ္မာပဋိပန္နဿ ဘိက္ခုနော ပသံသနဝသေန "က္လခ ပန စုန္ဒ သတ္ ထာ စ ဟောတိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၆၇, ၁၆၉) ပဝတ္တိတဒေသနာယ ဥပရိ "က္လခ စုန္ဒ သတ္ထာ စ လောကေ ဥဒပာဒီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၁၇၀, ၁၇၁) ဒေသနာ ဝဗိုတာ။ တတောပိ ဥတ္တရိတရံ သဝိသေသံ ဒေသနံ ဝမေန္တော **"ပစ္စယဟေတူ"**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ပစ္စယဟေတူ**တိ ပစ္စယသံဝတ္တနဟေတု။ **ဥပ္ပဇ္ဇနကာ အာသဝ** တိ ပစ္စယာနံ ပရိယေသနဟေတု စေဝ ပရိဘောဂဟေတု စ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ကာမာသဝာဒယော။ တေသံ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝာနံ "က္လခ, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကော မိစ္ဆာအာဇီဝံ ပဟာယ သမ္မာအာဇီဝေန ဇီဝိတံ ကပ္ပေတီ"တိ (သံ. နိ. ၅.၈) "က္လခ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော စီဝရံ ပဋိသေဝတီ"တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၅၈) စ သမ္မာပဋိပတ္တိ ဥပဒိသန္တ

တော ဘဂဝတ **ပဋိဃာတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ** နာမ။ "ယော တုမှေဟသု ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထဗျဉ္ဇနာနိ မိစ္ဆာ ဂဏှာတိ, သော နေဝ ဥဿာဒေတဗ္ဗော, န အပသာဒေတဗ္ဗော, သာဓုကံ သညာပေတဗ္ဗော တဿေဝ အတ္ထဿ နိသန္တိယာ"တိ ဧဝံ ပရိယတ္တိဓမ္မေ မိစ္ဆာပဋိပန္နေ သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ဘိက္ခူ နိယောဇေန္တော ဘဂဝတ ဘဏ္ဍနဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကာနံ သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိဃာတာယ ဓမ္မံ ဒေသေတိ နာမ။ **ယထာ တေ န ပဝိသန္တီ**တိ တေ အာသဝါ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနံ ယထာ န ဩတရန္တိ။ **မူလဃာတေန ပဋိဟနနာယာ**တိ ယထာ မူလဃာတော ဟောတိ, ဧဝံ မူလဃာတဝသေန ပဇဟနာယ။ **တန္တိ** စီဝရံ။ **ယထာ စီဝရံ** ဣဒမတ္ထိကတမေဝ ဥပဟာယ အနုညာတံ, **ဧဝံ ပိဏ္ဍပါတာဒယောပိ**။

သုခလ္လိကာနုယောဂါဒိဝဏ္ဏနာ

၁၈၃. သုခိတန္တိ သဉ္ဇာတသုခံ။ **ပီဏိတ**န္တိ ဓာတံ သုဟိတံ။ တထာဘူတော ပန ယသ္မာ ထူလသရီရော ဟောတိ, တသ္မာ **"ထူလံ ကရောတီ"**တိ ဝုတ္တံ။

၁၈၆. နဋ္ဌိတသဘာဝတိ အနဝဋ္ဌိတသဘာဝ, ဧဝရူပါယ ကထာယ အနဝဋ္ဌာနဘာဝတော သဘာဝေပိ တေသံ အနဝဋ္ဌိတောတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"ဇိဝှာ နော အတ္ထီ"** တိအာဒိ။ ကာမံ "ပဉ္စဟိ စက္ခူဟီ"တိ ဝုတ္တံ, အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စတ္တာရိ စက္ခူနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သဗ္ဗညုတညာဏဉှိ သမန္တစက္ခူတိ။ တဿ တ ဉေယျဓမ္မေသု ဇာနနဝသေန ပဝတ္တိံ ဥပါဒါယ **"ဇာနတာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဟတ္ထာမလကံ ဝိယ ပစ္စက္ခတော ဒဿနဝသေန ပဝတ္တိံ ဥပါဒါယ **"ပဿတာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **နေမံ** ဝုစ္စတိ ထမ္ဘာဒီဟိ အနုပဝိဋ္ဌဘူမိပ္ပဒေသောတိ အာဟ **"ဂမ္ဘီရဘူမိံ အနုပဝိဋ္ဌော"**တိ။ **သုနိခါတော** တိ ဘူမိံ နိခနိတွာ သမ္မဒေဝ ဌပိတော။ **တသ္မိ** န္တိ ခီဏာသဝေ။ **အနဇ္ဈာစာရော အစလော အသမ္ပဝေဓီ,** ယသ္မာ အဇ္ဈာစာရော သေတုဃာတော ခီဏာသဝါနံ။ **သောတာပန္နာဒယော** တိ ဧတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဂဟိတေသု အနာဂါမိနော တာဝ နဝသုပိ ဌာနေသု ခီဏာသဝါ ဝိယ အဘဗ္ဗာ, သောတာပန္နသကဒာဂါမိနော ပန "တတိယပဉ္စမဋ္ဌ ဌာနေသု အဘဗ္ဗာ"တိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, ဣတရေသု သတ္တသု ဌာနေသု အဘဗ္ဗာဝ။

ပဉှဗျာကရဏဝဏ္ဏနာ

၁၈၇. ဂိဟိဗျဉ္ဇနေနာ တိ ဂိဟိလိင်္ဂေန။ ခီဏာသဝေ ပန ဂိဟိဗျဉ္ဇနေန အရဟတ္တံ ပတ္တောပိ န တိဋ္ဌတိ ဝိဝေကဋ္ဌာနဿ အဘာဝတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **တဿ ဝသေနာ** တိ ဘုမ္မဒေဝတ္တဘာဝေ ဌတွာ အရဟတ္တပ္ပတ္တဿ ဝသေန။ **အယံ ပဉှော**တိ "အဘဗ္ဗော သော နဝ ဌာနာနိ အဇ္ဈာစရိတု"န္တိ အယံ ပဉှော **အာဂတော** ဣတရဿ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ, ပရိနိဗ္ဗာနေန ဝါ အဘဗ္ဗတာယ အဝုတ္တသိဒ္ဓတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ဘိက္ခုဂ္ဂဟဏန္တိ အာဟ **"ဘိန္နအောသတ္တာ"**တိအာဒိ။ **အပရိစ္ဆေဒ** န္တိ အပရိယန္တံ, တယိဒံ သုဝိပုလန္တိ အာဟ **"မဟန္တ"** န္တိ။ ဉေယျဿ ဟိ ဝိပုလတာယ ဉာဏဿ ဝိပုလတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ, တေန "အပရိစ္ဆေဒ"န္တိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ ဉေယျံ သတ္တု ဉာဏဿ ဝသေန ပရိစ္ဆေဒမေတတိ ဒဿိတံ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ "ဉာဏပရိယန္တိကံ နေယျ"န္တိ (မဟာနိ. ၆၉, ၁၅၆; စူဠနိ. ၈၅; ပဋိ. မ. ၃.၅) **အနာဂတေ အပညာပန**န္တိ အနာဂတေ ဝိသယေ ဉာဏဿ အပညာပနံ။ "ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ"တိ ကသ္မာ ဝိယ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ကတံ, နနု ဗုဒ္ဓါနံ သဗ္ဗမ္ပိ ဉာဏံ အတ္တနော ဝိသယံ ပစ္စက္ခမေဝ ကတွာ ပဝတ္တတိ ကေပ္ပမာဏဘာဝတောတိ? သစ္စမေတံ, **"အက္ခ"** န္တိ ပန စက္ခာဒိဣန္ဒြိယံ ဝုစ္စတိ, တံ အက္ခံ ပတိ ဝတ္တတီတိ စက္ခာဒိနိဿိတံ ဝိညာဏံ, တဿ စ အာရမ္မဏံ **"ပစ္စက္ခ"**န္တိ လောကေ နိရူဠှမေတန္တိ တံ နိဒဿနံ ကတွာ ဒဿေန္တော **"ပစ္စက္ခံ ဝိယ ကတွာ"** တိ အဝေစ, န ပန ဘဂဝတော ဉာဏဿ အပစ္စက္ခာကာရေန ပဝတ္တနတော။ တထာ ဟိ ဝဒန္တိ –

"အာဝိဘူတံ ပကာသနံ၊ အနုပဒ္ဒုတစေတသံ။
အတီတာနာဂတေ ဉာဏံ၊ ပစ္စက္ခာနံ ဝသိဿတီ"တိ။

အညတ္ထ ဝိဟိတကေနာ တိ အညသ္မိံ ဝိသယေ ပဝတ္တိတေန။ **သင်္ဂဟေတဗ္ဗ** န္တိ သမံ ကတွာ ကထယိတဗ္ဗံ, ကထနံ ပန ပညာပနံ နာမ ဟောတီတိ **ပညာပေတဗ္ဗ** န္တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **တာဒိသ**န္တိ သတတံ သမိတံ ပဝတ္တကံ။ **ဉာဏံ နာမ နတ္ထီ**တိ အာဝဇ္ဇနေန ဝိနာ ဉာဏုပ္ပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော။ ဧကာကာရေန စ ဉာဏေ ပဝတ္တမာနေ နာနာကာရဿ ဝိသယဿ အဝဗောဓော န သိယာ။ အထာပိ သိယာ, အနိရူပိတရူပေနေဝ အဝဗောဓော သိယာ, တေန စ ဉာဏံ

ဉေယျံ အညာတသဒိသမေဝ သိယာ။ န ဟိ ''ဣဒံ တ''န္တိ ဝိဝေကေန အနဝဗုဒ္ဓေ အတ္ထော ဉာတော နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ''စရတော စ တိဋ္ဌတော စာ''တိအာဒိ ဗာလလာပနမတ္တံ။ တေနာဟ **''ယထရိဝ ဗာလာ အဗ္ဗုတ္တာ, ဧဝံ မညန္တီ''**တိ။

သတိံ အနုဿရတီတိ **သတာနုသာရိ,** သတိယာနုဝတ္တနုဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ။ တေနာဟ **''ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိသမ္ပယုတ္တက''**န္တိ ။ **ဉာဏံ ပေသေသီ**တိ ဉာဏံ ပဝတ္တေသိ။ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ဉေယျာဝရဏဿ သုပ္ပဟီနတ္တာ **အပ္ပဋိဟတံ အနိဝါရိတံ ဉာဏံ ဂစ္ဆတိ** ပဝတ္တတိစ္စေဝ အတ္ထော။ ''ဗောဓိ ဝုစ္စတိ စတူသု မဂ္ဂေသု ဉာဏ''န္တိ (စူဠနိ. ၂၁၁) ဝစနတော စတုမဂ္ဂဉာဏံ **ဗောဓိ,** တတော တဿ အဓိဂတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ''ဗောဓိဇံ ဉာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ ဝုတ္တံ။ **ဗောဓိဇံ** ဗောဓိမူလေ ဇာတံ စတုမဂ္ဂ **ဉာဏံ,** တဉ္စ ခော **အနာဂတံ အာရဗ္ဘ** ဥဒ္ဒိဿ တဿ အပ္ပဝတ္တိအတ္ထံ **တထာဂတဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** တဿ ဥပ္ပန္နတ္တာ အာယတိံ ပုနဗ္ဘဝာဘာဝတော။ ကထံ တထာဂတော အနာဂတမဒ္ဓါနံ အာရဗ္ဘ အတီရကံ ဉာဏဒဿနံ ပညာပေတီတိ? အတီတဿ ပန အဒ္ဓုနော မဟန္တတာယ အတီရကံ ဉာဏဒဿနံ တတ္ထ ပညာပေတီတိ ကော ဧတ္ထ ဝိရောဓော။ တိတ္ထိယာ ပန ဣမမတ္ထံ ယာထာဝတော အဇာနန္တာ – ''တယိဒံ ကိံ သု, တယိဒံ ကထံသူ''တိ အတ္တနော အညာဏမေဝ ပါကဋံ ကရောန္တိ။ တသ္မာ ဘဂဝတာ သသန္တတိပရိယာပန္နမ္ပိ ပဝတ္တိံ သန္ဓာယ ''အညဝိဟိတကံ ဉာဏဒဿန''န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣတရံ ပန သန္ဓာယ ဝုစ္စမာနေ သတိ တထာရူပေ ပယောဇနေ အနာဂတမ္ပိ အဒ္ဓါနံ အာရဗ္ဘ အတီရကမေဝ ဉာဏဒဿနံ ပညာပေယျ ဘဂဝတိ အနတ္ထသံဟိတန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **''န ဣဓလောကတ္ထံ ဝါ ပရလောကတ္ထံ ဝါ နိဿိတ''**န္တိ။ ယံ ပန သတ္တာနံ အနတ္ထာဝဟတ္တာ အနတ္ထသံဟိတံ, တတ္ထ သေတုဃာတော တထာဂတဿ။ **''ဘာရတယုဒ္ဓသီတာဟရဏသဒိသ''**န္တိ ဣမိနာ တဿာ ကထာယ ယေဘုယျေန အဘူတတ္ထတံ ဒီပေတိ။ **သဟေတုကန္တိ** ဉာပကေန ဟေတုနာ သဟေတုကံ။ သော ပန ဟေတု ယေန နိဒဿနေန သာဓိယတိ, တံ တဿ ကာရဏန္တိ တေန **သကာရဏံ ကတွာ**။ ယထာ ဟိ ပဋိညာတတ္ထသာဓနေတော ဟေတု, ဧဝံ သာဓကံ နိဒဿနန္တိ။ **ယုတ္တပတ္တကာလေယေတ**တိ ယုတ္တာနံ ပတ္တကာလေ ဧဝ။ ယေ ဟိ ဝေနေယျာ တဿာ ကထာယ ယုတ္တာ အနုစ္ဆဝိကာ, တေသံယေဝ ယောဇနေ သန္ဓာယ ဝါ ကထာယ ပတ္တော ဥပကာရာဝဟော ကာလော, တဒါ ဧဝ **ကထေတီ**တိ အတ္ထော။

၁၈၈. **''တထာ တထေဝ ဂဒနတော''**တိ ဣမိနာ ''တထာဂတော''တိ အာမေဍိတလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသောတိ ဒဿေတိ။ **တထာ တထေတ**တိ စ ဓမ္မအတ္ထသဘာဝါနုရူပံ, ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုရူပဉ္စာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဒိဋ္ဌန္တိ ရူပါယတနံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗတော, တေန ယံ ဒိဋ္ဌံ, ယံ ဒိဿတိ, ယံ ဒက္ခတိ, ယံ သတိ သမဝါယေ ပဿေယျံ, တံ သဗ္ဗံ ''ဒိဋ္ဌံ'' တွေဝ ဂဟိတံ ကာလဝိသေသဿ အနာမဋ္ဌဘာဝတော။ **''သုတ''**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **သုတန္တိ သဒ္ဒါယတနံ** သောတဗ္ဗတော။ **မုတန္တိ** သနိဿယေန ဃာနာဒိဣန္ဒြိယေန သယံ ပတွာ ပါပုဏိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တေနာဟ **''ပတွာ ဂဟေတဗ္ဗတော''** တိ။ **ဝိညာတန္တိ** ဝိဇာနိတဗ္ဗံ, တံ ပန ဒိဋ္ဌာဒိဝိနိမုတ္တံ ဝိညေယျန္တိ အာဟ **''သုခဒုက္ခာဒိဓမ္မာယတန''**န္တိ။ **ပတ္တ**န္တိ ယထာ တထာ ပတ္တံ, ဟတ္ထဂတံ အဓိဂတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ပရိယေသိတွာ ဝါ အပရိယေသိတွာ ဝါ''**တိ။ **ပရိယေသိတန္တိ** ပတ္တိယာမတ္တံ ပရိယိဋ္ဌံ, တံ ပန ပတ္တံ ဝါ သိယာ အပ္ပတ္တံ ဝါ ဥဘယထာပိ ပရိယေသိတမေဝါတိ အာဟ **''ပတ္တံ ဝါ အပ္ပတ္တံ ဝါ''** တိ။ ပဒဒွယေနာပိ ဒွိပ္ပကာရမ္ပိ ပတ္တံ, ဒွိပ္ပကာရမ္ပိ ပရိယေသိတံ, တေန တေန ပကာရေန တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓန္တိ ဒဿေတိ။ **စိတ္တေန အနုသဉ္စရိတ**န္တိ စောပနံ အပါပေတွာ စိတ္တေနေဝ အနုသံစရိတံ, ပရိဝိတက္ကိတန္တိ အတ္ထော။ **ပီတကန္တိ အာဒီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန လောဟိတကဩဒါတာဒိ သဗ္ဗံ ရူပါရမ္မဏဝိဘာဂံ သင်္ဂဏှာတိ။ **သုမနော**တိ ရာဂဝသေန, လောဘဝသေန, သဒ္ဓါဒိဝသေန ဝါ သုမနော။ **ဒုမ္မနော** တိ ဗျာပါဒဝိတက္ကဝသေန, ဝိဟိံသာဝိတက္ကဝသေန ဝါ ဒုမ္မနော။ **မဇ္ဈတ္တော** တိ အညာဏဝသေန ဝါ ဉာဏဝသေန ဝါ မဇ္ဈတ္တော။ ဧသေဝ နယော သဗ္ဗတ္ထ။ တတ္ထ တတ္ထ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သင်္ခသဒ္ဒော ပဏဝသဒ္ဒော, ပတ္တဂန္ဓော ပုပ္ဖဂန္ဓော, ပတ္တရသော ဖလရသော, ဥပါဒိန္နံ အနုပါဒိန္နံ, မဇ္ဈတ္တဝေဒနာ ကုသလကမ္မံ အကုသလကမ္မန္တိ ဧဝံ အာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အပ္ပတ္တန္တိ ဉာဏေန အသမ္ပတ္တံ, အဝိဒိတန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ဉာဏေန အသစ္ဆိကတ''**န္တိ။ **တထေဝ ဂတတ္တာ**တိ တထေဝ ဉာတတ္တာ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓတ္တာ။ **ဂတ-သဒ္ဒေန ဧကတ္ထံ** ဗုဒ္ဓိအတ္ထန္တိ အတ္ထော။ ''ဂတိအတ္ထာ ဟိ ဓာတဝေါ ဗုဒ္ဓိအတ္ထာ ဘဝန္တိ''တိ အက္ခရစိန္တကာ။

အဗ္ယာကတဝတ္ထုနာဒိဝဏ္ဏနာ

၁၈၉. ''အသမတံ ကထေတဗ္ဗတ''တိ ဝတ္တတ သမောပိ နာမ ကောစိ နတ္ထိ, ကုတော ဉတ္တရိတရောတိ ဒဿေတုံ **''အနုတ္တရတ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ သာ ပနာယံ အသမတာ, အနုတ္တရတာ စ သဗ္ဗညုတံ ပူရေတ္ဝတ ဋ္ဌိတာတိ ဒဿေတုံ **''သဗ္ဗညုတ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ သာ သဗ္ဗညုတာ သဒ္ဓမ္မဝရစက္ကဝတ္တိဘာဝေန လောကေ ပာကဋာ ဇာတာတိ ဒဿေတုံ **''ဓမ္မရာဇဘာဝံ ကထေတဗ္ဗတ''**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ သဗ္ဗညုဘာဝေန စ သတ္ထာ ဣမေသု ဒိဋ္ဌိဂတဝိပလ္လာသေသု ဇေဝံ ပဋိပဇ္ဇတီတိ ဒဿေန္တော **''ဣအနီ''**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **သီဟနာဒန္တိ** အဘီတနာဒံ သေဋ္ဌနာဒံ။ သေဋ္ဌနာအေ ဟေယ, ယဒိဒံ ဋ္ဌပနီယဿ ပဥ္ဟဿ ဋ္ဌပနီယဘာဝဒဿနံ။ ဋ္ဌပနီယတာ စဿ ဟဋ္ဌိအာရုဠ္ဟာ ဧဝ ''န ဟေတ''န္တိ အာဒိနာ။ ယထာ ဥပစိတကမ္မကိလေသေန ဣတ္ထတ္တံ အာဂန္တဗ္ဗံ, တထာ နံ အာဂတောတိ **တထာဂတော,** သတ္တော။ တထာ ဟိ သော ရူပာဒီသု သတ္တော ဝိသတ္တောတိ ကတ္ဝတ **''သတ္တော''** တိ စ ဝုစ္စတိ။ **ဣတ္ထတ္တ** န္တိ စ ပဋိလဒ္ဓတ္တာ တထာ ပစ္စက္ခဘူတော အတ္တဘာဝတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

''အတ္ထသံဟိတံ န ဟောတီ'' တိ ဣမိနာ ဥဘယတ္ထ ဝိခုရတာဒဿနေန နိရတ္ထကဝိပ္ပလာပတံ တဿ တဒဿ ဝိဘာဝေတိ, ဥဘယလောကတ္ထဝိခုရမ္ပိ သမာနံ ''ကိံ နု ခော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတ''န္တိ ကောစိ အာသင်္ကေယျာတိ တအာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ **''န စ ဓမ္မသံဟိတ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''နဝလောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတံ န ဟောတီ''** တိ။ ယဒိပိ တံ န ဝိဝဋ္ဋောဂဓံ ဟောတိ, ဝိဝဋ္ဋဿ ပန အဓိဋ္ဌာနဘူတံ နု ခောတိ ကောစိ အာသင်္ကေယျာတိ တအာသင်္ကာနိဝတ္တနတ္ထံ **''န အာဒိဗြဟ္မစရိယက''** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

၁၉၀. ကာမံ တဏှာပိ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ ''ဒုက္ခ''န္တိ ဗျာကာတဗ္ဗာ, ပဘဝဘာဝေန ပန သာ တတော ဝိသုံ ကာတဗ္ဗာတိ **''တဏှံ ဋ္ဌပေတ္ဝတ''**တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''တဿေဝ ဒုက္ခဿ ပဘာဝိကာ''** တိအာဒိ။ နနု စ အဝိဇ္ဇာဒ ယောပိ ဒုက္ခဿ သမုဒယောတိ? သစ္စံ သမုဒယော, တဿာ ပန ကမ္မဿ ဝိစိတ္တဘာဝဟေတုတော, ဒုက္ခုပ္ပာဒ နေ ဝိသေသပစ္စယဘာဝတော စ သာတိသယော သမုဒယဋ္ဌောတိ သာ ဧဝ သုတ္တေသု တထာ ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **''တဏှာ ဒုက္ခသမုဒယောတိ ဗျာကတ''** န္တိ။ **ဉဘိန္နံ အပ္ပဝတ္တီ** တိ ဒုက္ခသမုဒယာနံ အပ္ပဝတ္တိနိမိတ္တံ။ **''ဒုက္ခပရိဇာနနော''**တိအာဒိ မဂ္ဂကိစ္စဒဿနံ, တေန မဂ္ဂဿ ဘာဝနတ္တောပိ အတ္ထတော ဒဿိတောတတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ န ဟိ ဘာဝနာဘိသမယေန ဝိနာ ပရိညာဘိသမယာဒယော သမ္ဘဝန္တီတိ။ သစ္စဝဝတ္ထာပနံ အပ္ပမာဒပဋိပတ္တိဘာဝတော အသမ္မောဟကလျာဏကိတ္တိသဒ္ဒါဒိနိမိတ္တတာယ ယထာ သာတိသယံ ဣဓလောကတ္ထာဝဟံ, ဇေ ယာဝ ဉာဏဿ တိက္ခဝိသဒဘာဝပ္ပတ္တိယာ အဘာဝေန နဝလောကုတ္တရဓမ္မသမ္မာပကံ န ဟောတိ, တာဝ တတ္ထ တတ္ထ သမ္ပတ္တိဘာဝေ အဘျုဒယသမ္ပတ္တိ အနုဂတမေဝ သိယာတိ ဝုတ္တံ **''ဇတံ ဣဓလောကပရလောကတ္ထနိဿိတ''** န္တိ။ **နဝလောကုတ္တရဓမ္မနိဿိတ**န္တိ နဝဝိဓမ္ပိ လောကုတ္တရဓမ္မံ နိဿာယ ပဝတ္တံ တဒဓိဂမူပါယဘာဝတော။ ယဿ္မာ သစ္စသမ္မော ဓံ ဉဒ္ဒိဿ သာသနဗြဟ္မစရိယံ ဝုဿတိ, န အညဒတ္ထံ, တဿ္မာ ဇတံ သစ္စဝဝတ္ထာပနံ ''အာဒိပဓာန''န္တိ ဝုတ္တံ ပဋ္ဌမတရံ စိတ္တေ အာဘာတဗ္ဗတော။

ပုဗ္ဗန္တသဟဂတဒိဋ္ဌိနိဿယဝဏ္ဏနာ

၁၉၁. **တံ မယာ ဗျာကတမေတ** တိ တံ မယာ တထာ ဗျာကတမေဝ, ဗျာကာတဗ္ဗံ နာမ မယာ အဗျာကတံ နတ္ထိတိ ဗျာကရဏာဝေကလ္လေန အတ္တနော ဓမ္မသုဓမ္မတာယ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတံ ဝိဘာဝေတိ။ တေနာဟ **''သီဟနာဒံ နဒန္တော''**တိ။ ပုရိမပ္ပန္နာ ဒိဋ္ဌိယော အပရာပရုပ္ပန္နာနံ ဒိဋ္ဌိနံ အဝဿယာ ဟောန္တီတိ **''ဒိဋ္ဌိယောဝ ဒိဋ္ဌိနိဿယာ''**တိ ဝုတ္တံ။ **ဒိဋ္ဌိဂတိကာ** တိ ဒိဋ္ဌိဂတိယော, ဒိဋ္ဌိပ္ပဝတ္တိယောတိ အတ္ထော။ **ဣဒမေဝ ဒဿနံ သစ္စ** န္တိ ''သဿ သတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဣဒမေဝ ဒဿနံ သစ္စံ အမောဃံ အဝိပရီတံ။ **အညေသံ ဝစနံ မောဃ**န္တိ ''အသဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဇဝမာဒိကံ အညေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဝစနံ မောဃံ တုစ္ဆံ, မိစ္ဆာတိ အတ္ထော။ န သယံ ကာတဗ္ဗောတိ **အသယံကာရောတိ** အာဟ **''အသယံကတော''**တိ, ယာဒိစ္ဆိကတ္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

၁၉၂. **အတ္ထိ ခောတိ တ္ထေ ခော-သဒ္ဒေ** ပုစ္ဆာယံ, အတ္ထိ နူတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **''အတ္ထိ ခော ဣဒံ အာဝုသော ဝုစ္စတီ''** တိအာဒိ။ **အာဝုသော ယံ တုမ္ဟေဟိ ''သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဝုစ္စ**

စတိ, ဣဒမတ္ထိ ခော ဣဒံ တစာမတ္တံ, နော နတ္ထိ, တသ္မာ တစာဝတ္ထုမတ္တတော တသ္မိ **ယံ ခော တေ ဧဝမာဟံသု “ဣဒ
မေဝ သစ္စံ မောဃံ အည”န္တိ, တံ တေသံ နာနုဇာနာမီ**တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော စ ယောဇနာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယံ ပနေတ္
ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဗ္ရဟ္မဇာလဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၃၀) ဝုတ္တမေဝ။ **ဒိဋ္ဌိပညတ္တိယာ** တိ ဒိဋ္ဌိယာ ပညာပနေ “ဧဝံ
သော ဒိဋ္ဌိ ဥပ္ပန္နာ”တိ တဿာ ဒိဋ္ဌိယာ သမုဒယတော, အတ္ထင်္ဂမတော, အဿာဒတော, အာဒီနဝတော, နိဿ
သရဏတော စ ယာထာဝတော ပညာပနေ။ အဝိပရီတဝုတ္တိယာ **သမေန ဉာဏေန သမံ** ကဥ္စိ နေဝ သမနုပဿာမိ။ **အဓိပ
ညတ္တီ**တိ အဘိညေယျဓမ္မပညာပနာ။ ယံ အဇာနန္တာ ဗာဟိရကာ ဒိဋ္ဌိပညတ္တိယေဝ အလ္လီနာတိ တဥ္စ ပညတ္တိ
တော အဇာနန္တာ ထာမသာ ပရာမာသာ အဘိနိဝိဿ ဝေါဟရန္တိ။ တေ စ ယာယံ “ဒိဋ္ဌိပညတ္တိ နာမာ”တိ ဝုတ္တာ
ဒိဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ဧဝံ ဂဟိတတာယ ဝိဘာဝနာ, တတ္ထ စ ဘဂဝတော ဥတ္တရိတရော နာမ ကောစိ နတ္ထိ, သတယမ
တ္ထော **ဗ္ရဟ္မဇာလေ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၃၀) ဝိဘာဝိတော ဧဝ။ “အဓိပညတ္တိ”တိ ဝုတ္တာ ပန ဝိဘာဝိယမာနာ လောက
ဿ နိဗ္ဗိဒါဟေတုဘာဝေန ဗဟုလီကာရာတိ တဿာ ဝသေန ဘဂဝတ အနုတ္တရဘာဝံ ပဝေဒေန္တော ‘နေဝ အတ္တနာ
သမသမံ သမနုပဿာမီ’တိ သီဟနာဒံ နဒီ”တိ ကေစိ။ အဋ္ဌကထာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၉၂) ပန “ယဥ္စ ဝုတ္တံ ‘ပညတ္တိ
ယာ’တိ ယဥ္စ ‘အဓိပညတ္တိ’တိ , ဥဘယမေတံ အတ္ထတော ဧက”န္တိ “ဣဓ ပန ပညတ္တိယာတိ ဧတ္တာပိ ပညတ္တိ
စေဝ အဓိပညတ္တိ စ အဓိပ္ပေတာ, အဓိပညတ္တီတိ ဧတ္တာပိ”တိ စ ဝုတ္တာ, ဥဘယတ္ထာပိ ဝသေနေတ္ထ ဘဂဝတ သီ
ဟနာဒံ နဒီတိ ဝိညာယတိ။ **ဥဘယံ ပေတံ အတ္ထတော ဧက** န္တိ စ ပညတ္တိဘာဝသာမညံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ဘေဒာ
ဘာဝတော။ တေနာဟ **“ဘေဒတော ဟိ”**တိအာဒိ။ **ခန္ဓပညတ္တီ** တိ ခန္ဓာနံ “ခန္ဓာ”တိ ပညာပနာ ဒဿနာ ပကာသနာ ဌပ
နာ နိက္ခိပနာ။ “အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ပညာပေတိ ပဋ္ဌပေတီ”တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀, ၉၇) အာဂတဋ္ဌာနေ ဟိ ပညာပနာ ဒဿ
သနာ ပကာသနာ **ပညတ္တိ** နာမ, “သုပညတ္တံ မဥ္စပီဌ”န္တိ (ပာရာ. ၂၆၉) အာဂတဋ္ဌာနေ ဌပနာ နိက္ခိပနာ **ပညတ္တိ**
နာမ, ဣဓ ဥဘယမ္ပိ ယုဇ္ဇတိ။

ဒိဋ္ဌိနိဿယပဋိသံယုတ္တဝဏ္ဏနာ

၁၉၆. ပဇဟနတ္ထ န္တိ အစ္စန္တာယ ပဋိနိဿဇ္ဇနတ္ထံ။ ယသ္မာ တေန ပဇဟနေန သဗ္ဗေ ဒိဋ္ဌိနိဿယာ သမ္
မဒေဝ အတိက္ကန္တာ ဟောန္တိ ဝီတိက္ကန္တာ, တသ္မာ **“သမတိက္ကမာယာတိ တဿေဝ ဝေဝစန”** န္တိ အတ္ထော။ န
ကေဝလံ သတိပဋ္ဌာနာ ကထိတမတ္တာ, အထ ခော ဝေနေယျသန္တာနေ ပတိဋ္ဌာပိတာတိ ဒဿေတုံ “ဒေသိတာ”တိ ဝ
တွာ “ပညတ္တာ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“ဒေသိတာတိ ကထိတာ။ ပညတ္တာတိ ဌပိတာ”** တိ။ ဣဓာနိ သတိပဋ္ဌာန
ဒေသနာယ ဒိဋ္ဌိနိဿယာနံ ဧကန္တိကံ ပဟာနာဝဟဘာဝံ ဒဿေတုံ **“သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယ ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တ
တ္ထ သတိပဋ္ဌာနဘာဝနာယာတိ ဣမိနာ တေသံ ဘာဝနာယ ဧဝ နေသံ ပဟာနံ, ဒေသနာ ပန တဒုပနိဿယဘာဝတော
တထာ ဝုတ္တာတိ ဒဿေတိ။ သေသံ သဗ္ဗံ သုဝိညေယျမေဝါတိ။

ဟသာဒိကသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၇. လက္ခဏသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၁၉၉. အဘိနီဟာရာဒိဂုဏမဟတ္တေန မဟန္တော ပုရိသောတိ **မဟာပုရိသော,** သော လက္ခီယတိ ဧတေဟီတိ **မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ**။ တံ မဟာပုရိသံ ဗျဉ္ဇယန္တိ ပကာသေန္တီတိ **မဟာပုရိသဗျဉ္ဇနာနိ**။ မဟာပုရိသော နိမီယတိ အနုမီယတိ ဧတေဟီတိ **မဟာပုရိသနိမိတ္တာနိ**။ တေနာဟ **“အယံ။ပေ။ ကာရဏာနီ”**တိ။

၂၀၀. ဓာရေန္တီ တိ လက္ခဏပာဌံ ဓာရေန္တိ, တေန လက္ခဏာနိ တေ သရူပတော ဇာနန္တိ, န ပန သမုဋ္ဌာနတောတိ ဒဿေတိ။ တေနာဟ **“နော စ ခော”**တိအာဒိ, တေန အနညသာဓာရဏမေတံ, ယဒိဒံ မဟာပုရိသလက္ခဏာနံ ကာရဏဝိဘာဝနန္တိ ဒဿေတိ။ **ကသ္မာ အာဟာ** တိ ယထာဝုတ္တဿ သုတ္တဿ သမုဋ္ဌာနကာရဏံ ပုစ္ဆတိ, အာစရိယော “အဋ္ဌုပ္ပတ္တိယာ အနုရူပတ္တာ”တိ ဝတွာ တမေဝဿ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“သာ ပနာ”**တိအာဒိမာဟ။ **သဗ္ဗဟာလိဖုလ္လော** တိ သဗ္ဗသော သမန္တတော ဝိကသိတပုပ္ဖော။ ဝိကသနမေဝ ဟိ ပုပ္ဖဿ နိပ္ဖတ္တိ။ **ဟာရိစ္ဆတ္တကော ဝိယာ**တိ အနုဿဝလဒ္ဓမတ္တံ ဂဟေတွာ ဝဒန္တိ။ **ဥပ္ပဇ္ဇတီ** တိ လဗ္ဘတိ, နိဗ္ဗတ္တတီတိ အတ္ထော။

ယေန ကမ္မေနာ တိ ယေန ကုသလကမ္မုနာ။ **ယံ နိဗ္ဗတ္တ** န္တိ ယံ ယံ လက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တံ။ **ဒဿနတ္ထ** န္တိ တဿ တဿ ကုသလကမ္မဿ သရူပတော, ကိစ္စတော, ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသတော, ပစ္စယတော, ဖလဝိသေသတော စ ဒဿနတ္ထံ, ဧတေနေဝ ပဋိဟဋ္ဌိယာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနံ လက္ခဏာနံ အသမုဒ္ဒေသကာရဏဝိဘာဝနာယ ကာရဏံ ဒီပိတံ ဟောတိ သမာနကာရဏာနံ လက္ခဏာနံ ဧကဇ္ဈံ ကာရဏဒဿနဝသေနဿ ပဝတ္တတ္တာ။ **ဝေမာဟာ**တိ “ဗာဟိရကာပိ ဣသယော ဓာရေန္တီ”တိအာဒိနာ ဣမိနာ ဣမိနာ ပကာရေန အာဟ။

သုပ္ပတိဋ္ဌိတပာဒတာလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၀၁. “ပုရိမံ ဇာတိန္တိ ပုရိမာယံ ဇာတိယံ, ဘုမ္မတ္ထေ ဧတံ ဥပယောဂဝစန”န္တိ ဝဒန္တိ။ “ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓသန္တာနေ ဌိတော”တိ ဝစနတော အစ္စန္တသံယောဂေ တ ဥပယောဂဝစနံ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ ဇာတိယံ မဟာသတ္တော ပုညကမ္မံ ကာတုံ အာရဘတိ, အာရဘတော ပဋ္ဌာယ အစ္စန္တမေဝ တတ္ထ ပုညကမ္မပ္ပသုတော ဟောတိ။ တေနာဟ “ဒဠှသမာဒာနော”တိအာဒိ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ “ဇာတီ”တိ ဝုတ္တာ** ခန္ဓဝိနိမုတ္တာယ ဇာတိယာ အဘာဝတော, နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏဿ စ ဝိကာရဿ ဣဓ အနုပယုဇ္ဇနတော။ **ဇာတဝသေနာ**တိ ဇာယနဝသေန။ **“တထာ”**တိ ဣမိနာ “ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ”တိ ဣမံ ပဒံ ဥပသံဟရတိ။ **ဘဝနဝသေနာ**တိ ပစ္စယတော နိဗ္ဗတ္တနဝသေန။ **နိဝုတ္ထဝသေနာ** တိ နိဝုသိတတာဝသေန။ **အာလယဋ္ဌေနာ** တိ အာဝသိတဘာဝေန။ နိဝုတ္ထာ ဟိ နိကေတတ္ထော။

တတ္ထာ တိ ဒေဝလောကာဒိမှိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဧကစ္စံ တိရစ္ဆာနယောနိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **န သုကရ**န္တိ ဒေဝဂတိယာ ဧကန္တသုခတာယ, ဒုဂ္ဂတိယာ ဧကန္တဒုက္ခတာယ, ဒုက္ခဗဟုလတာယ စ ပုညကိရိယာယ ဩကာသော န သုလဘရူပေ ပစ္စယသမတယဿ ဒုလ္လဘဘာဝတော, ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စ သာ ဥဠာရာ, ဝိပုလာ စ န ဟောတီတိ ဂတိဝသေနာပိ ခေတ္တဝိသေသတာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ “တိရစ္ဆာနဂတေ အနံ ဒတွာ သတဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ, ပုထုဇ္ဇနဒုဿီလေ အနံ ဒတွာ သဟဿဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပာဋိကင်္ခိတဗ္ဗာ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၇၉) ဝစနတော ။ မနုဿဂတိယာ ပန သုခဗဟုလတာယ ပုညကိရိယာယ ဩကာသော သုလဘရူပေ ပစ္စယသမတယဿ စ ယေဘုယျေန သုလဘဘာဝတော။ ယဉ္စ တတ္ထ ဒုက္ခံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တမ္ပိ ဝိသေသတော ပုညကိရိယာယ ဥပနိဿယော ဟောတိ, ဒုက္ခူပနိသာ သဒ္ဓါတိ။ ယထာ ဟိ အယောဃနေန သတ္တကေ နိပ္ဖာဒိယမာနေ တဿ ဧကန္တတော အဂ္ဂိမှိ တာပနံ, ဥဒကေန တ တေမနံ ဆေဒနကိရိယာသမတ္ထတာယ န ဝိသေသပစ္စယော, တာပေတွာ ပန သမာနယောဂတော ဥဒကတေမနံ တဿာ ဝိသေသပစ္စယော, ဧဝမေဝ သတ္တသန္တာနဿ ဧကန္တဒုက္ခသမင်္ဂိတာ ဒုက္ခဗဟုလတာ ဧကန္တသုခသမင်္ဂိတာ သုခဗဟုလတာ စ ပုညကိရိယာသမတ္ထတာယ န ဝိသေသပစ္စယော, သတိ ပန သမာနယောဂတော ဒုက္ခသန္တာပနေ, သုခုမဗျူဟနေ စ လဒ္ဓူပနိဿယာ ပုညကိရိယာ သမတ္ထတာယ သမ္ဘဝတိ, တထာ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ပုညကိရိယာ မဟာဇုတိကာ မဟာဝိပ္ဖာရာ ပ

ဋ္ဌိပက္ခစ္ဆေဒနသမတ္ထာ ဟောတိ။ တသ္မာ မနုဿဘာဝေ ပုညကိရိယာယ ဝိသေသပစ္စယော။ တေန ဝုတ္တံ **“တတ္ထ**
ထ န သုကရံ, မနုဿဘူတသ္သေဝ သုကရ”န္တိ။

အထ “မနုဿဘူတဿာ”တိ ဧတ္ထ ကော ဝစနတ္ထော? “မနဿ ဥဿန္နတာယ **မနုဿာ** တိ, သူရဘာဝ
သတိမန္တတာဗြဟ္မစရိယယောဂ္ယတာဒိဂုဏဝသေန ဥပစိတမနကာ ဥက္ကဋ္ဌဂုဏစိတ္တာတိ အတ္ထော။ ကေ ပန တေ? ဇ
မ္ဗုဒီပဝာသိနော သတ္တဝိသေသာ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

‘တီဟိ, ဘိက္ခဝေ, ဌာနေဟိ ဇမ္ဗုဒီပကာ မနုဿာ ဥတ္တရကုရုကေ စ မနုဿေ အဓိဂ္ဂဏှန္တိ ဒေဝေ စ
တာဝတိံသေ။ ကတမေဟိ တီဟိ? သူရာ သတိမန္တော ဣဓ ဗြဟ္မစရိယဝါသော’တိ (အ. နိ. ၉.၂၁; ကထာ. ၂၇၁)။

တထာ ဟိ ဗုဒ္ဓါ ဘဂဝန္တော, ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, အဂ္ဂသာဝကာ , မဟာသာဝကာ, စက္ကဝတ္တိနော, အညေ စ မဟာနု
ဘာဝါ သတ္တာ တတ္ထေဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေ ဟိ သမာနရူပာဒိတာယ ပန သဒ္ဓိံ ပရိတ္တဒီပဝါသီဟိ ဣတရမဟာဒီပဝါ
သိနောပိ မနုဿာ တွေဝ ပညာယိံသူ”တိ ကေစိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ “လောဘာဒီဟိ, အလောဘာဒီဟိ စ သဟိတဿ
မနဿ ဥဿန္နတာယ **မနုဿာ။** ယေ ဟိ သတ္တာ မနုဿဇာတိကာ, တေသု ဝိသေသတော လောဘာဒယော,
အလောဘာဒယော စ ဥဿန္နာ, တေ လောဘာဒိဥဿန္နတာယ အပာယမဂ္ဂံ, အလောဘာဒိဥဿန္နတာယ သုဂတိမဂ္
ဂံ, နိဗ္ဗာနဂါမိမဂ္ဂဉ္စ ပရိပူရေန္တိ, တသ္မာ လောဘာဒီဟိ, အလောဘာဒီဟိ စ သဟိတဿ မနဿ ဥဿန္နတာယ ပ
ရိတ္တဒီပဝါသီဟိ သဒ္ဓိံ စတုဒီပဝါသိနော သတ္တဝိသေသာ မနုဿာတိ ဝုစ္စန္တီ”တိ။ လောကိယာ ပန “မနုနော အပစ္စ
ဘာဝေန **မနုဿာ”** တိ ဝဒန္တိ။ **မနု** နာမ ပဌမကပ္ပိကော လောကမရိယာဒာယ အာဒိဘူတော သတ္တာနံ ဟိတာဟိတဝိဓာယ
ကော ကတ္တဗ္ဗာကတ္တဗ္ဗတာသု နိယောဇနတာဝသေန ပိတုဋ္ဌာနိယော, ယော သာသနေ “မဟာသမ္မတော”တိ ဝုစ္
စတိ အမ္ဟာကံ မဟာဗောဓိသတ္တော, ပစ္စက္ခတော, ပရမ္ပရာ စ တဿ ဩဝါဒါနုသာသနိယံ ဌိတာ သတ္တာ ပုတ္တသ
ဒိသတာယ “မနုဿာ, မာနုသာ”တိ စ ဝုစ္စန္တိ။ တတော ဧဝ ဟိ တေ “မာနဝါ, မနုဇာ”တိ စ ဝောဟရီယန္တိ။ **မနုဿ**
ဘူတဿာတိ မနုဿေသု ဘူတဿ ဇာတဿ, မနုဿဘာဝံ ဝါ ပတ္တဿာတိ အတ္ထော။ အယဉ္စ နယော လော
ကိယမဟာဇနဿ ဝသေန ဝုတ္တော။ မဟာဗောဓိသတ္တာနံ ပန သန္တာနဿ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ကုသလဓမ္မပ
ဋိပတ္တိယံ သမ္မဒေဝ အဘိသင်္ခတတ္တာ တေသံ သုဂတိယံ, အတ္တနော ဥပ္ပဇ္ဇနဒုဂ္ဂတိယဉ္စ နိဗ္ဗတ္တာနံ ကုသလကမ္
မံ ဂရုတရမေဝါတိ ဒဿေတုံ **“အကာရဏံ ဝါ ဧတ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဧဝရူပေ အတ္တဘာဝေတိ ဟတ္ထိအာဒိအတ္တဘာဝေ။ **ဌိတေန ကတကမ္မံ န သက္ကာ သုခေန ဒီပေတုံ** လောကေ အပ္ပ
ညာတရူပတ္တာ။ **သုခေန ဒီပေတုံ** “အသုကသ္မိံ ဒေသေ အသုကသ္မိံ နဂရေ အသုကော နာမ ရာဇာ, ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ
ဣမံ ကုသလကမ္မံ အကာသီ”တိ ဧဝံ သုဝိညာပယဘာဝတော။ **ထိရဂ္ဂဟဏော** တိ အသိထိလဂ္ဂါဟီ ထာမပ္ပတ္တဂ္ဂဟ
ဏော။ **နိစ္စလဂ္ဂဟဏော** တိ အစဉ္စလဂ္ဂါဟီ တတ္ထ ကေနစိပိ အသံဟာရိယော ။ **ပဋိကုဋ္ဋတီ**တိ သံကုဋ္ဋတိ, ဇိဂုစ္ဆနဝသေ
န ဝိဝဋ္ဋတိ တ။ **ပသာရိယတီ**တိ ဝိတ္ထတံ ဟောတိ ဝေပုလ္လံ ဟာပုဏာတိ။

တဝေသော မဟာသမုဒ္ဒသဒိသော တိ ဧသော ဥဒကောဃော တေဝ မဟာသမုဒ္ဒသဒိသော။

ဒီယတိ ဧတေနာတိ **အန္နံ,** ပရိစ္စာဂစေတနာ။ **ဒိယျနဝသေနာ** တိ ဒေယျဓမ္မဿ ပရိယတ္တံ ကတွာ ပရိစ္စဇနဝ
သေန **အန္နံ။ သံဝိဘာဂကရဏဝသေနာ**တိ တဿေဝ အတ္တနာ သဒ္ဓိံ ပရဿ သံဝိဘဇနဝသေန **သံဝိဘာဂေ,** တထာပဝ
တ္တာ စေတနာ။ **သီလသမာအနေ**တိ သီလဿ သမ္မဒေဝ အာအနေ, ဂဟဏေ ပဝတ္တနေတိ အတ္ထော။ တံ ပဝတ္တိကာ
လေန ဒဿေန္တော **“ပူရဏကာလေ”**တိ အာဟ။ မာတု ဟိတော မတ္တေယျော, ယဿ ပန ဓမ္မဿ ဝသေန သော
“မတ္တေယျော”တိ ဝုစ္စတိ, သော **မတ္တေယျတာ** တိ အာဟ **“မာတု ကာတဗ္ဗဝတ္တေ”** တိ။ ဧသေဝ နယော **“ပေ**
တ္တေယျတာယာ”တိအာဒီသု။ **အညတရညတရေသူ**တိ အညမညဝိသိဋ္ဌေသု အညေသု, တေ ပန ကုသလဘာဝေန ဝုတ္
တာ ကုသလာတိ အာဟ **“ဧဝရူပေသူ”**တိ။ **အဓိကုသလေသူ**တိ အဘိဝိသိဋ္ဌေသု ကုသလေသု, သာ ပန အဘိဝိသိဋ္ဌတာ ဥ
ပာအယုပာအယ ဟောတိ။ ယံ ပနေတ္ထ ဥက္ကံသဂတံ အဓိကုသလံ, တဒုက္ကံသနယေန ဣဓာဓိပ္ပေတန္တိ တံ ဒဿေ
တုံ **“အတ္ထိ ကုသလာ, အတ္ထိ အဓိကုသလာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နနု ပညာပာရမိသင်္ဂဟဉာဏသမ္ဘာရဘူတာ ကုသလာ ဓ
မ္မာ နိပ္ပရိယာယေန သဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘပစ္စယာ ကုသလာ နာမ, ဣမေ ပန မဟာပုရိသလက္ခဏနိဗ္ဗတ္တကာ ပုည

သမ္ဘာရဘူတာ ကသ္မာ တထာ ဝုတ္တာတိ? သဗ္ဗေသမ္ပိ မဟာဗောဓိသတ္တသန္တာနဂတာနံ ပါရမိဓမ္မာနံ သဗ္ဗညုတညာဏပဋိလာဘပစ္စယဘာဝတော။ မဟာဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ ဟိ မဟာပုရိသော ယံ ကိဉ္စိ ပုညံ ကရောတိ, သဗ္ဗံ တံ သမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂမာယေဝ ပရိဏာမေတိ။ တထာ ဟိ သသမ္ဘာရာဇ္ဈာသော, ဒီဃကာလာဇ္ဈာသော, နိရန္တရာဇ္ဈာသော, သက္ကစ္စာဇ္ဈာသောတိ စတ္တာရော အဇ္ဈာသာ စတုရဓိဋ္ဌာနပရိပူရိတသမ္ဗန္ဓာ အနုပုဗ္ဗေန မဟာဗောဓိဋ္ဌာနာ သမ္ပဇ္ဇန္တိ။

သကိမ္ပိ တိ **ပိ**-သဒ္ဒေန အနေကတရမ္ပိ ကတံ ဝိဇာတိယေန အန္တရိတံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အဘိဏှပါကရဏေနာ**တိ ဗဟုလီကာရေန။ **ဥပစိတ**န္တိ ဥပရူပရိ ဝဍ္ဎိတံ။ **ပိဏ္ဍိကတ** န္တိ ပိဏ္ဍသော ကတံ။ **ရာသီကတ**န္တိ ရာသိဘာဝေန ကတံ။ အနေကက္ခတ္တုဉ္ဟိ ပဝတ္တိယမာနံ ကုသလကမ္မံ သန္တာနေ တထာလဒ္ဓပရိဘာဝနံ ပိဏ္ဍီဘူတံ ဝိယ, ရာသီဘူတံ ဝိယ စ ဟောတိ။ ဝိပါကံ ပတိ သံဟစ္စကာရိဘာဝတ္တာ **စက္ကဝါဠံ အတိသမ္ဗာဓံ ဘဝဂ္ဂံ အတိနီစံ,** သစေ ပနေ တံ ရူပံ သိယာတိ အဓိပ္ပါယော။ **ဝိပုလတ္တာ** တိ မဟန္တတ္တာ။ ယသ္မာ ပန တံ ကမ္မံ မေတ္တာကရုဏာသတိသမ္ပဇညာဟိ ပရိဂ္ဂဟိတတာယ ဒူရသမုဿာရိတံ ပမာဏကရဏဓမ္မန္တိ ပမာဏရဟိတတာယ ‘‘အပ္ပမာဏ’’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, တသ္မာ **“အပ္ပမာဏတ္တာ”** တိ ဝုတ္တံ။

အဓိဘဝတီတိ ဖလဿ ဥဠာရဘာဝေန အဘိဘုယျ တိဋ္ဌတိ။ အတ္တတော ပဏီတပဏီတာနံ ဘောဂါနံ ပဋိလာဘော ဟောတီတိ အာဟ **“အတိရေကံ လဘတီ”**တိ။ **အဓိဂဏှာတီ** တိ ဝိန္ဒတိ, နိဗ္ဗတ္တမာနောဝ တေန သမန္နာဂတော ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဧကဒေသေန အဖုသိတွာ သဗ္ဗပ္ပဒေသေဟိ ဖုသနတော သဗ္ဗပ္ပဒေသေဟိ ဖုသန္တိယော ဧတေသံ ပါဒတလာနံ သန္တီတိ **“သဗ္ဗာဝန္တေဟိ ပါဒတလေဟီ”** တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ နိက္ခိပနေ သဗ္ဗေ ပါဒတလပ္ပဒေသာ သံဟစ္စကာရိနော အနိန္နတာယ သမဘာဝတော, ဧဝံ ဥဒ္ဓရဏေပီတိ ဝုတ္တံ **“သမံ ဖုသတိ, သမံ ဥဒ္ဓရတီ”** တိ။ ဣဒါနိ ဣမဿ မဟာပုရိသလက္ခဏဿ သမဓိဂမေန လဒ္ဓဗ္ဗနိဿန္ဒဖလဝိဘာဝနမုခေန အာနုဘာဝံ ဝိဘာဝေတုံ **“သစေပိ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **နရက**န္တိ အာဝါဋံ။ **အန္တော ပဝိသတိ** သမဘာဝပတ္တိယာ။ **“စက္ကလက္ခဏေန ပတိဋ္ဌာတဗ္ဗဋ္ဌာန”**န္တိ ဣဒံ ယံ ဘူမိပ္ပဒေသံ ပါဒတလံ ဖုသတိ, တတ္ထ စက္ကလက္ခဏမ္ပိ ဖုသနဝသေန ပတိဋ္ဌာတီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ တဿ ပန တထာ ပတိဋ္ဌာနံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတာယ ဧတေတိ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတာယ အာနုဘာဝကိတ္တနေ ‘‘လက္ခဏန္တရာနယနံ ကိမတ္ထိယ’’န္တိ န စိန္တေတဗ္ဗံ။ **သီလတေဇေနာ**တိ သီလပ္ပဘာဝေန။ **ပုညတေဇေနာ**တိ ကုသလပ္ပဘာဝေန။ **ဓမ္မတေဇေနာ**တိ ဉာဏပ္ပဘာဝေန။ တီဟိပိ ပဒေဟိ ဘဂဝတော ဗုဒ္ဓဘူတဿ ဓမ္မာ ဂဟိတာ, **“ဒသန္နံ ပါရမီန”**န္တိ ဣမိနာ ဗုဒ္ဓကရဓမ္မာ ဂဟိတာ။

၂၀၂. **မဟာသမုဒ္ဒောဝ သီမာ** သဗ္ဗဘူမိဿရဘာဝတော။ **“အခိလမနိမိတ္တမကဏ္ဋက”** န္တိ တီဟိပိ ပဒေဟိ ထေယျာဘာဝောဝ ဝုတ္တောတိ အာဟ **“နိစ္စောရ”** န္တိအာဒိ ။ **ခရသမ္ဖဿဋ္ဌေနာ** တိ ဃဋ္ဋနေန ဒုက္ခသမ္ဖဿဘာဝေန ခိလာတိ။ **ဥပဒ္ဒဝပစ္စယဋ္ဌေနာ** တိ အနတ္ထဟေတုတာယ **နိမိတ္တာ** တိ။ **“အခိလ”**န္တိအာဒိနာ ဧကစာရီဟိ စောရာဘာဝေါ ဝုတ္တော, **“နိရဗ္ဗုဒ”** န္တိ ဣမိနာ ပန ဂဏဗန္ဓဝသေန ဝိစရဏစောရာဘာဝေါ ဝုတ္တောတိ ဒဿေတုံ **“ဂုမ္ဗံ ဂုမ္ဗံ ဟုတွာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဝိက္ခမ္ဘနီယော** တိ န ဝိဗန္ဓနီယော ဧကေနပိ အပ္ပဋိဗာဟနီယော ဌာနတော အနိက္ကမနီယော။ ပဋိပက္ခံ အနိဋ္ဌံ အတ္တေတီတိ **ပစ္စတ္ထိကော,** ဧတေန ပါကဋဘာဝေန ဝိရောဓံ အကရောန္တော ဝေရိပုဂ္ဂလော ဝုတ္တော။ ပဋိဝိရုဒ္ဓော အမိတ္တော **ပစ္စာမိတ္တော,** ဧတေန ပါကဋဘာဝေန ဝိရောဓံ ကရောန္တော ဝေရိပုဂ္ဂလော ဝုတ္တော။ **ဝိက္ခမ္ဘေတုံ နာသက္ခိံသု,** အညဒတ္ထု သယမေဝ ဝိဃာတဗ္ယသနံ ပါပုဏိံသု စေဝ သာဝကတ္တဉ္စ ပဝေဒေသုံ။

“ကမ္မ”န္တိအာဒီသု **ကမ္မံ နာမ** ဗုဒ္ဓဘာဝံ ဥဒ္ဒိဿ ကတူပစိတော လက္ခဏသံဝတ္တနိယော ပုညသမ္ဘာရော။ တေနာဟ **“သတသဟဿကပ္ပာဓိကာနီ”** တိအာဒိ။ **ကမ္မသရိက္ခကံ နာမ** တဿေဝ ပုညသမ္ဘာရဿ ကာရဏကာလေ ကေနစိ အကမ္ပနီယဿ ဒဠှာဝဋ္ဌိတဘာဝဿ အနုစ္ဆဝိကော သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတာသင်္ခါတဿ လက္ခဏဿ ပရေဟိ အဝိက္ခမ္ဘနီယတာယ ဉာပကနိမိတ္တဘာဝေ, သွာယံ နိမိတ္တဘာဝေ တဿေဝ လက္ခဏဿာတိ အဋ္ဌကထာယံ **“ကမ္မသရိက္ခကံ နာမ။ပေ။ မဟာပုရိသလက္ခဏ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဌာနဂမနေသု ပါဒါနံ ဒဠှာဝဋ္ဌိတဘာဝေ **လက္ခဏံ နာမ။** ပါဒါနံ ဘူမိယံ သမံ နိက္ခိပနံ, ပါဒတလာနံ သဗ္ဗဘာဂေဟိ ဖုသနံ, သမမေဝ ဥဒ္ဓရဏံ, တသ္မာ သုဋ္ဌု သမံ သဗ္ဗဘာဂေဟိ ပတိဋ္ဌိတာ ပါဒါ ဧတဿာတိ **သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒော,** တဿ ဘာဝေါ **သုပ္ပတိဋ္ဌိတပါဒတာ** တိ ဝုစ္စတိ လက္ခဏံ။ သုဋ္ဌု သမံ ဘူမိယာ ဖုသနေနေဝ ဟိ နေသံ တတ္ထ ဒဠှာဝဋ္ဌိတဘာဝေ သိဒ္ဓေ, ယံ ‘‘ကမ္မသရိက္ခက’’န္တိ

ဝုတ္တံ။ **လက္ခဏာနိသံသောတိ** လက္ခဏာပဋိလာဘဿ ဥဒ္ရယော, လက္ခဏာသံဝတ္တနိယဿ ကမ္မဿ အာနိသံသဖလန္တိ အတ္ထော။ နိဿန္ဒဖလံ ပန ဟေဋ္ဌာ ဘာဝိတမေဝ။

၂၀၃. **ကမ္မာဒိဘေဒေ** တိ ကမ္မကမ္မသရိက္ခကလက္ခဏ လက္ခဏာနိသံသဝိသညိတေ ဝိဘာဂေ။ **ကထာဗန္ဓံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ,** အတ္ထော ပန အပုဗ္ဗံ နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဟေရာဏကတ္ထေရာ** တိ အဋ္ဌကထာစရိယာ။ **ဝဏ္ဏနာကထာ**တိ ထောမနာကထာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဂဟေတွာ ထောမနာဝသေန ပဝတ္တတ္တာ။ **အပရဘာဂေ ထေရာ** နာမ ဟဋ္ဌိ, အဋ္ဌကထဥ္စ ပောတ္ထကာရောပနဝသေန သမာဂတာ မဟာထေရာ, ယေ သာဋ္ဌကထံ ပိဋကတ္တယံ ပောတ္ထကာရုဠှံ ကတွာ သဒ္ဓမ္မံ အဒ္ဓနိယံ စိရဋ္ဌိတိကံ အကံသု။ **ကေပဒိကောတိ "ဒဋ္ဌဟသမာအနော အဟောသီ"**တိအာဒိဟဋ္ဌေ ကေကေပဒက ဟီ။ **အတ္ထုဒ္ဓါရော** တိ တဒတ္ထဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ကထာဗန္ဓဝသေန ဥဒ္ဓရဏတော အတ္ထုဒ္ဓါရဘူတော, တ ယိဒံ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတပဒါနိ ဂဟေတွာ ကထာဗန္ဓဝသေန တဒတ္ထဝိစာရဏဘာဝဒဿနံ, န ပန ဓမ္မဘဏ္ဍာကရိကေန ဌ ပိတဘာဝပဋိက္ခိပနတ္ထံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကုသလဓမ္မာနံ ဝစီသစ္စဿ ဗဟုကာရတံ, တပ္ပဋိပက္ခဿ စ မုသာတဒဿ မဟာသာဝဇ္ဇတံ ဒဿေတုံ အနန္တရမေဝ ကုသလကမ္မပထဓမ္မေ ဝဒန္တောပိ တတော ဝစီသစ္စံ နီဟရိတွာ ကထေတိ **သစ္စေ** တိ တ သန္နိဓာနေဝ "ဓမ္မေ"တိ ဝုစ္စမာနာ ကုသလကမ္မပထဓမ္မာ ဧဝ ယုတ္တာတိ ဝုတ္တံ **"ဓမ္မေတိ ဒသကုသလကမ္မပထဓမ္မေ"** တိ။ ကေဗလီဗ ဒ္ဒညာယေန တ တ္ထေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဣန္ဒြိယဒမနေ** တိ ဣန္ဒြိယသံဝရေ။ ကုသလကမ္မပထဂ္ဂဟဏေနဿ တရိတ္တသီလမေဝ ဂဟိတန္တိ ဣတရမ္ပိ သင်္ဂဟေတွာ ဒဿေတုံ သံယမဿေဝ ဂဟဏံ ကတန္တိ **"သံယမေတိ သီလသံယမေ"**တိ ဝုတ္တံ။ **သုစိ** ဝုစ္စတိ ပုဂ္ဂလော ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန, တံ **သောစေယျံ,** ကာယသုစရိတာဒိ။ ဧ တဿေဝ ဟိ ဝိဘာဂဿ ဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ပုန ဝုတ္တံ, မနောသောစေယျဂ္ဂဟဏေန တ ဗျာနာဒိဥတ္တ ရိမနုဿဓမ္မာနမ္ပိ သင်္ဂဏှနတ္ထံ **သောစေယျ** ဂ္ဂဟဏံ။ **အာလယဘူတ**န္တိ သမထဝိပဿနာနံ အဓိဋ္ဌာနဘူတံ။ **ဥပေါသထကမ္မ**န္တိ ဥပေါသထဒိဝသေ သမာဒိယိတွာ သမာစရိတဗ္ဗံ ပုညကမ္မံ **ဥပေါသထော** သဟာစရဏဉာယေန။ **"အဝိဟိံသာယာတိ သတ္တာနံ အဝိဟေဌနာယာ"**တိ ဝဒန္တိ, တံ ပန သီလဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတံ။ တသ္မာ **အဝိဟိံသာယာ** တိ ကရုဏာယာတိ အတ္ထော။ **အဝိဟိံသာ**ဂ္ဂဟဏေနေဝ စေတ္ထ အပ္ပမညာသာမညေန စတ္တာရောပိ ဗြဟ္မဝိဟာရာ ဥပစာရာဝတ္ထာ ဂဟိတာ လက္ခဏဟာရနယေန။ **သကလ**န္တိ အနဝသေသံ ပရိပုဏ္ဏံ။ ဧဝမေတ္ထ ကာမာဝစရတ္တ ဘာဝပရိယာပန္နတ္တာ လက္ခဏဿ တံသံဝတ္တနိကကာမာဝစရကုသလဓမ္မာ ဧဝ ဟရမိတာသင်္ဂဟပုညသမ္မာရဘူ တကာယသုစရိတာဒီဟိ ဒ္ဒတဒသဏ ဝိဘတ္တာ ဧဝ။ ကထာယံ "သစ္စေ"တိအာဒိနာ ဒသဏ သင်္ဂယှဟ ဒဿိတာ။ သေ န ယော သေသလက္ခဏေပိ။

အံနုဘီတိ ကထာသုခတ္ထံ အကာရံ သာနုနာသိကံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ဗုဒ္ဓနာနိ လက္ခဏာနိ အာစိက္ခန္တီတိ **ဝေယဉ္ဇနိကာ။ ဝိက္ခမ္ဘေတဗ္ဗ** န္တိ ပဋိဗာဟိတဗ္ဗံ **တဿာ** တိ မဟာပုရိသဿ, **တဿ** တ မဟာပုရိသလက္ခဏဿ။ လက္ခဏသီသေန စေတ္ထ တံသံဝတ္တနိကပုညသမ္ဘာရော ဝုစ္စတိ။

ဟဒတလစက္ကလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၀၄. **ဘယံ** နာမ ဘီတိ, တံ ပန ဥဗ္ဗိဇ္ဇနာကာရေန, ဥတ္တသနာကာရေန စ ပဝတ္တိယာ ဒုဝိဓန္တိ အာဟ **"ဥဗ္ဗေဂဘာ ယဉ္စေဝ ဥတ္တာသဘယဉ္စာ"**တိ။ တဒုဘယမ္ပိ ဘယံ ဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အပနူဒိတာ** တိ ယထာ စောရာဒယော ဝိလုပ္ပနဗန္ဓနာဒီနိ ပရဿ န ကရောန္တိ, ကတဉ္စ ပစ္စာဟရဏာဒိနာ ပဋိဟကတိကံ ဟောတိ, ဧဝံ ယထာ စ စဏ္ဍဟတ္ထိအာဒယော ဒူရတော ပရိဝဇ္ဇိတာ ဟောန္တိ, အပရိဝဇ္ဇိတေ တဿ ယထာ ဌာနေ ဌိတေဟိ အဘိဘာတေ န ဟောတိ, ဧဝံ အပနူဒိတာ။ **အတိတပေတီ**တိ အတိက္ကာမေတိ။ **တံ ဌာန**န္တိ တံ သာသင်္ကဋ္ဌာနံ။ **အသက္ကောန္တာန**န္တိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ, အသက္ကောန္တေတိ အတ္ထော။ **အသက္ကောန္တာန** န္တိ တ အနာဒရေ သာမိဝစနံ။ သဟ ပရိတရေနာတိ **သပရိတရံ။** တတ္ထ ကိဉ္စိ ဒေယျဓမ္မံ ဒေန္တော ယအာ တဿ ပရိတရဘာဝေန အည မ္ပိ ဒေယျဓမ္မံ ဒေတိ, ဧဝံ တဿ တံ အနုမယံ ပုညံ သပရိတရံ နာမ ဟောတိ။

တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေတုံ **“တတ္ထ အန္န”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယထာ ဒေယျဓမ္မံ တဿ အန္န အနဿ ပရိတရော, ဧဝံ တဿ သက္ကစ္စကရဏံ ပီတိ ဒဿေန္တော **“အထ ခော”**တိအာဒိမာဟ။ ယာဂုဘတ္တံ ဒတ္တဝ အအာသီတိ ယောဇနာ။ သေ နယော က္လတော ပရတောပိ။ **သုတ္တံ ဝဋ္ဋေတီ** တိ စီဝရဿ သိဗ္ဗနသုတ္တကံ ဒုဝဋ္ဋတိ ဝဋ္ဋာဒိဝသေန ဝဋ္ဋိတံ အကာသိ။ **ရဇနန္တိ** အလ္လိအာဒိရဇနဝတ္ထုံ။ **ပဏ္ဍုပလာသ** န္တိ ရဇနုပဂမေဝ ပဏ္ဍုဝဏ္ဏံ ပလာသံ။

ဟေဋ္ဌိမာနီ တိ အန္နာဒီနိ **စတ္တာရိ။ နိသဒ** ဂ္ဂဟဏေနေဝ နိသဒပောတောပိ ဂဟိတော။ **စီနပိဋ္ဌံ** သိန္ဒုရကစုဏ္ဏံ။ **ကောဇဝန္တိ** ဥဒ္ဒလောမိဧကန္တလောမိအာဒိကောဇဝတ္ထရဏံ။ **သုဝိဘတ္တအန္တရာနီ** တိ သုဋ္ဌု ဝိဘတ္တအန္တရာနိ, ဧတေန စက္ကာဝယဝဋ္ဌာနာနံ သုပရိစ္ဆိန္နတံ ဒဿေတိ။

လဒ္ဓာဘိသေကာ ခတ္တိယာ အတ္တနော ဝိဇိတေ ဝိသဝိတာယ ဗ္ရာဟ္မဏာဒိကေ စတူဟိ သင်္ဂဟဝတ္ထူဟိ ရဉ္ဇေတုံ သက္ကောန္တိ, န က္လတရာတိ အာဟ **“ရာဇာနောတိ အဘိသိတ္တာ”** တိ။ ရာဇတော ယထာလဒ္ဓကမနိဂမာဒိံ က္လသ္သရဝတာယ ဘုဉ္ဇန္တီတိ **ဘောဇကာ,** တာဒိသော ဘောဂေ ဧတေသံ အတ္ထိ , တတ္ထ တ နိယုတ္တာတိ **ဘောဂိကာ,** တေ ဧဝ **“ဘောဂိယာ”**တိ ဝုတ္တာ။ **သပရိတရံ အနန္တိ** ဝုတ္တနယေန သပရိတရအာနံ။ **ဇာနာတူ**တိ “သဒေဝကော လောကော ဇာနာတူ”တိ က္လမိနာ ဝိယ အဓိပ္ပာယေန **နိဗ္ဗတ္တံ စက္ကလက္ခဏ** န္တိ လက္ခဏဿေဝ ကမ္မသရိက္ခတာ ဒဿိတာ။ ဧဝံ သတိ တိကမေဝ သိယာ, န စတုက္ကံ, တသ္မာ စက္ကလက္ခဏဿ မဟာပရိတရတာယ ဉာပကနိမိတ္တဘာဝတော ကမ္မသရိက္ခကံ နာမ။ တေနေတဟ “သပရိတရံ။ပေ.။ ဇာနာတူတိ နိဗ္ဗတ္တ”န္တိ။ “ဒီဃာယုကတာယ တံ နိမိတ္တ”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၀၇) စ ဝက္ခတိ, တထာ “တံ လက္ခဏံ ဘဝတိ တဒတ္ထဇောတက”န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၂၁) စ။ နိဿန္ဒဖလံ ပန ပဋိပက္ခာဘိဘဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တေနေတဟ ကထာယံ “သတ္တုမဒ္ဒနော”တိ။

၂၀၅. **တေန္တိ** ဧတံ ကထာဗန္ဓဘူတံ ဝစနံ, တံ ပနတ္ထတော ကထာ ဧတေတိ အာဟ **“က္လမာ တဒတ္ထပရိဒီပနာ ကထာ ဝုစ္စန္တီ”**တိ။

ပုရတ္ထာ တိ တ “ပုရေ”တိ ဝုတ္တတောပိ ပုဗ္ဗေ။ ယသ္မာ မဟာပုရိသော န အတီတာယ ဇေဇာတိယံ, နာပိ ကတိပယဇာတီသု, အထ ခော ပုရိမပုရိမတရာသု တထာဝ ပဋိပန္နော, တသ္မာ တတ္ထ ပဋိပတ္တိံ ဒဿေတုံ “ပုရေ ပုရတ္ထာ”တိ ဝုတ္တံ။ က္လမိဿာပိ ဇာတိယံ အတီတကာလဝသေန “ပုရေပုရတ္ထာ”တိ ဝတ္တုံ လဗ္ဘာတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ “ပုရိမာသု ဇာတီသူ”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“က္လမိဿာ”** တိအာဒိ။ ကေစိ “က္လမိဿာ ဇာတိယာ ပုဗ္ဗေ တုသိတဒေဝလောကေ ကတကမ္မပဋိက္ခေပဝစန”န္တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ တတ္ထ တာဒိသဿ ကတကမ္မဿ အဘာဝတော။ **အပနူဒနော**တိ အပနေတာ။ **အဓိမုတ္တော** တိ ယုတ္တပယုတ္တော။

ပုညကမ္မေနာ တိ အနာဒိပုညကမ္မေန။ **ဧဝံ သန္တေ** တိ သတမတ္တေန ပုညကမ္မေန ဧကေကံ လက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တေယျ, ဧဝံ သတိ။ **န ရောစယိံသူ**တိ ကေဝလံ သတမတ္တေန ပုညကမ္မေန လက္ခဏနိဗ္ဗတ္တိံ န ရောစယိံသု အဋ္ဌကထာစရိယာ။ ကထံ ပန ရောစယိံသူတိ အာဟ **“အနန္တေသု ပနာ”** တိအာဒိ။ **ဧကေကံ ကမ္မန္တိ** ဧကေကံ အနာဒိပုဗ္ဗကမ္မံ။ **ဧကေကံ သတဂုဏံ ကတွာတ**တိ အနန္တာသု လောကဓာတူသု ယတ္တကာ သတ္တာ, တေဟိ သဗ္ဗေဟိ ပစ္စေကံ သတက္ခတ္တုံ ကတာနိ အနာဒိပုညကမ္မာနိ ယတ္တကာနိ, တတော ဧကေကံ ပုညကမ္မံ မဟာသတ္တေန သတဂုဏံ ကတံ “သတ”န္တိ အဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ က္လဓ **သတ**-သဒ္ဒော ဗဟုဘာဝပရိယာယော, န သင်္ချာဝစနောတိ ဒဿေတိ “သတဂ္ဃိ သတံ ဒေဝမနုဿာ”တိအာဒီသု ဝိယ။ တေနာဟ **“တသ္မာ သတပုညလက္ခဏောတိ က္လမမတ္ထံ ရောစယိံသူ”** တိ။

အာယတပဏှိတာဒိတိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၀၆. **သရသစုတိ** နာမ ဇာတဿ သတ္တဿ ယာဝဇီဝံ ဇီဝိတွတ ပကတိယာ မရဏံ။ အာကမုဇိယဿ ခနုဒဏ္ဍဿ ဝိယ ဟာအနံ အန္တောမုခံ ကုဋိလတာယ **အန္တောဝင်္ကဟာဒတာ။** ဗဟိမုခံ ကုဋိလတာယ **ဗဟိဝင်္ကဟာဒတာ။** ဟာဒတလဿ မဇ္ဈေ ဥဂ္ဂိနတာယ **ဥက္ကုဋ္ဋိကဟာဒတာ။** အဂ္ဂဟာဒေန ခဍ္ဍနကာ **အဂ္ဂကောဏ္ဍာ။** ပဏှိပ္ပဒေသေန ခဍ္ဍနကာ **ပဏှိကောဏ္ဍာ။ ဥန္နတကာယေနာ** တိ အနောနတဘာဝေန သမုဿိတသရီရေန ။ **မုဋ္ဌိကတဟတ္ထာ** တိ အာဝုဓာဒီနံ ဂဟဏတ္ထံ ကတမုဋ္ဌိဟတ္ထာ။ **ဖဏဟတ္ထကာ** တိ အညမညံ သံသဋ္ဌင်္ဂုလိဟတ္ထာ။ **က္လဒမေတ္ထ ကမ္မသရိက္ခက** န္တိ

ဣဒံ ဣမေသံ တိဏ္ဏမ္ပိ လက္ခဏာနံ တထာဂတဿ ဒီဃာယုကတာယ ဉာပကနိမိတ္တဘာဝေ တွေ အာယတပဏ္ဍိဟိ တာ, ဒီဃင်္ဂုလိတာ ဗြဟ္မုဇုဂတ္တတာတိ ဝေသမ္ပိ လက္ခဏတ္တယေ ကမ္မသရိက္ခကတ္တံ။ နိဿန္ဒဖလံ ပန အနန္တရာ ယတာဒိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၂၀၇. ဘာယိတဗ္ဗဝတ္တုနိမိတ္တံ ဉပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ ဘယံ အတ္တသိနေဟပဟေတုကံ ပဟီနသိနေဟဿ တဒဘာဝတော တိ အာဟ **"ယထာ မယှံ မရဏတော ဘယံ မမ ဇီဝိတံ ပိယ"**န္တိ။ **သုစိဏ္ဏေနာ** တိ သုဋ္ဌု ကတူပစိတေန သုစရိတကမ္မုနာ။

စဝိတ္ဂတတိ သဂ္ဂတော စဝိတွတ။ **"သုဇာတဂတ္တော သုဘုဇော"** တိ အာဒယော သရီရာဝယဝဂုဏာ ဣမေဟိ လက္ခဏေဟိ အဝိနာဘာဝိနောတိ ဒဿေတုံ ဝုတ္တာ။ **စိရယပနာယာ**တိ အတ္တဘာဝဿ စိရကာလံ ပဝတ္တနာယ။ တေနာဟ **"ဒီဃာယုကဘာဝတာယာ"**တိ။ **တတော**တိ စက္ကဝတ္တိ ဟုတွတ ယာပနတော။ **ဝသိပ္ပတ္တော** တိ စျာနာဒီသု ဝသီဘာဝဥ္စ စေဝ စေတောဝသိဘာဝဥ္စ ပတ္တော **ဟုတွတ,** ကထံ ဣဒ္ဓိဘာဝနာယ ဣဒ္ဓိဟဒဘာဝနာယာတိ အတ္တော။ ယာပေတိ စိရ တရန္တိ ယောဇနာ။

သတ္တုဿဒတာလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၀၈. ရသော ဇာတော ဝေသန္တိ **ရသိတာနိ,** မဟာရသာနိ။ တေနာဟ **"ရသသမ္ပန္နာန"** န္တိ။ **ပိဋ္ဌခဇ္ဇကာဒီနိ** တိ ပူပသက္ခလိမောဒကာဒီနိ။ **အာဒိ-**သဒ္ဒေန ပန ကဒလိဖလာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။ ပိဋ္ဌံ ပက္ခိပိတွတ ပစိတဗ္ဗဟယသံ **ပိဋ္ဌဟ ယသံ။ အာဒိ-**သဒ္ဒေန တထာရူပဘောဇ္ဇယာဂုအာဒိ သင်္ဂဏှာတိ။

ဣဓ ကမ္မသရိက္ခကံ နာမ သတ္တုဿဒတာလက္ခဏဿ ပဏီတလာဘိတာယ ဉာပကနိမိတ္တဘာဝေ။ ဣမိနာ န ယေန တတ္ထ တတ္ထ လက္ခဏေ ကမ္မသရိက္ခကံ နိဒ္ဒါရေတွတ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၂၀၉. **ဥတ္တမော အဂ္ဂရသအာယကော** တိ သဗ္ဗသတ္တာနံ ဥတ္တမော လောကနာထော အဂ္ဂါနံ ပဏီတာနံ ရသာနံ အာယကော။ **ဥတ္တမာနံ အဂ္ဂရသာန** န္တိ ပဏီတေသုပိ ပဏီတရသာနံ။ **ခဇ္ဇဘောဇ္ဇာဒိဇောတက** န္တိ ခဇ္ဇဘောဇ္ဇာဒိ လာဘဇောတကံ။ လာဘသံဝတ္တနိကဿ ကမ္မဿ ဖလံ **"လာဘသံဝတ္တနိက"** န္တိ ကာရဏူပစာရေန ဝဒတိ။ **တဒတ္တဇောတက**န္တိ တ တဿ ပဏီတဘောဇနအာယကတ္တသင်္ခါတဿ အတ္တဿ ဇောတကံ။ **တအာဓိဂစ္ဆတီ** တိ တွေ **အာ-**ကာရော နိပါတမတ္တန္တိ အာဟ **"တံ အဓိဂစ္ဆတီ"** တိ။ **လာဘိရူတ္တမ** န္တိ ရ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။

ကရစရဏာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၁၀. **ပဗ္ဗဇိတပရိက္ခာရံ** ပတ္တစီဝရာဒိ **ဂိဟိပရိက္ခာရံ** ဝတ္ထာဝုဓယာနသယနာဒိ။

သဗ္ဗန္တိ သဗ္ဗံ ဉပကာရံ။ **မက္ခေတွတ နာသေတိ** မက္ခိဘာဝေ ဌတွတ။ **တေလေန ဝိယ မက္ခေတီ** တိ သတဓောတ တေလေန မက္ခေတိ ဝိယ။ **အတ္ထသံဝမုနကထာယာ** တိ ဟိတာဝဟကထာယ။ **ကထာ**ဂဟဏေန္ ဧတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ။ ပရေသံ ဟိတာဝဟော ကာယပယောဂေပိ **အတ္ထစရိယာ။** အဋ္ဌကထာယံ ပန ဝစီပယောဂဝသေနေဝ အတ္ထစရိယာ ဝုတ္တာ။

သမာနတ္တတာယာ တိ သဒိသဘာဝေ သမာနဋ္ဌာနေ ဌပနေန, တံ ပနဿ သမာနဋ္ဌာနေ ဌပနံ အတ္တသဒိသတာကရဏံ, သုခေန ဧကသမ္ဘောဂတာ, အတ္တနော သုခုပ္ပတ္တိယံ; တဿ စ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယံ တေန အတ္တနော ဧကသမ္ဘောဂတာတိ အာဟ **"သမာနသုခဒုက္ခဘာဝေနာ"**တိ။ သာ စ သမာနသုခဒုက္ခတာ ဧကတော နိသဇ္ဇာဒိနာ ဟာကဋ္ဌာ ဟောတီတိ တံ ဒဿေန္တော **"ဧကာသနေ"**တိအာဒိမာဟ။ **န ဟိ သက္ကာ ဧကပရိဘောဂေ ကာတုံ** ဇာတိယာ ဟီနတ္တာ။ **တထာ အကရိယမာနေ စ သော ကုဇ္ဈတိ** ဘောဂေန အဓိကတ္တာ, တဿ **ဒုဿင်္ဂဟော။ န ဟိ သော ဧကပရိဘောဂံ ဣစ္ဆတိ** ဇာတိယာ ဟီနဘာဝတော။ **န အကရိယမာနေ စ ကုဇ္ဈတိ** ဘောဂေန ဟီနဘာဝတော။ **ဥဘောဟီ**တိ ဇာတိဘောဂေဟိ။ **သဒိ သောပိ သုသင်္ဂဟော** ဧကသဒိသဘာဝေနေဝ ဣတရေန သဟ ဧကပရိဘောဂဿ ပစ္စာသီသာယ, အကရဏေ စ တဿ

သ ကုဗ္ဗုန္ဒသ္သာဘာဝတော။ **အဒီယမာနေပိ** ကိသ္မိဉ္စိ အာမိသေ **အကရိယမာနေပိ** သင်္ဂဟေ။ **န ဟာပကေန စိတ္တေန ပ သ္သတိ** ပေသလဘာဝတော။ တတော ဧဝ **ပရိဘောဂကေပိ။ပေ.။ ဟောတိ။ ဓေရူပဉ္စ** ဂိဟီ စေ, ဥဘောဟိ သဒ္ဓိံ; ပဗ္ဗဇိ တော စေ, သီလဝန္တေဟိ အဓိပ္ပာယော။

သုသင်္ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ တိ သုဋ္ဌု သင်္ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိ ဒဠ္ဟဘတ္တိဘာဝတော။ တေနာဟ **"န ဘိဇ္ဇန္တီ"**တိ။

အနာဒိသင်္ဂဟကမ္မ န္တိ အနာဒိဘေဒံ ပရသင်္ဂဏှနဝသေန ပဝတ္တံ ကုသလကမ္မံ။

၂၁၁. **အနဝညာတေန** အပရိဘူတေန သမ္ဘာဝိတေန။ **ပမောအေ** ဝုစ္စတိ ဟာသော, **န အပ္ပမောဒေနာ**တိ တွေ ပဋ္ဌိ သေဓဒ္ဒဝယေန သော ဧဝ ဝုတ္တော။ သော စ ဩဒ္ဒဋ္ဋသဘာဝတ္တာ န ဒီနော ဓမ္မူပသဉှိတတ္တာ န ဂဗ္ဘယုတ္တော တိ အာဟ **"န ဒီနေန န ဂဗ္ဘိတေနာတိ အတ္ထော"** တိ။ သတ္တာနံ အဂဏှနကုဏေနာတိ ယောဇနာ။

အတိရုစိရန္တိ အတိဝိယ ရုစိရကတံ, တံ ပန ပသ္သန္တာနံ ပသာအာဝဟန္တိ အာဟ **"သုပဟာသာဒိက"**န္တိ။ **သုဋ္ဌု ဆေကန္တိ** အတိဝိယ သုန္ဒရံ။ **ဝိဓာတဗ္ဗော** တိ ဝိဓာတုံ သန္ဓိသိတုံ သက္ကုဏေယျော။ ပိယံ ဝဒတီတိ **ပိယဝဒူ** ယထာ "သဗ္ဗဝိဒူ"တိ။ သုခမေဝ သုခတာ, တံ **သုခတံ။ ဓမ္မဋ္ဌ အနုဓမ္မဋ္ဌာ** တိ လောကုတ္တရဓမ္မဋ္ဌေဝ တသ္သ အနုရူပပုဗ္ဗဘာ ဂဓမ္မဋ္ဌ။

ဥဿင်္ခပာဒါလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၁၂. **"အတ္ထူပသံဟိတ"** န္တိ ဣမိနာ ဝဋ္ဋနိဿိတာ ဓမ္မကထာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"ဣဓလောကပရလောကတ္ထ နိဿိတ"**န္တိ။ **"ဓမ္မူပသံဟိတ"** န္တိ ဣမိနာ ဝိဝဋ္ဋနိဿိတာ, တသ္မာ ဒသကုသလကမ္မပထာ ဝိဝဋ္ဋသန္နိဿယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **နိဒံသေသီ**တိ သန္ဒဿေသိ တေ ဓမ္မေ ပစ္စက္ခေ ကတွာ ပကာသေသိ။ **နိဒံသနကထ**န္တိ ဟာကမ္ဂုကရဏ ကထံ။ ဇေဋ္ဌဘာဝေန **အဂ္ဂေ,** ဟသံသဘာဝေန **သေဋ္ဌော,** ပမုခဘာဝေန **ဟမောက္ခော,** ပဓာနဘာဝေန **ဥတ္တမော,** ဟိတသုခ တ္ထိကေဟိ ပကာရတော ဝရဏီယတော ရဇနီယတော **ပဝရော**တိ ဧဝံ အတ္ထဝိသေသတစီနမ္ပိ "အဂ္ဂေ"တိအာဒီနံ ပအာ နံ ဘာဝတ္ထသ္သ ဘေအာဘာဝတော **"သဗ္ဗာနိ အညမညဝေဝစနာနီ"** တိ အာဟ။

ဥဒ္ဓင်္ဂမနီယာ တိ သုဏန္တာနံ ဥပရူပရိ ဝိသေသံ ဂမေန္တီတိ ဥဒ္ဓင်္ဂမနီယာ။ သင္ခါယ အဓော ပိဋ္ဌိဟဒသမီပေ ဧဝ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ အဓောသင္ခာ ဟာအ တေဿာတိ **အဓောသင်္ခဟအော။ သင္ခာ** တိ စ ကေပ္ဖကာနမိဒံ နာမံ။

၂၁၃. **ဓမ္မအနယည** န္တိ ဓမ္မအနသင္ခါတံ ယညံ။

သုဋ္ဌု သဏ္ဌိတာ တိ သမ္မဒေဝ သဏ္ဌိတာ။ ပိဋ္ဌိဟဒဿ ဥပရိ ပကတိအင်္ဂုလေန စတုရင်္ဂုလေ ဇင္ဃာပဒေသေ **နိ ဂူဠ္ဟာ** အပညာယမာနရူပာ ဟုတွာ ဌိတာတိ အတ္ထော။

ဧဏိဇင်္ဃလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၁၄. **သိပ္ပ** န္တိ သိက္ခိတဗ္ဗဋ္ဌေန "သိပ္ပ"န္တိ လဒ္ဓနာမံ သတ္တာနံ ဇီဝိကာဟေတုဘူတံ အာဇီဝဝိဓိံ။ ဇီဝိကတ္ထံ, သတ္တာနံ ဥပကာရတ္ထဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဝိဇ္ဇာ,** မန္တသတ္ထာဒိ။ စရန္တိ တေန သုဂတိံ, သုခဉ္စ ဂစ္ဆန္တီတိ **စရဏံ။** ကမ္မဿကတာဉာဏံ ဥတ္တရပဒလောပေန **"ကမ္မ"**န္တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"ကမ္မန္တိ ကမ္မဿကတာဇာနန ပညာ"**တိ။ **တာနိ စေတေ**တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တဟတ္ထိအာဒီနိ စေဝ။ **သတ္တ ရတနာနီ**တိ မုတ္တာဒီနိ သတ္တ ရတနာနိ။ **စ**-သဒ္ဒေန ရညော ဥပဘောဂဘူတာနံ ဝတ္ထုသေယျာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **ရညော အနုစ္ဆဝိကာနီ** တိ ရညော ပရိဘုဉ္ဇနယောဂ္ဂာနိ။ **သဗ္ဗေသ** န္တိ "ရာဇာရဟာနီ"တိအာဒီနာ ဝုတ္တာနံ သဗ္ဗေသံယေဝ ဧကဇ္ဈံ **ဂဟဏံ။** ဗုဒ္ဓာနံ ပရိသာ နာမ ဩမိသော အ နောမိသော စ သမိတပာပ, တထတ္တာယ ပဋ္ဌိပန္နာ စ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"သမဏာနံ ကောဋ္ဌာသဘူတာ စတဿော ပရိ သာ"**တိ။

သိပ္ပာဒိတစန န္တိ သိပ္ပာနံ သိက္ခာပနံ။ ဟဋ္ဌိယမ္ပိ ဟိ ''တစေတာ''တိ တစနသီသေန သိက္ခာပနံ ဒဿိတံ။ **ဥက္ကုဋ္ဌိကာသန**န္တိ တံတံဝေယျာဝစ္စကရဏေန ဥက္ကုဋ္ဌိကဿ နိသဇ္ဇာ။ ပယောဇနဝသေန ဂေဟတော ဂေဟံ ကမတော ကမံ ဇင်္ဃာယော ကိလမေတ္ဝာ ပေသနံ **ဇင်္ဃပေသနိကာ။ လိခိတ္ဝာ ဟတိတံ ဝိယ ဟောတိ** အပရိပုဏ္ဏဘာဝတော။ **အနုပုဗ္ဗဉဂ္ဂတဝင္ဋိတ**န္တိ ကေပ္ပကဉ္စနတော ပဉ္စာယ ယာဝ ဇာဏုပ္ပဒေသော မံသူပစယဿ အနုက္ကမေန သမန္တတော ဝမိုတတ္တာ အနုပုဗ္ဗေန ဉဂ္ဂတံ ဟုတ္ဝာ သုဝင္ဋိတံ။ **ဏေဓိဇင်္ဃလက္ခဏ** န္တိ သဏ္ဌာနမတ္တေန ဏေဓိမိဂဇင်္ဃာသဒိသဇင်္ဃလက္ခဏံ။

၂၁၅. **''ယတုပဃာတာယာ''**တိ ဧတ္ထ **တ**-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော, အနုနာသိကလောပေန နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **''ယ''**န္တိအာဒိ။ ''ဥဒ္ဓဂ္ဂလောမာ **သုခုမတ္တစောတ္တတာ''** တိ ဝုတ္တတ္တာ စောဒကေန ''ကိံ ပန အညေန ကမ္မေန အညံ လက္ခဏံ နိဗ္ဗတ္တတီ''တိ စောဒိတော, အာစရိယော ''န နိဗ္ဗတ္တတီ''တိ ဝတ္ဝာ ''ယဒိ ဧဝံ က္လာဓ ကသ္မာ လက္ခဏန္တရံ ကထိတ''န္တိ အန္တောလီနမေဝ စောဒနံ ပရိဟရန္တော **''ယံ ပန နိဗ္ဗတ္တတီတိ။ပေ။ က္လာဓ ဝုတ္တ''** န္တိ အာဟ။ တတ္ထ **ယံ ပန နိဗ္ဗတ္တတီ** တိ ယံ လက္ခဏံ ဝုစ္စမာနလက္ခဏနိဗ္ဗတ္တကေန ကမ္မုနာ နိဗ္ဗတ္တတိ။ **တံ အနုဗျဉ္ဇနံ ဟောတီ**တိ တံ လက္ခဏံ ဝုစ္စမာနဿ လက္ခဏဿ အနုကူလလက္ခဏံ နာမ ဟောတိ။ **တသ္မာ** တေန ကာရဏေန **က္လာဓ** ဏေဓိဇင်္ဃလက္ခဏကထနေ ''ဥဒ္ဓဂ္ဂလောမာ သုခုမတ္တစောတ္တတာ''တိ လက္ခဏန္တရံ **ဝုတ္တံ**။

သုခုမစ္ဆဝိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၁၆. **သမိတဟာပဋ္ဌေန သမဏံ,** န ပဗ္ဗဇ္ဇာမတ္တေန။ **ဗာဟိတဟာပဋ္ဌေန ဗ္ရာဟ္မဏံ,** န ဇာတိမတ္တေန။

မဟန္တာနံ အတ္ထာနံ ပရိဂ္ဂဏှဟနတော မဟတီ ပညာ ဧတဿာတိ **မဟာပညော**။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယောတိ အာဟ **''မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတောတိ အတ္ထော''** တိ။ **နာနတ္တ** န္တိ ယာဟိ မဟာပညာဒီဟိ သမန္နာဂတတ္တာ ဘဂဝါ ''မဟာပညော''တိအာဒိနာ ကိတ္တီယတိ, တာသံ မဟာပညာဒီနံ က္လာဒံ နာနတ္တံ အယံ ဝေမတ္တတာ။

ယဿ ကဿစိ ဝိသေသတော အရူပဓမ္မဿ မဟတ္တံ နာမ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ တဒဿာ ကိစ္စသိဒ္ဓိယာ ဒဿေန္တော **''မဟန္တေ သီလက္ခန္ဓေ ပရိဂ္ဂဏှာတီတိ မဟာပညာ''** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဟေတုမဟန္တတာယ, ပစ္စယမဟန္တတာယ, နိဿယမဟန္တတာယ, ပဘေဒမဟန္တတာယ, ကိစ္စမဟန္တတာယ, ဖလမဟန္တတာယ, အာနိသံသမဟန္တတာယ စ သီလက္ခန္ဓဿ မဟန္တဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ **ဟေတု** အလောဘာဒယော။ **ပစ္စယော** ဟိရောတ္တပ္ပသဒ္ဓာသတိဝီရိယာဒယော။ **နိဿယော** သာဝကဗောဓိပစ္စေကဗောဓိသမ္မာသမ္ဗောဓိနိယတတာ, တံသမင်္ဂိနော စ ပုရိသဝိသေသာ။ **ပဘေဒော** စာရိတ္တဝါရိတ္တာဒိဝိဘာဂေါ။ **ကိစ္စံ** တဒင်္ဂာဒိဝသေန ပဋိပက္ခဝိဓမနံ။ **အာနိသံသော** ပိယမနာပတာဒိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ,** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၆) **အာကင်္ခေယျသုတ္တာဒီသု** (မ. နိ. ၁.၆၅) စ အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ က္လာမိနာ နယေန **သမာဓိက္ခန္ဓာ** ဒီနမ္ပိ မဟန္တတာ ယထာရဟံ ဝိတ္ထာရေတ္ဝာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဌာနာဋ္ဌာနာနံ** ပန မဟာဝိသယတာယ, သာ **ဗဟုဓာတုကသုတ္တေ** အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိဟာရသမာပတ္တိယော** သမာဓိက္ခန္ဓနိဒ္ဒေသနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **အရိယသစ္စာနံ** သကလသာသနသင်္ဂဟတော, သော သစ္စဝိဘင်္ဂ- (ဝိဘ. ၁၈၉) တံသံဝဏ္ဏနာသု (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၁၈၉) အာဂတနယေန, **သတိပဋ္ဌာနာ** ဒီနံ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂာဒီသု, (ဝိဘ. ၃၅၅) တံသံဝဏ္ဏနာသု (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၅၅) စ အာဂတနယေန, **သာမညဖလာနံ** မဟတော ဟိတဿ, မဟတော သုခဿ, မဟတော အတ္ထဿ, မဟတော ယောဂက္ခေမဿ နိဗ္ဗတ္တိဘာဝတော, သန္တပဏီတနိပုဏအတက္ကာဝစရပဏ္ဍိတဝေဒနီယဘာဝတော စ; **အဘိညာနံ** မဟာသမ္ဘာရတော, မဟာဝိသယတော, မဟာကိစ္စတော, မဟာနုဘာဝတော, မဟာနိဗ္ဗတ္တိတော စ, **နိဗ္ဗာနဿ** မဒနိမ္မဒနာဒိမဟတ္တသိဒ္ဓိတော မဟန္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပုထုပညာတိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယံ ပန ဝိသေသော – **နာနာခန္ဓေသု ဉာဏံ ပဝတ္တတီ**တိ ''အယံ ရူပက္ခန္ဓော နာမ။ပေ။ အယံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော နာမာ''တိ ဧဝံ ပဉ္စန္နံ ခန္ဓာနံ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ တေသုပိ ''ကေဝိဓေန ရူပက္ခန္ဓော, ကောဒသဝိဓေန ရူပက္ခန္ဓော။ ကေဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော, ဗဟုဝိဓေန ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ကေဝိဓေန သညာက္ခန္ဓော။ ကေဝိဓေန သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ ကေဝိဓေန ဝိညာဏက္ခန္ဓော, ဗဟုဝိဓေန ဝိညာဏက္ခန္ဓော''တိ ဧဝံ ဧကေကဿ ခန္ဓဿ အတီတာဒိဘေဒဝသေနာပိ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္

တတိ။ တထာ “ဣဒံ စက္ခာယတနံ နာမ။ပေ...ဣဒံ ဓမ္မာယတနံ နာမ။ တတ္ထ ဒသာယတနာ ကာမာဝစရာ, ဒွေ စတုဘူ
မကာ”တိ ဧဝံ အာယတနာနံ နာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။ **နာနာဓာတူသူ**တိ “အယံ စက္ခုဓာတု နာမ။ပေ.။ အယံ မနော
ဝိညာဏဓာတု နာမ။ တတ္ထ သောဠသ ဓာတုယော ကာမာဝစရာ, ဒွေ ဓာတုယော စတုဘူမိကာ”တိ ဧဝံ နာနာဓာတူသု ဉာ
ဏံ ပဝတ္တတိ, တယိဒံ ဥပါဒိန္နကဓာတုဝသေန ဝုတ္တံ။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာနမ္ပိ ဟိ ဒွိန္နဉ္စ အဂ္ဂသာဝကာနံ ဥပါဒိန္နကဓာ
တူသု ဧဝံ နာနာကရဏံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ, တဉ္စ ခော ဧကဒေသတောဝ, န နိပ္ပဒေသတော။ အနုပါဒိန္နကဓာတူနံ
ပန လက္ခဏာဒိမတ္တေနေဝ ဇာနန္တိ, န နာနာကရဏံ။ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓာနမေဝ ပန “ဣမာယ နာမဓာတုယာ ဥဿန္နတ္တာ ဣမဿ
ရုက္ခဿ ခန္ဓော သေတော, ဣမဿ ကာဠော, ဣမဿ မဋ္ဌော, ဣမဿ ဗဟလတ္တစော , ဣမဿ တနုတ
စော။ ဣမဿ ပတ္တံ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနာဒိဝသေန ဝေရူပံ။ ဣမဿ ပုပ္ဖံ နီလံ, ဣမဿ ပီတကံ, လောဟိတကံ, ဩဒါတံ,
သုဂန္ဓံ, ဒုဂ္ဂန္ဓံ။ ဖလံ ခုဒ္ဒကံ, မဟန္တံ, ဒီဃံ, ဝဋ္ဋံ, သုသဏ္ဌာနံ, ဒုဿဏ္ဌာနံ, မဋ္ဌံ, ဖရုသံ, သုဂန္ဓံ, ဒုဂ္ဂန္ဓံ, မဓုရံ, တိ
တ္တကံ, အမ္ဗိလံ, ကဋုကံ, ကသာဝံ။ ကဏ္ဋကော တိခိဏော, အတိခိဏော, ဥဇုကော, ကုဋိလော, ကဏှော, နီလော, ဩ
ဒါတော ဟောတီ”တိ ဓာတုနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဉာဏံ ပဝတ္တတိ။

နာနာပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေသူ တိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာဘေဒတော စ နာနာပဘေဒေသု ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒင်္ဂေသု။ အဝိဇ္ဇာဒိအင်္ဂ
ကနိ ဟိ ပစ္စေကံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒသညိတာနိ။ တေနာဟ **သင်္ခါရပိဋကေ** “ဒွါဒသ ပစ္စယာ ဒွါဒသ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ
ဒါ”တိ။ **နာနာသုညတမနုပလဗ္ဘေသူ** တိ နာနာသဘာဝေသု နိစ္စသာရာဒိဝိရဟိတေသု သုညတသဘာဝေသု တတော ဧဝ ဣတ္
ထိပုရိသအတ္တတ္တနိယာဒိဝသေန အနုပလဗ္ဘနသဘာဝေသု ပကာရေသု။ မ-ကာရော ပဒသန္ဓိကရော။ **နာနာ
အတ္ထေသူ**တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာယ ဝိသယဘူတေသု ပစ္စယုပ္ပန္နာဒိဝသေန နာနာဝိဓေသု အတ္ထေသု။ **ဓမ္မေသူ** တိ
ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒာယ ဝိသယဘူတေသု ပစ္စယာဒိဝသေန နာနာဝိဓေသု ဓမ္မေသု။ **နိရုတ္တီသူ** တိ တေသံယေဝ အတ္ထဓမ္မာနံ
နိဒ္ဓာရဏဝစနသင်္ခါတေသု နာနာနိရုတ္တီသု။ **ပဋိဘာနေသူ**တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒာဒီသု ဝိသယဘူတေသု “ဣမာနိ ဉာ
ဏာနိ ဣဒမတ္ထဇောတကာနီ”တိ (ဝိဘ. ၇၂၆, ၇၂၉, ၇၃၁, ၇၃၂, ၇၃၄, ၇၃၆, ၇၃၉) တထာ တထာ ပဋိဘာနတော ဥပတိဋ္ဌ
နတော “ပဋိဘာနာနီ”တိ လဒ္ဓနာမေသု နာနာဉာဏေသု။ **“ပုထုနာနာသီလက္ခန္ဓေသူ”** တိအာဒီသု သီလဿ ပုထုတ္တံ ဝု
တ္တမေဝ, ဣတရေသံ ပန ဝုတ္တနယာနုသာရေန သုဝိညေယျတ္တာ ပါကဋမေဝ။ ယံ ပန အဘိန္နံ ဧကမေဝ နိဗ္ဗာနံ, တ
တ္ထ ဥပစာရဝသေန ပုထုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“ပုထုဇ္ဇနသာဓာရဏေ ဓမ္မေ သမတိက္ကမ္မာ”** တိ, တေနဿ
မဒနိမ္မဒနာဒိပရိယာယေန ပုထုတ္တံ ပရိဒီပိတံ ဟောတိ။

ဧဝံ ဝိသယဝသေန ပညာယ မဟတ္တံ, ပုထုတ္တံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မဝသေန ဟာသဘာဝံ, ပဝတ္တိ
အာကာရဝသေန ဇဝနဘာဝံ, ကိစ္စဝသေန တိက္ခာဒိဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ကတမာ ဟာသပညာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ
ဟာသဗဟုလောတိ ပီတိဗဟုလော။ သေသပဒါနိ တဿေဝ ဝေဝစနာနိ။ **သီလံ ပရိပူရေတီ**တိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဥဒဂ္ဂုဒဂ္
ဂေ ဟုတွာ ဌပေတွာ ဣန္ဒြိယသံဝရံ တဿ ဝိသုံ ဝုတ္တတ္တာ အနဝသေသသီလံ ပရိပူရေတိ။ ပီတိသောမနဿ
သဟဂတာ ဟိ ပညာ အဘိရတိဝသေန အာရမ္မဏေ ဖုလ္လိတဝိကသိတာ ဝိယ ပဝတ္တတိ, န ဧဝံ ဥပေက္ခာသဟဂတာ။ ပုန
သီလက္ခန္ဓ န္တိ အရိယသီလက္ခန္ဓမာဟ။ **“သမာဓိက္ခန္ဓ”** န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

သဗ္ဗံ တံ ရူပံ အနိစ္စတော ခိပ္ပံ ဇဝတီ တိ ယာ ရူပဓမ္မေ “အနိစ္စာ”တိ သီဃဝေဂေန ပဝတ္တတိ, ပဋိပက္ခဒူရဘာဝေ
န ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဿ သာတိသယတ္တာ ဣန္ဒေန ဝိဿဋ္ဌဝဇိရံ ဝိယ လက္ခဏံ အဝိရဇ္ဈန္တီ အဒန္ဓာယန္တီ ရူပက္
ခန္ဓေ အနိစ္စလက္ခဏံ ဝေဂသာ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, သာ ဇဝနပညာ နာမာတိ အတ္ထော။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ
လက္ခဏာရမ္မဏိကဝိပဿနာဝသေန ဇဝနပညံ ဒဿေတွာ ဗလဝဝိပဿနာဝသေန ဒဿေတုံ **“ရူပ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္
တံ။ တတ္ထ **ခယဋ္ဌေနာ** တိ ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ဘိဇ္ဇနတော ခယသဘာဝတ္တာ။ **ဘယဋ္
ဌေနာ**တိ ဘယာနကဘာဝတော။ **အသာရကဋ္ဌေနာ** တိ အသာရကဘာဝတော အတ္တသာရဝိရဟတော, နိစ္စသာရာဒိဝိရဟ
တော စ။ **တုလယိတွာ**တိ တုလနဘူတာယ ဝိပဿနာပညာယ တုလေတွာ။ **တီရယိတွာ**တိ တာယ ဧဝ တီရဏဘူတာယ
တီရယိတွာ။ **ဝိဘာဝယိတွာ**တိ ယာထာဝတော ပကာသေတွာ ပစ္စက္ခံ ကတွာ။ **ဝိဘူတံ ကတွာ**တိ ပါကဋံ ကတွာ။
ရူပနိရောဓေတိ ရူပက္ခန္ဓနိရောဓဘူတေ **နိဗ္ဗာနေ** နိန္နပေါဏပဗ္ဘာရဘာဝေန။ ဣဒါနိ သိခါပ္ပတ္တဝိပဿနာ
ဝသေန ဇဝနပညံ ဒဿေတုံ ပုန **“ရူပ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ “ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာဝသေနာ”တိ ကေစိ။

ဉာဏဿ တိက္ခဘာဝေါ နာမ သဝိသေသံ ပဋိပက္ခပဟာနေန ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ “ခိပ္ပံ ကိလေသေ ဆိန္ဒတီတိ တိက္ခပညာ”တိ ဝတွာ တေ ပန ကိလေသေ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တော **“ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္က”** န္တိအာဒိမာဟ။ တိက္ခပညော ခိပ္ပာဘိညော ဟောတိ, ပဋိပဒါ စဿ န စလတီတိ အာဟ **“ဧကသ္မိံ အာသနေ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ။ပေ။ အဓိဂတာ ဟောန္တီ”**တိအာဒိ။

“သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ ဒုက္ခာ ဝိပရိဏာမဓမ္မာ, သင်္ခတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ”တိ ယာထာဝတော ဒဿနေန သစ္စပ္ပဋိဝေဓော ဣဇ္ဈတိ, န အညထာတိ ကာရဏမုခေန နိဗ္ဗေဓိကပညံ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော ဟောတီ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဥဗ္ဗေဂဗဟုလော** တိ ဝုတ္တနယေန သဗ္ဗသင်္ခါရေသု အဘိဏှပဝတ္တသံဝေဂေါ။ **ဥတ္တာသဗဟုလော** တိ ဉာဏုတ္တာသဝသေန သဗ္ဗသင်္ခါရေသု ဗဟုသော ဥတ္တာသမာနသော, ဧတေန အာဒီနဝာနုပဿနမာဟ။ **“ဥက္ကဏ္ဌနဗဟုလော”** တိ ပန ဣမိနာ နိဗ္ဗိဒါနုပဿနမာဟ, **“အရတိဗဟုလော”**တိအာဒိနာ တဿာ ဧဝ အပရာပရုပ္ပတ္တိံ။ **ဗဟိမုခေါ**တိ သဗ္ဗသင်္ခါရတော ဗဟိဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တဉာဏမုခေါ, တထာ ဝာ ပဝတ္တိတဝိမောက္ခမုခေါ။ နိဗ္ဗိဇ္ဈနံ **နိဗ္ဗေဓော,** သော ဧတိဿာ အတ္ထိ, နိဗ္ဗိဇ္ဈတီတိ ဝါ **နိဗ္ဗေဓိကာ,** သာ ဧဝ ပညာ **နိဗ္ဗေဓိကပညာ။** ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော အဝိဘတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ, ဥတ္တာနတ္ထတ္တာ စ သုဝိညေယျမေဝ။

၂၁၇. **ပဗ္ဗဇိတံ ဥပသင်္ကမိတာ** တိ ဧတ္ထ ယာဒိသံ ပဗ္ဗဇိတံ ဥပသင်္ကမတော ပညာပဋိလာဘော ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ပဏ္ဍိတံ ပဗ္ဗဇိတ”** န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဥပသင်္ကမနန္တိ** ဥပဋ္ဌာနဝသေန ဥပသင်္ကမနံ, န ဥပနိသီဒနမတ္တေနာတိ အာဟ **“ပယိရုပါသိတာ”**တိ။ **အတ္ထ** န္တိ ဟိတံ။ **အဗ္ဘန္တရံ ကရိတွာ** တိ အဗ္ဘန္တရဂတံ ကတွာ။ တေနာဟ **“အတ္ထယုတ္တ”**န္တိ။ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသော စာယံ, ဟိတူပသံဟိတံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **အန္တရ** -သဒ္ဒေါ တ စိတ္တပရိယာယော “ယဿန္တရတော န သန္တိ ကောပါ”တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၂၀) ဝိယ။ တသ္မာ **အတ္ထန္တရော** တိ ဟိတဇ္ဈာသယောတိ အတ္ထော။

ပဋိလာဘတ္ထာယ ဂတေနာ တိ ပဋိလာဘတ္ထာယ ပဝတ္တေန, ပဋိလာဘသံဝတ္တနိယေနာတိ အတ္ထော။ **ဥပ္ပါဒေ စ နိမိတ္တေ စ ဆေကာ**တိ ဥပ္ပာဒဝိဓိမှိ စေဝ နိမိတ္တဝိဓိမှိ စ ကုသလာ။ ဥပ္ပာဒနိမိတ္တကောဝိဒတာသီသေန စေတ္ထ လက္ခဏကောသလ္လမေဝ ဒဿေတိ။ အထ တ သေသလက္ခဏာနံ နိဗ္ဗတ္တိယာ ဗုဒ္ဓာနံ, စက္ကဝတ္တီနဉ္စ ဥပ္ပာဒေ အနုမီယတိ, ယာနိ တေဟိ လဒ္ဓဗ္ဗအာနိသံသာနိ နိမိတ္တာနိ , တသ္မိံ **ဥပ္ပာဒေ စ နိမိတ္တေ စ** အနုမိနနာဒိဝသေန **ဆေကာ** နိပုဏာတိ အတ္ထော။ **ဥတ္တတ ပဿိဿတီ** တိ ဉာဏေန ဇာနိတွာ ပဿိဿတိ, န စက္ခုဝိညာဏေနာတိ အဓိပ္ပာယော။

အတ္ထာနုသာသနီသူ တိ အတ္ထာနံ ဟိတာနံ အနုသာသနီသု။ ယသ္မာ အနတ္ထပဋိဝဇ္ဇနပုဗ္ဗိကာ သတ္တာနံ အတ္ထပဋိပတ္တိ, တသ္မာ အနတ္ထောပိ ပရိစ္စိဇ္ဇ ဂဟေတဗ္ဗော, ဇာနိတဗ္ဗော စာတိ ဝုတ္တံ **“အတ္ထာနတ္ထံ ပရိဂ္ဂဟကာနိ ဉာဏာနီ”**တိ, ယတော “အာယုပာယကောသလ္လံ ဝိယ အပာယကောသလ္လမ္ပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။

သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၁၈. ပဋိသင်္ခါနဗလေန ကောဓဝိနယေန **အက္ကောဓနော,** န ဘာဝနာဗလေနာတိ ဒဿေတုံ **“န အနာဂါမိမဂ္ဂေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဧဝံ အက္ကောဓဝသိကတ္တာ** တိ ဧဝံ မဇ္ဈိမာဏဿ ဝိယ န ကောဓဝသံ ဂတတ္တာ။ **နာဘိသဇ္ဇီ** တိ ကုဇ္ဈနဝသေနေဝ န အဘိသဇ္ဇိ။ ယဉှိ ကောဓဿ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘူတေ အာရမ္မဏေ ဥပနာဟဿ ပစ္စယဘူတံ ကုဇ္ဈနဝသေန အဘိသဇ္ဇနံ, တံ ဣဓာဓိပ္ပေတံ, န လုဗ္ဘနဝသေန။ တေနာဟ **“ကုဋိလကဏ္ဍကော ဝိယာ”** တိအာဒိ။ သော ဟိ ယတ္ထ လဂ္ဂတိ, တံ ခေါဘေန္တော ဧဝ လဂ္ဂတိ။ **တတ္ထ တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ တသ္မိံ မမ္မဋ္ဌာနေ။ **မမ္မ** န္တိ ဖုဋ္ဌမတ္တေ ပိ ရုဇ္ဇနဋ္ဌာနံ။ **ပုဗ္ဗုပ္ပတ္တိကော** တိ ပဌမုပ္ပန္နော။ **တတော ဗလဝတရော ဗျာပာဒေါ** လဒ္ဓါသေဝနတာယ စိတ္တဿ ဗျာပဇ္ဇနတော။ **တတော ဗလဝတရာ ပတိတ္ထိယနာ**တိ သာတိသယံ လဒ္ဓါသေဝနတာယ တတော ဗျာပါဒတော ဗလဝတရာ ပတိတ္ထိယနာ ပစ္စတ္တိကဘာဝေန ထာမပ္ပတ္တိတော။

သုခုမတ္ထရဏာဒီ တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဏီတဘောဇနီယာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော ဘောဇနအနဿပိ ဝဏ္ဏာသမ္ပဒါနိမိတ္တဘာဝတော။ တေနာဟ ဘဂဝါ “ဘောဇနံ ဘိက္ခဝေ ဒဒမာနော အာယကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ။ပေ.။ အာယုံ ဒေတိ, ဝဏ္ဏံ ဒေတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၃၇) တထာ စ ဝက္ခတိ “အာမိသအာနေန တ”တိ။

၂၁၉. တိ အအာသိ။ **ဒေဝေတိ** မေဃော, ပဇ္ဇုန္နော ဧဝ တ။ **ဝရတရောတိ** ဥတ္တမတရော။ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ဝိသဒိသာဝတ္ထာဒိ ဘာဝတော န ပဗ္ဗဇ္ဇာတိ **အပဗ္ဗဇ္ဇာ,** ဂိဟိဘာဝေါ။ အစ္ဆာဒေန္တိ ကောပီနံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တိ ဧတေဟီတိ အစ္ဆာဒနာနိ, နိဝါသနာနိ, တေသံ **အစ္ဆာဒနာနဉ္စ** သေသ **ဝတ္ထာနဉ္စ** ကောဇဝါဒိ **ဥတ္တမပဝုရဏာနဉ္စ။ ဝိနာသော** တိ ကတဿ ကမ္မဿ အဝိပစ္စိတ္ဝာ ဝိနာသော။

ကောသောဟိတဝတ္ထဂုယှဟလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၂၀. **သမာနေတာ**တိ သမ္မဒေဝ အာနေတာ သမာဂမေတာ။ **ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌိတေန သက္ကာ ကာတုံ** ဗဟုဘာတိကာသ္မ သေဝ ကုလ္ဗျနတော။ ကတ္တာ နာမ နတ္ထီတိ ဝဇ္ဇံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တီတိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓော, ကရောန္တိ ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒနကမ္မန္တိ တ။ နနု ဝဇ္ဇပဋိစ္ဆာဒနကမ္မံ နာမ သာဝဇ္ဇန္တိ? သစ္စံ သာဝဇ္ဇံ သံကိလိဋ္ဌစိတ္တေန ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ, ဣဒံ ပန အသံကိလိဋ္ဌစိတ္တေန ပရဿ ဥပ္ပဇ္ဇနကအနတ္ထံ ပရိဟရဏဝသေန ပဝတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ **“ဉာတိသင်္ဂဟံ ကရောန္တေနာ”**တိ ဧတေန ဉာတတ္ထစရိယာဝသေန တံ ကမ္မံ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေတိ။

၂၂၁. **အမိတ္တတာပနာ** တိ အမိတ္တာနံ တပနသီလာ, အမိတ္တတာပနံ ဟောတု တ မာ တ ဧဝံသဘာဝတာတိ အတ္ထော။ န ဟိ စက္ကဝတ္တိနော ပုတ္တာနံ အမိတ္တာ နာမ ကေစိ ဟောန္တိ, ယေ တေ ဘဝေယျုံ, စက္ကာနုဘာဝေနေဝ သဗ္ဗေပိ ခတ္တိယာဒယော အနုဝတ္တကာ တေသံ ဘဝန္တိ။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပရိမဏ္ဍလာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၂၂. **သမန္တိ** သမာနံ။ **တေန တေန** လောကေ ဝိညာတဂုဏေန **သမံ** သမာနံ **ဇာနာတိ,** ယတော တတ္ထ ပဋိပဇ္ဇနဝိဓိနာဝ ကုလတရသ္မိံ ပဋိပဇ္ဇတိ။ **သယံ ဇာနာတီ**တိ အပရနေယျော ဟုတ္ဝာ သယမေဝ ဇာနာတိ။ **ပုရိသံ ဇာနာတီ**တိ တ “အယံ သေဋ္ဌော, အယံ မဇ္ဈိမော, အယံ နိဟီနော”တိ တံ တံ ပုရိသံ ယာထာဝတော ဇာနာတိ။ **ပုရိသဝိသေသံ ဇာနာတီ**တိ တသ္မိံ တသ္မိံ ပုရိသေ ဝိဇ္ဇမာနံ ဝိသေသံ ဇာနာတိ, ယတော တတ္ထ တတ္ထ အနုရူပအနုပအနာဒိပဋိပတ္တိယာ ယုတ္တပတ္တကာရီ ဟောတိ။ တေနာဟ **“အယမိဒမရဟတီ”**တိအာဒိ။

သမ္ပတ္တိပဋိလာဘဋ္ဌေနာ တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိသမ္ပတ္တီနံ ပဋိလာဘပနဋ္ဌေန။ **သမသင်္ဂဟကမ္မ** န္တိ သမံ ဇာနိတ္ဝာ တဒနုရူပံ တဿ တဿ သင်္ဂဏှနကမ္မံ။

၂၂၃. **တုလယိတ္ဝာ**တိ တီရယိတ္ဝာ။ **ပဋိဝိစိနိတ္ဝာ**တိ ဝီမံသိတ္ဝာ။ နိပုဏယောဂတော **နိပုဏာ,** အတိဝိယ နိပုဏာ **အတိနိပုဏာ,** သာ ပန တေသံ နိပုဏတာ သဏှသုခုမာ ပညာတိ အာဟ **“သုခုမပညာ”**တိ။

သီဟပုဗ္ဗဒ္ဓကာယာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၂၄. **ခေမကာမော**တိ အနုပဒ္ဒဝကာမော။ ကမ္မဿကတာဉာဏံ သတ္တာနံ ဝမိုအာဝဟံ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိဝိဓာယကန္တိ အာဟ **“ပညာယာတိ ကမ္မဿကတာပညာယာ”** တိ။

သမန္တပရိပူရာနီ တိ သမန္တတော သဗ္ဗဘာဂေဟိ ပရိပုဏ္ဏာနိ။ တတော ဧဝ **အဟီနာနိ** အနူနာနိ။ **ခနာဒီဟီ**တိ ခေမဉာဒီဟိ။

၂၂၅. **ဩကပ္ပနသဒ္ဒာ** သဒ္ဒေယ္ယဝတ္ထုံ ဩက္ကန္ဒိတ္ဝာ ပက္ခန္ဒိတ္ဝာ သဒ္ဒဟနသဒ္ဒာ။ သာ ဧဝ ပသာဒနီယဝတ္ထုသ္မိံမ္ပိ အဘိပ္ပသီဒနဝသေန ပဝတ္တိယာ **ပသာဒသဒ္ဒာ။** **ပရိယတ္တိသဝနေနာ** တိ သတ္တာနံ ဟိတသုခါဝဟာယ ပရိယတ္တိယာ သဝနေန။ ဓာရဏပရိစယာဒီနံ တံမူလကတ္တာ တထာ ဝုတ္တံ။ **ဧတေသန္တိ** သဒ္ဒာဒီနံ။ သဟ ဟာနဓမ္မေနာတိ **သဟာနဓမ္မော,** န သဟာနဓမ္မောတိ **အသဟာနဓမ္မော,** တဿ ဘာဝေါ အသဟာနဓမ္မတာ, တံ **အသဟာနဓမ္မတံ,** အပရိဟာနိယသဘာဝတ္တံ အတ္ထော။

ရသဂ္ဂသဂ္ဂိတာလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၂၆. **တိလဖလမတ္တမ္ပိ** ဘောဇနံ။ **သဗ္ဗတ္ထ ဖရတိ** တိ သဗ္ဗာ ရသာဟရဏိယော အနုသ္သရန္တံ သဘာဝေန သဗ္ဗသ္မိံ ကာယေ ဖရတိ။ **သမာ ဟုတ္ဝာ ဝဟန္တိ** တိ အဝိသမာ ဥဇုကာ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တန္တိ။

အာရောဂ္ယကရဏကမ္မ န္တိ အရောဂဘာဝကရံ သတ္တာနံ အဝိဟေဌနကမ္မံ။ မဓုရာဒိဘေဒံ ရသံ ဂသတိ ဟရတိ ဧတေဟိ, သယမေဝ ဝါ တံ ဂသန္တိ ဂိလန္တိ အန္တော ပဝေသေန္တီတိ **ရသဂ္ဂသာ,** ရသဂ္ဂသာနံ အဂ္ဂါ **ရသဂ္ဂသဂ္ဂါ,** တေ ဧတ္ထ သန္တီတိ **ရသဂ္ဂသဂ္ဂီ,** တဒေဝ လက္ခဏံ။ ဘဝတိ ဟိ အဘိန္နေပိ ဝတ္ထုသ္မိံ တဂ္ဂတဝိသေသာဝဗောဓနေတ္ထံ ဘိန္နံ ဝိယ ကတ္ဝာ ဝေါဟာရော ယထာ "သိလာပုတ္တကဿ သရီရ"န္တိ။ ရသဂ္ဂသဂ္ဂိတာသင်္ခာတံ ဝါ လက္ခဏံ **ရသဂ္ဂသဂ္ဂိလက္ခဏံ။**

၂၂၇. **ဝဓ**-သဒ္ဒေါ "အတ္တာနံ ဝဓိတ္ဝာ ဝဓိတ္ဝာ ရောဒတိ"တိအာဒီသု (ပာစိ. ၈၇၉) ဗာဓနေတ္ထောပိ ဟောတီတိ တတော ဝိသေသနတ္ထံ **"မာရဏဝဓေနာ"**တိ ဝုတ္တံ, မာရဏသင်္ခာတေန ဝဓေနာတိ အတ္ထော။ ဗာဓနေတ္ထော ဧဝ ဝါ **ဝဓ**-သဒ္ဒေါ, မာရဏေန, ဗာဓနေန စာတိ အတ္ထော။ **ဥဗ္ဗာဓနာယာ** တိ ဗန္ဓနာဂါရေ ပက္ခိပိတ္ဝာ ဥဒ္ဒံ ဥဒ္ဒံ ဗာဓနေန။ တေနာဟ **"ဗန္ဓနာဂါရပ္ပဝေသနေနာ"** တိ။

အဘိနီလနေတ္တာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၂၈. **ဝိသဋ္ဌန္တိ** ကုဇ္ဈနဝသေန ဝိနိဿဋံ ကတ္ဝာ။ တေနာဟ **"ကက္ကဋကော ဝိယာ"** တိအာဒိ။ **ဝိသာစီ**တိ ဝိရူပံ သာစိတကံ, ဝိဇိမ္ဟန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဝင်္ကက္ခိကောဋိယာ"** တိ, ကုဋိလအက္ခိကောဋိဟတေနာတိ အတ္ထော။ **ဝိစေယျ ပေက္ခိတာ**တိ ဥဇုကံ အနောလောကေတွာ ဒိဋ္ဌိဟတံ ဝိစာရေတွာ ဩလောကေတွာ။ တေနာဟ **"ယော ကုဇ္ဈိတ္ဝာ"**တိအာဒိ။ **ပရော**တိ ကုဇ္ဈိတော။ **န ဩလောကေတိ** တံ သမ္မုခါ ဂစ္ဆန္တံ ကုဇ္ဈိတ္ဝာ န ဩလောကေတိ, ပရမ္မုခါ။ **ဝိတေယျာ** တိ ဝိရူပံ တိရိယံ, ဝိညူနံ ဩလောကနက္ကမံ ဝီတိက္ကမိတ္ဝာတိ အတ္ထော။ ဇိမ္ဟံ အနောလောကေတွာ ဥဇုကံ ဩလောကနံ နာမ ကုဋိလဘာဝကရာနံ ပာပဓမ္မာနံ အဘာဝေနဥဇုကတစိတ္တတဿေဝ ဟောတီတိ အာဟ **"ဥဇုမနော ဟုတ္ဝာ ဥဇုံ ပေက္ခိတာ"**တိ။ ယထာ စ ဥဇုံ ပေက္ခိတာ ဟောတီတိ အာနေတ္ဝာ သမ္ဗန္ဓော။ **ပသဋ္ဌန္တိ** ဥမ္မီလနဝသေန သမ္မဒေဝ ပတ္ထဋံ။ **ဝိပုလံ ဝိတ္ထတ** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ ပိယံ ပိယာယိတဗ္ဗံ ဒဿနံ ဩလောကနံ ဧတဿာတိ **ပိယဒဿနော။**

ကာဏောတိ အက္ခိနိ နိမီလေတ္ဝာ ပေက္ခနကော။ **ကာကက္ခီ** တိ ကေကရက္ခော။ **ဝင်္ကက္ခီ** တိ ဇိမ္ဟပေက္ခနကော။ **အာဝိလက္ခီ** တိ အာကုလဒိဋ္ဌိဟတော။ နီလပီတလောဟိတသေတကာဠဝဏ္ဏာနံ ဝသေန **ပဉ္စဝဏ္ဏော။** တတ္ထ ပီတလောဟိတဝဏ္ဏာ သေတမဏ္ဍလဂတရာဇိဝသေန, နီလသေတကာဠဝဏ္ဏာ ပန တံတံမဏ္ဍလဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **"ပသာဒေ**တိ ပန တေသံ ဝဏ္ဏာနံ ပသန္နာကာရံ သန္ဓာယ ဝုတ္တ"န္တိ ကေစိ။ **ပဉ္စဝဏ္ဏော ပသာဒေ**တိ ပန ယထာဝုတ္တပဉ္စဝဏ္ဏပရိတရော, တေဟိ ဝါ ပဋိမဏ္ဍိတော ပသာဒေတိ အတ္ထော။ **နေတ္တသမ္ပတ္တိကရာနီ** တိ "ပဉ္စဝဏ္ဏပသာဒတာ တိရောဟိတဝိဒူရဂတဒဿနသမတ္ထတာ"တိ ဧဝမာဒိ စက္ခုသမ္ပဒာယ ကာရဏာနိ။ **လက္ခဏသတ္တေ ယုတ္တာ** တိ လက္ခဏသတ္တေ အာယုတ္တာ သုကုသလာ။

ဥဏှီသသီသလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၃၀. **ပုဗ္ဗင်္ဂမော** တိ ဇေတ္ထ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ နာမ ပမုခတာ, ဇေဋ္ဌသေဋ္ဌကဘာဝေါ ဗဟုဇနဿ အနုဝတ္တနီယတာ တိ အာဟ **"ဂဏဇေဋ္ဌကော"** တိအာဒိ။

ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ တိ ပုဗ္ဗင်္ဂမဿ ကမ္မံ။ ယဿ ဟိ ကာယသုစရိတာဒိကမ္မဿ ဝသေန မဟာပုရိသော ဗဟုဇနဿ ပုဗ္ဗင်္ဂမော အဟောသိ, တဒဿ ကမ္မံ "ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ"တိ အဓိပ္ပေတံ, န ပုဗ္ဗင်္ဂမဘာဝေါ။ တေနာဟ **"ဣဓ ကမ္မံ နာမ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ"**တိ။ **ပီတိပါမောဇ္ဇေန ပရိပုဏ္ဏာသီသော** တိ ပီတိယာ, ပါမောဇ္ဇေန စ သမ္ပုဏ္ဏပညာသီသော ဗဟုလံ သောမနဿသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တသမင်္ဂီ ဧဝ ဟုတွာ **ဝိစရတိ။ မဟာပုရိသော**တိ မဟာပုရိသဇာတိကော။

၂၃၁. ဗဟုဇနန္တိ သာမိအတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ အာဟ **"ဗဟုဇနဿာ"** တိ။ ပရိဘုဥ္ဇနဋ္ဌေန **ပဋိဘောဂေ,** ဥပယောဂဝတ္ထု ပဋိဘောဂေ, တဿ ဟိတာတိ **ပဋိဘောဂိယာ။** ဒေသကာလံ ဥတွာ တဒုပကရဏူပဋ္ဌာနာဒိ **ဝေယျာဝစ္စကရာ** သတ္တာ။ **အဘိဟရန္တီ** တိ ဣဓာဟရန္တိ။ တဿ တဿ ဝေယျာဝစ္စဿ ပဋိဟရဏတော ပဝတ္တန ကရဏတော **ပဋိဟာရော,** ဝေယျာဝစ္စကရော, တဿ ဘာဝေ **ပဋိဟာရကန္တိ** အာဟ **"ဝေယျာဝစ္စကရဘာဝ"** န္တိ။ ဝိသဝနံ **ဝိသဝေ,** ကာမကာရော ဝသိတာ, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ဝိသဝီတိ** အာဟ **"စိဏ္ဏဝသီ"** တိ။

ဧကေကလောမတာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၃၂. **ဥပဝတ္တတီ** တိ အနုကူလဘာဝံ ဥပေစ္စ ဝတ္တတိ။ တေနာဟ **"အဇ္ဈာသယံ အနုဝတ္တတီ"** တိ။

ဧကေကလောမလက္ခဏ န္တိ ဧကေကသ္မိံ လောမကူပေ ဧကေကလောမတာလက္ခဏံ။ **ဧကေကေဟိ လောမေဟီ** တိ အညေသံ သရီရေ ဧကေကသ္မိမ္ပိ လောမကူပေ အနေကာနိပိ လောမာနိ ဥဋ္ဌဟန္တိ, န တထာဂတဿ။ တေဟိ ပုန ပစ္စေကံ လောမကူပေသု ဧကေကေဟေဝ ဥပ္ပန္နေဟိ ကုဏ္ဍလာဝတ္တေဟိ ပဒက္ခိဏာဝတ္တကဇာတေဟိ နိစိတံ ဝိယ သရီရံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ "ဧကေကလောမူပစိတင်္ဂဝါ"တိ။

စတ္တာလီသာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၃၄. **အဘိန္နိတဗ္ဗပရိသော** တိ ပရေဟိ ကေနစိ သင်္ဂဟေန သင်္ဂဟေတွာ, ယုတ္တိကာရဏံ ဒဿေတွာ တ န ဘိန္နိတဗ္ဗပရိသော။

အပိသုဏဝါစာယာတိ ဥပယောဂတ္ထေ သာမိဝစနံ, ပေသုညဿ ပဋိပက္ခဘူတံ ကုသလကမ္မံ။ ပိသုဏာ ဝါစာ ဧတဿာတိ ပိသုဏဝါစော, တဿ **ပိသုဏဝါစဿ** ပုဂ္ဂလဿ။ **အပရိပုဏ္ဏာ** တိ စတ္တာရီသတော ဦနဘာဝေန န ပရိပုဏ္ဏာ။ **ဝိရဠာ**တိ သဝိဝရာ။

ပဟူတဇိဝှာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၃၆. **အာဒေယျတဝါစော** တိ အာဒရကရဏဝသေန အာဒာတဗ္ဗဝစနော။ "ဧဝမေတ"န္တိ **ဂဟေတဗ္ဗဝစနော** သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိတသာသနော။

ဗဒ္ဓဇိဝှာ တိ ယထာ သုခေန ပရိဝတ္တတိ, ဧဝံ သိရာဒီဟိ ပလိဗုဒ္ဓဇိဝှာ။ **ဂူဠ္ဟဇိဝှာ**တိ ရသဗဟုလတာယ ဂူဠ္ဟဂဏ္ဍသဒိသဇိဝှာ။ **ဒွိဇိဝှာ**တိ အဂ္ဂေ ကပ္ပဘာဝေန ဒွိဓာဘူတဇိဝှာ။ **မမ္မနာ** တိ အပ္ပရိပ္ပုဋ္ဌတလာပာ။ ခရဖရုသ ကက္ကသာဒိဝသေန **သဒ္ဒေ ဘိဇ္ဇတိ** ဘိန္နကာရော ဟောတိ။ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ ပဝတ္တဿရတာယ **ဆိန္နဿရာ တ။** အနေကာကာရတာယ **ဘိန္နဿရာ တ။** ကာကဿ ဝိယ အမနုညဿရတာယ **ကာကဿရာ တ။ မဓုရော** တိ ဣဋ္ဌော, ကမ္မဖလေန ဝတ္ထုနော သုဝိသုဒ္ဓတ္တာ။ **ပေမနီယော**တိ ပီတိသဥ္ဇနနော, ပိယာယိတဗ္ဗော တ။

၂၃၇. **အဏ္ဏောသယုတ္တတ္တာ** တိ အဏ္ဏောသုပသဥ္ဟိတတ္တာ အဏ္ဏောသဝတ္ထုသဟိတတ္တာ။ **အာဗာဓကေ ရိန္တိ** ဃဋ္ဋနဝသေန ပရေသံ ပီဠာဝဟံ။ ဗဟုနော ဇနဿ အဝမဒ္ဒနတော, ပမဒ္ဒဘာဝကရဏတော တ **ဗဟုဇနပ္ပမဒ္ဒ**

နံ။ အဗာဋ္ဌဟန္တိ တ ဇော္တ **အ**-ကာရော ဝုဒ္ဓိအတ္တော "အသေက္ခာ ဓမ္မာ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၁) ဝိယ, တသ္မာ အတိဝိယ ဗာဋ္ဌဟံ ဖရုသံ **ဂိရန္တိ** ဝေမေတ္တ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **န ဘဏီ**တိ စေတ္ထ "န အဘဏိ န ဘဏိ"တိ သရလောပေန နိဒ္ဒေသော။ **သုသံဟိတ**န္တိ သုဋ္ဌု သံဟိတံ။ ကေန ပန သုဋ္ဌု သံဟိတံ? "မဓုရ"န္တိ အနန္တရမေဝ ဝုတ္တတ္တာ မဓုရတာယာတိ ဝိညာယတိ, ကာ ပနဿ မဓုရတာတိ အာဟ **"သုဋ္ဌု ပေမသံဟိတ"** န္တိ။ ဥပယောဂပုထုတ္တ တဝိသယော ယံ **တစာ**-သဒ္ဒေါတိ အာဟ **"တစာယော"**တိ, သာ စဿာ ဥပယောဂပုထုတ္တဝိသယတာ "ဟဒယကမိနိ ယော"တိ ပဒေန သမာနာဓိကရဏတာယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ **"ကဏ္ဏသုခ"**န္တိ ဟဒ္ဒေ ဘာဝနပုံသကနိဒ္ဒေသောယန္တိ ဒဿေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝေဒယထာ**တိ ကာလဝိပလ္လာသေနာယံ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"ဝေဒယိတ္တာ"** တိ။ **ဗ္ရဟ္မ သ္သရတ**န္တိ သေဋ္ဌဿရတံ, ဗ္ရဟ္မုနော သရသဒိသဿရတံ တ။ **ဗဟူနံ ဗဟု**န္တိ ဗဟူနံ ဇနာနံ ဗဟုံ သုဘာဏိတန္တိ ယောဇနာ။

သီဟဟနုလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၃၈. **အပ္ပမံသိကော**တိ အပ္ပမံသိယော။ **ယ**-ကာရဿ ဟိ **က**-ကာရံ ကတ္ဝာ အယံ နိဒ္ဒေသော ယထာ "နိယ္ယာနိ ကာ ဓမ္မာ"တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၉၇) **ဂုဏတော**တိ အတ္တနာ အဓိဂတဂုဏတော။ **ဌာနတော**တိ ယထာဋ္ဌိတဌာနန္တရ တော။

ပလာပကထာယာတိ သမ္ဖပ္ပလာပကထာယ။ **အနွောပဝိဋ္ဌဟနုကာ** ကေတော, ဥဘတော တ သံကုစိတဝိသုကာ။ **ဝင္ကဟနုကာ** ကေပဿေန ကုဋ္ဋိလဝိသုကာ။ **ပဗ္ဘာရဟနုကာ** ပုရတော ဩလမ္ဗမာနဝိသုကာ။

၂၃၉. **ဝိကိဏ္ဏဝစနာ** နာမ သမ္ဖပ္ပလာပိနော, တပ္ပဋိက္ခေပေန **အဝိကိဏ္ဏဝစနာ** မဟာဗောဓိသတ္တာ။ တစာ ဝေ တဒတ္တာဓိဂမုဟယတာယ **"ဗ္ယာပ္ပထော"** တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"အဝိကိဏ္ဏ။ပေ။ ဝစနပထော အဿာ"** တိ။ **"ဒွိဝိဟိ ဒွိဝိဟိ"**တိ နယိဒံ အာမေဍိတဝစနံ အသမာနာဓိကရဏတော, အထ ခော ဒွိဝိဟိ ဒိဂုဏတာဒဿနန္တိ အာဟ **"ဒွိဝိ ဟိ ဒွိဝိဟိတိ စတူဟိ"**တိ။ တသ္မာ "ဒွိဝိဒုဂမာ"တိ စတုဂမာ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"စတုပ္ပအန"** န္တိ။ **တထာသဘာဝော**တိ ယထာဿ ဝုတ္တနယေန ကေနစိ အပ္ပမံသိယတာ ဟောတိ ဂုဏေဟိ, တထာသဘာဝေ။

သမဒန္တာဒိလက္ခဏဝဏ္ဏနာ

၂၄၀. ဝိသုဒ္ဓသီလာစာရတာယ ပရိသုဒ္ဓာ သမန္တတော သဗ္ဗထာ တ သုဒ္ဓာ ပုဂ္ဂလာ ပရိတရာ ဇေဿာတိ **ပရိသု ဒ္ဓပရိတရော**။

၂၄၁. **ပဟာသီ**တိ တဒင်္ဂဝသေန, ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန စ ပရိစ္စဇိ။ တိဒိဝံ တာဝတိံသဘဝနံ ပုရံ နဂရံ ဇေဿန္တိ **တိဒိ ဝပုရာ,** တာဝတိံသဒေဝတ, ဇေသံ ဝရော တိဒိဝပုရဝရော, ဣန္ဒော။ ဇေန **တိဒိဝပုရဝရေန။** ဇေနာဟ **"သက္ကေနာ"** တိ။ လပန္တိ ကထေန္တိ ဇေနာတိ **လပနံ,** မုခန္တိ အာဟ **"လပနဇန္တိ မုခဇ"** န္တိ။ သုဋ္ဌု ဓဝလတာယ **သုက္ကာ,** ဤသက မ္ပိ အသံကိလိဋ္ဌတာယ **သုစိ။** သုန္ဒရသဏ္ဌာနတာယ သုဋ္ဌု ဘာဝနတော, ဝိပဿနတော စ **သောဘနာ။** ကာမံ ဇနာနံ မနု ဿာနံ နိတသနဌာနာဒိဘာဝေန ပတိဋ္ဌာဘူတော ဒေသဝိသေသော "ဇနပဒော"တိ ဝုစ္စတိ, ဣဓ ပန သပရိတရစတု မဟာဒီပသညိတော သဗ္ဗော ပဒေသော တထာ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"စက္ကတဋ္ဌပရိစ္ဆိန္နော ဇနပဒော"** တိ။ နနု စ ယ ထာဝုတ္တော ပဒေသော သမုဒ္ဒပရိစ္ဆိန္နော, န စက္ကတဋ္ဌပဗ္ဗတပရိစ္ဆိန္နောတိ? သော ပဒေသော စက္ကတဋ္ဌပရိစ္ဆိ န္နောပိ ဟောတီတိ တထာ ဝုတ္တံ ။ ယေ တ သမုဒ္ဒနိဿိတာ, စက္ကတဋ္ဌဟာဒနိဿိတာ စ သတ္တာ, ဇေသံ ဇေ ဇေ ပဒေသာ ပတိဋ္ဌာတိ ဇေပိ သင်္ဂဏှဟန္တော **"စက္ကတဋ္ဌပရိစ္ဆိန္နော"** တိ အဇေစ။ **စက္ကတဋ္ဌပရိစ္ဆိန္နော** တိ စ စ က္ကတဋ္ဌေန ပရိစ္ဆိန္နောတိ ဝေမေတ္တ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **တဿာ** တိ တဿ စက္ကဝတ္တိနော။ ပုန **တဿာ** တိ တဿ ဇနပဒဿ။ **ဗဟုဇန သုခ**န္တိ ဇော္တ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနလောပေန ဗဟုဇနဂ္ဂဟဏန္တိ အာဟ **"ဗဟုဇ နာ"**တိ။ ယထာ ပန ဇေ ဟိတသုခံ စရန္တိ, တံ ဝိဓိံ ဒဿေတုံ **"သမာနသုခဒုက္ခာ ဟုတွ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဂတဟာဟော**တိ သဗ္ဗသော သမုစ္ဆိန္နေန ဝိနိဒ္ဒုတဟာပမေမ္မာ။ **ဒရထော** ဝုစ္စတိ ကာယိကော, စေတသိကော စ ပရိဠာဟော။ တတ္ထ စေ တသိကပရိဠာဟော "ဝိဂတဟာဟော"တိ ဣမိနာဝ ဝုတ္တောတိ အာဟ **"ဝိဂတကာယိကဒရထကိလမထော"**တိ။ ရာဂဒ ယော ယဿိံ သန္တာနေ ဥပ္ပန္နာ, တဿ မလီနဘာဝကရဏေန **မလာ။** ကစဝရဘာဝေန **ခိလာ။** သတ္တာနံ မဟာနတ္ထက

ရတ္တာ ဝိသေသတော အေသော **ကလီ**တိ ဝုတ္တံ **“အေသကလီနုဋ္ဌာ”** တိ။ **ပနူဒေဟီ**တိ သမုစ္ဆိန္ဒနဝသေန သသန္တာန တော နီဟာရကေဟိ, ပဇဟာနကေဟီတိ အတ္ထော။ သေသံ သုဝိညေယ္ယမေဝ။

ဧတ္ထ စ ယသ္မာ သဗ္ဗေသမ္ပိ လက္ခဏာနံ မဟာပုရိသသန္တာနဂတပုညသမ္ဘာရဟေတုကဘာဝေန သဗ္ဗံယေဝ တံ ပု ညကမ္မံ သဗ္ဗသ္သ လက္ခဏသ္သ ကာရဏံ ဝိသိဋ္ဌရူပတ္တာ ဖလသ္သ။ န ဟိ အဘိန္နရူပကာရဏံ ဘိန္နသဘာဝသ္သ ဖ လသ္သ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ကောတိ, တသ္မာ ယသ္သ ယသ္သ လက္ခဏသ္သ ယံ ယံ ပုညကမ္မံ ဝိသေသကာရဏံ, တံ တံ ဝိဘာဂေန ဒဿေန္တီ အယံ ဒေသနာ ပဝတ္တာ။ တတ္ထ ယထာ ယာဒိသံ ကာယသုစရိတာဒိပုညကမ္မံ သုပ္ပတိဋ္ဌိ တပာဒတာယ ကာရဏံ ဝုတ္တံ, တာဒိသမေဝ ‘‘ဥဏ္ဟီသသီသတာယ’’ ကာရဏန္တိ န သက္ကာ ဝတ္တုံ၊ ဒဠှသမာဒာန တာဝိသိဋ္ဌသ္သ တသ္သ သုပ္ပတိဋ္ဌိတပာဒတာယ ကာရဏဘာဝေန ဝုတ္တတ္တာ, ကုတရသ္သ စ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာဝိသိဋ္ဌ သ္သ ဝုတ္တတ္တာ, ဧဝံ ယာဒိသံ အာယတပဏှိတာယ ကာရဏံ, န တာဒိသမေဝ ဒီဃင်္ဂုလိတာယ, ဗြဟ္မုဇုဂတ္တတာ ယ စ ကာရဏံ ဝိသိဋ္ဌရူပတ္တာ ဖလသ္သ။ န ဟိ အဘိန္နရူပကာရဏံ ဘိန္နသဘာဝသ္သ ဖလသ္သ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ ကောတိ။ တတ္ထ ယထာ ဧကေနေဝ ကမ္မုနာ စက္ခာဒိနာနိန္ဒြိယုပ္ပတ္တိယံ အဝတ္ထာဘေဒတော, သာမတ္ထိယဘေဒ တော တ ကမ္မဘေအေ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော။ န ဟိ ယဒဝတ္ထံ ကမ္မံ စက္ခုသ္သ ကာရဏံ, တဒဝတ္ထမေဝ သောတာဒီနံ ကာရ ဏံ ဟောတိ အဘိန္နသာမတ္ထိယံ တ, တသ္မာ ပဋ္ဌာယတနိကတ္တဘာဝပတ္ထနာဘူတာ ပုရိမနိပ္ဖန္နာ ကာမတဏှာ ပစ္စယဝသေန ဝိသိဋ္ဌသဘာဝတ ကမ္မသ္သ ဝိသိဋ္ဌသဘာဝဖလနိဗ္ဗတ္တနသမတ္ထတာသာဓနဝသေန ပစ္စယော ဟောတိ တိ ကေမ္ပိ အနေကဝိဓဖလနိဗ္ဗတ္တနသမတ္ထတာဝသေန အနေကရူပတံ အာပန္နံ ဝိယ ဟောတိ, ဧဝမိဓာပိ ‘‘ကေမ္ပိ ဟ ဏာတိပါတာ ဝေရမဏိဝသေန ပဝတ္တံ ကုသလကမ္မံ အာယတပဏှိတာဒီနံ တိဏ္ဏမ္ပိ လက္ခဏာနံ နိဗ္ဗတ္တကံ ဟော တီ’’တိ ဝုစ္စမာနေပိ န ကောစိ ဝိရောဓော။ တေန ဝုတ္တံ ‘‘သော တသ္သ ကမ္မသ္သ ကတတ္တာ။ပေ.။ ဣမာနိ တီဏိ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ပဋိလဘတီ’’တိ နာနာကမ္မုနာ ပန တေသံ နိဗ္ဗတ္တိယံ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ, ဟဋ္ဌိယံ ပန ‘‘တသ္သ ကမ္မသ္သာ’’တိ ဧကဝစနနိဒ္ဒေသော သာမညဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝဉ္စ ကတွာ သတပုညလက္ခဏဝစနံ သမတ္ထိ တံ ဟောတိ။ ‘‘ဣမာနိ ဒွေ မဟာပုရိသလက္ခဏာနိ ပဋိလဘတီ’’တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယောတိ။

လက္ခဏသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၈. သိင်္ဂါလသုတ္တဝဏ္ဏနာ

နိဒါနဝဏ္ဏနာ

၂၄၂. ဟကာရေန ပရိက္ခိတ္တန္တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **ကေပုရုဋ္ဌာလကယုတ္တ**န္တိ ဒွိတရဟာသာဒေန စေဝ တတ္ထ တတ္ထ ဟကာရမတ္ထကေ ပတိဋ္ဌာပိတအဋ္ဋာလကေဟိ စ ယုတ္တံ။ ဝေဠုဟိ ပရိက္ခိတ္တတ္တာ, အဗ္ဘန္တရေ ပုပ္ဖုပဂဖလူပဂရုက္ခသဉ္ဆန္နတ္တာ စ **နီလောဘာသံ။** ဆာယူဒကသမ္ပတ္တိယာ, ဘူမိဘာဂသမ္ပတ္တိယာ စ **မနောရမံ။**

ကာဠကဝေသေနာတိ ကလန္ဒကရူပေန။ **နိဝါပ**န္တိ ဘောဇနံ။ **တ**န္တိ ဥယျာနံ။

"ခော ပနာ"တိ ဝစနာလင်္ကာရမတ္တမေတန္တိ **တေန သမယေနာ**တိ အတ္ထဝစနံ ယုတ္တံ။ **ဂဟပတိ မဟာသာလော**တိ ဂဟပတိဘူတော မဟာသာရော, ရ-ကာရဿ လ-ကာရံ ကတွာ အယံ နိဒ္ဒေသော။ ဝိဘဝသမ္ပတ္တိယာ မဟာသာရပ္ပတ္တော ကုဋုမ္ဗိကော။ **"ပုတ္တော ပနဿ အဿဒ္ဓော"** တိအာဒိ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကော ယံ သုတ္တနိက္ခေပောတိ တံ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိံ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ ကမ္မဖလသဒ္ဒါယ အဘာဝေန **အဿဒ္ဓော။** ရတနတ္တယေ ပသာဒာဘာဝေန **အပ္ပသန္နော။ ဧဝမာဟာ**တိ ဧဝံ ကာလအနိ ဝုစ္စမာနာကာရေန ဝဒတိ။

ယာဝဇီဝံ အနုဿရဏီယာ ဟောတီ ဟိတေသိတာယ ဝုတ္တာ ပစ္ဆိမာ တစာတိ အဓိပ္ပာယေန။ **ပုထုဒိသာ**တိ ဝိသုံ ဝိသုံ ဒိသာ, တာ ပန အနေကာတိ အာဟ **"ဗဟုဒိသာ"**တိ။

၂၄၃. **"န တာဝ ပဝိဋ္ဌော"** တိအာဒီသု ဝတ္တဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ **န ကာအနေတ**တိ န ကာမာယ ဧဝ ဝေလာယ။ ကိံ စရဟီတိ အာဟ **"ပစ္စူသသမယေပီ"** တိအာဒိ။ **ဂိဟိဝိနယ**န္တိ ဂိဟီနံ ဂဟဋ္ဌာနံ ဝိနယတန္တိဘူတံ "ဂိဟိနာ ဧဝံ ဝတ္တိတဗ္ဗ"န္တိ ဂဟဋ္ဌာစာရဿ ဂဟဋ္ဌဝတ္တဿ အနဝသေသတော ကာမသိံ သုတ္တေ သဝိသေသံ ကတွာ ဝုတ္တတ္တာ။ **တထေတ**တိ ယထာ ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ ဒိဋ္ဌံ, တထေဝ ပဿိ။ **နမဿတိ** ဝတ္တဝသေန ကတ္တဗ္ဗန္တိ ဂဟေတွာ ဌိတတ္တာ။

ဆဒိသာဒိဝဏ္ဏနာ

၂၄၄. **ဝစနံ သုတွာဝ စိန္တေသိ** ဗုဒ္ဓါနုဘာဝေန အတ္တသမ္မာပဏိဓာနနိမိတ္တေန ပုညဗလေန စ စောဒိယမာနော။ **န ကိရ တာ တော**တိ တာ ဆ ဒိသာ တော ကာအနိ မယာ နမဿိယမာနာ ပုရတ္ထိမာဒိကာ န ဟောန္တိ ကိရာတိ။ **နိဟတမတ္တ**န္တိ အနတ္ထကဘာဝံ တဿ ဝဒတိ။ **ပုစ္ဆာပဒ**န္တိ ပုစ္ဆာဝစနံ။

ဘဂဝတ ဂဟပတိပုတ္တေန နမဿိတဗ္ဗာ ဆ ဒိသာ ပုစ္ဆိတော ဒေသနာကုသလတာယ အာဒိတော ဧဝ တာ အကထေတွာ တဿ တာဝ ပဋိပတ္တိယာ နံ ဘာဇနဘူတံ ကာတုံ ဝဇ္ဇနီယဝဇ္ဇနတ္ထဉ္စေဝ သေဝိတဗ္ဗသေဝနတ္ထဉ္စ ဩဝ တဒံ ဒေဿော **"ယတော ခော ဂဟပတိပုတ္တာ"** တိအာဒိနာ ဒေသနံ အာရဘိ။ တတ္ထ **ကမ္မကိလေသာ**တိ ကမ္မဘူတာ သံကိလေသာ။ **ကိလိဿန္တီ** တိ ကိလိဋ္ဌာ မလီနာ ဝိယ ဌိတာ, ဥပတာပိတာ စ ဟောန္တီတိ အတ္ထော။ **တသ္မာ** တိ ကိလိဿနနိမိတ္တတ္တာ။ ယဒိပိ သုရာပာနံ ပဉ္စဝေရဘာဝေန ဥပာသကေဟိ ပရိဝဇ္ဇနီယံ, တဿ ပန အပာယမုခဘာဝေန ပရတော ဝတ္တုကာမတာယ ဟဏာတိပာတာဒိကေ ဧဝ သန္ဓာယ "စတ္တာရော"တိ ဝုတ္တံ, န "ပဉ္စာ"တိ။ "ဝိသုံ အကမ္မပထဘာဝတော စာ"တိ အပရေ။ "သုရာပာနမ္ပိ 'သုရာမေရယပာနံ, ဘိက္ခဝေ, အာသေဝိတံ ဘာဝိတံ ဗဟုလီကတံ နိရယသံဝတ္တနိက'န္တိအာဒိ (အ. နိ. ၈.၄၀) ဝစနတော ဝိသုံ ကမ္မပထဘာဝေန အာဂတံ။ တထာ ဟိ တံ ဒုစ္စရိတကမ္မံ ဟုတွာ ဒုဂ္ဂတိကမိပိဋ္ဌိဝတ္တကဘာဝေန နိယတ"န္တိ ကေစိ, တေသံ မတေန ကောဒသ ကမ္မပထာ သိယုံ ။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တေသွေဝ ကမ္မပထေသု ဥပကာရကတ္တသဘာဂတ္တဝသေန အနုပ္ပဝေသော ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ "ဝိသုံ အကမ္မပထဘာဝတော စာ"တိ သုဝုတ္တမေတံ။ သုရာပာနဿ ဘောကပာယမုခဘာဝေန ဝတ္တုကာမတာယ "စတ္တာရော" တွေဝဝ အတောစ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ ဖလံ တဒာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ **ဌာနံ,** ဟေတူတိ အာဟ **"ဌာနေဟီတိ ကာရဏေဟီ"**တိ။ အပေတ္တိ

အပဂစ္ဆန္တိ, အပေတိ တ ဧတေဟီတိ **အပာယာ,** အပာယာနံ, အပာယာ ဧဝ တ မုခါနိ ဒွာရာနီတိ **အပာယမုခါနိ။ ဝိနာသမုခါနီ**တိ တွော်ပိ ဧသေဝ နယော။

ကိဥ္စာပိ ''အရိယသာဝကဿာ''တိ ပုဗ္ဗေ သာဓာရဏတော ဝုတ္တံ, ဝိသေသတော ပန ပဌမာယ ဘူမိယံ ဌိတဿ သေဝ ဝက္ခမာနနယော ယုဇ္ဇတီတိ **''သောတိ သော သောတာပန္နော''** တိ ဝုတ္တံ။ ပါပက-သဒ္ဒော နိဟီနပရိယာယောတိ **''လာမကေဟီ''**တိ ဝုတ္တံ။ အပာယဒုက္ခံ, ဝဋ္ဋဒုက္ခဉ္စ ပါပေန္တီတိ တ ပါပကာ, တေဟိ **ပါပကေဟိ။ ဆ ဒိသာ ပဋိစ္ဆာဒေန္တော**တိ တေန တေန ဘာဂေန ဒိဿန္တီတိ ''ဒိသာ''တိ သညိတေ ဆ ဘာဂေ သတ္တေ ယထာ တေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဆိဒ္ဒံ န ဟောတိ, ဧဝံ ပဋိစ္ဆာဒေန္တော ပဋိသန္ထာရေန္တော။ **ဝိဇိနနတ္ထာယာ** တိ အဘိဘဝနတ္ထာယ။ ယောဟိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ, သမ္ပရာယိကဉ္စ အနတ္ထံ ပရိဝဇ္ဇနဝသေန အဘိဘဝတိ, တတော ဧဝ တဒုဘယတ္ထံ သမ္ပာဒေတိ, သော ဥဘယလောကဝိဇယာယ ပဋိပန္နော နာမ ဟောတိ ပစ္စတ္ထိကနိဂ္ဂဏှနတော, သကတ္ထသမ္ပာဒနတော စ။ တေနာဟ **''အယဉ္စေဝ လောကော''** တိအာဒိ။ ပဏ္ဏာတိပါတာဒီနိ **ပဉ္စ ဝေရာနိ** ဝေရပ္ပသဝနတော။ **အာရဒ္ဓော ဟောတီ** တိ သံသာဓိတော ဟောတိ, တယိဒံ သံသာဓနံ ကိတ္တိသဒ္ဒေန ဣဓ သတ္တာနံ စိတ္တတောသနေန , ဝေရာဘာဝပါဒနေန စ ဟောတီတိ အာဟ **''ပရိတောသိတော စေဝ နိပ္ဖာဒိတော စာ''** တိ။ ပုန **ပဉ္စ ဝေရာနီ**တိ ပဉ္စ ဝေရဖလာနိ ဥတ္တရပဒလောပေန။

ကတမဿာ တိ ကတမေ အဿ။ **ကိလေသသမ္ပယုတ္တတ္တာ ကိလေသော** တိ တံသဟဂတော တံသဒိသံ ဝဒတိ ယထာ ''ပီတိသုခံ ပဌမံ ဈာနံ, (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၆; မ. နိ. ၁.၂၇၁, ၂၈၇, ၂၉၇; သံ. နိ. ၂.၁၅၂; အ. နိ. ၄.၁၂၃; ၅.၂၈; ပါရာ. ၁၁; ဓ. သ. ၄၉၉; ဝိဘ. ၅၀၈) နီလံ ဝတ္ထ''န္တိ စ။ သမ္ပယုတ္တတာ စေတ္ထ တဒေကဌတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာ, န ကေပ္ပဟာဒိတာယ။ ဧဝဥ္စ ကတွာ ပဏ္ဏာတိပါတကမ္မဿ ဒိဋ္ဌိမာနလောဘာဒီဟိပိ ကိလိဋ္ဌတာ သိဒ္ဓါ ဟောတိ, မိစ္ဆာစာရဿ အေသာဒီဟိ ကိလိဋ္ဌတာ။ တေနာဟ **''သံကိလေသောယေတ''**တိအာဒိ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တအတ္ထဝသေန ပန သမ္မုခေနပိ နေသံ ကိလေသပရိယာယော လဗ္ဘတေဝ။ **တေဒတ္ထပရိဒီပကမေတ** တိ ယော ''ပဏ္ဏာတိပါတော ခော''တိအာဒိနာ ဝုတ္တော, တေဿ အတ္ထဿ ပရိဒီပကမေဝ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ပုန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''ကထာဗန္ဓ''** န္တိ, တဿ အတ္ထဿ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ ဘဂဝတ ကထာဗန္ဓံ အတေစာတိ အဓိပ္ပာယော။

စတုဌာနာဒိဝဏ္ဏနာ

၂၄၆. ''ပါပကမ္မံ ကရောတီ''တိ ကသ္မာ အယံ ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသော ပဝတ္တောတိ အန္တောလီနစောဒနံ သန္ဓာယ **''ဣဒံ ဘဂဝတ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သုက္ကပက္ခဝသေန ဟိ ဥဒ္ဒေသော ကတော, ကဏှပက္ခဝသေန စ နိဒ္ဒေသော အာရဒ္ဓော။ **ကာရကေ**တိ ပါပကမ္မဿ ကာရကေ။ **အကာရကော ပါကဋော ဟောတီ** ယထာ ပဋိပဇ္ဇန္တော ပါပံ ကရောတိ နာမ, တထာ အပ္ပဋိပဇ္ဇနတော။ သံကိလေသဓမ္မဝိဝဇ္ဇနပုဗ္ဗကံ တေအနဝဇ္ဇဓမ္မပဋိပတ္တိအာစိက္ခနံ ဣဓ ဒေသနာကောသလ္လံ။ **ပဌမတရံ ကာရကံ ဒဿေန္တော အာဟ** ယထာ ''တမံ မုဉ္စ ဒက္ခိဏံ ဂဏှာဟာ''တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၄၉၈) တထာ ဟိ ဘဂဝတ အဋ္ဌတိံသ မင်္ဂလာနိ ဒဿေန္တော ''အသေဝနာ စ ဗာလာန''န္တိ (ခု. ပါ. ၅.၃; သု. နိ. ၂၆၂) ဝတွာ ''ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ''တိ (ခု. ပါ. ၅.၃; သု. နိ. ၂၆၂) အတေစ။ **ဆန္ဒာဂတိ** န္တိ တွော သန္ဓိဝသေန သရလောပေဟောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''ဆန္ဒေန ပေမေန အဂတိ''** န္တိ။ **ဆန္ဒာ** တိ ဟေတုမ္ဟိ နိဿက္ကဝစနန္တိ အာဟ **''ဆန္ဒေနာ''** တိ။ ဆန္ဒ-သဒ္ဒော စေတ္ထ တဏှာပရိယာယော, န ကုသလစ္ဆန္ဒာဒိပရိယာယောတိ အာဟ **''ပေမေနာ''**တိ။ **ပရပဒေသူ**တိ ''အေသာဂတိံ ဂစ္ဆန္တော''တိအာဒီသု တဂ္ဂေသု။ **''ဧသေဝ နယော''**တိ ဣမိနာ ''အေသေန ကောပေနာ''တိ ဧဝမာဒိ အတ္ထဝစနံ အတိဒိသတိ။ **မိတ္တော** တိ ဒဠှမိတ္တော, သမ္ဘတ္တောတိ အတ္တော။ **သန္ဒိဋ္ဌော** တိ ဒိဋ္ဌမတ္တသဟာယော။ **ပကတိဝေရဝသေနာ**တိ ပကတိယာ ဥပ္ပန္နဝေရဝသေန, စိရကာလာနုဗန္ဓဝိရောဓဝသေနာတိ အတ္တော။ တေနေတဟ **''တင်္ခဏုပ္ပန္နကောဓဝသေန တ''** တိ။ **ယံ တ တံ တ** အယုတ္တံ အကာရဏံ **ဝတ္တာ။** ဝိသမေ စောရာဒိကေ, ဝိသမာနိ တ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ သမာအာယ ဝတ္တနေန နိဿိတော **ဝိသမနိဿိတော။**

ဆန္ဒာဂတိအာဒီနိ န ဂစ္ဆတိ မဂ္ဂေနေဝ စတုန္နမ္ပိ အဂတိဂမနာနံ ပဟီနတ္တာ, **အဂတိဂမနာနီ**တိ စ တထာပဝတ္တာ အပာယဂမနီယာ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒာ ဝေဒိတဗ္ဗာ အဂတိ ဂစ္ဆတိ ဧတေဟီတိ။

ယသ္သတိ တေန ကိတ္တီယတီတိ **ယသော,** ထုတိဃောသော။ ယသ္သတိ တေန ပုရေစရာနုစရာဘာဝေန ပရိတရီယတီတိ **ယသော,** ပရိတရောတိ အာဟ **"ကိတ္တိယသောပိ ပရိတရယသောပီ"**တိ။ **ပရိဟာယတီ**တိ ပုဗ္ဗေ ယော စ ယာဝတကေ လဗ္ဘတိ, တတော ပရိတော ဟာယတိ ပရိက္ခယံ ဂစ္ဆတိ။

ဆအဟယမုခာဒိဝဏ္ဏနာ

၂၄၇. ပူဝေ ဘာဇနေ ပက္ခိပိတ္ဝာ တဇ္ဇံ ဥဒကံ ဒတွာ မဒ္ဒိတွာ ကတာ **ပူဝသုရာ။** ဧဝံ သေသသုရာပိ။ **ကိဏ္ဏာ** တိ ပန တဿာ သုရာယ ဗီဇံ ဝုစ္စတိ, ယေ "သုရာမောဒကာ" တိပိ ဝုစ္စန္တိ, တေ ပက္ခိပိတွာ ကတာ **ကိဏ္ဏပက္ခိတ္တာ။** ဟရီတကီသာသပာဒိနာနာသမ္ဘာရေဟိ သံယောဇိတာ **သမ္ဘာရသံယုတ္တာ။** မဓုကတာလနာဠိကေရာဒိပုပ္ဖရသော စိရပာရိဝါသိကော **ပုပ္ဖာသဝေါ။** ပနသာဒိဖလရသော **ဖလာသဝေါ။** မုဒ္ဒိကာရသော **မဓွာသဝေါ။** ဥစ္ဆုရသော **ဂုဠာသဝေါ။** ဟရီတကာမလကကဋုကဘဏ္ဍာဒိနာနာသမ္ဘာရာနံ ရသော စိရပာရိဝါသိကော **သမ္ဘာရသံယုတ္တော။ တံ သဗ္ဗမ္ပီ** တိ တံ သဗ္ဗံ ဒသဝိဓမ္ပိ။ **မဒကရဏဝသေန မဇ္ဇံ** ပိဝန္တံ မဒယတီတိ ကတွာ။ သုရာမေရယမဇ္ဇေ ပမာဒဋ္ဌာနံ **သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနံ။ အနု အနု ယောဂေ**တိ ပုနပ္ပုနံ တံသမင်္ဂိတာ။ တေနာဟ **"ပုနပ္ပုနံ ကရဏ"** န္တိ, အပရာပရံ ပဝတ္တနန္တိ အတ္ထော။ **ဥပ္ပန္နာ စေဝ ဘောဂါ ပရိဟာယန္တိ** ဟာနုဗ္ဗသနေန ဗ္ဗသနကရဏတော။ **အနုပ္ပန္နာ စ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ** ပမတ္တဿ ကမ္မန္တေသု ဉာယကရဏာဘာဝတော။ **ဘောဂါန**န္တိ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗဋ္ဌေန "ဘောဂါ"တိ လဒ္ဓနာမာနံ ကာမဂုဏာနံ။ အဟယမုခ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ **အဝေလာယာ**တိ အယုတ္တဝေလာယ။ ယဿာ ဝိစရတော အတ္တရက္ခာဒယော န ဟောန္တိ။ **ဝိသိခာသု စရိယာ**တိ ရစ္ဆာသု ဝိစရဏံ။

သမဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ မဟော, ယတ္ထ နစ္စာနိပိ ပယောဇီယန္တိ, တေသံ ဒဿနာဒိအတ္ထံ တတ္ထ အဘိရတိဝသေန စရဏံ ဥပဂမနံ **သမဇ္ဇာဘိစရဏံ။ နစ္စာဒိဒဿနဝသေနာ** တိ နစ္စာဒီနံ ဒဿနာဒိဝသေနာတိ အာဒိသဒ္ဒလောပေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, ဒဿနေန တ သဝနမ္ပိ ဂဟိတံ ဝိရူပေကသေသနယေန။ အာလောစနသဘာဝတာယ တ ပဉ္စဝိညာဏာနံ သဝနကိရိယာယပိ ဒဿနသင်္ခေပသမ္ဘဝတော "ဒဿနဝသေန" က္ကစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ က္ကခ စိတ္တာလသိယတာ အကာရဏန္တိ **"ကာယာလသိယတာ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ယုတ္တပ္ပယုတ္တတာ** တိ တပ္ပသုတတာ အတိရေကတရတာယ။

သုရာမေရယဿ ဆအာဒီနတဒိဝဏ္ဏနာ

၂၄၈. သယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ **သန္ဒိဋ္ဌံ။** သန္ဒိဋ္ဌမေဝ **သန္ဒိဋ္ဌိကံ,** ခနေဇာနိသဒ္ဒာပေက္ခာယ ပန က္ကတ္ထိလိင်္ဂဝသေန နိဒ္ဒေသော, ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **"က္ကခလောကဘာဝိနီ"**တိ။ သမံ, သမ္မာ ပဿိတဗ္ဗာတိ တ **သန္ဒိဋ္ဌိကာ,** ဟာနသမကာလဘာဝိနီတိ အတ္ထော။ **ကလဟပ္ပဝမုနီ** မိတ္တဿ ကလဟေ အနာဒီနဝဒဿိဘာဝတော။ **ခေတ္တံ** ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဘာဝတော။ **အာယတန**န္တိ တ ကာရဏံ, အာကရော တတိ အတ္ထော။ **ပရလောကေ အကိတ္တိံ ဟာပုဏာန္တိ** အကိတ္တိသံဝတ္တနိယဿ ကမ္မဿ ပသဝနတော။ **ကောပိနံ** တ ဟာကဋ္ဌဘာဝေန အကတ္တဗ္ဗရဟဿကမ္မံ။ သုရာမဒမတ္တာ စ ပုဗ္ဗေ အတ္တနာ ကတံ တာဒိသံ ကမ္မံ အမတ္တကာလေ ဆာဒေန္တာ ဝိစရိတွာ မတ္တကာလေ ပစ္စတ္ထိကာနမ္ပိ ဝိဝရန္တိ ဟာကဋ္ဌံ ကရောန္တိ, တေန တေသံ သာ သုရာ တဿ ကောပိနဿ နိဒံသနတော **"ကောပိနနိဒံသနီ"**တိ ဝုစ္စတီတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ကမ္မဿကတာပည** န္တိ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ "ယံ ကိဉ္စိ လောကိယံ ပညံ ဒုဗ္ဗလံ ကရောတိယေဝ"တိ ဟိ သက္ကာ ဝိညာတုံ။ တထာ ဟိ ဗ္ဗတိရေကမုခေန တမတ္ထံ ပတိဋ္ဌပေတုံ **"မဂ္ဂပညံ ပနာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"အန္တောမုခမေဝ န ပဝိသတီ"** တိ က္ကမိနာ သုရာယ မဂ္ဂပညာဒုဗ္ဗလကရဏဿ ဒုရသမုဿာရိတဘာဝမာဟ ။ နနု စေဝံ သုရာယ တဿာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ သာမတ္ထိယဝိဃာတော အစောဒိတော ဟောတိ အရိယာနံ အနုပ္ပယောဂဿေဝ စောဒိတတ္တာတိ? နယိဒံ ဧဝံ ဥပယောဂေပိ နာမ သအာ တေသံ နတ္ထိ, ကုတော ကိစ္စကရဏန္တိ က္ကမဿ အတ္ထဿ ဝုတ္တတ္တာ။ အထ ပန အဋ္ဌာနပရိကပ္ပဝသေနဿာ ကအာစိ သိယာ ဥပယောဂေ, တထာပိ သော တဿာ ဒုဗ္ဗလိယံ ဉာသကမ္ပိ ကာတုံ နာလမေဝ သမ္မဒေဝ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝေန သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝတော။ တေနာဟ "မဂ္ဂပညံ ပန ဒုဗ္ဗလံ ကာတုံ န သက္ကောတီ"တိ။ မဂ္ဂသီသေန စေတ္ထ အရိယာနံ သဗ္ဗသ္ဘာပိ လောကိယလောကုတ္တရာယ ပညာယ ဒုဗ္ဗလဘာတဟာအနေ အသမတ္ထတာ ဒဿိတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပဇ္ဇတိ ဧတေန ဖလန္တိ **ပဒံ,** ကာရဏံ။

၂၄၉. **အတ္တာပိဿ** အကာလစာရိဿ **အဂုတ္တော** သရာသတော **အရက္ခိတော** ဥပက္ကမတောပိ ပရိဝဇ္ဇနီယာနံ အပရိဝဇ္ဇနတော။ တေနာဟ **“အဝေလာယ စရန္တော ဟိ”** တိအာဒိ။ **ကဏ္ဍကာဒီနိပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန သောဗ္ဘာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝေရိနောပီ**တိ ပိ-သဒ္ဒေန စောရာဒိကာ သင်္ဂယှန္တိ။ **ပုတ္တအာရာ** တိ ဧတ္ထ ပုတ္တဂ္ဂဟဏေန ပုတ္တီပိ ဂဟိတာတိ အာဟ **“ပုတ္တဓီတရော”** တိ။ **ဗဟိ ပတ္ထန** န္တိ ကာမပတ္ထနာဝသေန အန္တောဂေဟာဿိတတော နိဗဒ္ဓဝတ္ထုတော ဗဟိဒ္ဓာ ပတ္ထနံ ကတွာ။ **အညေဟိ ကတတဟပကမ္မေသု** တိ ပရေဟိ ကတာသု ဟာပကိရိယာသု။ **သင်္ကိတဗ္ဗော ဟောတိ** အကာလေ တတ္ထ တတ္ထ စရဏတော။ **ရုဟတိ** ယသ္မိံ ပဒေသေ စောရိကာ ပဝတ္တာ, တတ္ထ ပရေဟိ ဒိဋ္ဌတ္တာ။ **ဝတ္တုံ န သက္ကာ** တိ “ဧတ္တကံ ဒုက္ခံ, ဧတ္တကံ ဒောမနဿ”န္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝတ္တုံ န သက္ကာ။ **တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဝိကာလစာရိမှဟိ** ပုဂ္ဂလေ **အာဟရိတဗ္ဗံ** တဿ ဥပရိ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ **ဟောတိ**။ ကထံ? **အညသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ** တထာရူပေ အာသင်္ကိတဗ္ဗေ **အသတိ။ ဣတီ**တိ ဧဝံ။ **သောတိ** ဝိကာလစာရီ။ **ပုရက္ခတော** ပုရတော အတ္တနော ဥပရိ အာသင်္ကန္တေ ကတွာ စရတိ။

၂၅၀. **နဋ္ဋနာဋကာဒိနစ္စ** န္တိ နဋ္ဋေဟိ နာဋကေဟိ နစ္စိတဗ္ဗနာဋကာဒိနစ္စဝိဓိံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဝသိဋ္ဌံ သဗ္ဗံ သင်္ဂဏှာတိ။ “တတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ ဟောတီ”တိ ဝတွာ တတ္ထဿ ဂမနေန ယထာ အနုပ္ပန္နာနံ ဘောဂါနံ အနုပ္ပာဒော, ဥပ္ပန္နာနဉ္စ ဝိနာသော ဟောတိ, တံ ဒဿေတုံ **“တဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဂီတ**န္တိ သရဂတံ, ပကရဏဂတံ , တာဠဂတံ, အပဓာနဂတန္တိ ဂန္ဓဗ္ဗသတ္ထဝိဟိတံ အညမ္ပိ သဗ္ဗံ ဂီတံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တဒိတ**န္တိ ဝီဏာဝေဏုမုဒိင်္ဂာဒိတဒနံ။ **အက္ခာန**န္တိ ဘာရတယုဒ္ဓသီတာဟရဏာဒိအက္ခာနံ။ **ပာဏိဿရ** န္တိ ကံသတာဠံ, “ပာဏိတာဠ”န္တိပိ ဝဒန္တိ။ **ကုမ္ဘထူန**န္တိ စတုရဿအမ္ဗဏကတာဠံ။ “ကုဋဘေရိသဒ္ဒော”တိ ကေစိ။ **“ဧသေဝ နယော”**တိ ဣမိနာ “ကသ္မိံ ဌာနေ”တိ အာဒိနာ နစ္စေ ဝုတ္တမတ္ထံ ဂီတာဒီသု အတိဒိသတိ။

၂၅၁. **ဇယန္တိ** ဇူတံ ဇိနန္တော။ **ဝေရန္တိ** ဇိတေန ကိဋ္ဌကပုရိသေန ဇယနိမိတ္တံ အတ္တနော ဥပရိ ဝေရံ ဝိရောစံ **ပသဝ တိ** ဥပ္ပာဒေတိ။ တဥ္ဟိဿ ဝေရပသဝနံ ဒဿေတုံ **“ဇိတံ မယာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဇိနောတိ** ဇူတပရာဇယာပန္နာယ ဓနဇာနိယာ ဇိနော။ တေနာဟ **“အညေန ဇိတော သမာနော”**တိအာဒိ။ **ဝိတ္တံ အနုသောစတီ** တိ တံ ဇိနံ ဝိတ္တံ ဥဒ္ဒိဿ အနုတ္ထုနတိ။ **ဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ** တိ ယသ္မိံ ကိသ္မိဉ္စိ အဋ္ဋဝိနိစ္ဆယဋ္ဌာနေ။ **သက္ခိပုဋ္ဌဿာ** တိ သက္ခိဘာဝေန ပုဋ္ဌဿ။ **အက္ခသောဏ္ဍော** တိ အက္ခဓုတ္တော။ **ဇူတကရောတိ** ဇူတပမာဒဋ္ဌာနာနုယုတ္တော။ **တွံဝမ္ပိ နာမ ကုလပုတ္တော** တိ ကုလပုတ္တော နာမ တွံ, န မယံ တယိ ကောလပုတ္တိယံ ဣအနိ ပဿာမာတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဆိန္နဘိန္နကော** တိ ဆိန္နဘိန္နဟိရောတ္တပ္ပော, အဟိရိကော အနောတ္တပ္ပီတိ အတ္ထော။ **တဿ ကာရဏာ** တိ တဿ အတ္ထာယ။

အနိစ္ဆိတော တိ န ဣစ္ဆိတော။ **ပောသိတဗ္ဗာ ဘဝိဿတိ** ဇူတပရာဇယေန သဗ္ဗကာလံ ရိတ္တတုစ္ဆဘာဝတော။

ဟာပမိတ္တတာယ ဆအာဒီနတဒိဝဏ္ဏနာ

၂၅၂. **အက္ခဓုတ္တာ** တိ အက္ခေသု ဓုတ္တာ, အက္ခနိမိတ္တံ အတ္ထဝိနာသကာ။ **ဣတ္ထိသောဏ္ဍာ** တိ ဣတ္ထိသု သောဏ္ဍာ, ဣတ္ထိသမ္ဘောဂနိမိတ္တံ အာတပ္ပနကာ။ တထာ **ဘတ္တသောဏ္ဍာ** ဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ပိဟာသာ**တိ ဥပရူပရိ သုရာပိပာသာ။ တေနာဟ **“ပာနသောဏ္ဍာ”** တိ။ **နေကတိကာ**ဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာ ဧဝ။ မေတ္တိဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတာယ **မိတ္တာ ဟောန္တိ။ တသ္မာ** တိ ဟာပမိတ္တတာယ။

၂၅၃. **ကမ္မန္တ** န္တိ ကမ္မံ, ယထာ သုတ္တံယေဝ သုတ္တန္တော, ဧဝံ ကမ္မံယေဝ ကမ္မန္တော, တံ ကာတုံ **ဂစ္ဆာမာတိ ဝုတ္တော။** ကမ္မံ တ အန္တော နိဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆတိ ဧတ္ထာတိ **ကမ္မန္တော,** ကမ္မကရဏဋ္ဌာနံ, တံ **ဂစ္ဆာမာတိ ဝုတ္တော။**

ပန္နသခာ တိ သုရံ ပာတုံ ပန္နေ ပဋိပဇ္ဇန္တေ ဧဝ သခာတိ ပန္နသခာ။ တေနာဟ **“အယမေဝတ္ထော”** တိ။ “သမ္မိယသမ္မိယော”တိ ဝစနမေတ္ထ အတ္ထီတိ **သမ္မိယသမ္မိယော။** တေနာဟ **“သမ္မသမ္မာတိ ဝဒန္တော”** တိ။ **သဟာယော ဟောတီ**တိ သဟာယော ဝိယ ဟောတိ။ **ဩတာရမေဝ ဂဝေသတီ**တိ ရန္ဓမေဝ ပရိယေသတိ အနတ္ထမဿ ကာတုကာမော။ **ဝေရပ္ပသဝေ** တိ ပရေဟိ အတ္တနိ ဝေရဿ ပသဝနံ အနုပဝတ္တနံ။ တေနာဟ **“ဝေရဗဟုလတာ”**တိ။ ပရေသံ ကရိယမာနော အနတ္ထော ဧတ္ထ အတ္ထီတိ **အနတ္ထော,** တဗ္ဘာဝေ **အနတ္ထတာ** တိ အာဟ **“အနတ္ထကာရိတာ”** တိ။

ယော ဟိ ပရေသံ အနတ္ထံ ကရောတိ, သော အတ္တနော အတ္တနော အနတ္ထကာရော နာမ, တသ္မာ **အနတ္ထတာ** တိ ဥဘယာနတ္ထကာရိတာ။ **အရိယော** ဝုစ္စတိ သတ္တော, ကုစ္ဆိတော အရိယော **ကဒရိယော။** ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန သော ''ကဒရိယော''တိ ဝုစ္စတိ, သော ဓမ္မော **ကဒရိယတာ,** မစ္ဆရိယံ။ တံ ပန ဒုဗ္ဗိသဇ္ဇနီယဘာဝေ ဌိတံ သန္ဓာယာဟ **''သုဋ္ဌု ကဒရိယတာ ထဒ္ဓမစ္ဆရိယဘာ''**တေတိ။ အဝိပဏ္ဏသဘာဝတော ဉဒ္ဒါတုံ အသက္ကောန္တော စ ဣဏံ ဂဏှန္တော **သံသီဒန္တော ဣဏံ ဝိကဟတိ** နာမ။ သူရိယေ အနုဂ္ဂတေ ဧဝ ကမ္မန္တေ အနာရဘန္တော ရတ္တိံ **အနုဋ္ဌာနသီလော။**

အတ္ထာ တိ ဓနာနိ။ **အတိက္ကမန္တိ** တိ အပဂစ္ဆန္တိ။ အထ တ **အတ္ထာ** တိ ကိစ္စာနိ။ **အတိက္ကမန္တိ** တိ အတိက္ကန္တကာလာနိ ဟောန္တိ, တေသံ အတိက္ကမောပိ အတ္ထတော ဓနာနမေဝ အတိက္ကမော။ **ဣမိနာ ကထာမဂ္ဂေနာ** တိ ဣမိနာ ''ယတော ခေါ ဂဟပတိပုတ္တာ''တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၄၄) နယပ္ပဝတ္တေန ကထာသင်္ခါတေန ဟိတာဓိဂမူပာယေန။ **တွေက်ကံ ကမ္မ** န္တိ စတ္တာရော ကမ္မကိလေသာ, စတ္တာရိ အဂတိဂမနာနိ, ဆ ဘောဂါနံ အပာယမုခါနီတိ ဧဝံ ဝုတ္တံ စုဒ္ဒသဝိဓံ ပါပကမ္မံ။

မိတ္တပတိရူပကဝဏ္ဏနာ

၂၅၄. **အနတ္တော** တိ ''ဘောဂဇာနိ, အာယသက္ယံ, ပရိသမဇ္ဈေ မင်္ကုဘာဝေ, သမ္မုဠှကာလကိရိယာ''န္တိ ဧဝံ အာဒိကော ဒိဋ္ဌဓမ္မိကော ''ဒုဂ္ဂတိပရိကိလေသော, သုဂတိယဉ္စ အပ္ပာယုကတာ, ဗဟွာဗာဓတာ, အတိဒလိဒ္ဒတာ, အပ္ပန္နပာနတာ''တိ ဧဝံ အာဒိကော စ အနတ္တော **ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယာနိ ကာနိစိ ဘယာနီ** တိ အတ္တာနုဝါဒဘယပရာနုဝါဒဘယဒဏ္ဍဘယာဒီနိ လောကေ လဗ္ဘမာနာနိ ယာနိ ကာနိစိ ဘယာနိ။ **ဥပဒ္ဒဝ** တိ အန္တရာယာ။ **ဥပသဂ္ဂ** တိ သရီရေန သံသဋ္ဌာနိ ဝိယ ဥပရူပရိ ဥပ္ပဇ္ဇနကာနိ ဗျသနာနိ။ **အညဒတ္ထု** တိ ဧကန္တေနာတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ နိပါတော ''အညဒတ္ထုဒသော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၄၂) ဝိယာတိ ဝုတ္တံ **''ဧကံသေနာ''**တိ။ **ယံ ကိဉ္စိ** ဂဟဏယောဂ္ဂံ **ဟရတိယေဝ** ဂဏှာတိယေဝ။ တစာ ဧဝ ပရမာ ဧတဿ ကမ္မန္တိ **ဝစီပရမော။ တေနာဟ ''ဝစနမတ္တေနေဝ''** တိအာဒိ။ **အနုပ္ပိယ** န္တိ တက္ကနံ, ယံ တ ''ရုစီ''တိ ဝုစ္စတိ ယေဟိ သုရာပာနာဒီဟိ ဘောဂ အပေန္တိ ဝိဂစ္ဆန္တိ, တေသု တေသံ **အပာယေသု** ဗျသန ဟေတူသု **သဟာယော ဟောတိ။**

၂၅၅. **ဟာရကောယေဝ ဟောတိ,** န အယကော, တမဿ ဧကံသတော ဟာရကဘာဝံ ဒဿေတုံ **''သဟာယဿ သာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ယံ ကိဉ္စိ အပ္ပက** န္တိ ပုပ္ဖဖလာဒိ ယံ ကိဉ္စိ ပရိတ္တံ ဝတ္ထုံ **ဒတွာ, ဗဟုံ ပတ္ထေတိ** ဗဟုံ မဟဂ္ဃံ ဝတ္ထုယုကာဒိံ ပစ္စာသီသတိ။ အသော ဝိယ ဟုတွာ မိတ္တဿ တံ တံ ကိစ္စံ ကရောန္တော ကထံ အမိတ္တော နာမ ဇာတောတိ အာဟ **''အယ''**န္တိအာဒိ။ ယဿ ကိစ္စံ ကရောတိ အနတ္ထပရိဟာရတ္ထံ, အတ္တနော မိတ္တဘာဝဒဿနတ္ထဉ္စ, တံ **သေဝတိ။ အတ္ထကာရဏာ** တိ ဝဍ္ဍိနိမိတ္တံ, အယမေဝေတံ ဘေဒေါ။

၂၅၆. **ပရေတိ** ပရဒိဝသေ။ **န အာဂတော သီ**တိ အာဂတော နာဟောသိ။ **ခီဏ**န္တိ တာဒိသဿ, အသုကဿ စ ဒိန္နတ္တာ။ **သဿသင္ဂဟေ** တိ သဿတော ကာတဗ္ဗသင်္ဂဟေ **ကတေ။**

၂၅၇. ''အနာဒီသု ယံ ကိဉ္စိ ကရောမာ''တိ ဝုတ္တေ ''သာဓု သမ္မ ကရောမာ''တိ အနုဇာနာတီတိ ဣမမတ္ထံ **''ကလ္ယာဏေပိ ဧသေဝ နယော''**တိ အတိဒိသတိ။ နနု ဧဝံ အနုဇာနန္တော အယံ မိတ္တော ဧဝ, န အမိတ္တော မိတ္တပတိရူပကောတိ? အနုပ္ပိယဘာဏီဒဿနမတ္တမေတံ။ သဟာယေန တ ဒေသကာလံ, တသ္မိံ တ ကတေ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝိရောဓာဒိံ အသလ္လက္ခေတွာ ''ကရောမာ''တိ ဝုတ္တေ ယော တံ ဇာနန္တော ဧဝ ''သာဓု သမ္မ ကရောမာ''တိ အနုပ္ပိယံ ဘဏတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ''ကလ္ယာဏံ ပိဿ အနုဇာနာတီ''တိ။ တေန ဝုတ္တံ ''ကလ္ယာဏေပိ ဧသေဝ နယော''တိ။

၂၅၉. **မိတ္တပတိရူပကာ ဧတေ** မိတ္တာတိ **ဧဝံ ဇာနိတွာ။**

သုဟဒမိတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၆၀. **သုဟဒယဟဒယာ** တိ ပေမဿ အတ္ထိဝသေန ဘဒ္ဒစိတ္တာ။

၂၆၁. **ပမတ္တံ ရက္ခတီ** တိ ဇွော ပမာဒဝသေန ကိဉ္စိ အယုတ္တေ ကတေ တာဒိသေ ကာလေ ရက္ခဏံ "ဘီတသ္သ သရဏံ ဟောတီ"တိ ဥက္ကမိနာဝ တံ ဂဟိတန္တိ တတော အညမေဝ ပမတ္တဿ ရက္ခဏဝိဓိံ ဒဿေတုံ **"မဇ္ဇံ ပိဝိတ္တ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဂေဟေ အာရက္ခံ အသံဝိဟိတဿ ဗဟိဂမနမ္ပိ ပမာဒပက္ခိကမေဝါတိ **"သဟာယော ဗဟိဂတော တ ဟောတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ဘယံ ဟရန္တော** တိ ဘယံ ပဋိဗာဟန္တော။ ဘောဂဟေတုတာယ ဖလူပစာရေန ဓနံ **"ဘောဂ"**န္တိ ဝဒတိ။ **ကိစ္စကရဏီယေ**တိ ခုဒ္ဒကေ, မဟန္တေ စ ကာတဗ္ဗေ **ဥပ္ပန္နေ**။

၂၆၂. **နိဂူဟိတုံ ယုတ္တကထ** န္တိ နိဂူဟိတုံ ဆာဒေတုံ ယုတ္တကထံ, နိဂူဟိတုံ တ ယုတ္တာ ကထာ ဧတဿာတိ **နိဂူဟိတုံ ယုတ္တကထံ,** အတ္တနော ကမ္မံ။ **ရက္ခတီ** တိ အနာဝိကရောန္တော ဆာဒေတိ။ **ဇီဝိတမ္ပိ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ကိမင်္ဂ ပန အညံ ပရိဂ္ဂဟိတဝတ္ထုန္တိ ဒဿေတိ။

၂၆၃. **ပဿန္တေသု ပဿန္တေသူ** တိ အာမေဍိတဝစနေန နိတရိယမာနဿ ဟာပဿ ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ ဒီပေတိ။ ပုနပ္ပုနံ ကရောန္တော ဟိ ဟာပတော ဝိသေသေန နိတရေတဗ္ဗော ဟောတိ။ **သရဏေသူ**တိ သရဏေသု **ဝတ္တဿု** အဘိန္နာနိ ကတ္တေ ပဋိပဇ္ဇ, **သရဏေသု** တ ဥပာသကဘာဝေန **ဝတ္တဿု**။ **နိပုဏ** န္တိ သဏှံ။ **ကာရဏ**န္တိ ကမ္မဿက တာဒိဘေဒယုတ္တံ။ **ဉာဒံ ကမ္မ**န္တိ ဥက္ကမံ အနာဒိဘေဒံ ကုသလကမ္မံ။ "ကမ္မ"န္တိ သာဓာရဏတော ဝုတ္တဿာပိ တဿ "သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ"တိ ပဒန္တရသန္နိဓာနေန သဒ္ဓာဟိရောတ္တပ္ပလောဘာဒိဂုဏမ္မသမင်္ဂိတာ ဝိယ ကုသလဘာ တေ ဇောတိတော ဟောတိ။ သဒ္ဓာဒယော ဟိ ဓမ္မာ သဂ္ဂကမိမဂ္ဂေ။ ယထာဟ –

"သဒ္ဓာ ဟိရိယံ ကုသလဉ္စ အနံ၊
ဓမ္မာ ဧတေ သပ္ပုရိသာနုယာတာ။
ဧတဉှိ မင်္ဂ ဒိဝိယံ ဝဒန္တိ၊
ဧတေန ဟိ ဂစ္ဆတိ ဒေဝလောက"န္တိ။ (အ. နိ. ၈.၃၂)။

၂၆၄. ဘဝနံ သမ္ပတ္တိဝဍ္ဎနံ **ဘဝေ**တိ အတ္တော, တပ္ပဋိက္ခေပေန **အဘဝေ**တိ အာဟ **"အဘဝေန အဝုမို ယာ"**တိ။ **ဟရိဇ္ဇည**န္တိ ဇာနိ။ **အနတ္တမနော ဟောတီ**တိ အတ္တမနော န ဟောတိ အနုကမ္ပကဘာဝတော။ အညဒတ္ထု တံ အဘဝံ အတ္တနိ အာပတိတံ ဝိယ မညတိ။ ဉာအနိ တံ ဘဝံ သရူပတော ဒဿေတုံ **"တထာရူပ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိရူပေ**တိ ဗီဘစ္ဆေ။ **န ဟသာဒိကော**တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ **သုဇာတော**တိ သုန္ဒရဇာတိကော ဇာတိသမ္ပန္နော။

၂၆၅. **ဇလ**န္တိ ဇလန္တော။ **အဂ္ဂိဝ** တိ အဂ္ဂိက္ခန္ဓော ဝိယ။ **ဘာသတီ**တိ ဝိရောစတိ။ ယသ္မာဿ ဘဂဝတာ သဝိသေသံ ဝိရောစနံ လောကေ ပာကဋဘာဝဉ္စ ဒဿေတုံ "ဇလံ အဂ္ဂိဝ ဘာသတီ"တိ ဝုတ္တံ, တသ္မာ ယအာ အဂ္ဂိ သဝိသေသံ ဝိရောစတိ, ယတ္ထ စ ဌိတော ဒူရေ ဌိတာနမ္ပိ ပညာယတိ, တံ ဒဿနာဒိဝသေန တမတ္ထံ ဝိဘာဝေတုံ **"ရတ္တိ"**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

"ဘမရဿေဝ ဣရိယတော"တိ ဧတေနေဝဿ ဘောဂသံဟရဏံ ဓမ္မိကံ ဉာယောပေတန္တိ ဒဿေန္တော **"အတ္တာနမ္ပိ"**တိအာဒိမာဟ။ **ရာသိံ ကရောန္တဿာ** တိ ယထာဿ ဓနဓညာဒိဘောဂဇာတံ သမ္ပိဏ္ဍိတံ ရာသိဘူတံ ဟုတ္တ တိဋ္ဌတိ, ဧဝံ ဣရိယတော အာယူဟန္တဿ စ။ **စက္ကပ္ပမာဏ** န္တိ ရထစက္ကပ္ပမာဏံ။ **နိစယ**န္တိ ဝုမိံ ပရိဝုဍ္ဎိံ။ "ဘောက သန္နိစယံ ယန္တိ"တိ ကေစိ ပဌန္တိ။

သမာဟတ္တုတတိ သံဟရိတ္တုတ။ **အလံ**-သဒ္ဒေ "အလမေဝ သဗ္ဗသင်္ခါရေသု နိဗ္ဗိန္ဒိတုံ, အလံ ဝိရဇ္ဇိတု"န္တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၂၇၂; သံ. နိ. ၂.၁၂၄, ၁၂၈, ၁၃၄, ၁၄၃) ယုတ္တန္တိ ဉာမမတ္ထံ ဇောတေတိ, "အလမရိယဉာဏဒဿန ဝိသေသ"န္တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၂၈) ပရိယတ္တန္တိ။ ယော ဝေဒိတဗ္ဗောတိအာဒီသု (သု. နိ. ၂၁၇) ဝိယ အတ္တ-သဒ္ဒော သဘာဝပရိယာယောတိ တံ သဗ္ဗံ ဒဿေန္တော **"ယုတ္တသဘာဝေ"** တိအာဒိမာဟ။ **သဏ္ဌပေတု** န္တိ သမ္မာ ဌပေတုံ, သမ္မဒေဝ ပဝတ္တေတုန္တိ အတ္တော။

ဧဝံ ဝိဘဇန္တော တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန အတ္တနော ဓနံ စတုဓာ ဝိဘဇန္တော ဝိဘဇနဟေတု **မိတ္တာနိ ဂန္ထတိ** သောဌဿ ကလျာဏမိတ္တာနိ မေတ္တာယ အဗိရာပနေန ပဗန္ဓတိ။ တေနာဟ **"အဘေဇ္ဇမာနာနိ ဌပေတီ"** တိ ။ ကထံ ပန

ဝုတ္တနယေန စတုဓာ ဘောကန့် ဝိဘဇနေန မိတ္တာနိ ဂန္ထတီတိ အာဟ **“ယသ္မာ ဟိ”** တိအာဒိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''ဒဒံ မိတ္တာနိ ဂန္ထတီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၂၄၆)။ **ဘုဉ္ဇေယျာ** တိ ဥပဘုဉ္ဇေယျ, ဥပယုဉ္ဇေယျ စာတိ အတ္ထော။ သမဏဗြာ ရာဟ္မဏကပဏဒ္ဓိကာဒီနံ အနဝသေန စေဝ အဓိဝတ္ထဒေဝတာဒီနံ ပေတဗလိဝသေန, နှာပိတာဒီနံ ဝေတနဝသေန စ ဝိနိယောဂေပိ ဥပယောဂေ ဧဝ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ဣမေသု ပနာ''တိအာဒိ အာယော နာမ ဟေဋ္ဌိမန္တေန ဝယတော စတုဂ္ဂုဏော ဣစ္ဆိတဗ္ဗော, အညထာ ဝယော အဝိစ္ဆေဒဝသေန န သန္တာနေယျ, နိဓေယျ, ဘာဇေယျ စ အသမ္ဘဝတော တိ ဝုတ္တံ **“ဒ္ဝီဟိ ကမ္မံ ပယောဇယေ”** တိ။ **နိဓေတ္ဗတ** တိ နိဒဟိတဗ္ဗံ, ဘူမိဂတံ ကတ္ဗတတိ အတ္ထော။ **ရာဇာဒိဝသေနာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အဂ္ဂိဥဒကစောရဒုဗ္ဘိက္ခာဒိကေ သင်္ဂဏှာတိ။ **နှာပိတာဒီနန္တိ** **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကုလာလရဇကာဒီနံ သင်္ဂဟော။

ဆဒ္ဒိသာပဋိစ္ဆာဒနကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ

၂၆၆. **စတူဟိ ကာရဏေဟီ**တိ န ဆန္ဒာဂမနာဒီဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ။ **အကုသလံ ပဟာယာ**တိ ''စတ္တာရော ကမ္မကိလေသာ''တိ ဝုတ္တံ အကုသလဉ္စေဝ အဂတိဂမနာကုသလဉ္စ ပဇဟိတွာ။ **ဆဟိ ကာရဏေဟီ**တိ သုရာပာနာဒီသု အာဒီနဝဒဿနသင်္ခါတေဟိ ဆဟိ ကာရဏေဟိ။ သုရာပာနာနုယောဂါဒိဘေဒံ ဆဗ္ဗိဓံ **ဘောကန့် အပာယမုခံ** ဝိနာသမုခံ **ဝဇ္ဇေတ္ဗတ။ သောဠသ မိတ္တာနီ**တိ ဥပကာရာဒိဝသေန စတ္တာရော, ပမတ္တရက္ခဏာဒိကိစ္စဝိသေသဝသေန ပစ္စေကံ စတ္တာရော စတ္တာရော ကတ္ဗတ သောဠသဝိဓေ ကလျာဏမိတ္တေ **သေဝန္တော** ဘဇန္တော။ သတ္တတကိစ္စာဒိမိစ္ဆာဇီဝံ ပဟာယ ဉာယေနေဝ ဝတ္တနတော **ဓမ္မိကေန အာဇီဝေန ဇီဝတိ။ နမဿိတဗ္ဗာ** တိ ဥပကာရဝသေန, ဂုဏဝသေန စ နမဿိတဗ္ဗာ သဗ္ဗအာ နတေန ဟုတ္ဗတ ဝတ္တိတဗ္ဗာ။ ဒိသာ-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ **အာဂမန ဘာယန္တိ** တတ္ထ သမ္မာ အပ္ပဋိပတ္တိယာ, မိစ္ဆာပဋိပတ္တိယာ စ ဥပ္ပဇ္ဇနကအနတ္ထော။ သော ဟိ ဘာယန္တိ ဧတသ္မာ တိ ''ဘယ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယေန ကာရဏေန မာတာပိတုအာဒယော ပုရတ္ထိမာဒိဘာဝေန အပဒိဋ္ဌာ, တံ ဒဿေတုံ **“ပုဗ္ဗုပကာရိတာယာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တေန အတ္ထသရိက္ခတာယ နေသံ ပုရတ္ထိမာဒိဘာဝေတိ ဒဿေတိ။ တထာ ဟိ မာတာပိတရော ပုတ္တာနံ ပုရတ္ထိမဘာဝေန တာဝ ဥပကာရိဘာဝေန ဒိဿနတော, အပဒိဿနတော စ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ။ အာစရိယာ အန္တေဝါသိကဿ ဒက္ခိဏဘာဝေန, ဟိတာဟိတံ ပတိကုသလဘာဝေန ဒက္ခိဏာရဟတာယ စ ဝုတ္တနယေန ဒက္ခိဏာ ဒိသာ။ ဣမိနာ နယေန **“ပစ္ဆိမာ ဒိသာ”** တိအာဒီသု ယထာရဟံ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဃရာဝါသဿ ဒုက္ခဗဟုလတာယ တေ တေ စ ကိစ္စဝိသေသာ ယထာဥပ္ပတိတဒုက္ခနိတ္ထရဏတ္တာတိ ဝုတ္တံ **“တေ တေ ဒုက္ခဝိသေသေ ဥတ္တရတီ”**တိ။ ယသ္မာ အသကမ္မကရာ သာမိကဿ ဟာအနံ ပယိရုပာသနဝသေန စေဝ တဒနုစ္ဆဝိကကိစ္စသာဓနေ ဝသေန စ ယေဘုယျေန သန္တိကာဝစရာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဟာဒမူလေ ပတိဋ္ဌာနဝသေနာ”** တိ။ **ဂုဏေဟီ**တိ ဥပရိဘာဝတ ဝဟေဟိ ဂုဏေဟိ။ **ဥပရိ ဌိတဘာဝေနာ**တိ သဂ္ဂမဂ္ဂေ မောက္ခမဂ္ဂေ စ ပတိဋ္ဌိတဘာဝေန။

၂၆၇. **ဘတော**တိ ပောသိတော, တံ ပန ဘရဏံ ဇာတကာလတော ပဋ္ဌာယ သုခပစ္စယူပဟရဏေန ဒုက္ခပစ္စယာပဟရဏေန စ တေဟိ ပဝတ္တိတန္တိ ဒဿေတုံ **“ထညံ ဟယေတ္ဗတ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဇဂ္ဂိတော** တိ ပဋိဇဂ္ဂိတော။ **တေ**တိ မာတာပိတရော။

မာတာပိတူနံ သန္တကံ ခေတ္တာဒိံ အဝိနာသေတ္ဗတ ရက္ခိတံ တေသံ ပရမ္ပရာယ ဌိတိယာ ကာရဏံ ဟောတီတိ **“တံ ရက္ခန္တော ကုလဝံသံ သဏ္ဌပေတိ နာမာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အဓမ္မိကဝံသတော** တိ ''ကုလပ္ပဒေသာဒိနာ အတ္တနာ သဒိသံ ဇော် ပုရိသံ ဃဋ္ဋေတ္ဗတ တ ဂီတယံ တ ဟတ္ထေ တ ဗန္ဓမဏိယံ တ ဟာရေတဗ္ဗ''န္တိ ဧဝံ အာဒိနာ ပဝတ္တအဓမ္မိကပဝေဏိတော။ **ဟာရေတ္ဗတ**တိ အပနေတ္ဗတ တံ ကဟံ ဝိသ္သဇ္ဇာပေတ္ဗတ။ မာတာပိတရော တတော ကဟတော ဝိဝေစေနေ နေဝ ဟိ အာယတိံ တေသံ ပရမ္ပရာဟာရိကာ သိယာ။ **ဓမ္မိကဝံသေ** တိ ဟိံသာဒိဝိရတိယာ ဓမ္မိကေ ဝံသေ ဓမ္မိကာယ ပဝေဏိယံ။ **ဌပေန္တော** တိ ပတိဋ္ဌပေန္တော။ **သလာကဘတ္တာဒီနိ အနုပစ္ဆိန္ဒိတ္ဗတ** တိ သလာကဘတ္တအနာဒီနိ အဝိစ္ဆိန္နဒိတ္ဗတ။

အာယတ္ဖံ ပဋိပဇ္ဇာမီ တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ အာယပဋိလာဘဿ ယောဂ္ယဘာဝေန ဝတ္တမာနောယေဝ အာယတ္ဖံ ပဋိပဇ္ဇတိ နာမ, န ဣတရော, တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“မာတာပိတရော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အရဏေ**တိ ပုတ္တော။ **ဝိနိစ္ဆယံ ပတ္ဗတ**တိ ''ပုတ္တဿ စဇဝိဿဇ္ဇနေ''န္တိ ဧဝံ အာဂတံ ဝိနိစ္ဆယံ အာဂမ္မ။ **အာယတ္ဖံ ပဋိပဇ္ဇာမီတိ ဝုတ္တ** န္တိ

“အယဉ္စ ပဋိပဇ္ဇာမိ” တိ ဣဒံ စတုတ္ထံ ဝတ္တနုဋ္ဌာနံ ဝုတ္တံ။ **တေသန္တိ** မာတာပိတူနံ။ **တတိယဒိဝသတော ပဋ္ဌာယာ**တိ မတဒိဝသတော တတိယဒိဝသတော ပဋ္ဌာယ။

ဟာပတော နိတရဏံ နာမ အနာဂတဝိသယံ။ သမ္ပတ္တဝတ္ထုတောပိ ဟိ နိတရဏံ ဝီတိက္ကမေ အနာဂတေ ဧဝ သိယာ, န ဝတ္တမာနေ။ နိဗ္ဗတ္တိတာ ပန ဟာပကိရိယာ ဂရဟဏမတ္တပဋိကာရာတိ အာဟ **“ကတမ္ပိ ဂရဟန္တီ”** တိ။ **နိဝေသေန္တီ**တိ ပတိဋ္ဌပေန္တိ။ ဝုတ္တပ္ပကာရာ မာတာပိတရော အနုဝဇ္ဇမေဝ သိပ္ပံ သိက္ခာပေန္တီတိ ဝုတ္တံ **“မုဒ္ဒာဂဏနာဒိသိပ္ပ”**န္တိ။ **ရူပဟီဒိဟီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘောဂပရိတရာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အနုရူပေနာ**တိ အနုစ္ဆဝိကေန။

နိစ္စဘူတော သမယော အဘိဏှကရဏကာလော။ အဘိဏှတ္ထော ဟိ အယံ နိစ္စ-သဒ္ဒော “နိစ္စပဟံသိတော နိစ္စပဟဋ္ဌော”တိအာဒီသု ဝိယ။ ယုတ္တပတ္တကာလော ဧဝ သမယော **ကာလသမယော။ “ဥဋ္ဌာယ သမုဋ္ဌာယာ”**တိ ဣမိနာ သ္သု နိစ္စမေဝ အနေ တေသံ ယုတ္တပယုတ္တတံ ဒဿေတိ။ **သိခာဋ္ဌပနံ** အရကကာလေ။ **အာတဟဝိတဟံ** ပုတ္တဓိတူနံ ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တကာလေ။

တံ ဘယံ ယထာ နာဂစ္ဆတိ, ဧဝံ ပိဟိတာ ဟောတိ “ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ”တိ ဝိဘတ္တိံ ပရိဏာမေတွာ ယောဇနာ။ ယထာ ပန တံ ဘယံ အာဂစ္ဆေယျ, ယထာ စ နာဂစ္ဆေယျ, တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **“သစေ ဟိ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိပ္ပဋိပန္နာ**တိ “ဘတော နေ ဘရိဿာမိ”တိအာဒိနာ ဥတ္တသမ္မာပဋိပတ္တိယာ အကာရဏေန စေဝ တပ္ပဋိပက္ခမိစ္ဆာပဋိပတ္တိယာ အကရဏေန စ ဝိပ္ပဋိပန္နာ **ပုတ္တာ အဿု။ တေံ ဘယ** န္တိ တေံ **“မာတာပိတူနံ အပ္ပတိရူပဟ**တိ ဝိညူနံ ဂရဟိတဗ္ဗတာဘယံ, ပရတဒဘယ”န္တိ ဧဝမာဒိ **အာဂစ္ဆေယျ** ပုတ္တေသု။ **ပုတ္တာနံ နာနုရူပဟ** တိ တွေ “ပုတ္တာန”န္တိ ပဒံ တေံ ဘယံ ပုတ္တာနံ အာဂစ္ဆေယျာတိ ဧဝံ ဣဓာပိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ တာဒိသာနညှိ မာတာပိတူနံ ပုတ္တာနံ ဩတအနုသာသနိယော အတုံ သမတ္ထကာလတော ပဋ္ဌာယ တာ တေသံ အတဗ္ဗာ တေတိ ကတွာ တထာ ဝုတ္တံ။ ပုတ္တာနညှိ ဝသေနာယံ ဒေသနာ အနာဂတာ **သမ္မာပဋိပန္နေသု** ဥဘောသု အတ္တနော, မာတာပိတူနဉ္စ ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကတာယ **သဗ္ဗံ ဘယံ န ဟောတိ** သမ္မာပဋိပန္နတ္တာ။ ဧဝံ ပဋိပန္နတ္တာ ဧဝ **ပဋိစ္ဆန္နာ ဟောတိ** တတ္ထ ကာတဗ္ဗပဋိသန္ထာရဿ သမ္မဒေဝ ကတတ္တာ။ **ခေမာ**တိ အနုပဒ္ဒုတာ။ ယထာဝုတ္တသမ္မာပဋိပတ္တိယာ အကရဏေန ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇနကဥပဒ္ဒုတ ကရဏေန န ဟောန္တီတိ။

“န ခော တေ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တော သင်္ဂီတိအနာရုဠ္ဍှော ဘဂဝတာ တအာ တဿ ဝုတ္တော ပရမ္ပရာဂတော အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေနာဟ **“ဘဂဝတ သိင်္ဂါလကံ တေဒတေစာ”** တိ။ **အယဉှိ**တိ တွေ **ဟိ**-သဒ္ဒော အဝဓာရဏော။ တထာ ဟိ **“နော အညာ”**တိ အညဒိသံ နိဝတ္တေတိ။

၂၆၈. အာစရိယံ ဒူရတောဝ ဒိသွာ ဥဋ္ဌာနဝစနေနေဝ တဿ ပစ္စုဂ္ဂမနာဒိသာမီစိကိရိယာ အဝုတ္တသိဒ္ဓါတိ တံ ဒဿေန္တော **“ပစ္စုဂ္ဂမနံ ကတွာ”** တိအာဒိမာဟ။ **ဥပဋ္ဌာနေနာ** တိ ပယိရုပာသနေန။ **တိက္ခတ္တုံဥပဋ္ဌာနဂမနေနာ** တိ ဟာတော, မဇ္ဈန္ဟိကေ, သာယန္တိ တီသု ကာလေသု ဥပဋ္ဌာနတ္တံ ဥပဂမနေန။ သိပ္ပုဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပန ဥပဂမနံ ဥပဋ္ဌာနန္တောဂဓံ ပယောဇနဝသေန ဂမနဘာဝတောတိ အာဟ **“သိပ္ပုဂ္ဂဟဏ။ပေ။ ဟောတီ”** တိ။ သောတုံ ဣစ္ဆာ **သုဿူသာ,** သာ ပန အာစရိယေ သိက္ခိတဗ္ဗသိက္ခေ စ အာဒရကရဝပုဗ္ဗိကာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ “အဒ္ဓါ ဣမိနာ သိပ္ပေန သိက္ခိတေန ဧဝရူပံဂုဏံ ပဋိလဘိဿာမိ”တိ။ တထာဘူတဉ္စ တံ သဝနံ သဒ္ဓါပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဟောတီတိ အာဟ **“သဒ္ဒဟိတွာ သဝနေနာ”**တိ။ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဗျတိရေကဝသေန ဒဿေတုံ **“အသဒ္ဒဟိတွာ။ပေ။ နာဓိဂစ္ဆတီ”** တိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ တဿတ္တော ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ သန္ဓာယ “အဝသေသခုဒ္ဒကပာရိစရိယာယာ”တိ ဝုတ္တံ, တံ ဝိဘဇနံ အနဝသေသတော ဒဿေတုံ **“အန္တေဝာသိကေန ဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စုပဋ္ဌာနာဒီနိ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အာသနပညာပနံ ဗီဇနန္တိ ဧဝမာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အန္တေဝာသိကဝတ္တ** န္တိ အန္တေဝာသိကေန အာစရိယမှိ သမ္မာဝတ္တိတဗ္ဗဝတ္တံ။ **သိပ္ပပဋိဂ္ဂဟဏေနာ** တိ သိပ္ပဂန္ထဿ သက္ကစ္စံ ဥဂ္ဂဟဏေန။ တဿ ဟိ သုဋ္ဌု ဥဂ္ဂဟဏေန တဒနုသာရေနဿ ပယောဂေပိ သမ္မဒေဝ ဥဂ္ဂဟိတော ဟောတီတိ။ တေနာဟ **“ထောကံ ဂဟေတွာ”**တိအာဒိ။

သုဝိနီတံ ဝိနေန္တီ တိ ဣဓ အာစာရဝိနယော အဓိပ္ပေတော။ သိပ္ပသိမ္ပံ ပန သိက္ခာပနဝိနယော “သုဂ္ဂဟိတံ ကဟာပေန္တီ”တိ ဣမိနာဝ သင်္ဂဟိတောတိ ဝုတ္တံ **“ဧဝံ တေ နိသီဒိတဗ္ဗ”** န္တိအာဒိ။ အာစရိယာ ဟိ နာမ အန္တေဝါသိကေ န ဒိဋ္ဌ

ဓမ္မိကေ ဧဝ ဝိနေန္တိ, အထ ခော သမ္ပရာယိကေပီတိ အာဟ **"ဟာပမိတ္တာ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ"** တိ။ သိပ္ပဂန္ထသ္မိ ဥဂ္ဂဏှာပနံ နာမ ယာဝဒေဝ ပယောဂသမ္ပာဒနတ္တန္တိ အာဟ **"ပယောဂံ ဒဿေတွာ ဂဏှာပေန္တိ"** တိ။ **မိတ္တာမစ္စေသူ**တိ အတ္တနော မိတ္တာမစ္စေသု။ **ပဋိယာဒေန္တိ** တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ နံ မမတ္တဝသေန ပဋိယာဒေန္တိ။ "အယံ အမှာကံ အန္တေဝါသိကော"တိအာဒိနာ ဟိ အတ္တနော ပရိဂ္ဂဟိတဒဿနမုခေန စေဝ "ဗဟုဿုတော"တိအာဒိနာ တဿ ဂုဏပရိဂ္ဂဏှာပနမုခေ စ တံ တေသံ ပဋိယာဒေန္တိ။ **သဗ္ဗဒိသာသု ရက္ခံ ကရောန္တိ** စာတုဒ္ဒိသဘာဝသမ္ပာဒနေနဿ သဗ္ဗတ္ထ သုခဇီဝိဘာဝသာဓနတော။ တေနာဟ **"ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပော ဟိ"** တိအာဒိ။ သတ္တာနဥပ္ပဟိ ဒုဝိဓာ သရီရရက္ခာ အဗ္ဘန္တရပရိဿယပဋိဃာတေန, ဗာဟိရပရိဿယပဋိဃာတေန စ။ တတ္ထ **အဗ္ဘန္တရပရိဿယော** ခုပ္ပိပါသာဒိဘေဒေ, သော လာဘသိဒ္ဓိယာ ပဋိဟညတိ တာယ တဇ္ဇာပရိဟာရသံဝိဓာနတော။ **ဗာဟိရပရိဿယော** စောရအမနုဿာဒိဟေတုကော, သော ဝိဇ္ဇာသိဒ္ဓိယာ ပဋိဟညတိ တာယ တဇ္ဇာပရိဟာရသံဝိဓာနတော။ တေန ဝုတ္တံ **"ယံ ယံ ဒိသ"**န္တိ အာဒိ။

ပုဗ္ဗေ **"ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပော ဟိ"** တိအာဒိနာ သိပ္ပသိက္ခာပနေနေဝ လာဘုပ္ပတ္တိယာ ဒိသာသု ပရိတ္တာဏကရဏံ ဒဿိတံ, ဣဒါနိ "ယံ တ သော"တိအာဒိနာ တဿ ဥဂ္ဂဟိတသိပ္ပဿ နိပ္ဖတ္တိဝသေန ဂုဏကိတ္တနမုခေန ပဂ္ဂဏှာပနေနပိ လာဘုပ္ပတ္တိယာတိ အယမေတေသံ ဝိကပ္ပာနံ ဘေဒေါ။ **သေသန္တိ** "ပဋ္ဌိစ္ဆန္နာ ဟောတိ"တိအာဒိကံ ဟဋ္ဌိအာဂတံ, "ဧဝဉ္စ ပန ဝတွာ"တိအာဒိကံ အဌကထာဂတဉ္စ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဧတသ္မိံ ဒုတိယဒိသာတရေ။ **ပုရိမနယေနေဝ** တိ ပုဗ္ဗေ ပဌမဒိသာတရေ ဝုတ္တနယေနေဝ။

၂၆၉. **သမ္မာနနာ** နာမ သမ္ဘာဝနာ, သာ ပန အတ္တစရိယာလက္ခဏာ စ အနုလက္ခဏာ စ စတုတ္တပဉ္စမဌာနေဟေဝ သင်္ဂဟိတာတိ ပိယဝစနလက္ခဏံ တံ ဒဿေတုံ **"သမ္ဘာဝိတကထာကထနေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ ဝိဂတမာနနာ **ဝိမာနနာ,** န ဝိမာနနာ **အဝိမာနနာ,** ဝိမာနနာယ အကရဏံ။ တေနာဟ **"ယထာ အသကမ္မကရာဒယော"**တိအာဒိ။ သာမိကေန ဟိ ဝိမာနိတာနံ ဣတ္ထီနံ သဗ္ဗော ပရိဇနော ဝိမာနေတိယေဝ ။ **ပရိစရန္တော** တိ ဣန္ဒြိယာနိ ပရိစရန္တော။ **တံ အတိစရတိ နာမ** တံ အတ္တနော ဂိဟိနိံ အတိမညိတွာ အဂဏေတွာ ဝတ္တနတော။ **ဣဿရိယဝေဿဂ္ဂေနာ** တိ ဧတ္ထ ယာဒိသော ဣဿရိယဝေဿဂ္ဂေ ဂိဟိနိယာ အနုစ္ဆဝိကော, တံ ဒဿေန္တော **"ဘတ္တဂေဟေ ဝိဿဇ္ဇေ"** တိ အာဟ။ ဂေဟေ ဧဝ ဌတွာ ဝိစာရေတဗ္ဗမ္ပိ ဟိ ကသိတဏိဇ္ဇာဒိကမ္မံ ကုလိတ္ထိယာ ဘာရော န ဟောတိ, သာမိကဿေဝ ဘာရော, တတော အာဂတသာပတေယျံ ပန တာယ သုဂုတ္တံ ကတွာ ဌပေတဗ္ဗံ ဟောတိ။ **"သဗ္ဗံ ဣဿရိယံ ဝိဿဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ"** တိ တော မညန္တိတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣတ္ထိယော နာမ ပုတ္တလာဘေန ဝိယ မဟဂ္ဃဝိပုလာလင်္ကာရလာဘေနပိ န သန္တု သ္သန္တေတိ တာသံ တောသနံ အလင်္ကာရအနုပ္ပဒါနန္တိ အာဟ **"အတ္တနော ဝိဘဝါနုရူပေနာ"**တိ။

ကုလိတ္ထိယာ သံဝိဟိတဗ္ဗကမ္မန္တာ နာမ အာဟာရသမ္ပာဒနဝိစာရပ္ပကာရာတိ အာဟ **"ယာဂုဘတ္တပစနကာလာဒီနိ"**တိအာဒိ။ **သမ္မာနနာဒီဟိ** ယထာရဟံ ပိယဝစနေဟိ စေဝ ဘောဇနအနာဒီဟိ စ **ပဟေဏကပေသနာဒီဟိ** အညတော, တတ္ထေဝ တ ဥပ္ပန္နဿ ပဏ္ဏာကာရဿ ဆဏာဒိဝသာဒီသု ပေသေတဗ္ဗပိယဘဏ္ဍေဟိ စ **သင်္ဂဟိတပရိဇနာ။** ဂေဟ သာမိနိယာ အန္တောဂေဟဇနော နိစ္စံ သင်္ဂဟိတော ဧတတိ ဝုတ္တံ **"ဣဓ ပရိဇနော နာမ။ပေ။ ဉာတိဇနော"**တိ။ **အာဘတ**န္တိ ဗာဟိရတော အန္တောဂေဟံ ပဝေသိတဓနံ။ ဂိဟိနိယာ နာမ ပဌမံ အာဟာရသမ္ပာဒနေ ကောသလ္လံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, တတ္ထ စ ယုတ္တပယုတ္တတာ, တတော သာမိကဿ ဣတ္ထိဇနာယတ္တေသု ကိစ္စာကိစ္စေသု, တတော ပုတ္တာနံ ပရိဇနဿ ကာတဗ္ဗကိစ္စေသူတိ အာဟ **"ယာဂုဘတ္တသမ္ပာဒနာဒီသူ"** တိအာဒိ။ "နိက္ကောသဇ္ဇာ"တိ ဝတွာ တမေဝ နိက္ကောသဇ္ဇတံ ဗျတိရေကတော, အန္ဝယတော စ ဝိဘာဝေတုံ **"ယထာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ တတိယဒိသာတရေ။ **ပုရိမနယေနေဝ**တိ ပဌမဒိသာတရေ ဝုတ္တနယေနေဝ။ ဣတိ ဘဂဝတ "ပစ္ဆိမာ ဒိသာ ပုတ္တဒါရာ"တိ ဥဒ္ဒိသိတွာပိ အရဟသေနေဝ ပစ္ဆိမံ ဒိသံ ဝိဿဇ္ဇေသိ, န ပုတ္တဝသေန။ ကသ္မာ? ပုတ္တာ ဟိ အရကကာလေ အတ္တနော မာတု အနုဂ္ဂဏှာပနေနေဝ အနုဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ အနုကမ္ပိတာ, ဝိညုတံ ပတ္တကာလေ ပန ယထာ တေပိ တအာ အနုဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ, သွတယံ ဝိဓိ "ဟာပ နိတရေန္တိ"တိအာဒိနာ ပဌမဒိသာတရေ ဒဿိတော ဧတတိ ကိံ ပုန ဝိသ္သဇ္ဇနေနာတိ။ အနာဒိသင်္ဂဟာဝတ္ထုသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဌာ ဝုတ္တမေဝတိ။

၂၇၀. စတ္တာရိပိ ဌာနာနိ လဒ္ဓိတွာ ပဉ္စမမေဝ ဌာနံ ဝိဝရိတုံ **"အဝိသံဝါဒနတာယာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ယဿ ယဿ နာမံ ဂဏှာတီ**တိ သဟာယော အတ္တိကဘာဝေန ယဿ ယဿ ဝတ္ထုနော နာမံ ကထေတိ။ **အဝိသံဝါ**

ဒေတ္တတိ ဧတ္ထ ဒုဝိခံ အဝိသံတဒနံ တစာယ, ပယောဂေန စာတိ တံ ဒုဝိဓမ္ပိ ဒဿေတုံ **"ကာဒမ္ပိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"အနေနာ"**တိ စ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဣတရသင်္ဂဟဝတ္ထုဝသေနပိ အဝိသံတဒေတ္တတ သင်္ဂဏှနဿ လဗ္ဘနတော, ဣစ္ဆိတဗ္ဗတော စ။ အပရာ ပစ္ဆိမာ ပဇာ **အပရပဇာ,** အပရာပရံ ဥပ္ပန္နာ တ ပဇာ **အပရပဇာ။ ပဋိပူဇနာ** နာမ မမာယနာ, သက္ကာရကိရိယာ စာတိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **"ကေလာယန္တိ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မမာယန္တိ** တိ မမတ္တံ က ရောန္တိ။

၂၇၁. **ယထာဗလံ ကမ္မန္တသံဝိဓာနေနာ** တိ အာသကမ္မကရာနံ ယထာဗလံ ဗလာနုရူပံ တေသံ တေသံ ကမ္မန္တာနံ သံ ဝိဒဟနေန ဝိစာရဏေန, ကာရာပနေနာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဒဟရေဟိ"**တိအာဒိ။ **ဘတ္တဝေတနာနုပ္ပဒါနေနာ** တိ တဿ တဿ အာသကမ္မကရဿ အနုရူပံ ဘတ္တဿ, ဝေတနဿ စ ပဒါနေန ။ တေနေတာဟ **"အယံ ခုဒ္ဒကပုတ္တော"**တိအာဒိ။ **ဘေသဇ္ဇာဒီနီ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သပ္ပာယာဟာရဝသနဋ္ဌာနာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ သာတဘာတေ ဧဝ ရ သာနံ **အစ္ဆရိယတာ** တိ အာဟ **"အစ္ဆရိယေ မဓုရရသေ"** တိ။ **တေသန္တိ** အာသကမ္မကရာနံ။ **တေဿဇ္ဇနေနာ** တိ ကမ္မ ကရဏတော ဝိဿဇ္ဇနေန။ **ဝေလံ ဥတ္တတ**တိ "ပဟာရာဝသေသော, ဥပမုပဟာရာဝသေသော တ ဒိဝသော"တိ ဝေလံ ဇာ နိတ္တတ။ ယော ကောစိ မဟုဿဝေ **ဆဏော** နာမ။ ကတ္တိကုဿဝေ, ဖဂ္ဂုဏုဿဝေတိ ဧဝံ နက္ခတ္တသလ္လက္ခိ တော မဟုဿဝေ **နက္ခတ္တံ။ ပုဗ္ဗဏ္ဏာယိတာ, ပဏ္ဏာနိပါတိတာ** စ မဟာသုဒဿနေ ဝုတ္တာ ဧဝါတိ ဣဓ အနာမဋ္ဌာ။

ဒိန္နာအာယိနော တိ ပုဗ္ဗပအာဝဓာရဏာဝသေန သာဝဓာရဏာဝစနန္တိ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတံ ဒဿေတုံ **"စောရိကာယ ကိဉ္စိ အဂ္ဂဟေတွတ"**တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **"သာမိကေဟိ ဒိန္နဿေဝ အာအာယိနော"** တိ။ **န မယံ ကိဉ္စိ လဘာမာတိ အနုဇ္ဈာယိတွတ**တိ ပဋိသေဓဒွေဝယေန တေဟိ လဒ္ဓဗ္ဗဿ လာဘံ ဒဿေတိ။ **"ကိံ ဧတေသ ကမ္မေန ကတေနာတိ အနုဇ္ဈာယိတွတ"**တိ ဣဒံ တုဋ္ဌဟဒယတာယ ကာရဏဒဿနံ ပဋိပက္ခဒူရီဘာဝတော။ **တုဋ္ဌဟဒယတာဒဿနမ္ပိ** ကမ္မဿ သုကတကာရိတာယ ကာရဏဒဿနံ။ ကိတ္တိ ဧဝ ဝဏ္ဏော **ကိတ္တိဝဏ္ဏော,** တံ ကိတ္တိဝဏ္ဏံ ဂုဏကထံ ဟ ရန္တိ, တံ တံ ဒိသံ ဥပဟရန္တီတိ **ကိတ္တိဝဏ္ဏဟရာ။** တထာ တထာ ကိတ္တေတဗ္ဗတော ဟိ **ကိတ္တိ** , ဂုဏော, တေသံ ဝဏ္ဏနံ ကထနံ **ဝဏ္ဏော။** တေနာဟ **"ဂုဏကထာဟာရကာ"**တိ။

၂၇၂. ကာရဏဘူတာ မေတ္တာ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **မေတ္တာနိ,** ကာယကမ္မာဒီနိ။ ယာနိ ပန တာနိ ယထာ ယထာ စ သမ္ဘဝန္တိ, တံ ဒဿေတုံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **"ဝိဟာရဂမန"**န္တိအာဒီသု "မေတ္တစိတ္တံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွ တ"တိ ပဒံ အာဟရိတွတ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **အနာဝဋ္ဋဒွါရတာယာ**တိ ဧတ္ထ **ဒွါရံ** နာမ အလောဘဇ္ဈာသယတာ အနဿ မုခဘာဝတော။ တဿ သတော ဒေယျဓမ္မဿ အတုကာမတာ **အနာဝဋ္ဋတာ** ဝေဠုဟိ ဃရမာဝသန္တော ကုလပုတ္တော ဂေဟဒွါရေ ပိဟိတေပိ အနာဝဋ္ဋဒွါရော ဧဝ, အညထာ အပိဟိတေပိ ဃရဒွါရေ အာဝဋ္ဋဒွါရော ဧဝါတိ။ တေန ဝု တ္တံ **"တတ္ထာ"** တိအာဒိ။ ဝိဝရိတွတပိ ဝသန္တောတိ ဝစနသေသော။ **ပိဒဟိတွတပီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **"သီလ ဝန္တေသူ"**တိ ဣဒံ ပဋိဂ္ဂဟကတော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ကရုဏာခေတ္တေပိ အနေန အနာဝဋ္ဋဒွါရ တာ ဧဝ။ **"သန္တဉေတ"** တိ ဣမိနာ အသန္တံ နတ္ထိဝစနံ ပုစ္ဆိတပဋိဝစနံ ဝိယ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ ဧဝါတိ ဒဿေတိ ဝိညူနံ အ တ္ထိကာနံ စိတ္တမဒ္ဒဝကရဏတော။ **"ပုရေဘတ္တံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗက"** န္တိ ဣဒံ ယာဝကာလိကေ ဧဝ အာမိသဘာဝဿ နိရုဠှတာယ ဝုတ္တံ။

"သဗ္ဗေ သတ္တာ" တိ ဣဒံ တေသံ သမဏဗြာဟ္မဏာနံ အဇ္ဈာသယသမ္ပတ္တိဒဿနံ ပက္ခပါတာဘာဝဒီပနတော, ဩဓိသော ဖရဏာယပိ မေတ္တာဘာဝနာယ လဗ္ဘနတော။ ယာယ ကုသလာဘိဝုဒ္ဓိအာကင်္ခာယ တေသံ ဥပဋ္ဌာကာနံ, တထာ နေသံ ဂေဟပဝိသနံ, တံ သန္ဓာယာဟ **"ပဝိသန္တာပိ ကလျာဏေန စေတသာ အနုကမ္ပန္တိ နာမာ"** တိ။ **သုတဿ ပရိယောဒပနံ** နာမ တဿ ယာထာဝတော အတ္ထံ ဝိဘာဝေတွတ ဝိစိကိစ္ဆာတမဝိဓမနေန ဝိသောဓနန္တိ အာဟ **"အ တ္ထံ ကထေတွတ ကင်္ခံ ဝိနောဒေန္တီ"**တိ။ သဝနံ နာမ ဓမ္မဿ ယာဝဒေဝ သမ္မာပဋိပဇ္ဇနာယ အသတိ တသ္မိံ တဿ နိရတ္ထကဘာဝတော, တသ္မာ သုတဿ ပရိယောဒပနံ နာမ သမ္မာပဋိပဇ္ဇာပနန္တိ အာဟ **"တထတ္တာယ တ ပဋိ ပဇ္ဇာပေန္တီ"**တိ။

၂၇၃. **အလမတ္တော** တိ သမတ္ထသဘာဝေ, သော စ အတ္ထတော သမတ္တော ဝေတိ **“အကရံ အဗ္ဘောဝသနသမတ္တော”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဒိသာနမဿုနဋ္ဌာနေ** တိ ယထာဝုတ္တဒိသာနံ ပစ္စုပဋ္ဌာနသညိတေ နမဿနကာရဏေ။ ပဏ္ဍိတော ဟုတွာ ကုသလော ဆေကော လဘာဝေ ယဿတ္ထိ ယောဇနာ။ သင်္ဂဟဂုဏယောဂတော **သင်္ဂဟာ, သင်္ဂဟဂုဏော**တိ ပနေတ္ထ သုခုမနိပုဏပညာ, မုဒုတစာတိ ဒဿေန္တော **“သုခုမ။ပေ။ ဘဏနေန တ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဒိသာနမဿနဋ္ဌာနေနာ**တိ ယေန ဉာဏေန ယထာဝုတ္တာ ဆ ဒိသာ ဝုတ္တနယေန ပဋိပဇ္ဇန္တော နမဿတိ နာမ, တံ ဉာဏံ ဒိသာနမဿနဋ္ဌာနံ, တေန **ပဋိဘာနတာ။** တေန ဟိ တံတံကိစ္စယုတ္တပတ္တဝသေန ပဋိပဇ္ဇန္တော ဣဓ “ပဋိဘာနဝါ”တိ ဝုတ္တော။ **နိဝါတဝုတ္တီ** တိ ပဏိပါတသီလော။ **အတ္ထဒ္ဓေါ** တိ န ထဒ္ဓေါ **ထမ္ဘရဟိတော** တိ စိတ္တဿ ဥဒ္ဓုမာတလက္ခဏေန ထမ္ဘိတဘာဝေန ဝိရဟိတော။ **ဥဋ္ဌာနဝီရိယသမ္ပန္နော** တိ ကာယိကေန ဝီရိယေန သမန္နာဂတော။ **နိရန္တရကရဏဝသေနာ**တိ အာရဒ္ဓဿ ကမ္မဿ သတတကာရိတာဝသေန။ **ဌာနုပ္ပတ္တိယာ ပညာယာ** တိ တဿံ တဿံ အတ္ထကိစ္စေ ဥပဋ္ဌိတေ ဌာနသော တင်္ခဏေ ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇနကပညာယ။

သင်္ဂဟကရော တိ ယထာရဟံ သတ္တာနံ သင်္ဂဏှနကော။ **မိတ္တကရော** တိ မိတ္တဘာဝကရော, သော ပန အတ္ထတော မိတ္တေ ပရိယေသနကော နာမ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“မိတ္တဂဝေသနော”** တိ။ ယထာဝုတ္တံ ဝဒံ ဝစနံ ဇာနာတီတိ **ဝဒညူ**တိ အာဟ **“ပုဗ္ဗကာရိနာ ဝုတ္တဝစနံ ဇာနာတီ”** တိ။ ဣဓာနိ တမေဝတ္ထံ သင်္ခေပေန ဝုတ္တံ ဝိတ္ထာရဝသေန ဒဿေတုံ **“သဟာယကဿာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပုဗ္ဗေ ယထာပဝတ္တာယ တစာယ ဇာနနေ ဝဒညုတံ ဒဿေတွာ ဣဓာနိ အာကာရသလ္လက္ခဏေန အပ္ပဝတ္တာယ တစာယ ဇာနနေပိ ဝဒညုတံ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **“ယေန ယေန တ ပနာ”**တိအာဒိနာ ဝစနီယတ္ထတံ **ဝဒညူ**-သဒ္ဒဿ ဒဿေတိ။ **နေတာ**တိ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ ပစ္စက္ခတော ဟာပေတာ။ တေနာဟ **“တံ တမတ္ထံ ဒဿေန္တော ပညာယ နေတာ”** တိ။ နေတိ တံ တမတ္ထန္တိ အာနေတွာ သမ္ပန္နေ။ **ပုနပ္ပုနံ နေတီ** တိ အနု အနု နေတိ, တံ တမတ္ထန္တိ အာနေတွာ ယောဇနာ။

တသ္မိံ တသ္မိ န္တိ တသ္မိံ တသ္မိံ အနာဒီဟိ သင်္ဂဟေဟိ သင်္ဂဟေတဗ္ဗေ **ပုဂ္ဂလေ။ အာဏိယာ** တိ အက္ခသီသဂတာယ အာဏိယာ။ **ယာယတော**တိ ဂစ္ဆတော။ **ပုတ္တကာရဏာ** တိ ပုတ္တနိမိတ္တံ။ ပုတ္တဟေတုကညှဟိ ပုတ္တေန ကတ္တဗ္ဗံ မာနံ တ ပူဇံ တ။

ဥပယောဂဝစနေတိ ဥပယောဂတ္ထေ။ ဝုစ္စတီတိ **ဝစနံ,** အတ္ထော။ ဥပယောဂဝစနေ တ ဝတ္တဗ္ဗေ။ **ပစ္စတ္တ** န္တိ ပစ္စတ္တဝစနံ။ **သမ္မာ ပေက္ခန္တီ** တိ သမ္မဒေဝ ကာတဗ္ဗေ ပေက္ခန္တိ။ **ပသံသနီယာ**တိ ပသံသိတဗ္ဗာ။ **ဘဝန္တိ** ဧတေ သင်္ဂဟေတဗ္ဗေ တတ္ထ ပုဂ္ဂလေ ယထာရဟံ ပဝတ္တေန္တာတိ အဓိပ္ပာယော။

၂၇၄. **“ဣတိ ဘဂဝတ”**တိအာဒိ နိဂမနံ။ **ယာ ဒိသာ**တိ ယာ မာတာပိတုအာဒိလက္ခဏာ ပုရတ္ထိမာဒိဒိသာ။ **နမဿာ** တိ နမဿေယျာသီတိ အတ္ထော “ယထာ ကထံ ပနာ”တိအာဒိကာယ ဂဟပတိပုတ္တဿ ပုစ္ဆာယ ဝသေန ဒေသနာယ အာရဒ္ဓတ္တာ **“ပုစ္ဆာယ ဌတွာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **အကထိတံ နတ္ထိ** ဂိဟီဟိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မေ အပ္ပမာဒပဋိပတ္တိယာ အနဝသေသတော ကထိတတ္တာ။ မာတာပိတုအာဒီသု ဟိ တေဟိ စ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗပဋိပတ္တိယာ နိရဝသေသတော ကထနေနေဝ ရာဇာဒီသုပိ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗဝိဓိ အတ္ထတော ကထိတော ဧဝ ဟောတီတိ။ ဂိဟိနော ဝိနီယန္တိ, ဝိနယံ ဥပေန္တိ ဧတေနာတိ **ဂိဟိဝိနယော။ ယထာနုသိဋ္ဌန္တိ** ယထာ ဣဓ သတ္ထာရာ အနုသိဋ္ဌံ ဂိဟိစာရိတ္တံ , တထာ တေန ပကာရေန တံ အဝိရာဓေတွာ။ **ပဋိပဇ္ဇမာနဿ ဝုဒ္ဓိယေဝ ဟာနိကင်္ခာ** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကပရမတ္ထေဟိ ဝုဒ္ဓိယေဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာ အဝဿမ္ဘာဝိနီတိ။

သိင်္ဂါလသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၉. အာဋာနာဋိယသုတ္တဝဏ္ဏနာ

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ

၂၇၅. ''စတုဒ္ဒိသံ ရက္ခံ ဌပေတွာ''တိ ကြာဒံ ဒွီသု ဌာနေသု စတူသု ဒိသာသု ဌပိတံ ရက္ခံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **''အသုရသေနာယာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အတ္တနော ဟိ အဓိကာရေ, အတ္တနော ရက္ခာယ စ အပ္ပမဇ္ဇနေန တေသံ ကြာဒံ ဒွီသု ဌာနေသု စတူသု ဒိသာသု အာရက္ခဋ္ဌပနံ။ ယဥ္ဟိ တံ အသုရသေနာယ ပဋိသေဓနတ္ထံ ဒေဝပုရေ စတူသု ဒိသာသု သက္ကဿ ဒေဝါနမိန္ဒဿ အာရက္ခဋ္ဌပနံ, တံ အတ္တနော **အဓိကာရေ အပ္ပမဇ္ဇနံ။** ယံ ပန နေသံ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပသင်္ကမနေ စတူသု ဒိသာသု အာရက္ခဋ္ဌပနံ, တံ အတ္တနော ကတာ **ရက္ခာယ အပ္ပမဇ္ဇနံ။** တေန ဝုတ္တံ **''အသုရသေနာယ နိဝါရဏတ္ထံ''** န္တိအာဒိ။ ဟဋိယံ **စတုဒ္ဒိသ** န္တိ ဘုမ္မတ္ထေ ဥပယောဂဝစနန္တိ ဘုမ္မဝသေန တဒတ္ထံ ဒဿေန္တော **''စတူသု ဒိသာသူ''**တိ အာဟ။ **အာရက္ခံ ဌပေတွာ** တိ ဝေဿဝဏာဒယော စတ္တာရော မဟာရာဇာနော အတ္တနာ အတ္တနာ ရက္ခိတဗ္ဗဒိသာသု အာရက္ခံ ဌပေတွာ ဂုတ္တိံ သမ္မဒေဝ ဝိဒဟိတွာ။ **ဗလဂုမ္ဗံ ဌပေတွာ** တိ ယက္ခသေနာဒိသေနာဗလသမူဟံ ဌပေတွာ။ **ဩဝရဏံ ဌပေတွာ**တိ ပဋိပက္ခနိသေဓနသမတ္ထံ အာဝရဏံ ဌပေတွာ။ ကြတိ တီဟိ ပဒေဟိ ယထာက္ကမံ ပစ္စေကံ ဒေဝနဂရဒွာရဿ အန္တော, ဒွါရသမီပေ, ဒွါရတော ဗဟိ, ဒိသာရက္ခာဝသေနာတိ တိဝိဓာယ ရက္ခာယ ဌပိတဘာဝေ တ ဒီပိတော။ တေနာဟ **''ဧဝံ သက္ကဿ။ပေ။ ကတွာ''** တိ။ **သတ္တ ဗုဒ္ဓေ အာရဗ္ဘာ**တိ ဧတ္ထ သတ္တေဝ ဗုဒ္ဓေ အာရဗ္ဘ ပရိဗန္ဓနကာရဏံ **မဟာပဒါနဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၂.၁၂) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဓမ္မအာဏာ**န္တိ ဓမ္မမယံ အာဏံ, သတ္ထု ဓမ္မစက္ကန္တိ အတ္ထော။ ''ပရိသတော ဗာဟိရဘာတေ, အသမ္ဘောကေ''တိ ဧဝမာဒိံ **ကြဒ္ဓိဒဥ္ဓ** ဝိဝဇ္ဇနကရဏံ **ကရိဿာမ** တိ။ **သာဝန**န္တိ စတုန္နမ္ပိ ပရိသာနံ တိကခ္ခတ္တုံ ပရိတရေန အနုသာဝနံ, ယထာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော အသုရသေနာယ နိဝါရဏတ္ထံ စတူသု ဒိသာသု အာရက္ခံ ဌပာပေတိ, ဧဝံ မဟာရာဇာနောပိ တာဒိသေ ကိစ္စဝိသေသေ အတ္တနော အာရက္ခံ ဌပေန္တိ။ ကြမေသမ္ပိ ဟိ တတော သာသင်္ကံ သပ္ပဋိဘယန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **''အတ္တနောပိ''**တိအာဒိ။

အဘိက္ကန္တာ တိ အတိက္ကန္တာ, ဝိဂတာတိ အတ္ထောတိ အာဟ **''ခယေ ဒိဿတီ''** တိ။ တေနေဝ ဟိ ''နိက္ခန္တော ပဌမော ယာမော''တိ အနန္တရံ ဝုတ္တံ။ **အဘိက္ကန္တတရော** တိ အတိဝိယ ကန္တတရော။ တာဒိသော စ သုန္ဒရော ဘဒ္ဒကော နာမ ဟောတီတိ အာဟ **''သုန္ဒရေ ဒိဿတီ''** တိ။

ကောတိ ဒေဝနာဂယက္ခဂန္ဓဗ္ဗာဒီသု ကော ကတမော။ **မေ**တိ မမ။ **ဟာအနီ**တိ ဟာဒေ။ **ကြဒ္ဓိယာ** တိ ကြမာယ ဧဝရူပာယ ဒေဝိဒ္ဓိယာ။ **''ယသသာ''**တိ ကြမိနာ ဧဒိသေန ပရိဝါရေန, ပရိစ္ဆေဒေန စ။ **ဇလ**န္တိ ဝိဇ္ဇောတမာနော။ **အဘိက္ကန္တေနာ**တိ အတိဝိယ ကန္တေန ကမနီယေန အဘိရူပေန။ **ဝဏ္ဏေနာ** တိ သရီရဝဏ္ဏနိဘာယ။ **သဗ္ဗာ ဩဘာသယံ ဒိသာ** တိ ဒသပိ ဒိသာ ပဘာသေန္တော စန္ဒော ဝိယ, သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ဧကာလောကံ ကရောန္တောတိ ကထာယ အတ္ထော။ **အဘိရူပေ**တိ ဥဠာရရူပေ သမ္ပန္နရူပေ။ **အဗ္ဘာနုမောဒနေ** တိ သမ္ပဟံသနေ။ **ကြခ ပနာ**တိ ''အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ''တိ ဧတသ္မိံ ပဒေ။ **တေနာ**တိ ခယပရိယာယတ္တာ။

ရူပာယတနာဒီသူတိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန အက္ခရာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော**တိ သုဝဏ္ဏစ္ဆဝီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **''ဆဝိယ''**န္တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''ကဥ္စနသန္နိဘတ္တစော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၅; ၃.၂၀၀, ၂၁၈; မ. နိ. ၂.၃၈၆) **သညူဠ္ဟာ**တိ သင်္ဂဏ္ဍိတာ။ **ဝဏ္ဏာ** တိ ဂုဏဝဏ္ဏနာတိ အာဟ **''ထုတိယ''**န္တိ, ထောမနာယန္တိ အတ္ထော။ **ကုလဝဂ္ဂေ** တိ ခတ္တိယာဒိကုလကောဋ္ဌာသေ။ တတ္ထ ''အဉ္ဈော ဝိပ္ပသန္နော''တိအာဒိနာ ဝဏ္ဏိတဗ္ဗဋ္ဌေန **ဝဏ္ဏော,** ဆဝိ။ ဝဏ္ဏနဋ္ဌေန **ဝဏ္ဏော,** ထုတိ။ အဘိတ္ထဝနဋ္ဌေန **ဝဏ္ဏော,** ထုတိ, အညမညံ အသင်္ကရတော ဝဏ္ဏိတဗ္ဗတော ဌပေတဗ္ဗတော **ဝဏ္ဏော,** ခတ္တိယာဒိကုလဝဂ္ဂေါ။ ဝဏ္ဏီယတိ ဉာပီယတိ ဧတေနာတိ **ဝဏ္ဏော,** ဉာပကံ ကာရဏံ။ ဝဏ္ဏနတော ထူလရဿာဒိဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနတော **ဝဏ္ဏော,** သဏ္ဌာနံ။ ''မဟန္တံ ခုဒ္ဒကံ, မဇ္ဈိမ''န္တိ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗတော ပမာဏေတဗ္ဗတော **ဝဏ္ဏော,** ပမာဏံ။ ဝဏ္ဏီယတိ စက္ခုနာ ဝိဝရီယတီတိ **ဝဏ္ဏော,** ရူပာယတနန္တိ ဧဝံ တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္ထေ **ဝဏ္ဏ**-သဒ္ဒဿ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သော**တိ ဝဏ္ဏသဒ္ဒော။ **ဆဝိယံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော** ရူပာယတနေ ဂယှုပမာနဿ

ဆဝိမုခေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗတော။ ‘‘ဆဝိဂတာ ပန ဝဏ္ဏဓာတု ဧဝ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောတိ ဧတ္ထ ဝဏ္ဏဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာ’’တိ
အပရေ။

ကေဝလပရိပုဏ္ဏ န္တိ ဧကဒေသေနပိ အသေသေတွာ နိရဝသေသတော ပရိပုဏ္ဏန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော
တိ အာဟ **‘‘အနဝသေသတာ အတ္ထော’’** တိ။ **ကေဝလကပ္ပာ** တိ **ကပ္ပ** -သဒ္ဒော နိပါတော ပဒပူရဏမတ္တံ, ကေဝလံ က္က
စ္စေဝ အတ္ထော ။ **ကေဝလ**-သဒ္ဒော ဗဟုလတစီတိ အာဟ **‘‘ယေဘုယ္ယတာ အတ္ထော’’** တိ။ ကေစိ ပန ‘‘ဉာသကံ အ
သမတ္တာ ကေဝလကပ္ပာ’’တိ ဝဒန္တိ။ ဧဝံ သတိ အနဝသေသတ္ထော ဧဝ ကေဝလ-သဒ္ဒတ္ထော သိယာ, အနတ္ထန္တ
ရေန ပန ကပ္ပ-သဒ္ဒေန ပဒဝဍ္ဎနံ ကတံ ကေဝလမေဝ ကေဝလကပ္ပန္တိ။ အထ တ ကပ္ပနီယတာ, ပညာပေတဗ္ဗတာ
ကေဝလကပ္ပာ။ **အဗ္ဗာမိဿတာ** ဝိဇာတိယေန အသင္ကရာ သုဒ္ဓတာ။ **အနတိရေကတာ** တံပရမတာ ဝိသေသာဘာ
ဝေါ။ **ကေဝလကပ္ပ** န္တိ ကေဝလံ ဒဠှံ ကတွာတိ အတ္ထော။ **ကေဝလံ** ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ သဗ္ဗသင်္ခတဝိဝိတ္တတ္တာ။
တံ ဧတဿ အဓိဂတံ အတ္ထီတိ **ကေဝလီ,** သစ္ဆိကတနိရောဓော ခီဏာသဝေါ။

ကပ္ပ-သဒ္ဒော ပနာယံ သ-ဥပသဂ္ဂေါ, အနုပသဂ္ဂေါ စာတိ အဓိပ္ပာယေန ဩကပ္ပနိယပဒေ လဗ္ဘမာနံ ကပ္ပနိယ
သဒ္ဒမတ္တံ နိဒဿေတိ, အညထာ ကပ္ပ-သဒ္ဒဿ အတ္ထုဒ္ဓာရေ ဩကပ္ပနိယပဒံ အနိဒဿနမေဝ သိယာ။ **သမဏာ
ကပ္ပေဟီ**တိ ဝိနယကမ္မသိဒ္ဓေဟိ သမဏဝေါဟာရေဟိ။ **နိစ္စကပ္ပ** န္တိ နိစ္စကာလံ။ **ပညတ္တီ** တိ နာမပညတ္တိ တဿ
အာယသ္မတော, ယဒိဒံ ကပ္ပေါတိ။ **ကပ္ပိတကေသမဿု** တိ ကတ္တရိယာ ဆေဒိတကေသမဿု။ **ဒွင်္ဂုလကပ္ပေါ** တိ
မဇ္ဈန္ဟိကဝေလာယ ဝီတိက္ကန္တာယ ဒွင်္ဂုလတာဝိကပ္ပေါ။ **လေသော**တိ အပဒေသော။ အနဝသေသံ ဖရိတုံ သမတ္ထ
ဿ ဩဘာသဿ ကေနစိ ကာရဏေန ဧကဒေသဖရဏမ္ပိ သိယာ, အယံ ပန သဗ္ဗသောဝ ဖရီတိ ဒဿေတုံ သမန္တတ္
ထော ကပ္ပ-သဒ္ဒော ဂဟိတောတိ အာဟ **‘‘အနဝသေသံ သမန္တတော’’** တိ။

ယသ္မာ ဒေဝတာနံ သရီရပ္ပဘာ ဒွါဒသယောဇနမတ္တံ ဌာနံ, တတော ဘိယျောပိ ဖရိတွာ တိဋ္ဌတိ, တထာ ဝတ္
ထာဘရဏာဒီဟိ သမုဋ္ဌိတာ ပဘာ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **‘‘စန္ဒိမာ ဝိယ, သူရိယော ဝိယ စ ဧကောဘာသံ ဧကံ ပဇ္ဇောတံ ကရိ
တွာ’’**တိ။ ကသ္မာ ဧတေ မဟာရာဇာနော ဘဂဝတော သန္တိကေ နိသီဒိံသု? နနု ယေဘုယျေန ဒေဝတာ ဘဂဝတော သန္
တိကံ ဥပဂတာ ဌတွာဝ ကထေတဗ္ဗံ ကထေတွာ ဂစ္ဆန္တီတိ? သစ္စမေတံ, ဣမေ ပန နိသီဒနေ ကာရဏံ အတ္ထိ, တံ ဒ
ဿေတုံ **‘‘ဒေဝတာန’’**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ‘‘ဣဒံ ပရိတ္တံ နာမ သတ္တဗုဒ္ဓပဋိသံယုတ္တံ ဂရု, တသ္မာ န အမှေဟိ ဌတွာ
ဂဟေတဗ္ဗ’’န္တိ စိန္တေတွာ **ပရိတ္တကရဝဝသေန နိသီဒိံသု။**

၂၇၆. ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဝေဿဝဏော ဧဝ ကထေသိ, န ဣတရေသု ယော ကောစီတိ? တတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေ
တုံ **‘‘ကိဉ္စာပိ’’** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိဿာသိကော** အဘိဏှံ ဥပသင်္ကမနေန။ **ဗျတ္တော** တိ ဝိသာရဒော, တဉ္စဿ
ဝေယျတ္တိယံ သုဍ္ဍု သိက္ခိတဘာဝေနာတိ အာဟ **‘‘သုသိက္ခိတော’’** တိ။ မနုဿေသု ဝိယ ဟိ ဒေဝေသုပိ ကောစိဒေဝ
ပုရိမဇာတိပရိစယေန သုသိက္ခိတော ဟောတိ, တတ္ရာပိ ကောစိဒေဝ ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ ဝတ္တုံ သမတ္ထော ပရိပုဏ္
ဏပဒဗျဉ္ဇနာယ ပေါရိယာ တစာယ သမန္နာဂတော။ ‘‘မဟေသက္ခာ’’တိ ဣမဿ အတ္ထဝစနံ ‘‘အာနုဘာဝသမ္ပန္
နာ’’တိ, **မဟေသက္ခာ** တိ တ မဟာပရိတရာတိ အတ္ထော။ ဟဏာတိဟတေ အာဒီနဝဒဿနေနေဝ တံ ဝိပရိယာယတော
တတော ဝေရမဏိယံ အာနိသံသော ဟာကဋ္ဌော ဟောတီတိ **‘‘အာဒီနဝံ ဒဿေတွာ’’** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **တေသု သေနာသ
နေသူ**တိ ယာနိ ‘‘အရညဝနပ္ပတ္ထာနီ’’တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၃၄-၄၅) ဝုတ္တာနိ ဘိက္ခူနံ ဝသနဋ္ဌာနဘူတာနိ အရညာယတ
နာနိ, တေသု ဘိက္ခူဟိ သယိတဗ္ဗတော, အာသိတဗ္ဗတော စ သေနာသနသညိတေသု။ **နိဗဒ္ဓတသိနော** တိ ရုက္ခပဗ္ဗတပဋိ
ဗဒ္ဓေသု ဝိမာနေသု နိစ္စတသိတာယ နိဗဒ္ဓတသိနော။ **ဗဒ္ဓတ္တာ** တိ ကထာဘာဝေန ဂဏ္ဌိတတ္တာ သမ္ဗန္ဓိတတ္တာ။

‘‘ဥဂ္ဂဏှာတု ဘန္တေ ဘဂဝါ’’တိ အတ္တနာ ဝုစ္စမာနံ ပရိတ္တံ ဘဂဝန္တံ ဥဂ္ဂဏှာပေတုကာမော ဝေဿဝ
ဏော အတေစာတိ အဓိပ္ပာယေန စောဒကော **‘‘ကိံ ပန ဘဂဝတော အပ္ပစ္စက္ခဓမ္မော နာမ အတ္ထီ’’** တိ စောဒေသိ။
အာစရိယော သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပဋိဟတဉာဏစာရဿ ဘဂဝတော န ကိဉ္စိ အပ္ပစ္စက္ခန္တိ ဒဿေန္တော ‘‘နတ္ထီ’’တိ ဝ
တွာ ‘‘ဥဂ္ဂဏှာတု ဘန္တေ ဘဂဝါ’’တိ ဝဒတော ဝေဿဝဏဿ အဓိပ္ပာယံ ဝိဝရန္တော **‘‘ဩကာသကရဏတ္
ထ’’**န္တိအာဒိမာဟ။ ယထာ ဟိ ပဉ္စသိခော ဂန္ဓဗ္ဗဒေဝပုတ္တော ဒေဝတာနံ တာဝတိံသာနံ, ဗြဟ္မုနော စ သနင်္ကုမာရဿ
သမ္မုခါ အတ္တနော ယထာသုတံ ဓမ္မံ ဘဂဝတော သန္တိကံ ဥပဂန္တွာ ပဝေဒေတိ, ဧဝမယမ္ပိ မဟာရာဇာ ဣတရေဟိ သ

ဒွိံ အာဠာနာဠုနဂရေ ကထာဝသေန ဇနိတံ ပရိတ္တံ ဘဂဝတော ပဝေဒေတုံ **ဩကာသံ ကာရေန္တော** "ဥဂ္ဂဏှာဟာတု ဘန္တေ ဘဂဝတ"တိ **အာဟ,** န နံ တဿ ပရိယာပုဏနေ နိယောဇေန္တော။ တသ္မာ **ဥဂ္ဂဏှာဟာတူ** တိ ယထိဒံ ပရိတ္တံ မယာ ပဝေဒိတမတ္တမေဝ ဟုတွာ စတုန္နံ ပရိသာနံ စိရကာလံ ဟိတာဝဟံ ဟောတိ, ဧဝံ ဥဒ္ဒိံ အာရက္ခာယ ဂဏှာဟာတု, သမ္ပဋိစ္ဆတူတိ အတ္ထော။ **သတ္ထု ကထိတေ** တိ သတ္ထု အာရောစိတေ, စတုန္နံ ပရိသာနံ သတ္ထု ကထနေ တတိ အတ္ထော။ **သုခဝိဟာရာယာ**တိ ယက္ခာဒီဟိ အဝိဟိံသာယ လဒ္ဓဗ္ဗသုခဝိဟာရာယ။

၂၇၇. **သတ္တပိ ဗုဒ္ဓါ စက္ခုမန္တော** ပဉ္စဟိ စက္ခူဟိ စက္ခုမဘာဝေ ဝိသေသာဘာဝတော။ **တသ္မာ** တိ ယသ္မာ စက္ခုမဘာတေ ဝိယ သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပိတာဒယော သဗ္ဗေပိ ဝိသေသာ သတ္တန္နမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ သာဓာရဏာ, တသ္မာ, ဂုဏနေမိတ္တကာနေဝ တ ယသ္မာ ဗုဒ္ဓါနံ နာမာနိ နာမ, န လိင်္ဂိကာဝတ္ထိကယာဒိစ္ဆကာနိ, တသ္မာ ဗုဒ္ဓါနံ ဂုဏဝိသေသဒီပနာနိ "စက္ခုမန္တဿာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၇) ဝုတ္တာနိ **တောနိ ကေကဿ သတ္တ သတ္တ နာမာနိ ဟောန္တိ။** တေသံ နာမာနံ သာဓာရဏဘာဝံ အတ္ထဝသေန ယောဇေတဗ္ဗာတိ ဒဿေတုံ **"သဗ္ဗေပီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သဗ္ဗဘူတာနုကမ္ပိနော** တိ အနညသာဓာရဏမဟာကရုဏာယ သဗ္ဗသတ္တာနံ အနုကမ္ပကာ။ **နှာတကိလေသတ္တာ** တိ အဋ္ဌင်္ဂိကေန အရိယမဂ္ဂဇလေန သပရသန္တာနေသု နိရဝသေသတော ဓောတကိလေသမလတ္တာ။ **မာရသေနာပမဒ္ဒိနော** တိ သပရိတရေ ပဉ္စပိ မာရေ ပမဒ္ဒိတဝန္တော။ **ဝုသိတဝန္တော** တိ မဂ္ဂဗ္ရဟ္မစရိယတသံ, ဒသဝိဓံ အရိယတဿဥ ဝုသိတဝန္တော။ ဝုသိတဝန္တတာယ ဧဝ ဗာဟိတပာပတာ ဝုတ္တာ ဟောတီတိ "ဗ္ရာဟ္မဏဿာ"တိ ပဒံ အနာမဋ္ဌံ။ **ဝိမုတ္တာ** တိ အနညသာဓာရဏာနံ ပဉ္စန္နမ္ပိ ဝိမုတ္တီနံ ဝသေန နိရဝသေသတော မုတ္တာ။ **အင်္ဂတော** တိ သရီရင်္ဂတော, ဉာဏင်္ဂတော စ, ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏ- (ဒီ. နိ. ၂.၃၃; ၃.၂၀၀; မ. နိ. ၂.၃၈၅) အသီတိအနုဗျဉ္ဇနေဟိ နိက္ခမနပ္ပဘာ, ဗျာမပ္ပဘာ, ကေတုမာလာဥဂ္ဂဏှာဟိသပ္ပဘာ စ သရီရင်္ဂတော နိက္ခမနကရသ္မိယော, ယမကမဟာပဋိဟာရိယာဒီသု ဥပ္ပဇ္ဇနကပ္ပဘာ ဉာဏင်္ဂတော နိက္ခမနကရသ္မိယော။ **န တောနေဝ** "စက္ခုမာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၃.၂၇၇) ဝုတ္တာနိ **သတ္တ နာမာနိ,** အထ ခော အညာနိပိ ဗဟူနိ အပရိမိတာနိ နာမာနိ။ ကထန္တိ အာဟ **"အသင်္ချေယျာနိ နာမာနိ သဂုဏေန မဟေသိနောတိ ဝုတ္တ"**န္တိ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ၁၃၁၃; ဥအ. အဋ္ဌ. ၅၃; ပဋိ. အဋ္ဌ. ၇၆)။ ကေန ဝုတ္တံ? ဓမ္မသေနာပတိနာ။

ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ဝေဿဝဏော တောနေဝ ဂဏှာဟီတိ အာဟ **"အတ္တနော ပာကဋနာမဝသေနာ"**တိ။ **ခီဏာသဝ ဇနာတိ အဓိပ္ပေတာ။** တေ ဟိ ကမ္မကိလေသေဟိ ဇာတာပိ ဧဝံ န ပုန ဇာယိဿန္တီတိ ဣမိနာ အတ္ထေန **ဇနာ။** ယထာဟ "ယော စ ကာလဃသော ဘူတော"တိ (ဇာ. ၁.၂.၁၉၀) **ဒေသနာသီသမတ္တ**န္တိ နိဒဿနမတ္တန္တိ အတ္ထော, အဝယဝေန တ သမုဒာယုပလက္ခဏမေတံ။ သတိ စ ပိသုဏတစပ္ပဟာနေ ဖရုသတစာ ပဟီနာဝ ဟောတိ, ပဂေဝ စ မုသာတဒေါတိ **"အပိသုဏာ"** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တာ။ **မဟတ္တာ** တိ မဟာ အတ္တာ သဘာတေ ဧတေသန္တိ မဟတ္တာ။ တေနာဟ **"မဟန္တဘာဝံ ပတ္တာ"**တိ။ **မဟန္တာ** တိ တ မဟာ အန္တာ, ပရိနိဗ္ဗာနပရိယောသာနာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ မဟန္တေဟိ တ သီလာဒီဟိ သမန္နာဂတာ။ အယံ တာဝ အဋ္ဌကထာယံ အာဂတနယေန အတ္ထော။ ဣတရေသံ ပန မတေန ဗုဒ္ဓါဒီဟိ အရိယေဟိ မဟနီယတော ပူဇနီယတော **မဟံ** နာမ နိဗ္ဗာနံ, မဟမန္တော ဧတေသန္တိ **မဟန္တာ,** နိဗ္ဗာနဒိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **နိဿာရဒ**ာတိ သာရဇ္ဇရဟိတာ, နိဗ္ဘယာတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **"ဝိဂတလောမဟံသာ"**တိ။

ဟိတန္တိ ဟိတစိတ္တံ, သတ္တာနံ ဟိတေသီတိ အတ္ထော။ **ယထာဘူတံ ဝိပဿိသု** န္တိ ပဉ္စုပာဒါနက္ခန္ဓေသု သမုဒယာဒိတော ယာထာဝတော ဝိဝိခေနာကာရေန ပဿိံသု။ "ယေ စာပိ"တိ ပုဗ္ဗေ ပစ္စတ္တဗဟုဝစနေန အနိယမတော ဝုတ္တေ **တေသမ္ပိ** တိ အတ္ထံ သမ္ပဒါနဗဟုဝစနဝသေန နိယမေတွာ "နမတ္ထု"တိ စ ပဒံ အာနေတွာ ယောဇေတိ ယံ တံ-သဒ္ဒါနံ အဗျဘိစာရိတသမ္ဗန္ဓဘာဝတော။ ဝိပဿိံသု နမဿန္တီတိ တ ယောဇနာ။ **ပဌမကထာယာ**တိ "ယေ စာပိ နိဗ္ဗုတာ လောကေ"တိ ဧဝံ ဝုတ္တကထာယ။ **ဒုတိယကထာယာ**တိ တဒနန္တရကထာယ။ တတ္ထ **ဒေသနာမုခမတ္တ**န္တိ ဣတရေသမ္ပိ ဗုဒ္ဓါနံ နာမဂ္ဂဟဏေ ပတ္တေ ဣမဿေဝ ဘဂဝတော နာမဂ္ဂဟဏံ တထာ ဒေသနာယ မုခမတ္တံ, တသ္မာ တေပိ အတ္ထတော ဂဟိတာ ဧဝတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **"အယမ္ပိ ဟိ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **အယ**န္တိ အယံ ကထာ။ ပုရိမယောဇနာယံ တဿာတိ ဝိသေသိတဗ္ဗတာယ အဘာဝတော "ယန္တိ နိပါတမတ္တ"န္တိ ဝုတ္တံ, ဣဓ ပန "တဿ နမတ္ထု"တိ ဧဝံ သမ္ဗန္ဓဿ စ ဣစ္ဆိတတ္တာ "ယ"န္တိ နာမပဒံ ဥပယောဂေကဝစနန္တိ ဒဿေန္တော **"ယံ နမဿ သန္တိ ကေတမ"**န္တိ အာဟ။

၂၇၈. ''ယတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ သူရိယော''တိအာဒိကံ ကသ္မာ အာရဒ္ဓံ? ယံ ယေ ယက္ခာဒယော သတ္တာ ဓမ္မအာဏံ, အတ္တနော စ ရာဇာဏံ နာဒိယန္တိ, တေသံ ''ဣဒဒ္ဓိဒဒ္ဓိ နိဂ္ဂဟံ ကရိဿာမာ''တိ သာဝနံ ကာတုကာမာ တတ္ထ တတ္ထ ဒ္ဒိသဟဿပရိတ္တဒီပပရိတရေသု စတူသု မဟာဒီပေသု အတ္တနော အာဏာယ ဝတ္တာနံ အတ္တနော ပုတ္တာနံ, အဋ္ဌဝီသတိယာ ယက္ခသေနာပတိအာဒီနဉ္စ သတ္တရိ ပသာဒကရဝဗဟုမာနဉ္စ ပဝေဒေတုံ နိဂ္ဂဟာရဟာနံ သန္တဇ္ဇနတ္ထံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ''ယတော ဥဂ္ဂစ္ဆတီ''တိအာဒီသု **''ယတော ဌာနတော ဥဒေတီ''**တိ ဝုစ္စတိ, ကုတော ပန ဌာနတော ဥဒေတီတိ ဝုစ္စတိ? ပုဗ္ဗဝိဒေဟတသီနံ တာဝ မဇ္ဈန္တိကဋ္ဌာနေ ဌိတော ဇမ္ဗုဒီပတသီနံ ဥဒေတီတိ ဝုစ္စတိ, ဥတ္တရကုရုကာနံ ပန ဩဂ္ဂစ္ဆတီတိ ဣမိနာ နယေန သေသဒီပေသုပိ သူရိယဿ ဥဂ္ဂစ္ဆနောဂ္ဂစ္ဆနပရိယာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယဉ္စ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ **အဂ္ဂညသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၂၂) ပကာသိတော ဧဝ။ **အဒိတိယာ ပုတ္တော** တိ လောကသမုအစာရဝသေန ဝုတ္တံ။ လောကိယာ ဟိ ဒေဝေ အဒိတိယာ ပုတ္တာ, အသုရေ အတိထိယာ ပုတ္တာတိ ဝဒန္တိ။ အာဒိပ္ပနတော ပန **အာဒိစ္စော,** ကေပ္ပဟာရေနေဝ တီသု ဒီပေသု အာလောကဝိဒံသနေန သမုဇ္ဇလနတောတိ အတ္ထော။ **မဏ္ဍလီ** တိ ဧတ္ထ ဤ-ကာရော ဘုသတ္ထောတိ အာဟ **''မဟန္တံ မဏ္ဍလံ အဿာတိ မဏ္ဍလီ''** တိ။ မဟန္တံ ဟိသ္သ ဝိမာနမဏ္ဍလံ ပညာသယောဇနာယာမဝိတ္ထာရတော။ **''သံဝရီပိ နိရုဇ္ဈတီ''** တိ ဣမိနာဝ ဒိဝသောပိ ဇာယတီတိ အယမ္ပိ အတ္ထော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ရတ္တိ အန္တရဓာယတီ** တိ သိနေရုပဏ္ဏာယာလက္ခဏာသ္သ အန္ဓကာရဿ ဝိဂစ္ဆနတော။

ဥဒကရဟဒေတိ ဇလဓိ။ **''တသ္မိံ ဌာနေ''** တိ ဣဒံ ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒဿ ဥပရိဘာဂေန သူရိယဿ ဂမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဇမ္ဗုဒီပေ ဌိတာနံ ပုရတ္ထိမသမုဒ္ဒတော သူရိယော ဥဂ္ဂစ္ဆန္တော ဝိယ ဥပဋ္ဌာတိ။ တေနာဟ **''ယတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ သူရိယော''**တိ။ သမုဒ္ဒနဋ္ဌေန အတ္တနိ ပတိတဿ သမ္မဒေဝ, သဗ္ဗသော စ ဥန္ဒနဋ္ဌေန ကိလေဒနဋ္ဌေန **သမုဒ္ဒော။** သမုဒ္ဒော ဟိ ကိလေဒနဋ္ဌော ရဟဒော။ **သာရိတောဒကောတိ** အနေကာနိ ယောဇနသဟဿာနိ ဝိတ္ထိဏ္ဏောဒကော, သရိတာ နဒိယော ဥဒကေ ဧတဿာတိ တ **သရိတောဒကော။**

သိနေရုပဗ္ဗတရာဇာ စက္ကတဋဿ ဝေမဇ္ဈေ ဌိတော, တံ ပဓာနံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပာယေန ''ဣတော တိ သိနေရုတော''တိ ဝတွာ တထာ ပန ဒိသာဝဝတ္ထာနံ အနဝဋ္ဌိတတ္တာ **''တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနတော တ''** တိ ဝုတ္တံ။ **တေသန္တိ** စတုန္နံ မဟာရာဇာနံ။ **နိသိန္နဋ္ဌာနံ** အာဋ္ဌာနာဋ္ဌနဂရံ။ တတ္ထ ဟိ နိသိန္နာ တေ ဣမံ ပရိတ္တံ ဗန္ဓိံသု။ **တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနတော**တိ တ သတ္တာ သန္တိကေ တေသံ နိသိန္နဋ္ဌာနတော။ ဥဘယထာပိ သူရိယဿ ဥဒယဋ္ဌာနာ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ နာမ ဟောတိ။ ပုရိမပက္ခံ့ယေဝေတ္တ ဝဏ္ဏေန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ ''ဣတော သာ ပုရိမာ ဒိသာ''တိ။ သူရိယော, ပန စန္ဒနက္ခတ္တာဒယော စ သိနေရုံ ဒက္ခိဏတော, စက္ကတဋပဗ္ဗတဉ္စ တမတော ကတွာ ပရိဝတ္တေန္တိ။ ယတ္ထ စ နေသံ ဥဂ္ဂမနံ ပညာယတိ, သာ ပုရတ္ထိမာ ဒိသာ။ ယတ္ထ ဩက္ကမနံ ပညာယတိ, သာ ပစ္ဆိမာ ဒိသာ။ ဒက္ခိဏပဿေ ဥတ္တရာ ဒိသာ, တမပဿေ ဒက္ခိဏာ ဒိသာတိ စတုမဟာဒီပတသီနံ ပစ္စေကံ သိနေရု ဥတ္တရာဒိသာယမေဝ, တသ္မာ အနဝဋ္ဌိတာ ဒိသာဝဝတ္ထာတိ အာဟ ''ဣတိ နံ အာစိက္ခတိ ဇနော''တိ။ **ယံ ဒိသန္တိ** ယံ ပုရတ္ထိမဒိသံ **ယသဿီ** တိ မဟာပရိဝါရော။ ကောဋိသတသဟဿပရိမာဏာ ဟိ ဒေဝတာ အဘိဏှံ ပရိဝါရေန္တိ။ စန္ဒနနာဂရုက္ခာဒီသု ဩသဓိတိဏဝနပ္ပတိသုဂန္ဓာနံ အဗ္ဗနတော, တေဟိ ဒိတ္တဘာဝူပဂမနတော ''ဂန္ဓဗ္ဗာ''တိ လဒ္ဓနာမာနံ စာတုမဟာရာဇိကဒေဝတနံ အဓိပတိ ဘာဝတော။ **မေ သုတန္တိ** ဧတ္ထ **မေ**တိ နိပါတမတ္တံ။ **သုတန္တိ** ဝိဿုတန္တိ အတ္ထော။ အယဥ္စေတ္ထ ယောဇနာ – တဿ ဓတရဋ္ဌမဟာရာဇဿ ပုတ္တာပိ ဗဟဝေါ။ ကိတ္တကာ? အသီတိ, ဒသ ဧကော စ။ ကေနာမာ။ ကထံ? ဣန္ဒနာမာ။ ''မဟဗ္ဗလာ''တိ စ သုတံ ဝိဿုတမေတံ လောကေတိ။

အာဒိစ္စော ဧကတမဧကေတ္တော, ဘဂဝတပိ ဧကတမဧကေတ္တော, အာဒိစ္စေန သမာနဧကေတ္တတာယ အာဒိစ္စော ဗန္ဓု ဧတဿာတိပိ အာဒိစ္စဗန္ဓု, အာဒိစ္စဿ တ ဗန္ဓုတိ အာဒိစ္စဗန္ဓု, တံ **အာဒိစ္စဗန္ဓုနံ။** **အနဝဇ္ဇေနာ** တိ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခေန ဗုဟ္မဝိဟာရေန။ **သမေက္ခသိ** ဩဓိသော, အနောဓိသော စ ဖရဏေန ဩလောကေသိအာသယာနုသယစရိယာဓိမုတ္တိအာဒိဝိဘာဂဝဗောဓဝသေန။ **ဝတ္တုတ ဝန္ဒန္တိ** တိ ''လောကဿ အနုကမ္ပကော''တိ ကိတ္တေတွာ ဝန္ဒန္တိ။ **သုတံ နေတန္တိ** သုတံ နနူတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ **နု**-သဒ္ဒော။ အဋ္ဌကထာယံ ပန နောကာရောယန္တိ အဓိပ္ပာယေန **အမှေဟိ**တိ အတ္ထော ဝုတ္တော။ **ဧတန္တိ** ဧတံ တထာ ပရိကိတ္တေတွာ အမနုဿာနံ ဒေဝတာနံ ဝန္ဒနံ။ **ဝဒန္တိ** ဓတရဋ္ဌ မဟာရာဇဿ ပုတ္တာ။

၂၇၉. ယေန ပေတာ ပဝုစ္စန္တိ တိ ဧတ္ထ ဝစနသေသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ယထာရုတဝသေနေဝါတိ ဒဿေန္တော **“ယေန ဒိသာဘာဂေန နီဟရိယန္တူတိ ဝုစ္စန္တိ”** တိ အာဟ။ **ဥယှန္တု တ** တိ ပေတေ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **ဆိဇ္ဇန္တု တ** ဟတ္ထပါဒါဒိကေ ပိသုဏာ ပိဋ္ဌိမံသိကာ။ **ဟညန္တု** ဟဏာတိဟာတိနောတိအာဒိကာ။ **ပဝုစ္စန္တိ** တိ တ သမုစ္စန္တိ, “အလံ တေသ”န္တိ သမာစိနိယန္တီတိ အတ္ထော။ ဧဝဉှိ ဝစနသေသေန ဝိနာ ဧဝ အတ္ထော သိဒ္ဓော ဟောတိ။ **ရဟဿင်္ဂန္တိ** ဗီဇံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။

၂၈၀. ယသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ သူရိယော အတ္ထံ ဂစ္ဆတိ တိ ဧတ္ထ “ယတော ဌာနတော ဥဒေတိ”တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၈၁. ယေန ဒိသာဘာဂေန ဥတ္တရကုရု ရမ္မော အဝဋ္ဌိတော, ဣတော သာ ဥတ္တရာ ဒိသာတိ ယောဇနာ ။ **မဟာနေရူ** တိ မဟန္တော, မဟနီယော စ နေရုသင်္ခါတော ပဗ္ဗတော။ တေနာဟ **“မဟာသိနေရု ပဗ္ဗတရာဇာ”** တိ။ **ရဇတမယံ။** တတ္ထ ဟိ တဿ ပဘာယ အဇ္ဈောတ္ထတံ တဿံ ဒိသာယံ သမုဒ္ဒောဒကံ ခီရံ ဝိယ ပညာယတိ။ **မဏိမယန္တိ** ဣန္ဒနီလမယံ။ တတ္ထ ဟိ ဒက္ခိဏဒိသာယ သမုဒ္ဒောဒကံ ယေဘုယျေန နီလဝဏ္ဏံ ဟုတွာ ပညာယတိ, တတ္ထ အာကာသံ။ **မနုဿာ ဇာယန္တိ။** ကထံ ဇာယန္တိ? အမမာ အပရိဂ္ဂဟာတိ ယောဇနာ။ **မမတ္တဝိရဟိတာ**တိ “ဣဒံ မမ ဣဒံ မမာ”တိ မမင်္ကာရဝိရဟိတာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒိ တေသံ “အယံ မယှံ ဘရိယာ”တိ ပရိဂ္ဂဟော နတ္ထိ, “အယံ မေ မာတာ, အယံ ဘဂိနီ”တိ ဧဝရူပာ ဣဓ ဝိယ မရိယာဒါပိ န သိယာ မာတုအာဒိဘာဝဿ အဇာနနတောတိ စောဒနံ သန္ဓာယာဟ **“မာတရံ တ”**တိအာဒိ။ **ဆန္ဒရာဂေ နုပ္ပဇ္ဇတိ** တိ ဧတ္ထ “ဓမ္မတာသိဒ္ဓဿ သီလဿ အာနုဘာဝေန ပုတ္တေ ဒိဋ္ဌမတ္တေ ဧဝ မာတု ထနတော ထညံ ပဃ္ဃရတိ, တေန သညာဏေန နေသံ မာတရိ ပုတ္တဿ မာတုသညာ, မာတု စ ပုတ္တေ ပုတ္တသညာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ”တိ ကေစိ။

နင်္ဂလာ တိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“နင်္ဂလာနိပိ”** တိ။ **အကဋ္ဌေ** တိ အကသိတေ အကတကသိကမ္မေ။

တဏ္ဍုလာဝ တဿ ဖလ န္တိ သတ္တာနံ ပုညာနုဘာဝဟေတုကာ ထုသာဒိအဘာဝေန တဏ္ဍုလာ ဧဝ တဿ သာလိဿ ဖလံ။ **တုဏ္ဍိကိရ** န္တိ ပစနဘာဇနဿ နာမန္တိ ဝုတ္တံ **“ဥက္ခလိယ”** န္တိ။ **အာကိရိတွာ**တိ တဏ္ဍုလာနိ ပက္ခိပိတွာ။ **နိဒ္ဓူမင်္ဂါရေနာ** တိ ဓူမင်္ဂါရရဟိတေန ကေဝလေန **အဂ္ဂိနာ။** ဇောတိကပါသာဏတော အဂ္ဂိမှိ ဥဋ္ဌဟန္တေ ကုတော ဓူမင်္ဂါရာနံ သမ္ဘဝေါ။ **ဘောဇနန္တိ** ဩဒနမေဝါဓိပ္ပေတန္တိ **“ဘောဇနမေဝ”**တိ အဝဓာရဏံ ကတွာ တေန နိဝတ္တေတဗ္ဗံ ဒဿေန္တော **“အညော သူပေါ ဝါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ န ဟောတိ”** တိ အာဟ။ ယဒိ ဧဝံ ရသဝိသေသယုတ္တော တေသံ အာဟာရော န ဟောတီတိ? နောတိ ဒဿေန္တော **“ဘုဉ္ဇန္တာနံ။ပေ။ ရသော ဟောတီ”** တိ အာဟ။ **မစ္ဆရိယစိတ္တံ နာမ န ဟောတီ** တိ ဓမ္မတာသိဒ္ဓဿ သီလဿ အာနုဘာဝေန။ တတ္ထ ဟိ တေ ကတ္ထစိပိ အမမာ ပရိဂ္ဂဟာဝ ဟုတွာ ဝသန္တိ။

အပိစ တတ္ထ ဥတ္တရကုရုကာနံ ပုညာနုဘာဝသိဒ္ဓော အယမ္ပိ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော – တတ္ထ ကိရ တေသု တေသု ပဒေသေသု ဃနနိစိတပတ္တသဉ္ဆန္နသာခါပသာခါ ကူဋာဂါရူပမာ မနောရမာ ရုက္ခာ တေသံ မနုဿာနံ နိဝေသနကိစ္စံ သာဓေန္တိ, ယတ္ထ သုခံ နိဝသန္တိ, အညေပိ တတ္ထ ရုက္ခာ သုဇာတာ သဗ္ဗဒါပိ ပုပ္ဖိတဂ္ဂါ တိဋ္ဌန္တိ, ဇလာသယာပိ ဝိကသိတကမလကုဝလယပုဏ္ဍရီကသောဂန္ဓိကာဒိပုပ္ဖသဉ္ဆန္နာ သဗ္ဗကာလံ ပရမသုဂန္ဓံ သမန္တတော ပဝါယန္တာ တိဋ္ဌန္တိ။ သရီရမ္ပိ တေသံ အတိဒီဃတာဒိဒေါသရဟိတံ အာရောဟပရိဏာဟသမ္ပန္နံ ဇရာယ အနဘိဘူတတ္တာ ဝလိပလိတာဒိဒေါသရဟိတံ ယာဝတာယုကံ အပရိက္ခီဏဇဝဗလပရက္ကမသောဘမေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ အနုဋ္ဌာနဖလူပဇီဝိတာယ န စ နေသံ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိဝသေန, အာဟာရပရိယေဋ္ဌိဝသေန ဒုက္ခံ အတ္ထိ, တတော ဧဝ န ဒါသဒါသိကမ္မကရာဒိပရိဂ္ဂဟော အတ္ထိ, န စ တတ္ထ သီတုဏှဍံသမကသဝါတာတပသရီသပဝါဠာဒိပရိဿယော အတ္ထိ။ ယထာ နာမေတ္ထ ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမေ မာသေ ပစ္စူသဝေလာယံ သမသီတုဏှဥတု ဟောတိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗကာလံ သမသီတုဏှောဝ ဥတု ဟောတိ, န စ တေသံ ကောစိ ဥပဃာတော, ဝိဟေသာ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အကဋ္ဌပါကိမမေဝ သာလိံ အကဏံ အထုသံ သုဂန္ဓံ တဏ္ဍုလဖလံ ပရိဘုဉ္ဇန္တာနံ နေသံ ကုဋ္ဌံ, ဂဏ္ဍော, ကိလာသော, သောသော, ကာသော, သာသော, အပမာရော, ဇရောတိ ဧဝမာဒိကော န ကောစိ ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ န တေ ခုဇ္ဇာ ဝါ ဝါမနကာ ဝါ ကာဏာ ဝါ ကုဏီ ဝါ ခ

ဋ္ဌာ ဝါ ပက္ခဟတာ ဝါ ဝိကလင်္ဂါ ဝါ ဝိကလိန္ဒြိယာ ဝါ ဟောန္တိ။ ဣတ္ထိယောပိ တတ္ထ နာတိဒီဃာ နာတိရဿာ နာတိကိသာ နာတိထူလာ နာတိကာဠာ နာစ္စောဒါတာ သောဘဂ္ဂပ္ပတ္တရူပါ ဟောန္တိ။ တထာ ဟိ ဒီဃင်္ဂုလီ တမ္ဗနခီ လမ္ဗတ္ထနာ တနုမဇ္ဈာ ပုဏ္ဏစန္ဒမုခီ ဝိသာလက္ခီ မုဒုဂတ္တာ သံဟိတူရူ ဩဒါတဒန္တာ ဂမ္ဘီရနာဘီ တနုဇင်္ဃာ ဒီဃနီလဝေလ္လိတကေသီ ပုထုလသုဿောဏီ နာတိလောမာနာလောမာ သုဘက ဥတုသုခသမ္ဖဿာ သဏှာ သခိလသမ္ဘာသာ နာနာဘရဏဝိဘူသိတာ ဝိစရန္တိ။ သဗ္ဗဒါ ဟိ သောဠသဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဝိယ ဟောန္တိ။ ပုရိသာ စ ပဉ္စဝီသတိဝဿုဒ္ဒေသိကာ ဝိယ, န ပုတ္တဒါရေသု ရဇ္ဇန္တိ။ အယံ တတ္ထ ဓမ္မတာ။

သတ္တာဟိကမေဝ စ တတ္ထ ဣတ္ထိပုရိသာ ကာမရတိယာ ဝိဟရန္တိ, တတော ဝီတရာက ယထာသကံ ဂစ္ဆန္တိ။ န တတ္ထ ဣဓ ဝိယ ဂဗ္ဘောက္ကန္တိမူလကံ, ဂဗ္ဘပရိဟရဏမူလကံ , ဝိဇာယနမူလကံ ဝါ ဒုက္ခံ ဟောတိ။ ရတ္တကဉ္စုကတော ကဉ္စနပဋိမာ ဝိယ ဒါရကာ မာတုကုစ္ဆိတော အမက္ခိတာ ဧဝ သေမှာဒီဟိ သုခေနေဝ နိက္ခမန္တိ, အယံ တတ္ထ ဓမ္မတာ။

မာတာ ပန ပုတ္တံ ဝါ ဓီတရံ ဝါ ဝိဇာယိတွာ တေသံ ဝိစရဏပ္ပဒေသေ ဌပေတွာ အနပေက္ခာ ယထာရုစိ ဂစ္ဆတိ။ တေသံ တတ္ထ သယိတာနံ ယေ ပဿန္တိ ပုရိသာ, ဣတ္ထိယော ဝါ, တေ အတ္တနော အင်္ဂုလိယော ဥပနာမေန္တိ, တေသံ ကမ္မဗလေန တတော ခီရံ ပဝတ္တတိ, တေန ဒါရကာ ယာပေန္တိ။ ဧဝံ ပန ဝဍ္ဎန္တာ ကတိပယဒိဝသေဟေဝ လဒ္ဓဗလာ ဟုတွာ ဒါရိကာ ဣတ္ထိယော ဥပဂစ္ဆန္တိ, ဒါရကာ ပုရိသေ။ ကပ္ပရုက္ခတော ဧဝ စ တေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝတ္ထာဘရဏာနိ နိပ္ဖဇ္ဇန္တိ။ နာနာဝိရာဂဝဏ္ဏဝိစိတ္တာနိ ဟိ သုခုမာနိ မုဒုသုခသမ္ဖဿာနိ ဝတ္ထာနိ တတ္ထ တတ္ထ ကပ္ပရုက္ခေသု ဩလမ္ဗန္တာနိ တိဋ္ဌန္တိ။ နာနာဝိဓရံသိဇာလသမုဇ္ဇလဝိဝိဓဝဏ္ဏရတနဝိနဒ္ဓာနိ အနေကဝိဓမာလာကမ္မလတာကမ္မဘိတ္တိကမ္မဝိစိတ္တာနိ သီသူပဂဂီဝူပဂဟတ္ထူပဂကဋူပဂပါဒူပဂါနိ သောဝဏ္ဏမယာနိ အာဘရဏာနိ စ ကပ္ပရုက္ခတော ဩလမ္ဗန္တိ။ တထာ ဝီဏာမုဒိင်္ဂပဏဝသမ္မတာဠသင်္ခဝံသဝေတာဠပရိဝါဒနိဝလ္လကီပဘုတိကာ တူရိယဘဏ္ဍာပိ တတော တတော ဩလမ္ဗန္တိ။ တတ္ထ စ ဗဟူ ဖလရုက္ခာ ကုမ္ဘမတ္တာနိ ဖလာနိ ဖလန္တိ မဓုရရသာနိ, ယာနိ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ တေ သတ္တာဟမ္ပိ ခုပ္ပိပါသာဟိ န ဗာဓီယန္တိ။ နဇ္ဇောပိ တတ္ထ သုဝိသုဒ္ဓဇလာ သုပတိတ္ထာ ရမဏီယာ အကဒ္ဒမာ ဝါလုကတလာ နာတိသီတာ နာစ္စုဏှာ သုရဘိဂန္ဓီဟိ ဇလဇပုပ္ဖေဟိ သဉ္ဆန္နာ သဗ္ဗကာလံ သုရဘိံ ဝါယန္တိယော သန္ဒန္တိ။ န တတ္ထ ကဏ္ဋကကဋိဏကက္ခဠဂစ္ဆလတာ ဟောန္တိ, အကဏ္ဋကာ ပုပ္ဖဖလသမ္ပန္နာ ဧဝ ဟောန္တိ။ စန္ဒနနာဂရုက္ခာ သယမေဝ ရသံ ပဂ္ဃရန္တိ။ နှာယိတုကာမာ စ နဒီတိတ္ထေ ဧကဇ္ဈံ ဝတ္ထာဘရဏာနိ ဌပေတွာ နဒိံ ဩတရိတွာ နှာတွာ ဥတ္တိဏ္ဏုတ္တိဏ္ဏာ ဥပရိဋ္ဌိမံ ဝတ္ထာဘရဏံ ဂဏှန္တိ, န တေသံ ဧဝံ ဟောတိ “ဣဒံ မမ, ဣဒံ ပရဿာ”တိ, တတော ဧဝ န တေသံ ကောစိ ဝိဂ္ဂဟော ဝါ ဝိဝါဒေါ ဝါ။ သတ္တာဟိကာ ဧဝ စ နေသံ ကာမရတိကီဠာ ဟောတိ, တတော ဝီတရာက ဝိယ ဝိစရန္တိ။ ယတ္ထ စ ရုက္ခေ သယိတုကာမာ ဟောန္တိ, တတ္ထေဝ သယနံ ဥပလဗ္ဘန္တိ။ မတေ စ သတ္တေ ဒိသွာ န ရောဒန္တိ, န သောစန္တိ, တဉ္စ မဏ္ဍယိတွာ နိက္ခိပန္တိ။ တာဝဒေဝ စ နေသံ တထာရူပါ သကုဏာ ဥပဂန္တွာ မတံ ဒီပန္တရံ နေန္တိ။ တသ္မာ သုသာနံ ဝါ အသုစိဋ္ဌာနံ ဝါ တတ္ထ နတ္ထိ။ န စ တတော မတာ နိရယံ ဝါ တိရစ္ဆာနယောနိံ ဝါ ပေတ္တိဝိသယံ ဝါ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ “ဓမ္မတာသိဒ္ဓဿ ပဉ္စသီလဿ အာနုဘာဝေန တေ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တန္တီ”တိ ဝဒန္တိ။ ဝဿသဟဿမေဝ စ နေသံ သဗ္ဗကာလံ အာယုပ္ပမာဏံ။ သဗ္ဗမေတံ တေသံ ပဉ္စသီလံ ဝိယ ဓမ္မတာသိဒ္ဓံ ဧတေတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ဥတ္တရကုရုဒီပေ။

ကေခုရံ ကတွာတိ အနေကသဖမ္ပိ ကေသဖံ ဝိယ ကတွာ, အဿုံ ဝိယ ကတွာတိ အတ္ထော။ “ကဝိ”န္တိ ဝတွာ ပုန “ပသု”န္တိ ဝုတ္တတ္တာ ကဝိတော ဣတရော သဗ္ဗော စတုပ္ပဒော ဣဓ **“ပသူ”**တိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“ဌပေတွာ ကဝိ”**န္တိ။

တဿာ တိ ဂဗ္ဘိနိတ္ထိယာ။ **ပိဋ္ဌိ ဩနမိတုံ သဟတီ** တိ ကုစ္ဆိယာ ဂရုဘာရတာယ တေသံ အာရုဠှကာလေ ပိဋ္ဌိ ဩနမတိ, တေသံ နိသဇ္ဇံ သဟတိ ပလ္လင်္ကေ နိသိန္နာ ဝိယ ဟောန္တိ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိကေ** တိ ကမ္မပထသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကေ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဇမ္ဗုဒီပေ။ ဧတ္ထ ဟိ ဇနပဒဝေါဟာရော, န ဥတ္တရကုရုမှိ။ တထာ ဟိ **“ပစ္စန္တိမမိလက္ခုတသိကေ”**တိ စ ဝုတ္တံ။

တသ္မႎ ရဇ္ဇေ တိ ဝေဿဝဏမဟာရာဇဿ။ ႀကတိ သော အတ္တာနမေဝ ပရံ ဝိယ ကတ္ဝာ ဝဒတိ။ သေဝ န ယော ပရတောပိ။ **ဗဟုဝိဓံ** နာနာရတနဝိစိတ္တံ နာနာသဏ္ဌာနံ ရထာဒိ **ဒိဗ္ဗယာနံ ဥပဋ္ဌိတမေဝ ဟောတိ** သုဒန္တတဟန ယုတ္တံ, န နေသံ ယာနာနံ ဥပဋ္ဌာပနေ ဉဿုက္ကံ အာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ အတ္ထိ။ **တောနီ**တိ ဟတ္ထိယာနာဒီနိ။ **နေသန္တိ** ဝေ ဿဝဏပရိစာရိကာနံ။ ကပ္ပိတာနိ ဟုတ္ဝာ ဥဋ္ဌိတာနိ အာရုဟိတုံ **ဥပကပ္ပနယာနာနိ။ နိပန္နာပိ နိသိန္နာပိ ဝိစရန္တိ** စန္ဒိ မသူရိယာ ဝိယ ယထာသကံ ဝိမာနေသု။

နဂရာ အဟုူတိ လိင်္ဂဝိပလ္လာသေန ဝုတ္တန္တိ အာဟ **"နဂရာနိ ဘဝိံသူတိ အတ္ထော"** တိ။ **အာဋ္ဌာနာဋ္ဌာ နာမာ**တိ ႀကတ္ထိလိင်္ဂဝသေန လဒ္ဓနာမံ **နဂရံ အာသိ။**

တသ္မႎ ဌတ္ဝာ တိ တသ္မႎ ပဒေသေ ပရကုသိဋ္ဌနာဋ္ဌာနာမကေ နဂရေ ဌတ္ဝာ။ တတော **ဥဇုံ ဥတ္တရဒိသာယံ။ တေသ္သာ** တိ ကသိဝန္တနဂရဿ။ **အပရဘာဂေ** အပရကောဋ္ဌာသေ, ပရတော ႀကစ္စေဝ အတ္ထော။

ကုဝေရောတိ တဿ ပုရိမဇာတိသမုဒာဂတံ နာမန္တိ တေနေဝ ပသင်္ဂေန ယေနာယံ သမ္ပတ္တိ အဓိဂတာ, တဒဿ ပုဗ္ဗကမ္မံ အာစိက္ခိတုံ **"အယံ ကိရာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဥစ္ဆုဝပ္ပ** န္တိ ဥစ္ဆုသဿံ။ **အဝသေသသာလာဟီ**တိ အဝသေ သယန္တသာလာဟိ, နိဿက္ကဝစနဥ္စေတံ။ **တတ္ထေတ** တိ ပုညတ္ထံ ဒိန္နသာလာယမေဝ။

ပဋ္ဌိသေန္တော တိ ပတိ ပတိ အတ္ထေ သေန္တော ဝိမံသန္တော။ န ကေဝလံ တေ ဝိမံသန္တိ ဧဝ, အထ ခော တမတ္ ထံ ပတိဋ္ဌာပေန္တီတိ အာဟ **"ဝိသုံ ဝိသုံ အတ္ထေ ဥပပရိက္ခမာနာ အနုသာသမာနာ"** တိ။ **ယက္ခရဋ္ဌိကာ** တိ ယက္ခရဋ္ဌ ဌာဓိပတိနော။ ယက္ခာ စ ဝေဿဝဏဿ ရဇ္ဇေ နိဝေသနဒ္ဓတရေ နိယုတ္တာ စာတိ ယက္ခအေတရိကာ, တေသံ **ယက္ခ အေတရိကာနံ။**

ယသ္မာ ခရဏီဟေရက္ခဏိတော ပုရာဏောဒကံ ဘဿယန္တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုဋ္ဌိ ဟုတ္ဝာ နိက္ခမတိ, တသ္မာ တံ တ တော ဂဟေတ္ဝာ မေဃေဟိ ပဝုဋ္ဌံ ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"ယတော ဟေက္ခရဏိတော ဥဒကံ ဂဟေတ္ဝာ မေဃာ ပဝ သ္သန္တီ"**တိ။ **ယတော**တိ ယတော ခရဏီဟေက္ခရဏိတော။ **သဘာ**တိ ယက္ခာနံ ဥပဋ္ဌာနသဘာ။

တသ္မႎ ဌာနေ တိ တဿာ ဟေက္ခရဏိယာ တီရေ ယက္ခာနံ ဝသနဝနေ။ **သဒာ ဖလိတာ**တိ နိစ္စကာလံ သဉ္ဇာတဖ လာ။ **နိစ္စပုပ္ဖိတာ** တိ နိစ္စံ သဉ္ဇာတပုပ္ဖာ။ **နာနာဒိဇဂဏာယုတာ**တိ နာနာဝိဓေဟိ ဒိဇဂဏေဟိ ယုတ္တာ။ တေဟိ ပန သကု ဏသင်္ဃေဟိ ႀကတော ဇိတော စ သမ္ပတန္တေဟိ ပရိဗ္ဗမန္တေဟိ ယသ္မာ သာ ဟေက္ခရဏီ အာကုလာ ဝိယ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"ဝိဝိဓပက္ခိသင်္ဃသမာကုလာ"** တိ။ **ကောဉ္စသကုဏေဟီ** တိ သာရသသကုဏေဟိ။

"ဇီဝံ ဝိရဝန္တာန" န္တိ ႀကမိနာ တထာ ဝဿိတဝသေန "ဇီဝဉ္ဇီဝကာ"တိ အယံ တေသံ သမညာတိ ဒဿေတိ။ **ဥဋ္ဌာ ဌဝစိတ္တကာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တေနာဟ **"ဇီဝံ ဝဿမာနာ"** တိ။ **ဟေက္ခရသာတကာ** တိ ဟေက္ခရသဏ္ ဌာနတာယ "ဟေက္ခရသာတကာ"တိ ဇီဝံ လဒ္ဓနာမာ။

သဗ္ဗကာလံ သောဘတီတိ သဗ္ဗဥတူသု သောဘတိ, န တဿာ ဟေမန္တာဒိဝသေန သောဘာဝိရတော အတ္ထိ။ ဇီဝံ ဘူတာ စ နိစ္စံ ပုပ္ဖိတဇလဇထလဇပုပ္ဖတာယ, ဖလဘာရဘရိတရုက္ခပရိတရိတတာယ, အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတသလိလတာ ယ စ **နိရန္တရံ သောဘတိ။**

၂၈၂. **ပရိကမ္မန္တိ** ပုဗ္ဗုပစာရံ။ **ပရိသောဓေတ္ဝာ**တိ ကေက္ခရဿာပိ အဝိရာဓနဝသေန အာစရိယသန္တိကေ သဇ္ဇိ သောဓေတ္ဝာ။ **သုဋ္ဌု ဥဂ္ဂဟိတာ** တိ ပရိမဏ္ဍလပဒဗ္ယဉ္ဇနာယ ဟောရိယာ တစာယ ဝိဿဋ္ဌာယ အနေလဂဠာယ အတ္ ထဿ ဝိညာပနိယာ သမ္မာဒေဝ ဥဂ္ဂဟိတာ။ တထာ ဟိ **"အတ္ထဉ္စ ဗျဉ္ဇနဉ္စ ပရိသောဓေတ္ဝာ"** တိ ဝုတ္တံ။ အတ္ ထံ ဇာနတော ဧဝ ဟိ ဗျဉ္ဇနံ ပရိသုဇ္ဈတိ, နော အဇာနတော။ **ပဒဗျဉ္ဇနာနီ** တိ ပဒဥ္စေဝ ဗျဉ္ဇနဥ္စ **အဟာပေတ္ဝာ။** ဧဝဥ္ဟိ ပရိပုဏ္ဏာ နာမ ဟောတီတိ။ **ဝိသံဝာဒေတ္ဝာ**တိ အညထာ ကတ္ဝာ။ **တေဇဝန္တံ န ဟောတိ** ဝိရဇ္ဈနတော ဓေဝ ဝိ မ္ဟယတ္တဘာဝတော စ။ **သဗ္ဗသော**တိ အနဝသေသတော အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနတော။ **တေဇဝန္တံ ဟောတိ** တိ သဘာ ဝနိရုတ္တိံ အဝိရာဓေတ္ဝာ သုပ္ပဝတ္တိဘာဝေန သာဓနတော။ ဇီဝံ ပယောဂဝိပတ္တိံ ပဟာယ ပယောဂသမ္ပတ္တိယာ သတိ ပရိ

တ္တဿ အတ္ထသာကေတံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အဇ္ဈာသယဝိပတ္တိံ ပဟာယ အဇ္ဈာသယသမ္ပတ္တိယာ အတ္ထသာကေတံ ဒဿေတုံ **“လာဘာဟေတူ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ပရိတ္တဘာဏကာနံ သတ္တာနံ အနတ္ထပဋိဗာဟနဟေတူတိ တဿ ဉာဏကရုဏာပုဗ္ဗကတာ **နိဿရဏပက္ခော။ မေတ္တံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ** တိ မေတ္တာမနသိကာရေန သတ္တေသု ဟိတဖရဏံ ပုရက္ခတွာ။

“ဝတ္ထုံ ဝါ” တိအာဒိ ပုဗ္ဗေ စတုပရိသမဇ္ဈေ ကတာယ သာဝနာယ ဘဂဝတော ပဝေဒနံ။ **ဃရဝတ္ထုန္တိ** ဝသနဂေဟံ။ **နိဗဒ္ဓဝါသ** န္တိ ပရဂေဟေပိ နေဝါသိကဘာဝေန ဝါသံ န လဘေယျ, ယံ ပန မဟာရာဇာနံ, ယက္ခသေနာပတီနဉ္စ အဇာနန္တာနံယေဝ ကဒါစိ ဝသိတွာ ဂမနံ, တံ အပ္ပမာဏန္တိ အဓိပ္ပာယော။ **သမိတိန္တိ** ယက္ခာဒိသမာဂမံ။ ကာမံ ဟဋ္ဌိယံ “န မေ သော”တိ အာဂတံ, ဣတရေသမ္ပိ ပန မဟာရာဇာနမတ္တနာ ဧကဇ္ဈာသယတာယ တေသမ္ပိ အဇ္ဈာသယံ ဟဒယေ ဌပေတွာ ဝေဿဝဏော တထာ အဝေစ။ ကညံ အနု အနု ဝဟိတုံ အယုတ္တော အနာဝယှော, သဗ္ဗကာလံ ကညံ လဒ္ဓုံ အယုတ္တောတိ အတ္ထော, တံ **အနာဝယှံ။** တေနာဟ **“န အာဝါဟယုတ္တ”** န္တိ။ န ဝိဝယှဟန္တိ **အဝိဝယှံ,** ကညံ ဂဟေတုမယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ တေနာဟ **“န ဝိဝါဟယုတ္တ”** န္တိ။ အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိ **အတ္တာ,** အတ္တဘာဝေါ။ အတ္တာ ဝိသယဘူတော ဧတေသံ အတ္ထီတိ **အတ္တာ,** ပရိဘာသာ, တာဟိ။ ပရိယတ္တံ ကတွာ ဝစနေန **ပရိပုဏ္ဏာဟိ။** ယထာ ယက္ခာ အက္ကောသိတဗ္ဗာ, ဧဝံ ပဝတ္တာ အက္ကောသာ **ယက္ခအက္ကောသာ** နာမ, တေဟိ။ တေ ပန “ကဋ္ဌာရက္ခိ ကဋ္ဌာရဒန္တာ ကာဋ္ဌဝဏ္ဏာ”တိ ဧဝံ အာဒယော။

ဝိရုဒ္ဓာ တိ ဝိရုဇ္ဈနကာ ပရေဟိ ဝိရောဓိနော။ **ရဘသာ**တိ သာရမ္ဘကာတိ အဓိပ္ပာယော။ တေနာဟ **“ကရဏုတ္တရိယာ”**တိ။ **ရဘသာ**တိ ဝါ သာဟသိကာ။ သာမိနော မနသော အဿဝါတိ **မနဿာ,** ကိင်္ကရာ။ ယေ ဟိ “ကိံ ကရောမိ ဘဒ္ဒန္တေ”တိ သာမိကဿ ဝသေ ဝတ္တန္တိ, တေ ဧဝံ ဝုစ္စန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ယက္ခသေနာပတီနံ ယေ မနဿာ, တေသ”**န္တိ။ အာဏာယ အဝရောဓိတုပစာရာ **အဝရုဒ္ဓာ,** တေ ပန အာဏာဝတော ပစ္စတ္ထိကာ နာမ ဟောန္တီတိ **“ပစ္စာမိတ္တာ ဝေရိနော”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဥဇ္ဈာပေတဗ္ဗ** န္တိ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ စိန္တာပေတဗ္ဗံ, တံ ပန **ဥဇ္ဈာပနံ** တေသံ နီစ ကိရိယာယ ဇာနာပနံ ဟောတီတိ အာဟ **“ဇာနာပေတဗ္ဗာ”** တိ။

ပရိတ္တပရိကမ္မကထာဝဏ္ဏနာ

ပရိတ္တဿ ပရိကမ္မံ ကထေတဗ္ဗ န္တိ အာဋာနာဋိယပရိတ္တဿ ပရိကမ္မံ ပုဗ္ဗုပစာရဋ္ဌာနိယံ မေတ္တာသုတ္တာဒိ ကထေတဗ္ဗံ။ ဧဝဉှိ တံ လဒ္ဓာသေဝနံ ဟုတွာ တေဇဝန္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **“ပဌမမေဝ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ပိဋ္ဌံ ဝါ မံသံ ဝါတိ ဝါ-**သဒ္ဒော အနိယမတ္ထော, တေန မစ္ဆဃတသူပဟာဒိံ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဩတာရံ လဘန္တိ** အတ္တနာ ပိယာယိတဗ္ဗအာဟာရဝသေန ပိယာယိတဗ္ဗဋ္ဌာနဝသေန စ။ **“ပရိတ္တ။ပေ။ နိသီဒိတဗ္ဗ”** န္တိ ဣမိနာဝ ပရိတ္တကာရကဿ ဘိက္ခုနော ပရိသုဒ္ဓိပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဒဿေတိ။

“ပရိတ္တကာရကော။ပေ။ သမ္ပရိဝါရိတေနာ” တိ ဣဒံ ပရိတ္တကရဏေ ဗာဟိရရက္ခာသံဝိဓာနံ။ **“မေတ္တစိတ္တံ ။ပေ။ ကာတဗ္ဗ”**န္တိ ဣဒံ အဗ္ဘန္တရရက္ခာ ဥဘယတော ရက္ခာသံဝိဓာနံ။ ဧဝဉှိ အမနုဿာ ပရိတ္တကရဏဿ အန္တရာယံ ကာတုံ န ဝိသဟန္တိ။ **မင်္ဂလကထာ ဝတ္တဗ္ဗာ** ပုဗ္ဗုပစာရဝသေန။ **သဗ္ဗသန္နိပါတော** တိ တသ္မိံ ဝိဟာရေ, တသ္မိံ ဝါ ဂါမခေတ္တေ သဗ္ဗေသံ ဘိက္ခုနံ သန္နိပါတော။ **ဃောသေတဗ္ဗော,** “စေတိယင်္ဂဏေ သဗ္ဗေဟိ သန္နိပတိတဗ္ဗ”န္တိ။ **အနာဂန္တုံ နာမ န လဗ္ဘတိ** အမနုဿေန ဗုဒ္ဓာဏာဘယေန, ရာဇာဏာဘယေန စ။ ဂဟိတကာပဒေသေန အမနုဿော ဝ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော ဟောတီတိ အာဟ **“အမနုဿဂ္ဂဟိတကော ‘တွံ ကော နာမာ’တိ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော”** တိ။ **မာလာဂန္ဓာဒီသု** ပူဇနတ္ထံ ဝိနိယုဉ္ဇိယမာနေသု။ **ပတ္တီ** တိ တုယှံ ပတ္တိဒါနံ။ **ပိဏ္ဍပါတေ ပတ္တီ** တိ ပိဏ္ဍပါတေ ဒိယျမာနေ ပတ္တိဒါနံ။ **ဒေဝတာနန္တိ** ယက္ခသေနာပတီနံ။ **ပရိတ္တံ ဘဏိတဗ္ဗ** န္တိ ဧတ္ထာပိ “မေတ္တစိတ္တံ ပုရေစာရိကံ ကတွာ”တိ စ “မင်္ဂလကထာ ဝတ္တဗ္ဗာ”တိ စ “ဝိဟာရဿ ဥပဝနေ”တိ ဧဝမာဒိ စ သဗ္ဗံ ဂိဟီနံ ပရိတ္တကရဏေ ဝုတ္တံ ပရိကမ္မံ ကာတဗ္ဗမေဝ။

သရီရေ အဓိမုစ္စတီ တိ သရီရံ အနုပဝိသိတွာ ဝိယ အာဝိသန္တော ယထာ ဂဟိတကဿ ဝသေန န ဝတ္တတိ, အတ္တနော ဧဝ ဝသေန ဝတ္တတိ, ဧဝံ အဓိမုစ္စတိ အဓိဋ္ဌဟိတွာ တိဋ္ဌတိ။ တေနာဟ **“အာဝိသတီတိ တဿေဝ ဝေဝစန”** န္တိ

တိ။ **လဂ္ဂတီ** တိ တတ္ထေဝ လဂ္ဂေ အလ္လီနော ဟောတိ။ တေနာဟ **“န အပေတီ”**တိ။ **ရောဂံ ဝမေန္တော** တိ ဓာတူနံ သမဘာဝေန ဝတ္တိတုံ အပ္ပဒာနဝသေန ဥပ္ပန္နံ ရောဂံ ဝမေန္တော။ ဓာတူနံ ဝိသမဘာဝပတ္တိယာ စ အာဟာရဿ စ အရုစ္စနေန ဂဟိတကဿ သရီရေ လောဟိတံ သုဿတိ, မံသံ မိလာယတိ, တံ ပနဿ ယက္ခော ဓာတုက္ခောဘနိမိတ္တံ တတာယ ကရောန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **“အပ္ပမံသလောဟိတံ ကရောန္တော”** တိ။

၂၈၃. တေသံ နာမာနိ ဣန္ဒာဒိနာမဘာဝေန တေဟရိတဗ္ဗတော။ **တတောတိ** တတော အာရောစနတော ပရံ။ **တေတိ** ယက္ခသေနာပတယော။ **သကာသော န ဘဝိဿတီ** တိ ဘိက္ခုဘိက္ခုနိယော, ဥပာသကဥပာသိကာယော ဝိဟေဌေတုံ အဝ သရော န ဘဝိဿတိ သမ္ဗဒေဝ အာရက္ခာယ ဝိဟိတတ္တာတိ။

အာဋာနာဋိယသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၀. သင်္ဂီတိသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၂၉၆. **ဒသသဟဿစက္ကတဋ္ဌေ** တိ ဗုဒ္ဓခေတ္တဘူတေ ဒသသဟဿပရိမာဏေ စက္ကတဋ္ဌေ။ တတ္ထ ဟိ ဣမသ္မိံ စက္ကတဋ္ဌေ ဒေဝမနုဿာယေဝ ကတာဓိကာရာ, ဣတရေသု ဒေဝတ ဝိသေသဘာဂိနော။ တေန ဝုတ္တံ **“ဒသသဟဿစက္ကတဋ္ဌေ ဉာဏဇာလံ ပတ္ထရိတွတ”**တိ။ **ဉာဏဇာလပတ္ထရဏ** န္တိ စ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အာသယာဒိဝိဘာဝန ဝသေန ဉာဏဿ ပဝတ္တနမေဝ။ တေနာဟ **“လောကံ တေလောကယမာနော”**တိ, သတ္တလောကံ ဗ္ယဝလောကယမာနော အာသယာနုသယစရိတာဓိမုတ္တိအာဒိကေ ဝိသေသတော ဩကပေတွတ ပဿန္တောတိ အတ္ထော။ **မင်္ဂလံ ဘဏာပေဿန္တိ** “တံ တေသံ အာယတိံ ဝိသေသာဓိဂမဿ ဝိဇ္ဇာဌာနံ ဟုတွတ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခာယ ဘဝိဿ သာ”တိ။ **တီဟိ ပိဋ္ဌကေဟိ သမ္မသိတွတ** တိ တိပိဋ္ဌကတော ကေကဒုကာဒိနာ သင်္ဂဟေတဗ္ဗဿ သင်္ဂဏှနဝသေန သမ္မသိတွတ ဝီမံသိတွတ။ ဉတုံ ဣစ္ဆိတာ အတ္ထာ **ပဥှာ,** တေ ပန ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ကေကာဒိဝသေန အာဂတာ သဟဿံ, စုဒ္ဒသ စာတိ အာဟ **“စုဒ္ဒသပဥှာဓိကေန ပဥှာသဟဿေန ပဋိမဏ္ဍေတွတ”** တိ။ ဧဝမိဓ သမ္ပိဏ္ဍေတွတ ဒဿိတေ ပဥေှ ပရတော သုတ္တပရိယောသာနေ “ကေကဝသေန ဒွေဝ ပဥှာ ကထိတာ”တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃. ၃.၃၄၉) ဝိဘာဂေန ပရိဂဏေတွတ သယမေဝ ဒဿေဿတိ။

ဥဗ္ဘတကနဝသန္ဓာကရဝဏ္ဏနာ

၂၉၇. ဥစ္စာဓိဌာနတာယ တံ သန္ဓာကရံ ဘူမိတော ဥဗ္ဘတံ ဝိယာတိ **“ဥဗ္ဘတက”** န္တိ နာမံ လဘတိ။ တေနာဟ **“ဥစ္စတ္တာ တ ဧဝံ ဝုတ္တ”** န္တိ။ **သန္ဓာကရသာလာ** တိ ကော မဟာသာလာ။ ဥယျောဂကရဏာဒီသု ဟိ ရာဇာနော တတ္ထ ဌတွတ “ဧတ္တကာ ပုရတော ဂစ္ဆန္တု, ဧတ္တကာ ပစ္ဆာ”တိအာဒိနာ တတ္ထ နိသီဒိတွတ သန္ဓံ ကရောန္တိ မရိယာဒံ ဗန္ဓန္တိ, တသ္မာ တံ ဌာနံ **“သန္ဓာကရ”** န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဥယျောဂဌာနတော စ အာဂန္တွတ ယာဝ ဂေဟံ ကေမယ ပရိဘဏ္ဍာဒိဝသေန ပဋိဇဂ္ဂနံ ကရောန္တိ, တာဝ ဧကံ ဒွေဝ ဒိဝသေ တေ ရာဇာနော တတ္ထ သန္ထမ္ဘန္တီတိပိ **သန္ဓာကရံ,** တေသံ ရာဇူနံ သဟ အတ္ထာနုသာသနအကရန္တိပိ **သန္ဓာကရ** န္တိ။ ယသ္မာ တ တေ တတ္ထ သန္ဓိပတိတွတ “ဣမသ္မိံ ကာလေ ကသိတုံ ဝဋ္ဋတိ, ဣမသ္မိံ ကာလေဝပိတု”န္တိအာဒိနာ ဃရာဝါသကိစ္စံ သန္ဓရန္တိ, တသ္မာ ဆိဒ္ဒာဝဆိဒ္ဒံ ဃရာဝါသံ တတ္ထ သန္ဓရန္တီတိပိ **သန္ဓာကရံ,** သာ ဧဝ သာလာတိ **သန္ဓာကရသာလာ။ ဒေဝတာ** တိ ဃရဒေဝတာ။ နိတသဝသေန အနုဗ္ဗာဝုတ္တတ္တာ **“ကေနစိ တ မနုဿဘူတေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။ ကမ္မကရဏဝသေန ပန မနုဿာ တတ္ထ နိသဇ္ဇာဒီနိ ကပ္ပေသုမေဝ။ “သယမေဝ ပန သတ္ထု ဣဓာဂမနံ အမှဟာကံ ပုညဝသေနေဝ, အဟော မယံ ပုညဝန္တော”တိ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌာ ဧဝံ သမ္မာ စိန္တေသုန္တိ ဒဿေန္တော **“အမှေဟဟိ”**တိအာဒိမာဟ။

၂၉၈. **အဋ္ဌကာ** တိ စိတ္တကမ္မကရဏတ္ထံ ဗဒ္ဓာ မဉ္စကာ။ **မုတ္တမတ္တာ** တိ တာဝဒေဝ သန္ဓာကရေ နဝကမ္မဿ နိဋ္ဌာပိတဘာဝမာဟ, တေန“အစိရကာရိတ”န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဝိဘာဝေတိ။ အရညံ အာရာမော အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ဧတေသန္တိ **အရညာရာမာ။** သန္ထရဏံ **သန္ထရိ,** သဗ္ဗော သကလော သန္ထရိ ဧတ္ထာတိ **သဗ္ဗသန္ထရိ,** ဘာဝ နပုံသကနိဒ္ဒေသောယံ။ တေနာဟ **“ယထာ သဗ္ဗံ သန္ထတံ ဟောတိ, ဧဝ”** န္တိ။

၂၉၉. **သမန္တပာသာဒိကော** တိ သမန္တတော သဗ္ဗဘာဂေန ပသာဒအဝဟော စာတုရိယသော။ **“အသီတိဟတ္ထံ ဌာနံ ဂဏှာတီ”**တိ ဣဒံ ဗုဒ္ဓာနံ ကာယပ္ပဘာယ ပကတိယာ အသီတိဟတ္ထေ ဌာနေ အဘိဗ္ယာပနတော ဝုတ္တံ။ ဣဒ္ဓာနုဘာဝေန ပန အနန္တံ အပရိမာဏံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇောတတေဝ။ နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇဋ္ဌပဘဿရဝသေန **ဆဗ္ဗဏ္ဏာ။ သဗ္ဗေ ဒိသာဘာဂက**တိ သရီရပ္ပဘာယ ဗာဟုလ္လတော ဝုတ္တံ။

အဗ္ဗမဟိကာဒီဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ သုညံ န သောဘတိ, တာရကာစိတံ ပန အန္တလိက္ခံ တာသံ ပဘာဟိ သမန္တတော ဝိဇ္ဇောတမာနံ ဝိရောစတီတိ အာဟ **“သမုဂ္ဂတတာရကံ ဝိယ ဂဂနတလ”** န္တိ။ **သဗ္ဗပါလိဖုလ္လော** တိ မူလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ သာခဂ္ဂ ဖုလ္လော။ **“ပဋိပာဋိယာဌပိတာန”**န္တိအာဒိ ပရိကပ္ပူပမာ။ တထာ ဟိ **ဝိယ-**သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **သိရိယာ သိရိံ အဘိဘဝမာနံ ဝိယာ**တိ အတ္တနော သောဘာယ တေသံ သောဘန္တိ အတ္ထော။ **“ဘိက္ခူပိ သဗ္ဗေတ”**တိ ဣဒံ နေသံ “အပ္ပိစ္ဆာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တဂုဏေသု လောကိယဂုဏာနံ ဝသေန ယောဇေတဗ္ဗံ။ န ဟိ တေ သဗ္ဗေဝ ဒသကထာဝတ္ထုလာဘိနော။ တေန ဝုတ္တံ “သုတ္တန္တံ အာဝဇ္ဇေတွတ။ပေ။ အရဟတ္တံ ဟပုဏိဿန္တီ”တိ (ဒီ. နိ.

အဋ္ဌ. ၃.၂၉၆)။ တသ္မာ ယေ တတ္ထ အရိယာ, တေ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပအာနံ ဝသေန ဗောဓိတာ ဟောန္တိ။ ယေ ပန ပုထုဇ္ဇ နာ, တေ လောကိယဂုဏာဒိပကေဟိ ပဒေဟီတိ န တထာ ဟေတွာ "အသီတိမဟာထေရာ"တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပုဗ္ဗေ အရဟတ္တဘာဂိနော ဂဟိတာ။

ရူပကာယဿ အသီတိအနုဗျဉ္ဇန-ပဋိမဏ္ဍိတ-ဒွတ္တိံသမဟာပုရိသလက္ခဏကာယပ္ပဘာဗျာမပ္ပဘာကေတုမာလာဝိစိတ္တတာဝ (ဒီ. နိ. ၂.၃၃; ၃.၂၀၀; မ. နိ. ၂.၃၈၅) **ဗုဒ္ဓဝေသော။** ဆဗ္ဗဏ္ဏာ ဗုဒ္ဓရသ္မိယော ဝိဿဇ္ဇေန္တဿ ဘဂဝတော ကာယဿ အာလောကိတဝိလောကိတာဒီသု ပရမုက္ကံသဂတော ဗုဒ္ဓါဝေဏိကော အစ္စန္တုပသမော **ဗုဒ္ဓဝိလာသော။ အဿန္တိ** တဿံ။

သန္ဒာကရာနုမောဒနပဋိသံယုတ္တာ တိ "သီတံ ဥဏှံ ပဋိဟန္တီ"တိအာဒိနာ (စူဠဝ. ၂၉၅, ၃၁၅) နယေန သန္ဒာကရဂုဏူပသဉှိတာ သန္ဒာကရကရဏပုညာနိသံသဘာဝိနီ။ **ပကိဏ္ဏကကထာ** တိ သင်္ဂီတိအနာရုဠှာ သုဏန္တာနံ အဇ္ဈာသယာနုရူပတာယ ဝိဝိဓဝိပုလဟေတူပမာသမာလင်္ကတာ နာနာနယဝိစိတ္တာ ဝိတ္ထာရကထာ။ တေနာဟ **"တအာ ဟီ"**တိအာဒိ။ **အာကာသဂင်္ဂံ ဩတာရေန္တော ဝိယ** နိရုပက္ကိလေသတာယ သုဝိသုဒ္ဓေန, ဝိပုလောအရတာယ အပရိမေယျေန စ အတ္ထေန သုဏန္တာနံ ကာယစိတ္တပရိဠာဟဝူပသမနတော။ **ပထဝောဇံ အာကမုန္တော ဝိယ** အဩဇသံ သုဒုက္ကရတာယ, မဟာသာရတာယ တ အတ္ထဿ။ **မဟာဇမ္ဗုံ မတ္ထကေ ဂဟေတွာ စာလေန္တော ဝိယ** စာလနပစ္စယဒွာနဝသေန ပုဗ္ဗေနာပရံ အနုသန္ဒာနတော။ **ယောဇနိယ။ပေ။ ဟယမာနော ဝိယ** ဒေသနံ စတုသစ္စယန္တေ ပက္ခိပိတွာ အတ္ထဝေဒဓမ္မဝေဒဿေဝ လဘာပနေန သာတမဓုရဓမ္မာမတရသူပသံဟရဏတော။ **မဓုဂဏ္ဍံ** န္တိ မဓုပဋလံ။

၃၀၀. **"တုဏှီဘူတံ တုဏှီဘူတ"**န္တိ ဗျာပနိစ္ဆာယံ ဣဒံ အာမေဍိတဝစနန္တိ ဒဿေတုံ **"ယံ ယန္ဒိသ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အနုဝိလောကေတွာ**တိ ဧတ္ထ **အနု**-သဒ္ဒော "ပရိ"တိ ဣမိနာ သမာနတ္ထော, **ဝိလောကန**ဉ္စေတ္ထ သတ္တု စက္ခုဒွာရဝယေနပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ "မံသစက္ခုနာ။ပေ။ တတော တတော ဝိလောကေတွာ"တိ သင်္ခေပတော ဝတွာ တ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **"မံသစက္ခုနာ ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဟတ္ထေန ကုစ္ဆိတံ ကတံ **ဟတ္ထကုက္ကုစ္စံ** ကုကတမေဝ ကုက္ကုစ္စန္တိ ကတွာ။ ဧဝံ **ဟာဒကုက္ကုစ္စံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **နိစ္စလာ နိသီဒိံသု** အတ္တနော သုဝိနီတဘာဝေန, ဗုဒ္ဓဂါရဝေန စ။ **"အာလောကံ ပန ဝဍ္ဎယိတွာ"** တိအာဒိ ကအာစိ ဘဂဝတ ဧဝမ္ပိ ကရောတီတိ အဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ။ န ဟိ သတ္ထု သာဝကာနံ ဝိယ ဧဝံ ပယောဂသမ္ပာဒနီယမေတံ ဉာဏံ။ တိရောဟိတဝိဒူရဝတ္တနိပိ ရူပဂတေ မံသစက္ခုနော ပဝတ္တိယာ ဣစ္ဆိတတ္တာ ဝီမံသိတဗ္ဗံ ။ **အရဟတ္တုပဂံ** အရဟတ္တပဒဋ္ဌာနံ။ **စက္ခုတလေသု နိမိတ္တံ ဌပေတွာ** တိ ဘာဝနာနုယောဂသမ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗေသံ တေသံ ဘိက္ခူနံ စက္ခုတလေသု လဗ္ဘမာနံ သန္တိန္ဒြိယဝိဂတထိနမိဒ္ဓတာကာရသင်္ခါတံ နိမိတ္တံ အတ္တနော ဟဒယေ ဌပေတွာ သလ္လက္ခေတွာ။ **ကသ္မာ အာဂိလာယတိ** ကောဋိသတသဟဿဟတ္ထိနာဂါနံ ဗလံ ဓာရေန္တဿာတိ စောဒကဿ အဓိပ္ပာယော။ အာစရိယော ဧသ သင်္ခါရာနံ သဘာဝေ, ယဒိဒံ အနိစ္စတာ။ ယေ ပန အနိစ္စာ, တေ ဧကန္တေနေဝ ဥဒယဝယပဋိပီဠိတတာယ ဒုက္ခာ ဧဝ, ဒုက္ခသဘာဝေသု တေသု သတ္ထု ကာယေ ဒုက္ခုပ္ပတ္တိယာ အယံ ပစ္စယောတိ ဒဿေတုံ **"ဘဂဝတော ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပိဋ္ဌိတော ဥပ္ပန္နံ,** သော စ ခော ပုဗ္ဗေကတကမ္မပစ္စယာ။ သွတယမတ္ထော ပရမတ္ထဒီပနိယံ **ဥဒါနဋ္ဌကထာယံ** အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဘိန္နနိဂဏ္ဌဝတ္ထုဝဏ္ဏနာ

၃၀၁. **ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ** ဟာသာဒိကသုတ္တဝဏ္ဏနာယံ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၁၆၄)။

၃၀၂. **သွာခါတံ ဓမ္မံ ဒေသေတုကာမော** တိ သွာခါတံ ကတွာ ဓမ္မံ ကထေတုကာမော, သတ္ထာရာ တ သွာခါတံ ဓမ္မံ သယံ ဘိက္ခူနံ ကထေတုကာမော။ သတ္ထာရာ ဒေသိတမ္မေဝ ဟိ တတော တတော ဂဟေတွာ သာဝကာ သဗ္ဗဟမ္မစာရီနံ ကထေန္တိ။

ဧကေကဝဏ္ဏနာ

၃၀၃. **သမဂ္ဂေဟိ ဘာသိတဗ္ဗံ** န္တိ အညမညံ သမဂ္ဂေဟိ ဟုတွာ ဘာသိတဗ္ဗံ, သဇ္ဈာယိတဗ္ဗဉ္စေဝ ဝဏ္ဏေတဗ္ဗဉ္စာတိ အတ္ထော။ ယထာ ပန သမဂ္ဂေဟိ သင်္ဂာယနံ ဟောတိ, တမ္ပိ ဒဿေတုံ **"ဧကဝစနေဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ကောစနေဟီတိ ဝိရောဓာဘာဝေန သမာနဝစနေဟိ။ တေနာဟ **"အဝိရုဒ္ဓဝစနေဟီ"** တိအာဒိ။ **သာမဂ္ဂိရသံ ဒဿေတု ကာမော**တိ ယသ္မိံ ခမ္မေ သင်္ဂါယနေ သာမဂ္ဂိရသာနုဘဝနံ ကြစ္စိတံ ဒေသနာကုသလတာယ, တတ္ထ ကေကဒုကတိ ကာဒိဝသေန ဗဟုဓာ သာမဂ္ဂိရသံ ဒဿေတုကာမော။ **သဗ္ဗေ သတ္တာ** တိ အနဝသေသာ သတ္တာ , တေ ပန ဘဝဘေဒ တော သင်္ခေပေနေဝ ဘိန္ဒိတွာ ဒဿေန္တော **"ကာမဘဝါဒီသူ"**တိအာဒိမာဟ။ ဗ္ယဓိကရဏာနမ္ပိ ဗာဟိရတ္ထသမာ သော ဟောတိ ယထာ "ဥရသိလောမော"တိ အာဟ **"အာဟာရတော ဌိတိ ဧတေသန္တိ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ"** တိ။ တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ **ဌိတိ,** အာဟာရော ဌိတိ ဧတေသန္တိ **အာဟာရဋ္ဌိတိကာ** တိ ဧဝံ တ ဧတ္ထ သမာသဝိဂ္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **အာ ဟာရဋ္ဌိတိကာ**တိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကာ, ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိကာတိ အတ္ထော။ ပစ္စယတ္ထော ဟေတ္ထ အာဟာရ-သဒ္ဒ ဒေ "အယံ အာဟာရော အနုပ္ပန္နဿ တ ကာမစ္ဆန္ဒဿဥပ္ပာဒာယ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၅.၁၈၃, ၂၃၂) ဝိယ။ ဧဝဉ္စ ဟိ **"သဗ္ဗေ သတ္တာ"** တိ ကြမိနာ အသညသတ္တာပိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ သာ ပနာယံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတာ နိပ္ပရိ ယာယတော သင်္ခါရဓမ္မော, န သတ္တဓမ္မော။ တေနေတဟု **အဋ္ဌကထာစရိယာ** "သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာတိ အာဂတဋ္ဌာနေ သင်္ခါရလောကော ဝေဒိတဗ္ဗော"တိ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၆; ဟရာ. အဋ္ဌ. ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ; ဥအာ. အဋ္ဌ. ၃၀; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၆၅; ဥအာ. အဋ္ဌ. ၁၈၆) ယဒိ ဧဝံ "သဗ္ဗေ သတ္တာ"တိ ကြဒံ ကထန္တိ? ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာ ဒေသနာတိ နာယံ ဒေသော။ ယထာဟ ဘဂဝါ "ဧကဓမ္မေ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု သမ္မာ နိဗ္ဗိန္ဒမာနော သမ္မာ ဝိရဇ္ဇမာနော သမ္မာ ဝိမုစ္စမာ နော သမ္မာ ပရိယန္တဒဿာဝီ သမ္မတ္တံ အဘိသမေစ္စ ဒိဋ္ဌေဝ ဓမ္မေ ဒုက္ခဿန္တကရော ဟောတိ, ကတမသ္မိံ ဧကဓမ္မေ? သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိတိကာ"တိ (အ. နိ. ၁၀.၂၇) **ဧကော ဓမ္မော** တိ "သဗ္ဗေ သတ္တာ အာဟာရဋ္ဌိ တိကာ"တိ ယွတယံ ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ ကထာယ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ ပစ္စယာယတ္တဝုတ္တိတာယ အာဟာရပရိယာ ယေန သာမညတော ပစ္စယဓမ္မော ဝုတ္တော, အယံ အာဟာရော နာမ ဧကော ဓမ္မော။ **ယာထာဝတော ဥတ္တတ**တိ ယထာ သဘာဝတော အဘိသမ္ဗုဇ္ဈိတွာ။ **သမ္မဒက္ခာတော** တိ တေနေဝ အဘိသမ္ဗုဒ္ဓာကာရေန သမ္မဒေဝ ဒေသိတော။

စောဒကော ဝုတ္တမ္ပိ အတ္ထံ ယာထာဝတော အပ္ပဋိပဇ္ဇမာနော နေယျတ္ထံ သုတ္တပဒံ နီတတ္ထတော ဒဟန္တ တော "သဗ္ဗေ သတ္တာ"တိ ဝစနမတ္တေ ဌတွာ **"နနု စာ"**တိအာဒိနာ စောဒေတိ။ အာစရိယော အဝိပရီတံ တတ္ထ ယ ထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ ပဝေဒေန္တော "န ဝိရုဇ္ဈတီ"တိ ဝတွာ **"တေသဉ္ဟိ ဈာနံ အာဟာရော ဟောတီ"**တိ အာဟ။ **ဈာနန္တိ** ဧကတေကာရဘာဝဝယံ သညာယ ဝိရဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တံ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ။ ဟဋ္ဌိယံ ပန "အနာဟာရာ"တိ ဝ စနံ အသညဘဝေ စတုန္နံ အာဟာရာနံ အဘာဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န ပစ္စယာဟာရဿ အဘာဝတော။ **"ဧဝံ သန္တေပီ"** တိ ကြဒံ သာသနေ ယေသု ဓမ္မေသု ဝိသေသတော အာဟာရ-သဒ္ဒော နိရုဠှော, "အာဟာရဋ္ဌိတိကာ"တိ ဧတ္ထ ယဒိ တေ ဝေ ဂယှန္တိ, အဗျာပိတဒေသော အာပန္နော။ အထ သဗ္ဗောပိ ပစ္စယဓမ္မော အာဟာရောတိ အဓိပ္ပေတော, ကြမာယ အာဟာရဟဋ္ဌိယာ ဝိရောဓော အာပန္နောတိ ဒဿေတုံ အာရဒ္ဓံ။ "န ဝိရုဇ္ဈတီ"တိ ယေနာဓိပ္ပာယေန ဝုတ္တံ, တံ ဝိဝရန္တ တော **"တေသမ္ပိဉ္ဟိ သုတ္တေ"** တိအာဒိမာဟ။ ကဗဠီကာရာဟာရာဒီနံ ဩဇဋ္ဌမကရူပာဟရဏာဒိ နိပ္ပရိယာယေန အာဟာရဘာဝေ။ ယထာ ဟိ ကဗဠီကာရာဟာရော ဩဇဋ္ဌမကရူပာဟရဏေန ရူပကာယံ ဥပတ္ထမ္ဘေတိ, ဧဝံ ဖဿာဒ ယော စ ဝေဒနာဒိအာဟရဏေန နာမကာယံ ဥပတ္ထမ္ဘေန္တိ, တသ္မာ သတိပိ ဇနကဘာဝေ ဥပတ္ထမ္ဘကဘာဝေ ဩဇာဒီသု သာတိသယော လဗ္ဘမာနော မုချော အာဟာရဘာဝောတိ တေ ဧဝ နိပ္ပရိယာယေန အာဟာရလက္ခဏာ ဓမ္မာ ဝု တ္တာ။ **ကြဏာ**တိ ကြမသ္မိံ သင်္ဂီတိသုတ္တေ။ **ပရိယာယေန ပစ္စယော အာဟာရောတိ ဝုတ္တော** သဗ္ဗော ပစ္စယော ဓမ္မ မော အတ္တနော ဖလံ အာဟရတီတိ ကြမံ ပရိယာယံ လဘတီတိ။ တေနာဟ **"သဗ္ဗဓမ္မာနဉ္ဟိ"** တိအာဒိ။ တတ္ထ **သဗ္ဗဓမ္မ မာနန္တိ** သဗ္ဗေသံ သင်္ခတဓမ္မာနံ။ ကြအနိ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ သုတ္တေန (အ. နိ. ၁၀.၆၁) သမတ္ထေတုံ **"တေနေတ ဟာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အယန္တိ** ပစ္စယာဟာရော။

နိပ္ပရိယာယာဟာရောပိ ဂဟိတောဝ ဟောတိ, ယာဝတာ သောပိ ပစ္စယဘာဝေနေဝ ဇနကော, ဥပတ္ထမ္ဘကော စ ဟုတွာ တံ တံ ဖလံ အာဟရတီတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတီတိ။ **တတ္ထာ** တိ ပရိယာယာဟာရော, နိပ္ပရိယာယာဟာရောတိ ဒွီသု အာဟာရေသု။ အသညဘဝေ ယဒိပိ နိပ္ပရိယာယာဟာရော န လဗ္ဘတိ, **ပစ္စယာဟာရော ပန လဗ္ဘတိ** ပရိယာယာ ဟာရလက္ခဏော။ ကြအနိ ကြမမေဝတ္ထံ ဝိတ္ထာရေန ဒဿေတုံ **"အနုပ္ပန္နေ ဟိ ဗုဒ္ဓေ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဥပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ တိတ္ထကရမတနိဿိတာနံ ဈာနဘာဝနာယ အသိဇ္ဈနတော **"အနုပ္ပန္နေ ဗုဒ္ဓေ"**တိ ဝုတ္တံ။ သာသနိကာ တာဒိသံ ဈာနံ န နိဗ္ဗတ္တေန္တိတိ **"တိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတာ"** တိ ဝုတ္တံ။ တိတ္ထိယာ ဟိ ဥပတ္တိဝိသေသေ ဝိမုတ္တိသညိနော, အညာဝိရာဂဝိရာဂေသု အာဒီနဝဒဿိနော တ ဟုတွာ အသညသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အကုဏ္ဏဘူမိယံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, န သာသနိကာ။ **တယောကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ** တိ တယောကသိဏေ ပဉ္စမာဒိနိ တီဏိ ဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္

တေတွတ တတိယဇ္ဈာနေ စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွတ တတော ဝုဋ္ဌာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနာဓိဂမာယ ပရိကမ္မံ ကတွတ။ တေနာဟ **“စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွတ”** တိ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ တယောကသိဏေယေဝ ပရိကမ္မံ ဝုတ္တန္တိ? ယဒေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ , တံ **ဗ္ရဟ္မဇာလဋီကာယံ** (ဒီ. နိ. ဋီ. ၁.၄၁) ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ **မီတိ** ဇိဂုစ္ဆနတ္ထေ နိပါတော, တသ္မာ **မီ စိတ္တန္တိ** စိတ္တံ ဇိဂုစ္ဆာမီတိ အတ္ထော။ **မိဗ္ဗတေတံ စိတ္တ** န္တိ ဧတံ မမ စိတ္တံ ဇိဂုစ္ဆိတံ ဝတ ဟောတု။ **ဝတာတိ** သမ္ဘာဝနေ, တေန ဇိဂုစ္ဆံ သမ္ဘာဝေန္တော ဝဒတိ။ **နာမာတိ** စ သမ္ဘာဝနေ ဧဝ, တေန စိတ္တဿ အဘာဝံ သမ္ဘာဝေတိ။ စိတွတဿ ဘာဝါဘာဝေသု အာဒီနဝါနိသံသေ ဒဿေတုံ **“စိတ္တဉှိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ခန္တိံ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွတ** တိ “စိတ္တဿ အဘာဝေ ဧဝ သာဓု သုဋ္ဌု”တိ ကမ္မံ ဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိံ, တတ္ထ စ အဘိရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွတ။

တထာ ဘာဝိတဿ စျာနဿ ဌိတိဘာဂိယဘာဝပ္ပတ္တိယာ အပရိဟီနဇ္ဈာနဿ တိတ္ထာယတနေ ပဗ္ဗဇိတဿ သေဝ တထာ စျာနဘာဝနာ ဟောတီတိ အာဟ **“မနုဿလောကေ”** တိ။ **ပဏိဟိတော အဟောသီ**တိ မရဏဿ အာသန္နကာလေ ဌပိတော အဟောသိ။ ယဒိ ဌာနာဒိနာ အာကာရေန နိဗ္ဗတ္တေယျ, ကမ္မဗလေန ယာဝ ဘေဒာ တေနေဝာကာရေန တိဋ္ဌေယျ တတိ အာဟ **“သော တေန ဣရိယာပထေနာ”**တိအာဒိ။

ဧဝ ရူပာနမ္ပီ တိ ဧဝံ အစေတနာနမ္ပိ။ **ပိ**-သဒ္ဒေန ပဂေဝ သစေတနာနန္တိ ဒဿေတိ။ ကထံ ပန အစေတနာနံ နေသံ ပစ္စယာဟာရဿ ဥပကပ္ပနန္တိ စောဒနံ သန္ဓာယ တတ္ထ နိဒဿနံ ဒဿေန္တော **“ယထာ”**တိအာဒိမာဟ။

ယေ ဥဋ္ဌာနဝီရိယေနေဝ ဒိဝသံ ဝီတိနာမေတွတ တဿ နိဿန္ဒဖလမတ္တံ ကိဉ္စိဒေဝ လဘိတွတ ဇီဝိကံ ကပ္ပေန္တိ, တေ **ဥဋ္ဌာနဖလူပဇီဝိနော။** ယေ ပန အတ္တနော ပုညဖလမေဝ ဥပဇီဝန္တိ, တေ **ပုညဖလူပဇီဝိနော။** နေရယိကာနံ ပန နေဝ ဥဋ္ဌာနဝီရိယဝသေန ဇီဝိကာကပ္ပနံ, ပုညဖလဿ ပန လေသောပိ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ **“ယေ ပန တေ နေရယိကာ။ပေ။ န ပုညဖလူပဇီဝီတိ ဝုတ္တာ”**တိ။ ပဋိသန္ဓိဝိညာဏဿ အာဟရဏေန မနောသဉ္စေတနာဟာရောတိ ဝုတ္တာ, န ယဿ ကဿစိ ဖလဿာတိ အဓိပ္ပာယေန **“ကိံ ပဉ္စ အာဟာရာ အတ္ထီ”** တိ စောဒေတိ။ အာစရိယော နိပ္ပရိယာယာဟာရေ အဓိပ္ပေတေ သိယာ တဝ စောဒနာယာဝသရော, သာ ပန ဧတ္ထ အနဝသရာတိ ဒဿေတုံ “ပဉ္စ န ပဉ္စာတိ ဣဒံ န ဝတ္တဗ္ဗ”န္တိ ဝတွတ ပရိယာယာဟာရဿေဝ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပေတဘာဝံ ဒဿေန္တော **“နနု ပစ္စယော အာဟာရောတိ ဝုတ္တမေတ”** န္တိ အာဟ။ **တသ္မာ** တိ ယဿ ကဿစိ ပစ္စယဿ “အာဟာရော”တိ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ ဣအနိ ဝုတ္တမေဝတ္ထံ ဟာဋ္ဌိယာ သမတ္ထေန္တော **“ယံ သန္ဓာယာ”** တိအာဒိမာဟ။

မုဉ္စာဟာရဝသေနပိ နေရယိကာနံ အာဟာရဋ္ဌိတိကတံ ဒဿေတုံ **“ကဗဠီကာရံ အာဟာရံ။ပေ။ သာဓေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ ယဒိ ဧဝံ နေရယိကာ သုခပဋိသံဝေဒိနောပိ ဟောန္တီတိ? နောတိ ဒဿေတုံ **“ခေဠောပိ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တယောတိ** တယော အရူပာဟာရာ ကဗဠီကာရာဟာရဿ အဘာဝတော။ **အဝသေသာနန္တိ** အသညသတ္တေဟိ အဝသေသာနံ။ ကာမဘာတဒီသု နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ ပစ္စယာဟာရော ဟိ သဗ္ဗေသံ သာဓာရဏောတိ။ **တေံ ပဉ္ဟန္တိ** “ကတမော ဧကော ဓမ္မော”တိ ဧဝံ စောဒိတမေတံ ပဉ္ဟံ။ **ကထေတွတ**တိ ဝိဿဇ္ဇေတွတ။

“တတ္ထ တတ္ထ။ပေ။ ဒုက္ခံ ဟောတီ” တိ ဧတေန ယထာ ဣဓ ပဌမဿ ပဉ္ဟဿ နိယျာတနံ, ဒုတိယဿ ဥဒ္ဒရဏံ န ကတံ, ဧဝံ ဣမိနာ ဧဝ အဓိပ္ပာယေန ဣတော ပရေသု ဒုကတိကာဒိပဉ္ဟေသု တတ္ထ တတ္ထ အာဒိပရိယော သာနေသု ဧဝ ဥဒ္ဒရဏနိယျာတနာနိ ကတွတ သေသေသု န ကတန္တိ ဒဿေတိ။ ပဋိစ္စ ဧတသ္မာ ဖလံ ဧတီတိ **ပစ္စယော,** ကာရဏံ, တဒေဝ အတ္တနော ဖလံ သင်္ခရောတီတိ **သင်္ခါရော** တိ အာဟ **“ဣမသ္မိမ္ပိ။ပေ။ သင်္ခါရောတိ ဝုတွတော”**တိ။ **အာဟာရပစ္စယော** တိ အာဟရဏဋ္ဌဝိသိဋ္ဌော ပစ္စယော။ **အာဟာရဏဋ္ဌေတ္ထ** ဥပ္ပာဒကတ္တပ္ပဓာနံ, **သင်္ခရဏံ** ဥပတ္ထမ္ဘကတ္တပ္ပဓာနန္တိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ တေနာဟ **“အယမေတ္ထ ဟေဋ္ဌိမတော ဝိသေသော”**တိ။ နိပ္ပရိယာယာဟာရေ ဂဟိတေ “သဗ္ဗေ သတ္တာ”တိ ဝုတ္တေပိ အသညသတ္တာ န ဂဟိတာ ဧဝ ဘဝိဿန္တီတိ ပဒေသဝိသယော သဗ္ဗ-သဒ္ဒော ဟောတိ ယထာ “သဗ္ဗေ တသန္တိ ဒဏ္ဍဿာ”တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၃၀)။ န ဟေတွထ ခီဏာသဝာဒီနံ ဂဟဏံ ဟောတိ။ **ဟာကဋ္ဌော ဘဝေယျ** ဝိသေသသာမညဿ ဝိသယတ္တာ ပဉ္ဟာနံ။ **နော စ ဂဏှေယျ** **သု** အဋ္ဌကထာစရိယာ။ **ဓမ္မော နာမ နတ္ထိ** သင်္ခတောတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဣဓ** ဒုတိယပဉ္ဟေ **“သင်္ခါရော”** တိ ပစ္စယော ဧဝ ကထိတောတိ သမ္ဗန္ဓော။

ယအာ သမ္မာသမ္ဗောဓိသမဓိဂတော, တအာ ဧဝ သဗ္ဗညေယျံ သစ္ဆိကတံ ဇာတန္တိ အာဟ **“မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ နိသီဒိတွာ”**တိ။ **သယန္တိ** သာမံယေဝ။ **အဒ္ဒနိယ** န္တိ အဒ္ဒာနက္ခမံ စိရကာလာဝဋ္ဌာယိ ဟာရမ္ပရိယဝသေန။ တေနာဟ **“ဧကေန ဟီ”**တိအာဒိ။ **ပရမ္ပရကထာနိယမေနာ** တိ ပရမ္ပရကထာကထနနိယမေန, နိယမိတတ္ထဗ္ယဉ္ဇနာနုပုဗ္ဗိယာ ကထာယာတိ အတ္ထော။ **ကေကာဝသေနာ**တိ ကေံ ကေံ ပရိမာဏံ တေသ္သာတိ **ကေကော,** ပဋ္ဌေဟာ။ တဿ ကေကဿ ဝသေန။ **ကေကံ နိဋ္ဌိတံ** ဝိသ္သဇ္ဇနန္တိ အဓိပ္ပာယောတိ။

ကေကာဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုကဝဏ္ဏနာ

၁၀၄. **စတ္တာရော ခန္ဓာ**တိ တေသံ တာဝ နာမနဌေန နာမဘာဝံ ပဌမံ ဝတွာ ပစ္ဆာ နိဗ္ဗာနဿ ဝတ္တုကာမော အာဟ။ တဿာပိ ဟိ တထာ နာမဘာဝံ ပရတော ဝက္ခတိ။ “နာမံ ကရောတိ နာမယတီ”တိ ဧတ္ထ ယံ နာမကရဏံ, တံ နာမန္တိ အာဟ **“နာမနဌေနာတိ နာမကရဏဌေနာ”** တိ, အတ္တနောတတိ အဓိပ္ပာယော။ ဝေဥ္စဟိ သာတိသယမိဒံ တေသံ နာမကရဏံ ဟောတိ။ တေနာဟ “အတ္တနော နာမံ ကရောန္တာဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိအာဒိ။ ဣအနိ တမတ္ထံ ဗျတိရေကမုခေန ဝိဘာဝေတုံ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယဿ နာမဿ ကရဏေနေဝ တေ “နာမ”န္တိ ဝုစ္စန္တိ, တံ သာမညနာမံ, ကိတ္တိမနာမံ, ဂုဏနာမံ တ န ဟောတိ, အထ ခေါ ဩပပာတိကနာမန္တိ ပုရိမာနိ တီဏိ နာမာနိ ဥဒာဟရဏဝသေန ဒဿေတွာ တ “န ဇဝံ ဝေဒနာဒီန”န္တိ တေ ပဋိက္ခိပိတွာ ဣတရနာမမေဝ နာမကရဏဌေန နာမန္တိ ဒဿေန္တော **“ဝေဒနာဒယော ဟီ”**တိအာဒိမာဟ။ “မဟာပထဝိအာဒယော”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ပထဝိအာဟာဒယော ဣဓ နာမန္တိ အနဓိပ္ပေတာ, ရူပန္တိ ပန အဓိပ္ပေတာတိ? သစ္စမေတံ, ဖဿဝေဒနာဒီနံ ဝိယ ပန ပထဝိအာဒီနံ ဩပပာတိကနာမတာသာမညေန “ပထဝိအာဒယော ဝိယာ”တိ နိဒဿနံ ကတံ, န အရူပဓမ္မာ ဝိယ ရူပဓမ္မာနံ နာမသဘာဝတ္တာ။ ဖဿဝေဒနာဒီနဥ္စဟိ အရူပဓမ္မာနံ သဗ္ဗအာပိ ဖဿာဒိနာမကတ္တာ, ပထဝိအာဒီနံ ကေသကုမ္ဘာဒိနာမန္တရာပတ္တိ ဝိယ နာမန္တရာနာပဇ္ဇနတော စ သအာ အတ္တနာဝ ကတနာမတာယ စတုက္ခန္ဓနိဗ္ဗာနာနိ နာမကရဏဌေန နာမံ။ အထ တ အဓိဝစနသမ္ဖဿော ဝိယ အဓိဝစနနာမမန္တရေန ယေ အနုပစိတသမ္ဘာရာနံ ဂဟဏံ န ဂစ္ဆန္တိ, တေ နာမာယတ္တဂ္ဂဟဏာ **နာမံ။** ရူပံ ပန ဝိနာပိ နာမသာဓနံ အတ္တနော ရုပ္ပနသဘာဝေန ဂဟဏံ ဥပယာတီတိ **ရူပံ။** တေနာဟ **“တေသု ဥပ္ပန္နေသု”** တိအာဒိ။ ဣဓာပိ “ယထာပထဝိယာ”တိအာဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော နိဒဿနဝသေန အာဂတတ္တာ။ **“အတီတေပီ”**တိအာဒိနာ ဝေဒနာဒီသု နာမသညာ နိရုဠ္ဌဟာ, အနာဒိကာလိကာ စာတိ ဒဿေတိ။

ဣတိ အတီတာဒိဝိဘာဂဝန္တာနမ္ပိ ဝေဒနာဒီနံ နာမကရဏဌေန နာမဘာဝေ ကေန္တိကော, တဗ္ဗိဘာဂရဟိတေ ပန ကေသဘာဝေ နိစ္စေ နိဗ္ဗာနေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထီတိ ဒဿေန္တော **“နိဗ္ဗာနံ ပန။ပေ။ နာမနဌေန နာမ”** န္တိ အာဟ။ **နာမနဌေနာ** တိ နာမကရဏဌေန။ **နမန္တီ** တိ ကေန္တတော သာရမ္မဏတ္တာ တန္နိန္နာ ဟောန္တိ, တေဟိ ဝိနာ နပ္ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ **သဗ္ဗန္တိ** ခန္ဓစတုက္ကံ, နိဗ္ဗာနဥ္စ ။ ယသ္မိံ အာရမ္မဏေယေဝ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ပဝတ္တတိ, တံသမ္ပယုတ္တတာယ သညာက္ခန္ဓာဒယောပိ တတ္ထ ပဝတ္တန္တီတိ သော နေ တတ္ထ နာမေန္တော ဝိယ ဟောတိ ဝိနာ အပ္ပဝတ္တနတော။ သေ နယော သညာက္ခန္ဓာဒီသုပီတိ ဝုတ္တံ **“အာရမ္မဏေ အညမညံ နာမေန္တီ”** တိ။ **အနဝဇ္ဇဓမ္မေ** မဂ္ဂဖလာဒိကေ ။ ကာမံ ကေသုစိ ရူပဓမ္မေသုပိ အာရမ္မဏာဓိပတိဘာဝေ လဗ္ဘတေဝ, နိဗ္ဗာနေ ပနေသ သာတိသယော တဿ အစ္စန္တသန္တပဏီတတာကပ္ပဘာဝတောတိ တဒေဝ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယတာယ **“အတ္တနိ နာမေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ အရိယာ သကလမ္ပိ ဒိဝသဘာဂံ တံ အာရဗ္ဘ ဝီတိနာမေန္တာပိ တိတ္တိံ န ဂစ္ဆန္တိ။

“ရုပ္ပနဌေနာ” တိ ဧတေန ရုပ္ပတီတိ ရူပန္တိ ဒဿေတိ။ တတ္ထ သီတာဒိဝိရောဓိပစ္စယသန္နိဟာတေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ **ရုပ္ပနံ။** နနု စ အရူပဓမ္မာနမ္ပိ ဝိရောဓိပစ္စယသမာဂမေ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိ လဗ္ဘတီတိ? သစ္စံ လဗ္ဘတိ, န ပန ဝိဘူတတရံ။ ဝိဘူတတရဥ္စဟတ္ထ ရုပ္ပနံ အဓိပ္ပေတံ သီတာဒိဂ္ဂဟဏတော။ ဝုတ္တဥ္စဟတံ “ရုပ္ပတီတိ ခေါ ဘိက္ခဝေ တဿာ ‘ရူပ’န္တိ ဝုစ္စတိ။ ကေန ရုပ္ပတိ? သီတေနပိ ရုပ္ပတိ, ဥဏှေနပိ ရုပ္ပတီ”တိအာဒိ (သံ. နိ. ၃.၇၉)။ ယဒိ ဧဝံ ကထံ ဗြဟ္မလောကေ ရူပသမညာတိ? တတ္ထာပိ တံသဘာဝတနတိဝတ္တနတော ဟောတိယေဝ ရူပသမညာ။ အနုဂ္ဂါဟက ပစ္စယဝသေန တ ဝိသဒိသပစ္စယသန္နိဟာတေတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ “ယော အတ္တနော သန္တာနေ ဝိဇ္ဇမာနဿယေဝ ဝိသဒိသုပ္ပတ္တိဟေတုဘာဝေ, တံ **ရုပ္ပန”** န္တိ အညေ။ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ ရူပယတိ ဝိကာရမာပာဒေတီတိ **ရူပံ။** “သင

ဃဋ္ဋနေန ဝိကာရာပတ္တိယံ **ရုပ္ပန** -သဒ္ဒော နိရုဠ္ဟော''တိ ကေစိ။ တေသံ ပကေ္ခ အရူပဓမ္မေသု ရူပသမညာယ ပသ
င်္ဂော ဧဝ နတ္ထိ သင်္ဃဋ္ဋနာဘာဝတော။ ''ပဋိဃတော **ရုပ္ပန''** န္တိ အပရေ။ **''တသ္သာ** တိ ရူပသ္သာ''တိ ဝဒန္တိ, နာမရူပ
သ္သာတိ ပန ယုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ရူပသ္သ, ဧဝံ နာမသ္သာပိ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဝသေန, မဒနိမ္မဒနာဒိဝသေန စ ဝိတ္ထာရကထာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၄၅၆) ဝုတ္တာ ဧဝါတိ။ ဣတိ အယံ ဒုက္ခော ကုသလတ္တိကေန သင်္ဂဟိတေ သဘာဝဓမ္မေ
မေ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ပဝတ္တောတိ။

အဝိဇ္ဇာတိ အဝိန္ဒိယံ ''အတ္တာ, ဇီဝေ, ဣတ္ထီ, ပုရိသော''တိ ဧဝမာဒိကံ ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ။** ဝိန္ဒိယံ ''ဒုက္ခံ, သမုဒ
ယော''တိ ဧဝမာဒိကံ န ဝိန္ဒတီတိ **အဝိဇ္ဇာ။** သဗ္ဗမ္ပိ ဓမ္မဇာတံ အဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန **အဝိဇ္ဇာ။** အန္တရဟိတေ သံသာရေ သ
တ္တေ ဇဝာပေတီတိ **အဝိဇ္ဇာ။** အတ္ထတော ပန သာ ဒုက္ခာဒီနံ စတုန္နံ သစ္စာနံ သဘာဝစ္ဆာဒကော သမ္မောဟော ဟော
တီတိ အာဟ **''ဒုက္ခာဒီသု အညာဏ''** န္တိ ။ **ဘဝပတ္ထနာ** နာမ ကာမဘဝာဒီနံ ပတ္ထနာဝသေန ပဝတ္တာ တဏှာ။ တေ
နာဟ **''ယော ဘဝေသု ဘဝစ္ဆန္ဒော''** တိအာဒိ။ ဣတိ ''အယံ ဒုက္ခော ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရဒဿနတ္ထံ ဂဟိတော။

ဘဝဒိဋ္ဌိ တိ ခန္ဓပဉ္စကံ ''အတ္တာ စ လောကော စာ''တိ ဂဟေတွာ တံ ''ဘဝိဿတီ''တိ ဂဏှာနဝသေန နိဝိဋ္ဌာ
သဿတဒိဋ္ဌိတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ဘဝတေ ဝုစ္စတီ''** တိအာဒိ။ ဘဝိဿတီတိ **ဘဝတေ,** တိဋ္ဌတိ သဗ္ဗကာလံ အတ္
ထီတိ အတ္ထော။ **သဿတ** န္တိ သဿတဘာဝေါ။ **ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ** တိ ခန္ဓပဉ္စကမေဝ ''အတ္တာ''တိ စ ''လောကော''တိ စ
ဂဟေတွာ တံ ''န ဘဝိဿတီ''တိ ဂဏှာနဝသေန နိဝိဋ္ဌာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ဝိဘဝတေ ဝုစ္စ
တီ''**တိအာဒိ။ ဝိဘဝိဿတိ ဝိနဿတိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီတိ **ဝိဘဝတေ,** ဥစ္ဆေဒေါ။

ယံ န ဟိရီယတီတိ ယေန ဓမ္မေန တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မသမူဟော, ပုဂ္ဂလော ဝါ န ဟိရီယတိ န လဇ္ဇတိ, လိင်္ဂဝိပလ္
လာသံ ဝါ ကတွာ ယော ဓမ္မောတိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဟိရီယိတဗ္ဗေနာ** တိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ, ဟိရီယိ
တဗ္ဗယုတ္တကံ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဓမ္မံ န ဇိဂုစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ **နိလ္လဇ္ဇတာ** တိ ပါပဿ အဇိဂုစ္ဆနာ။ **ယံ န
ဩတ္တပ္ပတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗေနာ** တိ ပန ဟေတုအတ္ထေ
ကရဏဝစနံ, ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗယုတ္တကေန ဩတ္တပ္ပဿ ဟေတုဘူတေန ကာယဒုစ္စရိတာဒိနာတိ အတ္ထော။ **ဟိရီ
ယိတဗ္ဗေနာ**တိ ဧတ္ထာပိ ဝါ ဧဝမေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဘာယနကအာကာရော**တိ ပါပတော အနုတ္တာသနာ
ကာရော။

''ယံ ဟိရီယတီ''တိအာဒီသု အနန္တရဒုကေ ဝုတ္တနယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နိယကဇ္ဈတ္တံ ဇာတိအာဒိသမုဋ္
ဌာနံ ဧတိဿာတိ **အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာ။** နိယကဇ္ဈတ္တတော ဗဟိဘာဝတော ဗဟိဒ္ဓာ ပရသန္တာနေ သမုဋ္ဌာနံ ဧတိဿာ
တိ **ဗဟိဒ္ဓာ သမုဋ္ဌာနာ။** အတ္တာ ဧဝ အဓိပတိ **အတ္တာဓိပတိ,** အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနတ္တာ ဧဝ အတ္တာဓိပတိတော အာဂ
မနတော **အတ္တာဓိပတေယျာ။ လောကာဓိပတေယျ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **လဇ္ဇာသဘာဝသဏ္ဌိတာ** တိ ဟ
ပတော ဇိဂုစ္ဆနရူပေန အဝဋ္ဌိတာ။ **ဘယသဘာဝသဏ္ဌိတ** န္တိ တတော ဥတ္တာသနရူပေန အဝဋ္ဌိတံ။ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာ
နာဒိတာ စ ဟိရောတ္တပ္ပာနံ တတ္ထ တတ္ထ ပာကဋဘာဝေန ဝုတ္တာ, န ပန တေသံ ကဒာစိပိ အညမညဝိပ္ပယောဂ
တော။ န ဟိ လဇ္ဇနံ နိဗ္ဘယံ, ပါပဘယံ ဝါ အလဇ္ဇနံ အတ္ထီတိ။

ဒုက္ခန္တိ ကိစ္ဆံ, အနိဋ္ဌန္တိ ဝါ အတ္ထော။ **ဝိပ္ပဋိကူလဂါဟိမ္ဟိ** တိ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ဝိလောမဂါဟကေ။
တဿာ ဧဝ ဝိပစ္စနီကံ ဒုပ္ပဋိပတ္တိ သာတံ ဣဋ္ဌံ ဧတဿာတိ ဝိပစ္စနီကသာတော, တသ္မိံ **ဝိပစ္စနီကသာတေ။** ဧဝံ
ဘူတော စ ဩဝါဒဘူတေ သာသနက္ကမေ ဩဝါဒကေ စ အာဒရဘာဝရဟိတော ဟောတီတိ အာဟ **''အနာဒရေ''**တိ။ **တ
ဿ ကမ္မ**န္တိ တဿ ဒုဗ္ဗစဿ ပုဂ္ဂလဿ အနာဒရိယဝသေန ပဝတ္တစေတနာ **ဒောဝစဿံ။ တဿ ဘာဝေါ** တိ
တဿ ယထာဝုတ္တဿ ဒောဝစဿဿ အတ္ထိဘာဝေါ **ဒောဝစဿတာ,** အတ္ထတော ဒောဝစဿမေဝ။ တေ
နေဝါဟ **''သာ အတ္ထတော သင်္ခာရက္ခန္ဓော ဟောတီ''** တိ။ စေတနာပ္ပဓာနတာယ ဟိ သင်္ခါရက္ခန္ဓဿ ဧဝံ ဝုတ္
တံ။ **စတေနာကာရေနာ**တိ အပ္ပဒက္ခိဏဂ္ဂါဟိတာကာရေန။ အဿဒ္ဓိယဒုဿီလျာဒိပါပဓမ္မယောဂတော ပုဂ္ဂလာ ပါ
ပါ နာမ ဟောန္တီတိ ဒဿေတုံ **''ယေ တေ ပုဂ္ဂလာ အဿဒ္ဓါ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယာယ စေတနာယ ပုဂ္ဂလော ပါပ
သမ္ပဝင်္ကော နာမ ဟောတိ, သာ စေတနာ **ပါပမိတ္တတာ** , စတ္တာရောပိ ဝါ အရူပိနော ခန္ဓာ တဒာကာရပ္ပဝတ္တာ **ပါပ
မိတ္တတာ**တိ ဒဿေန္တော **''သာပိ အတ္ထတော ဒောဝစဿတာ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ''** တိ အာဟ။

“သုခံ ဝစော တေသို ပဒက္ခိဏဂ္ဂဟိမ္ပတိ အနုလောမသာတေ သာဒရေ ပုဂ္ဂလေတိ **သုဗ္ဗစော** တိအာဒိနာ, “ကလျာဏာ သဒ္ဓာဒယော ပုဂ္ဂလာ တေသ္ဒ မိတ္တာတိ **ကလျာဏမိတ္တော”** တိအာဒိနာ စ အနန္တရဒုကဿ အတ္ထော ဉာတ္တိတောတိ အာဟ **သောဝစဿတာ။ပေ။ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ”** တိ။ **ဥဘောတိ** သောဝစဿတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ စ။ တေသံ ခန္ဓာနံ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသာ “သောဝစဿတာ, ကလျာဏမိတ္တတာ”တိ စ ဝုစ္စန္တိ, တေ လောကိယာပိ ဟောန္တိ လောကုတ္တရာပီတိ အာဟ **“လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ ကထိတာ”** တိ။

ဝတ္ထုဘေဒအဒိနာ အနေကဘေဒဘိန္နာ တံတံဇာတိဝသေန ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဂဟိတော ရာသိတော ဂယှမာနာ အာပတ္တိယောဝ **အာပတ္တိက္ခန္ဓာ။** တာ ပန အန္တရာပတ္တိနံ အဂ္ဂဟဏေ **ပဉ္စပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တိယော,** တာသံ ပန ဂဟဏေ **သတ္တပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တိယော။** “ဣမာ အာပတ္တိယော, ဧတ္တကာ အာပတ္တိယော, ဧဝဉ္စ တေသံ အာပဇ္ဇနံ ဟောတီ”တိ ဇာနနပညာ **အာပတ္တိကုသလတာ** တိ အာဟ **“ယာ တာသ”**န္တိအာဒိ။ **တာသံ အာပတ္တီန** န္တိ တာသု အာပတ္တီသု။ တတ္ထ ယံ သမ္ဘိန္နဝတ္ထုကာသု ဝိယ ဌိတာသု, ဒုဝိညေယျဝိဘာကာသု စ အာပတ္တီသု အသင်္ကရတော ဝဝတ္ထာန, အယံ ဝိသေသတော **အာပတ္တိကုသလတာ** တိ ဒဿေတုံ ဒုတိယံ အာပတ္တိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ **သဟ ကမ္မဝါစာယ** တိ ကမ္မဝါစာယ သဟေဝ။ အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာပနပယောဂတာယ ကမ္မဘူတာ ဝါစာ **ကမ္မဝါစာ,** တထာဘူတာ အနုသာဝနဝါစာ စေဝ “ပဿသိ သံဝရေယျာသီ”တိ ဧဝံ ပဝတ္တဝါစာ စ။ တာယ ကမ္မဝါစာယ သဒ္ဓိံ သမကာလမေဝ “ဣမာယ ကမ္မဝါစာယ ဣတော အာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, ဟောန္တဉ္စ ပဌမေ တ တတိယေ တ အနုသာဝနေ ယ္ယကာရပ္ပတ္တေ, ‘သံဝရိဿာမီ’တိ တ ပဒေ ပရိယောသိတေ ဟောတီ”တိ ဧဝံ တံ တံ **အာပတ္တီဟိ ဝုဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒ ပရိဇာနနပညာ** အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ။ **ဝုဋ္ဌာန** န္တိ စ ယထာပန္နာယ အာပတ္တိယာ ယထာ တထာ အနန္တရာယတာ ဟာဒနံ, ဧဝံ ဝုဋ္ဌာနဂ္ဂဟဏေနေဝ ဒေသနာယပိ သင်္ဂဟော သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။

“ဣတော ပုဗ္ဗေ ပရိကမ္မံ ပဝတ္တံ, ဣတော ပရံ ဘဝင်္ဂ မဇ္ဈေ သမာပတ္တီ”တိ ဧဝံ သမာပတ္တီနံ **အပ္ပနာ ပရိစ္ဆေဒဇာနနပညာ** သမာပတ္တိကုသလတာ။ ဝုဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝေ **ဝုဋ္ဌာနကုသလတာ,** ပဂေဝ ဝုဋ္ဌာန ပရိစ္ဆေဒကရဉာဏံ။ တေနာဟ **“ယထာပရိစ္ဆိန္နသမယဝသေနေတ”** တိအာဒိ။ **ဝုဋ္ဌာနသမတ္ထာ** တိ ဝုဋ္ဌာပနေ သမတ္ထာ။

“ဓာတုကုသလတာ”တိ ဧတ္ထ ပထဝီဓာတုအာဒယော, သုခဓာတုအာဒယော, ကာမဓာတုအာဒယော စ ဓာတုယော ဧတာသွေဝ အန္တောဂဓာတိ တေသု ကောသလ္လေ ဒဿိတေ တာသုပိ ကောသလ္လံ ဒဿိတမေဝ ဟောတီတိ “အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စက္ခုဓာတု။ပေ။ မနောဝိညာဏဓာတူ”တိ ဝုတ္တ **“အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ သဘာဝပရိစ္ဆေဒကာ”** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သဘာဝပရိစ္ဆေဒကာ**တိ ယထာဘူတသဘာဝတဝဗောဓိနီ။ “သဝနပညာ ဓာရဏပညာ”တိအာဒိနာ ပစ္စေကံ ပညာ-သဒ္ဒေါ ယောဇေတဗ္ဗော။ ဓာတူနံ သဝနဓာရဏပညာ **သုတမယာ,** ဣတရာ **ဘာဝနာမယာ။** တတ္ထာပိ သမ္မသန ပညာ လောကိယာ။ ဝိပဿနာ ပညာ ဟိ သာ, ဣတရာ လောကုတ္တရာ။ လက္ခဏာဒိဝသေန, အနိစ္စာဒိဝသေန စ မနသိကရဏံ **မနသိကာရော,** တတ္ထ ကောသလ္လံ **မနသိကာရကုသလတာ။** တံ ပန အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနဝသေန တိဓာ ဘိန္ဒိတွာ တ ဒဿေန္တော **“သမ္မသနပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏပညာ”** တိ အာဟ။ **သမ္မသနပညာ** ဟိ တဿာ အာဒိ, **ပဋိဝေဓ ပညာ** မဇ္ဈေ, **ပစ္စဝေက္ခဏပညာ** ပရိယောသာနံ။

အာယတနာနံ ဂန္ထတော စ အတ္ထတော စ ဥဂ္ဂဏှာပနဝသေန တေသံ ဓာတုလက္ခဏာဒိဝိဘာဂဿ ဇာနနပညာ **ဥဂ္ဂဂဟဇာနနပညာ။** သမ္မသနပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏာဝိဓိနော ဇာနနပညာ **မနသိကာရဇာနနပညာ။** ယသ္မာ အာယတနာနိပိ အတ္ထတော ဓာတုယောဝ မနသိကာရော စ ဥဂ္ဂဏှာနာဒိဝသေန တေသမေဝ မနသိကာရဝိဓိ , တသ္မာ ဓာတုကုသလတာဒိကာ တိဿောပိ ကုသလတာ ဧကဒေသေ ကတွာ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သဝနံ ဝိယ ဥဂ္ဂဏှာနပစ္စဝေက္ခဏာနိပိ ပရိတ္တညာဏကတ္တုကာနီတိ အာဟ **“သဝန ဥဂ္ဂဟဏပစ္စဝေက္ခဏာ လောကိယာ”** တိ။ အရိယမဂ္ဂက္ခဏေ သမ္မသနမနသိကာရာနံ နိပ္ဖတ္တိ ပရိနိဋ္ဌာနန္တိ တေသံ လောကုတ္တရတာပရိယာယောပိ လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ **“သမ္မသနမနသိကာရာ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကာ”**တိ။ ပစ္စယဓမ္မာနံ ဟေတုအာဒီနံ အတ္တနော ပစ္စယုပ္ပန္နာနံ ဟေတုပစ္စယာဒိဘာဝေန ပစ္စယဘာတေ **ပစ္စယာကာရော,** သော ပန အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဒွါဒသန္နံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂာနံ ဝသေန ဒွါဒသဝိဓောတိ အာဟ **“ဒွါဒသန္နံ ပစ္စယာကာရာန”** န္တိ။ **ဥဂ္ဂဟာဒိဝသေနာ** တိ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရသဝနသမ္မသနပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏာဝသေန။

ဉာဏဉ္စေဝ တိဥတိ ဖလံ တအာယတ္တဝုတ္တိတာယာတိ **ကာရဏဉ္စ** ဟေတုပစ္စယဘာဝေန ကရဏတော နိပ္ဖာဒနတော။ **တေသံ** သောတဝိညာဏာဒီနံ။ တေသံ့ ဒုကေ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ သမ္ဗန္ဓော။ ယေ ဓမ္မာ ယဿ ဓမ္မဿ ကာရဏဘာဝတော **ဉာနံ,** တေဝ ဓမ္မာ တံဝိဓုရဿ ဓမ္မဿ အကာရဏဘာဝတော **အဉာန** န္တိ ပဌမနယေ ဖလဘေဒေန တဿေဝ ဓမ္မဿ **ဉာနာဉာနတာ** ဒီပိတာ; ဒုတိယနယေ ပန အဘိန္နေပိ ဖလေ ပစ္စယဓမ္မဘေဒေန တေသံ **ဉာနာဉ္စ ဉာနတာ** ဒီပိတာတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။ န ဟိ ကအစိ အရိယာ ဒိဋ္ဌိသမ္ပအ နိစ္စဂ္ဂဟဿ ကာရဏံ ဟောတိ, အကိရိယတာ ပန သိယာ တဿ ကာရဏန္တိ။

ဥဇုနော ဘာဝေ **အဇ္ဇဝံ,** အဇိမှတာ အကုဋိလတာ အဝင္ကတာတိ အတ္ထောတိ တမတ္ထံ အနဇ္ဇဝပဋိက္ခေပမုခေန ဒဿေတုံ **“ကေမုတ္တဝင္ကတာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ သတယံ အနဇ္ဇဝေ ဘိက္ခူနံ ယေဘုယျေန အနေသနာယ, အကေစရစာရိတာယ စ ဟောတီတိ အာဟ **“ကေစ္စော ဟိ။ပေ။ စရတီ”** တိ။ **အယံ ကေမုတ္တဝင္ကတာ နာမ** အာဒိတော ပဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ ပဋိပတ္တိယာ ဝင္ကဘာဝတော။ **ပုရိမသဒိသောတိ** ပဌမံ ဝုတ္တဘိက္ခုသဒိသော။ **စန္ဒဝင္ကတာ နာမ** ပဋိပတ္တိယာ မဇ္ဈဉာနေ ဝင္ကဘာတပတ္တိတော။ **နင်္ဂလကောဋိဝင္ကတာ နာမ** ပရိယောသာနေ ဝင္ကဘာတပတ္တိတော။ **ဣဒံ အဇ္ဇဝံ နာမ** သဗ္ဗတ္ထကမေဝ ဥဇုဘာဝသိဒ္ဓိတော။ **အဇ္ဇဝတာ** တိ အာကာရနိဒ္ဒေသော, ယေနာကာရေန သဿ အဇ္ဇဝေ ပဝတ္တတိ, တအာကာရနိဒ္ဒေသောတိ အတ္ထော။ လဇ္ဇတီတိ **လဇ္ဇီ,** ဟိရိမာ, တဿ ဘာဝေ **လဇ္ဇဝံ,** ဟိရီတိ အတ္ထော။ လဇ္ဇာ တေဿ အတ္ထီတိ **လဇ္ဇီ** ယထာ “မာလီ, မာယီ”တိ စ, တဿ ဘာဝေ **လဇ္ဇီဘာဝေ,** သာ ဧဝ လဇ္ဇာ။

ပရာပရာဓာဒီနံ အခမနကမ္ခမံ **အခမတသနခန္တိ။** သုစိသီလတာ **သောရစ္စံ။** သာ ဟိ သောဘနကမ္မရတတာ, သုဋ္ဌု တ ဟာပတော ဩရတဘာဝေ ဝိရတတာ **သောရစ္စံ။** တေနာဟ **“သုရတဘာဝေ”**တိ။

“နာမဉ္စ ရူပဉ္စာ” တိအာဒီသု အယံ အပရော နယော – **နာမကရဏဥ္စေနာ** တိ အညံ အနပေက္ခိတ္ဝာ သယမေဝ အတ္တနော နာမကရဏသဘာဝတောတိ အတ္ထော။ ယညှိ ပရဿ နာမံ ကရောတိ, တဿ စ တဒပေက္ခတ္တာ အညာပေက္ခံ နာမကရဏန္တိ နာမကရဏသဘာဝတာ န ဟောတိ, တဿာ မဟာဇနဿ ဉာတီနံ, ဂုဏာနဉ္စ သာမညနာမာဒိကာရကာနံ နာမဘာဝေ နာပဇ္ဇတိ။ ယဿ စ အညေဟိ နာမံ ကရီယတိ, တဿ စ နာမကရဏသဘာဝတာ နတ္ထီတိ, နတ္ထိ ယေဝ နာမဘာဝေ။ ဝေဒနာဒီနံ ပန သဘာဝသိဒ္ဓတ္တာ ဝေဒနာဒိနာမဿ နာမကရဏသဘာဝတော နာမတာ ဝုတ္တာ။ ပထဝီအာဒိ နိဒဿနေန နာမဿ သဘာဝသိဒ္ဓတံယေဝ နိဒဿေတိ, န နာမဘာဝသာမညံ, နိရုဠ္ဟတ္တာ ပန နာမ-သဒ္ဒေ အရူပဓမ္မေသု ဧဝ ဝတ္တတိ, န ပထဝီအာဒီသူတိ န တေသံ နာမဘာဝေ။ န ဟိ ပထဝီအာဒိနာမံ ဝိဇဟိတွာ ကေသာဒိနာမေဟိ ရူပဓမ္မာနံ ဝိယ ဝေဒနာဒိနာမံ ဝိဇဟိတွာ အညေန နာမေန အရူပဓမ္မာနံ တေဟရိတဗ္ဗေန ပိဏ္ဍာကာရေန ပဝတ္တိ အတ္ထီတိ။

အထ တ ရူပဓမ္မာ စက္ခာဒယော ရူပာဒယော စ, တေသံ ပကာသကပကာသိတဗ္ဗဘာဝတော ဝိနာပိ နာမေန ဟာကဋ္ဌာ ဟောန္တိ, န ဧဝံ အရူပဓမ္မာတိ တေ အခိဝစနသမ္ဖဿော ဝိယ နာမာယတ္တဂ္ဂဟဏီယဘာဝေန “နာမ”န္တိ ဝုတ္တာ။ ပဋိဃသမ္ဖဿော စ န စက္ခာဒီနိ ဝိယ နာမေန ဝိနာ ဟာကဋ္ဌောတိ “နာမ”န္တိ ဝုတ္တော, အရူပတာယ တ အညနာမသဘာဂတ္တာ သင်္ဂဟိတောယံ, အညဖဿသဘာဂတ္တာ တ။ ဝစနတ္ထောပိ ဟိ ရူပယတီတိ **ရူပံ,** နာမယတီတိ **နာမန္တိ** ဣမေ ပန္တိမပုရိမာနံ သမ္ဘဝတိ။ **ရူပယတီ**တိ ဝိနာပိ နာမေန အတ္တာနံ ပကာသေတီတိ အတ္ထော။ **နာမယတီ**တိ နာမေန ဝိနာ အပာကဋ္ဌဘာဝတော အတ္တနော ပကာသကံ နာမံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ **အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယတာယာ** တိ သတိပိ ရူပဿ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယဘာဝေ န တံ ပရမဿာသဘူတံ နိဗ္ဗာနံ ဝိယ သာတိသယံ နာမနဘာဝေန ပစ္စယောတိ နိဗ္ဗာနမေဝ “နာမ”န္တိ ဝုတ္တံ။

“အဝိဇ္ဇာ စ ဘဝတဏှာ စာ”တိ အယံ ဒုကော သတ္တာနံ ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရဒဿနတ္ထော။ သမုဒာစရတီတိ ဟိ **သမုဒာစာရော,** ဝဋ္ဋမူလမေဝ သမုဒာစာရော **ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရော,** ဝဋ္ဋမူလဒဿနေန တ ဝဋ္ဋမူလာနံ ပဝတ္တိ ဒဿိတာ ဟောတီတိ ဝဋ္ဋမူလာနံ သမုဒာစာရော **ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရော,** တံဒဿနတ္ထောတိ အတ္ထော။

ဧကေကသ္မိံဧ “အတ္တာ”တိ စ “လောကော”တိ စ ဂဟဏဝိသေသံ ဥပာဒာယ “အတ္တာ စ လောကော စာ”တိ ဝုတ္တံ, ဧကံ ဝါ ခန္ဓံ “အတ္တာ”တိ ဂဟေတွာ တတော အညံ အတ္တနော ဥပဘောဂဘူတံ “လောကော”တိ ဂဏှန္တဿ, အတ္တနော အတ္တာနံ “အတ္တာ”တိ ဂဟေတွာ ပရဿ အတ္တာနံ “လောကော”တိ ဂဏှန္တဿ တ ဝသေန “အတ္တာ စ လောကော စာ”တိ ဝုတ္တံ။

သဟ သိက္ခိတဗ္ဗော ဓမ္မော **သဟဓမ္မော,** တတ္ထ ဘဝံ သဟဓမ္မိကံ, တသ္မိံ **သဟဓမ္မိကေ။** အောဝစဿ-သဒ္ဒ ဒတော အာယ-သဒ္ဒံ အနညတ္တံ ကတွာ **“အောဝစဿာယ”** န္တိ ဝုတ္တံ, အောဝစဿဿ တ အယနံ ပဝတ္တိ **အောဝစ ဿာယံ။** အာသေဝန္တဿာပိ အနုသိက္ခနာ အဓ္ဈာသယေန ဘဇနာတိ အာဟ **“သေဝနာ။ပေ။ ဘဇနာ”**တိ။ သဗ္ဗတော ဘာဂေန ဘတ္တိ **သမ္ဘတ္တိ။**

သဟ ကမ္မတစာယာ တိ အဗ္ဘာနုတိဏဝတ္တာရကကမ္မတစာယ, “အဟံ ဘန္တေ ဣတ္ထန္နာမံ အာပတ္တိံ အာပ ဇ္ဇိ”န္တိအာဒိကာယ စ သဟေဝ။ သဟေဝ ဟိ ကမ္မတစာယ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနဥ္စ ပရိစ္ဆိဇ္ဇတိ, “ပညတ္တိလက္ခဏာယ အာပတ္တိယာ တ ကာရဏံ ဝီတိက္ကမလက္ခဏံ ကာယကမ္မံ, ဝစီကမ္မံ တ, ဝုဋ္ဌာနဿ ကာရဏံ ကမ္မတစာ”တိ ကာရ ဏေန သဟ ဖလဿ ဇာနနဝသေန “သဟ ကမ္မတစာယာ”တိ ဝုတ္တံ။“သဟ ကမ္မတစာယာ”တိ။ ဣမိနာ နယေန **သဟ ပရိကမ္မေနာ** တိ ဧတ္ထာပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဓာတုဝိသယာ သဗ္ဗာပိ ပညာ **ဓာတုကုသလတာ။** တဒေကဒေသော **မနသိကာရကုသလတာ**တိ အဓိပ္ပာယေန ပုရိမပဒေ ပိ သမ္မသနပဋိဝေဓပညာ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ ပန နိပ္ပရိယာယတော ဝိပဿနာဒိပညာ ဧဝ မနသိကာရကောသလ္လံ, တသ္မာ **“တာသံယေဝ ဓာတူနံ သမ္မသနပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏပညာ”** တိ ဝုတ္တံ။

အာယတနဝိသယာ သဗ္ဗာပိ ပညာ **အာယတနကုသလတာ**တိ ဒဿေန္တော “ဒွာဒသန္နံ အာယတနာနံ ဥဂ္ဂဟမန သိကာရဇာနနပညာ”တိ ဝတွာ ပုန **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဒွီသုပိ တ ပဒေသု တစုဂ္ဂတာယ အာယတနဟဋ္ဌိယာ, ဓာ တုဟဋ္ဌိယာ စ မနသိကရဏံ **မနသိကာရော။** တထာ ဥဂ္ဂဏှန္တိ, မနသိ ကရောန္တိ, တဒတ္ထံ သုဏန္တိ, ဂန္ထတော စ အတ္ထတော စ ဓာရေန္တိ, “ဣဒံ စက္ခာယတနံ နာမ, အယံ စက္ခုဓာတု နာမာ”တိအာဒိနာ သဘာဝတော, ဂဏနတော စ ပရိ စ္ဆေဒံ ဇာနန္တိ စ ပညာ **ဥဂ္ဂဟပညာဒိကာ** ဝုတ္တာ။ မနသိကာရပဒေ ပန စတုဗ္ဗိဓာပိ ပညာ ဥဂ္ဂဟောတိ တတော ပဝတ္တော အနိစ္စာဒိမနသိကာရော “ဥဂ္ဂဟမနသိကာရော”တိ ဝုတ္တော။ တဿ ဇာနနံ ပဝတ္တနမေဝ, “ယထာ ပဝတ္တံ တ ဥဂ္ဂဟံ, ဧဝမေဝ ပဝတ္တော ဥဂ္ဂဟော”တိ ဇာနနံ **ဥဂ္ဂဟဇာနနံ။** “မနသိကာရော ဧဝံ ပဝတ္တေတဗ္ဗော, ဧဝဥ္စ ပဝတ္တော”တိ ဇာနနံ **မနသိကာရဇာနနံ။** တဒုဘယမ္ပိ “မနသိကာရကောသလ္လ”န္တိ ဝုတ္တံ။ ဥဂ္ဂဟောပိ ဟိ မနသိကာရသမ္ပယောဂတော မနသိကာရနိရုတ္တိံ လဒ္ဓုံ အရဟတိ။ ယော စ မနသိကာတဗ္ဗော, ယော စ မနသိကရဏူပာယော, သဗ္ဗော သော “မနသိကာရော”တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ, တတ္ထ ကောသလ္လံ **မနသိကာရကုသလတာ**တိ။ **သမ္မသနံ** ပညာ, သာ မဂ္ဂ သမ္ပယုတ္တာ အနိစ္စာဒိသမ္မသနကိစ္စံ သာဓေတိ နိစ္စသညာဒိပဇဟနတော။ **မနသိကာရော** သမ္မသနသမ္ပယုတ္တော, သော တတ္ထေဝ အနိစ္စာဒိမနသိကာရကိစ္စံ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တော သာဓေတီတိ အာဟ **“သမ္မသနမနသိကာရာ လောကိ ယလောကုတ္တရမိဿကာ”**တိ။ “ဣမိနာ ပစ္စယေနိဒံ ဟောတီ”တိ ဧဝံ အဝိဇ္ဇာဒီနံ သင်္ခာရာဒိပစ္စယုပ္ပန္နဿ ပစ္စယ ဘာဝဇာနနံ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကုသလတာ။**

အဓိတသနံ ခမနံ။ တဥ္ဟိ ပရေသံ ဒုက္ကဋံ ဒုရုတ္တဉ္စ ပဋိဝိရောဓာကရဏေန အတ္တနော ဥပရိ အာရောပေတွာ တသ နံ “အဓိတသန”န္တိ ဝုစ္စတိ။ **အစဏ္ဍိက္က** န္တိ အကုဇ္ဈနံ။ အေမနဿဝသေန ပရေသံ အက္ခိသု အဿုနံ အနုပ္ပာဒ နာ **အနဿုရောပေ။ အတ္တမနတာ** တိ သကမနတာ။ စိတ္တဿ အဗ္ဗာပန္နော သကော မနောဘာဝေ **အတ္တမနတာ။** စိ တ္တန္တိ တ စိတ္တပ္ပဗန္ဓံ ဧကတ္တေန ဂဟေတွာ တဿ အန္တရာ ဥပ္ပန္နေန ပီတိသဟဂတမနေန **သကမနတာ။** အတ္တမနော တ ပုဂ္ဂလော, တဿ ဘာဝေ **အတ္တမနတာ,** သာ န သတ္တဿာတိ ပုဂ္ဂလဒိဋ္ဌိနိတရဏတ္ထံ **“စိတ္တဿ သာ”**တိ ဝုတ္တံ။ အဓိတသနလက္ခဏာ ခန္တိ **အဓိတသနခန္တိ။** သုစိသီလတာ **သောရစ္စံ။** သာ ဟိ သောဘနကမ္မရတတာ။ သုဋ္ဌု ဟပတော ဩရတဘာဝေ ဝိရတတာ သောရစ္စံ။ တေနာဟ **“သုရတဘာဝေ”**တိ။

သခိလော ဝုစ္စတိ သဏ္ဍဟတစော, တသ္သ ဘာဝေ **သာခလ္လံ,** သဏ္ဍဟတစတာ။ တံ ပန ဖ္လုတိရေကမုခေန ဝိဘာဝေန္တိ ယာ ဟဋ္ဌိ ပဝတ္တာ, တံ ဒဿေန္တော **"တတ္ထ ကတမံ သာခလ္လ"** န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **အဏ္ဍကာ** တိ သအောသဝဏေ ရုက္ခေ နိယ္ယာသပိဏ္ဍိယော, အဟိစ္ဆတ္တကာဒီနိ တ ဥဋ္ဌိတာနိ "အဏ္ဍကာနိ"တိ ဝဒန္တိ ။ ဖေဂ္ဂုရုက္ခဿ ပန ကုထိတဿ အဏ္ဍာနိ ဝိယ ဥဋ္ဌိတာ စုဏ္ဏပိဏ္ဍိယော, ဂဏ္ဌိယော တ **အဏ္ဍကာ။** ဣဓ ပန ဖ္လာပဓ္ဓနက က္ကသာဒိဘာဝတော အဏ္ဍကပကတိဘာဝေန တစာ **"အဏ္ဍကာ"** တိ ဝုတ္တာ။ ပဒုမနာဠံ ဝိယ သောတံ ဃံသယမာနာ ပဝိသန္တီ **ကက္ကသာ** ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကောခနေ နိဗ္ဗတ္တတ္တာ တသ္သ ပရိတရာဘူတာ **ကောခသောမန္တာ။** ပုရေ သံဝဒ္ဓနာရီ **ဟောရီ,** သာ ဝိယ သုကုမာရာ မုဒုကာ တစာ ဟောရီ ဝိယာတိ **ဟောရီ။ တတ္ထာ** တိ "ဘာသိတာ ဟောတီ"တိ ဝုတ္တာယ ကိရိယာယာတိပိ ယောဇနာ သမ္ဘဝတိ, **တတ္ထ** တစာယာတိ တ။ **"သဏ္ဍဟတစတာ"**တိအာဒိနာ တံ တစံ ပဝတ္တယမာနံ စေတနံ ဒဿေတိ။ သမ္မောဒကဿ ပုဂ္ဂလဿ မုဒုကဘာတော မဒ္ဒဝံ **သမ္မောဒကမုဒုကဘာဝေါ။ အာမိသေန** အလ ဗ္ဘမာနေနေ, တထာ **ခမ္မေန စာ** တိ **ဒ္ဓဝီဟိ ဆိဒ္ဒေါ။** အာမိသဿ, ဓမ္မဿ စ အလာဘေန အတ္တနော ပရဿ စ အန္တ ရေ သမ္ဘဝန္တဿ ဟိ ဆိဒ္ဒဿ ဝိဝရဿ ဘေဒဿ ပဋိသန္ထရဏံ ပိဒဟနံ သင်္ဂဏှနံ **ပဋိသန္ထာရော။** တံ သ ရူပတော, ပဋိပတ္တိတော စ ဟဋ္ဌိဒဿနမုခေန ဝိဘာဝေတုံ **"အဘိခမ္မေပီ"** တိအာဒိမာဟ။ **အင်္ဂံ အင်္ဂဟေတုက** တိ အင်္ဂံ အတ္တနော အင်္ဂဟေတုက။ **ဥဒ္ဒေသသအန** န္တိ ဟဋ္ဌိယာ, အဋ္ဌကထာယ စ ဥဒ္ဒိသနံ။ **ဟဋ္ဌိဝဏ္ဏနာ**တိ ဟဋ္ဌိယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။ **ခမ္မကထာကထန**န္တိ သရဘညသရဘဏနာဒိဝသေန ခမ္မကထနံ။

ကရုဏာတိ ကရုဏာဗ္ရဟ္မဝိဟာရမာဟ။ **ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဂေ**တိ တသ္သ ပုဗ္ဗဘာဂဉပစာရဈ္ဈာနံ ဝဒတိ။ ဟဋ္ဌိပဒေ ပန ယာ ကာစိ ကရုဏာ "ကရုဏာ"တိ ဝုတ္တာ, **ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တီ** တိ ပန အပ္ပနာပ္ပတ္တာဝ။ **မေတ္တာယပိ** ဧသေဝ နယော။ သုစိ-သဒ္ဒတော ဘာဝေ ယ္ယ-ကာရံ, က္က-ကာရဿ စ ဧ-ကာရာဒေသံ ကတွာ အယံ နိဒ္ဒေသောတိ အာဟ **"သောစေယျန္တိ သုစိဘာဝေ"**တိ။ ဟောတု တာဝ သုစိဘာဝေ သောစေယျံ, တသ္သ ပန မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂတာ ကထန္တိ အာဟ **"ဝုတ္တမ္ပိ စေတ"** န္တိအာဒိ။

မုဋ္ဌာ သတိ ဧတဿာတိ **မုဋ္ဌဿတိ,** တသ္သ ဘာဝေ **မုဋ္ဌဿစ္စံ,** သတိပဋိပက္ခော ဓမ္မော, န သတိယာ အဘာဝမတ္တံ ။ ယသ္မာ ပဋိပက္ခေ သတိ တသ္သ ဝသေန သတိဝိဂတာ ဝိပ္ပဝုတ္ထာ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သတိဝိပ္ပဝါသော"** တိ။ **"အဿတီ"** တိအာဒီသု **အ**-ကာရော ပဋိပက္ခေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော, န သတ္တပဋိသေဓေ။ ဥဒကေ လာဗု ဝိယ ယေန စိတ္တံ အာရမ္မဏေ ပိလဝန္တံ ဝိယ တိဋ္ဌတိ, န ဩဂါဟတိ, သာ **ပိလာပနတာ။** ယေန ဂဟိတမ္ပိ အာရမ္မဏံ သမ္မုဿတိ န သရတိ, သာ **သမ္မုဿနတာ။** ယထာ ဝိဇ္ဇာပဋိပက္ခာ အဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာယ ပဟာတဗ္ဗတော, ဧဝံ သမ္ပဇညပဋိပက္ခံ **အသမ္ပဇညံ,** အဝိဇ္ဇာယေဝ။

ဣန္ဒြိယသံဝရဘေဒေ တိ ဣန္ဒြိယသံဝရဝိနာသော။ **အပ္ပဋိသင်္ခာ** တိ အပစ္စဝေက္ခိတွာ အယောနိသော စ အာဟာရပရိဘောဂေ အာဒီနတနိသံသေ အဝိမံသိတွာ။

အပ္ပဋိသင်္ခာယာ တိ ဣတိကတ္တဗ္ဗတာသု အပ္ပစ္စဝေက္ခဏာယ နာမံ။ အညာဏံ အပ္ပဋိသင်္ခာတ နိမိတ္တံ ။ **အကမ္မနညာဏ**န္တိ တာယ အနဘိဘာဝနီယံ ဉာဏံ, တတ္ထ တတ္ထ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏဉ္စေဝ ပစ္စဝေက္ခဏာယ မူဒ္ဓဘူတံ လောကုတ္တရဉာဏဉ္စ။ နိပ္ပရိယာယတော မဂ္ဂဘာဝနာ **ဘာဝနာ** နာမ, ယာ စ တဒတ္ထာ, တဒုဘယဉ္စ ဘာဝေန္တဿ သေဝ က္လစ္ဆိတဗ္ဗံ, န ဘာဝိတဘာဝနဿာတိ ဝုတ္တံ **"ဘာဝေန္တဿ ဥပ္ပန္နံ ဗလ"** န္တိ။ တေနာဟ **"ယာ ကုသလာနံ ခမ္မာနံ အာသေဝနာ ဘာဝနာ ဗဟုလီကမ္မ"**န္တိ။

ကာမံ သမ္ပယုတ္တခမ္မေသု ထိရဘာဝေပိ ဗလဋ္ဌော ဧဝ, ပဋိပက္ခေဟိ ပန အကမ္ပနီယတာ သာတိသယံ ဗလဋ္ဌောတိ ဝုတ္တံ **"အဿတိယာ အကမ္ပနဝသေနာ"** တိ။ ပစ္စနီကခမ္မသမနတော **သမထော သမာဓိ။** အနိစ္စာဒိနာ ဝိဝိခေနာကာရေန ဒဿနတော **ဝိပဿနာ ပညာ** ။ **တံ အာကာရံ ဂဟေတွာတိ** သမာဓာနာကာရံ ဂဟေတွာ။ ယေနာကာရေန ပုဗ္ဗေ အလီနံ အနုဒ္ဓတံ မဇ္ဈိမံ ဘာဝနာဝီထိပဋိပန္နံ ဟုတွာ စိတ္တံ သမာဟိတံ ဟောတိ, တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ သလ္လက္ခေတွာ။ **နိမိတ္တဝသေနာ** တိ ကာရဏဝသေန။ **"ဧသေဝ နယော"**တိ က္လမိနာ ပဂ္ဂဟော တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗဿ ပဂ္ဂဟဿ နိမိတ္တဝသေန ပဂ္ဂဟနိမိတ္တန္တိ က္လမမတ္တံ အတိဒိသတိ, တဿတ္တော သမထေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပဂ္ဂဟော ဝီရိယံ** ကောသဇ္ဇပက္ခတော စိတ္တဿ ပတိတုံ အဒတွာ ပဂ္ဂ

ဂဏ္ဟနတော။ **အဝိက္ခေပေဟ စေကဂ္ဂတာ** ဝိက္ခေပဿ ဥဒ္ဒစ္စဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော။ ပဋိသင်္ခာနကိစ္စနိဗ္ဗတ္တိဘာဝ တော လောကုတ္တရမဂ္ဂါနံ ပဋိသင်္ခါနဗလဘာဝေ, တထာ ပုဗ္ဗေ ပဝတ္တာကာရသလ္လက္ခဏဝသေန သမထပက္ခ ဟာနံ ဥပရိ ပဝတ္တိသမ္ဘာဝတော သမထနိမိတ္တဒုကဿပိ မိဿကတာ ဝုတ္တာ။

ယထာသမာဒိန္နဿ သီလဿ ဘေဒကရော **ဝီတိက္ကမော။** သီလဝိနာသကော **အသံဝရော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝိနာသိကာ** တိ "အတ္ထိ ဒိန္န"န္တိအာဒိ (မ. နိ. ၁.၄၄၁; ၂.၉၄; ဝိဘ. ၇၉၃) နယပ္ပဝတ္တာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဒူသိကာ။

သီလဿ သမ္မာဒနံ နာမ သဗ္ဗာဘာဂတော တဿ အနူနတာဟာဒနန္တိ အာဟ **"သမ္မာဒနတော ပရိပူရဏ တော"**တိ။ ဟရိပူရတ္တော ဟိ သမ္ပဒ-သဒ္ဒေါတိ။ **မာနသိကသီလံ** နာမ သီလဝိသောဓနေဝသေန အဘိဇ္ဈာဒိပ္ပဟာနံ။ **ဒိဋ္ဌိ ဟရိပူရိဘူတံ ဉာဏ**န္တိ အတ္ထိကာဒိဒိဋ္ဌိအာဒိသမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဟရိပူရိဘာဝေန ပဝတ္တံ ဉာဏံ။

ဝိသုဒ္ဓိ ဟပေတုံ သမတ္ထန္တိ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိအာဒိဥပရိဝိသုဒ္ဓိယာ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထံ။ သုဝိသုဒ္ဓမေဝ ဟိ သီလံ တဿာ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတီတိ။ **ဝိသုဒ္ဓိ ဟပေတုံ သမတ္ထံ ဒဿန**န္တိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ, ပရမတ္ထဝိသုဒ္ဓိနိ ဗ္ဗာနဉ္စ ဟပေတုံ ဥပနေတုံ သမတ္ထံ ကမ္မဿကတာဉာဏာဒိသမ္မာဒဿနံ ။ တေနာဟ **"အဘိဓမ္မေ"** တိအာဒိ။ တေ ထ စ "ဣဒံ အကုသလံ ကမ္မံ နော သကံ, ဣဒံ ပန ကမ္မံ သက"န္တိ ဇာနံ ဗုဒ္ဓိရေကတော အနုဝယတော စ ကမ္မဿ ကတာဇာနနဉာဏံ **ကမ္မဿကတာဉာဏံ။** တေနာဟ **"ဇတ္ထ စာ"** တိအာဒိ။ **"ပရေန ကတမ္ပိ"** တိ ဣဒံ နိဒဿနဝသေ န ဝုတ္တံ ယထာ ပရေန ကတံ, ဇာနံ အတ္တနာ ကတမ္ပိ သကကမ္မံ နာမ န ဟောတီတိ။ အတ္တနာ တ ဥဿာဟိတေန ပရေန ကတံပိတိ ဇာ တ အတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယဉ္ဟိ တံ ပရဿ ဥဿာဟနဝသေန ကတံ, တမ္ပိ သကကမ္မံ နာမ ဟောတီ တိ အယမ္ပေဟတ္ထ အဓိပ္ပာယော။ **အတ္ထဘာဋ္ဌနတော** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိသဗ္ဗအတ္ထဝိနာသနတော။ **အတ္ထဇနနတော** တိ ဣဓလောကတ္ထပရလောကတ္ထပရမတ္ထာနံ ဥပ္ပာဒနတော။ အာရဗ္ဘကာလေ "အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာ"တိ ပဝ တ္တမ္ပိ **ဝစီသစ္စဉ္စ** လက္ခဏာနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တံ **ဝိပဿနာဉာဏံ အနုလောမေတိ** တတ္တေဝ ပဋိဝိဇ္ဈနတော။ **ပရမတ္ထ သစ္စဉ္စ** နိဗ္ဗာနံ **န ဝိလောမေတိ** န ဝိရောဓေတိ ဧကန္တေနေဝ သမ္မာပနတော။

ဉာဏဒဿနန္တိ ဉာဏဘူတံ ဒဿနံ, တေန မဂ္ဂံ ဝဒတိ။ **တံသမ္ပယုတ္တမေဝ ဝီရိယ**န္တိ ပဌမမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တံ ဝီရိယမာဟ။ သဗ္ဗာပိ မဂ္ဂပညာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိယေဝါတိ ဒဿေတုံ **"အပိစာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အယမေဝ စ နယော အဘိဓ မ္မဟဋ္ဌကထာယ (ဓ. သ. ၅၁၀) သမေတီတိ ဒဿေန္တော **"အဘိဓမ္မေ ပနာ"** တိ အာဒိံ အာဟ။

ယသ္မာ သံဝေဇေ နာမ သဟောတ္တပ္ပဉာဏံ, တသ္မာ သံဝေဂဝတ္ထုံ ဘယတော ဘာယိတဗ္ဗတော ဒဿနဝသေ န ပဝတ္တဉာဏံ ။ တေနာဟ **"ဇာတိဘယ"**န္တိအာဒိ။ ဘာယန္တိ တေသ္မာတိ **ဘယံ,** ဇာတိ ဧဝ ဘယံ **ဇာတိဘယံ။ သံဝေဇ နီယ**န္တိ သံဝိဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဘာယိတဗ္ဗံ ဥတ္တာသိတဗ္ဗံ။ **ဌာန**န္တိ ကာရဏံ, ဝတ္ထူတိ အတ္တော ။ **သံဝေဂဇာတဿာ** တိ ဥ ပ္ပန္နသံဝေဂဿ။ **ဥပာယပဓာန**န္တိ ဥပာယေန ပဝတ္တေတဗ္ဗံ ဝီရိယံ။

ကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ သီလာဒီနံ အနဝဇ္ဇဓမ္မာနံ။ **ဘာဝနာယာ**တိ ဥပ္ပာဒနေန ဝဍ္ဎနေန စ။ **အသန္တုဋ္ဌဿာ** တိ "အလံ ဧတ္တာဝတာ, ကတံ ဧတ္တာဝတာ"တိ သန္တောသံ ပတ္တိဝသေန န သန္တုဋ္ဌဿ။ **ဘိယျောကမျတာ** တိ ဘိ ယျော ဘိယျော ဥပ္ပာဒနိစ္ဆာ။ **တေသာန**န္တိ သန္တောစံ အသမတ္ထန္တိ။ တုဿနံ တုဋ္ဌိ **သန္တုဋ္ဌိ,** နတ္ထိ တေသ္ သ သန္တုဋ္ဌီတိ **အသန္တုဋ္ဌိ,** တဿ ဘာဝေ **အသန္တုဋ္ဌိတာ။** ဝီရိယပ္ပဝတ္တိတော ဝတ္တမာနေ အန္တရာ ဧဝ ပဋိဂမနံ နိ ဝတ္တနံ **ပဋိဝါနံ,** တံ တဿ အတ္ထီတိ **ပဋိဝါနီ,** န ပဋိဝါနီ **အပ္ပဋိဝါနီ,** တဿ ဘာဝေ **အပ္ပဋိဝါနိတာ။ သက္ကစ္စကိရိ ယတာ**တိ ကုသလာနံ ကရဏေ သက္ကစ္စကိရိယတာ အာဒရကိရိယတာ။ **သာတစ္စကိရိယတာ** တိ သတတမေဝ ကရဏံ။ **အဋ္ဌိတကိရိယတာ** တိ အန္တရာ အဋ္ဌပေတွာ ခဏ္ဍံ အကတွာ ကရဏံ။ **အနောလီနဝုတ္တိတာ** တိ န လီနပ္ပဝတ္တိတာ။ **အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ** တိ ကုသလစ္ဆန္ဒဿ အနိက္ခိပနံ။ **အနိက္ခိတ္တဓုရတာ** တိ ကုသလကရဏေ ဝီရိယဓုရဿ အနိ က္ခိပနံ။ **အာသေဝနာ**တိ အာဒရေန သေဝနာ။ **ဘာဝနာ**တိ ဝဍ္ဎနာ ဗျူဟနာ။ **ဗဟုလီကမ္မ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ။

တိဿော ဝိဇ္ဇာ တိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ, ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏံ အာသဝက္ခယဉာဏန္တိ ဣမာ တိဿော ဝိဇ္ဇာ။ ပဋိပက္ခဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာဒီနံ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန ဝိသိဋ္ဌာ မုတ္တီတိ **ဝိမုတ္တိ။** သတ္တဓံ ဝိသေသော ပဋိပက္ခ ဝိဂမနေန, ပဋိယောဂိဝိဂမနေန စ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ တဒုဘယံ ဒဿေတုံ **"ဇတ္ထ စာ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယေန ဝိ

သေသေန သမာပတ္တိယော ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ သုဋ္ဌု မုတ္တာ, တတော နိရာသင်္ကတာယ အာရမ္မဏေ စ အဘိရတာ, တံ ဝိသေသံ ဥပာဒါယ တာ အဓိကံ မုစ္စနတော, အာရမ္မဏေ အဓိမုစ္စနတော စ **အဓိမုတ္တိယော နာမာ** တိ ဝုတ္တံ **"စိတ္တဿ စ အဓိမုတ္တိ"**တိ။ **မုတ္တတ္တာ** တိ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ ဝိသေသေန နိဿဋ္ဌတ္တာ **ဝိမုတ္တိ။**

ခယေ ဉာဏန္တိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ကိလေသေ ခေပေတီတိ **ခယော,** အရိယမဂ္ဂေါ, တပ္ပရိယာပန္နံ ဉာဏံ **ခယေ ဉာဏံ။ ပဋိသန္ဓိဝသေနာ**တိ ကိလေသာနံ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈာနံ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေ ခန္ဓသန္တာနေ ပုန သန္ဓဟနဝသေန။ **အနုပ္ပါဒဘူတေ**တိ တံတံဖလေ။ **အနုပ္ပါဒပရိယောသာနေ** တိ အနုပ္ပါဒကရော မဂ္ဂေ **အနုပ္ပါဒေ,** တဿ ပရိယောသာနေ, ကိလေသာနံ တ အနုပ္ပဇ္ဇနသင်္ခါတေ ပရိယောသာနေ, ဘဂ္ဂေတိ အတ္ထောတိ။

ဒုကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တိကဝဏ္ဏနာ

၃၀၅. ဓမ္မတော အညော ကတ္တာ နတ္ထီတိ ဒဿေတုံ ကတ္တုသာဓနဝသေန **"လုဗ္ဘတီတိ လောဘော"** တိ ဝုတ္တံ။ လုဗ္ဘတိ တေန, လုဗ္ဘနမတ္တမေတန္တိ ကရဏဘာဝသာဓနဝသေနပိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတေဝ။ **ဒုဿတီတိ မုယှတီ** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ **အကုသလဉ္စ တံ** အကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန ဧကန္တာကုသလဘာဝတော **မူလဉ္စ** အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဘာဝသာဓနတော, န အကုသလဘာဝသာဓနတော။ န ဟိ မူလကတော အကုသလာနံ အကုသလဘာဝတေ, ကုသလာဒီနဉ္စ ကုသလာဒိဘာဝတော။ တထာ သတိ မောမူဟစိတ္တဒွယေ မောဟဿ အကုသလဘာဝတေ န သိယာ။ **တေသန္တိ** လောဘာဒီနံ။ "န လုဗ္ဘတီတိ အလောဘော"တိအာဒိနာ **ပဋိပက္ခနယေန။**

ဒုဋ္ဌု စရိတာနီတိ ပစ္စယတော, သမ္ပယုတ္တဓမ္မတော, ပဝတ္တိအာကာရတော စ န သုဋ္ဌု အသမ္မာ ပဝတ္တိတာနိ။ **ဝိရူပနီ**တိ ဗီဘစ္ဆာနိ သမ္ပတိ, အာယတိဉ္စ အနိဋ္ဌရူပတ္တာ။ **ကာယေနာ**တိ ကာယဒွါရေန ကရဏဘူတေန။ **ကာယတော**တိ ကာယဒွါရတော။ **"သုဋ္ဌု စရိတာနီ"** တိအာဒီသု ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယဿ သိက္ခာပဒဿ ဝီတိက္ကမေ ကာယသမုဋ္ဌာနာ အာပတ္တိ ဟောတိ, တံ **ကာယဒွါရေ ပညတ္တသိက္ခာပဒံ။ အဝီတိက္ကမော ကာယသုစရိတန္တိ** တရိတ္တသီလဿ ဝသေန ဝဒတိ, စာရိတ္တသီလဿပိ တ, ယဿ အကရဏေ အာပတ္တိ ဟောတိ။ ဝစီဒုစ္စရိတသုစရိတနိဒ္ဒေသာဘာဝမ္ပိ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥဘယတ္ထ ပညတ္တဿာ** တိ ကာယဒွါရေ, ဝစီဒွါရေ စ ပညတ္တဿ။ **သိက္ခာပဒဿ ဝီတိက္ကမောဝ မနောဒုစ္စရိတံ** မနောဒွါရေ ပညတ္တဿ သိက္ခာပဒဿ အဘာဝတော, တယိဒံ ဒွါရဒွယေ အကိရိယသမုဋ္ဌာနာယ အာပတ္တိယာ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဝီတိက္ကမော** တိ ယထာဝုတ္တာယ အာပတ္တိယာ အဝီတိက္ကမော **မနောသုစရိတံ။** "သဗ္ဗဿာပိ သိက္ခာပဒဿ အဝီတိက္ကမော **မနောသုစရိတ"**န္တိ ကေစိ။ တဒုဘယဥ္ဟိ စာရိတ္တသီလံ ဥဒ္ဒိဿပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ, တဿ အဝီတိက္ကမော သိယာ ကာယသုစရိတံ, သိယာ ဝစီသုစရိတန္တိ။

ဟဏော အတိပာတီယတိ တောယာတိ **ဟဏာတိပာတော,** တထာပဝတ္တာ စေတနာ, ဇဝံ အဒိန္နာအနာဒယောပီတိ အာဟ **"ပာဏာတိပာတာဒယော ပန တိဿော စေတနာ"** တိ။ **ဝစီဒွါရေပိ ဥပ္ပန္နာ ကာယဒုစ္စရိတံ** ဒွါရန္တရေ ဥပ္ပန္နာပိ ကမ္မဿ သနာမာပရိစ္စာဂတော ယေဘုယျဝုတ္တိယာ, တဗ္ဗဟုလဝုတ္တိယာ စ။ တေနာဟု **အဋ္ဌကထာစရိယာ –**

> "ဒွါရေ စရန္တိ ကမ္မာနိ, န ဒွါရာ ဒွါရစာရိနော။
> တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ, အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ"တိ။ (ဓ. သ. အဋ္ဌ. ကာမာဝစရကုသလဒွါရကထာ)။

ဝစီဒုစ္စရိတံ ကာယဒွါရေပိ ဝစီဒွါရေပိ ဥပ္ပန္နာတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ** တိ မနောကမ္မဘူတာယ စေတနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ။ ကာယဝစီကမ္မဘူတာယ ပန စေတနာယ သမ္ပယုတ္တာ အဘိဇ္ဈာဒယော တံ တံ ပက္ခိကာ တ ဟောန္တိ အဗ္ဗောဟာရိကာ တတိ။ **စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ မနောသုစရိတ**န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ တိဝိဓေဿ ဒုစ္စရိတဿ အကရဏဝသေန ပဝတ္တာ **တိဿော စေတနာပိ ဝိရတိယောပိ ကာယသုစရိ**

တံ ကာယိကသ္သ ဝီတိက္ကမသ္သ အကရဏဝသေန ပဝတ္တနတော, ကာယေန ပန သိက္ခာပဒါနံ သမာဒိယနေ သီလသ္သ ကာယသုစရိတဘာဝေ ဝတ္တဗ္ဗမေဝ နတ္ထိ။ ဧသေဝ နယော **ဝစီသုစရိတေ။**

ကာမပဋိသံယုတ္တော တိ ဧတ္ထ ဒွေ ကာမာ ဝတ္ထုကာမော စ ကိလေသကာမော စ။ တတ္ထ ဝတ္ထုကာမပက္ခေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ကာမေဟိ ပဋိသံယုတ္တော ဝိတက္ကော **ကာမဝိတက္ကော။** ကိလေသကာမပက္ခေ ပန သမ္ပယောဂဝသေန ကာမေန ပဋိသံယုတ္တောတိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **“ဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော”** တိအာဒီသု သမ္ပယောဂဝသေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဗျာပာဒဝတ္ထုပဋိသံယုတ္တောပိ **ဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော** တိ ဂယှမာနေ ဥဘယထာပိ ယောဇနာ လဗ္ဘတေဝ။ **ဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဝိဟိံသန္တိ ဧတာယ သတ္တေ, ဝိဟိံသနံ ဝါ ဧသာ သတ္တာနန္တိ **ဝိဟိံသာ,** တာယ ပဋိသံယုတ္တော **ဝိဟိံသာပဋိသံယုတ္တော** တိ ဧဝံ သဒ္ဒတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပ္ပိယေ အမနာပေ သတ္တေ အာရဗ္ဘ ဗျာပာဒဝိတက္ကပ္ပဝတ္တိ အဋ္ဌာနာဃာတဝသေန ဒီပေတဗ္ဗာ။ ဗျာပာဒဝိတက္ကဿ အဝိသေသံ ဒဿေတုံ **“ယာဝ ဝိနာသနာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ဝိနာသနံ** ပန ဟဏနာတိပာတော ဧတတိ။ “သတ္တာရော” ဟိ ဒုက္ခာပေတဗ္ဗော နာမ နတ္ထီ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု ယေ “ဒုက္ခာပေတဗ္ဗာ”တိ ကမ္ပိတာ သတ္တသညိတာ, တေပိ အတ္ထတော သတ္တာရာ ဧတတိ? သစ္စမေတံ, ယေ ပန ကာနိဋ္ဌဗ္ဗ သဝိညာဏကတာယ ဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေန္တိ, တသ္မာ တေ ဝိဟိံသာဝိတက္ကဿ ဝိသယာ ကမ္ပိတာ သတ္တသညိတာ။ ယေ ပန န ဒုက္ခံ ပဋိသံဝေဒေန္တိ ဝုတ္တလက္ခဏာယောဂတော, တေ သန္ဓာယ “ဝိဟိံသာဝိတက္ကော သတ္တာရေသု နုပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝုတ္တံ။ ယတ္ထ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယထာ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဒဿေတုံ **“ကမေ သတ္တာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

နေက္ခမ္မံ ဝုစ္စတိ လောဘတော နိက္ခန္တတ္တာ အလောဘော, နီဝရဏေဟိ နိက္ခန္တတ္တာပိ ပဌမဇ္ဈာနံ, သဗ္ဗာကုသလေဟိ နိက္ခန္တတ္တာ သဗ္ဗော ကုသလော ဓမ္မော, သဗ္ဗသင်္ခတေဟိ ပန နိက္ခန္တတ္တာ, နိဗ္ဗာနံ။ ဥပနိဿယတော, သမ္ပယောဂတော, အာရမ္မဏကရဏတော စ နေက္ခမ္မေန ပဋိသံယုတ္တောတိ **နေက္ခမ္မပဋိသံယုတ္တော။ နေက္ခမ္မဝိတက္ကော** သမ္မာသင်္ကပ္ပော။ ဣအနိ တံ ဘူမိဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“သော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အသုဘပုဗ္ဗဘာဂေ**တိ အသုဘဇ္ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ။ အသုဘဂ္ဂဟဏဉ္စေတ္ထ ကာမဝိတက္ကဿ ဥဇုဝိပစ္စနီကဒဿနတ္ထံ ကတံ။ ကာမဝိတက္ကပဋိပက္ခော ဟိ နေက္ခမ္မဝိတက္ကောတိ။ ဝေဠု ကတ္ဝာ ဥပရိဝိတက္ကဒွယဝယဿ ဘူမိံ ဒဿေန္တေန သပုဗ္ဗဘာဂနိ မေတ္တာကရုဏာဈာနာဒီနိ ဥဒ္ဓဋာနိ။ **အသုဘဇ္ဈာနေ** တိ အသုဘာရမ္မဏေ ပဌမဇ္ဈာနေ။ အဝယဝေ ဟိ သမုဒာယတေဟာရံ ကတ္ဝာ နိဒ္ဒိသတိ ယထာ “ရုက္ခေ သာခာ”တိ။ **ဈာနံ ပာဒကံ ကတ္ဝာ**တိ နိဒ္ဒိဿနမတ္တံ။ တံ ဈာနံ သမ္မသိတ္ဝာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂဖလကာလေပိ ဟိ သော လောကုတ္တရောတိ။ ဗျာပာဒဿ ပဋိပက္ခော, ကိဉ္စိပိ န ဗျာပာဒေတိ ဧတေနာတိ တ **အဗျာပာဒော,** မေတ္တာ, တာယ ပဋိသံယုတ္တော **အဗျာပာဒပဋိသံယုတ္တော။ မေတ္တာဈာနေ** တိ မေတ္တာဘာဝနာဝသေန အဓိဂတေ ပဌမဇ္ဈာနေ။ **ကရုဏာဈာနေ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။ ဝိဟိံသာယ ပဋိပက္ခော, န ဝိဟိံသန္တိ ဧတ ဧတာယ သတ္တေတိ **အဝိဟိံသာ,** ကရုဏာ။

နနု စ အလောဘာဒေသာနံ အညမညာဝိရဟတော ဧတေသံ ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကာနံ ကမေသံ နေက္ခမ္မဝိတက္ကာဒီနံ အညမညံ အသင်္ကရဏတော ဝဝတ္ထာနံ န ဟောတီတိ? နောတိ ဒဿေတုံ **“ယဒါ”**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ **အလောဘော သီသံ ဟောတီ**တိ အလောဘော ပဓာနော ဟောတိ။ နိယမိတပရိဏတသမုဒာစာရာဒိဝသေန ယဒါ အလောဘပ္ပဓာနော နေက္ခမ္မဂုဏော စိတ္တုပ္ပာဒော ဟောတိ, တဒါ လဒ္ဓာဝသရော နေက္ခမ္မဝိတက္ကော ပတိဋ္ဌဟတိ။ တံသမ္ပယုတ္တဿ ပန အဒေါသလက္ခဏဿ အဗျာပာဒဿ ဝသေန ယော တဿေဝ အဗျာပာဒဝိတက္ကဘာဝေ သမ္ဘဝေယျ, သတိ စ အဗျာပာဒဝိတက္ကဘာဝေ ကဿစိပိ အဝိဟေဌနဇာတိကတာယ အဝိဟိံသာဝိတက္ကဘာဝေ စ သမ္ဘဝေယျ, တေ **ဣတရေ ဒွေ။ တဒန္ဝယိကာ**တိ တဿေဝ နေက္ခမ္မဝိတက္ကဿ အနုကမိနော, သရူပတော အဒိဿနတော “တသ္မိံ သတိ ဟောန္တိ, အသတိ န ဟောန္တီ”တိ တဒနုမာနနေယျာ ဘဝန္တိ။ သေသဒွယေပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝုတ္တနယေနေတ** တိ “ကာမပဋိသံယုတ္တော သင်္ကပ္ပော **ကာမသင်္ကပ္ပော”** တိအာဒိနာ **ဝိတက္ကတ္တိကေ** ဝုတ္တနယေနေဝ (ဒီ. နိ. ၃.၂၈၈) **ဝေဒိတဗ္ဗော** အတ္ထတော အဘိန္နတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ ပုန ဒေသနာ ကတာတိ? တထာ ဒေသနာယ ဗုဇ္ဈနကာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဒေသနာမတ္တမေဝေတံ။

ကာမဝိတက္ကာဒီနံ ဝိယ ဥပ္ပဇ္ဇနာကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော “တာသု ဒွေဝ သတ္တေသုပိ သင်္ခါရေသုပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”တိအာဒိနာ။ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“တံသမ္ပယုတ္တာယေဝ ဟိ ဧတာ”** တိ။ **တထေဝါ**တိ ယထာ နေက္ခမ္မဝိတက္

ကာဒီနံ **“အသုဘပုဗ္ဗဘာဂေ ကာမာဝစရော ဟောတီ”**တိအာဒိနာ ကာမာဝစရာဒိဘာဝေ ဝုတ္တေ, တထေဝ **တာသမ္ပိ** နေက္ခမ္မသညာဒီနမ္ပိ **ကာမာဝစရာဒိဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။**

ကာမပဋိသံယုတ္တော တိ သမ္ပယောဂဝသေန ကာမေန ပဋိသံယုတ္တော။ တက္ကနဝသေန **တက္ကော။** ဝိသေသတော တက္ကနဝသေန **ဝိတက္ကော။** သင်္ကပ္ပနပရိကပ္ပနဝသေန **သင်္ကပ္ပော။** အညေသုပိ ကာမပဋိသံယုတ္တေသု ဓမ္မေသု ဝိဇ္ဇမာနေသု ဝိတက္ကေ ဧဝ ကာမောပပဒေ ဓာတု-သဒ္ဒေ နိရုဠ္ဟော ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိတက္ကဿ ကာမသင်္ကပ္ပပဝတ္တိယာ သာတိသယတ္တာ။ ဧသ နယော **ဗျာပာဒဓာတု** အာဒီသု။ **သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ ကာမဓာတူ** ဟီနဇ္ဈာသယေဟိ ကာမိတဗ္ဗဓာတုဘာဝတော ကိလေသကာမဿ အာရမ္မဏသဘာဝတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဝိဟေဌေတီ**တိ ဝိဗာဓတိ။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ယထာဝုတ္တေ ကာမဓာတုတ္တိကေ။ သဗ္ဗာကုသလသင်္ဂါဟိကာယ ကာမဓာတုယာ ဣတရာ **ဒွေဝ** သင်္ဂဟေတွတ ကထနံ **သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာ ကထာ။** တိဿော ဓာတုယော အညမညံ အသင်္ကရတော ကထာ **အသမ္ဘိန္နာ။ ဣတရာ ဒွေဝ ဂဟိတာဝ ဟောန္တီ**တိ ဣတရာ ဒွေဝ ဓာတုယော ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တိ သဗ္ဗေပိ အကုသလာ ဓမ္မာ ကာမဓာတူ”တိ ဝုတ္တတ္တာ သာမညဇောတနာယ သဝိသယဿ အတိဗျာပနေန။ **တတော**တိ ဣတရဓာတုဒွယသင်္ဂါဟိကာယ ကာမဓာတုယာ။ **နီဟရိတွတ**တိ နိဒ္ဓာရေတွတ။ **ဒဿေတီ** တိ ဧဝံ ဘဂဝါ ဒဿေတီတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ **ဗျာပာဒဓာတုံ။ပေ။ ကထေသိ။** ကသ္မာ? ပဂေဝ အပတအ အဘိနိဝိသန္တိ, တတော ပရံ ဥဿက္ကေ ပဝတ္တတိ, ဌပေတွတ တ အပတဒဝိသယံ တံ ပရိဟရန္တော ဝ ဥဿက္ကေ ပဝတ္တတီတိ, ဉာယော ဟေသ လောကေ နိရုဠ္ဟောဟာတိ။

ဒွေဝ ကထာတိ “သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကာ, အသမ္ဘိန္နာ စာ”တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅) အနန္တရတ္တိကေ ဝုတ္တာ ဒွေဝ ကထာ။ တတ္ထ **ဝုတ္တနယေန** အာနေတွတ ကထနဝသေန **ဝေဒိတဗ္ဗာ။** တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တအတ္ထော ဣဓာပိ အာဟရိတွတ ဝေဒိတဗ္ဗော “နေက္ခမ္မဓာတုယာ ဂဟိတာယ ဣတရာ ဒွေဝ ဂဟိတာဝ ဟောန္တိ”တိအာဒိနာ။

သုညတဋ္ဌေနာ တိ အတ္တသုညတာယ။ ကာမဘာဝေ ကာမော ဥတ္တရပဒလောပေန သုညတဋ္ဌေန ဓာတု စာတိ **ကာမဓာတု။ ဗြဟ္မလောကန္တိ** ပဌမဇ္ဈာနဘူမိသညိတံ ဗြဟ္မလောကံ။ **ဓာတုယာ အာဂတဋ္ဌာနမ္ပိ** တိ “ကာမဓာတု ရူပဓာတူ”တိအာဒိနာ ဓာတုဂ္ဂဟဏေ ကတေ။ **ဘဝေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ** တိ “ကာမဘဝေ ရူပဘဝေ”တိအာဒိနာ ဘဝဝသေန တဒတ္ထော ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗော, န ယာယ ကာယစိ ဓာတုယာ ဝသေန။ ယဒဂ္ဂေန စ ဓာတုယာ အာဂတဋ္ဌာနေ ဘဝေန ပရိစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော, တဒဂ္ဂေန ဘဝဿ အာဂတဋ္ဌာနေ ဓာတုယာ ပရိစ္ဆေဒော ကာတဗ္ဗော ဘဝဝသေန ဓာတုယာ ပရိစ္ဆိန္ဒနတော။ နိရုဇ္ဈတိ ကိလေသဝဋ္ဋမေတ္ထာတိ **နိရောဓော,** သော ဧဝ သုညတဋ္ဌေန **ဓာတူ**တိ **နိရောဓဓာတု,** နိဗ္ဗာနံ။ နိရုဒ္ဓေ စ ကိလေသဝဋ္ဋေ ကမ္မဝိပါကဝဋ္ဋာ နိရုဒ္ဓါ ဧဝ ဟောန္တိ။

ဟီနဓာတုတ္တိကော **အဘိဓမ္မေ** (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၄) ဟီနတ္တိကေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ **“ဟီနာ ဓာတူတိ ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပာဒာ”**တိ။ တေ ဟိ လာမကဋ္ဌေန **ဟီနဓာတု။** ဟီနပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝါတိ **မဇ္ဈိမဓာတု,** အဝသေသာ တေဘူမကဓမ္မာ။ ဥတ္တမဋ္ဌေန အတပ္ပကဋ္ဌေန စ **ပဏီတဓာတု,** နဝလောကုတ္တရဓမ္မာ။

ပဉ္စကာမဂုဏာ ဝိသယဘူတာ ဧတဿ သန္တီတိ **ပဉ္စကာမဂုဏိကော,** ကာမရာဂေါ။ **ရူပါရူပဘဝေသူ**တိ ရူပါရူပူပပတ္တိဘဝေသု ယထာဓိဂတေသု။ အနဓိဂတေသု ပန သော ပတ္ထနာ နာမ န ဟောတီတိ **ဘဝဝသေန ပတ္ထနာ** တိ ဣမိနာဝ ဂဟိတော။ **ဈာနနိကန္တိ** တိ ရူပါရူပဇ္ဈာနေသု နိကန္တိ။ **ဘဝဝသေန ပတ္ထနာ** တိ ဘဝေသု ပတ္ထနာတိ။ ဧဝံ စတူဟိပိ ပဒေဟိ ယထာက္ကမံ မဟဂ္ဂတူပပတ္တိဘဝဝိသယာ, မဟဂ္ဂတကမ္မဘဝဝိသယာ, ဘဝဒိဋ္ဌိသဟဂတာ, ဘဝပတ္ထနာဘူတာ စ တဏှာ **“ဘဝတဏှာ”**တိ ဝုတ္တာ။ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ **ဝိဘဝေ** ဥတ္တရပဒလောပေန, ဝိဘဝသဟဂတာ တဏှာ **ဝိဘဝတဏှာ။** ရူပါဒိပဉ္စဝတ္ထု ကာမဝိသယာ ဗလဝရာဂဘူတာ တဏှာ **ကာမတဏှာ**တိ ပဌမနယော, “သဗ္ဗေပိ တေဘူမကဓမ္မာ ကာမနီယဋ္ဌေန ကာမာ”တိ (မဟာနိ. ၁) ဝစနတော တေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာ သဗ္ဗာပိ တဏှာ **ကာမတဏှာ**တိ ဒုတိယနယောတိ အယမေတေသံ ဝိသေသော။

အဘိဓမ္မေ ပနာ တိ **ပန**-သဒ္ဒေါ ဝိသေသတ္ထဇောတနော, တေန ပဉ္စကာမဂုဏိကရာဂတော အညောပိ ကာမာဝစရဓမ္မဝိသယော လောဘော **အဘိဓမ္မေ** (ဝိဘ. ၉၁၅) “ကာမတဏှာ”တိ အာဂတောတိ ဣမံ ဝိသေသံ ဇောတေတိ။ တိကန္တရမ္ပိ သမာနံ တဏှာပံယေဝ နိဒ္ဒိဿာယ ပဝတ္တိတဒေသနာနုရူပတာယ တံ “တရော”တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ **“ဣ**

မိနာ တရေနာ”တိ ဝုတ္တံ။ **ဣမိနာ တရေနာ**တိ ဣမိနာ ပရိယာယေနာတိ အတ္ထော။ **ရဇနီယဋ္ဌေနာ** တိ ကာမနီယဋ္ဌေန။ **ပရိယာဒိယိတွတာ**တိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ။ **တတောတိ** ကာမတဏှာယ။ **နီဟရိတွာ**တိ နိဒ္ဓာရေတွာ။ **ဣတရာ ဒွေဝ တဏှာ**တိ ရူပတဏှံ, အရူပတဏှဉ္စ **ဒဿေတိ။** ဧတေန “ကာမတဏှာ”တိ သာဓာရဏဝစနမေတံ သဗ္ဗဿပိ လောဘဿ, တဿ ပန “ရူပတဏှာ အရူပတဏှာ”တိ ဝိသေသဝစနံ ယထာ ကာမဂုဏိကရာဂေ ရူပရာဂေ အရူပရာဂေတိ ဒဿေတိ။ **နိရောဓတဏှာ**တိ ဘဝနိရောဓေ ဘဝသမုစ္ဆေဒေ တဏှာ။ ယသ္မာ ဟိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ မနုဿတ္တဘာဝေ, ကာမာဝစရဒေဝတ္တဘာဝေ, ရူပာဝစရအရူပါဝစရတ္တဘာဝေ ဌိတဿ အတ္တနော သမ္မာ သမုစ္ဆေဒော ဟောတီတိ ဘဝနိရောဓံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ တံသဟဂတာပိ တဏှာ တမေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတီတိ။

ဝဋ္ဋသ္မိံ န္တိ တိဝိဓေပိ ဝဋ္ဋေ။ ယထာ တေ ဟိ နိဿရိတုံ အပ္ပဒာနဝသေန ကမ္မဝိပါကဝဋ္ဋေ တံသမင်္ဂိသတ္တံ တေသံ ပရာပရုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝေန **သံယောဇေန္တီ,** ဧဝံ ကိလေသဝဋ္ဋေပီတိ။ **သတီ**တိ ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနေ။ **ရူပါဒိဘေဒေ**တိ ရူပဝေဒနာဒိဝိဘာဂေ။ **ကာယေ**တိ ခန္ဓသမူဟေ။ **ဝိဇ္ဇမာနာ** တိ သတီ ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘမာနာ။ ဒိဋ္ဌိယာ ပရိကပ္ပိတော ဟိ အတ္တာဒိ ပရမတ္ထတော နတ္ထိ, ဒိဋ္ဌိ ပန အယံ အတ္ထေဝတိ။ **ဝိစိနန္တော** တိ ဓမ္မသဘာဝံ ဝိမံသန္တော။ **ကိစ္ဆတိ** တိ ကိလမတိ။ **ပရာမသတီ**တိ ပရတော အာမသတိ။ “သီလေန သုဒ္ဓိ, ဝတေန သုဒ္ဓီ”တိ ဂဏှန္တော ဟိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂံ အတိက္ကမိတွာ တဿ ပရတော အာမသတိ နာမ။ **ဝိသတိဝတ္ထုကာ ဒိဋ္ဌိ** တိ ရူပါဒိ-ဓမ္မေ, ပစ္စေကံ တေ တ နိဿိတံ, တေသံ တ နိဿယဘူတံ, သာမိဘူတံ တ ကတွာ ပရိကပ္ပနဝသေန ပဝတ္တိယာ ဝီသတိဝတ္ထုကာ အတ္တဒိဋ္ဌိ ဝီသတိ။ **ဝိမတီ**တိ ဓမ္မေသု သမ္မာ, မိစ္ဆာ တ မနနာဘာဝတော သံသယိတဋ္ဌေန အမတိ, အပ္ပဋိပဇ္ဇနန္တိ အတ္ထော။ **ဝိပရိယာသဂ္ဂဟော** တိ အသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ “သုဒ္ဓိမဂ္ဂေ”တိ ဝိပရီတဂ္ဂဟော။

စိရပါရိတသိယဋ္ဌေနာ တိ စိရပရိဝုတ္ထတာယ ပုရာဏဘာဝေန။ **အာသဝနဋ္ဌေနာ** တိ သန္ဒနဋ္ဌေန, ပဝတ္တနဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **သဝတီ**တိ ပဝတ္တတိ။ အဝဓိအတ္ထော **အာ**-ကာရော, **အဝဓိ** စ မရိယာဒအဘိဝိဓိဘေဒတော ဒုဝိဓော။ တတ္ထ **မရိယာဒေ** ကိရိယံ ဗဟိ ကတွာ ပဝတ္တတိ ယထာ “အာ ပာဋလိပုတ္တာ ဝုဋ္ဌော ဒေဝေါ”တိ။ **အဘိဝိဓိ** ကိရိယံ ဗျာပေတွာ ပဝတ္တတိ ယထာ “အာ ဘဝဂ္ဂါ ဘဂဝတော ယသော ပဝတ္တော”တိ။ အဘိဝိဓိအတ္ထော အယံ အာ-ကာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကတ္ထစိ ဒွေဝ အာသဝာ အာဂတာ တိ ဝိနယပဋ္ဌိ (ပါရာ. ၃၉) သန္ဓာယာဟ။ တတ္ထ ဟိ “ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယ, သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိဃာတာယာ”တိ (ပါရာ. ၃၉) ဒွိဓာ အာသဝါ အာဂတာတိ။ **ကတ္ထစိ** တိ တိကနိပါတေ အာသဝသုတ္တေ, (ဣတိဝု. ၅၆; သံ. နိ. ၅.၁၆၃) အညေသု စ သဠာယတနသုတ္တာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၃၂၁)။ သဠာယတနသုတ္တေသုပိ ဟိ “တယောမေ အာဝုသော အာသဝါ ကာမာသဝေါ ဘဝါသဝေါ အဝိဇ္ဇာသဝေါ”တိ တယော ဧဝ အာဂတာတိ။ နိရယံ ဂမေန္တီတိ **နိရယဂါမိနီယာ။** ယသ္မာ ဣဓ သာသဝံ ကုသလာကုသလံ ကမ္မံ အာသဝပရိယာယေန ဒေသိတံ, တသ္မာ ပဉ္စဂတိသံဝတ္တနီယဘာဝေန အာသဝါ အာဂတာ။ **ဣမသ္မိံ သင်္ဂီတိသုတ္တေ တယော** အာဂတာတိ။ တတ္ထ ယသ္မာ အညေသု စ အာ ဘဝဂ္ဂံ အာ ဂေါတြဘုံ ပဝတ္တန္တေသု မာနာဒီသု ဝိဇ္ဇမာနေသု အတ္တတ္တနိယာဒိဂ္ဂါဟဝသေန, အဘိဗျာပနမဒကရဏဝသေန အာသဝသဒိသတာ စ ဧတေသံယေဝ, န အညေသံ, တသ္မာ ဧတေသွေဝ အာသဝ-သဒ္ဒော နိရုဠှော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ န စေတ္ထ “ဒိဋ္ဌာသဝေါ နာဂတော”တိ စိန္တေတဗ္ဗံ ဘဝတဏှာယ, ဘဝဒိဋ္ဌိယာပိ ဘဝါသဝဂ္ဂဟဏေနေဝ ဂဟိတတ္တာ။ **ကာမာသဝေါ နာမ** ကာမနဋ္ဌေန, အာသဝနဋ္ဌေန စ။ **ဝုတ္တာယေဝ အတ္ထတော နိဒ္ဒေသာကာရဏတော။**

ကာမေ ဧသတိ ဂဝေသတိ ဧတာယာတိ **ကာမေသနာ,** ကာမာနံ အဘိပတ္ထနာဝသေန, ပရိယေဋ္ဌိဝသေန, ပရိဘုဉ္ဇနဝသေန တ ပဝတ္တရာဂေ။ **ဘဝေသနာ** ပန ဘဝပတ္ထနာ, ဘဝါဘိရတိဘဝဇ္ဈောသာနဝသေန ပဝတ္တရာဂေ ။ **ဒိဋ္ဌိဂတိကသမ္မတဿာ**တိ အညတိတ္ထိယေဟိ ပရိကပ္ပိတဿ, သမ္မာဝိတဿ စ။ **ဗြဟ္မစရိယဿာ** တိ တပေါပက္ကမဿ။ **တဒေကဋ္ဌ** န္တိ တာဟိ ရာဂဒိဋ္ဌီဟိ သဟဇေကဋ္ဌံ။ **ကမ္မ**န္တိ အကုသလကမ္မံ။ တမ္ပိ ဟိ ကာမာဒိကေ နိဗ္ဗတ္တနာဓိဋ္ဌာနာဒိဝသေန ပဝတ္တံ “ဧသတီ”တိ ဝုစ္စတိ။ **အန္တဂ္ဂါဟိကာ ဒိဋ္ဌိ** တိ နိဒဿနမတ္တမေတံ။ ယာ ကာစိ ပန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တပေါပက္ကမဟေတုကာ **ဗြဟ္မစရိယေသနာ** ဧဝ။

အာကာရသဏ္ဌာန န္တိ ဝိသိဋ္ဌာကာရာဝဋ္ဌာနံ **ကထံဝိဓန္တိ** ဟိ ကေန ပကာရေန သဏ္ဌိတံ, သမဝဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။ သဒ္ဒတ္ထတော ပန ဝိဒဟနံ ဝိသိဋ္ဌာကာရေန အဝဋ္ဌာနံ **ဝိဓာ,** ဝိဓီယတိ ဝိသဒိသာကာရေန ဌပီယတီတိ **ဝိဓာ,** ကောဋ္ဌာသော။ ဝိဒဟနတော ဟီနာဒိဝသေန ဝိဝိဓေနာကာရေန ဒဟနတော ဥပဓာရဏတော **ဝိဓာ,** မာနော၀။ **သေယျသဒိသဟီနာနံ ဝသေနာ**တိ သေယျသဒိသဟီနဘာတနံ ယာထာတတ’ ယာထာဝဘူတာနံ ဝသေန။ **တယော မာနာ ဝုတ္တာ** သေယျသ္သေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ။ သေ နယော သဒိသဟီနေသုပိ။ တေနာဟ **“အယဥ္ဟိ မာနော”**တိအာဒိ။ ဣအနိ ယထာဥဒ္ဒိဋ္ဌေ နဝဝိဓေပိ မာနေ ဝတ္တုဝိဘာဂေန ဒဿေတုံ **“တတ္ထာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ရာဇူနဉ္စေဝ ပဗ္ဗဇိတာနဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ** ကသ္မာ? တေ ဝိသေသတော အတ္တာနံ သေယျတော ဒဟန္တီတိ။ ဣအနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေန္တော **“ရာဇာ ဟီ”**တိ အာဒိမာဟ။ **ကော မယာ သဒိသော အတ္ထီ** တိ **ကော**-သဒ္ဒော ပဋိက္ခေပတ္ထော, အညော သဒိသော နတ္ထီတိ အဓိပ္ပာယော။ **ဧတေသံယေဝ**တိ ရာဇူနံ, ပဗ္ဗဇိတာနဉ္စ။ **ဥပ္ပဇ္ဇတိ** သေဋ္ဌဝတ္ထုကတ္တာ တဿ။ “ဟီနောဟမသ္မီ”တိ မာနေပိ ဧသေဝ နယော။

“ကော မယာ သဒိသော အညော ရာဇပုရိသော အတ္ထိ”တိ တ “မယ္ဟံ အညေဟိ သဒ္ဓိံ ကိံ နာနာကရဏ”န္တိ တ “အမစ္စော တိ နာမာမေဝ။ပေ။ နာမာဟ”န္တိ တတိ သဒိသဿ သေယျမာနာဒီနံ တိဏ္ဏံ ပဝတ္တိအာကာရဒဿနံ။

အသာဒီနန္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဘတိက ကမ္မကရာဒီနံ ပရာဓိနဝုတ္တိကာနံ ဂဟဏံ ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန တ ဂဟိတေ ဧဝ “ပုက္ကုသစဏ္ဍာလာဒယောပီ”တိ သယမေဝ ဒဿေတိ။ နနု စ မာနော နာမာယံ သံပဂ္ဂဟရသော, သော ကထံ ဩမာနေ သမ္ဘဝတီတိ? သောပိ အဝကရဏမုခေန ဝိဓာနဝတ္ထုနာ ပဂ္ဂဏှနဝသေနေဝ ပဝတ္တတီတိ နာယံ ဝိရောဓော။ တေနေတဟ “ကိံ အသော နာမ အဟန္တိ ဧတေ မာနေ ကရောတီ”တိ။ တထာ ဟိဿ ယာထာဝမာနတာ ဝုတ္တာ။

ယာထာဝမာနာ ဘဝနိကန္တိ ဝိယ, အတ္တဒိဋ္ဌိ ဝိယ စ န မဟာသာဝဇ္ဇာ, တသ္မာ တေ န အပာယဂမနီယာ။ ယထာဘူတဝတ္ထုကတာယ ဟိ တေ ယာထာဝမာနာ။ **“အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈာ”** တိ စ တဿ အနဝသေသပ္ပဟာယိတာယ ဝုတ္တံ။ ဒုတိယတတိယမဂ္ဂေဟိ စ တေ ယထာက္ကမံ ပဟီယန္တိ, ယေ ဩဠာရိကတရာ, ဩဠာရိကတမာ စ။ မာနော ဟိ “အဟံ အသ္မီ”တိ ပဝတ္တိယာ ဥပရိမဂ္ဂေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုဝိပစ္စနီကော ဟုတ္တ ပဟီယတိ။ **အယာထာဝမာနာ နာမ** အယထာဘူတဝတ္ထုကတာယ, တေနေဝ တေ မဟာသာဝဇ္ဇဘာဝေန **ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈာ** ဝုတ္တာ။

အတတိ သတတံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ **အဒ္ဓာ,** ကာလောတိ အာဟ **“တယော အဒ္ဓာတိ တယော ကာလာ”** တိ။ **သုတ္တန္တပရိယာယေနာ**တိ ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၈၃) အာဂတနယေန။ တတ္ထ ဟိ “ယော စာဝုသော မနော, ယေ စ ဓမ္မာ, ဥဘယမေတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ, တသ္မိံ စေ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓံ ဟောတိ ဝိညာဏံ, ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓတ္တာ ဝိညာဏဿ တဒဘိနန္ဒတိ, တဒဘိနန္ဒန္တော ပစ္စုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု သံဟီရတီ”တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၄) အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ သန္ဓာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ပဋိသန္ဓိတော ပုဗ္ဗေ”** တိအာဒိ။ **တဒန္တရ** န္တိ တေသံ စုတိပဋိသန္ဓီနံ ဝေမဇ္ဈံ **ပစ္စုပ္ပန္နော အဒ္ဓာ,** ယော ပုဗ္ဗန္တာပရန္တာနံ ဝေမဇ္ဈတာယ “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ ကင္ခတိ, (ဓ. သ. ၁၁၂၃) ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ အညာဏ”န္တိ (ဓ. သ. ၁၀၆၇, ၁၁၀၆, ၁၁၂၈) ဧဝမာဒီသု “ပုဗ္ဗန္တာပရန္တော”တိ စ ဝုစ္စတိ။ ဘင္ဂေ ဓမ္မော အတီတံသေန သင်္ဂဟိတောတိ အာဟ **“ဘင်္ဂတော ဥဒ္ဓံ အတီတော အဒ္ဓာ နာမာ”** တိ။ တထာ အနုပ္ပန္နော ဓမ္မော အနာဂတံသေန သင်္ဂဟိတောတိ အာဟ **“ဥပ္ပာဒတော ပုဗ္ဗေ အနာဂတော အဒ္ဓာ နာမာ”** တိ။ **ခဏတ္တယေ** တိ ဥပ္ပာဒေ, ဌိတိ, ဘင်္ဂေတိ တီသု ခဏေသု။ ယဒာ ဟိ ဓမ္မော ဟေတုပစ္စယဿ သမတယေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယဒာ စ ဝေတိ, က္ကတိ ဒွိသုပိ ခဏေသု ဌိတိက္ခဏေ ဝိယ ပစ္စုပ္ပန္နောတိ။ ဓမ္မာနဉ္ဟိ ဟာကဘာဝူပာဓိကံ ပတ္တဗ္ဗံ **ဥဒယော,** ဝိဒ္ဓံသဘာဝူပာဓိကံ **ဝယော,** တဒုဘယဝေမဇ္ဈံ **ဌိတိ။** ယဒိ ဧဝံ အဒ္ဓာ နာမာယံ ဓမ္မော ဧဝ အာပန္နောတိ? န ဓမ္မော, ဓမ္မဿ ပန အဝတ္ထာဘေဒေ, တဥ္စ ဥပာဒာယ လောကေ ကာလသမညာတိ ဒဿေတုံ **“အတီတာဒိဘေဒေ စ နာမ အယ”**န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ လောကေ။ **တေနေဝ တေဟာရေန္နာ**တိ တံ တံ အဝတ္ထာဝိသေသံ ဥပာဒာယ ဓမ္မော “အတီတော အနာဂတော ပစ္စုပ္ပန္နော”တိ ယေန တေဟာရေန တေဟာရီယတိ, ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တတာယ ဟိ ပရမတ္ထတော အဝိဇ္ဇမာနောပိ ကာလော တဿေဝ ဓမ္မဿ ပဝတ္တိအဝတ္ထာဝိသေသံ ဥပာဒာယ တေနေဝ တေဟာရေန “အတီတော အဒ္ဓာ”တိအာဒိနာ ဝုတ္တော။

အန္တ-သဒ္ဒော လောကေ ပရိယောသာနေ, ကောဋ္ဌိယံ နိရုဠှေဟာတိ တဒတ္ထံ ဒဿေန္တော **“အန္တောယေဝ အန္တတော”**တိ အာဟ, ကောဋ္ဌိ အန္တောတိ အတ္ထော။ **ပရဘာဂေ**တိ ဟာရိမန္တော။ အမတိ ဂစ္ဆတိ ဘဝပ္ပဗန္ဓော နိဋ္ဌာနံ ဧတ္ထာတိ **အန္တော,** ကောဋ္ဌိ။ အမနံ နိဋ္ဌာနဂမနန္တိ **အန္တော,** ဩသာနံ။ သော ပန “ဧသေဝန္တော ဒုက္ခဿာ”တိ (မ. နိ. ၃.၃၉၃; သံ. နိ. ၂.၅၁) ဝုတ္တတ္တာ ဒုက္ခဏ္ဏဝဿ ဟာရိမန္တောတိ အာဟ **“ပရဘာဂေ”**တိ။ အမ္မတိ ပရိဘုယ္ယတိ ဟီဠိယတီတိ **အန္တော,** လာမကော။ အမ္မတိ ဘာဂသော ဉာယတီတိ **အန္တော,** အံသောတိ အာဟ **“ကောဋ္ဌာသော အန္တော”**တိ။ သန္တော ပရမတ္ထတော ဝိဇ္ဇမာနော ကာယော ဓမ္မသမူဟောတိ **သက္ကာယော,** ခန္ဓာ, တေ ပန အရိယသစ္စဘူတာ ဣဓာဓိပ္ပေတာတိ ဝုတ္တံ **“ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ”** တိ။ **ပုရိမတဏှဟာ**တိ ယေသံ နိဗ္ဗတ္တိကာ, တန္နိဗ္ဗတ္တိတော ပဂေဝ သိဒ္ဓါ တဏှဟာ။ **အပ္ပဝတ္တိဘူတ** န္တိ နပ္ပဝတ္တတိ တဒုဘယံ ဧတ္ထာတိ တေသံ အပ္ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘူတံ။ ယဒိ “သက္ကာယော အန္တော”တိအာဒိနာ အညမညံ ဝိဘတ္တိတာယ ဒုက္ခသစ္စာဒယော ဂဟိတာ, အထ ကသ္မာ မဂ္ဂေ န ဂဟိတောတိ အာဟ **“မဂ္ဂေ ပနာ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **ဥပါယတ္တာ** တိ ဥပါယဘာဝတော, သမ္ပာပကဟေတုဘာဝတောတိ အတ္ထော။

ယဒိ ပန ဟေတုမန္တဂ္ဂဟဏေနေဝ ဟေတု ဂဟိတော ဟောတိ, နနု ဧဝံ သက္ကာယဂ္ဂဟဏေနေဝ တဿ ဟေတုဘူတော သက္ကာယသမုဒယော ဂဟိတော ဟောတီတိ? တဿ ဂဟဏေ သင်္ခတဒုကော ဝိယ, သပ္ပစ္စယဒုကော ဝိယ စ ဒုကောတယံ အာပဇ္ဇတိ, န တိကော။ ယထာ ပန သက္ကာယံ ဂဟေတွာ သက္ကာယသမုဒယောပိ ဂဟိတော, ဧဝံ သက္ကာယနိရောဓံ ဂဟေတွာ သက္ကာယနိရောဓုပါယော ဂယှေယျ, ဧဝံ သတိ စတုက္ကော အယံ အာပဇ္ဇေယျ, န တိကော, တသ္မာ ဟေတုမန္တဂ္ဂဟဏေန ဟေတုဂ္ဂဟဏံ န စိန္တေတဗ္ဗံ။ အယံ ပနေတ္ထ အဓိပ္ပါယော ယုတ္တော သိယာ – ဣဓ သက္ကာယသက္ကာယသမုဒယာ အနာဒိကာလိကာ, အသတိ မဂ္ဂဘာဝနာယံ ပစ္စယာနုပရမေန အပရိယန္တာ စ, နိဗ္ဗာနံ ပန အပ္ပစ္စယတ္တာ အတ္တနော နိစ္စတာယ ဧဝ သဗ္ဗဒာဘာဝီတိ အနာဒိကာလိကော, အပရိယန္တော စ။ ဣတိ ဣမာနိ တီဏိ သစ္စာနိ မဟာထေရော ဣမာယ သဘာဂတာယ “တယော အန္တာ”တိ တိကံ ကတွာ ဒဿေတိ။ အရိယမဂ္ဂေ ပန ကဒာစိ ကရဟစိ လဗ္ဘမာနော န တထာတိ တဿ အတိဝိယ ဒုလ္လဘဟေတုဘာဝတံ ဒီပေတုံ တိကတော ဗဟိ ကတောတိ အယမေတ္ထ အတ္တနောမတိ။

ဒုက္ခတာတိ ဒုက္ခဘာဝေ, ဒုက္ခံယေဝ တ ယထာ ဒေဝေ ဧဝ ဒေဝတာ။ ဒုက္ခ-သဒ္ဒော စာယံ အဒုက္ခသဘာဝေသုပိ သုခုပေက္ခာသု ကစ္ဆိ အနိဋ္ဌတာဝိသေသံ ဥပါဒါယ ပဝတ္တတီတိ တတော နိဝတ္တေန္တော သဘာဝဒုက္ခတစိနာ ဧကေန ဒုက္ခ-သဒ္ဒေန ဝိသေသေတွာ **“ဒုက္ခဒုက္ခတာ”**တိ အာဟ။ ဘဝတိ ဟိ ဧကန္တတော တံသဘာဝေပိ အတ္ထေ အညဿ ဓမ္မဿ ယေန ကေနစိ သဒိသတာလေသေန ဖုသိတာရာသင်္ကာတိ ဝိသေသိတဗ္ဗတာ ယထာ “ရူပရူပံ တိလတေလ”န္တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ပကိဏ္ဏကကထာ) စ။ **သင်္ခါရဘာဝေနာ** တိ သင်္ခတဘာဝေန။ ပစ္စယေဟိ သင်္ခရီယန္တီတိ **သင်္ခါရာ,** အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ။ သင်္ခရိယမာနတ္တာ ဧဝ ဟိ အသာရကတာယ ပရိဒုဗ္ဗလဘာဝေန ဘင်္ဂဘင်္ဂါဘိမုခက္ခဏေသု ဝိယ အတ္တလာဘက္ခဏေပိ ဝိဗာဓပ္ပတ္တာ ဧဝ ဟုတွာ သင်္ခါရာ ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **“သင်္ခတတ္တာ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂပီဠိတတာ”**တိ။ **တသ္မာ** တိ ယထာဝုတ္တကာရဏတော။ **အညဒုက္ခသဘာဝဝိရဟတော**တိ ဒုက္ခဒုက္ခတာဝိပရိဏာမဒုက္ခတာသင်္ခါတဿ အညဿ ဒုက္ခသဘာဝဿ အဘာဝတော။ **ဝိပရိဏာမေ**တိ ပရိဏာမေ, ဝိဂမေတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **ပပဉ္စသူဒနိယံ** “ဝိပရိဏာမဒုက္ခာတိ နတ္ထိဘာဝေ ဒုက္ခာ”တိ။ အပရိညာတဝတ္ထုကာနညှိ သုခဝေဒနုပရမော ဒုက္ခတော ဥပဋ္ဌာတိ, သွတာယမတ္ထော ပိယဝိပ္ပယောဂေန ဒီပေတဗ္ဗော။ တေနာဟ **“သုခဿ ဟိ”** တိအာဒိ။ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယော ပဒေသနိဿိတော ဝေဒနာဝိသေသမတ္တဝိသယတ္တာတိ အနဝသေသတော သင်္ခါရဒုက္ခတံ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိ ဒုတိယန ယော ဝုတ္တော။ နနု စ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ”တိ (ဓ. ပ. ၂၇၈) ဝစနတော သုခဒုက္ခဝေဒနာနမ္ပိ သင်္ခါရဒုက္ခတာ အာပန္နာတိ ? သစ္စမေတံ, သာ ပန သာမညဇောတနာအပတဒဘူတေန ဣတရဒုက္ခတာဝစနေန နိဝတ္တီယတီတိ နာယံ ဝိရောဓော။ တေနေတဟ **“ဌပေတွာ ဒုက္ခဝေဒနံ သုခဝေဒနဉ္စာ”** တိ။

မိစ္ဆာသဘာဝတေတိ “ဟိတသုခါဝဟော မေ ဘဝိဿတီ”တိ ဧဝံ အာသီသိတောပိ တထာ အဘာဝတော, အသုဘာဒီသု ယေဝ “သုဘ”န္တိအာဒိဝိပရီတပ္ပဝတ္တိတော စ မိစ္ဆာသဘာဝတေ, မုသာသဘာဝတေတိ အတ္ထော။ မာတုဃာတကာဒီသု ပဝတ္တမာနာပိ ဟိ ဟိတသုခံ ဣစ္ဆန္တာဝ ပဝတ္တန္တီတိ တေ ဓမ္မာ “ဟိတသုခါဝဟာ မေ ဘဝိဿန္တီ”တိ အာသီသိတာ ဟောန္တိ။ တထာ အသုဘာသုခါနိစ္စာနတ္တေသု သုဘာဒိဝိပရိယာသဒဠှတာယ အာနန္တရိယကမ္မနိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသု ပဝတ္တိ ဟောတီတိ တေ ဓမ္မာ အသုဘာဒီသု သုဘာဒိဝိပရီတပ္ပဝတ္တိကာ ဟောန္တိ။ ဝိဟာကအာနေ သတိ ခန္ဓဘေအာနန္တ

ရမေဝ ဝိပာကအနန္တော **နိယတော,** မိစ္ဆတ္တော စ သော နိယတော စာတိ **မိစ္ဆတ္တနိယတော။** အနေကေသု အာနန္တရိ
ယေသု ကတေသု ယံ တတ္ထ ဗလဝံ, တံ ဝိပစ္စတိ, န ဣတရာနီတိ ဧကန္တဝိပာကဇနကတာယ နိယတတာ န သက္ကာ ဝတ္
တုန္တိ **"ဝိပာကအနေ သတီ"**တိ ဝုတ္တံ။ **ခန္ဓဘေဒာနန္တရ** န္တိ စုတိအနန္တရန္တိ အတ္ထော။ စုတိ ဟိ မရဏနိဒ္ဒေသေ
"ခန္ဓာနံ ဘေဒော"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၉၀; မ. နိ. ၁.၁၂၃; ၃.၃၇၃; ဝိဘ. ၁၉၃) ဝုတ္တာ, ဧတေန ဝစနေန သတိ ဖလအနေ စုတိ
အနန္တရော ဧဝ ဧတေသံ ဖလကာလော, န အညောတိ ဖလကာလနိယမေန နိယတတာ ဝုတ္တာ ဟောတိ, န ဖလအနနိယမေနာ
တိ နိယတဖလကာလာနံ အညေသမ္ပိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာနံ, ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယာနမ္ပိ နိယတတာ အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဝိပာက
ဓမ္မဓမ္မာနံ ပစ္စယန္တရဝိကလတာဒီဟိ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အတ္တနော သဘာဝေန ဝိပာကဓမ္မတာ ဝိယ ဗလဝတာ အာနန္တ
ရိယေန ဝိပာကေ ဒိန္နေ အဝိပစ္စမာနာနမ္ပိ အာနန္တရိယာနံ ဖလအနေ နိယတသဘာဝတ, အာနန္တရိယသဘာဝတ စ ပဝတ္
တီတိ အတ္တနော သဘာဝေန ဖလအနနိယမေနေဝ နိယတတာ, အာနန္တရိယတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အဝဿဉ္စ နိယတသဘာ
တ, အာနန္တရိယသဘာဝတ စ တေသံ ပဝတ္တီတိ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗမေတံ အညဿ ဗလဝတော အာနန္တရိယဿ အ
ဘာဝေ စုတိအနန္တရံ ဧကန္တေန ဖလအနတော။

နနု ဧဝံ အညေသမ္ပိ ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယာနံ အညဿ ဝိပာကအယကေ အသတိ စုတိအနန္တရမေဝ ဧကန္တေန ဖလအန
တော အာနန္တရိယသဘာဝတ, နိယတသဘာဝတ စ ပဝတ္တိ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ အသမာနဇာတိကေန စေတောပဏိဓိဝ
သေန, ဥပဃာတကေန စ နိဝတ္တေတဗ္ဗဝိပာကတ္တာ အနန္တရေကန္တဖလအယကတ္တာဘာဝတ, န ပန အာနန္တရိယာနံ ပဉ္စမဇ္
ဈာနာဒီနံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနိ ဝိယ အသမာနဇာတိကံ ဖလနိဝတ္တကံ အတ္ထိ သဗ္ဗာနန္တရိယာနံ အဝီစိဖလတ္တာ, န စ ဟေ
ဋ္ဌုပပတ္တိံ ဣစ္ဆတော သီလဝတော စေတောပဏိဓိ ဝိယ ဥပရူပပတ္တိဇနကကမ္မဗလံ အာနန္တရိယဗလံ နိဝတ္တေတုံ သ
မတ္ထော စေတောပဏိဓိ အတ္ထိ အနိစ္ဆန္တဿေဝ အဝီစိပာတနတော, န စ အာနန္တရိယုပဃာတကံ ကိဉ္စိ ကမ္မံ အ
တ္ထိ။ တသ္မာ တေသံယေဝ အနန္တရေကန္တဝိပာကဇနကသဘာဝတ ပဝတ္တီတိ။ အနေကာနိ စ အာနန္တရိယာနိ ကတာနိ ဧ
ကန္တေ ဝိပာကေ နိယတတ္တာ ဥပရတာဝိပစ္စနသဘာဝတသင်္ကတ္တာ နိစ္ဆိတာနိ သဘာဝတော နိယတာနေဝ။ စုတိအနန္တရံ
ပန ဖလံ **အနန္တရံ** နာမ, တသ္မိံ အနန္တရေ နိယုတ္တာနိ, တန္နိဗ္ဗတ္တနေန အနန္တရကရဏသီလာနိ အနန္တရပယောဇနာနိ စာတိ
သဘာဝတော **အာနန္တရိယာနေဝ** စ ဟောန္တိ။ တေသု ပန သမာနသဘာဝေသု ဧကေန ဝိပာကေ ဒိန္နေ ဣတရာနိ အတ္တနာ
ကာတဗ္ဗကိစ္စဿ တေနေဝ ကတတ္တာ န ဒုတိယံ တတိယဉ္စ ပဋိသန္ဓိံ ကရောန္တိ, န သမတ္ထတာဝိဃာတတ္တာတိ
နတ္ထိ တေသံ နိယတာနန္တရိယတာနိဝတ္တီတိ။ န ဟိ သမာနသဘာဝံ သမာနသဘာဝဿ သမတ္ထတံ ဝိဟနတီတိ။ ဧကဿ
သ ပန အညာနိပိ ဥပတ္ထမ္ဘကာနိ ဟောန္တီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနီတိ။ **သမ္မာသဘာဝေ**တိ သစ္စသဘာဝေ။ နိယတော ဧကန္တိ
ကော အနန္တရမေဝ ဖလအနေနာတိ **သမ္မတ္တနိယမတော။ န နိယတော**တိ ဥဘယထာပိ န နိယတော။ **အဝသေသာနံ ဓမ္မာန** န္
တိ ကိလေသာနန္တရိယကမ္မနိယ္ယာနိကဓမ္မေဟိ အညေသံ ဓမ္မာနံ။

တမန္ဓကာရော တိ တမော အန္ဓကာရောတိ ပဒဝိဘာဂေါ။ **အဝိဇ္ဇာ တမော နာမ** အာရမ္မဏဿ ဆာဒနဋ္ဌေန။ တေ
နေတာဟ "တမော ဝိဟတော, အာလောကော ဥပ္ပန္နော (မ. နိ. ၁.၃၈၅; ပာရာ. ၁၂), တမောက္ခန္ဓော ပဒါလိတော"တိ
(သံ. နိ. ၁.၁၆၄) စ အာဒိ။ **အဝိဇ္ဇာသီသေန ဝိစိကိစ္ဆာ ဝုတ္တာ** မဟတာ သမ္မောဟေန သဗ္ဗကာလံ အဝိယုဇ္ဇနတော။ **အာဂမ္
မာ**တိ ပဋိစ္စ။ **ကင်္ခတိ** တိ "အဟောသိံ နု ခော အဟံ အတီတမဒ္ဓာန"န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၁၈; သံ. နိ. ၂.၂၀) ကင်္ခံ ဥပ္
ပာဒေတိ သံသယံ အာပဇ္ဇတိ။ **အဓိမုစ္စိတုံ န သက္ကောတီ** တိ ပသာဒာဓိမောက္ခဝသေန အဓိမုစ္စိတုံ န သက္ကောတိ။
တေနာဟ **"န သမ္ပသီဒတီ"** တိ။ ယာဝတ္တကဉ္ဟိ ယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဝိစိကိစ္ဆာ န ဝိဂစ္ဆတိ, တာဝ တတ္ထ သဒ္ဓါဓိမော
က္ခော အနဝသရော။ န ကေဝလံ သဒ္ဓါဓိမောက္ခော, နိစ္ဆယာဓိမောက္ခောပိ တတ္ထ န ပတိဋ္ဌဟတိ ဧဝ။

န ရက္ခိတဗ္ဗာနီ တိ "ဣမာနိ မယာ ရက္ခိတဗ္ဗာနီ"တိ ဧဝံ ကတ္ထစိ ရက္ခာကိစ္စံ နတ္ထိ ပရတော ရက္ခိတဗ္ဗဿေ
ဝ အဘာဝတော။ **သတိယာ ဧဝ ရက္ခိတာနီတိ** မုဋ္ဌဿစ္စဿ ဗောဓိမူလေ ဧဝ သတတသနံ သမုစ္ဆိန္နတ္တာ သတိယာ
ရက္ခိတဗ္ဗာနိ နာမ သဗ္ဗအပိ ရက္ခိတာနိ ဧဝ။ **နတ္ထိ တထာဂတဿ ကာယဒုစ္စရိတ** န္တိ တထာဂတဿ ကာယဒုစ္စရိ
တံ နာမ နတ္ထေဝ, ယတော သုပရိသုဒ္ဓော ကာယသမာစာရော ဘဂဝတော။ **နော အပရိသုဒ္ဓာ,** ပရိသုဒ္ဓာ ဧဝ အပရိသုဒ္ဓိ
ဟေတူနံ ကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ။ တထာပိ ဝိနယေ အပကတညုတာဝသေန သိယာ တေသံ အပရိသုဒ္ဓိလေသော, န ဘဂ
ဝတောတိ ဒဿေတုံ **"န ပနာ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဝိဟာရကာရံ** အာပတ္တိန္တိ ဧကဝစနဝသေန "အာပတ္တိ
ယော"တိ ဧတ္ထ အာပတ္တိ-သဒ္ဒံ အာနေတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ အဘိဓေယျာနုရူပဉ္ဟိ လိင်္ဂဝစနာနိ ဟောန္တိ။ ဧသ န
ယော သေသေသုပိ။ **"မနောဒွာရေ"**တိ ဣဒံ တဿာ အာပတ္တိယာ အကိရိယသမုဋ္ဌာနတာယ ဝုတ္တံ။ န ဟိ မနောဒွာ

ရေ ပညတ္တာ အာပတ္တိ အတ္ထီတိ။ **သဉ္စာရမ္ဘဝသေနာ** တိ သဝတ္တဗ္ဗတာဝသေန, န ပန ဒုစ္စရိတလက္ခဏာပတ္တိဝသေန, ယတော နံ ဘဂဝါ ပဋိက္ခိပတိ။ ယထာ အာယသ္မတော မဟာကပ္ပိနဿာပိ "ဂစ္ဆေယျံ တဟံ ဥပေါသထံ, န တ ဂစ္ဆေယျံ။ ဂစ္ဆေယျံ တဟံ သင်္ဃကမ္မံ, န တ ဂစ္ဆေယျ"န္တိ (မဟာဝ. ၁၃၇) ပရိဝိတက္ကိတံ။ **မနောဒုစ္စရိတ**န္တိ မနောဒ္ဒတရိကံ အပ္ပသတ္တံ စရိတံ။ သတ္ထာရာ အပ္ပသတ္ထတာယ ဟိ တံ ဒုစ္စရိတံ နာမ ဇာတံ, န သဘာဝတော။

ယသ္မာ မဟာကာရုဏိကော ဘဂဝါ သဒေဝကဿ လောကဿ ဟိတသုခာယ ဧဝ ပဋိပဇ္ဇမာနော အစ္စန္တံဝိဝေကဇ္ဈာသယတာယ တဗ္ဗိဓုရံ ဓမ္မသေနာပတိနော စိတ္တုပ္ပာဒံ ပဋိက္ခိပန္တော "န ခေါ တေ။ပေ.။ ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗ"န္တိ အဝေစ, တသ္မာ သော ထေရဿ စိတ္တုပ္ပာဒေါ ဘဂဝတော န ဟသံသောတိ ကတ္ဘတ **မနောဒုစ္စရိတံ** နာမ ဇာတော, တဿ စ ပဋိက္ခေပေါ ဥပာရမ္ဘောတိ အာဟ **"တသ္မိံ မနောဒုစ္စရိတေ ဥပာရမ္ဘံ အာရောပေန္တော"** တိ။ **ဘဂဝတော ပန ဧတ္တကမ္ပိ နတ္ထိ,** ယတော ပဝါရဏာသုတ္တေ "ဟန္ဒ အနိ, ဘိက္ခဝေ, ပဝါရေမိ ဝေ, န စ မေ ကိဉ္စိ ဂရဟထ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ"တိ (သံ. နိ. ၁.၂၁၅) ဝုတ္တော ဘိက္ခုသင်္ဃော "န ခေါ မယံ ဘန္တေ ဘဂဝတော ကိဉ္စိ ဂရဟာမ ကာယိကံ ဝါ ဝါစသိကံ ဝါ"တိ သတ္ထု ပရိသုဒ္ဓကာယသမာစာရာဒိကံ သိရသာ သမ္ပဋိစ္ဆိ။ အယဉ္ဟိ လောကနာထဿ ဒုစ္စရိတာဘာဝေါ ဗောဓိသတ္တဘူမိယမ္ပိ စရိယာစိရာနုဂတော အဟောသိ, ပဂေဝ ဗုဒ္ဓဘူမိယန္တိ ဒဿေန္တော **"အနစ္ဆရိယဉ္စေတ"** န္တိအာဒိမာဟ။

ဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဓမ္မာ ဂုဏာ, န အညေသန္တိ **ဗုဒ္ဓဓမ္မာ။** တထာ ဟိ ဝေ ဗုဒ္ဓါနံ အာဝေဏိကဓမ္မာတိ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ **"နတ္ထိ တထာဂတဿ ကာယဒုစ္စရိတ"** န္တိအာဒိနာ ကာယဝစီမနောဒုစ္စရိတာဘာဝဝစနံ ယထာဓိကာရံ ကာယကမ္မာဒီနံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိတာယ လဒ္ဓဂုဏကိတ္တနံ, န အာဝေဏိကဓမ္မန္တရဒဿနံ။ သဗ္ဗသ္မိဉ္ဟိ ကာယကမ္မာဒိကေ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိနိ ကုတော ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ သမ္ဘဝေါ။ **"ဗုဒ္ဓဿ အပ္ပဋိဟတဉာဏ"** န္တိအာဒိနာ ဝုတ္တာနိ သဗ္ဗညုတညာဏတော ဝိသုံယေဝ တီဏိ ဉာဏာနိ စတုယောနိပဉ္စဂတိပရိစ္ဆေဒကဉာဏာနိ ဝိယာ"တိ ဝဒန္တိ။ ဧကံယေဝ ဟုတွာ တီသု ကာလေသု အပ္ပဋိဟတဉာဏံ နာမ သဗ္ဗညုတညာဏမေဝ။ **နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနီ** တိ သတ္တေသု ဟိတဆန္ဒဿ ဟာနိ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ဝီရိယဿ ဟာနီ**တိ ခေမပဝိဝေကဝိတက္ကာနုဂတဿ ဝီရိယဿ ဟာနိ နတ္ထိ။ **"နတ္ထိ ဒဝါ**တိ ခိဍ္ဍာဓိပ္ပာယေန ကိရိယာ နတ္ထိ။ **နတ္ထိ ရဝါ**တိ သဟသာ ကိရိယာ နတ္ထီ"တိ ဝဒန္တိ, သဟသာ ပန ကိရိယာ **ဒဝါ** "အညံ ကရိဿာမီ"တိ အညကရဏံ **ရဝါ။ ခလိတ**န္တိ ဝိရဇ္ဈနံ ဉာဏေန အပ္ဖုဋ္ဌံ။ **သဟသာ**တိ ဝေကယိတတ္တံ တုရိတကိရိယာ။ **အဗ္ဗ ယာဝဋော မနော**တိ နိရတ္ထကော စိတ္တသမုဒာစာရော။ **အကုသလစိတ္တ** န္တိ အညာဏုပေက္ခမာဟ, အယဉ္စ ဒီဃဘာဏကာနံ ဟဇ္ဇော အာကုလော ဝိယ။ အယံ ပန ဟဇ္ဇော အနာကုလော –

အတီတံသေ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော အပ္ပဋိဟတဉာဏံ, အနာဂတံသေ, ပစ္စုပ္ပန္နံသေ။ ဣမေဟိ တီဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော သဗ္ဗံ ကာယကမ္မံ ဉာဏပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဉာဏာနုပရိဝတ္တိ, သဗ္ဗံ ဝစီကမ္မံ, သဗ္ဗံ မနောကမ္မံ။ ဣမေဟိ ဆဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဆန္ဒဿ ဟာနိ, နတ္ထိ ဓမ္မဒေသနာယ, နတ္ထိ ဝီရိယဿ, နတ္ထိ သမာဓိဿ , နတ္ထိ ပညာယ, နတ္ထိ ဝိမုတ္တိယာ။ ဣမေဟိ ဒွါဒသဟိ ဓမ္မေဟိ သမန္နာဂတဿ ဗုဒ္ဓဿ ဘဂဝတော နတ္ထိ ဒဝါ, နတ္ထိ ရဝါ, နတ္ထိ အပ္ဖုဋ္ဌံ, နတ္ထိ ဝေကယိတတ္တံ, နတ္ထိ အဗ္ဗယာဝဋမနော, နတ္ထိ အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာတိ။

တတ္ထ **အပ္ပဋိသင်္ခါနုပေက္ခာ** တိ အညာဏုပေက္ခာ။ သေသံ ဝုတ္တနယမေဝ။ ဧတ္ထ စ တထာဂတဿ အာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိ ကာယဝစီမနောသမာစာရပါရိသုဒ္ဓိယာဝ သင်္ဂဟေတွာ သမာစာရတ္တယဝသေန မဟာထေရေန တိကော ဒေသိတော။

ကိဉ္စနာ တိ ကိဉ္စိက္ခာ။ ဣမေ ပန ရာဂါဒယော ပလိဗုန္ဓနဋ္ဌေန ကိဉ္စနာ ဝိယာတိ **ကိဉ္စနာ။** တေနာဟ **"ကိဉ္စနာတိ ပလိဗောဓာ"**တိ။

အနုဒဟနဋ္ဌေနာ တိ အနု အနု ဒဟနဋ္ဌေန။ ရာဂါဒယော အရူပဓမ္မာ ဣတ္တရက္ခဏာ ကထံ အနုဒဟန္တီတိ အာသင်္ကံ နိဝတ္တေတုံ **"တတ္ထ ဝတ္ထုနီ"** တိ ဝုတ္တံ, ဒဋ္ဌဗ္ဗာနီတိ ဝစနသေသော။ **တတ္ထာ** တိ တသ္မိံ ရာဂါဒီနံ အနုဒဟနဋ္ဌေ။ **ဝတ္ထုနီ** တိ သာသနေ, လောကေ စ ပာကဋဋ္ဌတ္တာ ပစ္စက္ခဘူတာနိ ကာရဏာနိ။ **ရာဂေ ဥပ္ပန္နေ** တိခိဏကရော ဟုတွ

တ။ တသ္မာ တံသမုဋ္ဌာနာ တေဇောဓာတု အတိဝိယ တိခိဏဘာဝေန သဒ္ဓိံ အတ္တနာ သဟဇာတဓမ္မေဟိ ဟဒယပ္ပဒေသံ ဈာပေသိ ယထာ တံ ဗာဟိရာ တေဇောဓာတု သန္နိဿယံ။ တေန သာ ဘိက္ခုနီ သုပတော ဝိယ ဇ္ဈာမိ ဈာယိတ္ဝာ မတာ။ တေနာဟ **"တေနေဝ ဈာယိတ္ဝာ ကာလမကာသီ"**တိ။ အေသသ္သ နိဿယာနံ ဒဟနတာ ဟဒယဋ္ဌာ တေတိ ဣတရံ ဒသ္ သေတုံ **"မောဟဝသေန ဟီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အတိဝတ္တိတ္ဝာ** တိ အတိက္ကမိတ္ဝာ။

ကာမံ အာဟုနေယ္ယဂ္ဂိအာဒယော တယော အဂ္ဂီ ဗ္ရာဟ္မဏေဟိ ဣစ္ဆိတာ သဒ္ဓိံ, တေ ပန တေဟိ ဣစ္ဆိတမတ္တာ, န သတ္တာနံ တာဒိသာ အတ္ထသာဓကာ။ ယေ ပန သတ္တာနံ အတ္ထသာဓကာ, တေ ဒဿေတုံ **"အာဟုနံ ဝုစ္စတီ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာဒရေန ဟုနနံ ပူဇနံ **အာဟုနန္တိ** သက္ကာရော ''အာဟုန''န္တိ ဝုစ္စတိ, တံ **အာဟုနံ အရဟန္တိ**။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''အာဟုနေယ္ယာတိ ဘိက္ခဝေ မာတာပိတူနမေတံ အဓိဝစန''န္တိ (ဣတိဝု. ၁၀၆)။ ယဒဂ္ဂေန စ တေ ပုတ္တာနံ ဗဟုကာရတာယ အာဟုနေယ္ယာတိ တေသု သမ္မာပဋိပတ္တိ နေသံ ဟိတသုခာဝဟာ, တဒဂ္ဂေန တေသု မိစ္ဆာပဋိပတ္တိ အဟိတဒုက္ခာဝဟာတိ အာဟ **"တေသု။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တန္တီ"** တိ။ **သွတယမတ္ထော** တိ ယော မာတာပိတူနံ အတ္တနော ဥပရိ ဝိပ္ပဋိပန္နာနံ ပုတ္တာနံ အနုဒဟနဿ ပစ္စယဘာဝေန အနုဒဟနဋ္ဌော, သော အယမတ္ထော။ **မိတ္တဝိန္ဒကဝတ္ထုနာ**တိ မိတ္တဝိန္ဒကဿ နာမ မာတရိ ဝိပ္ပဋိပန္နဿ ပုရိသဿ တာယ ဧဝ ဝိပ္ပဋိပတ္တိယာ စိရတရံ ကာလံ အာဟယိကဒုက္ခာနုဘဝနဒီပနေန ဝတ္ထုနာ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣအာနိ တမတ္ထံ ကဿပဿ ဘဂဝတော ကာလေ ပဝတ္တံ ဝိဘာဝေတုံ **"မိတ္တဝိန္ဒကော ဟီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဓနလောဘေန,** န ဓမ္မစ္ဆန္ဒေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ **အကုတောဘယံ** ကေနစိ အနုပဒ္ဒုတနီယတာယ။ **နိတရေသိ** သမုဒ္ဒုပယာတာ နာမ ဗဟုဝတ္ထုရာယာတိ အဓိပ္ပာယေန။ **အန္တရံ ကတ္ဝာ** တိ အတိက္ကမနဝသေန ဒွိန္နံ ဟအနံ အန္တရေ ကတ္ဝာ။

နာတ အဋ္ဌာသိ တဿ ဟပကမ္မဗလေန တတဿ အတယနတော။ ကေဒိဝသံ ရက္ခိတဥဟောသထကမ္မာနုဘာဝေန **သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တော။** ယထာ ပုရိမာဟိ ပရတော မာ အဂမာသီတိ ဝုတ္တော, ဇဝံ အပရာပရာဟိပီတိ အာဟ **"တာဟိ 'ပရတော ပရတော မာ အဂမာသီ'တိ ဝုစ္စမာနော"**တိ။ **ခုရစက္ကဓရ** န္တိ ခုရဓာရူပမစက္ကဓရံ **ဂေဝံ** ပုရိသံ။ **ဥပဋ္ဌာသိ** ဟပကမ္မဿ ဗလေန။

စတုဗ္ဘိ တိ စတူဟိ အစ္ဆရာသဒိသီဟိ ဝိမာနပေတီဟိ, သမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိတ္ဝာတိ ဝစနသေသော။ **အဋ္ဌဇ္ဈဂမာ** တိ ရူပာဒိကာမဂုဏေဟိ တတော ဝိသိဋ္ဌတရာ အဋ္ဌ ဝိမာနပေတိယော အဓိဂစ္ဆိ။ **အတ္ရိစ္ဆ** န္တိ အတ္ရိစ္ဆာသင်္ခါတေန အတိလောဘေန သမန္နာဂတတ္တာ အတ္ရ အတ္ရ ကာမဂုဏေ ဣစ္ဆန္တော။ **စက္က** န္တိ ခုရစက္ကံ။ **အာသဒေတိ** အနတ္ထာဝဟဘာဝေန အာသာဒေတိ။

သောတိ ဂေဟသာမိကော ဘတ္တာ။ **ပုရိမနယေနေတတိ** အနုဒဟနဿ ပစ္စယတာယ။

အတိစာရိနီတိ သာမိကံ အတိက္ကမိတ္ဝာ စာရိနီ မိစ္ဆာစာရိနီ။ **ရတ္တိံ ဒုက္ခ** န္တိ အတ္တနော ဟပကမ္မာနုဘာဝသမုပဋ္ဌိတေန သုနခေန ခါဒိတဗ္ဗတာဒုက္ခံ။ **ဝဋ္ဋေတ္ဝာ** တိ တံ အဇာနာပေတ္ဝာ ကာရဏဋ္ဌာနဂမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ပဋ္ဋပဋ္ဋတီ**တိ ပဋ္ဋပဋ္ဋာ ကတ္ဝာ။ အနုရဝဒဿနဉ္စေ့တံ။ မုဋ္ဌိယောဂေ ကိရာယံ တဿ သုနခန္တရဓာနဿ, ယဒိဒံ ခေဋ္ဋပိဏ္ဍံ ဘူမိယံ နိဋ္ဌုဘိတ္ဝာ ဟဒေန ဃံသနံ။ တေန ဝုတ္တံ **"သော တထာ အကာသိ။ သုနခာ အန္တရဓာယီသု"** တိ။

ဒက္ခိဏာတိ စတ္တာရော ပစ္စယာ ဒိယ္ယမာနာ ဒက္ခန္တိ ဧတေဟိ ဟိတသုခါနီတိ။ တံ ဒက္ခိဏံ အရဟတီတိ **ဒက္ခိဏေယျော,** ဘိက္ခုသင်္ဃော။ **ရေဝတီဝတ္ထု** ဝိမာနဝတ္ထုပေတဝတ္ထူသု (ဝိ. ဝ. ၈၆၁ အာဒယော) တေသံ အဋ္ဌကထာယဉ္စ (ဝိ. ဝ. ၉၇၇-၉၈၀; ပေ. ဝ. အဋ္ဌ. ၇၁၄-၇၃၆) အာဂတနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

''တိဝိဓေန ရူပသင်္ဂဟော''တိ ဧတ္ထ နနု သင်္ဂဟော ဧကဝိဓော, သော ကသ္မာ ''စတုဗ္ဗိဓော''တိ ဝုတ္တောတိ? ''သင်္ဂဟော''တိ အတ္ထံ အဝတ္ဝာ အနိဒ္ဒါရိတတ္ထဿ သဒ္ဒဿေဝ ဝုတ္တတ္တာ။ ''တိဝိဓေန ရူပသင်္ဂဟော''တိ အာဒီသု (ဓ. သ. ရူပကဏ္ဍ-တိကေ) ပဒေသု သင်္ဂဟ-သဒ္ဒော တာဝ အတ္တနော အတ္ထဝသေန စတုဗ္ဗိဓောတိ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော။ အတ္ထောပိ တ အနိဒ္ဒါရိတဝိသေသော သာမညေန ဂဟေတဗ္ဗတံ ပတ္တော ''တိဝိဓေန ရူပသင်္ဂ

ဟော”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ရူပကဏ္ဍ-တိကေ) “သင်္ဂဟော”တိ ဝုတ္တောတိ န ကောစိ အေသော။ နိဒ္ဒါရိတေ ဟိ ဝိသေ သေ တဿ ဧကဝိဓတာ သိယာ, န တတော ပုဗ္ဗေတိ။ **“ဇာတိသင်္ဂဟော”** တိ ဝုတ္တေပိ ဇာတိ-သဒ္ဒဿ သာပေက္ခ သဒ္ဒတ္တာ အတ္တနော ဇာတိယာ သင်္ဂဟောတိ အယမတ္ထော ဝိညာယတေဝ သမ္ဗန္ဓာရဟဿ အညဿ အဝုတ္တ တ္တာ ယထာ “မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာန”န္တိ (ခု. ဟ. ၅.၆; သု. နိ. ၂၆၅)။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ယထာဓိပ္ပေတမတ္ထံ အပရိပုဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေတုံ **“ဇာတိသင်္ဂဟော”** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ သမာနဇာတိကာနံ သင်္ဂဟော, သမာနဇာတိယာ တ သင်္ဂဟော သဇာတိသင်္ဂဟော။ သဉ္ဇာယတိ ဧတ္ထာတိ **သဉ္ဇာတိ,** သဉ္ဇာတိယာ သင်္ဂဟော **သဉ္ဇာတိသင်္ဂဟော,** သဉ္ဇာတိဒေသေန သင်္ဂဟောတိ အတ္ထော။ ကိရိယာယ ဝေရူပယ သင်္ဂဟော **ကိရိယာသင်္ဂဟော။ ရူပက္ခန္ဓဂဏန** န္တိ “ရူပက္ခန္ဓော”တိ ဂဏနံ သင်္ခံ **ဂစ္ဆတိ** ရူပ္ပနသဘာဝတ္တာ။ **တီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ ရူပဂဏနာ** တိ ဝက္ခမာနေဟိ တီဟိ ဘာဂေဟိ ရူပဿ သင်္ဂဟော, ဂဏေတဗ္ဗတာတိ အတ္ထော။

ရူပာယတနံ နိပဿတိ ပစ္စက္ခတော ဝိဇာနာတီတိ **နိဒဿနံ** , စက္ခုဝိညာဏံ, နိဒဿတီတိ တ **နိဒဿနံ,** ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာ တေ, စက္ခုဝိညာဏဿ ဂောစရဘာဝေ, တဿ စ ရူပာယတနတော အနညတ္တေပိ အညေဟိ ဓမ္မေဟိ ရူပာယတနံ ဝိ သေသေတုံ အညံ ဝိယ ကတွာ **“သဟ နိဒဿနေနာတိ သနိဒဿန”** န္တိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဓမ္မ သဘာဝသာမညေန ဟိ ဧကီဘူတေသု ဓမ္မေသု ယော နာနတ္တကရော သဘာဝေ, သော အညော ဝိယ ကတွာ ဥပစရိတုံ ယုတ္တော။ ဧဝဉှိ အတ္ထဝိသေသာဝဗောဓော ဟောတီတိ။ **စက္ခုပဋိဟနနသမတ္ထတော** တိ စက္ခုနော ဃဋ္ဋနသမတ္ထ တာယ။ ဃဋ္ဋနံ ဝိယ စ **ဃဋ္ဋနံ** ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဒုတိယေန အတ္ထဝိကပ္ပေန ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသင်္ခာတံ နာဿ နိဒဿနန္တိ အနိ ဒဿနန္တိ ယောဇနာ။ ဧတ္ထ စ ဒသန္နံ အာယတနာနံ ယထာရဟံ သယံ, နိဿယဝသေန စ သမ္ပတ္တာနံ, အသမ္ပတ္တာနဉ္စ စ ပဋိမုခဘာဝေ အညမညပတနံ **ပဋိဟနနံ,** ယေန ဗ္ယာပာရာဒိဝိကာရပစ္စယန္တရသန္နိဓာနေ စက္ခာဒီနံ ဝိသယေသု ဝိ ကာရုပ္ပတ္တိ။ တတ္ထ **ဗျာပာရော** စက္ခာဒီနံ သဝိသယေသု အာဝိဉ္ဆနံ, ရူပာဒီနံ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌတာ, တတ္ထ စ စိတ္တ ဿ အာဘုဇနန္တိ ဣမေ အာဒိသဒ္ဒသင်္ဂဟိတာ။ တေဟိ ဝိကာရုပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယန္တရဗျာပာရတော အညန္တိ က တွာ အနုဂ္ဂဟူပဃာတော **ဝိကာရော။** ဥပနိဿယော ပန အပ္ပဓာနဿ ပစ္စယော ဣဓ ဂဟိတော။ ကာရဏကာရဏမ္ပိ ကာရဏမေဝတိ ဂယှမာနေ သိယာ တဿာပိ သင်္ဂဟောတိ။ **ဝုတ္တပ္ပကာရ** န္တိ “စက္ခုဝိညာဏသင်္ခါတ”န္တိ ဝုတ္တပ္ပကာရံ။ **နာဿ ပဋိဃော** တိ ဧတ္ထာပိ “ဝုတ္တပ္ပကာရ”န္တိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓော။ **အဝသေသံ** သောဠသဝိဓံ **သုခုမရူပံ။**

သင်္ခရောန္တီ တိ သမ္ပိဏ္ဍေန္တိ။ စေတနာ ဟိ အာယူဟနရသတာယ ယထာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ယထာသကံ ကိစ္စ စေသု သံဝိဒဟန္တီ ဝိယ အဘိသန္ဒဟန္တီ ဝတ္တမာနာ တေနေဝ ကိစ္စဝိသေသေန တေ သမ္ပိဏ္ဍေန္တီ ဝိယ ဟောတိ, ဧဝံ အတ္တနော ဝိပာကဓမ္မေပိ ပစ္စယသမတ္ထယေ သင်္ခရောန္တီ သမ္ပိဏ္ဍေန္တီ ဝိယ ဟောတိ။ တေနာဟ **“သဟဇာတ။ပေ။ ရာသီ ကရောန္တီ”**တိ။ **အဘိသင်္ခရောတီ** တိ အဘိဝိသိဋ္ဌံ ကတွာ သင်္ခရောတိ။ ပုညာဘိသင်္ခါရော ဟိ အတ္တနော ဖလံ ဣတရဿ ဖလတော အတိဝိယ ဝိသိဋ္ဌံ ဘိန္နံ ကတွာ သင်္ခရောတိ ပစ္စယတော, သဘာဝတော, ပဝတ္တိအာကာရတော စ သယံ ဣတရေဟိ ဝိသိဋ္ဌသဘာဝတ္တာ။ သေ နယော ဣတရေဟိပိ။ ပုဗ္ဗဘာဝဖလနိဗ္ဗတ္တနတော, အတ္တနော သန္တာနဿ ပုနနတော စ **ပုညော။**

မဟာစိတ္တစေတနာန န္တိ အသင်္ခေယျာယုနိပ္ဖာဒနာဒိမဟာနုဘာဝတာယ မဟာစိတ္တေသု ပဝတ္တစေတနာ နံ။ **အဋ္ဌေဝ စေတနာ ဟောန္တိ,** ယာ ကာမာဝစရာ ကုသလာ။ “တေရသပီ”တိ ကသ္မာ ဝုတ္တံ, နနု “နတ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ န ဟိ ဘာဝနာ ဉာဏရဟိတာ ယုတ္တာတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယာဟ **“ယထာ ဟီ”**တိအာဒိ။ **ကသိဏပရိကမ္မံ ကရောန္တ ဿာ**တိ ကသိဏေသု ဈာနပရိကမ္မံ ကရောန္တဿ။ “ပထဝီ ပထဝီ”တိအာဒိ ဘာဝနာ ဟိ ကသိဏပရိကမ္မံ။ တဿ ဟိ ပရိကမ္မဿ သုပဂုဏဘာဝတော အနုယုတ္တဿ တတ္ထ အာဒရာကရဏေန သိယာ ဉာဏရဟိတစိတ္တံ။ ဈာနပစ္စ ဝေက္ခဏာယပိ ဧသေဝ နယော။ ကေစိ မဏ္ဍလကရဏမ္ပိ ဘာဝနံ ဘဇာပေန္တိ။

အနဝသေန ပဝတ္တစိတ္တစေတသိကဓမ္မာ **အနံ,** တတ္ထ ဗ္ယာပာရဘူတာ အာယူဟနစေတနာ အနံ အာရဗ္ဘ, အန ဥ အဓိကိစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တာ။ ဧဝံ ဣတရေသုပိ။ **အယံ သင်္ခေပဒေသနာ** တိ အယံ ပုညာဘိသင်္ခါရေ သင်္ခေပတော အတ္ထဒေသနာ, အတ္ထဝဏ္ဏနာတိ အတ္ထော။

သောမနဿစိတ္တေနာ တိ အနုမောဒနာပဝတ္တိဒဿနမတ္တမေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေနာပိ ဟိ အနုဿရ
တိ ဧတတိ။ ကာမံ နိစ္စသီလံ, ဥပေါသထသီလံ, နိယမသီလမ္ပိ သီလမေဝ, ပရိပုဏ္ဏံ ပန သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နံ သီလံ ဒဿေ
တုံ **“သီလပူရဏတ္ထာယာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ နယဒဿနံ ဝါ ဧတံ, တသ္မာ “နိစ္စသီလံ, ဥပေါသထသီလံ, နိယမသီလံ သ
မာဒိယိဿာမီ”တိ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တဿ, သမာဒိယိတွာ သမာဒိန္နသီလေ စ တသ္မိံ, “သာဓု သုဋ္ဌု”တိ အာဝဇ္ဇေန္တ
ဿ, တံ သီလံ သောဓေန္တဿ စ ပဝတ္တာ စေတနာ သီလမယာတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပုဗ္ဗေ သမထဝသေန ဘာဝနာနယော ဂဟိတောတိ ဣဒါနိ သမ္မသနနယေန တံ ဒဿေတုံ **“ပဋိသမ္ဘိဒါယံ ဝုတ္တ
တေနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနိစ္စတော**တိ အနိစ္စဘာဝတော။ **ဒုက္ခတော, အနတ္တတော**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ ယေ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ နာမရူပဘာဝေန ပရိဂ္ဂဟိတာ, တေ ယသ္မာ ဥဒယဗ္ဗယဓမ္မကောဟိ သဒ္ဒိံ ဥဒယဗ္ဗဝ
တ္တဓမ္မဝသေန ဝိဘာဂံ လဘန္တိ, တသ္မာ ဥဒယဆက္ကာဒိဝသေန ဆ ဆက္ကာ ဂဟိတာ။ ယသ္မာ ပန လက္ခဏေသု
အနတ္တလက္ခဏံ ဒုဗ္ဗိဘာဝံ, တသ္မာ တဿ ဝိဘာဝနာယ ဆ ဓာတုယော ဂဟိတာ။ တတော ယေသု ကသိဏေသု ဣတော
ဗာဟိရကာနံ အတ္တာဘိနိဝေသော, တာနိ ဣမေသံ ဈာနာနံ အာရမ္မဏဘာဝေန ဥပဋ္ဌာနာကာရမတ္တာနိ, ဣမာနိ ပန တာ
နိ ဈာနာနီတိ ဒဿနတ္ထံ ဒသ ကသိဏာနိ ဂဟိတာနိ။ တတော ဒုက္ခာနုပဿနာယ ပရိတရဘာဝေန ပဋိက္ကူလာကာရဝ
သေန ဒွတ္တိံသ ကောဋ္ဌာသာ ဂဟိတာ။ ပုဗ္ဗေ ခန္ဓဝသေန သင်္ခေပတော ဣမေ ဓမ္မာ ဂဟိတာ, ဣဒါနိ နာတိသင်္ခေပ
ဝိတ္ထာရနယေန စ မနသိ ကာတဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ ဒွာဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော စ ဂဟိတာ။ တေသု ဣမေ
ဓမ္မာ သတိပိ သုညာနိရီဟအဗျာပာရဘာဝေ ဓမ္မသဘာဝတော အာဓိပစ္စဘာဝေန ပဝတ္တန္တီတိ အနတ္တဘာဝဝိဘာဝန
တ္ထံ ဣန္ဒြိယာနိ ဂဟိတာနိ။ ဧဝံ အနေကဘေဒဘိန္နာပိ ဣမေ ဓမ္မာ ဘူမိတ္တယပရိယာပန္နတာယ တိဝိဓာဝ ဟောန္တီ
တိ ဒဿနတ္ထံ တိဿော ဓာတုယော ဂဟိတာ။ ဧတ္ထာဝတာ နိမိတ္တံ ဒဿေတွာ ပဝတ္တံ ဒဿေတုံ ကာမဘဝါဒ
ယော နဝ ဘဝါ ဂဟိတာ။ ဧတ္ထကေ အဘိညေယျဝိသေသေ ပဝတ္တမနသိကာရကောသလ္လေန သဏှဟသုခုမေသု နိ
ဗ္ဗတ္တိတမဟဂ္ဂတဓမ္မေသု မနသိကာရော ပဝတ္တေတဗ္ဗောတိ ဒဿနတ္ထံ ဈာနအပ္ပမညာရူပါနိ ဂဟိတာနိ။ တတ္ထ
ထ ဈာနာနိ နာမ ဝုတ္တာဝသေသာရမ္မဏာနိ ရူပါဝစရဇ္ဈာနာနိ။ ပုန ပစ္စယပစ္စယုပ္ပန္နဝိဘာဂတော ဣမေ ဓမ္မာ ဝိဘဇ္ဇ
မနသိကာတဗ္ဗာတိ ဒဿနတ္ထံ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒင်္ဂါနိ ဂဟိတာနိ။ ပစ္စယာကာရမနသိကာရော ဟိ သုခေန, သုဋ္ဌုတရဉ္စ
လက္ခဏတ္တယံ ဝိဘာဝေတိ, တသ္မာ သော ပစ္ဆတော ဂဟိတော။ ဧဝံ ဧတေ သမ္မသနီယဘာဝေန ဂဟိတာ ခန္ဓာဒိဝသေ
န ကောဋ္ဌာသတော ပဉ္စဝီသတိဝိဓာ, ပဘေဒတော ပန အတီတာဒိဘေဒံ အနာမသိတွာ ဂယှမာနာ ဒွိဝီဟိ ဥဒ္ဓနာနိ ဒွေဝသတာ
နိ ဟောန္တိ။ ဣဒံ တာဝေတ္ထ ဟဋ္ဌဝဝတ္ထာနံ, အတ္ထဝိစာရံ ပန ဣစ္ဆန္တေဟိ ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာယံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံ
ဝဏ္ဏနာယံ** ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

န ပုညောတိ **အပုညော**။ တဿ ပုည-သဒ္ဒေ ဝုတ္တဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သန္တာနဿ ဣဉ္ဇန
ဟေတူနံ နီဝရဏာဒီနံ သုဝိက္ခမ္ဘနတော ရူပတဏှာသင်္ခါတဿ ဣဉ္ဇိတဿ အဘာဝတော **အနိဉ္ဇံ,** အနိဉ္ဇမေဝ
“အာနေဉ္ဇ” န္တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ရူပာရမ္မဏံ ရူပနိမိတ္တာရမ္မဏံ သဗ္ဗမ္ပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နိပ္ပရိယာယေန “အာ
နေဉ္ဇ”န္တိ ဝုစ္စတိ။

စတ္တာရော မဂ္ဂဋ္ဌာ, ဟေဋ္ဌိမာ တယော ဖလဋ္ဌာတိ ဧဝံ **သတ္တဝိဓော။ တိဿော သိက္ခာ**တိ အဓိသီလာဒိကာ တိဿ
သော သိက္ခာ။ တာသု ဇာတောတိ တ **သေက္ခော,** အရိယပုဂ္ဂလော ဟိ အရိယာယ ဇာတိယာ ဇာယမာနော သိက္ခာသု ဇာ
ယတိ, န ယောနိယံ။ သိက္ခနသီလောတိ တ **သေက္ခော။** ပုဂ္ဂလာဓိဋ္ဌာနာယ တ ကထာယ သေက္ခဿ အယန္တိ အညာ
သာဓာရဏမဂ္ဂဖလတ္တယဓမ္မော သေက္ခပရိယာယေန ဝုတ္တော။ **အသေက္ခော** တိ စ ယတ္ထ သေက္ခဘာဝတဿကာ အ
တ္ထိ, တတ္ထာယံ ပဋိသေဓောတိ လောကိယနိဗ္ဗာနေသု အသေက္ခဘာဝနာပတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ သီလသမာဓိပညာသင်္ခါ
တာ ဟိ သိက္ခာ အတ္တနော ပဋိပက္ခကိလေသေဟိဝိပ္ပမုတ္တာ ပရိသုဒ္ဓါ ဥပက္ကိလေသာနံ အာရမ္မဏဘာဝမ္ပိ အနုပဂမန
တော ဧတော “သိက္ခာ”တိ ဝတ္တုံ ယုတ္တာ အဋ္ဌသုပိ မဂ္ဂဖလေသု ဝိဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ စတုမဂ္ဂဟေဋ္ဌိမဖလတ္တယသမ
င်္ဂိနော ဝိယ အရဟတ္တဖလသမင်္ဂိပိ တာသု သိက္ခာသု ဇာတောတိ စ တံသမင်္ဂိနော အရဟတော ဣတရေသံ ဝိယ သေ
က္ခတ္တေ သတိ သေက္ခဿ အယန္တိ စ သိက္ခာ သီလံ ဧတဿာတိ စ “သေက္ခော”တိ ဝတ္တဗ္ဗော သိယာတိ တန္နိ
ဝတ္တနတ္ထံ **အသေက္ခော** တိ ယထာဝုတ္တသေက္ခဘာဝပဋိသေဓော ကတော။ အရဟတ္တဖလေ ဟိ ပဝတ္တမာနာ
သိက္ခာ ပရိနိဋ္ဌိတသိက္ခာကိစ္စတ္တာ န သိက္ခာကိစ္စံ ကရောန္တိ, ကေဝလံ သိက္ခာဖလဘာဝေနေဝ ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ န

တာ သိက္ခာဝစနံ အရဟန္တိ, နာပိ တံသမင္ဂီ သေက္ခဝစနံ, န စ “သိက္ခနသီလော, သိက္ခာသု ဇာတော”တိ စ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ။ ဟေဋ္ဌိမဖလေသု ပန သိက္ခာ သကအာကမိမဂ္ဂဝိပဿနာဒီနံ ဥပနိဿယဘာဝတော သိက္ခာကိစ္စံ ကရောန္တီတိ သိက္ခာဝစနံ အရဟန္တိ, တံသမင္ဂိနော စ သေက္ခဝစနံ, “သိက္ခနသီလာ, သိက္ခာသု ဇာတာ”တိ စ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ။

“သိက္ခတီတိ သေက္ခော”တိ စ အပရိယောသိတသိက္ခော ဒဿိတောတိ။ အနန္တရမေဝ “ခီဏာသဝေ”တိ အာဒိံ ဝတ္ဝာ “န သိက္ခတီတိ အသေက္ခော”တိ ဝုတ္တတ္တာ ပရိယောသိတသိက္ခော ဒဿိတော, န သိက္ခာရဟိတော တဿ တတိယပုဂ္ဂလဘာဝေန ဂဟိတတ္တာ။ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တသိက္ခော ဝာ အသေက္ခောတိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ သေက္ခဓမ္မေသု ဧဝ ဌိတဿ ကဿစိ အရိယဿ အသေက္ခဘာဝာပတ္တီတိ အရဟတ္တမဂ္ဂဓမ္မာ ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ, ယထာဝုတ္တေဟိ စ အတ္ထေဟိ သေက္ခောတိ ကတွာ တံသမင္ဂိနော အဂ္ဂမဂ္ဂဋ္ဌဿ အသေက္ခဘာဝေ အာပန္နောတိ? န တံသဒိသေသု တဗ္ဗောဟာရတော။ အရဟတ္တမဂ္ဂတော ဟိ နိန္နာနာကရဏံ အရဟတ္တဖလံ ဌပေတွာ ပရိညာဒိကိစ္စကရဏံ, ဝိပာကဘာဝဉ္စ, တသ္မာ တေ ဧဝ သေက္ခဓမ္မာ “အဂ္ဂဖလဓမ္မဘာဝံ အာပန္နာ”တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, ကုသလသုခတော စ ဝိပာကသုခံ သန္တတရတာယ ပဏီတတရန္တိ, ဝုဒ္ဓိပ္ပတ္တာ စ တေ ဓမ္မာ ဟောန္တီတိ တံသမင္ဂီ “အသေက္ခော”တိ ဝုစ္စတီတိ။

ဇာတိမဟလ္လကော တိ ဇာတိယာ ဝုမှတရော အဒ္ဓဂတော ဝယောအနုပ္ပတ္တော။ သော ဟိ ရတ္တညုတာယ ယေဘုယ္ယေန ဇာတိဓမ္မကုလဓမ္မပဒေသု ထာဝရိယပ္ပတ္တိယာ **ဇာတိထေရော နာမ။ ထေရကရဏာ ဓမ္မာ** တိ သာသနေ ထိရဘာဝကရာ ဂုဏာ ပဋိပက္ခနိမ္မဒနကာ။ **ထေရော**တိ ဝက္ခမာနေသု ဓမ္မေသု ထိရဘာဝပ္ပတ္တော။ **သီလတ**တိ ဟသံသေန သာတိသယေန သီလေန သမန္နာဂတော, သီလသမ္ပန္နောတိ အတ္ထော, ဧတေန ဒုဿီလ္လသဋ္ဌာတဿ ဗာလဿ သ အဘာဝမာဟ။ သုတ္တဂေယ္ယာဒိ ဗဟု သုတံ ဧတေနာတိ **ဗဟုဿုတော,** ဧတေနာဿ သုတဝိရဟသဋ္ဌာတဿ ဗာလဿ အဘာဝံ, ပဋိသဋ္ဌာနဗလေန စ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ဝဒတိ။ **“စတုန္နံ ဈာနာနံ လာဘီ”** တိ ဣမိနာ နီဝရဏာဒိသင့္ခာတဿ ဗာလဿ အဘာဝံ, ဘာဝနာဗလေန စ ပတိဋ္ဌိတဘာဝံ ကထေတိ။ **“အာသဝါနံ ခယာ”**တိအာဒိနာ အဝိဇ္ဇာသင့္ခာတဿ ဗာလဿ သဗ္ဗသော အဘာဝံ, ခီဏာသဝတ္ထေရဘာဝေန ပတိဋ္ဌိတဘာဝဥ္စ ဒဿေတိ။ န စေတ္ထ သမုဒယေ တက္ကပရိသမာပနံ, အထ ခေါ ပစ္စေကံ တက္ကပရိသမာပနန္တိ ဒဿေန္တော **“ဧဝံ ဝုတ္တေသု ဓမ္မေသူ”**တိအာဒိမာဟ။ **ထေရနာမကော တ** “ထေရော”တိ ဧဝံ နာမကော တ။

အနုဂ္ဂဟဝသေန, ပူဇာဝသေန တ အတ္တနော သန္တကံ ပရဿ ဒီယတိ ဧတေနာတိ **အနံ,** ပရိစ္စာဂစေတနာ။ အနမေဝ **အနမယံ။** ပဒပူရဏမတ္တံ မယ-သဒ္ဒော။ ပုညဉ္စ တံ ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ကိရိယာ စ ကမ္မဘာဝတောတိ **ပုညကိရိယာ။** ပရေသံ ပိယမနာပတာသေဝနိယတာဒီနံ **အာနိသံသာနံ၊ ပုဗ္ဗ။ပေ.။ ဝသေနေတ** တိ သင္ဂဟရတ္တိကေ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၀၅) ဝုတ္တအနမယသီလမယဘာဝနာမယစေတနာဝသေနေဝ။ ဣမာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ သမ္ဗန္ဓော။ **တွော** တိ ဧတေသု ပုညကိရိယဝတ္ထူသု။ **ကာယေန ကရောန္တဿာ** တိ အတ္တနော ကာယေန ပရိစ္စာဂပယောဂံ ပဝတ္တေန္တဿ။ **တဒတ္ထ** န္တိ အနတ္ထံ။ “ဣမံ ဒေယ္ယဓမ္မံ ဒေဟီ”တိ **တစံ နိစ္ဆာရေန္တဿ။ အနဟာရမိံ အာဝဇ္ဇေတွာ တတိ** ယထာ ကေဝလံ “အန္နအနာဒီနိ ဒေမီ”တိ အနကာလေ တံ အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဟောတိ, ဧဝံ “ဣမံ အနမယံ သမ္မာသမ္ဗောဓိယာ ပစ္စယော ဟောတူ”တိ အနဟာရမိံ အာဝဇ္ဇေတွာတ **အနကာလေပိ** အနသီသေနေဝ ပဝတ္တိတတ္တာ။ **ဝတ္တသီသေ ဌတွာတ** တိ “ဧတံ အနံ နာမ မယှံ ကုလဝံသော ကုလတန္တိ ကုလပဝေဏီ ကုလစာရိတ္တ”န္တိ စာရိတ္တသီလေ ဌတွာ **ဒဒတော စာရိတ္တသီလမယံ။** ယထာ ဒေယ္ယဓမ္မပရိစ္စာဂဝသေန ပဝတ္တမာနာပိ အနစေတနာ ဝတ္တသီသေ ဌတွာ ဒဒတော သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဟောတိ ပုဗ္ဗာဘိသင္ခာရဿ, အပရာဘာဂစေတနာယ စ တထာ ပဝတ္တတ္တာ, ဧဝံ ဒေယ္ယဓမ္မေ **ခယတော, ဝယတော သမ္မသနံ ပဋ္ဌပေတွာ ဒဒတော ဘာဝနာမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု ဟောတိ** ပုဗ္ဗဘာဂစေတနာယ, ဒေယ္ယဓမ္မေ အပရဘာဂစေတနာယ စ တထာ ပဝတ္တတ္တာ။

အပစိတိစေတနာ **အပစိတိသဟဂတံ** အပစိယတိ တေယာတိ ယထာ နန္ဒိရာဂေ ဧဝ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ, ယထာဝုတ္တာယ တ အပစိတိယာ သဟဂတံ သဟပဝတ္တန္တိ **အပစိတိသဟဂတံ** ။ အပစာယနဝသေန ပဝတ္တံ **ပုညကိရိယဝတ္ထု။** ဝယသာ ဂုဏေဟိ စ ဝုမှတရာနံ ဝတ္တပဋိပတ္တိသု ဗျာဝဋ္ဋော ဟောတိ ယာယ စေတနာယ, သာ **ဝေယ္ယာဝစ္စံ,** ဝေယ္ယာဝစ္စမေဝ **ဝေယ္ယာဝစ္စသဟဂတံ။** ဝေယ္ယာဝစ္စသင္ခာတာယ တ ဝတ္တပဋိပတ္တိယာ သမုဋ္ဌာပနဝသေနေဝ

သဟဂတံ ပဝတ္တန္တိ **ဝေယျာဝစ္စသဟဂတံ,** တထာပဝတ္တံ ပုညကိရိယဝတ္ထု။ အတ္တနော သန္တာနေ ပတ္တံ ပုညံ အနုပ္ပဒီယတိ ဧတေနာတိ **ပတ္တာနုပ္ပဒါနံ။** တထာ ပရေန အနုပ္ပဒိန္နတာယ ပတ္တံ အဗ္ဘနုမောဒတိ ဧတေနာတိ **ပတ္တဗ္ဘနုမောဒနံ။** အနနုပ္ပဒိန္နံ ပန ကေဝလံ အဗ္ဘနုမောဒီယတိ ဧတေနာတိ **အဗ္ဘနုမောဒနံ။** ဓမ္မံ ဒေသေတိ ဧတာယာတိ **ဒေသနာ,** ဒေသနာဝ **ဒေသနာမယံ။** သုဏာတိ ဧတေနာတိ **သဝနံ,** သဝနမေဝ **သဝနမယံ။** ဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုဂမနံ **ဒိဋ္ဌိဇုဂတံ။** သဗ္ဗတ္ထ "ပုညကိရိယဝတ္ထု"တိ ပဒံ အပေက္ခိတွာ နပုံသကလိင်္ဂတာ။

ပူဇာဝသေန သာမီစိကိရိယာ အပစာယနံ **အပစိတိ။** ဝယသာ ဂုဏေဟိ စ ဇေဋ္ဌာနံ ဂိလာနာနဉ္စ တံတံကိစ္စကရဏံ **ဝေယျာဝစ္စံ။** အယမေတေသံ ဝိသေသောတိ အာဟ **"တတ္ထ"** တိအာဒိ။ **စတ္တာရော ပစ္စယေ ဒတွာ သဗ္ဗသတ္တာန**န္တိ စ ဧကဒေသတော ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော, ယံ ကိဉ္စိ ဒေယျဓမ္မံ ဒတွာ, ပုညံ ဝါ ကတွာ "ကတိပယာနံ, ဧကဿ ဝါ ပတ္တိ ဟောတူ"တိ ပရိဏာမနမ္ပိ ပတ္တာနုပ္ပဒါနမေဝ။ တံ န မဟပ္ဖလံ တဏှာဟာယ ပရာမဋ္ဌတ္တာ။ ပရေသံ ဒေသေတိ ဟိတဖရဏေန မုဒုစိတ္တေနာတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **ဧဝဉ္ဟိ** ဧဝံ ဣမံ ဓမ္မံ သုတွာ ဗဟုဇ္ဇနာ ဟုတွာ ပရေ ဓမ္မဒေသနာယ အနုဂ္ဂဏှိဿာမီတိ **ဟိတဖရဏေန မုဒုစိတ္တေန ဓမ္မံ သုဏာတိ။** ဧဝဉ္ဟိဿ သဝနံ အတ္တနော, ပရေသဉ္စ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ပစ္စယဘာဝတော မဟပ္ဖလံ ဘဝိဿတီတိ။ **သဗ္ဗေသ**န္တိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဒသန္နံ ပုညကိရိယဝတ္ထူနံ။ **နိယမလက္ခဏ**န္တိ မဟပ္ဖလဘာဝဿ နိယာမကသဘာဝံ ။ **ဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုဘာဝေနေဝ** တိ "အတ္ထိ, ဒိန္န"န္တိ အာဒိ နယပ္ပဝတ္တာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုကမေဝ ပဝတ္တိယာ။ အနာဒီသု ဟိ ယံ ကိဉ္စိ ကမ္မာယ ဧဝ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပရိသောဓိတံ မဟာဇုတိကံ မဟာဝိပ္ဖာရံ ဘဝတိ။ (အတ္ထိ ဒိန္န = မ. နိ. ၂.၉၄; ၃.၁၃၆; ဝိဘ. ၇၉၃)

ပုရိမေဟေဝ တီဟီတိ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတေဟေဝ တီဟိ။ **သီလမယေ** ပုညကိရိယဝတ္ထုမှိ **သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ** စာရိတ္တသီလဘာဝတော။ **အနုမယေ** သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ အနုသဘာဝတ္တာ, အနုဝိသယတ္တာ စ။ ကာမံ ဒေသနာ ဓမ္မအနုသဘာဝတော အနုမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတီတိ ဝတ္တုံ ယုတ္တာ, ကုသလဓမ္မာသေဝနဘာဝတော ပန ဝိမုတ္တာယတနသီသေ ဌတွာ ပဝတ္တိတာ ဝိယ သဝနေန သဒ္ဓိံ **ဘာဝနာမယေ** သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တီတိ ဝုတ္တံ။ "ဒိဋ္ဌိဇုဂတံ ဘာဝနာမယေ"တိ ကေစိ။ **ဒိဋ္ဌိဇုဂတေ** ဧဝ စ အတ္တနာ ကတဿ ပုညဿ အနုဿရဏံ, တဿ စ ပရေသံ အတ္ထာယ ပရိဏာမနံ, ဂုဏပသံသာ, အညေဟိ ကရိယမာနာယ ပုညကိရိယာယ, သမ္မာပဋိပတ္တိယာ စ အနုမောဒနံ သရဏဂမနန္တိ ဧဝံ အာဒယော ပုညဝိသေသာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မဝသေနေဝ ဧတေသံ ကရဏတော။

ပရဿ ပဋိပတ္တိယာ သောဓနတ္ထော အနုယောဂေ **စောဒနာ,** သာ ယာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတိ, တာနိ **စောဒနာဝတ္ထူနိ** ဒိဋ္ဌသုတပရိသင်္ကိတာနိ။ တေနာဟ **"စောဒနာကာရဏာနီ"**တိ။ **ဒိဋ္ဌေနာ** တိ စ ဟေတုမှိ ကရဏဝစနံ , ဒိဋ္ဌေန ဟေတုနာတိ အတ္ထော။ ကိံ ပန တံ ဒိဋ္ဌန္တိ အာဟ **"ဝီတိက္ကမ"** န္တိ ။ **ဒိဿတီ**တိ စ ဒဿနဟေတူတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော ယထာ "ပညာယ စဿ ဒိသွာ"တိ။ **"သုတေနာ"**တိအာဒီသုပိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ပရဿာ**တိ ပရတော, **ပရဿ** ဝါ ဝစနံ **သုတွာ။ ဒိဋ္ဌပရိသင်္ကိတေနာ** တိ ဒိဋ္ဌာနုဂတေန ပရိသင်္ကိတေန, တထာ ပရိသင်္ကိတေန ဝါ ဝီတိက္ကမေန။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **စောဒေတိ** ဝတ္ထုသန္ဒဿနေန ဝါ သံဝရသမ္ပဋိစ္ဆာပနေန ဝါ သာမီစိပ္ပဋိစ္ဆာပနေန ဝါ။ ဣမမတ္ထံ ပန အတ္ထေ ဝိတ္ထာရိယမာနေ အတိပ္ပပဉ္စော ဟောတီတိ အာဟ **"အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ"**တိ။ ဝိတ္ထာရံ ပန ဣစ္ဆန္တေန တဿ အဓိဂမုပာယံ ဒဿေန္တော **"ဝိတ္ထာရော ပန။ပေ.။ ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ အာဟ။

ကာမူပပတ္တိယော တိ ကာမေဟိ ဥပပန္နတာ, သမန္နာဂတတာတိ အတ္ထော။ သမန္နာဂမော စ တေသံ ပဋိသေဝနံ, သမဓိဂမော ဝါတိ အာဟ **"ကာမူပသေဝနာ ကာမပဋိလာဘာ ဝါ"**တိ။ **ပစ္စုပဋ္ဌိတကာမာ** တိ ဒုတိယတတိယရာသီနံ ဝိယ သယံ, ပရေဟိ စ အနိမ္မိတာ။ ဥဋ္ဌာနကမ္မဖလူပဇီဝိဘာဝတော ပန တဒုဘယဝသေန ပစ္စုပဋ္ဌိတာ ကာမာ ဧတေသန္တိ **ပစ္စုပဋ္ဌိတကာမာ။** တေ ပန တေသံ ယေဘုယျေန နိဗဒ္ဓါနိ ဟောန္တီတိ **"နိဗဒ္ဓကာမာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **စတုဒေဝလောကတ သိနော**တိ စာတုမဟာရာဇိကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တုသိတာ ဒေဝာ။ **ဝိနိဟတိကာ**တိ အာဟယိကာ။ ပရနိမ္မိတာ ကာမာ ဧတေသန္တိ **ပရနိမ္မိတကာမာ။**

ပကတိသေဝနဝသေနာတိ အနုမာနတော ဇာနနံ ဝဒတိ, န ပစ္စက္ခတော။ **ဝသံ ဝတ္တေန္တီ** တိ ယထာရုစိ ဟတဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇန္တိ။ **“မေထုနံ ပဋိသေဝန္တီ”** တိ ဣဒံ ပန ကေစိတဒပဋိသေဝနေတ္တံ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“ကေစိ ပနာ”**တိအာဒိ။ တေ “ယာမာနံ အညမညံ **အာလိင်္ဂိတမတ္တေန**, တုသိတာနံ ဟတ္ထာမသနမတ္တေန, နိမ္မာနရတီနံ **ဟသိတမတ္တေန,** ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ **ဩလောကိတမတ္တေန ကာမကိစ္စံ ဣဇ္ဈတီ”တိ ဝဒန္တိ။** “ဣတရေသံ ဒွိန္နံ ဒွယံဒွယသမာပတ္တိယာ တ”တိ ဝဒန္တိ တာဒိသဿ ကာမေသု ဝိရဇ္ဇနဿ တေသု အဘာဝတော, ကာမာနဉ္စ ဥတ္တရုတ္တရိ ပဏီတပဏီတတရပဏီတတမဘာဝတော။ ကေဝလံ ပန နိဿန္ဒာဘာတေ တေသံ ဝတ္တဗ္ဗော။ **ကာမကိစ္စ**န္တိ တင္ခဏိကပရိဠာဟူပသမာဝဟံ ဖဿသုခံ။ **ကာမာ**တိ ကာမူပဘောဂါ။ **ဟကတိကာ ဧတေ**တိ ပေဟဠိမေပဟိ ဧကေသဒိသာ ဧဝ။ **ဧကေသင္ခာတ**န္တိ ဧကရူပံ သမာနရူပန္တိ, သမညာတံ သမာနဘာဝန္တိ တ အတ္ထော။

သုခပဋိလာဘာတိ သုခသမဓိဂမာ။ **ဟေဋ္ဌာ** တိ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိတော ဟေဋ္ဌာ မနုဿေသု, ဒေဝေသု တ။ **ပဌမဇ္ဈာနသုခ**န္တိ ကုသလပဌမဇ္ဈာနံ။ ဘူမိဝသေနပိ ဟေဋ္ဌူပရိဘာတေ လဗ္ဘတေဝ ဗြဟ္မကာယိကေသု, ဗြဟ္မပုရောဟိတေသု တ ကုသလဇ္ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွတ ဗြဟ္မပုရောဟိတေသု, မဟာဗြဟ္မေသု တ ဝိပာကသုခာနုဘဝနဿ လဗ္ဘနတော။ ဧတ္ထ စ ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနဘူမိဝသေန ဒုတိယတတိယသုခူပပတ္တီနံ ဝုစ္စမာနတ္တာ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိဝသေနေဝ ပဌမဇ္ဈာနသုခူပပတ္တိ ဝုတ္တာ။ **တိန္တာ** တိ တေမိတာ, ဈာနသုခေန စေဝ ဈာနသမုဋ္ဌာနပဏီတရူပဖုဋ္ဌကာယေန စ ပဏီတာ ဝိတ္တာတိ အတ္ထော။ တေနေတဟ **“သမန္တတော တိန္တာ”** တိအာဒိ။ ယသ္မာ ကုသလသုခတော ဝိပာကသုခံ သန္တတရတာယ ပဏီတတရံ ဗဟုလဉ္စ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“ဣဒမ္ပိ ဝိပာကဇ္ဈာနသုခံ ဧဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တ”**န္တိ။ **တေသ**န္တိ အာဘဿရာနံ။ သပ္ပီတိကဿ သုခဿ အတိဝိယ ဥဠာရဘာဝတော တေန အဇ္ဈောတ္ထတစိတ္တာနံ **ဘဝလောဘော မဟာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သန္တမေတ** တိ ဝိတက္ကဝိစာရသင်္ခောဘပီတိဥဗ္ဗိလာဝိဝိဂမေန အတိဝိယ ဥပသန္တံယေဝ။ တထာ သန္တဘာဝေနေဝ ဟိ တံ အတ္တနော ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတတာယ “ပဏီတ”န္တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟ **“ပဏီတမေတ”**တိ။ အတပ္ပကေန သုခဟရမိပ္ပတ္တေန သုခေန သံယုတ္တာယ တုသာယ ပီတိယာ ဣတာ ပဝတ္တာတိ **တုသိတာ။** ယသ္မာ တေ တတော ဥတ္တရိ သုခဿ အဘာဝတော ဧဝ န ပတ္ထေန္တိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“တတော။ပေ။ သန္တုဋ္ဌာ ဟုတွတ”**တိ။ **တတိယဇ္ဈာနသုခ** န္တိ တတိယဇ္ဈာနဝိပာကသုခံ။

သတ္တ အရိယပညာတိ အဋ္ဌမကတော ပဋ္ဌာယ သတ္တန္နံ အရိယာနံ တေသံ တေသံ အာဝေဏိကပညာ။ ဋ္ဌပေတွတ လောကုတ္တရံ ပညံ **အဝသေသာ ပညာ** နာမ။ သဗ္ဗာပိ တေဘူမိကာ ပညာ “သေက္ခာ”တိပိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, “အသေက္ခာ”တိပိ န ဝတ္တဗ္ဗာတိ **နေဝသေက္ခာနာသေက္ခာ,** ပုထုဇ္ဇနပညာ။

ယောဂဝိဟိတေသူတိ ပညာဝိဟိတေသု ပညာပရိဏာမိတေသု ဥပာယပညာယ သမ္ပာဒိတေသု။ **ကမ္မာယတနေသူ** တိ ဧတ္ထ ကမ္မမေဝ **ကမ္မာယတနံ,** ကမ္မဉ္စ တံ အာယတနဉ္စ အာဇီဝါဒီနန္တိ တ **ကမ္မာယတနံ။** သေ နယော **သိပ္ပာယတနေသု**ပိ။ တတ္ထ စ ဒုဝိဓံ ကမ္မံ ဟီနဉ္စ ဝဍ္ဎကိကမ္မာဒိ, ဥက္ကဋ္ဌဉ္စ ကသိဝဏိဇ္ဇာဒိ။ သိပ္ပမ္ပိ ဒုဝိဓံ ဟီနဉ္စ နဠကာရသိပ္ပာဒိ, ဥက္ကဋ္ဌဉ္စ မုဒ္ဒါဂဏနာဒိ။ ဝိဇ္ဇာဝ **ဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနံ,** တံ ဓမ္မိကမေဝ နာဂမဏ္ဍလပရိတ္တဖုဓမနကမန္တသဒိသံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တာနိ ပနေတာနိ ဧကစ္စေ ပဏ္ဍိတာ ဗောဓိသတ္တသဒိသာ မနုဿာနံ ဖာသုဝိဟာရံ အာကင်္ခန္တာ နေဝ အညေဟိ ကရိယမာနာနိ ပဿန္တိ, န တ ကတာနိ ဥဂ္ဂဏှန္တိ။ န ကရောန္တာနံ သုဏန္တိ, အထ ခော အတ္တနော ဓမ္မတာယ စိန္တေတွာ ကရောန္တိ။ ပညဝန္တေဟိ အတ္တနော ဓမ္မတာယ စိန္တာယ ကတာနိပိ အညေဟိ ဥဂ္ဂဏှဟိတွတ ကရောန္တေဟိ ကတသဒိသာနေဝ ဟောန္တိ။ **ကမ္မဿကတ** န္တိ “ဣဒံ ကမ္မံ သတ္တာနံ သကံ, ဣဒံ နော သက”န္တိ ဧဝံ ဇာနနဉာဏံ။ **သစ္စာနုလောမိက**န္တိ ဝိပဿနာဉာဏံ။ တညှိ သစ္စပဋိဝေဓဿ အနုလောမနတော “သစ္စာနုလောမိက”န္တိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒါနိဿ ပဝတ္တနာကာရံ ဒဿေတုံ **“ရူပံ အနိစ္စန္တိ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တ-**သဒ္ဒေန အနိယမတ္ထေန ဒုက္ခာနတ္တလက္ခဏာနိပိ ဂဟိတာနေဝတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ နာနန္တရိယကဘာဝတော။ ယညှိ အနိစ္စံ, တံ ဒုက္ခံ။ ယံ ဒုက္ခံ, တဒနတ္တာတိ [(သိဇ္ဈနတော) အဓိကပာဌော ဝိယ ဒိဿတိ]။ **ယံ ဧဝရူပ**န္တိ ယံ ဧဝံ ဟေဋ္ဌာ နိဒ္ဒိဋ္ဌသဘာဝံ။ **“အနုလောမိကံ ခန္တိ”**န္တိအာဒီနိ ပညာဝေဝစနာနိ ။ သာ ဟိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနံ ကမ္မာယတနာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ကာရဏာနံ အပစ္စနီကဒဿနေန အနုလောမနတော, တထာ သတ္တာနံ ဟိတစရိယာယ မဂ္ဂသစ္စဿ, ပရမတ္ထသစ္စဿ စ နိဗ္ဗာနဿ အဝိလောမနတော အနုလောမေတီတိ စ **အနုလောမိကာ။** သဗ္ဗာနိပိ ဧတာနိ ကာရဏာနိ ခမတိ သဟတိ ဒဋ္ဌုံ သက္ကောတီတိ **ခန္တိ။** ပဿတီတိ **ဒိဋ္ဌိ။** ရောစေတီတိ **ရုစိ။** မုနာတီတိ **မုတိ။** ပေက္ခတီတိ **ပေက္ခာ။** တေ စ ကမ္မာယတနာဒယော ဓမ္မာ နိဇ္ဈာယမာနာ တာယ နိဇ္ဈာနံ ခမန္တီတိ **ဓမ္မနိဇ္ဈာနက္ခန္တိ။ ပရတော အသုတွတ ပဋိလဘတီ** တိ အညဿ ဥပဒေသဝ

စနံ အသုတ္ဝတ သယမေဝ စိန္တေန္တော ပဋိလဘတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ စိန္တာမယာ ပညာ နာမ ဝုစ္စတိ။ သာ ပနေသာ အဘိညာတာနံ ဗောဓိသတ္တာနမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထာပိ သစ္စာနုလောမိကဉာဏံ ဒွိန္နမေဝ ဗောဓိသတ္တာနံ အန္တိမဘဝိကာနံ, သေသပညာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ပူရိတပာရမီနံ မဟာပညာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ပရတော သုတ္ဝာ ပဋိလဘတီတိ ကမ္မာယတနာဒီနိ ပရေန ကရိယမာနာနိ, ပရေန ကတာနိ တ ဒိသွာပိ ပရဿ ကထယမာနဿ ဝစနံ သုတ္ဝာပိ အာစရိယသန္တိကေ ဥဂ္ဂဟေတွာပိ ပဋိလဒ္ဓာ သဗ္ဗာ ပရတော သုတ္ဝာ ပဋိလဒ္ဓနာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **သမာပန္နဿာ** တိ သမာပတ္တိသမင်္ဂိဿ, နိဒဿနမတ္တမေတံ။ ဝိပဿနာမဂ္ဂပညာ ဟိ ဣဓ ''ဘာဝနာပညာ''တိ ဝိသေသတော ဣစ္ဆိတာတိ။

အာဝုဓံ နာမ ပဋိပက္ခဝိမထနတ္ထံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ, ရာဂါဒိသဒိသော စ ပဋိပက္ခော နတ္ထိ, တဿ စ ဝိမထနံ ဗုဒ္ဓဝစနမေတတိ ''သုတမေဝ အာဝုဓ''န္တိ ဝတွာ **''တံ အတ္ထတော တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစန''** န္တိ အာဟ။ ဣာအနိ တမတ္ထံ ဝိဝရန္တော ''တံ ဟီ''တိ အာဒိံ ဝတွာ **''သုတာဝုဓော''**တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၇.၆၇) သုတ္တပဒေန သမတ္ထေတိ။ တတ္ထ **အကုသလံ ပဇဟတီ**တိ တဒင်္ဂါဒိဝသေန အကုသလံ ပရိစ္စဇတိ။ **ကုသလံ ဘာဝေတီ**တိ သမထဝိပဿနာဒိကုသလံ ဓမ္မံ ဥပ္ပာဒေတိ ဝဍ္ဎေတိ စ။ **သုဒ္ဓံ အတ္တာနံ ပရိဟရတီ** တိ တေန အကုသလပ္ပဟာနေန, တာယ စ ကုသလဘာဝနာယ ရာဂါဒိသံကိလေသတော ဝိသုဒ္ဓံ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေတိ။

ဝိဝေကဋ္ဌကာယာန န္တိ ဂဏသင်္ဂဏိကံ ဝဇ္ဇေတွာ တတော အပကမ္မိတကာယာနံ။ သွတယံ ကာယဝိဝေကော နေက္ခမ္မာဘိရတာနံ ကေဝလံ ဧကာကီဘာဝေ, အထ ခော ပဌမဇ္ဈာနာဒိ နေက္ခမ္မယောဂတောတိ အာဟ **''နေက္ခမ္မာဘိရတာန''** န္တိ။ **စိတ္တဝိဝေကော**တိ ကိလေသသင်္ဂဏိကံ ပဟာယ တတော စိတ္တဿ ဝိဝိတ္တတာ။ သာ ပန ဈာနဝိမောက္ခာဒီနံ ဝသေန ဟောတီတိ အာဟ **''ပရိသုဒ္ဓစိတ္တာနံ ပရမဝေဒါနပ္ပတ္တာန''** န္တိ။ **ဥပဓိဝိဝေကော**တိ နိဗ္ဗာနံ။ တဒဓိဂမေန ဟိ ပုဂ္ဂလဿ နိရုပဓိတာ။ တေနာဟ **''နိရုပဓီနံ ပုဂ္ဂလာန''** န္တိ, ဝိသင်္ခါရဂတာနံ အဓိဂတနိဗ္ဗာနာနံ, ဖလသမာပတ္တိသမင်္ဂီနဥ္စာတိ အတ္ထော။ သုတမ္ပိ အဝဿယဋ္ဌေနေဝ အာဝုဓံ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **''အယမ္ပီ''** တိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ ''တဥ္ဟိ နိဿာယာ''တိ။ ကာမဥ္စေတ္ထ သုတပဝိဝေကောပိ ပညာဝသေနေဝ ယထာဓိပ္ပေတအာဝုဓတ္တာသာဓကော , ပညာ ပန သုတေန, ဧကစ္စပဝိဝေကေန တ ဝိနာပိ ဣဓာဓိပ္ပေတအာဝုဓတ္တာသာဓနီတိ တတော ပညာ သာမတ္ထိယဒဿနတ္ထံ ဝိသုံ အာဝုဓဘာဝေန ဝုတ္တာ။ တေနာဟ **''ယဿ သာ အတ္ထိ, သော န ကုတောစီ''** တိအာဒိ။

နာညာတံ အဝိဒိတံ ဓမ္မန္တိ အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ န အညာတံ အဝိဒိတံ အမတဓမ္မံ, စတုသစ္စဓမ္မမေဝ တ **ဇာနိဿာမီတိ ပဋိပန္နဿ** ဣမိနာ ပုဗ္ဗာဘောဂေန **ဥပ္ပန္နံ ဣန္ဒြိယံ။** ယံ ဟဋ္ဌိယံ သင်္ဂဟတရေ ''နဝ ဣန္ဒြိယာနိ ဟောန္တီ''တိ ဝုတ္တံ, တံ ပုဗ္ဗာဘောဂသိဒ္ဓံ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသံ ဒီပေတုံ ဝုတ္တံ, အတ္ထတော ပန မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဝေ သာတိ အာဟ **''သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏဿေတံ အဓိဝစန''** န္တိ။ **အညိန္ဒြိယ** န္တိ အာဇာနနကဣန္ဒြိယံ, ပဌမမဂ္ဂေန ဉာတမရိယာဒံ အနတိက္ကမိတွာ တေသံယေဝ တေန မဂ္ဂေန ဉာတာနံ စတုသစ္စဓမ္မာနံ ဇာနနကဣန္ဒြိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တေနာဟ **''အညာဘူတံ အာဇာနနဘူတံ ဣန္ဒြိယ''** န္တိ။ အာဇာနာတီတိ **အညော,** အညဿ ဘူတံ, အာဇာနနဝသေန တ ဘူတန္တိ **အညဘူတံ။ အညာတာဝီသူ**တိ ဇာနိတဗ္ဗံ စတုအရိယသစ္စံ အာဇာနိတွာ ဌိတေသု။ တေနာဟ **''ဇာနနကိစ္စပရိယောသာနပ္ပတ္တေသူ''** တိ, ပရိညာဒိဘေဒဿ ဇာနနကိစ္စဿ ပရိနိဋ္ဌာနပ္ပတ္တေသု။

မံသစက္ခု စက္ခုပသာဒေတိ မံသစက္ခု နာမ စတဿော ဓာတုယော, ဝဏ္ဏော, ဂန္ဓော, ရသော, ဩဇာ, သမ္ဘဝေ, သဏ္ဌာနံ, ဇီဝိတံ, ဘာဝေ, ကာယပ္ပသာဒေ, စက္ခုပသာဒေတိ ဇဝံ စုဒ္ဒသသမ္ဘာရော မံသပိဏ္ဍော။

ကသိဏာလောကံ ဝဍ္ဎေတွာ တတ္ထ ရူပဒဿနတော **''ဒိဗ္ဗစက္ခု အာလောကနိဿိတံ ဉာဏ''** န္တိ ဝုတ္တံ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုပညာဝိနိမုတ္တာ ဧဝ လောကိယပညာ **ပညာစက္ခူ** တိ အယမတ္ထော အဝုတ္တသိဒ္ဓော ဒိဗ္ဗစက္ခုဿ ဝိသုံ ဂဟိတတ္တာတိ ဝုတ္တံ **''ပညာစက္ခု လောကိယလောကုတ္တရပညာ''** တိ။

အဓိကံ ဝိသိဋ္ဌံ သီလန္တိ **အဓိသီလံ။ သိက္ခိတဗ္ဗတော** တိ အာသေဝိတဗ္ဗတော။ **အဓိသီလံ** နာမ အနဝသေသကာယိကတစသိကသံဝရဘာဝတော, မဂ္ဂသီလဿ ပဒဋ္ဌာနဘာဝတော စ။ **အဓိစိတ္တံ** မဂ္ဂသမာဓိဿ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။ **အဓိပညာ** မဂ္ဂပညာယ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော။ ဣာအနိ နေသံ အဓိသီလာဒိဘာဝံ ကာရဏေန ပဋိပာဒေတုံ **''အနုပ္ပန္နေပိ**

ဟီ”တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အနုပ္ပန္နေ** တိ အပ္ပဝတ္တေ။ **အဓိသီလမေဝ** နိဗ္ဗာနာဓိဂမဿ ပစ္စယဘာဝတော။ **သမာပန္န** **နာ**တိ ဧတ္တ “နိဗ္ဗာနံ ပတ္တယန္တေနာ”တိ ပဒံ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။

“ကလျာဏကာရီ ကလျာဏံ၊ ပာပကာရီ စ ပာပကံ။
အနုဘောတိ ဒွယမေဝေတံ၊ အနုဗန္ဓဉှိ ကာရက”န္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၂၅၆)။

ဧဝံ အတီတေ, အနာဂတေ စ ဝဋ္ဋမူလကဒုက္ခသလ္လက္ခဏဝသေန သံဝေဂဝတ္ထုတာယ ဝိမုတ္တိအာကင်္ခါယ ပစ္စယဘူ တာ ကမ္မဿကတာပညာ အဓိပညာ”တိ ဝဒန္တိ။ လောကိယသီလာဒီနံ အဓိသီလာဒိဘာဝေ ပရိယာယေနာတိ နိပ္ပရိယာ ယမေဝ တံ ဒဿေတုံ **“သဗ္ဗံ တ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ပဉ္စဒွါရိကကာယော တိ ပဉ္စဒွါရေသု ကာယော ဖဿာဒိဓမ္မသမူဟော။ ကာယော စ သော ဘာဝိတဘာဝေန ဘာဝနာ စာတိ **ကာယဘာဝနာ နာမ**။ ယသ္မာ ခီဏာသဝနံ အဂ္ဂမဂ္ဂာဓိဂမနေန သဗ္ဗသံကိလေသာ ပဟီနာတိ ပဟီနကာလ တော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗသော အာသေဝနာဘာဝတော နတ္ထိ တေသံ ဘာဝိနိယာပိ စက္ခုသောတဝိညေယျာ ဓမ္မာ, ပဂေဝ ကာဠွ ကာ, တသ္မာ ပဉ္စဒွါရိကကာယော သုဘာဝိတော ဧဝ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ **“ခီဏာသဝဿ ဟိ။ပေ။ သုဘာဝိတော ဟောတီ”**တိ။ **န အညေသံ ဝိယ ဒုဗ္ဗလာ** ဒုဗ္ဗလဘာဝကရာနံ ကိလေသာနံ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာ။

ဝိပဿနာ ဒဿနာနုတ္တရိယံ အနိစ္စာနုပဿနာဒိဝသေန သင်္ခါရာနံ သမ္မဒေဝ ဒဿနတော။ **မဂ္ဂေ ပဋိပ** **အနုတ္တရိယံ** တဒုတ္တရိပဋိပဒာယ အဘာဝတော။ **ဖလံ ဝိမုတ္တာနုတ္တရိယံ** အကုပ္ပဘာဝတော။ **ဖလံ တ ဒဿနာနု** **တ္တရိယံ** ဒိဝသမ္ပိ နိဗ္ဗာနံ ပစ္စက္ခတော ဒိသွာ ပဝတ္တနတော။ **နိဗ္ဗာနံ ဝိမုတ္တာနုတ္တရိယံ** သဗ္ဗသင်္ခတဝိနိဿဋတ္တာ။ ဒဿန-သဒ္ဒံ ကမ္မသာဓနံ ဂဟေတွာ နိဗ္ဗာနဿ ဒဿနာနုတ္တရိယတာ ဝုတ္တာတိ ဒဿေန္တော **“တတော** **ဥတ္တရဉှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ နာမ နတ္ထီ”**တိ အာဟ။ နတ္ထိ ဧတ္တော ဥတ္တရန္တိ **အနုတ္တရံ,** အနုတ္တရမေဝ **အနုတ္တရိယ** န္တိ အာဟ **“ဥတ္တမံ ဇေဋ္ဌက”** န္တိ။

သေသောတိ ဝုတ္တာဝသေသော ပဉ္စကနယေန, စတုက္ကနယေန စ တိဝိဓော သမာဓိ, ဣမိနာ ဧဝ စ သမာဓိတ္တယာ ပဒေသေန သုတ္တန္တေသုပိ ပဉ္စကနယော အာဂတော ဧဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ပရမတ္ထမဉ္ဇူသာ ယံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၃၈) ဝုတ္တမေဝ, တသ္မာ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာဂစ္ဆတိ နာမံ ဧတသ္မာတိ အာဂမနံ, တတော **အာဂမနတော။ သဂုဏတော**တိ သရသတော။ **အာရမ္မဏတော** တိ အာရမ္မဏဓမ္မတော။ **အနတ္တတော အဘိနိဝိသိတွာ**တိ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနတ္တာ”တိ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ။ **အနတ္တတော ဒိသွာ**တိ ပဌမံ သင်္ခါရာနံ “အနတ္တာ”တိ အနတ္တလက္ခဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ။ **အနတ္တတော ဝုဋ္ဌာတီ** တိ ဝုဋ္ဌာ နကမိနိဝိပဿနာယ အနတ္တာကာရတော ပဝတ္တာယ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ပာပုဏာတိ။ **အသုညတတ္တကာရကာနံ ကိလေသာ** **နံ အဘာဝတ**တိ အတ္တာဘိနိဝေသပစ္စယာနံ ဒိဋ္ဌေကဋ္ဌာနံ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနတော ဝိပဿနာ သုညတာ နာမ အတ္တ သုညတာယ ယာထာဝတော ဂဟဏတော။ နနု ဧဝံ ဝိပဿနာယ သဂုဏတော သုညတာ, န အာဂမနတောတိ နိပ္ပရိယာယ တော နတ္ထီတိ? သစ္စမေတံ နာမလာဘေ, န ပန နာမအနေတိ နာယံ ဒေါသော။ အထ တ သုတ္တန္တကထာ နာမ ပရိယာယ ကထာ, န အဘိဓမ္မကထာ ဝိယ နိပ္ပရိယာယာတိ ဘိယျောပိ န ကောစိ ဒေါသော။

ယသ္မာ သဂုဏတော, အာရမ္မဏတော စ နာမလာဘေ သင်္ကရော ဟောတိ ဧကဿေဝ နာမန္တရလာဘသမ္ဘဝ တော။ အာဂမနတော ပန နာမလာဘေ သင်္ကရော နတ္ထိ နာမန္တရလာဘာဘာဝတော, အသမ္ဘဝတော စ, တသ္မာ **“အပ** **ရော”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **နိမိတ္တကာရကကိလေသာဘာဝတ** တိ နိစ္စနိမိတ္တာဒိဂ္ဂါဟကပစ္စယာနံ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘန တော။ ကာမဉ္စာယံ ဝိပဿနာ နိစ္စနိမိတ္တာဒိ ဥဂ္ဃာဋေန္တီ ပဝတ္တတိ, သင်္ခါရနိမိတ္တဿ ပန အဝိဿဇ္ဇနတော န နိပ္ပရိယာယတော အနိမိတ္တနာမံ လဘတီတိ။ ပရိယာယေန ပနေတံ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ နိပ္ပရိယာယဒေသနတ္တာ အဘိဓမ္မေ မဂ္ဂဿ အနိမိတ္တနာမံ ဥဒ္ဓဋံ။ သုတ္တေ စ –

“အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယမုဇ္ဇဟ။
တတော မာနာဘိသမယာ၊ ဥပသန္တော စရိဿသီ”တိ။ (သု. နိ. ၃၄၄; သံ. နိ. ၁.၂၁၂)။

အနိမိတ္တပရိယာယော အာဂတော။ **ပဏိဓိကာရကကိလေသာဘာဝတ**တိ သုခပဏိဓိအာဒိပစ္စယာနံ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနတော။

ရာဂဒီဟိ သုညတ္တာ တိ သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟနတော ရာဂဒီဟိ ဝိဝိတ္တတ္တာ။ ရာဂဒယော ဧဝ **ရာဂနိမိတ္တာဒီနိ။** ပုရိမုပ္ပန္နာ ဟိ ရာဂဒယော ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကရာဂဒီနံ ကာရဏံ ဟောတိ။ ရာဂဒယော ဧဝ တထာ ပဏိဓာနသ္သ ပစ္စယဘာဝတော **ရာဂပဏိဓိအာဒယော။** နိဗ္ဗာနံ ဝိသင်္ခါရဘာဝေနေဝ သဗ္ဗသင်္ခါရဝိနိဿဋတ္တာ ရာဂဒီဟိ သုညံ, ရာဂဒိနိမိတ္တပဏိဓိဝိရဟိတဥ္စာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တ္တေ စ သင်္ခါရပေက္ခာ သာနုလောမာ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဝိပဿနာ, သာ သုညတော ဝိပဿတိ "သုညတာ"တိ ဝုစ္စတိ, ဒုက္ခတော ပဿန္တီ တဏှာပဏိဓိသောသနတော "အပ္ပဏိဟိတာ"တိ။ သာ မဂ္ဂဝိဂမာယ အာဂမနပဋိပဒာဌာနေ ဌတွာ မဂ္ဂဿ "သုညတံ အနိမိတ္တံ အပ္ပဏိဟိတ"န္တိ နာမံ ဒေတိ။ အာဂမနတော စ နာမေ လဒ္ဓေ သဂုဏတော စ အာရမ္မဏတော စ နာမံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ, န ပန သဂုဏာရမ္မဏေဟိ နာမလာဘေ သဗ္ဗတ္ထ အာဂမနတော နာမံ သိဒ္ဓံ ဟောတီတိ ပရိပုဏ္ဏနာမသိဒ္ဓိဟေတုတ္တာ, "သဂုဏာရမ္မဏေဟိ သဗ္ဗေသမ္ပိ နာမတ္တယယောဂေ, န အာဂမနတော"တိ ဝဝတ္ထာနကရတ္တာ စ နိပ္ပရိယာယတော အာဂမနတောဝ နာမလာဘော ပဓာနံ, န ဣတရေဟိ, ပရိယာယတော ပန တိဓာ နာမလာဘော ဣစ္ဆိတဗ္ဗောတိ အဋ္ဌကထာယံ "တိဝိဓာ ကထာ"တိ အာဒိနာ အယံ ဝိဓာရော ကတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သုစိဘာဝေတိ ကိလေသာသုစိဝိဂမေန သုဒ္ဓဘာဝေ အသံကိလိဋ္ဌဘာဝေ။ တေနာဟ **"တိဏ္ဏံ သုစရိတာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော"**တိ။

မုနိနော ဧတာနီတိ **မောနေယျာနိ။** ယေဟိ ဓမ္မေဟိ ဥဘယဟိတမုနနတော **မုနိ** နာမ ဟောတိ, တေ ဇဝံ ဝုတ္တာတိ အာဟ **"မုနိဘာဝကရာ မောနေယျပဋိပဒာ ဓမ္မာ"** တိ။ တတ္ထ ယသ္မာ ကာယေန အကတ္တဗ္ဗဿ အကရဏံ, ကတ္တဗ္ဗဿ စ ကရဏံ, "အတ္ထိ က္ကမသ္မိံ ကာယေ ကေသာ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀; ၃.၁၅၃; အ. နိ. ၆.၂၉; ၁၀.၆၀; ဝိဘ. ၃၅၆; ခု. ဟ. ၃.၁; နေတ္တိ. ၄၇) ကာယသင်္ခါတဿ အာရမ္မဏဿ ဇာနနံ, ကာယဿ စ သမုဒယတော အတ္ထင်္ဂမတော အဿာဒတော အာဒီနဝတော နိဿရဏတော စ ယာထာဝတော ပရိဇာနနံ, တထာ ပရိဇာနနဝသေန ပဝတ္တော ဝိပဿနာမဂ္ဂော, တေန စ ကာယေ ဆန္ဒရာဂဿ ပဇဟနံ, ကာယသင်္ခါရံ နိရောဓေတွာ ပတ္တဗ္ဗသမာပတ္တိ စာတိ သဗ္ဗေ ဧတေ ကာယမုခေန ပဝတ္တာ မောနေယျပဋိပဒာ ဓမ္မာ ကာယမောနေယျံ နာမ။ တသ္မာ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **"တိဝိဓကာယဒုစ္စရိတဿ ပဟာန"** န္တိအာဒိနာ ဟဋ္ဌိ အာဂတာ။ သေသဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ စောပနတစဥ္ဇေ သဒ္ဒတစဥ္ဇ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တာ ပညာ **တစာရမ္မဏေ ဉာဏံ။** တဿ တစာယ သမုဒယာဒိတော ပရိဇာနနံ **တစာပရိညာ။** ကောသိတိဝိဓံ လောကိယစိတ္တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တဉာဏံ **မနာရမ္မဏေ ဉာဏံ။** တဿ သမုဒယာဒိတော ပရိဇာနနံ **မနောပရိညာ**တိ အယမေဝ ဝိသေသော။

အယန္တိ က္ကတော သမ္ပတ္တိယောတိ **အာယော,** ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အဘိဗုဒ္ဓိတိ အာဟ **"အာယောတိ ဝုဍ္ဍိ"** တိ။ အပေန္တိ သမ္ပတ္တိယော ဧတေနာတိ **အပာယော,** ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဟာနီတိ အာဟ **"အပာယောတိ အဝုဍ္ဍိ"** တိ။ **တဿ တဿ ကာရဏံ**တိ အာယဿ စ အပာယဿ စ။ **ကာရဏံ ဥပာယော** ဥပေတိ ဥပဂစ္ဆတိ ဧတေန အာယော, အပာယော စာတိ။ တတ္ထ ဒုဝိဓာ ဝုဍ္ဍိ အနတ္ထဟာနိတော, အတ္ထုပ္ပတ္တိတော စ, တထာ အဝုဍ္ဍိ အတ္ထဟာနိတော, အနတ္ထုပ္ပတ္တိတော စ။ **တေသံ ပဇာနနာ**တိ တေသံ အာယာပာယသညိတာနံ ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒာနံ ဝုဍ္ဍိအဝုဍ္ဍိနံ ယာထာဝတော ပဇာနနာ။ **ကောသလ္လံ** ကုသလတာ နိပုဏတာ။ တဒုဘယမ္ပိ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **"ဝုတ္တဥ္ဟေတ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **ဣဒံ ဝုစ္စတီ** တိ ယာ ဣမေသံ အကုသလဓမ္မာနံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓေသု, ကုသလဓမ္မာနဥ္စ ဥပ္ပတ္တိဘိယျောဘာဝေသု ပညာ, ဣဒံ **အာယကောသလ္လံ** နာမ ဝုစ္စတိ။ ဣအနိ အပာယကောသလ္လမ္ပိ ဟဋ္ဌိဝသေနေဝ ဒဿေတုံ **"တတ္ထ ကတမ"** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ဣဒံ ဝုစ္စတီ** တိ ယာ ဣမေသံ ကုသလဓမ္မာနံ အနုပ္ပဇ္ဇနနိရုဇ္ဈနေသု, အကုသလဓမ္မာနဥ္စ ဥပ္ပတ္တိဘိယျောဘာဝေသု ပညာ, ဣဒံ **အပာယကောသလ္လံ** နာမ ဝုစ္စတီတိ။ တ္တောဟအာယကောသလ္လံ တာဝ ပညာ ဟောတု, အပာယကောသလ္လံ ကထံ ပညာ နာမ ဇာတာတိ ဇဝံ မညတိ "အပာယုပ္ပာဒနသမတ္ထတာ အပာယကောသလ္လံ နာမာ"တိ, တံ ပန တဿ မတိမတ္တံ။ ပညဝတ ဧဝ ဟိ "မယှံ ဇဝံ မနသိ ကရောတော အနုပ္ပန္နာ ကုသလာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ နိရုဇ္ဈန္တိ။ အနုပ္ပန္နာ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဥပ္ပန္နာ ဝဍ္ဎန္တိ

တီ’’တိ ပဇာနာတိ, သော ဧဝံ ဥတ္တ အနုပ္ပန္နေ အကုသလေ ဓမ္မေ န ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နေ ပဇဟတိ။ အနုပ္ပန္နေ ကုသလေ ဓမ္မေ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နေ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ပာပေတိ။ ဧဝံ အပာယကောသလ္လမ္ပိ ပညာ ဧဝာတိ။ **သဗ္ဗာပိ** တိ အာယကောသလ္လပက္ခိကာပိ အပာယကောသလ္လပက္ခိကာပိ။ **တတြုပာယာ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ကရဏီယေ ဥပါယဘူတာ။

တဿ တိကိစ္ဆနတ္ထ န္တိ အစ္စာယိကဿ ကိစ္စဿ, ဘယဿ တ ပရိဟရဏတ္ထံ **ဌာနုပ္ပတ္တိယကာရဏဇာနနဝသေနေဝ**တိ ဌာနေ တင်္ခဏေ ဧဝ ဥပ္ပတ္တိ ဧတဿ အတ္ထီတိ ဌာနုပ္ပတ္တိကံ, ဌာနသော ဥပ္ပဇ္ဇနကကာရဏံ, တဿ ဇာနနဝသေနေဝ။

မဇ္ဇနာကာရဝသေန ပဝတ္တမာနာ တိ အတ္တနော ဝတ္ထုနော မဒနီယတာယ မဒဿ အာပဇ္ဇနာကာရေန ပဝတ္တမာနာ ဥဏ္ဏတိယော။ **နိရောကေ**တိ အရောကေ။ **မာနကရဏ**န္တိ မာနဿ ဥပ္ပာဒနံ။ **ယောဗ္ဗနေ ဌတ္ဝာ** တိ ယောဗ္ဗနေ ပတိဋ္ဌာယ, ယောဗ္ဗနံ အပဿာယာတိ အတ္ထော။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဇီဝိတံ နာမ မရဏပဘင်္ဂုရံ ဒုက္ခာနုဗန္ဓဉ္စ, တဒုဘယံ အနောလောကေတွာ, ပဗန္ဓဋ္ဌိတိပစ္စယာ သုလဘတဉ္စ နိဿာယ ဥပ္ပဇ္ဇနကမဒေါ **ဇီဝိတမဒေါ**တိ ဒဿေတုံ **“စိရံ ဇီဝိ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အဓိပတိ ဝုစ္စတိ ဇေဋ္ဌကော, ဣဿရောတိ အတ္ထော။ တတော အဓိပတိတော အာဂတံ **အာဓိပတေယျံ။** ကိံ တံ? ဟပဿ အကရဏံ။ တေနာဟ **“တွေကောမ္ဟိ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ သီလာဒယော လောကိယာ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, တသ္မာ **ဝိမုတ္တိယာ**တိ လောကိယဝိမုတ္တိယာ။ **ဇေဋ္ဌက** န္တိ ဣဿရံ, ဂရုန္တိ အတ္ထော။ တွေ စ အတ္တာနံ, ဓမ္မဉ္စ အဓိပတိံ ကတွာ ဟပဿ အကရဏံ ဟိရိယာ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လောကံ အဓိပတိံ ကတွာ အကရဏံ ဩတ္တပ္ပဿ ဝသေန။

ကထာဝတ္ထူနီ တိ ကထာယ ပဝတ္တိဋ္ဌာနာနိ။ ယသ္မာ တေဟိ ဝိနာ ကထာ နပ္ပဝတ္တတိ, တသ္မာ **“ကထာကာရဏာနီ”**တိ ဝုတ္တံ။ အဒ္ဓာန-သဒ္ဒဿ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ, သော ပနတ္ထတော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိမတ္တံ ။ ဓမ္မာ စေတ္ထ ခန္ဓာ ဧဝ, တဗ္ဗိနိမုတ္တာ စ တေသံ ဂတိ နတ္ထီတိ အာဟ **“အတီတံ ဓမ္မံ, အတီတက္ခန္ဓေတိ အတ္ထော”**တိ။ အယဉ္စ အဒ္ဓာ နာမ ဒိသာဒိ ဝိယ အတ္ထတော ဓမ္မပ္ပဝတ္တိ ဥပာဒာယ ပညတ္တိမတ္တံ, န ဥပာဒါ န ဘူတ ဓမ္မောတိ တမတ္ထံ ဒဿေတုံ **“အပိစ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

“တမဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာ”တိ သင္ခေပတော ဝုတ္တမတ္ထံ ဝိဝရိတုံ **“ပုဗ္ဗေနိဝါသာ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပုဗ္ဗေနိဝါသ** န္တိ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓေ။ **တမ**န္တိ မောဟတမံ။ **ဝိဇ္ဈတီ** တိ ဝိဟနတိ, ပဇဟတီတိ အတ္ထော။ တေနေဝ စ ပဋိစ္ဆာဒကတမဝိဇ္ဈနေန **ပုဗ္ဗေနိဝါသဉ္စ ဝိဒိတံ** ပာကဋံ **ကရောတီတိ ဝိဇ္ဇာ**တိ။ **တန္တိ** စုတူပပာတံ။

ဥပပတ္တိဒေဝဝိသေသဘာတဝဟော ဝိဟာရောတိ ကတွာ **ဒိဗ္ဗော ဝိဟာရော။** နနု ဧဝံ အညမညာနမ္ပိ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဘာတေ အာပဇ္ဇတီတိ? န တာသံ သတ္တေသု ဟိတူပသံဟာရာဒိဝသေန ပဝတ္တိယာ သဝိသေသံ နိဒ္ဒေသဋ္ဌေန, သေဋ္ဌဋ္ဌေန စ ဗြဟ္မဝိဟာရသမညာယ နိရူဠှဘာဝတော။ သုဝိသုဒ္ဓိတော ပဋိပက္ခသမုစ္ဆိန္ဒနဝသေန အရဏီယတော ပတ္တဗ္ဗတော, အရိယဘာဝပ္ပတ္တိယာ တ အနန္တရံ **အရိယော။** အရိယာနံ အယန္တိ တ **အရိယော** ဝိဟာရော။

သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။

တိကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၀၆. ပုဗ္ဗေ တိ ဟေဋ္ဌာ မဟာသတိပဋ္ဌာနဝဏ္ဏနာယံ။

ယော ဆန္ဒော တိ ယော ဆန္ဒိယနဝသေန ဆန္ဒော။ **ဆန္ဒိကတာ** တိ ဆန္ဒဘာဝေ, ဆန္ဒိကရဏာကာရော တ။ **ကတ္တုကမျတာ**တိ ကတ္တုကာမတာ။ **ကုသလော**တိ ဆေကော ကောသလ္လသမ္ဘူတော ။ **ဓမ္မစ္ဆန္ဒော** တိ သဘာဝစ္ဆန္ဒော။ အယဉှိ **ဆန္ဒော** နာမ တဏှာဆန္ဒော, ဒိဋ္ဌိဆန္ဒော, ဝီရိယဆန္ဒော, ဓမ္မစ္ဆန္ဒောတိ ဗဟုဝိဓော။ ဣဓ ကတ္တုကမျတာကုသလဓမ္မစ္ဆန္ဒော အဓိပ္ပေတော။ **ဆန္ဒံ ဇနေတီ** တိ တံ ဆန္ဒံ ဥပ္ပာဒေတိ။ တံ ပဝတ္တေန္တော ဟိ ဇနေတိ နာမ။ **တယာမံ ကရောတီ**တိ ပယောဂံ ပရက္ကမံ ကရောတိ။ **ဝီရိယံ အာရဘတီ**တိ ကာယိကစေတသိကဝီရိယံ ပဝတ္တေတိ။ **စိတ္တံ ဥပတ္ထမ္ဘေတီ** တိ တေနေဝ သဟဇာတဝီရိယေန စိတ္တံ ဥက္ခိပတိ။ **ပဒဟတီ**တိ ပဓာနံ ဝီရိယံ ကရောတိ။ ပဋ္ဌိဟဋ္ဌိယာ ပနေတာနိ ပဒါနိ ဥပ္ပာဒနာသေဝနာဘာဝနာဗဟုလီကမ္မသာတစ္စကိရိယာဟိ ယောဇေတဗ္ဗာနိ။ ဝိတ္ထာရံ ပရိဟရန္တော **"အယမေတ္ထ သင္ခေပေါ"** တိအာဒိမာဟ။

ဆန္ဒံ နိဿာယာ တိ "ဆန္ဒဝတော စေတောသမာဓိ ဟောတိ, မယှံ ဧဝံ ဟောတီ"တိ ဧဝံ ဆန္ဒံ နိဿာယ ဆန္ဒံ ဓုရံ ဇေဋ္ဌကံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ **ပဝတ္တော သမာဓိ ဆန္ဒသမာဓိ** ။ **ပဓာနဘူတာ**တိ ပဓာနဇာတာ, ပဓာနဘာဝံ ဝါ ပတ္တာ။ **သင်္ခာရာ**တိ စတုကိစ္စသာဓကံ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယံ ဝဒတိ။ **တေဟိ ဓမ္မေဟီ** တိ ယထာဝုတ္တသမာဓိဝီရိယေဟိ **ဥပေတံ** သမ္ပယုတ္တံ။ **ဣဒ္ဓိယာ ဟဒ** န္တိ နိပ္ဖတ္တိပရိယာယေန ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန, ဣဇ္ဈန္တိ တောယ သတ္တာ ဣဒ္ဓာ ဝုဒ္ဓာ ဥက္ကံသဂတာ ဟောန္တီတိ ဣမိနာ ဝါ ပရိယာယေန "ဣဒ္ဓီ"တိ သင်္ခံ ဂတာနံ ဥပစာရဈာနာဒိကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တာနံ ဆန္ဒသမာဓိပဓာနသင်္ခါရာနံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဟဒဘူတံ။ ယသ္မာ ပုရိမာ ဣဒ္ဓိ ပစ္ဆိမာယ ဣဒ္ဓိယာ ဟဒော ဟဒကံ ပဒဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တသ္မာ **"ဣဒ္ဓိဘူတံ ဝါ ဟဒ"** န္တိ စ ဝုတ္တံ။ **သေသေသုပီ**တိ ဒုတိယဣဒ္ဓိဟဒာဒီသု။ ကာမဥ္စေတ္ထ **ဇနဝသဘသုတ္တေပိ** ဣဒ္ဓိဟဒဝိစာရော အာဂတော, သောပိ သင်္ခေပတော ဧတေတိ အာဟ **"ဝိတ္ထာရော ပန။ပေ။ ဒီပိတော"**တိ။

၃၀၇. **ဒိဋ္ဌဓမ္မော** ဝုစ္စတိ ပစ္စက္ခဘူတော အတ္တဘာဝေတိ အာဟ **"ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ"** တိ။ **သုခဝိဟာရတ္ထာယာ**တိ နိက္ကိလေသတာယ နိရာမိသေန သုခေန ဝိဟရဏတ္ထာယ။ **ဖလသမာပတ္တိစျာနာနီ** တိ စတ္တာရိပိ ဖလသမာပတ္တိစျာနာနိ။ **အပရဘာဂေ**တိ အာသဝက္ခယာဓိဂမတော အပရဘာဂေ။ **နိဗ္ဗတ္တိတဈာနာနီ** တိ အဓိဂတရူပဟရူပဈာနာနိ။

သူရိယစန္ဒပဇ္ဇောတမဏိအာဒီန န္တိ ပဇ္ဇောတဂ္ဂဟဏေန ပဒီပံ ဝဒတိ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဥက္ကာဝိဇ္ဇုလတာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အာလောကောတိ မနသိ ကရောတီ**တိ သူရိယစန္ဒာလောကာဒိံ ဒိတ, ရတ္တိဉ္စ ဥပလဒ္ဓံ ယထာလဒ္ဓဝသေနေဝ မနသိ ကရောတိ စိတ္တေ ဌပေတိ။ တထာဝ နံ မနသိ ကရောတိ, ယထာဿ သုဘာဝိတာလောကကသိဏဿ ဝိယ ကသိဏာလောကော ယဒိစ္ဆကံ ယာဝဒိစ္ဆကံ။ သော အာလောကော ရတ္တိယံ ဥပတိဋ္ဌတိ, ယေန တတ္ထ ဒိတသညံ ဌပေတိ ဒိတ ဝိယ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓော ဟောတိ။ တေနာဟ **"ယထာ ဒိတ တထာ ရတ္တိ"** န္တိ။ **ယထာ ရတ္တိံ အာလောကော ဒိဋ္ဌော** တိ ယထာ ရတ္တိယာ စန္ဒာလောကာဒိအာလောကော ဒိဋ္ဌော ဥပလဒ္ဓော။ **ဝေမေဝ ဒိတ မနသိ ကရောတီ**တိ ရတ္တိံ ဒိဋ္ဌာကာရေနေဝ ဒိတ တံ အာလောကံ မနသိ ကရောတိ စိတ္တေ ဌပေတိ။ **အပိဟိတေနာ**တိ ထိနမိဒ္ဓပိဓာနေန န ပိဟိတေန။ **အနဒ္ဓေနာ**တိ အသမ္ဗဒ္ဓိတေန။ **သပ္ပဘာသ** န္တိ သညာဏောဘာသံ။ ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနအာလောကောပိ တ ဟောတု ကသိဏာလောကောပိ တ ပရိကမ္မာလောကောပိ တ, ဥပက္ကိလေသာလောကော ဝိယ သဗ္ဗာယံ အာလောကော ဉာဏသမုဋ္ဌာနော တတိ။ **ဉာဏဒဿနပဋိလာဘတ္ထာယာ** တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏပဋိလာဘတ္ထာယ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏဉှိ ရူပဂတဿ ဒိဗ္ဗဿ, ဣတရဿ စ ဒဿနဋ္ဌေန ဣဓ "ဉာဏဒဿန"န္တိ အဓိပ္ပေတံ။ "အာလောကသညံ မနသိ ကရောတီ"တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တအာလောကော **ထိနမိဒ္ဓဝိနောဒနအာလောကော။ ပရိကမ္မအာလောကော**တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာယ ပရိကမ္မကရဏဝသေန ပဝတ္တိတအာလောကော။ တတ္ထ ပုရိမဿ ဝသေန **"ခီဏာသဝဿာ"** တိ ဝိသေသေတွာ ဝုတ္တံ။ တဿ ဟိ ထိနမိဒ္ဓံ သုပ္ပဟီနံ ဟောတိ, န အညေသံ။ ဒုတိယဿ ဝသေန **"တသ္မိံ တ အာဂတေပီ"** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **တသ္မိ** န္တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏေ။ **အာဂတေပီ**တိ ပဋိလဒ္ဓေပိ။ **အနာဂတေပီ**တိ အပ္ပဋိလဒ္ဓေပိ။ ယသ္မာ တထာရူပဿ ဟဒကဈာနဿေဝ ဝသေန ပရိကမ္မအာလောကဿ သမ္ဘတော, ယတော တံ ပရိသုဒ္ဓပရိယောဒာတတာဒိဂုဏဝိသေသုပသံဟိတံ, တသ္မာ အာဟ **"ဟဒက။ပေ။ ဘာဝေတီတိ ဝုတ္တ"** န္တိ။

သတ္တဋ္ဌာနိကဿာ တိ "အဘိက္ကန္တေ ပဋိက္ကန္တေ သမ္ပဇာနကာရီ ဟောတီ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၄; ၂.၆၉; မ. နိ. ၁.၁၀၂) ဝုတ္တဿ သတ္တဋ္ဌာနိကဿ။ သတိပိ သေက္ခာနံ ပရိညာတဘာဝေ ကေန္တတော ပရိညာတဝတ္ထု

ကာ နာမ အရဟာန္တော တေတိ ဝုတ္တံ **“ခီဏာသဝဿ ဝတ္ထု ဝိဒိတံ ဟောတီ”** တိအာဒိ။ **ဝတ္ထာရမ္မဏဝိဒိတတာယာ** တိ ဝတ္ထုနော, အာရမ္မဏဿ စ ယာထာဝတော ဝိဒိတဘာဝေန။ ယထာ ဟိ သပ္ပပရိယေသနံ စရန္တေန တဿ အာသယေ ဝိဒိတေ သောပိ ဝိဒိတော ဧဝ စ ဟောတိ မန္တာဂဒဗလေန တဿ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ, ဧဝံ ဝေဒနာယ အာသယဘူတေ ဝတ္ထုမှိ, အာရမ္မဏေ စ ဝိဒိတေ အာဒိကမ္မိကဿပိ ဝေဒနာ ဝိဒိတာ ဧဝ ဟောတိ သလက္ခဏတော, သာမညလက္ခဏတော စ တဿာ ဂဟဏဿ သုကရတ္တာ, ပဂေဝ ပရိညာတဝတ္ထုကဿ ခီဏာသဝဿ။ တဿ ဟိ ဉပ္ပာဒက္ခဏေပိ ဌိတိက္ခဏေပိ ဘင်္ဂက္ခဏေပိ ဝေဒနာ ဝိဒိတာ ပာကဋာ ဟောန္တိ။ တေနာဟ **“ဧဝံ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ”** တိ အာဒိ။ နိဒဿနမတ္တဉ္စေတံ, ယဒိဒံ ဟဋ္ဌိယံ ဝေဒနာသညာဝိတက္ကဂ္ဂဟဏန္တိ ဒဿေန္တော **“န ကေဝလ”**န္တိ အာဒိမာဟ , တေန အဝသေသတော သဗ္ဗဓမ္မာနမ္ပိ ဥပ္ပာဒါဒိတော ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတိ။

ဣဒါနိ န ကေဝလံ ခဏတော ဧဝ, အထ ခော ပစ္စယတောပိ အနိစ္စာဒိတောပိ န ကေဝလံ ခီဏာသဝတန်ယေဝ ဝသေန, အထ ခော ဧကစ္စာနံ သေက္ခာနမ္ပိ ဝသေန ဝေဒနာဒီနံ ဝိဒိတဘာဝံ ဒဿေတုံ **“အပိစာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဝိဇ္ဇာသမုဒယာ**တိ အဝိဇ္ဇာယ ဥပ္ပာဒာ, အတ္ထိဘာဝတတိ အတ္ထော။ နိရောဓဝိရောဓီ ဟိ ဥပ္ပာဒော အတ္ထိဘာဝဝတစကောပိ ဟောတီတိ တသ္မာ ပုရိမဘဝသိဒ္ဓာယ အဝိဇ္ဇာယ သတိ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ဝေဒနာယ ဥပ္ပာဒော ဟောတီတိ အတ္ထော။ အဝိဇ္ဇာဒီဟိ အတီတကာလိကာဒီဟိ တေသံ သဟကာရဏဘူတာနိ ဥပ္ပာဒါဒီနိပိ ဂဟိတာနေတတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝေဒနာယ ပဝတ္တိပစ္စယေသု ဖဿဿ ဗလဝဘာဝတော သော ဧဝ ဂဟိတော **“ဖဿသမုဒယာ”** တိ။ တသ္မိံ ပန ဂဟိတေ ပဝတ္တိပစ္စယတာသာမညေန ဝတ္ထာရမ္မဏာဒီနိပိ ဂဟိတာနေဝ ဟောန္တီတိ သဗ္ဗဿာပိ ဝေဒနာယ အနဝသေသတော ပစ္စယတော ဥဒယဒဿနံ ဝိဘာဝိတန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏ”** န္တိအာဒိနာ ခဏဝသေန ဥဒယဒဿနမာဟ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တေသ္မာတိ **ဥပ္ပာဒော,** ဥပ္ပဇ္ဇနံ **ဥပ္ပာဒော** တိ ပစ္စယလက္ခဏံ, ခဏလက္ခဏဉ္စ ဥဘယံ ဧကဇ္ဈံ ဂဟေတွာ အာဟ **“ဧဝံ ဝေဒနာယ ဥပ္ပာဒော ဝိဒိတော ဟောတီ”** တိ။

အနိစ္စတော မနသိ ကရောတောတိ ဝေဒနာ နာမာယံ အနစ္စန္တိကတာယ အာဒိအန္တဝတီ ဥဒယဗ္ဗယပရိစ္ဆိန္နာ ခဏဘင်္ဂုရာ တာဝကာလိကာ, တသ္မာ ''အနိစ္စာ''တိ အနိစ္စတော မနသိ ကရောတော။ တဿာ ခယတော, ဝယတော စ **ဥပဋ္ဌာနံ ဝိဒိတံ** ဟာကဋ္ဌံ **ဟောတိ။ ဒုက္ခတော မနသိ ကရောတော**တိ အနိစ္စတ္တာ ဧဝ ဝေဒနာ ဥဒယဗ္ဗယပဋိပီဠိတတာယ, ဒုက္ခမတာယ, ဒုက္ခဝတ္ထုတာယ စ ''ဒုက္ခာ''တိ မနသိ ကရောတော **ဘယတော** ဘာယိတဗ္ဗတော တဿာ **ဥပဋ္ဌာနံ ဝိဒိတံ** ဟာကဋ္ဌံ **ဟောတီ**တိ။ တထာ အနိစ္စတ္တာ, ဒုက္ခတ္တာ ဧဝ စ ဝေဒနာ အတ္တရဟိတာ အသာရာ နိဿာရာ အဝသဝတ္တိနီ တုစ္ဆာတိ ဝေဒနံ **အနတ္တတော မနသိ ကရောတော သုညတော** ရိတ္တတော အသာမိကတော **ဥပဋ္ဌာနံ ဝိဒိတံ** ဟာကဋ္ဌံ ဟောတိ။ **“ခယတော”**တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ နိဂမနံ။ တသ္မာ ဝေဒနံ ခယတော ဘယတော သုညတော ဇာနာတီတိ အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ ဝေဒနာနိရောဓော**တိ အဂ္ဂမဂ္ဂေန အဝိဇ္ဇာယ အနုပ္ပာဒနိရောဓတော ဝေဒနာယ အနုပ္ပာဒနိရောဓော ဟောတိ ပစ္စယာဘာဝေ အဘာဝတော။ သေသံ သမုဒယတရေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓ **သမာဓိဘာဝနာ**တိ သိခာပ္ပတ္တာ အရိယာနံ ဝိပဿနာသမာဓိဘာဝနာ။ တဿာ ဟာဒကဘူတာ ဈာနသမာပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝုတ္တနယမေဝ မဟာပဒာနေ (ဒီ. နိ. ၂.၆၂)။

၃၀၈. ပမာဏံ အဂ္ဂဟေတွ္ဝာ တိ အသုဘဘာဝနာ ဝိယ ပဒေသံ အဂ္ဂဟေတွာ။ ကေသ္မိမ္ပိ သတ္တေ ပမာဏဂ္ဂဟဏေန **အနဝသေသဖရဏေန။** နတ္ထိ တေသံ ဂဟေတဗ္ဗံ ပမာဏန္တိ ဟိ **အပ္ပမာဏာ,** အပ္ပမာဏာ ဧဝ **အပ္ပမညာ။**

အပဿယိတဗ္ဗတ္တေန **အပဿေနာနိ,** ဣဓ ဘိက္ခု ယာနိ အပဿာယ တိဿော သိက္ခာ သိက္ခတုံ သမတ္ထော ဟောတိ, တေသမေဝ အဓိဝစနံ။ တာနိ ပနေတာနိ ပစ္စယာနံ သင်္ခါယ သေဝိတာ အဓိတသနက္ခန္တိ, ဝဇ္ဇနီယဝဇ္ဇနံ, ဝိနော ဒေတဗ္ဗဝိနောဒနဉ္စ။ တေနာဟ ''သင်္ခါယေကံ အဓိတသေတီ''တိအာဒိ ။ တတ္ထ သမ္မဒေဝ ခာယတိ ဥပဋ္ဌာတိ ပဋိဘာတီတိ **သင်္ခါ,** ဉာဏန္တိ အာဟ **“သင်္ခါယာတိ ဉာဏေနာ”** တိ။ သင်္ခါယ သေဝိတာ နာမ ယံ သေဝတော အကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, တဿ သေဝနာတိ အာဟ **“သေဝိတဗ္ဗယုတ္တကမေဝ သေဝတီ”**တိ။ **အဓိတသနာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **အန္တော ပဝိသိတု** န္တိ အဇ္ဈတ္တရေ အတ္တနော စိတ္တေ ပဝတ္တိတုံ **န ဒေတိ။**

အရိယဝံသစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၀၉. ဝံသ-သဒ္ဒော ‘‘ပိဋ္ဌိဝံသံ အတိက္ကမိတ္ွာ နိသီဒတီ’’တိအာဒီသု ဒ္ဝိန္နံ ဒ္ဝိန္နံ ဂေဟာနသီနံ သန္ဓာနဋ္ဌာနေ ဌပေတဗ္ဗဒဏ္ဍကေ အာဂတော။

‘‘ဝံသော ဝိသာလောဝ ယထာ ဝိသတ္တော၊
ပုတ္တေသု ဒါရေသု စ ယာ အပေက္ခာ။
ဝံသေ ကဠီရောဝ အသဇ္ဇမာနော၊
ဧကော စရေ ခဂ္ဂဝိသာဏကပ္ပော’’တိအာဒီသု။ (အပ. ၁.၁.၉၄)။

အကဏ္ဍကေ။ ‘‘ဘေရိသဒ္ဒော မုဒိင်္ဂသဒ္ဒော ဝံသသဒ္ဒော ကံသတာဠသဒ္ဒော’’တိအာဒီသု တူရိယဝိသေသေ, ယော ‘‘ဝေဏူ’’ တိပိ ဝုစ္စတိ။ ‘‘အဘိန္နေန ပိဋ္ဌိဝံသေန မတော ဟတ္ထီ’’တိအာဒီသု ဟတ္ထိအာဒီနံ ပိဋ္ဌိဝေမဇ္ဈေ ပဒေသေ။ ‘‘ကုလဝံသံ ဌပေဿာမိ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၂၆၇) ကုလဝံသေ။ ‘‘ဝံသာနုရက္ခကော ပဝေဏိပာလကော’’တိအာဒီသု (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၂) ဂုဏာနုပုဗ္ဗိယံ ဂုဏာနံ ပဗန္ဓပ္ပဝတ္တိယံ။ ဣဓ ပန စတုပစ္စယသန္တောသဘာဝနာရာမတာသင်္ခာတဂုဏာနံ ပဗန္ဓေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တဿ ပန ဝံသဿ ကုလန္ွယံ, ဂုဏန္ွယဉ္စ နိဒဿနဝသေန ဒဿေတုံ **‘‘ယထာ ဟီ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ခတ္တိယဝံသော**တိ ခတ္တိယကုလန္ွယော ။ ဧသေဝ နယော သေသပဒေသုပိ။ **သမဏဝံသော** ပန သမဏတန္တိ သမဏပဝေဏီ။ **မူလဂန္ဓာဒီန** န္တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ယထာ သာရဂန္ဓာဒီနံ သင်္ဂဟော, ဧဝမေတ္ထ ကေရသာဒီနမ္ပိ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဒုတိယေန ပန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကာသိကဝတ္ထသပ္ပိမဏ္ဍာဒီနံ။ **အရိယ**-သဒ္ဒော အမိလက္ခုသုပိ မနုဿေသု ဝတ္တတိ, ယေသံ ပန နိဝါသနဋ္ဌာနံ ‘‘အရိယံ အာယတန’’န္တိ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ ‘‘ယာဝတာ, အာနန္ဒ, အရိယံ အာယတန’’န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၂; ဥဒါ. ၇၆) လောကိယသာဓုဇနေသုပိ ‘‘ယေ ဟိ တေ အရိယာ ပရိသုဒ္ဓကာယကမ္မန္တာ။ ပေ.။ တေသံ အဟံ အညတရော’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၃၅)။ ဣဓ ပန ယေ ‘‘အာရကာ ကိလေသေဟီ’’တိအာဒိနာ လဒ္ဓနိဗ္ဗစနာ ပဋိဝိဒ္ဓအရိယသစ္စာ, တေ ဧဝ အဓိပ္ပေတာတိ ဒဿေတုံ ‘‘ကေ ပန တေ အရိယာ’’တိ ပုစ္ဆံ ကတ္ွာ **‘‘အရိယာ ဝုစ္စန္တီ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ယေ မဟာပဏိဓာနကပ္ပတော ပဋ္ဌာယ ယာဝတယံ ကပ္ပေ, ဧတ္ထန္တရေ ဥပ္ပန္နာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓါ, တေ တာဝ သရူပတော ဒဿေတ္ွာ တဒညေပိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ, ဗုဒ္ဓသာဝကေ စ သင်္ဂဟေတ္ွာ အနဝသေသတော အရိယေ ဒဿေတုံ **‘‘အပိစာ’’**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ယာဝ သာသနံ န အန္တရဓာယတိ, တာဝ သတ္ထာ ဓရတိ ဧဝ နာမာတိ ဣမမေဝ ဘဂဝန္တံ, ယေ စေတရဟိ ဗုဒ္ဓသာဝကာ, တေ စ သန္ဓာယ **ပစ္စုပ္ပန္န** ဂ္ဂဟဏံ။ တသ္မိံ တသ္မိံ တ ကာလေ တေ တေ ပစ္စုပ္ပန္နာတိ စေ, **အတီတာနာဂတ**ဂ္ဂဟဏံ န ကတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ ဣဓအနိ ယထာ ဘဂဝတ ‘‘ဓမ္မံ တေ, ဘိက္ခဝေ, ဒေသေဿာမိ အာဒိကလျာဏံ မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယောသာနကလျာဏံ သာတ္ထံ သဗျဉ္ဇနံ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ ပရိသုဒ္ဓံ ဗြဟ္မစရိယံ ပကာသေဿာမိ, ယဒိဒံ ဆဆက္ကာနီ’’တိ ဆက္ကဒေသနာယ (မ. နိ. ၃.၄၂၀) အဋ္ဌ ဟိ ပဒေဟိ ဝဏ္ဏံ အဘာသိ, ဧဝံ မဟာအရိယဝံသဒေသနာယ အရိယာနံ ဝံသာနံ ‘‘စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အရိယဝံသာ အဂ္ဂညာ ရတ္တညာ ဝံသညာ ပောရာဏာ အသံကိဏ္ဏာ အသံကိဏ္ဏပုဗ္ဗာ န သင်္ကီယန္တိ န သင်္ကီယိဿန္တိ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာ သမဏေဟိ ဗြာဟ္မဏေဟိ ဝိညူဟီ’’တိ (အ. နိ. ၄.၂၈) ယေဟိ နဝဟိ ပဒေဟိ ဝဏ္ဏံ အဘာသိ, တာနိ တာဝ အာနေတ္ွာ ထောမနာဝသေနေဝ ဝဏ္ဏေန္တော **‘‘တေ ခေါ ပနေတေ’’**တိအာဒိမာဟ။ **အဂ္ဂာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ** သဗ္ဗဝံသေဟိ သေဋ္ဌဘာဝတော, သေဋ္ဌဘာဝသာဓနတော စ။ **ဒီဃရတ္တံ ပဝတ္တာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ** ရတ္တညူဟိ, ဗုဒ္ဓါဒီဟိ တေဟိ စ တထာ အနုဋ္ဌိတတ္တာ။ **ဝံသာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ** ဗုဒ္ဓါဒီနံ အရိယာနံ ဝံသာတိ ဇာနိတဗ္ဗာ။ **ပောရာဏာ**တိ ပုရာတနာ။ **န အဓုနုပ္ပတ္တိကာ**တိ န အဓုနာတနာ။ **အသံကိဏ္ဏာ** တိ န ခိတ္တာ န ဆဍ္ဍိတာ။ တေနာဟ **‘‘အနပနီတာ’’**တိ။ **န အပနီတပုဗ္ဗာ** တိ န ဆဍ္ဍိတပုဗ္ဗာ တိဿန္နံ သိက္ခာနံ ပရိပူရဏူပာယဘာဝတော န ပရိစတ္တပုဗ္ဗာ။ တတော ဧဝ **ဣဒာနိပိ န အပနီယန္တိ, အနာဂတေပိ န အပနီယိဿန္တိ။ ယေ** ဓမ္မသဘာဝဿ ဝိဇာနနေဝ **ဝိညူ** သမိတပာပ**သမဏာ** စေဝ ဗာဟိတပာပ**ဗြာဟ္မဏာ** စ, **တေဟိ အပ္ပဋိကုဋ္ဌာ** အပ္ပဋိက္ခိတ္တာ။ ယေ ဟိ န ပဋိက္ကောသိတဗ္ဗာ, တေ အနိန္ဒိတဗ္ဗာ အဂရဟိတဗ္ဗာ။ အပရိစ္စဇိတဗ္ဗတာယ အပ္ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ ဟောန္တီတိ။

သန္တုဋ္ဌောတိ ဧတ္ထ ယထာဓိပ္ပေတသန္တောသမေဝ ဒဿေန္တော **“ပစ္စယသန္တောသဝသေန သန္တုဋ္ဌ
ဌော”**တိ ဝုတ္တံ။ ဈာနဝိပဿနာဒိဝသေနပိ ဣဓ ဘိက္ခုနော သန္တုဋ္ဌတာ ဟောတီတိ။ **ဣတရီတရေနာ**တိ ဣတရေန ဣ
တရေန။ ဣတရ-သဒ္ဒော ယံ အနိယမဝစနော, ဒွိက္ခတ္တုံ ဝုစ္စမာနော ယံကိဉ္စိ-သဒ္ဒေဟိ သမာနတ္ထော ဟောတီတိ ဝု
တ္တံ **“ယေန ကေနစီ”**တိ။ သွတယံ အနိယမတစိတာယ ဧဝ ယထာ ထူလာဒီနံ အညတရဝစနော, ဧဝံ ယထာလဒ္ဓါဒီနမ္ပိ
အညတရဝစနောတိ တတ္ထ ဒုတိယပက္ခဿေဝ ဣဓ ဣစ္ဆိတဘာဝံ ဒဿေန္တော **“အထ ခေါ”**တိအာဒိမာဟ ။ နနု
စ ယထာလဒ္ဓါဒယောပိ ထူလာဒယော ဧဝ? သစ္စမေတံ, တထာပိ အတ္ထိ ဝိသေသော။ ယော ဟိ ယထာလဒ္ဓေသု ထူလာဒီ
သု သန္တောသော, သော **ယထာလာဘသန္တောသော** ဧဝ, န ဣတရော။ န ဟိ သော ပစ္စယမတ္တသန္နိဿယော ဣစ္ဆိ
တော, အထ ခေါ အတ္တနော ကာယဗလသာရုပ္ပဘာဝသန္နိဿယောပိ။ ထူလဒုကာဒယော စ တယောပိ စီဝရေ လဗ္ဘန္တိ။
မဇ္ဈိမော စတုပစ္စယသာဓာရဏော, ပစ္ဆိမော ပန စီဝရေ, သေနာသနေ စ လဗ္ဘတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **“ဣမေ တယော သန္
တောသေ”**တိ ဣဒံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝသေန ဝုတ္တံ။ ယေ ဟိ ပရတော ဂိလာနပစ္စယံ ပိဏ္ဍပာတေ ဧဝ ပက္ခိပိတွာ စီဝ
ရေ ဝီသတိ, ပိဏ္ဍပာတေ ပန္နရသ, သေနာသနေ ပန္နရသာတိ သမပဏ္ဏာသသန္တောသာ ဝုစ္စန္တိ, တေ သဗ္ဗေပိ ယထာ
ရဟံ ဣမေသု ဧဝ တီသု သန္တောသေသု သင်္ဂဟံ သမောသရဏံ ဂစ္ဆန္တီတိ။

စီဝရံ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ “ဣဒံ နာမ စီဝရံ ကပ္ပိယ”န္တိ ဇာနိတဗ္ဗံ။ **စီဝရက္ခေတ္တ**န္တိ စီဝရဿ ဥပ္ပ
တ္တိက္ခေတ္တံ။ **ပံသုကူလ**န္တိ ပံသုကူလစီဝရံ, ပံသုကူလလက္ခဏပ္ပတ္တံ စီဝရံ **ဇာနိတဗ္ဗ**န္တိ အတ္ထော။ **စီဝရသန္
တောသော**တိ စီဝရေ လဗ္ဘမာနော သဗ္ဗော သန္တောသော **ဇာနိတဗ္ဗော။ စီဝရပဋိသံယုတ္တာနိ ဓုတင်္ဂါနိ ဇာနိတဗ္ဗာ
နိ,** ယာနိ တောသန္တော စီဝရသန္တောသဝသေန သမ္မဒေဝ သန္တုဋ္ဌော ဟောတီတိ။ ခောမကပ္ပာသိကကောသေယျကမ္
ဗလသာဏဘင်္ဂါနိ **ခောမာဒီနိ။** တတ္ထ **ခောမံ** နာမ ခောမသုတ္တေဟိ တယိတံ ခောမပဋ္ဋစီဝရံ, တထာ သေသာနိပိ။ **သာဏ
န္တိ** သာဏတကသုတ္တေဟိ ကတစီဝရံ။ **ဘင်္ဂ**န္တိ ပန ခောမသုတ္တာဒီနိ သဗ္ဗာနိ ကေစ္စာနိ တေမိဿေတွာ ကတစီ
ဝရံ။ “ဘင်္ဂမ္ပိ တကမယမေတ”တိ ကေစိ။ **ဆာ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ ယဒိ ဧဝံ ဣတော အညာ ဝတ္ထဇာတိ နတ္ထီတိ?
နော နတ္ထိ, သာ ပန ဧတေသံ အနုလောမာတိ ဒဿေတုံ **“ဒုကူလာဒီနီ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ပဋ္ဋုဏ္ဏံ, သော
မာရပဋံ, စီနပဋံ, ဣဒ္ဓိဇံ, ဒေဝဒိန္နန္တိ ဧတေသံ သင်္ဂဟော။ တတ္ထ **ဒုကူလံ** သာဏဿ အနုလောမံ တကမယတ္
တာ။ ပဋ္ဋုဏ္ဏဒေသေ သဉ္ဇာတဝတ္ထံ **ပဋ္ဋုဏ္ဏံ။** “ပဋ္ဋုဏ္ဏံ ကောသေယျဝိသေသော”တိ ဟိ အမရကောသေ ဝု
တ္တံ။ သောမာရဒေသေ, စီနဒေသေ စ ဇာတဝတ္ထာနိ **သောမာရစီနပဋာနိ။ ပဋ္ဋုဏ္ဏာ**ဒီနိ တီဏိ ကောသေယျဿ
အနုလောမာနိ ပါဏကေဟိ ကတသုတ္တမယတ္တာ။ **ဣဒ္ဓိဇံ** ဧဟိဘိက္ခူနံ ပုညိဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တံ စီဝရံ, တံ ခောမာဒီနံ အ
ညတရံ ဟောတီတိ တေသမေဝ အနုလောမဉ္စ။ ဒေဝတာဟိ ဒိန္နံ စီဝရံ **ဒေဝဒိန္နံ,** တံ ကပ္ပရုက္ခေ နိဗ္ဗတ္တံ ဇာလိနိယာ
ဒေဝကညာယ အနုရုဒ္ဓတ္ထေရဿ ဒိန္နဝတ္ထသဒိသံ, တမ္ပိ ခောမာဒီနံယေဝ အနုလောမံ ဟောတိ တေသု အညတရ
ဘာဝတော။ **ဣမာနီ**တိ အန္တောဂဓာဝဓာရဏဝစနံ, ဣမာနိ ဧဝါတိ အတ္ထော။ ဗုဒ္ဓါဒီနံ ပရိဘောဂယောဂ္ဂတာယ **ကပ္ပိယ
စီဝရာနိ။**

ဣမာနိ အဝဓာရဏေန နိဝတ္တိတာနိ ဒဿေတုံ **“ကုသစီရ”**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကုသတိဏေ
ဟိ, အညေဟိ တ တာဒိသေဟိ တိဏေဟိ ကတစီဝရံ **ကုသစီရံ။** ဟေတကီတကာဒီဟိ တကေဟိ ကတစီဝရံ **တကစီရံ။** စတု
က္ကောဏေဟိ, တိကောဏေဟိ တ ဖလကေဟိ ကတစီဝရံ **ဖလကစီရံ။** မနုဿာနံ ကေသေဟိ ကတကမ္ဗလံ **ကေသကမ္
ဗလံ။** စာမရီတလအဿတလာဒီဟိ ကတံ **တလကမ္ဗလံ။** မကစိတန္တူဟိ တယိတော **ဟောတ္ထကော။ စမ္မ**န္တိ မိဂစမ္
မာဒိ ယံ ကိဉ္စိ စမ္မံ။ ဥလူကပက္ခေဟိ ဂန္ထေတွာ ကတစီဝရံ **ဥလူကပက္ခံ။** ဘုဇတစာဒိမယံ **ရုက္ခဒုဿံ,** တိရီဋကန္တိ
အတ္ထော။ သုခုမတရာဟိ လတာတကေဟိ တယိတံ **လတာဒုဿံ။** ဧရကတကေဟိ ကတံ **ဧရကဒုဿံ။** တထာ **ကဒလိဒု
ဿံ။** သုခုမေဟိ ဝေဠုဝိလီဝေဟိ ကတံ **ဝေဠုဒုဿံ။ အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝက္ကလာဒီနံ သင်္ဂဟော။ **အကပ္ပိယစီဝရာနိ** တိတ္ထိ
ယဒ္ဓဇဘာဝတော။

အဋ္ဌန္နံ မာတိကာနံ ဝသေနာတိ “သီမာယ ဒေတိ, ကတိကာယ ဒေတီ”တိအာဒိနာ (မဟာဝ. ၃၇၉) အာဂတာနံ အ
ဋ္ဌန္နံ စီဝရုပ္ပတ္တိမာတိကာနံ ဝသေန။ စီဝရာနံ ပဋိလာဘက္ခေတ္တဒဿနတ္ထဉှိ ဘဂဝတာ “အဋ္ဌိမာ, ဘိက္ခဝေ,
မာတိကာ”တိအာဒိနာ မာတိကာ ဌပိတာ။ **မာတိကာ**တိ ဟိ မာတရော စီဝရုပ္ပတ္တိဇနိကာတိ။ **သောသာနိက**န္တိ သုသာနေ
ပတိတကံ။ **ဟာပဏိက**န္တိ အာပဏဒွတရေ ပတိတကံ။ **ရထိယ**န္တိ ပုညတ္ထိကေဟိ တတဟာနန္တရေန ရထိကာယ ဆဍ္ဍိ
တစောဠကံ။ **သင်္ကာရကူဋက**န္တိ သင်္ကာရဋ္ဌာနေ ဆဍ္ဍိတစောဠကံ။ **သိနာန**န္တိ နှာနစောဠံ, ယံ ဘူတဝေဇ္ဇေဟိ သီ

သံ န္တပာပေတ္တတ ''ကာဋကဏ္ဍီစောဋက''န္တိ ဆဋ္ဌေတ္တတ ဂစ္ဆန္တိ။ **တိတ္ထ** န္တိ တိတ္ထစောဋကံ သိနာနတိတ္ထေ ဆဍ္ဍိတပိလောတိကာ။ **အဂ္ဂိဒမု** န္တိ အဂ္ဂိနာ ဒမုပ္ပဒေသံ။ တဥ္ဟိ မနုဿာ ဆဍ္ဍေန္တိ။ **ကေဓာယိတကာ**ဒီနိ ဟာက ဋ္ဌာနေဝ။ တာနိပိ ဟိ မနုဿာ ဆဍ္ဍေန္တိ။

ဓဇံ ဉဿာပေတ္တတ တိ နာဝံ အာရောဟန္တေဟိ တ ယုဒ္ဓံ ပဝိသန္တေဟိ တ ဓေယဋ္ဌိ ဉဿာပေတ္တတ တတ္ထ ဗဒ္ဓံ ဟာရုတစီဝရံ, တေဟိ ဆဍ္ဍိတန္တိ အဓိပ္ပာယော။

သာဒကဘိက္ခုနာတိ ဂဟပတိစီဝရဿ သာဒိယနဘိက္ခုနာ။ **ကေမာသမတ္တ**န္တိ စီဝရမာသသညိတံ ကေမာသမတ္တံ။ **ဝိတက္ကေတုံ ဝဋ္ဋတိ,** န တတော ပရန္တိ အဓိပ္ပာယော။ သဗ္ဗဿာပိ ဟိ တဏှာဟာနိဂ္ဂဟတ္ထာယ သာသနေ ပဋိပတ္တိတိ။ **ပံသုကူလိကော အဒ္ဓမာသေနေဝ ကရောတီ** တိ အပရပဋိဗဒ္ဓတ္တာ ပဋိလာဘဿ။ ဣတရဿ ပန ပရပဋိဗဒ္ဓတ္တာ မာသမတ္တံ အနုညာတံ။ **ဣတိ မာသဒ္ဓ။ပေ.။ ဝိတက္ကသန္တောသော** ဝိတက္ကနဿ ပရိမိတကာလိကတ္တာ။

မဟာထေရံ တတ္ထ အတ္တနော သဟာယံ ဣစ္ဆန္တောပိ ဂရုကရဝေန ကမဒ္ဒတရံ **''ဘန္တေ ဂမိဿာမိ''** ဣစ္စေဝ မာဟ။ မဟာထေရောပိဿ အဇ္ဈာသယံ ဥတ္တတ **''အဟံ ဟာဝုသော ဂမိဿာမီ''** တိ အာဟ။ ''ဣမဿ ဘိက္ခုနော ဝိတက္ကဿ အဝသရော မာ ဟောတူ''တိ **ပဥ္ဟံ ပုန္တမာနော ကမံ ဟဝိသိ။ ဥစ္စာရပလိဗုဒ္ဓေ** တိ ဥစ္စာရရေန ပီဋိတော။ တအ ဘဂဝတော ဒုက္ကရကိရိယာနုဿရဏမုခေန တထာဂတေ ဥပ္ပန္နပီတိသောမနဿဝေဂဿ ဗလဝဘာဝေန ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ **တသ္မိံယေဝ။ပေ.။ တီဏိ ဖလာနိ ပတ္တော**။

''ကတ္ထ လဘိဿာမီ''တိ စိန္တနာပိ လာဘာသာပုဗ္ဗိကာတိ တထာ **''အစိန္တေတ္တတ''** တိ ဝုတ္တံ, ''သုန္ဒရံ လဘိဿာမိ, မနာပံ လဘိဿာမီ''တိ ဧဝမာဒိစိန္တနာယ ကာ နာမ ကထာ။ ကထံ ပန ဝတ္တဗ္ဗန္တိ အာဟ **''ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ ဂမန''**န္တိ, တေန စီဝရံ ပဋိစ္စ ကိဉ္စိပိ န စိန္တေတဗ္ဗံ တေတိ ဒဿေတိ။

အပေသလော အပ္ပတိရူပာယပိ ပရိယေသနာယ ပစ္စယော ဘဝေယျာတိ **''ပေသလံ ဘိက္ခုံ ဂဟေတ္တတ''** တိ ဝုတ္တံ။

အာဟရိယမာနန္တိ သုသာနာဒီသု ပတိတကံ ဝတ္ထံ ''ဣမေ ဘိက္ခူ ပံသုကူလပရိယေသနံ စရန္တီ''တိ ဥတ္တတ ကေနစိ ပုရိသေန တတော အာနီယမာနံ။

ဧဝံ လဒ္ဓံ ဂဏှန္တဿာပီ တိ ဧဝံ ပဋိလာဘသန္တောသံ အကောပေတ္တတဝ လဒ္ဓံ ဂဏှန္တဿာပိ။ **အတ္တနော ပဟောနကမတ္တေနေဝ**တိ ယထာလဒ္ဓါနံ ပံသုကူလဝတ္ထာနံ ကေပဋ္ဌဒုပဋ္ဌာနံ အတ္ထာယ အတ္တနော ပဟောနကပမာဏေနေဝ, အဝဓာရဏေန ဥပရိပစ္စာသံ နိဝတ္တေတိ။

ကမေ ဘိက္ခာယ အာဟိဏ္ဍန္တေန သပဒါနစာရိနာ ဝိယ ဒ္ဒတရပဋိဟဋ္ဌိယာ စရဏံ **လောလုပ္ပဝိဝဇ္ဇနံ** နာမ စီဝရ လောလုပ္ပဿ ဒူရသမုဿာရိတတ္တာ။

ယာပေတုန္တိ အတ္တဘာဝံ ပဝတ္တေတုံ။

ဓောဝနုပဂေနာတိ ဓောဝနယောဂ္ဂေန။

ပဏ္ဏာနီတိ အမ္ဗဇမ္ဗာဒိပဏ္ဏာနိ။

အကောပေတ္တတတိ သန္တောသံ အကောပေတ္တတ ။ **ပဟောနကနီဟာရေနေ**ဝတိ အန္တရတာသကာဒီသု ယံ ကာတု ကာမော, တဿ ပဟောနကနိယာမေနေဝ ယထာလဒ္ဓံ ထူလသုခုမာဒိံ ဂဟေတ္တတ **ကရဏံ**။

တိမဏ္ဍလပဋိစ္ဆာဒနမတ္တဿေတ တိ ''နိဝာသနံ စေ နာဘိမဏ္ဍလံ; ဇာဏုမဏ္ဍလံ, ဣတရံ စေ ဂလဝဋမဏ္ဍလံ, ဇာဏုမဏ္ဍလ''န္တိ ဧဝံ တိမဏ္ဍလပဋိစ္ဆာဒနမတ္တဿေဝ **ကရဏံ;** တံ ပန အတ္ထတော တိဏ္ဏံ စီဝရာနံ ဟေဋ္ဌိ

မန္တေန ဝုတ္တပရိမာဏမေဝ ဟောတိ။

အဝိစာရေတ္ဝာတိ န ဝိစာရေတ္ဝာ။

ကုသိဗန္ဓနကာလေ တိ မဏ္ဍလာနိ ယောဇေတွာ သိဗ္ဗနကာလေ။ **သတ္တတရေ** တိ သတ္တသိဗ္ဗနတရေ။

ကပ္ပဗိန္ဒုအပဒေသေန ကဿစိ ဝိကာရဿ အကရဏံ **ကပ္ပသန္တော္သော။**

သီတပဋိဃာတာဒိ အတ္ထာပတ္တိတော သိဒ္ဓါတိတိ မုဒ္ဓမေဝ စီဝရပရိဘောဂေ ပယောဇနံ ဒဿေတုံ **"ဟိရိကော ပီနပဋိစ္ဆာဒနမတ္တဝသေနာ"**တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''ယာဝဒေဝ ဟိရိကောပီနပဋိစ္ဆာဒနတ္ထ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၃; အ. နိ. ၆.၆၈; မဟာနိ. ၁၆၂)။

ဝဠတိ , န တာဝတာ သန္တောသော ကုပ္ပတိ သမ္မာရာနံ, ဒက္ခိဏေယျာနဉ္စ အလာဘတော။

သာရဏီယဓမ္မေ ဌတွာ တိ သီလဝန္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သာဓာရဏဘောဂပရိဘောဂေ ဌတွာ။

"ဣတိ"တိအာဒိနာ ပဌမဿ အရိယဝံသဿ ပံသုကူလိကင်္ဂတေစီဝရိကင်္ဂါနံ, တေသဉ္စ တဿ ပစ္စယတံ ဒဿေ သေန္တော ဣတိ ဣမေ ဓမ္မာ အညမညဿ သမုဋ္ဌာပကာ, ဥပတ္ထမ္ဘကာ စာတိ ဒီပေတိ။ သေ နယော ဣတော ပရ တောပိ။

''သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ ဝဏ္ဏဝါဒီ''တိ ဧတ္ထ စတုက္ကောဋ္ဌိကံ သမ္ဘဝတိ, တတ္ထ စတုတ္ထောယေဝ ပဂ္ဂော သတ္ထာရာ ဝဏ္ဏိတော ထောမိတောတိ မဟာထေရေန တထာ ဒေသနာ ကတာ။ **ဧကော သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, သန္တ တောသဿ ဝဏ္ဏံ န ကထေတိ** သေယျထာပိ ထေရော နာလကော (သုတ္တနိပါတေ နာလကသုတ္တေ ဝိတ္ထာရော) **ဧကော န သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, သန္တောသဿ ဝဏ္ဏဝါဒီ** သေယျထာပိ ဥပနန္ဒော သက္ယပုတ္တော (ဟရာ. ၅၁၅, ၅၂၇, ၅၃၂, ၅၃၇ တက္ကခန္ဓေသု ဝိတ္ထာရော)။ **ဧကော နေဝ သန္တုဋ္ဌော ဟောတိ, န သန္တောသဿ ဝဏ္ဏံ ကထေတိ။** သေယျထာပိ ထေရော လာဠုဒါယီ (ထေရက. အဋ္ဌ. ၂.ဥဒါယိတ္ထေရကထာဝဏ္ဏနာ) **ဧကော သန္တုဋ္ဌော စေဝ ဟောတိ, သန္တောသဿ စ ဝဏ္ဏဝါဒီ** သေယျထာပိ ထေရော မဟာကဿပော။

အနေသနန္တိ အယုတ္တံ သေနံ။ တေနာဟ **"အပ္ပတိရူပ"**န္တိ, သာသနေ ဌိတာနံ န ပတိရူပံ အသာရုပ္ပံ အယောဂ္ဂံ။ **ကောဟညံ ကရောန္တော** တိ စီဝရုပ္ပာဒနိမိတ္တံ ပရေသံ ကုဟနံ ဝိမှာပနံ ကရောန္တော။ **ဥတ္တသတိ** တိ တဏှာဟာသန္တာ သေန ဥပရူပရိ တသတိ။ **ပရိတသတီတိ** ပရိတော တသတိ။ ယထာ သဗ္ဗေ ကာယဝစီပယောဂါ တဒတ္ထာ ဧဝ ဇာယန္တိ, ဧဝံ သဗ္ဗဘာဂေဟိ တသတိ။ **ဂဓိတံ** ဝုစ္စတိ ဂဒ္ဓေ, သော စေတ္ထ အဘိဇ္ဈာလက္ခဏော အဓိပ္ပေတော။ ဂဓိတံ တေသ သ နတ္ထီတိ **အဂဓိတောတိ** အာဟ **"အဂဓိတော။ပေ။ လောဘဂိဒ္ဓေ"** တိ။ **မုစ္ဆ** န္တိ တဏှာဟာဝသေန မုယှုဟနံ, တသ သ တ သမုဿယံ အဓိဂတံ။ **အနာပန္နော** အနုပဂတော။ **အနောတ္ထတော** တိ အနဇ္ဈောတ္ထတော။ **အပရိယောနဒ္ဓေ** တိ တဏှာဟာဆဒနေန အစ္ဆာဒိတော။ **အာဒီနဝံ ပဿမာနော** တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကံ, သမ္ပရာယိကဉ္စ အာဒေသံ ပဿန္တော။ ဂဓိ တပရိဘောဂဂတော နိဿရတိ ဧတေနာတိ **နိဿရဏံ,** ဣဒမတ္ထိကတာ, တံ ပဇာနာတီတိ **နိဿရဏပညော။** တေနာဟ **"ယာဝဒေဝ။ပေ။ ပဇာနန္တော"** တိ။

နေဝတ္တာနုက္ကံသေတီ တိ အတ္တာနံ နေဝ ဥက္ကံသေတိ န ဥက္ခိပတိ န ဥက္ကဋ္ဌတော ဒဟတိ။ **"အဟ"**န္တိအာဒိ ဥက္ကံသနာကာရဒဿနံ။ **န ဝမ္ဘေတီ** တိ န ဟီဠေယတိ နိဟီနတော န ဒဟတိ။ **တသ္မိံ စီဝရသန္တောသေ** တိ တသ္မိံ ယထာ ဝုတ္တေ ဝီသတိဝိဓေ စီဝရသန္တောသေ ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ဝုတ္တပ္ပကာရသန္တောသဂ္ဂဟဏေန စီဝရဟေတု အနေသ နာပဇ္ဇနာဒိပိ ဂဟိတမေဝ တသ္မိံ သတိ တဿ ဘာဝတော, အသတိ စ အဘာဝတော, ဝဏ္ဏဝါဒိတာနတ္တုက္ကံသနာ ပ ရဝမ္ဘနာနိ ပန ဂဟိတာနိ န ဟောန္တီတိ **"ဝဏ္ဏဝါဒိတာဒီသု တ"** တိ ဝိကပ္ပော ဝုတ္တော။ ဧတ္ထ စ **"ဒက္ခော"** တိ အာဒိ ယေသံ ဓမ္မာနံ ဝသေန သာ ယထာဝုတ္တသန္တောသာဒိ ဣဇ္ဈတိ, တံ ဒဿနံ။ တတ္ထ **"ဒက္ခော"** တိ ဣမိနာ

တေသံ သမုဋ္ဌာပနပညံ ဒဿေတိ, **“အနလသော”**တိ ဣမိနာ ပဂ္ဂဏှာပနဝီရိယံ, **“သမ္ပဇာနော”** တိ ဣမိနာ ဟဋ္ဌိဟာရိယပညံ **“ပဋိဿတော”** တိ ဣမိနာ တတ္ထ အသမ္မောသဝုတ္တိံ ဒဿေတိ။

ပိဏ္ဍပါတော ဇာနိတဗ္ဗော တိ ပဘေဒတော ပိဏ္ဍပါတော ဇာနိတဗ္ဗော။ **ပိဏ္ဍပါတကေ္ခတ္တ** န္တိ ပိဏ္ဍပါတဿ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ။ **ပိဏ္ဍပါတသန္တောသော ဇာနိတဗ္ဗော** တိ ပိဏ္ဍပါတေ သန္တောသော ပဘေဒတော ဇာနိတဗ္ဗော။ ဣဓ ဘေသဇ္ဇမ္ပိ ပိဏ္ဍပါတဂတိကမေဝ။ အာဟရိတဗ္ဗတော ဟိ သပ္ပိအာဒီနမ္ပိ ဂဟဏံ ကတံ။

ပိဏ္ဍပါတကေ္ခတ္တံ ပိဏ္ဍပါတဿ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ။ ခေတ္တံ ဝိယ **ခေတ္တံ**။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧတ္ထ, ဧတေနာတိ စ **ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ**။ သင်္ဃတော တ ဟိ ဘိက္ခုနော ပိဏ္ဍပါတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥဒ္ဒေသာဒိဝသေန တ။ တတ္ထ သကလဿ သင်္ဃဿ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **သင်္ဃဘတ္တံ**။ ကတိပယေ ဘိက္ခူ ဥဒ္ဒိသိတွာ ဥဒ္ဒေသဝသေန အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ဥဒ္ဒေသဘတ္တံ**။ နိမန္တေတွာ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **နိမန္တနံ**။ သလာကအနုဝသေန အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **သလာကဘတ္တံ** ။ ဧကသ္မိံ ပက္ခေ ဧကဒိဝသံ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ပက္ခိကံ**။ ဥပေါသထေ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ဥပေါသထိကံ**။ ပာဋိပဒဒိဝသေ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ပာဋိပဒိကံ**။ အာဂန္တုကာနံ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **အာဂန္တုကဘတ္တံ**။ ဓုရဂေဟေ ဧဝ ဌပေတွာ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ဓုရဘတ္တံ**။ ကုဋိံ ဥဒ္ဒိဿ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ကုဋိဘတ္တံ**။ ကမတသီအာဒီဟိ တရေန အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **တရဘတ္တံ**။ ဝိဟာရံ ဥဒ္ဒိဿ အတဗ္ဗံ ဘတ္တံ **ဝိဟာရဘတ္တံ**။ သေသာနိ ပာကဋာနေဝ။

ဝိတက္ကေတိ ‘‘ကတ္ထ နု ခော အဟံ အဇ္ဇ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမိ’’တိ။ ‘‘ကတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမာ’’တိ ထေရေန ဝုတ္တေ ‘‘အသုကကာမေ ဘန္တေ’’တိ ကာမမေတံ ပဋိဝစနအနံ , ယေန ပန စိတ္တေန ‘‘စိန္တေတွာ’’တိ ဝုတ္တံ, တံ သန္ဓာယာဟ **“တွေကံ စိန္တေတွာ”** တိ။ **တတော ပဋ္ဌာယ** တိ ဝိတက္ကမာဠကေ ဌတွာ ဝိတက္ကိတကာလတော ပဋ္ဌာယ။ **“တတော ပရံ ဝိတက္ကေန္တော အရိယဝံသာ စုတော ဟောတီ”** တိ ဣဒံ တိဏ္ဏမ္ပိ အရိယဝံသိကာနံ ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ, န ဧကစာရိကဿေဝ။ သဗ္ဗောပိ ဟိ အရိယဝံသိကော ဧတရမေဝ ဝိတက္ကေတုံ လဘတိ, န တတော ပရံ။ **ပရိဗာဟိရောတိ** အရိယဝံသိကဘာဝတော ဗဟိဘူတော။ သွတယံ ဝိတက္ကသန္တောသော ကမ္မဋ္ဌာနမနသိကာရေန န ကုပ္ပတိ, ဝိသုဇ္ဈတိ စ။ ဣတော ပရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တေနေတဟ **“ကမ္မဋ္ဌာနသီသေန ဂန္တဗ္ဗ”** န္တိ။

ဂဟေတဗ္ဗမေတ တိ အဋ္ဌာနပ္ပယုတ္တော **ဧဝ-**သဒ္ဒော။ ယာပနမတ္တမေဝ ဂဟေတဗ္ဗန္တိ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တွော တိ ဧတသ္မိံ ပိဏ္ဍပါတပဋိဂ္ဂဟဏေ။ **အပ္ပန္တိ** အတ္တနော ယာပနပမာဏတောပိ အပ္ပံ။ **ဂဟေတဗ္ဗံ** အာယကဿ စိတ္တာရာဓနတ္ထံ။ **ပမာဏေနေတ**တိ အတ္တနော ယာပနပ္ပမာဏေနေဝ အပ္ပံ **ဂဟေတဗ္ဗံ**။ ‘‘ပမာဏေန ဂဟေတဗ္ဗ’’န္တိ ဧတ္ထ ကာရဏံ ဒဿေတုံ **“ပဋိဂ္ဂဟဏသ္မိံဥဟိ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **မက္ခေတိ** တိ ဝိဒ္ဓံသေတိ အပနေတိ။ **ဝိနိဟတေတီ**တိ ဝိနာသေတိ အဋ္ဌာနဝိနိယောဂေန။ **သာသန**န္တိ သတ္ထု သာသနံ အနုသိဋ္ဌိံ။ **န ကရောတိ** နပ္ပဋိပဇ္ဇတိ။

သပအနစာရိနော ဝိယ ဒွတ္တရပဋိဟဋ္ဌိယာ စရဏံ လောလုပ္ပဝိဝဇ္ဇနသန္တောသောတိ အာဟ **“ဒွတ္တရပဋိဟဋ္ဌိယာ ဂန္တတဗ္ဗ”**န္တိ။

ဟရာပေတွာတိ အဓိကံ အပနေတွာ။

အာဟာရဂေဓတော နိဿရတိ ဧတေနာတိ **နိဿရဏံ**။ ဇိဃစ္ဆာယ ပဋိဝိနောဒနတ္ထံ ကထာ, ကာယဿဋ္ဌိတိ အာဒိပယောဇနံ ပန အတ္ထာပတ္တိတော အာဂတံ ဧတတိ အာဟ **“ဇိဃစ္ဆာယ။ပေ။ သန္တောသော နာမာ”** တိ။

နိဒဟိတွာ န ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ တဒဟုပိတိ အဓိပ္ပာယော။ ဣတရတ္ထာ ပန သိက္ခာပဒေနေဝ တရိတံ။ **သာရဏီယဓမ္မေ ဌိတေနာ**တိ သီလဝန္တေဟိ ဘိက္ခူဟိ သာဓာရဏဘောဂိဘာဝေ ဌိတေန။

သေနာသနေနာတိ သယနေန, အာသနေန စ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ မဉ္စာဒိကေ, ဝိဟာရာဒိကေ စ သေတိ, တံ **သေနံ**။ ယတ္ထ ယတ္ထ ပီဌာဒိကေ အာသတိ, တံ **အာသနံ**။ တဒုဘယံ ဧကတော ကတွာ ‘‘သေနာသန’’န္တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **“မဉ္စော”** တိအာဒိ။ တတ္ထ **မဉ္စော** မသာရကာဒိ, တထာ **ပီဌံ**။ မဉ္စဘိသိ, ပီဌဘိသီတိ ဒုဝိဓာ **ဘိသိ**။ **ဝိဟာရော** ပာကာရပ

ရိစ္ဆိန္တော သကလော အာတသော။ ''ဒီဃမုခဟာသာအော''တိ ကေစိ။ **အမှုယောကော** တိ ဒီဃဟာသာအော။ ''ကေပဿုစ္ဆ ဒနကသေနာသန''န္တိ ကေစိ။ **ဟသာအောတိ** စတုရဿဟာသာအော။ ''အာယတစတုရဿဟာသာအော''တိ ကေစိ။ **ဟမ္မိယံ** မုဏ္ဍစ္ဆဒနဟာသာအော။ **ဂုဟာတိ** ကေဝလာ ပဗ္ဗတဂုဟာ။ **လေဏံ** ဒွာရဗန္ဓံ။ **အဋ္ဍော** ဗဟလဘိတ္တိကံ ဂေဟံ, ယဿ ဂေဟာနသိယော အဂ္ဂဟေတွာ ဣဋ္ဌကာဟိ ဧဝ ဆဒနံ ဟောတိ။ ''အဋ္ဍာလကာကာရေန ကရိယတိ''တိပိ ဝဒန္တိ။ **မာဠော** ဧကကူဋသင်္ဂဟိတော အနေကကောဏော ပတိဿယဝိသေသော ''ဝဋ္ဍာကာရေန ကတသေနာသန''န္တိ ကေစိ။

ပိဏ္ဍပာတေ ဝုတ္တနယေနေတ တိ ''သာဒကော ဘိက္ခု 'အဇ္ဇ ကတ္ထ ဝသိဿာမီ'တိ ဝိတက္ကေတီ''တိအာဒိနာ ယထာရဟံ ပိဏ္ဍပာတေ ဝုတ္တနယေန **ဝေဒိတဗ္ဗာ,** ''တတော ပရံ ဝိတက္ကေန္တော အရိယဝံသာ စုတော ဟောတိ ပရိဗာဟိရော''တိ, ''သေနာသနံ ဂဝေသေန္တောပိ'ကုဟိံ လဘိဿာမီ'တိ အစိန္တေတွာ ကမ္မဋ္ဌာနသီသေနေဝ ဂန္တဗ္ဗ''န္တိ စ ဧဝမာဒိ သဗ္ဗံ ပုရိမနယေနေဝ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ပစ္စယသန္တောသံ ဒဿေန္တေန မဟာထေရေန ဂိလာနပစ္စယသန္တောသော န ဂဟိတောတိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ဒဿေန္တော **''ဂိလာနပစ္စယော ပန ပိဏ္ဍပာတေ ဧဝ ပဝိဋ္ဌော''** တိ အာဟ, အာဟရိတဗ္ဗတာသာမညေနာတိ အဓိပ္ပာယော။ ယဒိ ဧဝံ တတ္ထ ပိဏ္ဍပာတေ ဝိယ ဝိတက္ကသန္တောသာဒယောပိ ပန္နရသ သန္တောသာ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ? နောတိ ဒဿေန္တော အာဟ **''တတ္ထာ''** တိအာဒိ။ နနု စေတ္ထ ဒွာဒသေဝ ခုတင်္ဂါနိ ဝိနိယောဂံ ဂတာနိ, ဧကံ ပန နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ န ကတ္ထစိ ဝိနိယုတ္တန္တိ အာဟ **''နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ ဘာဝနာရာမအရိယဝံသံ ဘဇတီ''**တိ။ အယဉ္စ အတ္ထော အဋ္ဌကထာရုဠှောဟာ ဧဝာတိ ဒဿေန္တော **''ဝုတ္တမ္ပိ စေတ''** န္တိအာဒိမာဟ။

''ပထဝိံ ပတ္ထရမာနော ဝိယာ'' တိအာဒိ အရိယဝံသဒေသနာယ သုဒုက္ကရဘာဝဒဿနံ မဟာဝိသယတာယ တသ္မာ ဒေသနာယ။ ယသ္မာ နယသဟဿပဋိမဏ္ဍိတာ ဟောတိ အရိယမဂ္ဂဓိဂမာယ ဝိတ္ထာရတော ပဝတ္တိယမာနာ ဒေသနာ ယထာ တံ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ, အယဉ္စ ဘာဝနာရာမအရိယဝံသကထာ အရိယမဂ္ဂဓိဂမာယ ဝိတ္ထာရတော ပဝတ္တိယမာနာ ဧဝံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''သဟဿနယပဋိမဏ္ဍိတံ။ပေ။ ဒေသနံ အာရဘီ''** တိ။ ပဋိပက္ခဝိဓမနတော အဘိမုခဘာဝေန ရမဏံ **အာရမဏံ အာရာမောတိ** အာဟ **''အဘိရတီတိ အတ္ထော''** တိ။ ဗ္ယဓိကရဏာနမ္ပိ ပဒါနံ ဝသေန ဘဝတိ ဗာဟိရတ္ထသမာသော ယထာ ''ဥရသိလောမော, ကဏ္ဌေကာဠော''တိ အာဟ **''ပဟာနေ အာရာမော အဿာတိ ပဟာနာရာမော''**တိ။ အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန တ **အာရာမော,** ပဟာနံ အာရာမော အဿာတိ **ပဟာနာရာမော**တိ ဧဝမေတ္ထ သမာသ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **''ပဇဟန္တော ရမတီ''** တိ ဧတေန ပဟာနာရာမသဒ္ဒဿ ကတ္တုသာဓနတံ, ကမ္မဓာရယသမာသဉ္စ ဒဿေတိ။ ''ဘာဝေန္တော ရမတီ''တိ ဝုတ္တတ္တာ **ဘာဝနာရာမောတိ** ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ နယော။

ကာမံ ''နေသဇ္ဇိကင်္ဂံ ဘာဝနာရာမအရိယဝံသံ ဘဇတီ''တိ ဝုတ္တံ ဘာဝနာနုယောဂဿ အနုစ္ဆဝိကတ္တာ, နေသဇ္ဇိကင်္ဂဝသေန ပန နေသဇ္ဇိကဿ ဘိက္ခုနော ဧကစ္စာဟိ အာပတ္တီဟိ အနာပတ္တိဘာဝတောတိ တမ္ပိ သင်္ဂဏှာဟန္တော ''တေရသန္နံ ဓုတင်္ဂါန''န္တိ ဝတွာ ''ဝိနယံ ပတွာ ဂရုကေ ဌာတဗ္ဗ''န္တိ ဣစ္ဆိတတ္တာ သလ္လေခဿ အပရိစ္စဇနဝသေန ပဋိပတ္တိ နာမ ဝိနယေ ဌိတဿေဝတိ အာဟ **''တေရသန္နံ။ပေ။ ကထိတံ ဟောတီ''** တိ။ ကာမံ သုတ္တာဘိဓမ္မပိဋကေသုပိ (ဒီ. နိ. ၁.၇.၁၉၄; ဝိဘ. ၅၀၈) တတ္ထ တတ္ထ သီလကထာ အာဂတာ ဧဝ, ယေဟိ ပန ဂုဏေဟိ သီလဿ တေအနံ ဟောတိ, တေသု ကထိတေသု ယထာ သီလကထာဗာဟုလ္လံ ဝိနယပိဋကံ ကထိတံ ဟောတိ, ဧဝံ ဘာဝနာကထာဗာဟုလ္လံ သုတ္တန္တပိဋကံ, အဘိဓမ္မပိဋကဉ္စ စတုတ္ထေန အရိယဝံသေန ကထိတမေဝ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ဘာဝနာရာမေန အဝသေသံ ပိဋကဒွယံ ကထိတံ ဟောတီ''**တိ။ ''သော နေက္ခမ္မံ ဘာဝေန္တော ရမတီ''တိ နေက္ခမ္မပဒံ အာဒိံ ကတွာ တတ္ထ ဒေသနာယ ပဝတ္တတ္တာ, သဗ္ဗေသမ္ပိ တ သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဓမ္မာနံ ယထာသကံ ပဋိပက္ခတော နိက္ခမနေန နေက္ခမ္မသညိတာနံ တတ္ထ အာဂတတ္တာ သော ဟဋ္ဌော **''နေက္ခမ္မပာဠိ''** တိ ဝုစ္စတီတိ အာဟ **''နေက္ခမ္မပာဠိယာ ကထေတဗ္ဗော''** တိ။ တေနာဟ အဋ္ဌကထာယံ ''သဗ္ဗေပိ ကုသလာ ဓမ္မာ နေက္ခမ္မန္တိ ပဝုစ္စရေ''တိ (ဣတိဝု. အဋ္ဌ. ၁၀၉)။ **ဒသုတ္တရသုတ္တန္တ ပရိယာယေနာ** တိ ဒသုတ္တရသုတ္တန္တဓမ္မေန, ဒသုတ္တရသုတ္တန္တေ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၀) အာဂတနယေနာတိ တ အတ္ထော။ သေသဒွဝယေပိ ဧသေဝ နယော။

သောတိ ဇာဂရိယံ အနုယုတ္တော ဘိက္ခု။ **နေက္ခမ္မ** န္တိ ကာမေဟိ နိက္ခန္တဘာဝတော နေက္ခမ္မသညိတံ ပဌမဇ္ဈာနူပစာရံ။ ''သော အဘိဇ္ဈံ လောကေ ပဟာယာ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၅၀၈, ၅၃၈) အာဂတာ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပုဗ္ဗဘာဂ

ဘာဝနာတိ ဣုဓာဓိပ္ပေတာ , တသ္မာ **"အဗ္ဘာဟဒ"** န္တိအာဒီသုပိ ဧဝမေဝ အတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဗ္ရဟ္မဇာလဋီကာယံ** ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဥပာယာသာနဉှိ အင်္ဂန္နံ သမာပတ္တီနံ, အဋ္ဌာရသန္နံ မဟာဝိပဿနာနံ, စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနဉ္စ ဝသေနေတ္ထ ဒေသနာ ပဝတ္တာတိ။

"ကော် ဓမ္မံ ဘာဝေန္တော ရမတိ, ကော် ဓမ္မံ ပဇဟန္တော ရမတီ" တိ စ န ဣုဒံ ဒသုတ္တရသုတ္တေ အာဂတနိယာမေန ဝုတ္တံ, တတ္ထ ပန ''ကော ဓမ္မော ဘာဝေတဗ္ဗော, ကော ဓမ္မော ပဟာတဗ္ဗော''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၁) စ ဒေသနာ အာဂတာ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ အတ္တတော ဘေဒော နတ္ထိ, တသ္မာ ပဋိသမ္ဘိဒာမဂ္ဂေ နေက္ခမ္မဟာဠိယံ (ပဋိ. မ. ၁.၂၄, ၃.၄၁) အာဂတနီဟာရေနေဝ ''ကော် ဓမ္မံ ဘာဝေန္တော ရမတိ, ကော် ဓမ္မံ ပဇဟန္တော ရမတီ''တိ ဝုတ္တံ။ သေ န ယော သေသတရေသုပိ။ ယသ္မာ စာယံ အရိယဝံသဒေသနာ နာမ သတ္တု ပညတ္တာဝ သတ္တာရာ ဟိ ဒေသိတံ ဒေသနံ အာယသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ သာရိပုတ္တတ္ထေရော သင်္ဂါယနဝသေန ဣုဓာနေသိ , တသ္မာ မဟာအရိယဝံသသုတ္တေ သတ္တုဒေသနာနီဟာရေန နိဂမနံ ဒဿေန္တော **"ဧဝံ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဘာဝနာရာမော ဟောတီ"** တိ အာဟ။ ဧ သေဝ နယော ဣတော ပရေသု **သတိပဋ္ဌာနပရိယာယအဘိဓမ္မနိဒ္ဒေသပရိယာယေသုပိ။** ကာမဉ္စေတ္ထ ကာယာနုပဿ နာဝသေနေဝ သင်္ခိပိတ္တတ ယောဇနာ ကတာ, ဧကေဝီသတိယာ ပန ဌာနာနံ ဝသေန ဝိတ္ထာရတော ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **"အနိစ္စတော"** (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၂.၆၉၈) တိအာဒီသု ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာသု** ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၁၀. သံဝရာဒီနံ သာဓနဝသေန ပဒဟတိ တ္တေ, ဧတေဟီတိ စ **ပဓာနာနိ။ ဥတ္တမဝီရိယာနီ**တိ သေဋ္ဌဝီရိယာနိ ဝိသိဋ္ဌ ဿ အတ္တဿ သာဓနတော။ **သံဝရန္တဿ ဥပ္ပန္နဝီရိယ** န္တိ ယထာ အဘိဇ္ဈာဒယော န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧဝံ သတိ ယာ ဥပဋ္ဌာပနေ စက္ခာဒီနံ ပိဒဟနေ အနလသဿ ဥပ္ပန္နဝီရိယံ။ **ပဇဟန္တဿာ** တိ ဝိနောဒေန္တဿ။ **ဥပ္ပန္နဝီရိယ** န္တိ တဿေဝ ပဇဟနဿ သာဓနဝသေန ပဝတ္တဝီရိယံ။ **ဘာဝေန္တဿ ဥပ္ပန္နဝီရိယ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေဝ န ယော။ **သမာဓိနိမိတ္တ** န္တိ သမာဓိ ဧဝ။ ပုရိမုပ္ပန္နသမာဓိ ဟိ ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကသမာဓိပဝိဝေကဿ ကာရဏံ ဟော တီတိ ''သမာဓိနိမိတ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ။

ဥပဓိဝိဝေကတ္တာတိ ခန္ဓူပဓိအာဒိဥပဓီဟိ ဝိဝိတ္တတ္တာ ဝိနိဿဋ္ဌတ္တာ။ **တံ အာဂမ္မာ** တိ တံ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂေန အဓိ ဂမဟေတု။ ရာဂါဒယော ဝိရဇ္ဇန္တိ တ္တေ, ဧတေနာတိ တ **ဝိရာဂေ။** ဧဝံ **နိရောဓေပိ** ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယသ္မာ ဣုမ ဗောဇ္ဈ င်္ဂါ မိဿကဝသေန ဣုစ္ဆိတာ, တသ္မာ **"အာရမ္မဏဝသေန အဓိဂန္တဗ္ဗဝသေန တ"** တိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **အဓိဂန္တ ဗ္ဗဝသေနာ**တိ တံနိန္နတာဝသေန။ **ဝေါဿဂ္ဂပရိဏာမိ** န္တိ ဝေါဿဇ္ဇနဝသေန ပရိဏာမိတံ ပရိစ္စဇနဝသေန စေဝ ပက္ခန္ဒနဝသေန စ ပရိဏာမနသီလံ။ တေနာဟ **"ဒွေဝ ဝေါဿဂ္ဂ"** တိအာဒိ။ **ခန္ဓာနံ ပရိစ္စဇနံ** နာမ တပ္ပဋိဗဒ္ဓကိလေ သပ္ပဟာနဝသေနာတိ ယေနာကာရေန ဝိပဿနာ ကိလေသေ ပဇဟတိ, တေနေတကာရေန တံနိမိတ္တကေ, ခန္ဓေ စ ''ပ ဇဟတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ အာဟ **"ဝိပဿနာ။ပေ။ ပရိစ္စဇတီ"** တိ။ ယသ္မာ ဝိပဿနာ ဝုဋ္ဌာနကမိနိဘာဝံ ဟာပုဏန္တိ နိန္နပောဏပဗ္ဘာရဘာဝေန ဧကံသတော နိဗ္ဗာနံ ''ပက္ခန္ဒတီ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ, မဂ္ဂေ စ သမုစ္ ဆေဒဝသေန ကိလေသေ, ခန္ဓေ စ ပရိစ္စဇတိ, တသ္မာ ယထာက္ကမံ ဝိပဿနာမဂ္ဂါနံ ဝသေန ပက္ခန္ဒနပရိစ္စာဂတေ ဿဂ္ဂာပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝေါဿဂ္ဂတ္ထာယာ** တိ ပရိစ္စာဂဝေါဿဂ္ဂတ္ထာယ စေဝ ပက္ခန္ဒနဝေါဿဂ္ဂတ္ထာယ စ။ **ပရိဏာမတီ**တိ ပရိပစ္စတိ။ တံ **ပရိဏာမနံ** ဝုဋ္ဌာနကမိနိဘာဝပ္ပတ္တိယာ စေဝ အရိယမဂ္ဂဘာဝပ္ပတ္တိယာ စ ဣုစ္ဆိတ န္တိ အာဟ **"ဝိပဿနာဘာဝဉ္စေဝ မဂ္ဂဘာဝဉ္စ ဟာပုဏာတီ"** တိ။ **သေသပဒေသူ**တိ ''ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေ တီ''တိအာဒီသု သေသသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂကောဋ္ဌာသေသု။

ဘဒ္ဒက န္တိ အဘဒ္ဒကာနံ နီဝရဏာဒိဟာပဓမ္မာနံ ဝိက္ခမ္ဘနေန ရာဂဝိဓမနေန ဧကန္တဟိတတ္တာ, ဒုလ္လဘတ္တာ စ ဘဒ္ဒကံ သုန္ဒရံ။ န ဟိ အညံ သမာဓိနိမိတ္တံ ဧဝံဒုလ္လဘံ, ရာဂဿ စ ဥဇုဝိပစ္စနီကဘူတံ အတ္ထိ။ **အနုရက္ခတီ** တိ ဧ တ္ထ **အနုရက္ခနာ** နာမ အဓိဂတသမာဓိတော ယထာ န ပရိဟာနိ ဟောတိ, ဧဝံ ပဋိပတ္တိ, သာ ပန တပ္ပဋိပက္ခဝိဓမနေနာ တိ အာဟ **"သမာဓီ"**တိအာဒိ။ **အဋ္ဌိကသညာဒိကာ** တိ အဋ္ဌိကဇ္ဈာနာဒိကာ။ သညာသီသေန ဟိ ဈာနံ ဝဒတိ။

ကောပဋိဝေဓဝသေန စတုသစ္စဓမ္မေ ဉာဏ န္တိ စတူသု အရိယသစ္စေသု ကောဘိသမယဝသေန ပဝတ္တဉာဏံ, မဂ္ ဂဉာဏန္တိ အတ္ထော။ စတုသစ္စန္တောဂဓတ္တာ **စတုသစ္စဗ္ဘန္တရေ နိရောဓဓမ္မေ** နိဗ္ဗာနေ **ဉာဏံ,** တေန ဖလဉာဏံ ဝဒတိ။ ယသ္မာ မဂ္ဂါနန္တရဿ ဖလဿ မဂ္ဂါနုဂုဏာ ပဝတ္တိ, ယတော တံသမုဒယပက္ခိယေသု ဓမ္မေသု ပဋိပ္ပဿ

ဒ္ဓိပ္ပဟာနဝသေန ပဝတ္တတိ, တသ္မာ နိရောဓသစ္စေပိ ယော မဂ္ဂသ္သ သစ္ဆိကိရိယာဘိသမယော, တဒနုဂုဏာ ပဝတ္
တီတိ ဖလညာဏဿ္သေဝ ဓမ္မေ ညာဏတာ ဝုတ္တာ, န ယဿ္သ ကဿ္သစိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏဿ္သ ညာဏဿ္သ ။ တေန ဝုတ္တံ
“ယထာဟာ”တိအာဒိ။ ဧတ္ထ စ မဂ္ဂပညာ တာဝ စတုသစ္စဓမ္မဿ္သ ပဋိဝိဇ္ဈနတော ဓမ္မေညာဏံ နာမ ဟောတု, ဖလ
ပညာ ပန ကထန္တိ စောဒနာ သောဓိတာ ဟောတိ နိရောဓဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနတော။ ဒုဝိဓာပိ ဟိ ပညာ အပရပ္ပစ္စယ
တာယ အတ္တပစ္စက္ခတော အရိယသစ္စဓမ္မေ ကိစ္စတော စ အာရမ္မဏတော စ ပဝတ္တတ္တာ “ဓမ္မေညာဏ”န္တိ ဝေဒိတဗ္
ဗာ။ အရိယသစ္စေသု ဟိ အယံ ဓမ္မ-သဒ္ဒော တေသံ အဝိပရီတသဘာဝတ္တာ, သင္ခတပ္ပဝရော တ အရိယမဂ္ဂေ, တသ္
သ စ ဖလဓမ္မော။ တတ္ထ ပညာ တံသဟဂတာ ဓမ္မေညာဏံ။

အန္ဝယေညာဏန္တိ အနုဂမနညာဏံ။ **ပစ္စက္ခတော ဒိသ္ဝတ**တိ စတ္တာရိ သစ္စာနိ မဂ္ဂညာဏေန ပစ္စက္ခတော ပဋိဝိဇ္ဈိတ္
တ။ **ယထာ ဣဒါနီ**တိ ယထာ ဧတရဟိ ပဉ္စုပ္ပာဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခသစ္စံ, **ဧဝံ အတီတေပိ အနာဂတေပိ ပဉ္စုပ္ပာဒါနက္ခန္ဓာ
ဒုက္ခသစ္စမေဝာ**တိ စ သရိက္ခဋ္ဌေန ဝုတ္တံ။ ဧသ နယော **သမုဒယသစ္စေ, မဂ္ဂသစ္စေ စ။ အယမေတ** တိ အဝဓာရဏော။
နိရောဓသစ္စေ ပန သရိက္ခဋ္ဌော နတ္ထိ တဿ္သ နိစ္စတ္တာ, ဧကသဘာဝတ္တာ စ။ **ဧဝံ တဿ္သ ညာဏဿ္သ အနုဂတိယံ
ညာဏန္တိ** တဿ္သ ဓမ္မေညာဏဿ္သ “ဧဝံ အတီတေပီ”တိအာဒိနာ အနုဂတိယံ အနုဂမနေ အန္ဝယေ ညာဏံ။ ဣဒံ အန္ဝယေ
ညာဏန္တိ ယောဇနာ။ **“တေနာဟာ”**တိအာဒိနာ ယထာဝုတ္တမတ္ထံ ဟဋ္ဌိယာ ဝိဘာဝေတိ။ **သော**တိ ဓမ္မေညာဏံ ပတ္တ ဌိ
တော ဘိက္ခု။ **ဣမိနာ ဓမ္မေနာ** တိ ဓမ္မကေစရတ္တာ ကေစရတေဟာရေန “ဓမ္မော”တိ ဝုတ္တေနမဂ္ဂညာဏေန, ဥပယော
ဂတ္ထေ တ ကရဏဝစနံ, **ဣမိနာ ဓမ္မေန ညာတေနာ** တိ ဣမံ စတုသစ္စဓမ္မံ ညာဏေန ဇာနိတ္ဝာ ဌိတေန မဂ္ဂညာဏေနာတိ
အတ္ထော။ **ဒိဋ္ဌေနာ** တိ ဒဿ္သနေန သစ္စဓမ္မံ ပဿ္သိတ္ဝာ ဌိတေန။ **ပတ္တေနာ** တိ သစ္စာနံ ပတ္ဝာ ဌိတေန။ **ဝိဒိတေနာ**တိ
သစ္စာနိ ဝိဒိတ္ဝာ ဌိတေန။ **ပရိယောဂဋ္ဌေနာ**တိ စတုသစ္စဓမ္မံ ပရိယောဂဟေတ္ဝာ ဌိတေနာတိ ဧဝံ တာဝေတ္ထ အဘိ
ဓမ္မဋ္ဌကထာယံ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၉၆) အတ္ထော ဝုတ္တော။ ဒုဝိဓမ္ပိ ပန မဂ္ဂဖလညာဏံ ဓမ္မေညာဏံ။ ပစ္စဝေက္ခဏာယ
စ မူလံ, ကာရဏဉ္စ နယနယနဿ္သာတိ ဒုဝိဓေနာပိ တေန ဓမ္မေနာတိ န န ယုဇ္ဇတိ။ တထာ စတုသစ္စဓမ္မဿ္သ ညာတတ္
တာ, မဂ္ဂဖလသင္ခါတဿ္သ တ ဓမ္မဿ္သ သစ္စပဋိဝေဓသမ္ပယောဂံ ဂတတ္တာ နယနယနံ ဟောတီတိ တေန ဣမိနာ ဓ
မ္မေန ညာဏဝိသယဘာဝေန, ညာဏသမ္ပယောဂေန တ ညာတေနာတိ စ အတ္ထော န န ယုဇ္ဇတီတိ။ **အတီတာနာဂတေ နယံ
နေတီ**တိ အတီတေ, အနာဂတေ စ နယံ နေတိ ဟရတိ ပေသေတိ။ ဣဒံ ပန န မဂ္ဂညာဏဿ္သ ကိစ္စံ, ပစ္စဝေက္ခဏာညာဏ
ကိစ္စံ, သတ္ထာရာ ပန မဂ္ဂညာဏံ အတီတာနာဂတေ နယနယနဿဒိသံ ကတံ မဂ္ဂမူလကတ္တာ။ ဘာဝိတမဂ္ဂဿ္သ ဟိ ပစ္စ
ဝေက္ခဏာ နာမ ဟောတိ။ နယိဒံ အညံ ညာဏုပ္ပာဒနံ နယနယနံ, ညာဏဿ္သေဝ ပန ပဝတ္တိဝိသေသောတိ။

ပရေသံ စေတသော ပရိတော အယနံ ပရိစ္ဆိန္ဒနံ ပရိယော, တသ္မိံ **ပရိယေ။** တေနာဟ **“ပရေသံ စိတ္တပရိစ္ဆေ
ဒေ”**တိ။ **အဝသေသံ သမ္မုတိမ္ဟိညာဏံ နာမ** “ညာဏ”န္တိ သမ္မတတ္တာ။ ဝစနတ္ထတော ပန သမ္မုတိမ္ဟိ ညာဏန္တိ
သမ္မုတိမ္ဟိညာဏံ။ ဓမ္မေညာဏာဒီနံ ဝိယ ဟိ သာတိသယဿ္သ ပဋိဝေဓကိစ္စဿ္သ အဘာဝတ ဝိသယောဘာသနသင္ခါတ
ဇာနနသာမညေန “ညာဏ”န္တိ သမ္မတေသု အန္တောဂဓန္တိ အတ္ထော။ သမ္မုတိဝသေန တ ပဝတ္တံ **သမ္မုတိမ္ဟိည
ဏံ** သမ္မုတိဒ္ဓတရေန အတ္ထဿ္သ ဂဟဏတော။ **အဝသေသံ** တ ဣတရညာဏတ္တယဝိသဘာဂံ ညာဏံ တဗ္ဗိသဘာဂသာမ
ညေန သမ္မုတိမ္ဟိညာဏမ္ဟိ ပဝိဋ္ဌတ္တာ **သမ္မုတိမ္ဟိညာဏံ နာမ** ဟောတီတိ။

ကာမံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂညာဏာဒီနိ ဒုက္ခညာဏာဒီနိယေဝ, ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ပနေဝမာဟ **“အရဟတ္တံ ဟာပေတ္
တ”**တိ။ ဝဋ္ဋတော နိဂ္ဂစ္ဆတိ ဧတေနာတိ **နိဂ္ဂမနံ,** စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ။ ပုရိမာနိ **ဒ္ဝေ သစ္စာနိ ဝဋ္ဋံ** ပဝတ္တိပဝတ္တိဟေတု
ဘာဝတော။ ဣတရာနိ ပန **ဒ္ဝေ ဝိဝဋ္ဋံ** နိဝတ္တိနိဝတ္တိဟေတုဘာဝတော။ **အဘိနိဝေသော**တိ ဝိပဿ္သနာဘိနိဝေသော
ဟောတိ လောကိယဿ္သ ညာဏဿ္သ ဝိသဘာဂူပဂမနတော။ **နော ဝိဝဋ္ဋေ** တိ ဝိဝဋ္ဋေ အဘိနိဝေသော နော ဟောတိ အဝိသ
ယဘာဝတော။ **ပရိယတ္တီ** တိ ကမ္မဋ္ဌာနတန္တိ။ **ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ** တိ တစုဂ္ဂတံ ကတ္ဝာ။ **ဥဂ္ဂဟေတ္ဝာ** တိ တ ဟဋ္ဌိတော,
အတ္ထတော စ ယထာရဟံ သဝနဓာရဏပရိပုစ္ဆနမနသာနုပေက္ခနာဒိဝသေန စိတ္တေန ဥဒ္ဒံ ဥဒ္ဒံ ဂဏှိတ္ဝာ။ **ကမ္မံ
ကရောတီ**တိ နာမရူပပရိဂ္ဂဟာဒိက္ကမေန ယောဂကမ္မံ ကရောတိ။

ယဒိ ပုရိမေသု ဒ္ဝီသု ဧဝ ဝိပဿ္သနာဘိနိဝေသော, တေသု ဧဝ ဥဂ္ဂဟာဒိ, ကထမိဒံ စတုသစ္စကမ္မဋ္ဌာနံ ဇာတန္တိ
အာဟ **“ဒ္ဝီသူ”**တိအာဒိ။ ကာမံ ပစ္ဆိမာနိပိ ဒ္ဝေ သစ္စာနိ အဘိညေယျာနိ, ပရိညေယျတာ ပန တတ္ထ နတ္ထီတိ န ဝိပ
ဿ္သနာဗ္ဗာဟရော။ ကေဝလံ ပန အနုဿ္သဝမတ္တေ ဌတ္ဝာ အစ္စန္တပဏီတဘာဝတော **ဣဋ္ဌံ,** အာတပ္ပကနိရာမိသ

ပီတိသဥ္ဇနနတော **ကန္တံ,** ဥပရူပရိ အဘိရုစိဇနနေန မနသ္သ ဝဍ္ဎနတော **မနာပန္တိ** မနသိကာရံ ပဝတ္တေတိ။ တေနာဟ **"နိရောဓေသစ္စံ နာမာ"** တိအာဒိ။ **ဒုဝိသု သစ္စေသူ** တိ ဒုဝိသု သစ္စေသု ဝိသယဘူတေသု , တာနိ စ ဥဒ္ဒိဿ အသမ္မောဟ ပဋိဝေဓဝသေန ပဝတ္တမာနော ဟိ မဂ္ဂေ တေ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တော နာမ ဟောတီတိ။ **တီဏိ** ဒုက္ခသမုဒယမဂ္ဂသစ္စာနိ။ **ကိစ္စဝသေနာ**တိ အသမ္မုယ္ဟနဝသေန။ **ကေန္တိ** နိရောဓသစ္စံ။ **အာရမ္မဏဝသေနာ** တိ အာရမ္မဏကရဏဝသေနပိ အသမ္မုယ္ဟနကိစ္စဝသေနပိ တတ္ထ ပဋိဝေဓော လဗ္ဘတေဝ။ **ဒွေဝ သစ္စာနီ**တိ ဒုက္ခသမုဒယသစ္စာနိ။ **ဒုဒ္ဒသတ္တာ** တိ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကုဏေယ္ယတ္တာ။ ဩဠာရိကာ ဟိ ဒုက္ခသမုဒယာ, တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ဒုက္ခံ, အာဟာရာဒီသု စ အဘိလာသော ဟ ကဋ္ဌော။ ပီဠနာဒိအာယူဟနာဒိဝသေနပိ "က္လာဒံ ဒုက္ခံ, က္လာဒံ အဿ ကာရဏ"န္တိ ယာထာဝတော ဉာဏေန ဩကဟိတုံ အသက္ကုဏေယ္ယတ္တာ တာနိ **ဂမ္ဘီရာနိ။ ဒွေဝ** တိ နိရောဓမဂ္ဂသစ္စာနိ။ တာနိ သဏှသုခုမဘာဝတော သဘာဝေနေဝ ဂမ္ဘီရတာယ ယာထာဝတော ဉာဏေန ဒုရောကဟတ္တာ **"ဒုဒ္ဒသာနီ"** တိ။

သောတာပတ္တိယင်္ဂါဒိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၁၁. သောတော နာမ အရိယသောတော ပုရိမပဒလောပေန, တဿ အာဒိတော သဗ္ဗပဌမံ ပဇ္ဇနံ **သောတာပတ္တိ,** ပဌမမဂ္ဂပဋိလာဘော။ တဿ အင်္ဂါနိ အဓိဂမူပာယဘူတာနိ ကာရဏာနိ **သောတာပတ္တိယင်္ဂါနိ။** တေနာဟ **"သော တာ။ပေ။ အတ္ထော"**တိ။ သန္တကာယကမ္မာဒိတာယ သန္တဓမ္မသမန္နာဂမတော, သန္တဓမ္မပဝေဒနတော စ သန္တော ပုရိသာတိ **သပ္ပုရိသာ။** တတ္ထ ယေသံ ဝသေန စတုသစ္စသမ္ပဋိဝေဓာဝဟံ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ လဗ္ဘတိ, တေ ဧဝ ဒဿေန္တော **"ဗုဒ္ဓာဒီနံ သပ္ပုရိသာန"** န္တိ အာဟ ။ သန္တော သတံ တ ဓမ္မောတိ **သဒ္ဓမ္မော။** သော ဟိ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနေ အပာယဒုက္ခေ, သံသာရဒုက္ခေ စ အပတန္တေ ဓာရေတီတိ ဧဝမာဒိ ဂုဏာတိသယယောဂဝသေန **သန္တော** သံဝိဇ္ဇမာနော, ပသတ္ထော, သုန္ဒရော တ ဓမ္မော, သတံ တ အရိယာနံ ဓမ္မော, တေသံ တ တဗ္ဘာဝသာဓကော ဓမ္မောတိ **သဒ္ဓမ္မော,** "ကလ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတီ"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၅.၇၃) ဝုတ္တာ ပရိယတ္တိ။ သာ ပန မဟာဝိသယတာ ယ န သဗ္ဗာ သဗ္ဗဿ ဝိသေသာဝဟာတိ တဿ တဿ အနုစ္ဆဝိကမေဝ ဒဿေန္တော အာဟ **"သပ္ပာယဿ တေပိဋကဓမ္မဿ သဝန"**န္တိ။ **ယောနိသောမနသိကာရော** ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော ဧဝ။ **ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိယာ** တိ ဝိပဿနာနုယောဂဿ။

အဝေစ္စပ္ပသာဒေနာ တိ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓဝသေန ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဂုဏေ ဉတွာ ဥပ္ပန္နပ္ပသာဒေန, သော ပန ပသာဒော ဒေဝတာဒီသု ကေနစိပိ အကမ္ပိယတာယ နိစ္စလောတိ အာဟ **"အစလပ္ပသာဒေနာ"** တိ။ **ဓတ္တော** တိ တေသံ့ စတုက္ကတ္တ ယေ အာဟာရစတုက္ကေ။ **လူခပဏီတဝတ္ထုဝသေနာ**တိ ဩဒနကုမ္မာသာဒိကဿ လူခဿ စေဝ ပဏီတဿ စ ဝတ္ထု နော ဝသေန။ သာ ပနာယံ အာဟာရဿ ဩဠာရိကသုခုမတာ "ကုမ္ဘိလာနံ အာဟာရံ ဥပာဒာယ မောရာနံ အာဟာရော သု ခုမော"တိအာဒိနာ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၂.၂.၁၁) အဋ္ဌကထာယံ ဝိတ္ထာရိတော အာဂတာ ဧဝ။

အာရမ္မဏဋ္ဌိတိဝသေနာ တိ အာရမ္မဏသင်္ခာတဿ ပဝတ္တိပစ္စယဋ္ဌာနဿ ဝသေန။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ **ဌိတိ,** အာရမ္မဏမေဝ ဌိတိ **အာရမ္မဏဋ္ဌိတိ။** တေနေတဟ "ရူပာရမ္မဏ"န္တိအာဒိ။ **အာရမ္မဏတ္တော** စေတ္ထ ဥပတ္ထမ္ဘနတ္တော ဝေဒိတဗ္ဗော, န ဝိသယလက္ခဏော။ ဥပတ္ထမ္ဘနဘူတံ ရူပံ ဥပေတီတိ ရူပူပဟယံ။ တေနာဟ **"ရူပံ ဥပဂတံ ဟုတ္ဝာ"**တိအာဒိ။ **ရူပက္ခန္ဓံ နိဿာယ တိဋ္ဌတိ** တေန ဝိနာ အပ္ပဝတ္တနတော။ **တန္တိ** ရူပက္ခန္ဓံ နိဿာယ ဌာနပ္ပ ဝတ္တနံ။ **တေန္တိ** "ရူပူပဟယ"န္တိ ဧတံ ဝစနံ။ ရူပက္ခန္ဓော ကေစရော ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ပစ္စယော တေဿာတိ **ရူပက္ခန္ဓ ဧကေစရံ** ရူပံ သဟကာရီကာရဏဘာဝေန ပတိဋ္ဌာ တေဿာတိ **ရူပပ္ပတိဋ္ဌံ။** က္လတိ တီဟိ ပဒေဟိ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏံ ပတိ ရူပက္ခန္ဓဿ သဟကာရီကာရဏဘာဝတေယဝေတ္တ ဝုတ္တော။ ဥပသိတ္တံ ဝိယ **ဥပသိတ္တံ,** ယထာ ဗီဇ နေဟိ ဥပသိတ္တံ သိနေဟိတံ ဩဒနံ ရုစိတံ, ပရိဏာမယောဂ္ဂံ, ဧဝံ နန္ဒိယာ ဥပသိတ္တံ သိနေဟိတံ ကမ္မဝိညာဏံ အဘိရုစိတံ ဟုတ္ဝာ ဝိဟာကယောဂ္ဂံ ဟောတီတိ။ **က္လတရန္တိ** ဒေသသဟဂတာဒိအကုသလံ, ကုသလဉ္စ **ဥပနိဿယ ကောဋ္ဌိယာ** ဥပသိတ္တံ ဟုတ္ဝာတိ ယောဇနာ။ **ဧဝံ ပဝတ္တမာန** န္တိ ဧဝံ ရူပူပဟယန္တိ ဒေသနာဘာဝေန ပဝတ္တမာနံ။ ဝိပာ ကဓမ္မတာယ **ဝုဒ္ဓိံ။ပေ။ အာပဇ္ဇတိ။** တတ္ထာပိ နိပ္ပရိယာယဖလနိဗ္ဗတ္တနဝသေန **ဝုဒ္ဓိံ,** ပရိယာယဖလနိဗ္ဗတ္တနဝ သေန **ဝိရူဠှိံ,** နိဿန္ဒဖလနိဗ္ဗတ္တနဝသေန **ဝေပုလ္လံ။** ဒိဋ္ဌဓမ္မဝေဒနီယဖလနိဗ္ဗတ္တနေန တ **ဝုဒ္ဓိံ,** ဥပပဇ္ဇဝေဒနီယ ဖလနိဗ္ဗတ္တနဝသေန **ဝိရူဠှိံ,** အပရာပရိယာယဖလနိဗ္ဗတ္တနဝသေန **ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇတီ** တိ ယောဇနာ။ ဧကန္တတော ဝေဒနုပဟယာဒိဝသေန ပတ္တိ နာမ အရူပဘဝေ ယေတတိ အာဟ **"က္လမေဟိ ပနာ"**တိအာဒိ။ ဝေဠှ ကတ္ဝာ ဟဋ္ဌိယံ ကတံ

တ-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏဋ္ဌ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ''ရူပူပဟယ''န္တိအာဒိနာ ယထာ အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ ဥပနိဿယဘူတာ ရူပာဒယော ဂယှဟန္တိ, ဧဝံ တေန နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗာပိ တေ ဂယှဟန္တီတိ အဓိပ္ပာယေန **''စတုက္ကဝသေန။ပေ။ နဝုတ္တ''**န္တိ အာဟ။ ဝိပာကောပိ ဟိ ဓမ္မော ဝိပာကဓမ္မဝိညာဏံ ဥပဂတံ နာမ ဟောတိ တထာ နန္ဒိယာ ဥပသိတ္တတ္တာ။ တေနာဟ ''နန္ဒူပသေစန''န္တိ။ **ဝိတ္ထာရိတာနေဝ** သိင်္ဂာလသုတ္တေ။

ဘဝတိ ဧတေန အာရောဂျန္တိ **ဘဝေ,** ဂိလာနပစ္စယော။ ပရိဝုဒ္ဓေ ဘဝေ **အဘဝေ။** ဝုဒ္ဓိအတ္ထော ဟိ အယံ အကာရော ယထာ ''သံဝရာသံဝရော, (ဟရာ. ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာ; ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ပဌမမဟာသင်္ဂီတိကထာဝဏ္ဏနာ; ခ. သ. အဋ္ဌ. နိဒာနကထာ) ဖလာဖလံ''တိ စ ။ **တေလမဓုဖာဏိတာဒီနီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန သပ္ပိနဝနီတာနံ ဂဟဏံ, တေလာဒီနံ ဂဟဏဋ္ဌေတ္ထ နိဒဿနမတ္တံ။ သဗ္ဗဿာပိ ဂိလာနပစ္စယဿ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အထ တ **ဘဝာဘဝေ**တိ ခုဒ္ဒကော စေဝ မဟန္တော စ ဥပပတ္တိဘဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဠ္ဌ သတိ ''က္ကမေသံ ပနာ''တိအာဒိဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။ ဘဝူပပတ္တိပဟာနတ္ထော ဟိ ဝိသေသတော စတုတ္ထအရိယဝံသော။ **တဏှုပ္ပာအန** န္တိ တဏှုပ္ပတ္တီနံ, စီဝရာဒိဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇနကတဏှာဟာနန္တိ အတ္ထော။ **ပဓာနကရဏကာလေ**တိ ဘာဝနာနုယောဂက္ခဏေ။ **သီတာဒီနိ န ခမတီ**တိ ဘာဝနာယ ပုဗ္ဗဘာဂကာလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ခမတီ**တိ သဟတိ အဘိဘဝတိ။ **ဝိတက္ကသမနန္တိ** နိဒဿနမတ္တံ။ သဗ္ဗေသမ္ပိ ကိလေသာနံ သမနဝသေန ပဝတ္တာ ပဋိပဒာ။

သမာဓိဗျာနာဒိဘေဒေ ဓမ္မော ပဇ္ဇတိ ပဋိပဇ္ဇီယတိ ဧတေနာတိ **ဓမ္မပဒံ။** အနဘိဇ္ဈာဝ ဓမ္မပဒံ **အနဘိဇ္ဈာဓမ္မပဒံ။** အယံ တာဝ အလောဘပက္ခေ နယော, က္ကတရပက္ခေ ပန အနဘိဇ္ဈာပဓာနော ဓမ္မကောဋ္ဌာသော **အနဘိဇ္ဈာဓမ္မပဒံ။ အကောပေ**တိ အဒေသော, မေတ္တာတိ အတ္ထော။ **သုပ္ပဋ္ဌိတသတီ** တိ ကာယာဒီသု သမ္မဒေဝ ဥပဋ္ဌိတာ သတိ။ **သတိသီသေနာ**တိ သတိပဓာနမုခေန။ သမာဓိပဓာနတ္တာ ဈာနာနံ **''သမာပတ္တိ တ''** တိ ဝုတ္တံ။ ကာမံ သဝိညာဏကအသုဘေပိ ဈာနဘာဝနာ အလောဘပ္ပဓာနာ ဟောတိ ကာယဿ ဇိဂုစ္ဆနေန, ပဋိက္ကူလာကာရဂ္ဂဟဏဝသေန စ ပဝတ္တနတော, သတ္တဝိဓော့ဂ္ဂဟကောသလ္လာဒိဝသေန ပနဿာ ပဝတ္တိ သတိပဓာနာတိ တတိယဓမ္မပဒေနေဝ နံ သင်္ဂဏှိတုကာမော **''ဒသ အသုဘဝသေန တ''**တိ အာဟ။ ဟိတူပသံဟာရာဒိဝသေန ပဝတ္တနတော ဗ္ရဟ္မဝိဟာရဘာဝနာ ဗျာပာဒဝိရောဓိနီ အဗျာပာဒပဓာနာတိ အာဟ **''စတုဗ္ရဟ္မ။ပေ။ ဓမ္မပဒ''** န္တိ။ တတ္ထ အဓိဂတာနိ ဈာနာဒီနီတိ ယောဇနာ။ ဂမနာဒိတော အာဟာရဿ ပဋိက္ကူလဘာဝသလ္လက္ခဏံ သညာယ ထိရဘာဝေနေဝ ဟောတိ တဿာ ထိရသညာပဒဋ္ဌာနတ္တာတိ အာဟာရေ ပဋိက္ကူလသညာပိ တတိယဓမ္မပဒေ ဧဝ သင်္ဂဟံ ဂတာ။ အာရုပ္ပသမာဓိအဘိညာနံ အဓိဋ္ဌာနဘာဝတော ကသိဏဘာဝနာ, သတ္တဝိဓဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဇ္ဇာဝိမုတ္တိပာရိပူရိဟေတုတော အာနာပာနဿတိ ပဌမအာနာပာနဘာဝနာ ဝိသေသတော သမာဓိပဓာနာတိ သာ စတုတ္ထဓမ္မပဒေန သင်္ဂဟိတာ။ စတုဓာတုဝဝတ္ထာနဝသေန အဓိဂတာနိပိ ဧတ္ထေဝ သင်္ဂဟေတဗ္ဗာနိ သိယုံ, ပညာပဓာနတာယ ပန န သင်္ဂဟိတာနိ။

ဓမ္မသမာအနေသု ပဌမံ အစေလကပဋိပဒာ ဧတရဟိ စ ဒုက္ခဘာဝတော, အနာဂတေပိ အဟယဒုက္ခဝဋ္ဋဒုက္ခာဝဟတော။ **အစေလကပဋိပဒာ**တိ စ နိဒဿနမတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကာနမ္ပိ ဥဘယဒုက္ခာဝဟပဋိပတ္တိဒဿနတော။ **ဒုတိယံ။ပေ။ ဗ္ရဟ္မစရိယစရဏံ** ဧတရဟိ သတိပိ ဒုက္ခေ အာယတိံ သုခာဝဟတ္တာ။ **ကာမေသု ပာတဗ္ဗတာ** ယထာကာမံ ကာမပရိဘောဂေ။ **အလဘမာနဿာပီ** တိ ပိ-သဒ္ဒေန ကော ပန တဒေ လဘမာနဿာတိ ဒဿေတိ။

ဒုဿီလျာဒိပာပဓမ္မာနံ ခမ္ဘနံ ပဋိဗန္ဓနံ **ခန္ဓဋ္ဌော,** သော ပန သီလာဒိ ဧတီတိ အာဟ **''ဂုဏဋ္ဌော ခန္ဓဋ္ဌော''**တိ။ ဂုဏဝိသယတာယ **ခန္ဓ** -သဒ္ဒဿ ဂုဏတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓော** တိ ပဋိပက္ခတော သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တာ ဂုဏဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ, န အဝိမုတ္တာ, နာပိ ဝိမုစ္စမာနာတိ တေဟိ သဟ ဒေသနံ အာရုဠှာ သီလက္ခန္ဓာဒယောပိ တယောတိ အာဟ **''ဖလသီလံ အဓိပ္ပေတံ, စတူသုပိ ဌာနေသု ဖလမေဝ ဝုတ္တ''** န္တိ စ။ ဧတေနေဝ စေတ္ထ **ဝိမုတ္တိက္ခန္ဓော**တိ ဖလပရိယာပန္နာ သမ္မာသင်္ကပ္ပတယာမသတိယော အဓိပ္ပေတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥပတ္ထမ္ဘနဋ္ဌေန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ တတ္ထ ထိရဘာဝေန ပဝတ္တနတော, ဧတေနေဝ အဟိရိကအနောတ္တပ္ပာနမ္ပိ သဝိသယေ ဗလဋ္ဌော သိဒ္ဓေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ န ဟိ တေသံ ပဋိပက္ခေဟိ အကမ္ပိယဋ္ဌော ကေနစိကော။ ဟိ ရောတ္တပ္ပာနညဟိ အကမ္ပိယဋ္ဌော သာတိသယော ကုသလဓမ္မာနံ မဟာဗလဘာဝတော, အကုသလာနဉ္စ ဒုဗ္ဗလဘာဝ

တော။ တေနာဟ ဘဂဝါ ''အဗလာ နံ ဗလီယန္တိ, မဒ္ဒန္တေ နံ ပရိဿယာ''တိ (သု. နိ. ၇၇၆; မဟာနိ. ၅; နေတ္တိ. ပဋိနိဒ္ဒေသဝါရေ ၅) ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မဝသေနာယံ ဒေသနာတိ **''သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဝသေနာ''** တိ ဝုတ္တံ။

အဓီတိ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ, န ''အဓိစိတ္တ''န္တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၈၅) ဝိယ အဓိကာရာဒိအတ္ထံ။ ကရဏာဓိကရဏဘာဝသာဓနဝသေန အဓိဋ္ဌာန-သဒ္ဒဿ အတ္ထံ ဒဿေန္တော **''တေန တ''**တိအာဒိမာဟ။ **တေန** အဓိဋ္ဌာနေန **တိဋ္ဌန္တိ** အတ္တနော သမ္မာပဋိပတ္တိယံ ဂုဏာဓိကာ ပုရိသာ, တေ ဧဝ **တတ္ထ** အဓိဋ္ဌာနေ **တိဋ္ဌန္တိ** သမ္မာပတ္တိယာ, **ဌာနမေဝ** အဓိဋ္ဌာနမေဝ သမ္မာပဋိပတ္တိယန္တိ ယောဇနာ။ **ပဉ္စမေန** အဓိဋ္ဌာနေန။ **အဂ္ဂဖလပညာ** တိ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသောယံ။ **ကိလေသူပသမော**တိ ကိလေသာနံ အစ္စန္တူပသမော ။ ပဉ္စမေန နယေန အဓိဋ္ဌာနာနိ ဧကဒေသေနေဝ ဝဂ္ဂိတာနိ, န နိပ္ပဒေသတောတိ နိပ္ပဒေသတောဝ တာနိ ဒဿေတုံ **''ပဉ္စမေန စာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **''အာဒိံ ကတွာ''**တိ ဧတေန ဈာနာဘိညာပညဋ္ဌေ မဂ္ဂပညဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **ဝစီသစ္စံ အာဒိံ ကတွာ** တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဝိရတိသစ္စံ သင်္ဂဏှာတိ။ တတိယေန **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ကိလေသာနံ ဝိတိက္ကမပရိစ္စာဂံ, ပရိယုဋ္ဌာနပရိစ္စာဂံ, ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိ အနုသယပရိစ္စာဂဥ္စ သင်္ဂဏှာတိ။ **''ဝိက္ခမ္ဘိတေ ကိလေသေ''** တိ ဧတေန သမာပတ္တီဟိ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝူပသမံ ဝတွာ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂေဟိ ကာတဗ္ဗံ တေသံ သမုစ္ဆေဒဝသေန ဝူပသမံ သင်္ဂဏှာတိ။ **အရဟတ္တဖလပညာ ကထိတာ** ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသတော, အညထာ ဝစီသစ္စာဒီနမ္ပိ ဂဟဏံ သိယာ။ နိဗ္ဗာနဥ္စ အသင်္ခတသဘာဝတာယ ဥတ္တမဋ္ဌေန **သစ္စံ,** သဗ္ဗသံကိလေသပရိစ္စာဂနိမိတ္တတာယ **စာဂေ,** သဗ္ဗသင်္ခါရူပသမဘာဝတော **ဥပသမော**တိ စ ဝိသေသတော ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတီတိ ထေရဿ အဓိပ္ပာယော။ ပကဋ္ဌဉာဏနဖလတာယ **ပညာ,** အနဝသေသတော ကိလေသာနဥ္စဇန္တေ စ ဝူပသန္တေ စ ဥပ္ပန္နတ္တာ **စာဂေ, ဥပသမော**တိ စ ဝိသေသတော အဂ္ဂဖလဉာဏံ ဝုစ္စတီတိ ထေရော အာဟ **''သေသေဟိ အရဟတ္တဖလပညာ ကထိတာ''** တိ။

ပဥ္စဟုပ္ပာကရဏာဒိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၁၂. **ကာဠကန္တိ** မလီနံ, စိတ္တဿ အပဘဿရဘာဝကရဏန္တိ အတ္ထော။ တံ ပနေတ္ထ ကမ္မပထပ္ပတ္တမေဝ အဓိပ္ပေတန္တိ အာဟ **''ဒသအကုသလကမ္မပထကမ္မ''**န္တိ။ ကဏှာဘိဇာတိဟေတုတော တ **ကဏှံ**။ တေနာဟ ''ကဏှဝိပာက''န္တိ။ အပာယူပပတ္တိ, မနုဿေသု စ ဒောဘဂ္ဂိယံ **ကဏှဝိပါကော**။ အယံ တဿ တမဘာဝေ ဝုတ္တော။ **နိဗ္ဗတ္တနတော** တိ နိဗ္ဗတ္တာပနတော။ **ပဏ္ဍရ** န္တိ ဩဒါတံ, စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝကရဏန္တိ အတ္ထော။ သုက္ကာဘိဇာတိဟေတုတော တ **သုက္ကံ**။ တေနာဟ ''သုက္ကဝိပါက''န္တိ။ သဂ္ဂူပပတ္တိ, မနုဿေသု သောဘဂ္ဂိယဉ္စ **သုက္ကဝိပါကော**။ အယံ တဿ ဇောတိဘာဝေ ဝုတ္တော။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ပန **''သဂ္ဂေ နိဗ္ဗတ္တနတော''**တိ ဝုတ္တံ, နိဗ္ဗတ္တာပနတောတိ အတ္ထော။ **မိဿကကမ္မ** န္တိ ကာလေန ကဏှံ, ကာလေန သုက္ကန္တိ ဧဝံ မိဿကဝသေန ကတကမ္မံ။ **''သုခဒုက္ခဝိပါက''**န္တိ ဝတွာ တတ္ထ သုခဒုက္ခာနံ ပဝတ္တိအာကာရံ ဒဿေတုံ **''မိဿကကမ္မဥ္ဟိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ကမ္မဿ ကဏှသုက္ကသမညာ ကဏှသုက္ကာဘိဇာတိဟေတုတာယာတိ အပစယကမိတာယ တဒုဘယဝိဒ္ဓံသကဿ ကမ္မက္ခယကရကမ္မဿ ဣဓ သုက္ကပရိယာယောပိ န ဣစ္ဆိတောတိ အာဟ **''ဥဘယ။ပေ။ အယမေတ္ထ အတ္ထော''** တိ။ တတ္ထ **ဥဘယဝိပါကဿာ** တိ ယထာဓိဂတဿ ဥဘယဝိပါကဿ။ သမ္ပတ္တိဘဝပရိယာပန္နော ဟိ ဝိပါကော ဣဓ ''သုက္ကဝိပါကော''တိ အဓိပ္ပေတော, န အစ္စန္တပရိသုဒ္ဓေါ အရိယဖလဝိပါကော။

ပုဗ္ဗေနိဝုတသော သတ္တာနံ စုတူပပါတော စ **ပစ္စက္ခကရဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ;** ဣတရေ ပဋိလာဘေန အသမ္မောဟပဋိဝေဓဝသေန **ပစ္စက္ခကရဏေန စ သစ္ဆိကာတဗ္ဗာ။** နနု စ ပစ္စဝေက္ခဏာပေတ္တ ပစ္စက္ခတော ပဝတ္တတီတိ? သစ္စံ ပစ္စက္ခတော ပဝတ္တတိ သရူပဒဿနတော, န ပန ပစ္စက္ခကရဏဝသေန ပဝတ္တတိ ပစ္စက္ခကာရီနံ ပိဋ္ဌိဝတ္တနတော။ တေနာဟ **''ကာယေနာ''**တိအာဒိ။

ဩဟနန္တိ တိ ဟေဋ္ဌာ ကတွာ ဟနန္တိ ဂမေန္တိ။ တထာဘူတာ စ အဓော သီဒန္တီတိ နာမာတိ အာဟ **''ဩသီဒာပေန္တီ''**တိ။ ကာမနဋ္ဌေန ကာမော စ သော ယထာဝုတ္တေနတ္ထေန ဩဃော စာတိ, ကာမေသု ဩဃောတိ တ **ကာမောဃော**။ ဘဝေဃော နာမ ဘဝရာဂေတိ ဒဿေတုံ **''ရူပာရူပဘဝေသူ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပဉ္စမော ဥပပတ္တိဘဝေ

သု ရာဂေ, ဒုတိယော ကမ္မဘဝေသု, တတိယော ဘဝဒိဋ္ဌိသဟဂတော။ ယထာ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေ, ဧဝံ ဩဟနဋ္ဌေန “ဩဃော”တိ ဝုတ္တော။

ယောဇေန္တီတိ ကမ္မံ ဝိပါကေန, ဘဝတိ ဘဝန္တရာဒီဟိ ဒုက္ခေ သတ္တေ ယောဇေန္တိ ဃဋ္ဋေန္တီတိ **ယောဂါ**။ **ဩဃာ ဝိယ ဝေဒိတဗ္ဗာ** အတ္ထတော ကာမယောဂါဒိဘာဝတော။

ဝိသံယောဇေန္တီတိ ပဋိပန္နံ ပုဂ္ဂလံ ကာမယောဂါဒိတော ဝိယောဇေန္တိ။ သံကိလေသကရဏံ ယောဇနံ **ယောဂေ,** ဂန္ထိကရဏံ (ဂန္ထကရဏံ ဓ. သ. မူလဋီ. ၂၀-၂၅), သင်္ခလိကစက္ကလိကာနံ ဝိယ ပဋိဗဒ္ဓတာကရဏံ တ ဂန္ထနံ ဂန္ထော, အယံ ဧတေသံ ဝိသေသော။ **ပလိဗုန္ဓတီ**တိ နိဿရိတုံ အပ္ပဒါနဝသေန န မုဉ္စတိ ဝိဗန္ဓတိ။ **ဣဒမေတ**တိ အတ္တနော ယထာဥပဋ္ဌိတံ သဿတတာဒိကံ ဝဒတိ။ **သစ္စ** န္တိ ဘူတံ။

ဘုသံ , ဒဠှဟတ္ထ အာရမ္မဏံ အာဒီယတိ ဧတေဟီတိ **ဥပါဒါနာနိ**။ ယံ ပန ဧတေသံ တထာဂဟဏံ, တမ္ပိ အတ္ထတော အာဒါနမေဝါတိ အာဟ **“ဥပါဒါနာနီတိ အာဒါနဂ္ဂဟဏာနီ”** တိ။ **ဂဟဏဋ္ဌေနာ** တိ ကာမနဝသေန ဒဠှံ ဂဟဏဋ္ဌေန။ ပုန **ဂဟဏဋ္ဌေနာ** တိ မိစ္ဆာဘိနိဝိသနဝသေန ဒဠှံ ဂဟဏဋ္ဌေန။ **ဣမိနာ**တိ ဣမိနာ သီလဝတာဒိနာ။ **သုဒ္ဓီ** တိ သံသာရသုဒ္ဓိ။ **ဧတေနာ**တိ ဧတေန ဒိဋ္ဌိကပ္ပေန။ **“အတ္တာ”** တိ ပညာပေန္တော **ဝဒတိ စေဝ** အဘိနိဝေသနဝသေန **ဥပါဒိယတိ စ**။

ယဝန္တိ တာဟိ သတ္တာ အမိဿိတာပိ သမာနဇာတိတာယ မိဿိတာ ဝိယ ဟောန္တီတိ **ယောနိယော,** တာ ပန အတ္ထတော အဏ္ဍာဒိဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝိသိဋ္ဌာ ခန္ဓာနံ ဘာဂသော ပဝတ္တိဝိသေသာတိ အာဟ **“ယောနိယောတိ ကောဋ္ဌာသာ”**တိ။ **သယနသ္မိံ** န္တိ ပုပ္ဖသန္ထရာဒိသယနသ္မိံ။ တတ္ထ တ တေ သယိတာ ဇာယန္တီတိ **သယန**ဂ္ဂဟဏံ။ တယိဒံ မနုဿာနံ, ဘုမ္မဒေဝတာနဉ္စ ဝသေန ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပူတိမစ္ဆာဒီသု ကိမယော နိဗ္ဗတ္တန္တိ။ **ဥပပတိတာ ဝိယာတိ** ဥပပဇ္ဇ ဝသေန ပတိတာ ဝိယ။ ဗာဟိရပစ္စယနိရပေက္ခတာယ တ ဥပပတနေ သာဓုကာရိနော **ဩပပါတိနော,** တေ ဧဝ ဣဓ **“ဩပပါတိကာ”**တိ ဝုတ္တာ။ **ဒေဝမနုဿေသူ** တိ ဧတ္ထ ယေ ဒေဝေ သန္ဓာယ ဒေဝဂ္ဂဟဏံ, တေ ဒဿေန္တော **“ဘုမ္မဒေဝေသူ”**တိ အာဟ။

အတ္တနော သတိသမ္မောသေန အာဟာရပ္ပယောဂေန မရဏတော **“ပဌမော ခိဍ္ဍာပဒောသိကဝသေန”** တိ ဝုတ္တံ။ အတ္တနော ပရဿ စ မနောပဒောသဝသေန မရဏတော **“တတိယော မနောပဒောသိကဝသေန”**တိ ဝုတ္တံ။ **နေဝ အတ္တသဉ္စေတနာယ မရန္တိ, န ပရသဉ္စေတနာယ** ကေဝလံ ပုညက္ခယေနေဝ မရဏတော, တသ္မာ **စတုတ္ထော။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗော။**

ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓါဒိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၁၃. အနုသဋ္ဌာတာ **ဒက္ခိဏာ,** န ဒေယျဓမ္မသဋ္ဌာတာ။ **ဝိသုဇ္ဈနာ** မဟာဇုတိကတာ, သာ ပန မဟာဖလတာယ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **“မဟပ္ဖလာ ဟောန္တီ”** တိ။

အနရိယာနန္တိ အသာဓူနံ။ တေ ပန နိဟီနာစာရာ ဟောန္တီတိ အာဟ **“လာမကာန”**န္တိ။ **ဝေါဟာရာ**တိ သဗ္ဗောဟာရာ အဘိလာပါ တ, အတ္ထတော တထာပဝတ္တာ စေတနာ။ တေနာဟ **“ဝေတ္ထ စာ”** တိအာဒိ။

အတ္တန္တပါဒိစတုက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၁၄. တေသု **အစေလကော**တိ နိဒဿနမတ္တံ ဆန္နပရိဗ္ဗာဇကာနမ္ပိ အတ္တကိလမထံ အနုယုတ္တာနံ လဗ္ဘနတော။

န သီလာဒိသမ္ပန္နော တိ သီလာဒီဟိ ဂုဏေဟိ အပရိပုဏ္ဏော။

တမောတိ အပ္ပကာသဘာဝေန တမောဘူတော။ တေနာဟ **“အန္ဓကာရဘူတော”**တိ, အန္ဓကာရံ ဝိယ ဘူတော ဇာတော အပ္ပကာသဘာဝေန, အန္ဓကာရတ္တံ တ ပတ္တောတိ အတ္ထော။ **တမမေတ**တိ ဝုတ္တလက္ခဏံ တမမေဝ။ **ပရံ** ပရတော

အယနံ ဂတိ နိဋ္ဌာတိ အတ္ထော။ **“နီစေ။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တိတ္ဝတ”** တိ ဧတေန တသ္သ တမဘာဝံ ဒဿေတိ, **“တီဏိ ဒုစ္စရိတာနိ ပရိပူရေတီ”**တိ ဧတေန တမပရာယနဘာဝံ အပ္ပကာသဘာတပတ္တိတော။ **တထာဝိဓော ဟုတ္ဝတ**တိ နီစေ။ပေ။ နိဗ္ဗတ္တေတ္ဝာ။ **“တီဏိ သုစရိတာနိ ပရိပူရေတီ”**တိ ဧတေန တသ္သ ဇောတိပရာယနဘာဝံ ဒဿေတိ ပကာသဘာတပတ္တိတော။ ဣတရဒ္ဝယေ ဝုတ္တနယာနုသာရေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

မ-ကာရော ပဒသန္ဓိမတ္တံ “အညမည”န္တိအာဒီသု (သု. နိ. ၆၀၅) ဝိယ။ **စတူဟိ တတေဟီ**တိ စတူဟိ ဒိသာဟိ ဥဋ္ဌိတတတေဟိ။ **ပရပ္ပတဒေဟီ** တိ ပရေသံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ တဒေဟိ။ “အကမ္ပိယော”တိ ဝတ္ဝတ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“အစလသဒ္ဓာယာ”** တိ, မဂ္ဂေနာဂတသဒ္ဓာယ။ **ပတနုဘူတတ္တာ** တိ ဧတ္ထ ဒ္ဝီဟိ ကာရဏေဟိ ပတနုဘာတေ ဝေဒိတဗ္ဗော အဓိစ္စုပ္ပတ္တိယာ, ပရိယုဋ္ဌာနမန္ဒတာယ စ။ သကဒာဂါမိဿ ဟိ ဝဋ္ဋာနုသာရိမဟာဇနဿ ဝိယ ကိလေသာ အဘိဏှံ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကအာစိ ကရဟစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စ ဝဋ္ဋာနုသာရိမဟာဇနဿ ဝိယ မဒ္ဒန္တာ အဘိဘဝန္တာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒ္ဝီဟိ ပန မဂ္ဂေဟိ ပဟီနတ္တာ မန္ဒာ မန္ဒာ တနုကာကာရာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဣတိ ကိလေသာနံ ပတနုဘာဝေန ဂုဏသောဘာယ ဂုဏသောရစ္စေန **သကဒာဂါမီ သမဏပဒုမော နာမ။ ရာဂဒောသာနံ အဘာဝ**တိ ဂုဏဝိကာသဝိဗန္ဓာနံ သဗ္ဗသော ရာဂဒောသာနံ အဘာဝေန။ **ခိပ္ပမေဝ ပုပ္ဖိဿတီ** တိ အဂ္ဂမဂ္ဂဝိကသနေန နစိရဿေဝ အနဝသေသဂုဏသောဘာဟပရိပူရိယာ ပုပ္ဖိဿတိ။ တသ္မာ **အနာဂါမီ သမဏပုဏ္ဍရီကော နာမ။ “ပုဏ္ဍရီက”** န္တိ ဟိ ရတ္တကမလံ ဝုစ္စတိ။ တံ ကိရ လဟုံ ပုပ္ဖိဿတိ။ **‘ပဒုမ’**န္တိ သေတကမလံ, တံ စိရေန ပုပ္ဖိဿတီ”တိ ဝဒန္တိ။ **ဂန္ထကာရကိလေသာနန္တိ** စိတ္တဿ ဗဒ္ဓဘာဝကရာနံ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယကိလေသာနံ သဗ္ဗသော **အဘာဝတ သမဏသုခုမာလော နာမ** သမဏဘာဝေန ပရမသုခုမာလဘာဝပ္ပတ္တိတော။

စတုက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ပဌမဘာဏဝာရဝဏ္ဏနာ။

ပဥ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၁၅. သစ္စေသု ဝိယ အရိယသစ္စာနိ ခန္ဓေသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ အန္တောဂဓာတိ ခန္ဓေသု လောကိယလောကုတ္တရဝသေန ဝိဘာဂံ ဒဿေတ္ဝတ ဣတရေသု တဒဘာဝတော **“ဥပာဒါနက္ခန္ဓာ လောကိယာ တ”** တိ အာဟ။

ဂန္ထဗ္ဗာ တိ ဥပပဇ္ဇိတဗ္ဗာ။ ယထာ ဟိ ကမ္မဘာဝေ ပရမတ္ထတော အသတိပိ ကာရကေ ပစ္စယသာမဂ္ဂိယာ သိဒ္ဓေ “တံသမင္ဂီနာ သန္တာနလက္ခဏေန သတ္တေန ကတော”တိ ဝေဟာရီယတိ, ဧဝံ ဥပပတ္တိဘဝလက္ခဏာ ဂတိယော ပရမတ္ထတော အသတိပိ ဂမကေ တံတံကမ္မဝသေန ယေဟိ တာနိ ကမ္မာနိ “ကတာနီ”တိ ဝုစ္စန္တိ, တေဟိ “ဂန္တဗ္ဗာ”တိ ဝေဟာရီယန္တိ။ ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ ဗျူဟန္တော ဧဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **အယော,** သုခံ။ နတ္ထိ ဧတ္ထ အယောတိ **နိရယော။** တတော ဧဝ အဿာဒေတဗ္ဗမေတ္ထ နတ္ထီတိ **“နိရဿာဒေ”** တိ အာဟ။ အဝီစိအာဒိသြကာသေပိ နိရယသဒ္ဒော နိရုဠ္ဟောတိ အာဟ **“သဟောကာသေန ခန္ဓာ ကထိတာ”**တိ။ သူရိယဝိမာနာဒိ ဩကာသဝိသေသေပိ လောကေ ဒေဝ-သဒ္ဒော နိရုဠ္ဟောတိ အာဟ **“စတုတ္ထေ ဩကာသောပီ”** တိ။

အာတသေတိ ဝိသယေ ဘုမ္မံ။ **ပေတော တ အဇဂရော တ ဟုတ္ဝတ နိဗ္ဗတ္တတိ** လဂ္ဂစိတ္တတာယ, ဟီနဇ္ဈာသယတာယ စ။ တေဟိ တေဟိ ကာရဏေဟိ အာဒီနဝံ ဒဿေတ္ဝတ **ယထာ အညေ န လဘန္တိ, ဧဝံ ကရောတိ** အတ္တနော ဝိသမနိဿိတတာယ, ဗလဝနိဿိတတာယ စ။ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယေန အတ္တနော ဧဝ ဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေတိ, ပရေသံ ဝဏ္ဏော “ကိံ ဝဏ္ဏော ဧသော”တိ တံ တံ ဒောသံ ဝဒတိ။ ပဋိဝေဓဓမ္မော အရိယာနံယေဝ ဟောတိ, တေ စ တံ န မစ္ဆရာယန္တိ မစ္ဆရိယဿ သဗ္ဗသော ပဟီနတ္တာတိ တဿ အသမ္ဘဝတော ဧတေတိ အာဟ **“ပရိယတ္တိဓမ္မေ”** တိအာဒိ။ “အယံ ဣမံ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝတ အညထာ အတ္ထံ ဝိပရိဝတ္တေတ္ဝတ နဿေဿတီ”တိ **ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ။** “အယံ ဣမံ ဓမ္မံ ဥဂ္ဂဟေတ္ဝတ ဥဒ္ဓတော ဥန္နဠော အဝူပသန္တစိတ္တော အပုညံ ပသဝိဿတီ”တိ **ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ။ န တံ** အအနံ **မစ္ဆရိယံ** မစ္ဆရိယလက္ခဏဿေဝ အဘာဝတော။

စိတ္တံ နိတရေန္တီ တိ စျာနာဒိဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကံ ကုသလစိတ္တံ နိသေဓေန္တိ တထာသ္သ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ န ဒေန္တိ။ **နီဝရဏပ္ပတ္တော** တိ နီဝရဏာဝတ္တော။ **"အရဟာတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈော"** တိ ဧတေန ဘဝရာဂနုသယသ္သပိ နီဝရဏဘာဝံ အနုဇာနာတိ, တံ ဝိစာရေတဗ္ဗံ။ ကိမေတ္ထ ဝိစာရေတဗ္ဗံ? "အာရုပ္ပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ"န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.နီဝရဏဂေစ္ဆကေ ၈) အာဒိဝစနတော န ယိဒံ "ပရိယာယေန ဝုတ္တ"န္တိ သက္ကာ ဝတ္တုံ, သဗ္ဗေသမ္ပိ တေဘူမကဓမ္မာနံ ကာမနိယဋ္ဌေန ကာမဘာဝတော ဘဝရာဂသ္သပိ ကာမစ္ဆန္ဒဘာဝသ္သ ဣစ္ဆိတတ္တာ။ တသ္မာ "ကာမစ္ဆန္ဒော နီဝရဏပ္ပတ္တော"တိ ဘဝရာဂနုသယမာဟ။ သော ဟိ အရဟာတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈော။ "ယာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တသ္သ အကလ္လတာ"တိ (ဓ. သ. ၁၁၆၂) အာဒိဝစနတော **ထိနံ စိတ္တဂေလညံ။** တထာ "ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာက္ခန္ဓသ္သာ"တိ (ဓ. သ. ၄၄) အာဒိဝစနတော **မိဒ္ဓံ ခန္ဓတ္တယဂေလညံ။** ဧတ္ထ စ စိတ္တဂေလညေန စိတ္တသ္သေဝ အကလ္လတာ, ခန္ဓတ္တယဂေလညေန ပန ရူပကာယသ္သပိ ထိနမိဒ္ဓသ္သ နိဒ္ဒာဟေတုတ္တာ။ **တထာ ဥဒ္ဓစ္စ**န္တိ ဥဒ္ဓစ္စသ္သ အရဟာတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈတံ ဥပသံဟရတိ တထာ-သဒ္ဒေန , န ဥဘယတံ။ န ဟိ တသ္သ တာဒိသီ ဥဘယတာ အတ္ထိ။ ယံ ပန ကေစိ ဝဒန္တိ "ပုထုဇ္ဇနသန္တာနဝုတ္တိ သေက္ခသန္တာနဝုတ္တီ"တိ, တံ ဣဓ အနုပယောဂိ သေက္ခသန္တာနဝုတ္တိ နော ဧဝ စေတ္ထ အဓိပ္ပေတတ္တာ။

တေဟီတိ သံယောဇနေဟိ။ "ဩရမ္ဘာဂိယာနိ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယာနီ"တိ ဝိသေသံ အနာမသိတ္ဝာ "သံယောဇနာနီ"တိ သာဓာရဏတော ပဒုဒ္ဓာရော ဣဓာနိ ဝုစ္စမာနစတုက္ကာနုစ္ဆဝိကတာဝသေန, ကသ္သစိပိ ကိလေသသ္သ အဝိက္ခမ္ဘိတတ္တာ ကထဉ္စိပိ အဝိနိဟတေယ္ယတာမုတ္တော ကာမဘာဝေ အဇ္ဈတ္တဂ္ဂဟဏသ္သ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ ဣမေသံ သတ္တာနံ အဇ္ဈတ္တရဋ္ဌေန **အဇ္ဈတ္တံ** နာမ။ ရူပာရူပဘာဝေ တဗ္ဗိပရိယာယတော **ဗဟိ** နာမ။ တထာ ဟိ ယသ္သ ဩရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ အပ္ပဟီနာနိ, သော အဇ္ဈတ္တသံယောဇနော ဝုတ္တော, ယသ္သ တာနိ ပဟီနာနိ, သော ဗဟိဒ္ဓာသံယောဇနော, တသ္မာ အဇ္ဈတ္တံ အသမုစ္ဆိန္နဗန္ဓနတာယ, ဗဟိ စ ပဝတ္တမာနဘဝင်္ဂသန္တာနတာယ **အဇ္ဈတ္တဗဒ္ဓာ ဗဟိသယိတာ နာမ။** နိရန္တရပ္ပဝတ္တဘဝင်္ဂသန္တာနဝသေန ဟိ သယိတတေဟာရော။ ကာမံ နေသံ ဗဟိဗန္ဓနမ္ပိ အသမုစ္ဆိန္နံ, အဇ္ဈတ္တဗန္ဓနသ္သ ပန ထူလတာယ ဧဝံ ဝုတ္တံ ။ တေနာဟ **"တေသဉ္ဟိ ကာမဘဝေ ဗန္ဓန"** န္တိ။ ဣမိနာ နယေန သေသဒ္ဒ္ဝယေပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အသမုစ္ဆိန္နေသု စ ဩရမ္ဘာဂိယသံယောဇနိယေသု လဒ္ဓပ္ပစ္စယေသု ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနိ အဂဏနူပကာနိ ဟောန္တီတိ။ အရိယာနံယေဝ ဝသေနေတ္ထ စတုက္ကသ္သ ဥဒ္ဓဋတ္တာ လဗ္ဘမာနာပိ ပုထုဇ္ဇနာ န ဥဒ္ဓဋာ။

သိက္ခာကောဋ္ဌာသော တိ သိက္ခိတဗ္ဗဘာဂေ။ ပဇ္ဇတိ သိက္ခာ ဧတေနာတိ **သိက္ခာပဒံ,** သိက္ခာယ အဓိဂမုပာယောတိ။ **အာဂတာယေဝ,** တသ္မာ တတ္ထ အာဂတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အဓိပ္ပာယော။

အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာဒိပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၁၆. ဒေသနာသီသမေတတိ ဒေသနာပဒေသော ဧဝ, တသ္မာ **သောတာပန္နာဒယောပိ အဘဗ္ဗာ။** ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ တထာ ဒေသနာတိ အာဟ **"ပုထုဇ္ဇနခီဏာသဝာန"** န္တိအာဒိ။

ဉာတိဗ္ယသနေ ယေသံ ဉာတီနံ ဝိနာသော, တေသံ ဟိတသုခံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, တသ္မာ **ဗ္ယသတီတိ ဗ္ယသနံ။** ဘောဂဗ္ယသနေပိ ဧသေဝ နယော။ ရောဂဗ္ယသနာဒီသု ပန "ယသ္သ ရောဂေ"တိအာဒိနာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ **နေဝ အကုသလာနိ** အသံကိလိဋ္ဌသဘာဝတ္တာ။ **န တိလက္ခဏာဟတာနိ** အဘာဝဓမ္မတ္တာ။ ဣတရံ ပန ဝုတ္တဝိပရိယာယတော **အကုသလံ, တိလက္ခဏာဟတဉ္စ။**

ဂုဏေဟိ သမိဒ္ဓဘာဝတ **သမ္ပဒါ။**

ဝတ္ထုသန္ဒဿနာ တိ ယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ တသ္သ အာပတ္တိ, တသ္သ သရူပတော ဒဿနာ။ **အာပတ္တိသန္ဒဿနာ**တိ ယံ အာပတ္တိံ သော အာပန္နော, တဿာ ဒဿနာ။ **သံဝာသပဋိက္ခေပေ** တိ ဥပောသထပဝါရဏာဒိသံဝာသဿ ပဋိက္ခိပနံ အကရဏံ။ **သာမီစိပဋိက္ခေပေ** အဘိဝါဒနာဒိသာမီစိကိရိယာယ အကရဏံ။ **စောဒယမာနေနာ**တိ စောဒေန္တေန။ **စုဒိတကဿ ကာလော** တိ စုဒိတကဿ ပုဂ္ဂလဿ စောဒေတဗ္ဗကာလော။ **ပုဂ္ဂလ** န္တိ စောဒေတဗ္ဗံ ပုဂ္ဂလံ။

ဥပပရိက္ခိတ္ဝာ တိ "အယံ စုဒိတကလက္ခဏော တိဋ္ဌတိ, န တိဋ္ဌတီ"တိ ဝီမံသိတ္ဝာ။ **အယသံ အာရောပေတိ** "က္ကမေ မံ အဘူတေန အဗ္ဘာစိက္ခန္တာ အနယဗ္ဗသနံ အာပာဒေန္တိ"တိ ဘိက္ခူနံ အယသံ ဥပ္ပာဒေတိ။

ပဏ္ဍနိယင်္ဂပဥ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၁၇. ပဒဟတီတိ **ပဒဟနော;** ဘာဝနံ အနုယုတ္တော ယောဂီ, တဿ ဘာဝေ ဘာဝနာနုယောဂေ **ပဒဟနဘာဝေ**။ ပဓာနံ အဿ အတ္ထီတိ ပဓာနိကော, က-ကာရဿ ယ-ကာရံ ကတ္ဝာ **"ပဓာနိယော"**တိ ဝုတ္တံ။ "အဘိနီဟာရတော ပဋ္ဌာယ အာဂတတ္တာ"တိ ဝုတ္တတ္တာ ပစ္စေကဗောဓိသတ္တသာဝကဗောဓိသတ္တာနမ္ပိ ပဏိဓာနတော ပဘုတိ အာဂတာ သဒ္ဓာ အာဂမနသဒ္ဓာ ဧဝ, ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသေန ပန **"သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာန"** န္တိ ဝုတ္တံ။ အဓိဂမတော သမုဒာဂတတ္တာ အဂ္ဂမဂ္ဂဖလသမ္ပယုတ္တာပိ **အဓိဂမနသဒ္ဓါ နာမ,** ယာ သောတာပန္နဿ အင်္ဂဘာဝေန ဝုတ္တာ။ **အစလဘာဝေနာ** တိ ပဋိပက္ခေန အနဘိဘဝနီယတ္တာ နိစ္စလဘာဝေန။ **ဩကပ္ပန** န္တိ ဩက္ကန္တိတ္ဝာ ပက္ခန္ဒိတ္ဝာ အဓိမုစ္စနံ။ **ပသာ ဒုပ္ပတ္တိ** ပသာဒနီယေ ဝတ္ထုသ္မိံ ပသီဒနမေဝ။ **သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓ** န္တိ သုဋ္ဌု ပဋိဝိဒ္ဓံ, ယထာ တေန ပဋိဝေဓေန သဗ္ဗညုတညာ ဏံ ဟတ္ထဂတံ အဟောသိ, တထာ ပဋိဝိဒ္ဓံ။ ယဿ ဗုဒ္ဓသုဗုဒ္ဓတာယ သဒ္ဓါ အစလာ အသမ္ပဝေဓိ, တဿ ဓမ္မသု ဓမ္မတာယ, သင်္ဃသုပ္ပဋိပန္နတာယ စ သဒ္ဓါ န တထာတိ အဋ္ဌာနမေတံ အနဝကာသော။ တေနာဟ ဘဂဝါ "ယော, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓေ ပသန္နော, ဓမ္မေ သော ပသန္နော, သင်္ဃေ သော ပသန္နော"တိအာဒိ။ **ပဓာနဝီရိယံ က္ကဇ္ဈတိ** "အဒ္ဓါ က္က မာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏတော မုစ္စိဿာမိ"တိ သက္ကစ္စံ ပဒဟနတော။

အပ္ပ-သဒ္ဒေါ အဘာဝတ္ထော "အပ္ပ-သဒ္ဒဿ။ပေ။ ခော ပနာ"တိအာဒီသု ဝိယာတိ အာဟ **"အရောဂေ"**တိ။ **သမ ဝေပာကိနိယာ**တိ ယထာဘုတ္တံ အာဟာရံ သမာကာရေနေဝ ပစ္စနသီလာယ။ ဒဠှံ ကတ္ဝာ ပစ္စန္တီ ဟိ ဂဟဏီ ဃောရ ဘာဝေန ပိတ္တဝိကာရာဒိဝသေန ရောဂံ ဇနေတိ, သိထိလံ ကတ္ဝာ ပစ္စန္တီ မန္ဒဘာဝေန ဝါတဝိကာရာဒိဝသေန။ တေနာ ဟ **"နာတိသီတာယ နာစ္စုဏှာယာ"** တိ။ ဂဟဏီတေဇဿ မန္ဒတိက္ခတာဝသေန သတ္တာနံ ယထာက္ကမံ သီတုဏှ ဟာသဟဂတာတိ အာဟ **"အတိသီတဂဟဏိကော"**တိအာဒိ။ ယာထာဝတော အစ္စယဒေသနာ အတ္တနော အာဝိကရဏံ နာမာ တိ အာဟ **"ယထာဘူတံ အတ္တနော အဂုဏံ ပကာသေတာ"**တိ။ **ဥဒယတ္ထဂမိနိယာ** တိ သင်္ခါရာနံ ဥဒယံ, ဝယဉ္စ ပဋိဝိဇ္ဈ ဈန္တိယာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထောတိ အာဟ **"ဥဒယဗ္ဗယ"** တိအာဒိ။ **ပရိသုဒ္ဓာယာ** တိ နိရုပက္ကိလေသာယ။ **နိဗ္ဗိဇ္ဈို တုံ သမတ္ထာယာ**တိ တဒင်္ဂဝသေန အဝသေသံ ပဇဟိတုံ သမတ္ထာယ။ **တဿ တဿ ဒုက္ခဿ ခယကမိနိယာ** တိ ယံ ဒုက္ခံ က္ကမသ္မိံ ဉာဏေ အနဓိဂတေ ပဝတ္တာရဟံ, အဓိဂတေ န ပဝတ္တတိ, တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ တထာ ဟေသ ယော ကာဝစရော "စူဠသောတာပန္နော"တိ ဝုစ္စတိ။

သုဒ္ဓါတသာဒိပဥ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၁၈. **"သုဒ္ဓါ အာဝသိံသု"**တိအာဒိနာ အဒ္ဓတ္တယေပိ တေသံ သုဒ္ဓါတသပရိယာယော အဗ္ဗဘိစာရီတိ ဒဿေ တိ။ **ကိလေသမလရဟိတာ**တိ နာမကာယပရိသုဒ္ဓိ ဝဒန္တော ဧဝ ရူပကာယပရိသုဒ္ဓိမ္ပိ အတ္ထတော ဒဿေတိ။ တေနာ ဟ **"အနာကမိဓီဏာသတ"**တိ။

အာယုနော မဇ္ဈ န္တိ အဝိဟာဒီသု ယတ္ထ ယတ္ထ ဥပ္ပန္နော, တတ္ထ တတ္ထ အာယုနော မဇ္ဈံ **အနတိက္ကမိတ္ဝာ။ အန္တရာ တ**တိ တဿ အန္တရာဝ ဩရမေဝ။ **မဇ္ဈံ ဥပဟစ္စာ** တိ အာယုနော မဇ္ဈံ အတိစ္စ။ တေနာဟ **"အတိက္ကမိတ္ဝာ"**တိ။ **အပ္ပယောဂေနာ**တိ အနုဿဟနေန။ **အကိလမန္တော** တိ အကိလန္တော။ **သုခေနာ**တိ အကိစ္ဆေန။ ဥဒ္ဓံ တဟိဘာဝေန ဥဒ္ဓံ အဿ တဏှာဟာသောတံ, ဝဋ္ဋသောတဉ္စာတိ **ဥဒ္ဓံသောတော;** ဥဒ္ဓံ တ ဂန္တ္ဝာ ပဋိလဘိတဗ္ဗ တော ဥဒ္ဓံ အဿ မဂ္ဂသောတန္တိ **ဥဒ္ဓံသောတော။ အကနိဋ္ဌံ ဂစ္ဆတီ** တိ **အကနိဋ္ဌဂမီ။ သောဓေတွ္ဝာ** တိ တတ္ထ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇန္တော တေ တေ ဒေဝလောကေ သောဓေန္တော ဝိယ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **"စတ္တာရော ဒေဝလောကေ သောဓေတွ္ဝာ"**တိ။ တတ္ထ တတ္ထ တ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ပုန အနုပ္ပဇ္ဇနာရဟဘာဝေနေဝ တတောပိ ဂစ္ဆန္တော ဒေဝူပပ တ္တိဘဝသညိတေ အတ္တနော ခန္ဓလောကေ ဘဝရာဂမလံ ဝိသောဓေတွ္ဝာ ဝိက္ခမ္ဘေတ္ဝာ။ အယဉ္ဟိ အဝိဟေသု ကပ္ပ ပသဟဿံ ဝသန္တော အရဟတ္တံ ပတ္တုံ အသက္ကုဏိတ္ဝာ အတပ္ပံ ဂစ္ဆတိ, တတ္ထာပိ ဒွေ ကပ္ပသဟဿာနိ ဝသန္တော အရဟတ္တံ ပတ္တုံ အသက္ကုဏိတ္ဝာ သုဒဿံ ဂစ္ဆတိ, တတ္ထာပိ စတ္တာရိကပ္ပသဟဿာနိ ဝသန္

တော အရဟတ္တံ ပတ္တံ အသက္ကုဏိတ္တ သုဒ္ဒသိ ဂစ္ဆတိ, တတ္ထာပိ အဌကပ္ပသဟဿာနိ ဝသန္တော အရဟတ္တံ ပတ္တံ အသက္ကုဏိတ္တ အကနိဋ္ဌံ ဂစ္ဆတိ, တတ္ထ ဝသန္တော အဂ္ဂမဂ္ဂံ အဓိဂစ္ဆတိ။

စေတောခိလပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၁၉. **စေတောခိလာ** နာမ အတ္ထတော ဝိစိကိစ္ဆာ ကောဓော စ, တေ ပန ယသ္မိံ သန္တာနေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တဿ ခရဘာဝတေ ကက္ခဠဘာဝတေ ဟုတ္တ ဥပတိဋ္ဌန္တိ, ပဂေဝ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တစိတ္တဿာတိ အာဟ **“စိတ္တဿ ထဒ္ဓဘာဝေ”**တိ။ ယထာ လက္ခဏဟာရိပုရိယာ ဂဟိတာယ သဗ္ဗာ သတ္တုရူပကာယသိရီ ဂဟိတာဝ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ သဗ္ဗညုတာယ သဗ္ဗာ ဓမ္မကာယသိရီ” ဂဟိတာ ဧဝ နာမ ဟောတီတိ တဒုဘယဝတ္ထုကမေဝ ကင္ခံ ဒဿေန္တော **“သရီရေ ကင္ခမာနော”**တိအာဒိမာဟ။ အာတပတိ ကိလေသေတိ **အာတပ္ပံ** , သမ္မာတယာမောတိ အာဟ **“အာတပ္ပာယာတိ ဝီရိယကရဏတ္ထာယာ”**တိ။ **ပုနပ္ပုနံ ယောကယာ** တိ ဘာဝနံ ပုနပ္ပုနံ ယုဉ္ဇနာယ။ **သတတကိရိယာယာ**တိ ဘာဝနာယ နိရန္တရပ္ပယောကယ။ “ပဋိဝေဓဓမ္မေ ကင္ခမာနော”တိ ဧတ္ထ ကထံ လောကုတ္တရဓမ္မေ ကင္ခာ ပဝတ္တတီတိ? န အာရမ္မဏကရဏဝသေန, အနုဿဝကာရပရိဝိတက္ကလဒ္ဓေ ပရိကပ္ပိတရူပေ ကင္ခာ ပဝတ္တတီတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝိပဿနာ။ပေ။ ဝဒန္တိ, တံ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီတိ ကင္ခတီ”**တိ။ **သိက္ခာ**တိ စေတ္ထ ပုဗ္ဗဘာဂသိက္ခာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ “ကာမစ္ဆန္ဒေတ္ထ ဝိသေသုပ္ပတ္တိယာ မဟာသာဝဇ္ဇတာယ စေဝ သံတသနိမိတ္တဃင္ခနာဟေတု အဘိဏှုပ္ပတ္တိကတာယ စ ‘သဗ္ရဟ္မစာရီသူ’တိ ကောပဿ ဝိသယော ဝိသေသေတ္တ ဝုတ္တော, တတော အညတ္ထာပိ ပန ကောပေ ‘န စေတောခိလော’တိ န သက္ကာ ဝိညာတု”န္တိ ကေစိ။ ယဒိ ဧဝံ ဝိစိကိစ္ဆာယပိ အယံ နယော အာပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ယထာရုတဝသေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ။

စေတသောဝိနိဗန္ဓာဒိပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၂၀. ပဝတ္တိတုံ အပ္ပဒာနဝသေန ကုသလစိတ္တံ ဝိနိဗန္ဓန္တီတိ **စေတသောဝိနိဗန္ဓာ။** တံ ပန ဝိနိဗန္ဓန္တာ မုဋ္ဌိကဟံ ဂဏှန္တီ ဝိယ ဟောန္တီတိ အာဟ **“စိတ္တံ ဗန္ဓိတ္တ”** တိအာဒိ။ ကာမဂိဒ္ဓော ပုဂ္ဂလော ဝတ္ထုကာမေ ဝိယ ကိလေသကာမေပိ အဿာဒေတိ အဘိနန္ဒတီတိ ဝုတ္တံ **“ဝတ္ထုကာမေပိ ကိလေသကာမေပီ”**တိ။ **အတ္တနော ကာယေ**တိ အတ္တနော ကရဇကာယေ, အတ္တဘာဝေ တ။ **ဗဟိဒ္ဓါရူပေ** တိ ပရေသံ ကာယေ, အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပေ စ။ ဥဒရံ အဝဒိဟတိ ဥပစိနောတိ ပရိပူရေတီတိ **ဥဒရာဝဒေဟကံ။ သေယျသုခ** န္တိ သေယျာယ သယနဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကသုခံ။ **သံပရိဝတ္တက** န္တိ သံပရိဝတ္တေတ္တ။ **ပဏိဓာယာ**တိ တဏှာဝသေန ပဏိဒဟိတ္တ။ ဣတိ ပဉ္စဝိဓောပိ လောဘဝိသေသော ဧဝ စေတောဝိနိဗန္ဓော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

လောကိယာနေဝ ကထိတာနိ ရူပိန္ဒြိယာနံယေဝ ကထိတတ္တာ။ **ပဌမဒုတိယစတုတ္ထာနိ လောကိယာနိ** ပရိတ္တဘူမကတ္တာ။ **တတိယပဉ္စမာနိ** ကာမရူပဂ္ဂဘူမိကတ္တာ, ကာမရူပာရူပဂ္ဂဘူမိကတ္တာ စ။ **လောကိယလောကုတ္တရာနိ** ကထိတာနီတိ အာနေတ္တ ယောဇနာ။ “သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဖလဝသေနာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ **“သမထဝိပဿနာမဂ္ဂဝသေနာ”** တိ ဝုတ္တံ။

နိဿရဏိယပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

၁၂၁. နိဿရန္တီတိ **နိဿရဏီယာ** တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ရဿံ ကတ္တ နိဒ္ဒေသော။ ကတ္တရိ ဟေသ အနီယ-သဒ္ဒေ ယထာ “နိယျာနိကာ”တိ။ တေနာဟ **“နိဿဋာ”** တိ။ ကုတော ပန နိဿဋာတိ? ယထာသကံ ပဋိပက္ခတော။ နိဗ္ဗိဝဋ္ဋေန **ဓာတုယောတိ** အာဟ **“အတ္တသုညသဘာဝ”**တိ။ အတ္တတော ပန ဓမ္မဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုဝိသေသာ။ တာဒိသဿ ဘိက္ခုနော ကိလေသဝသေန ကာမေသု မနသိကာရော နာမ နတ္ထီတိ အာဟ **“ဝီမံသနတ္ထ”** န္တိ။ “နေက္ခမ္မနိသ္သိတံ ဣာနိ မေ စိတ္တံ, ကိံ နု ခော ကာမဝိတက္ကောပိ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ ဝီမံသန္တဿာတိ အတ္ထော။ **ပက္ခန္ဒနံ** နာမ အနုပ္ပဝေသော, သော ပန တတ္ထ နတ္ထီတိ အာဟ **“န ပဝိသတီ”**တိ။ **ပသာဒံ** နာမ အဘိရုစိသန္နိဋ္ဌာနံ , ဝိမုစ္စနံ အဓိမုစ္စနန္တိ တံ သဗ္ဗံ ပက္ခိပန္တော ဝဒတိ **“ပသာဒံ နာပဇ္ဇတီ”** တိအာဒိ။ ဧဝံဘူတံ ပနဿ စိတ္တံ တတ္ထ ကထံ တိဋ္ဌတီတိ အာဟ **“ယထာ ပနာ”**တိအာဒိ။ **တန္တိ** ပဌမဇ္ဈာနံ။ **အဿာ** တိ ဘိက္ခုနော။ **စိတ္တံ ပက္ခန္ဒတီ** တိ ပရိကမ္မစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဈာနစိတ္တံ ကေဠဝသေန ကေဠံ ဂဟေတ္တ ဝဒတိ။ **ကေစရေ ဂတတ္တာ** တိ အတ္တနော အာရမ္မဏေ ဧဝ ပဝတ္တ

တတ္တာ။ **အဟာနဘာဂိယတ္တာ** တိ ဌိတိဘာဂိယတ္တာ, ဝိသေသဘာဂိယတ္တာ တ။ **သုဋ္ဌု ဝိမုတ္တာ** တိ ဝိက္ခမ္ဘနဝိမုတ္တိယာ သမ္မဒေဝ ဝိမုတ္တံ။ စိတ္တဉ္စ ကာယဉ္စ စ ဟာနနတော **ဝိဃာတော,** ဒုက္ခံ။ ပရိဒဟနတော **ပရိဠာဟော,** ကာမဒရထော။ **န ဝေဒယတိ** အနုပ္ပန္နတော။ နိဿရန္တိ တတောတိ **နိဿရဏီ။** ကေ နိဿရန္တိ? ကာမာ။ ဇေဠ ကတ္တ **ကာမာန**န္တိ ကတ္တရိ သာမိဝစနံ သုဋ္ဌု ယုဇ္ဇတိ။ ယဒဂ္ဂေန ကာမာ တတော ''နိဿဋာ''တိ ဝုစ္စန္တိ, တဒဂ္ဂေန ဈာနမ္ပိ ကာမတော ''နိဿဋ္ဌ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတီတိ ဝုတ္တံ **''ကာမေဟိ နိဿဋ္ဌတ္တာ''** တိ။ ဇံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ကာမနိဿရဏံ ဝုတ္တ ဣအာနိ သမုစ္ဆေဒဝသေန အစ္စန္တတောဝ နိဿရဏံ ဒဿေတုံ **''ယော ပနာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

သေသပဒေသူတိ သေသကောဋ္ဌာသေသု။ အယံ ပန ဝိသေသောတိ ဝိသေသံ ဝဒန္တေန ''တံ ဈာနံ ဟဒကံ ကတ္တ''တိအာဒိကော အဝိသေသောတိ ဝုတ္တ ဒုတိယတတိယတရေသု သဗ္ဗသော အနာမဌော, စတုတ္ထတရေ ပန အယမ္ပိ ဝိသေသောတိ ဒဿေတုံ **''အစ္စန္တနိဿရဏေ စေတ္ထ အရဟတ္တဖလံ ယောဇေတဗ္ဗံ''** န္တိ ဝုတ္တံ။

ယသ္မာ အရူပဇ္ဈာနံ ဟဒကံ ကတ္တ အဂ္ဂမဂ္ဂံ အဓိဂန္တ္တ အရဟတ္တေ ဌိတဿ စိတ္တံ သဗ္ဗသော ရူပေဟိ နိဿဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ တဿ ဟိ ဖလသမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ဝီမံသနတ္တံ ရူပာဘိမုခံ စိတ္တံ ပေသေန္တဿ ဣဒမက္ခာတန္တိ သမထယာနိကာနံ ဝသေန ဟေဌာ စတ္တာရော တရာ ကထိတာ, ဣဒံ ပန သုက္ခဝိပဿကဿ ဝသေနာတိ အာဟ **''သုဒ္ဓသင္ခာရေ''** တိအာဒိ။ **ပုန သက္ကာယော နတ္ထီတိ ဥပ္ပန္န** န္တိ ဣအာနိ မေ သက္ကာယပ္ပဗန္ဓော နတ္ထီတိ ဝီမံသန္တဿ ဥပ္ပန္နံ။

ဝိမုတ္တာယတနပဉ္စကဝဏ္ဏနာ

၃၂၂. ဝိမုတ္တိယာ ဝဋ္ဋဒုက္ခတော ဝိမုစ္စနဿ အာယတနာနိ ကာရဏာနိ **ဝိမုတ္တာယတနာနီ** တိ အာဟ **''ဝိမုစ္စနကာရဏာနီ''**တိ။ **ဟဋ္ဌအတ္တံ ဇာနန္တဿာ** တိ ''ဣဓ သီလံ အာဂတံ, ဣဓ သမာဓိ, ဣဓ ပညာ''တိအာဒိနာ တံ တံ ဟဋ္ဌအတ္တံ ယာထာဝတော ဇာနန္တဿ။ **ဟဋ္ဌံ ဇာနန္တဿာ** တိ တဒတ္ထဇောတနံ ဟဋ္ဌံ ယာထာဝတော ဥပဓာရေန္တဿ။ **တရုဏပီတီ**တိ သဉ္ဇာတမတ္တာ မုဒုကာ ပီတိ ဇာယတိ။ ကထံ ဇာယတိ? ယထာဒေသိတမမ္ပံ ဥပဓာရေန္တဿ တဒနုစ္ဆဝိကမေဝ အတ္တနော ကာယဝစီမနောသမာစာရံ ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ သောမနဿပ္ပတ္တဿ ပမောဒလက္ခဏံ ဟမောဇ္ဇံ ဇာယတိ။ **တုဋ္ဌာကာရဘူတာ ဗလဝပီတိ** တိ ပုရိမုပ္ပန္နာယ ပီတိယာ ဝသေန လဒ္ဓာသေဝနတ္တာ အတိဝိယ တုဋ္ဌာကာရဘူတာ ကာယစိတ္တဒရထပဿမ္ဘနသမတ္ထာယ ပဿဒ္ဓိယာ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထာ ဗလပ္ပတ္တာ ပီတိ ဇာယတိ။ ယသ္မာ နာမကာယေ ပဿဒ္ဓေ ရူပကာယောပိ ပဿဒ္ဓော ဧဝ ဟောတိ, တသ္မာ **''နာမကာယော ပဋိပဿမ္ဘတိ''** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ **သုခံ ပဋိလဘတီ**တိ ဝက္ခမာနဿ စိတ္တသမာဓာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထံ စေတသိကံ နိရာမိသံ သုခံ ပဋိလဘတိ ဝိန္ဒတိ။ ''သမာဓိယတီ''တိ တ္တေ န ယော ကောစိ သမာဓိ အဓိပ္ပေတော, အထ ခေါ အနုတ္တရသမာဓီတိ ဒဿေန္တော **''အရဟတ္တ ဖလသမာဓိနာ သမာဓိယတီ''** တိ အာဟ။ **''အယဥ္ဟိ''**တိအာဒိ တဿာ ဒေသနာယ တာဒိသဿ ပုဂ္ဂလဿ ယထာဝုတ္တသမာဓိပဋိလာဘဿ ကာရဏဘာဝဝိဘာဝနံ။ တဿ ဝိမုတ္တာယတနဘာဝတော။ **ဩသက္ကိတု** န္တိ နယိတုံ။ **သမာဓိယေဝ သမာဓိနိမိတ္တ** န္တိ ကမ္မဋ္ဌာနဟဋ္ဌိအာရုဠ္ဌေဟာ သမာဓိယေဝ ပရတော ဥပ္ပဇ္ဇနကဘာဝနာသမာဓိဿ ကာရဏဘာဝတော သမာဓိနိမိတ္တံ။ တေနာဟ **''အာစရိယသန္တိကေ''** တိအာဒိ။

ဝိမုတ္တိ ဝုစ္စတိ အရဟတ္တံ သဗ္ဗသော ကိလေသေဟိ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝိမုတ္တီတိ ကတ္တ။ **ပရိပာစေန္တီ** တိ သာဓေန္တီတိ နိပ္ဖာဒေန္တိ။ **အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏေ** နိဿယပစ္စယဘူတေ **ဥပ္ပန္နသညာ,** တေန ဉာဏေန သဟဂတာတိ အတ္ထော။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂသံဝဏ္ဏနာယံ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ဋီ. ၁.၃၇, ၁၀၆) ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဉ္စကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၂၃. အတ္တာနံ အဓိ **အဇ္ဈတ္တာ,** **အဓိ**-သဒ္ဒော သမာသဝိသယေ အဓိကာရတ္ထံ, ပဝတ္တိအတ္ထဉ္စ ဂဟေတွာ ပ
ဝတ္တတီတိ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥဒ္ဒိဿ ပဝတ္တာ **အဇ္ဈတ္တာ;** အဇ္ဈတ္တေသု ဘဝါနိ **အဇ္ဈတ္တိကာနိ** တိ နိယက
ဇ္ဈတ္တေသုပိ အဗ္ဘန္တရာနိ စက္ခာဒီနိ ဝုစ္စန္တိ, တာနိ ပန ယေန အဇ္ဈတ္တဘာဝေန "အဇ္ဈတ္တိကာနီ"တိ ဝုစ္စန္တိ, တ
မတ္ထံ ပာကဋံ ကတွာ ဒဿေန္တော **"အဇ္ဈတ္တိကာနီ"** တိ အာဟ။ သဒ္ဒတ္ထတော ပန အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တာနိယေ
ဝ **အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တိကာနိ** ယထာ "ဝေနယိကော"တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၆; အ. နိ. ၈.၁၁; ပာရာ. ၈) ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **တတော အဇ္ဈတ္တ
တော**တိ တတော အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တတော, ယာနိ အဇ္ဈတ္တိကာနိ ဝုတ္တာနိ။ အဇ္ဈတ္တိကာနညှိ ပဋိယောဂီနိ ဗာဟိ
ရာနိ အဇ္ဈတ္တဓမ္မာနံ ဝိယ ဗဟိဒ္ဓာဓမ္မာ။ "အဇ္ဈတ္တိကာနီ"တိ ဟိ သပရသန္တာနိကာနိ စက္ခာဒီနိ ဝုစ္စန္တိ, တထာ ရူပာဒီ
နိ "ဗာဟိရာနီ"တိ။ အဇ္ဈတ္တာနိ ပန သသန္တာနိကာ ဧဝ စက္ခုရူပာဒယော, တတော အညေဝ ဗဟိဒ္ဓာတိ။ "ဝိညာဏသမူ
ဟာ"တိ ဧတ္ထ ယဒိပိ တေသံ ဝိညာဏာနံ သမောဓာနံ နတ္ထိ ဘိန္နကာလိကတ္တာ, စိတ္တေန ပန ဧကဇ္ဈံ အဘိသံယူဟနဝ
သေန သမူဟတာ ဝုတ္တာ ယထာ "ဝေဒနာက္ခန္ဓော"တိ။ **စက္ခုပသာဒနိဿိတ** န္တိ စက္ခုပသာဒံ နိဿာယ ပစ္စယံ လ
ဘိတွာ ဥပ္ပန္နံ ကုသလာကုသလဝိပာကဝိညာဏံ စက္ခုဝိညာဏတာသာမညေန ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဝုတ္တံ။ **စက္ခုသန္နိဿိ
တော သမ္ဖဿော,** န စက္ခုဒ္ဒွာရိကော။ **ဣမေ ဒသ သမ္ဖဿေ** တိ ဣမေ ပသာဒဝတ္ထုကေ ဒသ ဝိပာကသမ္ဖဿေ ဌ
ပေတွာ။ **ဧတေနေဝ နယေနာ**တိ ဧတေန ဖဿေ ဝုတ္တေနေဝ နယေန။ တဏှာဟာဆက္ကေ တဏှာယံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တ
တာပိ တဏှာ **ဓမ္မတဏှာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပ္ပဋိဃဿယော တိ အပ္ပဋိဃဿတေ, ဝ-ကာရဿ ယ-ကာရံ ကတွာ နိဒ္ဒေသော။ ဂရုနာ ကိဿိဉ္စိ ဝုတ္တေ ကရဝ
ဝသေန ပဋိဃဿဝနံ **ပဋိဃဿတေ,** ပဋိဃဿဝဘူတံ, တံသဘာဂဉ္စ ယံ ကိဉ္စိ ကရဝံ, နတ္ထိ ဧတေသံ ပဋိဃဿတေတိ **အပ္ပဋိ
ဃဿတေ,** ကရဝရပဟိတော။ တေနာဟ **"အနီစဝုတ္တီ"** တိ။ ယထာ စေတိယံ ဥဒ္ဒိဿ ကတံ သတ္တု ကတသဒိသံ, ဧဝံ စေ
တိယဿ ပုရတော ကတံ သတ္တု ပုရတော ကတသဒိသံ ဧတေတိ အာဟ **"ပရိနိဗ္ဗုတေ ပနာ"** တိအာဒိ။ **သက္ကစ္စံ န ဂစ္
ဆတီ**တိ အာဒရံ ကရဝံ ဥပ္ပာဒေတွာ န ဥပသင်္ကမတိ။ ယထာ သိက္ခာယ ဧကဒေသေ ကောပိတေ, အကရဝေ စ ကတေ သ
ဗ္ဗာ သိက္ခာ ကုပ္ပတိ, သဗ္ဗတ္ထ စ အကရဝံ ကတံ နာမ ဟောတီတိ သမုဒာယတော သံဝရသမာဒာနံ အဝယဝတော ဘေဒေ
တိ။ ဧဝံ **ကောဘိက္ခုသိမ္ပိ။ပေ။ အကရဝေ ကတောဝ ဟောတိ။** အနာဒရိယမတ္တေနပိ သိက္ခာယ အပရိပူရိယေတတိ
အာဟ **"အပူရယမာနောဝ သိက္ခာယ အကရဝေ နာမာ"**တိ။ **အပ္ပမာဒလက္ခဏံ** သမ္မာပဋိပတ္တိ။ **ဒုဝိဓန္တိ** ဓမ္မာမိသဝ
သေန ဒုဝိဓံ။

သောမနဿုပဝိစာရာ တိ သောမနဿသဟဂတာ ဝိစာရာ အဓိပ္ပေတာ, ဥပသဒ္ဒော စ နိပာတမတ္တန္တိ အာဟ
"သောမနဿသမ္ပယုတ္တာ ဝိစာရာ" တိ။ တထာ ဟိဿ အဘိဓမ္မေ (ဓ. သ. ၈) "စာရော ဝိစာရော။ပေ။ ဥပဝိစာ
ရော"တိ နိဒ္ဒေသော ပဝတ္တော။ **သောမနဿကာရဏဘူတ** န္တိ သဘာဝတော, သင်္ကပ္ပတောပိ သောမနဿဿ ဥ
ပ္ပတ္တိယာ ပစ္စယဘူတံ။ ကာမံ ပရိတ္တဘူမကာ ဝိတက္ကဝိစာရာ အညမညမဝိယောဂိနော , ကိရိယာဘေဒတော ပန ပဉ္စမာ
ဘိနိပာတတာယ ဝိတက္ကဿ ဗ္ယာပာရော သာတိသယော။ တတော ပရံ ဝိစာရဿာတိ တံ သန္ဓာယ "ဝိတက္ကေတွာ
တ"တိ ပုဗ္ဗကာလကိရိယာဝသေန ဝတွာ **"ဝိစာရေန ပရိစ္ဆိန္ဒတီ"** တိ ဝုတ္တံ။ လဒ္ဓပုဗ္ဗာသေဝနဿ ဝိစာရဿ ဗ္
ယာပာရော ပညာ ဝိယ ဟောတိ။ တထာ ဟိ "ဝိစာရော ဝိစိကိစ္ဆာယ ပဋိပက္ခော"တိ ပေဋကေ ဝုတ္တံ။ **"ဒိဋ္ဌိသာမညဂ
တော"**တိ ဧတ္ထ ယာယ ဒိဋ္ဌိယာ ပုဂ္ဂလော ဒိဋ္ဌိသာမညံ ဂတော ဝုတ္တော, သာ ပဉ္စမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ ကောသမ္ဗကသုတ္
တေ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"ကောသမ္ဗကသုတ္တေ ပဉ္စမဂ္ဂေ ကထိတော"** တိ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ။ စတူ
သုပိ မဂ္ဂေသု သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတာတိ အာဟ **"စတ္တာရောပိ မဂ္ဂါ ကထိတာ"** တိ။

ဝိတဒမူလဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၂၅. **ကောဓနော**တိ ကုဇ္ဈနသီလော။ ယသ္မာ သော အပ္ပဟီနကောဓတာယ ဝိဂတကောဓနော နာမ န ဟောတိ, တသ္
မာ **"ကောဓနေ သမန္နာဂတော"** တိ အာဟ။ ဥပနာဟော ဧတဿ အတ္ထိ, ဥပနယှနသီလောတိ တ **ဥပနာဟီ။ ဝိတအော**
နာမ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော ယေဘုယ္ယေန ပဉ္စမံ ဒ္ဒဝိန္နံ ဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တံ **"ဒ္ဒဝိန္နံ ဘိက္ခူနံ ဝိတအော"** တိ။ သော ပန
ယထာ ဗဟူနံ အနတ္ထာဝဟော ဟောတိ, တံ နိဒဿနမုခေန ဒဿေန္တော **"ကထ"**န္တိအာဒိမာဟ။ **အဗ္ဘန္တရပရိ
သာယာ**တိ ပရိသဗ္ဘန္တရေ။

ပရဂုဏမက္ခနာယ ပဝတ္တောပိ အတ္တနော ကာရကံ ဂုဏေန ပဟရန္တံ ဂုဏော ဝိယ ပဌမတရံ မက္ခေတီတိ **မက္ခော,** သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **မက္ခီ။** ပလာသတီတိ ပလာသော, ပရဿ ဂုဏေ ဍံသိတွာ ဝိယ အပနေတီတိ အတ္ထော, သော ဧတဿ အတ္ထီတိ **ပလာသီ။** ပလာသီ ပုဂ္ဂလော ဟိ ဒုတိယဿ ဓုရံ န ဒေတိ, သမံ ပသာရေတွာ တိဋ္ဌတိ။ တေနာဟ **"ယုဂဂ္ဂါဟလက္ခဏေန ပလာသေန သမန္နာဂတော"** တိ။ **"ဣဿုကီ"** တိအာဒီနံ ပဒါနမတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ သုဝိညေယျောဝ။ ကမ္မပထပ္ပတ္တာယ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဝသေနေတ္ထ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ အာဟ **"နတ္ထိကဝါဒီ အဟေတုကဝါဒီ အကိရိယဝါဒီ"**တိ။

နိဿရဏိယဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၂၆. **ဟာပေတွာ**တိ ကုသလစိတ္တံ ပရိဟာပေတွာ ပဝတ္တိတုမေဝ အပ္ပဒါနဝသေန။ **အဘူတံ ဗျာကရဏံ ဗျာကရောတိ** "မေတ္တာ ဟိ ခော မေ စေတောဝိမုတ္တိ ဘာဝိတာ"တိအာဒိနာ (အ. နိ. ၆.၁၃) အတ္တနိ အဝိဇ္ဇမာနံ ဂုဏဗျာဟာရံ ဗျာဟရတိ။ စေတောဝိမုတ္တိ-သဒ္ဒံ အပေက္ခိတွာ **"နိဿဋာ"** တိ ဝုတ္တံ။ **ပုန ဗျာပါဒော နတ္ထီ** တိ ဣဒါနိ မမ ဗျာပါဒေ နာမ နတ္ထိ သဗ္ဗသော နတ္ထီတိ ဉတွာ။

"အနိမိတ္တာ"တိ ဝတွာ ယေသံ နိမိတ္တာနံ အဘာဝေန အရဟတ္တဖလသမာပတ္တိယာ အနိမိတ္တတာ, တံ ဒဿေတုံ **"သာ ဟိ"**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ရာဂဿ နိမိတ္တံ, ရာဂေ ဧဝ ဝါ နိမိတ္တန္တိ **ရာဂနိမိတ္တံ။ အာဒိ** -သဒ္ဒေန ဒောသနိမိတ္တာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ရူပဝေဒနာဒိသင်္ခါရနိမိတ္တံ **ရူပနိမိတ္တာဒိ။** တေသညေဝ နိစ္စာဒိဝသေန ဥပဋ္ဌာနံ **နိစ္စနိမိတ္တာဒိ။** တယိဒံ နိမိတ္တံ ယသ္မာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အရဟတ္တဖလေ နတ္ထိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **"သာ ဟိ။ပေ.။ အနိမိတ္တာတိ ဝုတ္တာ"**တိ။ **နိမိတ္တံ အနုသရတီ** တိ တံ နိမိတ္တံ အနုဂစ္ဆတိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတိ။

အသ္မိမာနော တိ "အသ္မိ"တိ ပဝတ္တော အတ္တဝိသယော မာနော။ **အယံ နာမ အဟံ အသ္မီ** တိ ရူပလက္ခဏော, ဝေဒနာဒီသု ဝါ အညတရလက္ခဏော အယံ နာမ အတ္တာ အဟံ အသ္မိ။ "အသ္မိ"တိ မာနော သမုဂ္ဃာဋိယတိ ဧတေနာတိ **အသ္မိမာနသမုဂ္ဃာတော,** အရဟတ္တမဂ္ဂေါ။ **ပုန အသ္မိမာနော နတ္ထီ** တိ တဿ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတာပါဒနံ ကိတ္တေန္တော သမုဂ္ဃာတတ္တမေဝ ဝိဘာဝေတိ။

အနုတ္တရိယာဒိဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၂၇. နတ္ထိ ဧတေသံ ဥတ္တရာနိ ဝိသိဋ္ဌာနီတိ **အနုတ္တရာနိ,** အနုတ္တရာနိ ဧဝ **အနုတ္တရိယာနိ** ယထာ အနန္တမေဝ အာနန္တရိယန္တိ အာဟ **"အနုတ္တရိယာနီတိ အနုတ္တရာနီ"** တိ။ **ဒဿနာနုတ္တရိယံ နာမ** အနုတ္တရဖလဝိသေသာဝဟတ္တာ။ သေ နယော သေသေသုပိ။ **သတ္တဝိဓအရိယဓနလာဘော**တိ သတ္တဝိဓသဒ္ဓါဒိလောကုတ္တရဓနလာဘော။ **သိက္ခတ္တယပူရဏန္တိ** အဓိသီလသိက္ခာဒီနံ တိဿန္နံ သိက္ခာနံ ပရိပူရဏံ။ တတ္ထ ပရိပူရဏံ နိပ္ပရိယာယတော အသေက္ခာနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကလျာဏပုထုဇ္ဇနတော ပဋ္ဌာယ ဟိ သတ္တ သေက္ခာ တိဿော သိက္ခာ ပူရေန္တိ နာမ, အရဟာ ပန ပရိပုဏ္ဏသိက္ခောတိ။ ဣတိ ဣမာနိ အနုတ္တရိယာနိ လောကိယလောကုတ္တရာနိ ကထိတာနိ။

အနုဿတိယော ဧဝ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကသမ္ပရာယိကာဒိဟိတသုခါနံ ကာရဏဘာဝတော ဌာနာနီတိ **အနုဿတိဋ္ဌာနာနိ။ ဧဝံ အနုဿရတော**တိ ယထာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဝိသေသာဓိဂမဿ ဌာနံ ဟောတိ, ဧဝံ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"တိအာဒိနာ (ဒီ. နိ. ၁.၁၅၇, ၂၅၅) ဗုဒ္ဓဂုဏေ အနုဿရန္တဿ။ **ဥပစာရကမ္မဋ္ဌာန** န္တိ ပစ္စက္ခတော ဥပစာရဇ္ဈာနာဝဟံ ကမ္မဋ္ဌာနံ, ပရမ္ပရာယ ပန ယာဝ အရဟတ္တာ လောကိယလောကုတ္တရဝိသေသာဝဟံ။

သတတဝိဟာရဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၂၈. **နိစ္စဝိဟာရာ**တိ သဗ္ဗဒါ ပဝတ္တနကဝိဟာရာ။ ဋ္ဌပေတွာ ဟိ သမာပတ္တိဝေလံ, ဘဝင်္ဂဝေလဉ္စ ခီဏာသဝါ ဣမိနာဝ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝိဟာရေန သဗ္ဗကာလံ ဝိဟရန္တိ။ **စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ**တိ နိဿယဝေါဟာရေန ဝုတ္တံ။ သသမ္ဘာရကထာ ဟေသာ ယထာ "ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီ"တိ။ တသ္မာ နိဿယသီသေန နိဿိတဿ ဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ အာဟ **"စက္ခုဝိညာဏေန ဒိသွာ"**တိ။ **ဣဋ္ဌေ အရဇ္ဇန္တော** တိ ဣဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ ရာဂံ အနုပ္ပာဒေန္တော မဂ္ဂေန သမုစ္ဆိ

န္တတ္တာ။ **နေ၀ သုမနော ဟောတိ** ဂေဟသိတပေမဝသေနပိ။ **န ဒုမ္မနော** ပဘာဒညထတ္တဝသေနပိ။ **အသမပေက္ခနေ** တိ ဣဋ္ဌေပိ အနိဋ္ဌေပိ မဇ္ဈတ္တေပိ အာရမ္မဏေ န သမံ န သမ္မာ အယောနိသော ဂဟဏေ။ ယော အခီဏာသတနံ မောဟော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တံ **အနုပ္ပာဒေန္တော** မဂ္ဂေနေ၀ တဿ သမုဋ္ဌာပိတတ္တာ။ ဉာဏုပေက္ခာဝသေနေ၀ **ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ မဇ္ဈတ္တော။** အယဥ္စဿ ပဋိပတ္တိဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ , ပညာဝေပုလ္လပ္ပတ္တိယာ တတိ အာဟ **"သတိယာ"**တိအာဒိ။ **ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ** တိ ဆသု ဒွါရေသု ပဝတ္တာ သတိသမ္ပဇညဿ ဝသေန ဆာဝယတ ဥပေက္ခာ။ **ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တာနိ လဗ္ဘန္တိ** တေဟိ ဝိနာ သမ္ပဇာနတာယ အသမ္ဘဝတော။ **မဟာစိတ္တာနီ** တိ အဋ္ဌပိ မဟာကိရိယစိတ္တာနိ **လဗ္ဘန္တိ။ သတတဝိဟာရာ** တိ ဉာဏုပ္ပတ္တိပစ္စယရဟိတကာလေပိ ပဝတ္တိဘေဒနတော။ **ဒသ စိတ္တာနီ** တိ အဋ္ဌ မဟာကိရိယစိတ္တာနိ ဟသိတုပ္ပာဒတေဥ္စဖ္ဖနစိတ္တေဟိ သဒ္ဓိံ ဒသ စိတ္တာနိ **လဗ္ဘန္တိ။** အရဇ္ဇနာဒုဿနဝသေန ပဝတ္တိ တေသမ္ပိ သာဓာရဏာတိ။"ဥပေက္ခကော ဝိဟရတီ"တိ ဝစနတော ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဝသေန အာဂတာနံ ဣမေသံ သတတဝိဟာရာနံ "သောမနဿံ ကထံ လဗ္ဘတီ"တိ စောဒေတ္ဝာ **"အာသေဝနတော လဗ္ဘတီ"** တိ သယမေ၀ ပရိဟရတီတိ။ ကိဥ္စာပိ ခီဏာသဝေ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌေပိ အာရမ္မဏေ မဇ္ဈတ္တော ဝိယ ဗဟုလံ ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ အတ္တနော ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝဝိဇဟနတော, ကအာစိ ပန တထာ စေတောဘိသင်္ခါရာဘာဝေ ယံ တံ သဘာဝတော ဣဋ္ဌံ အာရမ္မဏံ, တတ္ထ ယာထာဝသဘာဝဂ္ဂဟဏဝသေနပိ အရဟတော စိတ္တံ သောမနဿသဟဂတံ ဟုတ္ဝာ ပဝတ္တတေ၀, တဥ္စ ခော ပုဗ္ဗာသေဝနဝသေန။ တေနာဟ "အာသေဝနတော လဗ္ဘတီ"တိ။

အဘိဇာတိဆက္ကဝဏ္ဏနာ

၃၂၉. "အဘိဇာတိယော"တိ ဧတ္ထ **အဘိ-**သဒ္ဒေါ ဥပသဂ္ဂမတ္တံ, န အတ္ထဝိသေသဇောတကောတိ အာဟ **"ဇာတိယော"**တိ။ **အဘိဇာယတီ**တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေ၀ နယော။ **ဇာယတီ**တိ စ အန္တောဂဓဟေတုအတ္ထပဒံ, ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဇာတိယာ, တံနိဗ္ဗတ္တကကမ္မာနဥ္စ ကဏှသုက္ကပရိယာယတာယ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ, တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဝသေန ကိလေသာနံ နိဗ္ဗာပနတော **နိဗ္ဗာနံ သစေ ကဏှံ ဘဝေယျ** ယထာ တံ ဒသဝိဓံ ဒုဿီလျကမ္မံ။ **သစေ သုက္ကံ** ဘဝေယျ ယထာ တံ အနဝဇ္ဇကုသလကမ္မံ။ **ဒွိဝိန္နမ္ပိ** ကဏှသုက္ကဝိပာကာနံ။ **အရဟတ္တံ အဓိပ္ပေတံ** "အဘိဇာယတီ"တိ ဝစနတော။ တံ ကိလေသနိဗ္ဗာနန္တေ ဇာတတ္တာ **နိဗ္ဗာနံ** ယထာ ရာဂါဒီနံ ခယန္တေ ဇာတတ္တာ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ။

နိဗ္ဗေဓဘာဂိယဆက္ကဝဏ္ဏနာ

နိဗ္ဗေဓော ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂဉာဏေန နိဗ္ဗိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တေန, ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗတ္တေနာတိ အတ္ထော။ **နိရောဓာနုပဿနာဉာဏေ**တိ နိရောဓာနုပဿနာဉာဏေ နိဿယပစ္စယဘူတေ ဥပ္ပန္နာ **သညာ,** တေန သဟဂတာတိ အတ္ထော။

ဆက္ကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သတ္တကဝဏ္ဏနာ

၃၃၀. **သမ္ပတ္တိပဋိလာဘဋ္ဌေနာ** တိ သီလသမ္ပတ္တိအာဒီနံ သမ္မာသမ္ဗောဓိပရိယောသာနာနံ သမ္ပတ္တီနံ ပဋိလာဘာပနဋ္ဌေန, သမ္ပတ္တီနံ တ ပဋိလာဘော **သမ္ပတ္တိပဋိလာဘော,** တဿ ကာရဏံ သမ္ပတ္တိပဋိလာဘဋ္ဌော, တေန **သမ္ပတ္တိပဋိလာဘဋ္ဌေန။** တေနေတဟ "သမ္ပတ္တီနံ ပဋိလာဘကာရဏတော"တိ။ **သဒ္ဓါဝ** ဥဘယဟိတတ္တိကေဟိ ဓနာယိတဗ္ဗဋ္ဌေန ဓနံ **သဒ္ဓါဓနံ။ ဧတ္ထာ** တိ ဧတေသု ဓနေသု။ **သဗ္ဗသေဋ္ဌံ** သဗ္ဗေသံ ပဋိလာဘကာရဏဘာဝတော, တေသဥ္စ သံကိလေသဝိသောဓနေန မဟာဇုတိကမဟာဝိပ္ဖာရဘာတဟာဒနတော။ တေနာဟ **"ပညာယ ဟီ"**တိအာဒိ။ တတ္ထ **ပညာယ ဌတ္ဝာတိ** ကမ္မဿကတာပညာယ ပတိဋ္ဌာယ **သုစရိတာဒီနိ ပူရေတ္ဝာ သဂ္ဂူပကာ ဟောန္တိ။** တတ္ထ စေ၀ ဟာရမိတာ ပညာယ စ ဌတ္ဝာ **သာဝကပာရမိဉာဏာဒီနိ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။**

သမာဓိ ပရိက္ခရောန္တိ အဘိသင်္ခရောန္တီတိ **သမာဓိပရိက္ခာရာ,** သမာဓိဿ သမ္ဘာရဘူတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော။ ဣမေ ပန သဟကာရီကာရဏဘူတာ အဓိပ္ပေတာတိ အာဟ **"သမာဓိပရိတရာ"**တိ။

အသတံ အသာဓူနံ **ဓမ္မာ** တေသံ အသာဓုဘာဝသာဓနေတော။ **အသန္တာ**တိ အသုန္ဒရာ ကရယ္ဟာ။ တေနာဟ **“လာ
မကာ”**တိ။ “ဝိပဿကသ္သေဝ ကထိတာ”တိ ဝတ္တတ တဿ ဝိပဿနာနိဗ္ဗတ္တိ ဒဿေတုံ **“တေသုပိ”**တိအာဒိ ဝု
တ္တံ။ စတုန္နမ္ပိ ဟိ သစ္စာနံ ဝိသေသေန ဒဿနတော မဂ္ဂပညာ သာတိသယံ “ဝိပဿနာ”တိ ဝတ္တဗ္ဗာ, တံသမင်္ဂီ
စ အရိယော ဝိပဿနကောတိ။

သပ္ပုရိသာနံ ဓမ္မာ တိ သပ္ပုရိသာနံယေဝ ဓမ္မာ, န အသပ္ပုရိသာနံ။ ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိယာ ဧဝ ဟိ ဓမ္မညုအာဒိဘာ
တော , န ဟဋ္ဌိဓမ္မပဋ္ဌနာဒိမတ္တေန။ **ဘာသိတဿာ** တိ သုတ္တဂေယျာဒိဘာသိတဿ စေဝ တဒညဿ စ အတ္ထတ္တ
ထပရတ္ထဗောဓကေဿ ပဒဿ။ အတ္ထကုသလတာဝသေန **အတ္ထံ ဇာနာတီတိ အတ္ထညူ** ။ **အတ္တာနံ ဇာနာတီ** တိ
ယာထာဝတော အတ္တနော ပမာဏဇာနနဝသေန အတ္တာနံ ဇာနာတိ။ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂမတ္တညုတာပိ ဧဝ ပရိယေသနဝိ
ဿဇ္ဇနမတ္တညုတာပိ ဗောဓိတာ ဟောန္တီတိ **“ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂေသု”** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ဝေဥဟိ တာ အနဝဇ္ဇာ
ဟောန္တီတိ။ **ယောဂဿ အဓိဂမာယာ** တိ ဘာဝနာယ အနုယုဥ္ဇနဿ။ **အတိသမ္ဘာဓ** န္တိ အတိခုဒ္ဒကံ အတိကၡပညသ္
သ တာဝတာ ကာလေန တီရေတုံ အသက္ကုဏေယျတ္တာ။ **အဋ္ဌဝိဓံ ပရိသ** န္တိ ခတ္တိယပရိသာဒိကံ အဋ္ဌဝိဓံ ပရိသံ။
ဘိက္ခုပရိသာဒိကံ စတုဗ္ဗိဓံ ခတ္တိယပရိသာဒိကံ မနုဿပရိသံယေဝ ပုန စတုဗ္ဗိဓံ ဂဟေတ္တတ အဋ္ဌဝိဓံ ဝဒန္တိ အပရေ။
“ဣမံ မေ သေဝန္တဿ အကုသလာ ဓမ္မာ ပရိဟာယန္တိ, ကုသလာ ဓမ္မာ အဘိဝဍ္ဎန္တိ, တသ္မာ သေဝိတဗ္ဗော, ဝိပ
ရိယာယတော တဒညော အသေဝိတဗ္ဗော”တိ ဧဝံ **သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗံ ပုဂ္ဂလံ ဇာနာတီတိ ပုဂ္ဂလညူ။** ဧဝံ တေသံ ပု
ဂ္ဂလာနမ္ပိ ဗောဓနံ ဥက္ကဋ္ဌံ, နိဟီနံ တ **ဇာနာတိ** နာမ။

၃၃၁. **“နိဒ္ဒသဝတ္ထူနီ”** တိ။ “အာဒိ-သဒ္ဒလောပေနာယံ နိဒ္ဒေသော”တိ အာဟ **“နိဒ္ဒသာဒိဝတ္ထူနီ”** တိ။ နတ္ထိ အနိ
ဣမဿ ဒသာတိ နိဒ္ဒသော။ **ပဥ္စဟာ**တိ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတော အတ္ထော။ **ပုန ဒသဝဿော န ဟောတီ** တိ တေသံ မတိမ
တ္တန္တိ ဒဿေတုံ **“သော ကိရာ”**တိ ကိရသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။ “နိဒ္ဒသော”တိ စေတံ ဒေသနာမတ္တံ, တဿ နိဗ္ဗိသာဒိ
ဘာဝဿ ဝိယ နိန္နတဒိဘာဝဿ စ ဣစ္ဆိတတ္တာတိ ဒဿေတုံ **“န ကေဝလဉ္စ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ကာမေ ဝိစရန္တ
တော**တိ ကာမေ ပိဏ္ဍာယ ဝိစရန္တော။

န ဣဒံ တိတ္ထိယာနံ အဓိဝစနံ တေသု တန္နိမိတ္တဿ အဘာဝ။ သာသနေပိ သေက္ခဿာပိ န ဣဒံ အဓိဝစနံ, ကိမ
င်္ဂ ပန ပုထုဇ္ဇနဿ။ ယဿ ပနေတံ အဓိဝစနံ, ယေန စ ကာရဏေန, တံ ဒဿေတုံ **“ခီဏာသဝဿေတ”** န္တိအာဒိ ဝု
တ္တံ။ အပုဋိသန္ဓိကဘာဝေ ဟိဿ ပစ္စက္ခတော ကာရဏံ။ ပရမ္ပရာယ ဣတရာနိ, ယာနိ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတာနိ။

သိက္ခာယ သမ္မဒေဝ အာအနံ **သိက္ခာသမာအနံ,** တံ ပနဿာ ဟာရိပူရိယာ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ အာဟ **“သိက္ခတ္တယပူရ
ဏေ”**တိ။ သိက္ခာယ တ သမ္မဒေဝ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ရက္ခဏံ **သိက္ခာသမာအနံ,** တဥ္စ အတ္ထတော ပူရဏေ ပရိစ္ဆိန္ဒ
အရက္ခဏေ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ အဘာဝတော, ရက္ခဏေ စ ပရိပူရဏတော။ **ဗဟုလစ္ဆန္ဒော** တိ ဒဠှစ္ဆန္ဒော။ **အာယတိ**
န္တိ အနန္တရာနာဂတဒိဝသာဒိကာလော အဓိပ္ပေတော , န အနာဂတဘာဝတေတိ အာဟ **“အနာဂတေ ပုနဒိဝသာဒီသုပိ”**တိ။ သိ
က္ခံ ပရိပူရေန္တဿ တတ္ထ နိဝိဋ္ဌအတ္ထိတာ **အဝိဂတပေမတာ,** တေဘူမကဓမ္မာနံ အနိစ္စာဒိဝသေန သမ္မဒေဝ နိဇ္
ဈာနံ **ဓမ္မနိသာမနာ**တိ အာဟ **“ဝိပဿနာယေတံ အဓိဝစန”** န္တိ။ **တဏှာဟာဝိနယနေ**တိ ဝိရာကနုပဿနာဒိဝိပဿနာဉ
ဏာနုဘာဝသိဒ္ဓေ တဏှာဟာဝိက္ခမ္ဘနေ။ **ဧကီဘာဝေ**တိ ဂဏသင်္ဂဏိကာကိလေသသင်္ဂဏိကာဝိဂမသိဒ္ဓေ ဝိဝေကဘာ
ဝေ။ **ဝီရိယာရမ္ဘေ** တိ သမ္မပ္ပဓာနဝီရိယဿ ပဂ္ဂဏှဟနေ, တံ ပန သဗ္ဗသော ဝီရိယဿ ပရိဗ္ရူဟာနံ ဟောတီတိ အာဟ
“ကာယိကစေတသိကဿ ဝီရိယဿ ပူရဏေ” တိ။ **သတိယဥ္စေဝ နေပက္ကဘာဝေ စာ** တိ သတောကာရိတာယ စေဝ
သမ္ပဇာနကာရိတာယ စ။ သတိသမ္ပဇညဗလေနေဝ ဝီရိယာရမ္ဘော ဣဇ္ဈတိ။ **ဒိဋ္ဌိပဋိဝေဓေ** တိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ပဋိဝိဇ္ဈ
နေ။ တေနာဟ **“မဂ္ဂဒဿနေ”** တိ။ သစ္စသမ္ပဋိဝေဓေ ဟိ ဣဇ္ဈမာနေ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ သိဒ္ဓါ ဧဝ ဟောတိ။

အသုဘာနုပဿနာဉာဏေ တိ ဒသဝိဓေသု, ကောဒသဝိဓေသွာပိ တ အသုဘေသု အနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တ
ဉာဏေ။ ဣဒဥ္ဟိ ဒုက္ခာနုပဿနာယ ပရိစယဉာဏံ။ **အာဒီနဝါနုပဿနာဉာဏေ** တိ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဒုက္ခဝိပရိဏာမတာ
သံသူစိတဿ အာဒီနဝဿ အနုပဿနာဝသေန ပဝတ္တဉာဏေ။ **အပ္ပဟီနဋ္ဌေနာ** တိ မဂ္ဂေန အသမုစ္ဆိန္နဘာဝေန။
အနုသေန္တီ တိ သန္တာနေ အနု အနု သယန္တိ။ ကာရဏလာဘေ ဟိ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ကိလေသာ သန္တာနေ အနု အနု သ
ယိတာ ဝိယ ဟောန္တိ, တသ္မာ တေ တဒဝတ္ထာ “အနုသယာ”တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ထာမဂတော**တိ ထာမပ္ပတ္တော။ **ထာမဂမ**

နစ္ဆ အညေဟိ အသာဓာရဏော ကာမရာဂဒီနမေဝ အာဝေဏိကော သဘာဝေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ အဘိဓမ္မေ ''ထာမဂတာနုသယံ ပဇဟတီ''တိ။ ကာမရာဂေ ဧဝ အနုသယော **ကာမရာဂါနုသယော။** ယေ ပန ''ကာမရာဂသ္သ အနုသယော ကာမရာဂါနုသယော''တိ ဝဒန္တိ, တံ တေသံ မတိမတ္တံ။ န ဟိ ကာမရာဂဝိနိမုတ္တော ကာမရာဂါနုသယော နာမ ကောစိ အတ္ထိ။ ယဒိ ''တသ္သ ဗီဇ''န္တိ ဝဒေယျုံ, တမ္ပိ တဗ္ဗိနိမုတ္တံ ပရမတ္ထတော န ဥပလဗ္ဘတေဝတာတိ။ ဧသေဝ နယော သေသေသုပိ။

အဓိကရဏသမထသုတ္တဝဏ္ဏနာ

အဓိကရီယန္တိ ဧတ္ထာတိ **အဓိကရဏာနိ။** ကေ အဓိကရီယန္တိ? သမထာ။ ကထံ အဓိကရီယန္တီတိ? သမနဝသေန, တသ္မာ တေ တေသံ သမနဝသေန ပဝတ္တန္တီတိ အာဟ **''အဓိကရဏာနိ သမေန္တီ''** တိအာဒိ။ **ဥပ္ပန္နာနံ ဥပ္ပန္နာန** န္တိ ဥဋ္ဌိတာနံ ဥဋ္ဌိတာနံ။ **သမထတ္ထ** န္တိ သမနတ္ထံ။

''အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟီ'' တိ လက္ခဏဝစနမေတံ ယထာ ''ယဒိ မေ ဗျာဓိ အဟေယျုံ အတဗ္ဗမိဒမောသဓ''န္တိ, တသ္မာ တေသု အညတရညတရေန ဝိဝဒန္တာ ''အဋ္ဌာရသဟိ ဝတ္ထူဟိ ဝိဝဒန္တိ''တိ ဝုစ္စန္တိ။ **ဥပဝဒနာ**တိ အက္ကောသော။ **စောဒနာ**တိ အနုယောဂေ။

အဓိကရဏသ္သ သမ္မုခါဝ ဝိနယနတော **သမ္မုခါဝိနယော** ။ သန္နိပတိတပရိသာယ ဓမ္မဝါဒီနံ ယေဘုယျတာယ ယေဘုယျသိကကမ္မသ္သ ကရဏံ **ယေဘုယျသိကာ။ အယ** န္တိ အယံ ယထာဝုတ္တာ စတုဗ္ဗိဓာ သမ္မုခတာ **သမ္မုခါ ဝိနယော နာမ။**

သင်္ဃသာမဂ္ဂိဝသေန သမ္မုခီဘာဝေ, န ယထာ တထာ ကာရကပုဂ္ဂလာနံ သမ္မုခါတာ။ **ဘူတတာ**တိ တစ္ဆတာ။ သစ္စပရိယာယော ဟိ ဣဓ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ''ဓမ္မဝါဒီ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၉, ၁၉၄) ဝိယ။ ဝိနေတိ ဧတေနာတိ **ဝိနယော,** တသ္သ တသ္သ အဓိကရဏသ္သ ဝူပသမနာယ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝိဓိ, တသ္သ ဝိနယသ္သ သမ္မုခတာ **ဝိနယသမ္မုခတာ။** တေနာဟ **''ယထာ တံ။ပေ။ သမ္မုခတာ''** တိ။ **ယေနာ**တိ ယေန ပုဂ္ဂလေန။ ဝိဝါဒဝတ္ထုသင်္ခါတေ အတ္ထေ ပစ္စတ္ထိကာ **အတ္ထပစ္စတ္ထိကာ။ သင်္ဃသမ္မုခတာ ပရိဟာယတီ** တိ သမ္မတပုဂ္ဂလေဟေဝ ဝူပသမနတော။

နန္တိ ဝိဝါဒါဓိကရဏံ။ ''န ဆန္ဒာဂတိံ ဂစ္ဆတီ''တိအာဒိနာ ဝုတ္တံ **ပဉ္စင်္ဂသမန္နာဂတံ။ ဂုဠ္ဟကာ** ဒီသု အလဇ္ဇုသ္သန္နာယ ပရိသာယ ဂုဠ္ဟကော သလာကဂ္ဂါဟော ကာတဗ္ဗော လဇ္ဇုသ္သန္နာယ ဝိဝဋ္ဋကော, ဗာလုသ္သန္နာယ သကဏ္ဏဇပ္ပကော။ ယသ္သာ ကိရိယာယ ဓမ္မဝါဒိနော ဗဟုတရာ, သာ **ယေဘုယျသိကာ** တိ အာဟ **''ဓမ္မဝါဒီနံ ယေဘုယျတာယာ''**တိအာဒိ။

''စတူဟိ သမထေဟိ သမ္မတီ'' တိ ဣဒံ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝသေန ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ပန ဒွီဟိ ဒွီဟိ ဧဝ ဝူပသမံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဧဝံ ဝိနိစ္ဆိတ** န္တိ သစေ အာပတ္တိ နတ္ထိ, ဥဘော ခမာပေတွာ, အထ အတ္ထိ, အာပတ္တိံ ဒေသာပေတွာ ရောပနဝသေန ဝိနိစ္ဆိတံ။ ပဋိကမ္မံ ပန အာပတ္တာဓိကရဏသမထေ ပရတော အာဂမိဿတိ။

န သမဏသာရုပ္ပံ **အဿာမဏကံ,** သမဏေဟိ အကတ္တဗ္ဗံ, တသ္မိံ။ **အဇ္ဈာစာရေ** ဝီတိက္ကမေ သတိ။

ပဋိစရတောတိ ပဋိစ္ဆာဒေန္တဿ။ ဟာပုဿန္နတာယ **ဟာပိယော,** ပုဂ္ဂလော, တဿ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ **တဿ ဟာပိယသိကံ။ သမ္မုခါဝိနယေနေဝ ဝူပသမော နတ္ထိ** ပဋိညာယ တထာရူပာယ, ခန္တိယာ တ ဝိနာ အဝူပသမနတော။

ဧတ္တာ တိ အာပတ္တိဒေသနာယ။ ပဋိညာတေ အာပန္နဘာဝတဒိကေ ကရဏံ ကိရိယာ ''အာယတိံ သံဝရေယျာသီ''တိ, ပရိတဿနာဒိဝသေန စ ပဝတ္တံ ဝစီကမ္မံ **ပဋိညာတကရဏံ။**

ယထာနုရူပန္တိ ''ဒွီဟိ သမထေဟိ စတူဟိ တီဟိ ဧကေနာ''တိ ဧဝံ ဝုတ္တနယေန ယထာနုရူပံ။ **ဧတ္ထာ** တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ, ဣမသ္မိံ တ သမထဝိစာရေ။ **ဝိနိစ္ဆယနယော** တိ ဝိနိစ္ဆယေ နယမတ္တံ။ တေနာဟ **''ဝိတ္ထာရော ပနာ''** တိ

အာဒိ။ **သမန္တပါသာဒိကာယံ** ဝိနယဋ္ဌကထာယ (စူဠဝ. အဋ္ဌ. ၁၈၄-၁၈၇) **ဝုတ္တော,** တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော။

သတ္တကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ဒုတိယဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ။

အဋ္ဌကဝဏ္ဏနာ

၃၃၃. **အယာထာဝတ**တိ န ယာထာဝတ။ အနိယျာနိကတာယ **မိစ္ဆာသဘာဝ**။ ဝိပရီတဝုတ္တိကတာယ **ယာထာဝ**။ နိယျာနိကတာယ **သမ္မာသဘာဝ** အဝိပရီတဝုတ္တိကာ။

၃၃၄. ကုသီတံ သီဒတီတိ **ကုသီတော** ဒ-ကာရဿ တ-ကာရံ ကတွာ။ ယဿ ဓမ္မဿ ဝသေန ပုဂ္ဂလော ''ကုသီတော''တိ ဝုစ္စတိ, သော ကုသီတဘာဝေ ဣဓ **ကုသီတ-**သဒ္ဒေန ဝုတ္တော။ ဝိနာပိ ဟိ ဘာဝဇောတနံ သဒ္ဒံ ဘာဝတ္ထော ဝိညာယတိ ယထာ ''ပဋဿ သုက္က''န္တိ, တသ္မာ ကုသီတဘာဝဝတ္ထူနီတိ အတ္ထော။ တေနာဟ **''ကောသဇ္ဇကာရဏာနီတိ အတ္ထော''**တိ။ **ကမ္မံ** နာမ သမဏသာရုပ္ပံ ဉာဒိသန္တိ အာဟ **''စီဝရဝိစာရဏာဒီ''**တိ။ **ဝီရိယ**န္တိ ပဓာနဝီရိယံ, တံ ပန စင်္ကမနဝသေန ကရဏေ ''ကာယိက''န္တိပိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတီတိ အာဟ **''ဒုဝိဓမ္ပိ''** တိ။ **ပတ္တိယာ** တိ ဟာပုဏနတ္ထံ။ **သြသီဒန**န္တိ ဘာဝနာနုယောဂေ သင်္ကောစော။ မာသေဟိ အာစိတံ နိစိတံ ဝိယာတိ **မာသာစိတံ,** တံ **မညေ**။ ယထာ မာ မာသာ တိန္တာဝိသေသေန ဂရုကာ ဟောန္တိ, တသ္မာ **''ယထာ တိန္တမာသော''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝုဋ္ဌိတော ဟောတိ** ဂိလာနဘာဝတတိ အဓိပ္ပာယော။

၃၃၅. **တေသ**န္တိ အာရမ္ဘဝတ္ထူနံ။ **ဣမိနာဝ နယေနာ**တိ ဣမိနာ ကုသီတဝတ္ထူသု ဝုတ္တနယေနေဝ နယေန။ ''ဒုဝိဓမ္ပိ ဝီရိယံ အာရဘတီ''တိအာဒိနာ, **''ဣဒံ ပဌမန္တိ** ဣဒံ ဟန္ဒာဟံ ဝီရိယံ အာရဘာမီတိ ဧဝံ ဘာဝနာယ အဇ္ဈုပ္ပေက္ခနံ ပဌမံ အာရမ္ဘဝတ္ထု''တိအာဒိနာ စ **အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော**။ ယထာ တထာ ပဌမံ ပဝတ္တံ အဇ္ဈုပ္ပေက္ခနဉှိ ဥပရိ ဝီရိယာရမ္ဘဿ ကာရဏံ ဟောတိ။ အနုရူပပစ္စဝေက္ခဏာသဟိတာနိ ဟိ အဇ္ဈုပ္ပေက္ခနာနိ, တမ္မူလကာနိ တ ပစ္စဝေက္ခဏာနိ အဋ္ဌ အာရမ္ဘဝတ္ထူနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၃၃၆. **အာသဇ္ဇာ** တိ ယဿ ဒေတိ, တဿ အာမောဒနဟေတု တေန သမာဂမနိမိတ္တံ။ တေနာဟ **''ဧတ္ထ အာသာဒနံ အနကာရဏံ နာမာ''**တိ။ **ဘယာ**တိ ဘယဟေတု။ နနု ဘယံ နာမ လဒ္ဓုကာမတာ ရာဂဒယော ဝိယ စေတနာယ အဝိသုဒ္ဓိကရံ, တံ ကသ္မာ ဣဓ ဂဟိတန္တိ? န ဣဒံ တာဒိသံ စောရဘယာဒိ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဒဿေတုံ **''တတ္ထာ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **အဒာသိ မေ**တိ ယံ ပုဗ္ဗေ ကတံ ဥပကာရံ စိန္တေတွာ ဒီယတိ, တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ **ဒဿတိ မေ**တိ ပစ္စုပကာရာသီသာယ ယံ ဒီယတိ, တံ သန္ဓာယ ဝဒတိ။ **သာဟု ဒာန**န္တိ ''ဒါနံ နာမေတံ ပဏ္ဍိတပညတ္တ''န္တိ သာဓု သမာစာရေ ဌတွာ ဒေတိ။ **အလင်္ကာရတ္ထ** န္တိ ဥပသောဘနတ္ထံ။ **ပရိဝါရတ္ထ** န္တိ ပရိက္ခာရတ္ထံ။ အနဉှိ ဒတွာ တံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဟာမောဇ္ဇပီတိသောမနဿာဒယော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, လောဘဒောသက္ကဿာမစ္ဆေရာဒယော ဝိဒူရီ ဘဝန္တိ။ ဣတိ အနံ အနုကူလဓမ္မပရိဗ္ဗူဟနေန, ပစ္စနီကဓမ္မဝိဒူရီဘာဝကရဏေန စ ဘာဝနာစိတ္တဿ ဥပသောဘနာယ စ ပရိက္ခာရာယ စ ဟောတီတိ ''အလင်္ကာရတ္ထံ, ပရိဝါရတ္ထဉ္စ ဒေတီ''တိ ဝုတ္တံ။ တေနာဟ **''အနဉှိ စိတ္တံ မုဒုကံ ကရောတီ''**တိအာဒိ။ **မုဒုစိတ္တော ဟောတိ** လဒ္ဓာ အယကေ ''ဣမိနာ မယှံ သင်္ဂဟော ကတော''တိ, ဒါတာပိ လဒ္ဒရိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ဥဘိန္နမ္ပိ စိတ္တံ မုဒုကံ ကရောတီ''** တိ။

အဒန္တဒမန န္တိ အဒန္တာ အနဿတပိဿ အာနေန ဒန္တာ အဿတ ဟောန္တိ ဝသေ ဝတ္တန္တိ။ **အအာနံ ဒန္တဒူသက**န္တိ အအာနံ ပန ပုဗ္ဗေ ဒန္တာနံ အဿတနမ္ပိ ဝိဃာတုပ္ပာဒနေန စိတ္တံ ဒူသေတိ။ **ဥန္နမန္တိ** အာယကာ, ပိယံဝဒ စ ပရေသံ ဂရုစိတ္တီကာရဋ္ဌာနတာယ ။ **နမန္တိ** ပဋိဂ္ဂါဟကာ **အာနေန, ပိယဝါစာယ** လဒ္ဓသင်္ဂဟာ သင်္ဂါဟကာနံ။

စိတ္တာလင်္ကာရအာနမေဝ ဥတ္တမံ အနုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ, သုပရိသုဒ္ဓတာယ, ဂုဏဝိသေသပစ္စယတာယ စ။

၃၃၇. **အနုပစ္စယာ**တိ အနုကာရဏာ, အနုမယပုညဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာတိ အတ္ထော။ **ဥပပတ္တိယော** တိ မနုဿေသု, ဒေဝေသု စ နိဗ္ဗတ္တိယော။ **ဌပေတွာ**တိ ဧကေတရမေဝ အနုပ္ပဇ္ဇိတွာ ယထာ ဥပရူပရိ တေနေတာကာရေန ပဝတ္တတိ, ဧဝံ ဌပေတိ။ တဒေဝ စသ **အဓိဋ္ဌာန** န္တိ အာဟ **“တဿေဝ ဝေဝစန”** န္တိ။ **ဝဍ္ဎေတီ** တိ ဗျူဟေတိ, န ဟာပေတိ။ **ဝိမုတ္တန္တိ** အဓိမုတ္တံ, နိန္နံ ပောဏံ ပဗ္ဘာရန္တိ အတ္ထော။ **ဝိမုတ္တန္တိ** တ ဝိသိဋ္ဌံ။ နိပ္ပရိယာယတော **ဥတ္တရိ** နာမ ပဏီတံ မဇ္ဈေပိ ဟီနမဇ္ဈိမဝိဘာဂဿ လဗ္ဘနတောတိ ဝုတ္တံ **“ဥတ္တရိ အဘာဝိတန္တိ တတော ဥပရိ မဂ္ဂဖလတ္ထာယ အဘာဝိတ”**န္တိ။ **သံဝတ္တတိ** တထာ ပဏိဟိတံ အနုမယစိတ္တံ။ ယံ ပန ဟဋ္ဌိယံ “တတ္ထ ခော”တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တံ တတ္ထူပပတ္တိယာ ဝိဗန္ဓကာရဒုဿီလျဘာဝဒဿနပရံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, န အနုမယဿ ပုညဿ ကေဝလဿ တံသံဝတ္တနတာဒဿနပရန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သမုစ္ဆိန္နရာဂဿာ တိ သမုစ္ဆိန္နကာမရာဂဿ။ တဿ ဟိ သိယာ ဗြဟ္မလောကေ ဥပပတ္တိ, န သမုစ္ဆိန္နဘဝရာဂဿ။ **ဝီတရာဂ**ဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ ကာမေသု ဝီတရာဂတာ အဓိပ္ပေတာ, ယာယ ဗြဟ္မလောကူပပတ္တိ သိယာ။ တေနာဟ **“အနုမတ္တေနေတ”** တိအာဒိ။ ယဒိ ဧဝံ အနံ တတ္ထ ကိံ အတ္ထိယန္တိ အာဟ **“အနံ ပနာ”**တိအာဒိ။ **အနေန မုဒုစိတ္တော**တိ ဗဒ္ဓာဃာတေ ဝေရီပုဂ္ဂလေပိ အတ္တနော အနုသမ္ပဝိဋ္ဌနေန မုဒုဘူတစိတ္တော။

ပရိသီဒတိ ပရိတော က္ကတော စိတော စ သမာဂစ္ဆတီတိ **ပရိသာ,** သမူဟော။

လောကဿ ဓမ္မာ တိ သတ္တလောကဿ အဝဿမ္ဘာဝီ ဓမ္မာ။ တေနာဟ **“ဧတေဟိ မုတ္တော နာမ နတ္ထီ”** တိ အာဒိ။ ယသ္မာ တေ လောကဓမ္မာ အပရာပရံ ကအစိ လောကံ အနုပတန္တိ, ကအစိ တေ လောကော, တသ္မာ တဒ္ဓေတ္ထ အတ္ထံ ဒဿေန္တော “အဋ္ဌိမေ”တိ သုတ္တပဒံ (အ. နိ. ၈.၆) အာဟရိ။ ဃာသစ္ဆာဒနာဒီနံ လဒ္ဓိ **လာဘော,** တာနိ ဧဝ တ လဒ္ဓဗ္ဗတော **လာဘော။** တဒဘာဝေ **အလာဘော။ လာဘ**ဂ္ဂဟဏေန စေတ္ထ တဗ္ဗိသယော အနုရောဓော ဂဟိတော, **အလာဘ**ဂ္ဂဟဏေန ဝိရောဓော။ ယသ္မာ လောဟိတေ သတိ တဒုပဃာတဝသေန ပုဗ္ဗော ဝိယ အနုရောဓေ သတိ ဝိရောဓော လဒ္ဓာဝသရော ဧဝ ဟောတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“လာဘေ အာဂတေ အလာဘော အာဂတော ဧဝ”**တိ။ သေ နယော ယသာဒီသုပိ။

အဋ္ဌကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နဝကဝဏ္ဏနာ

၃၄၀. ဝသတိ တတ္ထ ဖလံ တန္နိမိတ္တကတာယ ပဝတ္တတီတိ **ဝတ္ထု,** ကာရဏန္တိ ဝုတ္တောတာယမတ္တော။ တေနာဟ **“အာဃာတဝတ္ထူနီတိ အာဃာတကာရဏာနီ”** တိ။ ကောပေ နာမာယံ ယသ္မိံ ဝတ္ထုသ္မိံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န တတ္ထ ဧကတရမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အထ ခော ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝတိ ဝုတ္တံ **“ဗန္ဓတီ”** တိ။ အထ တ ယော ပစ္စယဝိသေသေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အာဃာတော သဝိသယေ ဗဒ္ဓော ဝိယ န ဝိဂစ္ဆတိ, ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇေယျေဝ, တံ သန္ဓာယာဟ **“အာဃာတံ ဗန္ဓတီ”**တိ။ တံ ပနဿ ပစ္စယဝသေန နိဗ္ဗတ္တနံ ဥပ္ပာဒနမေဝတိ ဝုတ္တံ **“ကရောတိ ဥပ္ပာဒေတီ”** တိ။

တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ တိ ဧတ္ထ **တန္တိ** ကိရိယာပရာမသနံ, ပဒဇ္ဈာဟာရေန စ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ ဒဿေန္တော **“တံ အနတ္ထစရဏံ မာ အဟောသီ”** တိအာဒိမာဟ။ **ကေန ကာရဏေန လဒ္ဓဗ္ဗံ** နိရတ္ထကဘာဝတော။ ကမ္မဿကာ ဟိ သတ္တာ, တေ ကဿ ရုစိယာ ဒုက္ခိတာ, သုခိတာ တ ဘဝန္တိ, တသ္မာ ကေဝလံ တသ္မိံ မယှံ ကုဇ္ဈနမတ္တံ ဧတတိ အဓိပ္ပာယော။ **အထ တ တံ ကောပကရဏမေတ္ထ ပုဂ္ဂလေ ကုတော လဗ္ဘာ** ပရမတ္ထတော ကုဇ္ဈိတဗ္ဗဿ, ကုဇ္ဈနကဿ စ အဘာဝတော။ သင်္ခါရမတ္တဉ္ဟေတံ, ယဒိဒံ ခန္ဓပဉ္စကံ။ ယံ “သတ္တော”တိ ဝုစ္စတိ, တေ သင်္ခါရာ ဣတ္တရကာလာ ခဏိကာ, ကဿ ကော ကုဇ္ဈတီတိ အတ္ထော။ **လာဘာ နာမ ကေ သိယုံ** အညတြ အနုပ္ပတ္တိတော။

၃၄၁. သတ္တာ အာဝသန္တိ ဧတေသူတိ **သတ္တာဝါသာ။** နာနတ္တကာယာ နာနတ္တသညီ အာဒိဘေဒာ သတ္တနိကာယာ။ ယသ္မာ တေ တေ သတ္တနိကာယာ တပ္ပရိယာပန္နာနံ သတ္တာနံ တာယ ဧဝ တပ္ပရိယာပန္နတာယ အာဓာရော ဝိယ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟန္တိ သမုဒါယာဓာရတာယ အဝယဝဿ ယထာ “ရုက္ခေ သာခါ”တိ , တသ္မာ **“သတ္တာနံ အာဝ**

သာ, ဝသနဋ္ဌာနာနီတိ အတ္ထော”တိ ဝုတ္တံ။ **သုဒ္ဓာတသာပိ သတ္တာတသောဝ** “န သော, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာတ သော သုလဘရူပေ, ယော မယာ အနာဝုတ္ထပုဗ္ဗော ဣမိနာ ဒီဃေန အဒ္ဓုနာ အညတြ သုဒ္ဓာဝါသေဟိ ဒေဝေဟီ”တိ ဝ စနတော။ ယဒိ ဇဝံ ကသ္မာ ဣဓ န ဂဟိတာတိ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“အသဗ္ဗကာလိကတ္တာ”**တိအာဒိ။ ဝေဟပ္ဖလော ပန စတုတ္ထံယေဝ သတ္တာတသံ ဘဇတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

၃၄၂. **သြပသမိကောတိ** ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ ဥပသမာဝဟော, တံ ပန ဝဋ္ဋဒုက္ခံ ကိလေသေသု ဥပသန္တေသု ဥပသမတိ, န အညထာ, တသ္မာ **“ကိလေသူပသမကရော”**တိ ဝုတ္တံ။ တက္ကရံ သမ္ဗောခံ ဂမေတီတိ **သမ္ဗောဓဂါမီ။**

ယသ္မိံ ဒေဝနိကာယေ ဓမ္မဒေသနာ န ဝိယုဇ္ဇတိ သဝနဿေဝ အဘာဝတော, သော ဟဋ္ဌိယံ “ဒီဃာယုကော ဒေဝနိ ကာယော”တိ အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“အသညဘာဝံ တ အရူပဘာဝံ တ”**တိ။

၃၄၃. အနုပုဗ္ဗတော ဝိဟရိတဗ္ဗာတိ **အနုပုဗ္ဗဝိဟာရာ။ အနုပဋိပါဋိယာ**တိ အနုက္ကမေန။ **သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗဝိဟာရာ** တိ သမာပဇ္ဇိတွာ သမင်္ဂိနော ဟုတွာ ဝိဟရိတဗ္ဗဝိဟာရာ။

၃၄၄. **အနုပုဗ္ဗနိရောဓာ**တိ အနုပုဗ္ဗေန အနုက္ကမေန ပဝတ္တေတဗ္ဗနိရောဓာ။ တေနာဟ **“အနုပဋိပါဋိယာ နိရောဓာ”**တိ။

နဝကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒသကဝဏ္ဏနာ

၃၄၅. ယေဟိ သီလာဒီဟိ သမန္နာဂတော ဘိက္ခု ဓမ္မသရဏတာယ ဓမ္မေနေဝ နာထတိ ဤသတိ အဘိဘဝတီတိ **နာ ထောတိ** ဝုစ္စတိ, တေ တဿ နာထဘာဝကရာ ဓမ္မာ **“နာထကရဏာ”**တိ ဝုတ္တာတိ အာဟ **“သနာထာ။ပေ။ ပတိဋ္ဌာ ကရာ ဓမ္မာ”**တိ။ တတ္ထ **အတ္တနော ပတိဋ္ဌာကရာ** တိ ယဿ နာထဘာဝကရာ, တဿ အတ္တနော ပတိဋ္ဌာဝိဓာယိနော။ အပ္ပတိဋ္ဌော အနာထော, သပ္ပတိဋ္ဌော သနာထောတိ ပတိဋ္ဌတ္ထော နာထတ္ထော။

ကလျာဏဂုဏယောဂတော **ကလျာဏာ** တိ ဒဿေန္တော **“သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နာ”** တိ အာဟ။ မိဇ္ဇနလက္ခဏာ မိတ္တာ ဧတဿ အတ္ထီတိ **မိတ္တော,** သော ဝုတ္တနယေန ကလျာဏော အဿ အတ္ထီတိ တဿ အတ္ထိတာမ တ္တံ ကလျာဏမိတ္တပဒေန ဝုတ္တံ။ အဿ တေန သဗ္ဗကာလံ အဝိဇဟိတတသောတိ တံ ဒဿေတုံ “ကလျာဏသ ဟာယော”တိ ဝုတ္တန္တိ အာဟ **“တေဝဿာ”** တိအာဒိ။ **တေဝဿာ** တိ တေ ဧဝ ကလျာဏမိတ္တာ အဿ ဘိက္ခု နော။ **သဟ အယနတော**တိ သဟ ဝတ္တနတော။ အသမောဓာနေ **စိတ္တေန,** သမောဓာနေ ပန **စိတ္တေန စေဝ ကာယေန စ သမ္ပဝင်္ကော။**

သုခံ ဝစော တေသ္မိံ အနုကူလကဟိမ္ပဟိ အာဒရကရဝဝတိ ပုဂ္ဂလေတိ **သုဝစော။** တေနာဟ **“သုခေန ဝတ္တဗ္ဗော”**တိအာဒိ။ **ခမောတိ** ခန္တာ, တမေဝဿ ခမဘာဝံ ဒဿေတုံ **“ကဌေနဟာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **တမတောတိ** မိစ္ဆာ, အ ယောနိသော တ **ဂဏှာတိ။ ပဋိပ္ဖရတီ** တိ ပဋ္ဌာဏိကဘာဝေန တိဋ္ဌတိ။ **ပဒက္ခိဏံ ဂဏှာတီ** တိ သမ္မာ ယောနိသော တ ဂဏှာတိ။

ဥစ္စာဝစာနီတိ ဝိပုလခုဒ္ဒကာနိ။ **တတ္ရူပဂမနီယာ** တိ တတ္ထ တတ္ထ မဟန္တေ, ခုဒ္ဒကေ စ ကမ္မေ သာဓနဝသေန ဥ ပာယေန ဥပဂစ္ဆန္တိယာ, တဿ တဿ ကမ္မဿ နိပ္ဖာဒနေန သမတ္ထာယာတိ အတ္ထော။ **တတ္ရုပာယာယ** တိ တ တတ္ထ တတ္ထ ကမ္မေ သာဓေတဗ္ဗေ ဥပာယဘူတာယ။

ဓမ္မေ အဿ ကာမောတိ ဓမ္မကာမော တိ ဗျဓိကရဏာနံပိ ဗာဟိရတ္ထော သမာသော ဟောတီတိ ကတွာ ဝုတ္ တံ။ ကာမေတဗ္ဗတော တ ပိယာယိတဗ္ဗတော **ကာမော,** ဓမ္မော; ဓမ္မော ကာမော အဿာတိ **ဓမ္မကာမော။ ဓမ္မော** တိ ပ ရိယတ္တိဓမ္မော အဓိပ္ပေတောတိ အာဟ **“တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပိယာယတီတိ အတ္ထော”** တိ။ သမုဒာဟရဏံ ကထနံ **သ**

မုအာဟာရော, ပိယော သမုအာဟာရော တေဿာတိ **ပိယသမုအာဟာရော။ သယဉ္စာ** တိ ဧတ္ထ **စ**-သဒ္ဒေန ''သက္ကစ္စ''န္တိ ပဒံ အနုကဍ္ဎတိ, တေန သယဉ္စ သက္ကစ္စံ ဒေသေတုကာမော ဟောတီတိ ယောဇနာ။ **အဘိဓမ္မော သတ္တပ္ပကရဏာနိ** အဓိကော အဘိဝိသိဋ္ဌော စ ပရိယတ္တိဓမ္မောတိ ကတ္ဝာ။ **ဝိနယော ဥဘတောဝိဘင်္ဂါ** ဝိနယနတော ကာယတစာနံ။ **အဘိဝိနယော ခန္ဓကပရိဝါရာ** ဝိသေသတော အာဘိသမာစာရိကဓမ္မကိတ္တနတော။ အာဘိသမာစာရိကဓမ္မဟာရိပူရိဝသေနေဝ ဟိ အာဒိဗြဟ္မစရိယကဓမ္မပါရိပူရီ။ **ဓမ္မော ဧဝ** ပိဋကဒ္ဝယဿာပိ ပရိယတ္တိဓမ္မဘာဝတော။ **မဂ္ဂဖလာနိ အဘိဓမ္မော** နိဗ္ဗာနဓမ္မဿ အဘိမုခေါတိ ကတ္ဝာ။ **ကိလေသဝူပသမကာရဏံ** ပုဗ္ဗဘာဂိယာ တိဿော သိက္ခာ သဋ္ဌေပတော ဝိဝဋ္ဋနိဿိတော သမထော ဝိပဿနာ စ။ **ဗဟုလဟမောဇ္ဇော** တိ ဗလဝဟမောဇ္ဇော။

ကာရဏတ္တေ တိ နိမိတ္တတ္တေ။ ကုသလဓမ္မနိမိတ္တံ ဟိဿ ဝီရိယာရမ္ဘော။ တေနာဟ **''တေသံ အဓိဂမတ္ထာယာ''**တိ။ **ကုသလေသု ဓမ္မေသူ** တိ တ နိဗ္ဗာဒေတဗ္ဗေ ဘုမ္မံ ယထာ ''စေတသော အဝူပသမေ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာန''န္တိ။

၃၄၆. **သကလဋ္ဌေနာ** တိ နိဿေသဋ္ဌေန, အနဝသေသဖရဏဝသေန စေတ္ထ သကလဋ္ဌော ဝေဒိတဗ္ဗော, အသုဘနိမိတ္တာဒီသု ဝိယ ဧကဒေသေ အဋ္ဌတ္ဝာ အနဝသေသတော ဂဟေတဗ္ဗဋ္ဌေနာတိ အတ္ထော။ **တဒာရမ္မဏာနံ ဓမ္မာနန္တိ** တံ ကသိဏံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနကဓမ္မာနံ။ **ခေတ္တဋ္ဌေနာ** တိ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဋ္ဌေန။ **အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာ** တိ ပဝတ္တိဋ္ဌာနဘာဝေန။ ယထာ ခေတ္တံ သဿာနံ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ ဝမိုဋ္ဌာနဉ္စ , ဧဝမေတံ ဈာနံ တံသမ္ပယုတ္တာနံ ဓမ္မာနန္တိ, ယောဂိနော တ သုခဝိသေသာနံ ကာရဏဘာဝေန။ **''ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ''** တိ ဣဒံ **ဥဒ္ဓံ အဓော** တိ ဧတ္ထာပိ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ဧဝ ဟိ သဗ္ဗတ္ထ ကသိဏံ ဝဍ္ဎေတဗ္ဗံ။ **တေန တေန တ ကာရဏေနာ**တိ တေန တေန ဥပရိ အာဒီသု ကသိဏဝဍ္ဎနကာရဏေန။ ယထာ ကိန္တိ အာဟ **''အာလောကမိဝ ရူပဒဿနကာမော''** တိ။ ယထာ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဥဒ္ဓံ စေ ရူပံ ဒဋ္ဌုကာမော, ဥဒ္ဓံ အာလောကံ ပသာရေတိ, အဓော စေ အဓော, သမန္တတော စေ ရူပံ ဒဋ္ဌုကာမော သမန္တတော အာလောကံ ပသာရေတိ; ဧဝမယံ ကသိဏန္တိ အတ္ထော။

ဧကဿာ တိ ပထဝီကသိဏာဒီသု ဧကေကဿ။ **အညဘာဝါနုပဂမနတ္ထ** န္တိ အညကသိဏဘာဝါနုပဂမနဒီပနတ္ထံ, အညဿ ဝါ ကသိဏဘာဝါနုပဂမနဒီပနတ္ထံ, န ဟိ အညေန ပသာရိတကသိဏံ တတော အညေန ပသာရိတကသိဏဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝမ္ပိ နေသံ အညကသိဏသမ္ဘေဒာဘာဝတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **န အညံ** ပထဝီအာဒိ။ န ဟိ ဥဒကေ ဌိတဋ္ဌာနေ သသမ္ဘာရပထဝီ အတ္ထိ။ **အညော ကသိဏသမ္ဘေဒော** တိ အာပောကသိဏာဒိနာ သင်္ကရော။ **သဗ္ဗတ္ထာ** တိ သဗ္ဗေသု သေသကသိဏေသု။ ဧကဒေသေ အဋ္ဌတ္ဝာ အနဝသေသဖရဏံ ပမာဏဿ အဂ္ဂဟဏတော **အပ္ပမာဏံ။** တေနေဝ ဟိ နေသံ ကသိဏသမညာ။ တထာ စာဟ **''တဥ္ဟိ''**တိအာဒိ။ **စေတသာ ဖရန္တော** တိ ဘာဝနာစိတ္တေန အာရမ္မဏံ ကရောန္တော။ ဘာဝနာစိတ္တဥ္ဟိ ကသိဏံ ပရိတ္တံ တ ဝိပုလံ တ သကလမေဝ မနသိ ကရောတိ, န ဧကဒေသံ။

ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တဝိညာဏံ ဖရဏအပ္ပမာဏဝသေန **''ဝိညာဏကသိဏ''**န္တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ တံ ''ဝိညာဏဉ္စ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **ကသိဏဝသေနာ**တိ ယထာဥ္ဃာဋိတကသိဏဝသေန။ **ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ဥဒ္ဓံအဓောတိရိယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။** ယတ္တကဥ္ဟိ ဌာနံ ကသိဏံ ပသာရိတံ, တတ္တကံ အာကာသဘာဝနာဝသေန အာကာသော ဟောတီတိ; ဧဝံ ယတ္တကံ ဌာနံ အာကာသံ ဟုတ္ဝာ ဥပဋ္ဌိတံ, တတ္တကံ သကလမေဝ ဖရိတ္ဝာ ဝိညာဏဿ ပဝတ္တနတော အာဂမနဝသေန ဝိညာဏကသိဏေပိ ဥဒ္ဓံအဓောတိရိယတာ ဝုတ္တာတိ အာဟ ''ကသိဏုဂ္ဃာဋိ အာကာသဝသေန တတ္ထ ပဝတ္တဝိညာဏေ ဥဒ္ဓံအဓောတိရိယတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ''တိ။

အကုသလကမ္မပထဒသကဝဏ္ဏနာ

၃၄၇. **ပထဘူတတ္တာ** တိ တေသံ ပဝတ္တနုပာယတ္တာ မဂ္ဂဘူတတ္တာ။ **မေထုနသမာစာရေသူ**တိ သအရသန္တောသပရအရဂမနဝသေန ဒုဝိဓေသု မေထုနသမာစာရေသု။ တေပိ ဟိ ကာမေတဗ္ဗတော ကာမာ နာမ။ **မေထုနဝတ္ထူသူ** တိ မေထုနဿ ဝတ္ထူသု တေသု သတ္တေသု။ **မိစ္ဆာစာရော**တိ ကရယုတ္တာစာရော။ **ကရယုတ္တာ** စဿ ဧကန္တနိန္ဒိတတာယ တေတိ အာဟ **''ဧကန္တနိန္ဒိတော လာမကာစာရော''** တိ။ **အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပာယေနာ** တိ အသဒ္ဓမ္မသေဝနာဓိပ္ပာယေန။

သဂေါတ္တေဟိ ရက္ခိတာ **ဂေါတ္တရက္ခိတာ**။ သဟဓမ္မိကေဟိ ရက္ခိတာ **ဓမ္မရက္ခိတာ**။ သဿာမိကာ **သာရက္ခာ**။ ယဿာ ဂမနေ ရညာ ဒဏ္ဍော ဌပိတော, သာ **သပရိဒဏ္ဍာ**။ ဘရိယာဘာဝတ္ထံ ဓနေန ကီတာ **ဓနက္ကီတာ**။ ဆန္ဒေန ဝသန္တီ **ဆန္ဒဝါသိနီ**။ ဘောဂတ္ထံ ဝသန္တီ **ဘောဂဝါသိနီ**။ ပဋတ္ထံ ဝသန္တီ **ပဋဝါသိနီ**။ ဥဒကပတ္တံ အာမသိတွာ ဂဟိတာ **ဩဒပတ္တကိနီ**။ စုမ္ဗဋံ အပနေတွာ ဂဟိတာ **ဩဘတစုမ္ဗဋာ**။ ကရမရာနီတာ **ဓဇာဟဋာ**။ တင်္ခဏိကာ **မုဟုတ္တိကာ**။ အဘိဘဝိတွာ ဝီတိက္ကမေ မိစ္ဆာစာရော မဟာသာဝဇ္ဇော, န တထာ ဒွိန္နံ သမာနစ္ဆန္ဒတာယ။ "အဘိဘဝိတွာ ဝီတိက္ကမနေ သတိပိ မဂ္ဂေနမဂ္ဂပဋိပတ္တိအဓိဝါသနေ ပုရိမုပ္ပန္နသေဝနာဘိသန္ဓိပယောဂါဘာဝတော မိစ္ဆာစာရော န ဟောတိ အဘိဘုယျမာနဿာ"တိ ဝဒန္တိ။ သေဝနစိတ္တေ သတိ ပယောဂါဘာဝေါ အပ္ပမာဏံ ယေဘုယျေန ကတ္ထိယာ သေဝနပယောဂဿ အဘာဝတော။ တသ္မိံ အသတိ ပုရေတရံ သေဝနစိတ္တဿ ဥပဋ္ဌာပနေပိ တဿာ မိစ္ဆာစာရော န သိယာ, တထာ ပုရိသဿပိ သေဝနပယောဂါဘာဝေတိ။ တသ္မာ အတ္တနော ရုစိယာ ပဝတ္တိတဿ ဝသေန တယော ဗလက္ကာရေန ပဝတ္တိတဿ ဝသေန တယောတိ သဗ္ဗေပိ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန **"စတ္တာရော သမ္ဘာရာ"** တိ ဝုတ္တံ။

ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝိသေသဝါစိနော ဓာတုသဒ္ဒာတိ **"အဘိဇ္ဈာယတီ"** တိ ပဒဿ **"ပရဘဏ္ဍာဘိမုခီ"**တိ အာဒိနာ အတ္ထော ဝုတ္တော။ တတ္ထ **တန္နိန္နတာယာ** တိ တသ္မိံ ပရဘဏ္ဍေ လုဗ္ဘနဝသေန နိန္နတာယာတိ အယမေတ္ထ အဓိပ္ပာယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဘိ**ပုဗ္ဗော တ **ဈာ**-သဒ္ဒော လုဗ္ဘနေ နိရုဠှော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝိသေသဝါစိနော ဧဝ ဓာတုသဒ္ဒာ။ အဒိန္နာဒါနဿ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ **ဗြဟ္မဇာလဝဏ္ဏနာယံ** (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. စူဠသီလဝဏ္ဏနာ) ဝုတ္တာတိ အာဟ **"အဒိန္နာဒါနံ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာသာဝဇ္ဇော စာ"** တိ။ တသ္မာ "ယဿ ဘဏ္ဍံ အဘိဇ္ဈာယတိ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇတာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇတာ"တိအာဒိနာ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အတ္တနော ပရိဏာမနံ** စိတ္တေနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟိတသုခံ ဗျာပါဒယတီ တိ ယော နံ ဥပ္ပါဒေတိ, တဿ ယံ ပတိ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒေတိ, တဿ တဿ သတိ သမတ္ထေ ဟိတသုခံ ဝိနာသေတိ။ ဖရုသဝစာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇမဟာသာဝဇ္ဇတာ ဗြဟ္မဇာလဝဏ္ဏနာယံ ဝိဘာဝိတာတိ အာဟ **"ဖရုသဝစာ ဝိယာ"**တိအာဒိ။ တသ္မာ "ယံ ပတိ စိတ္တံ ဗျာပါဒေတိ, တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော"တိအာဒိနာ တဒုဘယဝိဘာဂေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ **"အဟော ဝတာ"**တိ ကာမိနာ ပရဿ အစ္စန္တာယ ဝိနာသစိန္တနံ ဒီပေတိ။ ဧဝဉှိ ဿ အာရုဠှပ္ပဝတ္တိယာ ကမ္မပထပ္ပဝတ္တိ။

ယထာဘုစ္စဂဟဏာဘာဝေနာ တိ ယာထာဝဂဟဏဿ အဘာဝေန အနိစ္စာဒိသဘာဝဿ နိစ္စာဒိတော ဂဟဏေန။ **မိစ္ဆာ ပဿတီ** တိ ဝိတထံ ပဿတိ။ **"သမ္ဖပ္ပလာပေါ ဝိယာ"** တိ ကာမိနာ အာသေဝနဿ မန္ဒတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇတံ, မဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇတံ ဒဿေတိ။ **ဂဟိတာကာရဝိပရီတတာ**တိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ဂဟိတာကာရဝိပရီတဘာဝေါ။ **ဝတ္ထုနော**တိ တဿ အယထာဘူတသဘာဝမာဟ။ **တထာဘာဝေနာ**တိ ဂဟိတာကာရေနေဝ ဝိပရီတာကာရေနေဝ။ **တဿ** ဒိဋ္ဌိဂတိကဿ, **တဿ** တ ဝတ္ထုနော **ဥပဋ္ဌာနံ**, "ဧဝမေတံ န ကတော အညထာ"တိ။

ဓမ္မတောတိ သဘာဝတော။ **ကောဋ္ဌာသတော**တိ ဖဿပဉ္စမကာဒီသု စိတ္တင်္ဂကောဋ္ဌာသေသု ယေ ကောဋ္ဌာသာ ဟောန္တိ, တတောတိ အတ္ထော။

စေတနာဓမ္မာ တိ စေတနာသဘာဝါ။

"ပဋိပါဋိယာ သတ္တာ"တိ ဧတ္ထ နနု စေတနာ အဘိဓမ္မေ ကမ္မပထေသု န ဝုတ္တာတိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တန္နံ ကမ္မပထဘာဝေါ န ယုတ္တောတိ? န, အဝစနဿ အညဟေတုကတ္တာ။ န ဟိ တတ္ထ စေတနာယ အကမ္မပထပ္ပတ္တတ္တာ (ဓ. သ. မူလဋီ. အကုသလကမ္မပထကထာဝဏ္ဏနာ) ကမ္မပထရာသိမှိ အဝစနံ, ကဒါစိ ပန ကမ္မပထော ဟောတိ, န သဗ္ဗဒါတိ ကမ္မပထဘာဝဿ အနိယတတ္တာ အဝစနံ။ ယဒါ ပန ကမ္မပထော ဟောတိ, တဒါ ကမ္မပထရာသိသင်္ဂဟော န နိဝါရိတော။

ဧတ္ထာဟ – ယဒိ စေတနာယ သဗ္ဗဒါ ကမ္မပထဘာဝါဘာဝတော အနိယတော ကမ္မပထဘာဝေါတိ ကမ္မပထရာသိမှိ အဝစနံ, နနု အဘိဇ္ဈာဒီနမ္ပိ ကမ္မပထဘာဝံ အပ္ပတ္တာနံ အတ္ထိတာယ အနိယတော ကမ္မပထဘာဝေါတိ တေသမ္ပိ ကမ္မပထရာသိမှိ အဝစနံ အာပဇ္ဇတီတိ? နာပဇ္ဇတိ ကမ္မပထတာတံသဘာဝဂတာ ဟိ တေသံ တတ္ထ ဝုတ္တတ္တာ။ ယဒိ ဧဝံ

စေတနာပိ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာတိ? သစ္စမေတံ, သာ ပန ပါဏာတိပါတာဒိကာတိ ပါကဋော တဿာ ကမ္မပထဘာဝေါတိ န ဝုတ္တံ သိယာ။ စေတနာယ ဟိ “စေတနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ဝဒါမိ (အ. နိ. ၆.၆၃; ကထာ. ၅၃၉), တိဝိဓာ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသဉ္စေတနာ အကုသလံ ကာယကမ္မ”န္တိ (ကထာ. ၅၃၉) ဝစနတော ကမ္မဘာဝေါ ပါကဋော; ကမ္မံယေဝ စ သုဂတိဒုဂ္ဂတီနံ, တဒုပ္ပဇ္ဇနသုခဒုက္ခာနဉ္စ ပထဘာဝေန ပဝတ္တံ “ကမ္မပထော”တိ ဝုစ္စတီတိ ပါကဋော တဿာ ကမ္မပထဘာဝေါ။ အဘိဇ္ဈာဒီနံ ပန စေတနာသမီဟနဘာဝေန သုစရိတဒုစ္စရိတဘာဝေါ, စေတနာဇနိတဘာဝေန [စေတနာဇနိတတံဗန္ဓတိဘာဝေန (ဓ. သ. အနုဋီ. အကုသလကမ္မပထာဝဏ္ဏနာ)] သုဂတိဒုဂ္ဂတိတဒုပ္ပဇ္ဇနသုခဒုက္ခာနံ ပထဘာဝေါ စာတိ န တထာ ပါကဋော ကမ္မပထဘာဝေါတိ တေ ဧဝ တေန သဘာဝေန ဒဿေတုံ အဘိဓမ္မေ စေတနာ ကမ္မပထဘာဝေန ဝုတ္တာ, အတထာဇာတိယတ္တာ တ စေတနာ တေဟိ သဒ္ဓိံ န ဝုတ္တာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ **မူလံ ပတွာ**တိ မူလဒေသံ ပတွာ, မူလသဘာဝေသု ဓမ္မေသု ဒေသိယမာနေသူတိ အတ္ထော။

“အဒိန္နာဒာနံ သတ္တာရမ္မဏ”န္တိ ဣဒံ “ပဉ္စသိက္ခာပဒာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဧဝါ”တိ ဣမာယ ပဉှာပုစ္ဆကပါဠိယာ (ဝိဘ. ၇၁၅) ဝိရုဇ္ဈတိ။ ယဉှိ ပါဏာတိပါတာဒိဒုဿီလျဿ အာရမ္မဏံ, တဒေဝ တံဝေရမဏိယာ အာရမ္မဏံ။ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော ဧဝ ဟိ ဝိရတီတိ။ **သတ္တာရမ္မဏ**န္တိ တ သတ္တသင်္ခါတသင်္ခါရာရမ္မဏံ, တမေဝ ဥပါဒါယ ဝုတ္တန္တိ န ကောစိ ဝိရောဓော။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ **သမ္မောဟဝိနောဒနိယံ** “ယာနိ သိက္ခာပဒါနိ ဧတ္ထ ‘သတ္တာရမ္မဏာနီ’တိ ဝုတ္တာနိ, တာနိ ယသ္မာ သတ္တောတိ သင်္ခံ ဂတေ သင်္ခါရေယေဝ အာရမ္မဏံ ကရောန္တီ”တိ။ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၇၁၄) ဧသ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ ဝိသဘာဂဝတ္ထုနော “ဣတ္ထီ ပုရိသော”တိ ဂဟေတဗ္ဗတော **“သတ္တာရမ္မဏော”တိ ဧကေ။** “ဧကော ဒိဋ္ဌော, ဒွေ သုတာ”တိအာဒိနာ သမ္ဖပ္ပလာပေန **ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတဝသေန။ တထာ အဘိဇ္ဈာ**တိ ဧတ္ထ **တထာ**-သဒ္ဒေ “ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတဝသေနာ” တိဒမ္ပိ ဥပသံဟရတိ, န သတ္တသင်္ခါရာရမ္မဏတမေဝ ဒဿနာဒိဝသေန အဘိဇ္ဈာယနတော။ “နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိကာ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁) ပဝတ္တမာနာပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တေဘူမကဓမ္မဝိသယာ တေတိ အဓိပ္ပာယေနာဿ သင်္ခါရာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ ကထံ ပန မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ သဗ္ဗေ တေဘူမကဓမ္မာ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ? သာဓာရဏတော။ “နတ္ထိ သုကတဒုက္ကဋာနံ ကမ္မာနံ ဖလံ ဝိပါကော”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၇၁; မ. နိ. ၂.၉၄) ပဝတ္တမာနာယ အတ္ထတော ရူပါရူပါဝစရဓမ္မာပိ ဂဟိတာ ဧဝ ဟောန္တီတိ။

သုခဗဟုလတာယ ရာဇာနော ဟသမာနာပိ “ဃာတေထာ”တိ ဝဒန္တိ, ဟာသော ပန နေသံ အတ္တူပသမာဒိအညဝိသယောတိ အာဟ **“သန္နိဋ္ဌာပက။ပေ။ ဟောတီ”**တိ။ **မဇ္ဈတ္တဝေဒနော န ဟောတိ,** သုခဝေဒနောဝ ဧတ္ထ သမ္ဘဝတီတိ။ မုသာဝါဒော လောဘသမုဋ္ဌာနော သုခဝေဒနော စ သိယာ မဇ္ဈတ္တဝေဒနော စ, ဒေါသသမုဋ္ဌာနော ဒုက္ခဝေဒနော စာတိ **မုသာဝါဒော တိဝေဒနော။** ဣမိနာ နယေန သေသေသုပိ ယထာရဟံ ဝေဒနာဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဒေါသမောဟဝသေန ဒွိမူလကောတိ သမ္ပယုတ္တမူလမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ တဿ ဟိ မူလဋ္ဌေန ဥပကာရကဘာဝေါ။ နိဒါနမူလေ ပန ဂယှမာနေ “လောဘမောဟဝသေနပီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ အာမိသကိဉ္စက္ခဟေတုပိ ပါဏံ ဟနန္တိ။ တေနေဝါဟ – “လောဘော နိဒါနံ ကမ္မာနံ သမုဒယာယာ”တိအာဒိ (အ. နိ. ၃.၃၄)။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ကုသလကမ္မပထဒသကဝဏ္ဏနာ

ပါဏာတိပါတာ ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ လောကိယလောကုတ္တရမိဿကဝသေနေတ္ထ ကုသလကမ္မပထာနံ ဒေသိတတ္တာ။ ဝေရဟေတုတာယ ဝေရသညိတံ ပါဏာတိပါတာဒိပါပဓမ္မံ မဏတိ “မယိ ဣဓ ဌိတာယ ကထံ အာဂစ္ဆသီ”တိ တဇ္ဇေန္တီ ဝိယ နီဟရတီတိ **ဝေရမဏီ,** ဝိရမတိ ဧတာယာတိ ဝါ “ဝိရမဏီ”တိ ဝတ္တဗ္ဗေ နိရုတ္တိနယေန **“ဝေရမဏီ”**တိ ဝုတ္တံ။ သမာဒါနဝသေန ဥပ္ပန္နာ ဝိရတိ **သမာဒါနဝိရတိ။** အသမာဒိန္နသီလဿ သမ္ပတ္တတော ယထာဥပဋ္ဌိတဝီတိက္ကမိတဗ္ဗဝတ္ထုတော ဝိရတိ **သမ္ပတ္တဝိရတိ။** ကိလေသာနံ သမုစ္ဆိန္ဒနဝသေန ပဝတ္တာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝိရတိ **သမုစ္ဆေဒဝိရတိ။** ကာမဉ္စေတ္ထ ပါဠိယံ ဝိရတိယေဝ အာဂတာ, **သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၇၀၃) ပန စေတနာပိ အာဟရိတွာ ဒဿိတာတိ တဒုဘယမ္ပိ ဂဏှန္တော **“စေတနာပိ ဝတ္တန္တိ ဝိရတိယောပီ”**တိ အာဟ။ **အနဘိဇ္ဈာ ဟိ မူလံ ပတွာ**တိ ကမ္မပထကောဋ္ဌာသေ “အနဘိဇ္ဈာ”တိ ဝုတ္တဓမ္မော မူလတော **အလောဘော ကုသလမူလံ ဟောတီ**တိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

ဒုသ္သီလ္လာရမ္မဏာ တအာရမ္မဏဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိအာရမ္မဏာ ကထံ ဒုသ္သီလ္လာနိ ပဇဟန္တီတိ တံ ဒဿေတုံ **“ယထာ ပနာ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ပဇဟန္တီ** တိ **ဝေဒိတဗ္ဗာ** ဟာဏာတိဟာတာဒီဟိ ဝိရမဏာဝသေနေဝ ပဝတ္တနတော။ အထ တအာရမ္မဏဘာဝေ, န သော တာနိ ပဇဟာတိ။ န ဟိ တဒေဝ အာရဗ္ဘ တံ ပဇဟိတုံ သက္ကာ တတော အဝိနိဿဋ္ဌဘာဝ တော။

အနဘိဇ္ဈာ။ပေ.။ ဝိရမန္တဿာ တိ အဘိဇ္ဈံ ပဇဟန္တဿာတိ အတ္ထော။ န ဟိ မနောဒုစ္စရိတတော ဝိရတိ အ တ္ထိ အနဘိဇ္ဈာဒီဟေဝ တပ္ပဟာနသိဒ္ဓိတော။

အရိယတသဒသကဝဏ္ဏနာ

၃၄၈. အရိယာနမေဝ တသာတိ **အရိယတသာ** အနရိယာနံ တာဒိသာနံ အသမ္ဘဝတော။ **အရိယာ**တိ စေတ္ထ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ ဒေသေန ခီဏာသဝ ဂဟိတာ, တေ စ ယသ္မာ တေဟိ သဗ္ဗကာလံ အဝိရဟိတတသာ ဧဝ, တသ္မာ ဝုတ္တံ **“အရိယာ ဧဝ ဝ သိံသု ဝသန္တိ ဝသိဿန္တီ”**တိ။ တတ္ထ **ဝသိံသူ**တိ နိဿာယ ဝသိံသု။ ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟီနတ္တာဒယော ဟိ အရိယာနံ အ ပဿယာ။ တေသု ပဉ္စင်္ဂဝိပ္ပဟာနပစ္စေကသစ္စပနောဒနသေနာသမဝယဝိဿဇ္ဇနာနိ “သင်္ခါယေကံ ပဋိသေဝတိ, အဓိဝာသေတိ, ပရိဝဇ္ဇေတိ, ဝိနောဒေတီ”တိ ဝုတ္တေသု အပဿေနေသု ဝိနောဒနဉ္စ မဂ္ဂကိစ္စာနေဝ, ကြတရေ မဂ္ဂေ နေဝ သမိဇ္ဈန္တိ။

ဉာဏာဒယောတိ ဉာဏဥ္ဆေဝ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စ။ တေနာဟ **“ဉာဏန္တိ ဝုတ္တေ”** တိအာဒိ။ တတ္ထ ဝတ္တဗ္ ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

အာရက္ခကိစ္စံ သာဓေတိ သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတ္တာ။ **“စရတော”**တိအာဒိနာ နိစ္စသမာအနံ ဒဿေတိ, တံ ဝိက္ ခေပဘာဝေန ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ပဗ္ဗဇ္ဇုပဂတာ တိ ယံ ကိဉ္စိ ပဗ္ဗဇ္ဇံ ဥပဂတာ, န သမိတပာပာ။ **ဘောတဒိနော**တိ ဇာတိမတ္တဗ္ရာဟ္မဏော ဝဒတိ။ **ပာဋ္ဌေက္ကသစ္စာနီ** တိ တေဟိ တေဟိ ဒိဋ္ဌိဂတိကေဟိ ပာဋိယေက္ကံ ဂဟိတာနိ “ဣဒမေဝ သစ္စ”န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၃, ၄၂၇; ဒ.၂၇; ဥအာ. ၅၅; နေတ္တိ. ၅၉) အဘိနိဝိဋ္ဌာနိ ဒိဋ္ဌိသစ္စာဒီနိ။ ဒိဋ္ဌိဂတာနိပိ ဟိ “ဣဒမေဝ သစ္စ”န္တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၇, ၂၀၂, ၄၂၇; ဒ.၂၇, ၂၉; နေတ္တိ. ၅၉) ဂဟဏံ ဥပဟာအယ “သစ္စာနီ”တိ တေဟရီယန္တိ။ တေနာဟ **“ဣဒမေဝတ”**တိ အာဒိ။ **နီဟဋ္ဌာနီ**တိ အတ္တနော သန္တာနတော နီဟရိတာနိ အပနီတာနိ။ **ဂဟိတဂ္ဂဟဏဿာ** တိ အရိယမဂ္ဂါဓိဂမတော ပုဗ္ဗေ ဂဟိတဿ ဒိဋ္ဌိကဟဿ။ **ဝိဿဋ္ဌဘာဝဝေဝစနာနီ** တိ အရိယမဂ္ဂေန သဗ္ဗသော ပရိစ္စာဂဘာဝဿ အဓိဝစနာနိ။

နတ္ထိ တောသံ ဝယော ဝေကလ္လန္တိ **အဝယာ**တိ အာဟ **“အနူနာ”**တိ, အနဝသေသာတိ အတ္ထော။ **သေနာ**တိ ဟေဋ္ဌ ဌာ ဝုတ္တကာမေသနာဒယော။

မဂ္ဂဿ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိ ကထိတာ ရာကဒီနံ ပဟီနဘာဝဒီပနတော။

ပစ္စဝေက္ခဏာယ ဖလံ ကထိတံ န္တိ ပစ္စဝေက္ခဏမုခေန အရိယဖလံ ကထိတံ။ အဓိဂတေ ဟိ အဂ္ဂဖလေ သဗ္ဗ သော ရာကဒီနံ အနုပ္ပာဒဓမ္မတံ ပဇာနာတိ, တဉ္စ ပဇာနနံ ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏန္တိ။

အသေက္ခဓမ္မဒသကဝဏ္ဏနာ

ဖလဉ္စ တေ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စာတိ **ဖလသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ,** အရိယဖလသဘာဝတ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာတိ အ တ္ထော။ **ဖလသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ** တိ ဖလဓမ္မာ စေဝ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ စာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဒွီသုပိ ဌာနေသု ပညာဝ ကထိတာ** သမ္မာ ဒဿနဋ္ဌေန **သမ္မာဒိဋ္ဌိ,** သမ္မာ ဇာနနဋ္ဌေန **သမ္မာဉာဏ**န္တိ စ။ အတ္ထိ ဟိ ဒ ဿနဇာနနာနံ သဝိသယေ ပဝတ္တိအာကာရဝိသေသော, သ္ဝတယံ ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတော ဧဝ။ **ဖလသမာပတ္တိဓမ္မာ** တိ ဖလ သမာပတ္တိယံ ဓမ္မာ, ဖလသမာပတ္တိသဟဂတဓမ္မာတိ အတ္ထော။ အရိယဖလသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဟိ သဗ္ဗသော

ပဋိပက္ခတော ဝိမုတ္တတံ ဥပာဒါယ ''ဝိမုတ္တိ''တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘန္တိ။ ကေနစိ ပန ယထာ အသေက္ခာ ဖလပညာ ဒသ္
သနကိစ္စံ ဥပာဒါယ ''သမ္မာဒိဋ္ဌိ''တိ ဝုတ္တာ, ဉာဏနကိစ္စံ ဥပာဒါယ ''သမ္မာဉာဏ''န္တိပိ ဝုတ္တာ ဧဝ; ဧဝံ အရိယဖလ
သမာဓိ သမာဓာနဋ္ဌံ ဥပာဒါယ ''သမ္မာသမာဓီ''တိ ဝုတ္တော, ဝိမုစ္စနဋ္ဌံ ဥပာဒါယ ''သမ္မာဝိမုတ္တိ'' တိပိ ဝုတ္တော။ ဧဝ
ဉ္စ ကတွာ ''အနာသဝံ စေတောဝိမုတ္တိ''န္တိ ဒုတိယဝိမုတ္တိဂ္ဂဟဏဉ္စ သမတ္ထိတံ ဟောတီတိ။

ဒသကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စဟသမောဓာနဝဏ္ဏနာ

သမောဓာနေတဗ္ဗာ တိ သမာဟရိတဗ္ဗာ။

၃၄၉. ဩကပ္ပနာ တိ ဗလဝသဒ္ဓာ။ အာယတိံ ဘိက္ခူနံ အဝိတဒဟေတုဘူတံ တတ္ထ တတ္ထ ဘဂဝတာ ဒေသိတာနံ
အတ္ထာနံ သင်္ဂါယနံ **သင်္ဂီတိ,** တဿ စ ကာရဏံ အယံ သုတ္တဒေသနာ တထာ ပဝတ္တတ္တာတိ ဝုတ္တံ **''သင်္ဂီတိပ
ရိယာယန္တိ သာမဂ္ဂိယာ ကာရဏ''**န္တိ။ **သမနုညော သတ္ထာ အဟောသိ** ''ပဋိဘာတု တ,ံ သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခူနံ ဓမ္
မိံ ကထာ''တိ ဥဿာဟေတွာ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပရိယောသာနာ သုဏန္တော, သာ ပနေတ္ထ ဘဂဝတော သမနု
ညတာ ''သာဓု, သာဓူ''တိ အနုမောဒနေန ပာကဋာ ဇာတာတိ ဝုတ္တံ **''အနုမောဒနေန သမနုညော အဟောသီ''**တိ။ **ဇိနဘာ
သိတော နာမ ဇာတော,** န သာဝကဘာသိတော။ ယထာ ဟိ ရာဇယုတ္တေဟိ လိခိတပဏ္ဏံ ယာဝ ရာဇမုဒ္ဒိကာယ န လဉ္ဆိ
တံ ဟောတိ, န တာဝ ''ရာဇပဏ္ဏ''န္တိ သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ, လဉ္ဆိတမတ္တံ ပန ရာဇပဏ္ဏံ နာမ ဟောတိ။ ဧဝမေဝ
''သာဓု, သာဓု သာရိပုတ္တာ''တိအာဒိ အနုမောဒနဝစနသံသူစိတာယ သမနုညာသင်္ခါတာယ ဇိနဝစနမုဒ္ဒာယ လဉ္ဆိတတ္
တာ အယံ သုတ္တန္တော ဇိနဘာသိတော နာမ ဇာတော အာဟစ္စဝစနော။ ယံ ပနေတ္ထ အတ္ထတော န ဝိဘတ္တံ, တံ သု
ဝိညေယ္ယမေဝါတိ။

သင်္ဂီတိသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

၁၁. ဒသုတ္တရသုတ္တဝဏ္ဏနာ

၃၅၀. အာဝုသော ဘိက္ခဝေတိ သာဝကာနံ အာလပနန္တိ သာဝကာနံ အာမန္တနဝသေန အာလပနသမုဒာစာရော, န ကေဝလံ “ဘိက္ခဝေ”တိ, သော ပန ဗုဒ္ဓါနံ အာလပနံ။ တေနာဟ **“ဗုဒ္ဓါ ဟိ”**တိအာဒိ။ သတ္ထုသမုဒာစာရဝသေန အသမုဒာစာရော ဧဝေတ္ထ သတ္ထု ဥစ္စဋ္ဌာနေ ဌပနံ။ သမ္ပတိ အာဂတတ္တာ ကတ္ထစိ န နိဗဒ္ဓော တသော ဧတေသန္တိ **အနိဗဒ္ဓတာသာ,** အန္တေတသိကာ။ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ သပ္ပာယသေနာသနံ ဂဝေသန္တာ ယံ ကိဉ္စိ ဒိသံ ဂစ္ဆန္တီတိ **ဒိသာဂမနီယာ။** ဣဒါနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **“ဗုဒ္ဓကာလေ”**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အသုဘကမ္မဋ္ဌာနန္တိ ကေသာဒိဝိသယံ အသုဘကမ္မဋ္ဌာနံ။ တတ္ထာပိ ပုဂ္ဂလဝေမတ္တတံ ဉတွာ တဒနုရူပံ တဒနုရူပမေဝ ဒေတိ။ မောဟစရိတဿပိ ကာမံ အာနာပာနဿတိကမ္မဋ္ဌာနံ သပ္ပာယံ, ကမ္မဋ္ဌာနဘာဝနာယ ပန ဘာဇနဘူတံ ကာတုံ သမ္မောဟဝိဂမာယ ပဌမံ ဥဒ္ဒေသပရိပုစ္ဆာဓမ္မဿဝနဓမ္မသာကစ္ဆာသု နိယောဇေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ **“မောဟစရိတဿ။ပေ။ အာစိက္ခတီ”**တိ။ သဒ္ဓာစရိတဿ ဝိသေသတော ပုရိမာ ဆ အနုဿတိယော သပ္ပာယာ, တာသံ ပန အနုယုဉ္ဇနေ အယံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တီတိ ဒဿေတုံ **“ပသာဒနီယသုတ္တန္တေ”** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဉာဏစရိတဿာ** တိ ဗုဒ္ဓိစရိတဿ, တဿ ပန မရဏဿတိ, ဥပသမာနုဿတိ, စတုဓာတုဝဝတ္ထာနံ, အာဟာရေပဋိကူလသညာ ဝိသေသတော သပ္ပာယာ, တေသံ ပန ဥပကာရဓမ္မဒဿနတ္ထံ **“အနိစ္စတာဒိ။ပေ။ ကထေတီ”**တိ ဝုတ္တံ။ **တတ္ထေတ** တိ သတ္ထု သန္တိကေ ဧဝ။ **တေမာသိကံ ပဋိပဒ**န္တိ တီဟိ မာသေဟိ သန္နိဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ ပဋိပဒံ။

ဣမေ ဘိက္ခူ တိ ဣမိဿာ ဓမ္မဒေသနာယ ဘာဇနဘူတာ ဘိက္ခူ။ **“ဧဝံ အာဂန္တွာ ဂစ္ဆန္တေ ပန ဘိက္ခူ”** တိ ဣဒံ “ဗုဒ္ဓကာလေ”တိအာဒိနာ တဒုဒ္ဒေသိကဝသေန ဝုတ္တဘိက္ခူ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ, န “ဣမေ ဘိက္ခူ”တိ အနန္တရံ ဝုတ္တဘိက္ခူ။ တေနာဟ **“ပေသေတီ”**တိ။ **အပလောကေတွာ**တိ အာပုစ္ဆိတွာ။ **“ပဏ္ဍိတာ”** တိအာဒိ သေဝနဘာဇနေသု ကာရဏဝစနံ။ **“သောတာပတ္တိဖလေ ဝိနေတီ”** တိအာဒိ ယေဘုယျဝသေန ဝုတ္တံ။ အာယသ္မာ ဟိ ဓမ္မသေနာပတိ ဘိက္ခူ ယေဘုယျေန သောတာပတ္တိဖလံ ပာပေတွာ ဝိဿဇ္ဇေတိ “ဧဝမေတေ နိယတာ သမ္ဗောဓိပရာယဏာ”တိ။ အာယသ္မာ ပန မဟာမောဂ္ဂလ္လာနော “သဗ္ဗာပိ ဘဝူပပတ္တိ ဇိဂုစ္ဆိတဗ္ဗာတ”တိ ဘိက္ခူ ယေဘုယျေန ဥတ္တမတ္ထံ ယေဝ ပာပေတိ။

သာဝကေဟိ ဝိနေတုံ သက္ကုဏေယျာ သာဝကဝေနေယျာ နာမ န သာဝကေဟေဝ ဝိနေတဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“သာဝကဝေနေယျာ နာမာ”** တိအာဒိ။ **ဒသဓာ မာတိကံ ဌပေတွာ**တိ ဧကကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒသကာ ဒသဓာ ဒသဓာ မာတိကံ ဌပေတွာ **ဝိဘတ္တောတိ ဒသုတ္တရော။ ဒသုတ္တရော ဂတောတိပိ ဒသုတ္တရောတိ** ဧကကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒသကာ ဒသဟိ ဥတ္တရော အဓိကော ဟုတွာ ဂတော ပဝတ္တောတိပိ ဒသုတ္တရော။ **ဧကေကသ္မိံ ပဗ္ဗေ**တိ ဧကကတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဒသကာ ဒသသု ပဗ္ဗေသု ဧကေကသ္မိံ ပဗ္ဗေ။ **ဒသ ဒသ ပဉ္ဟာ**တိ “ကတမော ဧကော ဓမ္မော ဗဟုကာရော အပ္ပမာဒော ကုသလေသု ဓမ္မေသူ”တိအာဒိနာ ဒသ ဒသ ပဉ္ဟာ။ **ဝိသေသိတာ**တိ ဝိဿဇ္ဇိတာ။ **ဒသုတ္တရံ ပဝက္ခာမီ**တိ ဒေသိယမာနံ ဒေသနံ နာမကိတ္တနမုခေန ပဋိဇာနာတိ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ။ **ပဝက္ခာမီ** တိ ပကာရေဟိ ဝက္ခာမိ။ တထာ ဟေတ္ထ ပညာသာဓိကာနံ ပဉ္စန္နံ ပဉ္ဟသတာနံ ဝသေန ဒေသနာ ပဝတ္တာ။ **ဓမ္မန္တိ** ဣဓ **ဓမ္မ**-သဒ္ဒော ပရိယတ္တိပရိယာယော “ဣဓ ဘိက္ခု ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတီ”တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၇၃) ဝိယ။ သုတ္တလက္ခဏော စာယံ **ဓမ္မော**တိ အာဟ **“ဓမ္မန္တိ သုတ္တ”** န္တိ။ သွာယံ ဓမ္မော ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇမာနဿ နိဗ္ဗာနာဝဟော။ တတော ဧဝ ဝဋ္ဋဒုက္ခသမုစ္ဆေဒာယ ဟောတိ, သ စာယမဿ အာနုဘာဝေါ သဗ္ဗေသံ ခန္ဓာနံ ပမောစနုပာယဘာဝတောတိ ဒဿေန္တော “နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ”တိအာဒိမာဟ။ တေန ဝုတ္တံ **“နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တိယာ”** တိအာဒိ။

ဥစ္စံ ကရောန္တော တိ ဥဒဂ္ဂံ ဥဋ္ဌာရံ ပဏီတံ ကတွာ ဒဿေန္တော, ပဂ္ဂဏှန္တောတိ အတ္ထော။ **ပေမံ ဇနေန္တော**တိ ဘတ္တိံ ဥပ္ပာဒေန္တော။ ဣဒဉ္စ ဒေသနာယ ပဂ္ဂဏှနံ ဗုဒ္ဓါနမ္ပိ အာစိဏ္ဏံ တေတိ ဒဿေန္တော **“ဧကာယနော”**တိအာဒိမာဟ။

ဧကဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၁. (က) **ကာရ**-သဒ္ဒော ဥပ-သဒ္ဒေန ဝိနာပိ ဥပကာရတ္ထံ ဝဒတိ, ''ဗဟုကာရာ, ဘိက္ခဝေ, မာတာပိတရော ပုတ္တာန''န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၂.၃၄) ဝိယာတိ အာဟ **''ဗဟုကာရောတိ ဗဟူပကာရော''**တိ။

(ခ) ဝမုနေ ဝုတ္တေ နာနန္တရိယတာယ ဥပ္ပာဒနံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ **''ဘာဝေတဗ္ဗောတိ ဝမေတဗ္ဗော''** တိ ဝုတ္တော။ ဥပ္ပာဒနပုဗ္ဗိကာ ဟိ ဝမနာတိ။ နနု စ **''ကတမော ဓမ္မော ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗော''** တိ ဥပ္ပာဒနံ ပေတ္ထ ဝိသုံ ဂဟိတံ တေတိ? အညဝိသယတ္တာ တဿ နာယံ ဝိရောဓော။ တထာ ဟိ **''ကတမော ဓမ္မော ပရိညေယျော''** တိ တီဟိပိ ပရိညာဟိ ပရိညေယျတံ ဝတွာပိ **''ကတမော ဓမ္မော ပဟာတဗ္ဗော''** တိ ပဟာတဗ္ဗတာ ဝုတ္တာ။

(ဂ) **တီဟိ ပရိညာဟီ**တိ ဉာတတီရဏပဟာနပရိညာဟိ။

(ဃ) **ပဟာနာနုပဿနာယာ** တိ ပဇဟနဝသေန ပဝတ္တာယ အနုပဿနာယ။ မိဿကဝသေန စေတံ အနုပဿနာဂဟဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(င) သီလသမ္ပဒါဒိနံ ပရိဟာနာဝဟော **ပရိဟာနာယ သံဝတ္တနကော။**

(စ) ဈာနာဒိဝိသေသံ ဂမေတီတိ **ဝိသေသကမီ။**

(ဆ) **ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈ**ကရော တိ အနုပစိတဉာဏသမ္ဘာရေဟိ ပစ္စက္ခံ ကာတုံ အသက္ကုဏေယျော။

(ဇ) **အဘိဇာနိတဗ္ဗော** တိ အဘိမုခံ ဉာဏေန ဇာနိတဗ္ဗော။

သဗ္ဗတ္ထ မာတိကာသု တိ ဒုကာဒိဝသေန ဝုတ္တာသု သဗ္ဗာသု မာတိကာသု။ တွေ စ အာယသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ တေ ဘိက္ခူ ဘာဝနာယ နိယောဇေတွာ ဥတ္တမတ္တေ ပတိဋ္ဌာပေတုကာမော ပဌမံ တာဝ ဘာဝနာယ ဥပကာရဓမ္မံ ဥဒ္ဒေသဝသေန ဒဿေန္တော ''ဧကော ဓမ္မော ဗဟုကာရော''တိ ဝတွာ တေန ဥပကာရကေန ဥပကတ္တဗ္ဗံ ဒဿေန္တော ''ဧကော ဓမ္မော ဘာဝေတဗ္ဗော''တိ အာဟ။ အယဉ္စ ဘာဝနာ ဝိပဿနာဝသေန ဣစ္ဆိတာတိ အာဟ ''ဧကော ဓမ္မော ပရိညေယျော''တိ။ ပရိညာ စ နာမ ယာဝဒေဝ ပဟာတဗ္ဗပဇဟနတ္ထာတိ အာဟ ''ဧကော ဓမ္မော ပဟာတဗ္ဗော''တိ။ ပဇဟန္တေန စ ဟာနဘာဂိယံ နီဟရိတွာ ဝိသေသဘာဂိယေ အဝဋ္ဌာတဗ္ဗန္တိ အာဟ ''ဧကော ဓမ္မော ဟာနဘာဂိယော, ဧကော ဓမ္မော ဝိသေသဘာဂိယော''တိ။ ဝိသေသဘာဂိယေ အဝဋ္ဌာနဉ္စ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈနေန, ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈပဋိဝိဇ္ဈနဉ္စ ကတ္တဗ္ဗတိ, နိဗ္ဗတ္တေတဗ္ဗနိဗ္ဗတ္တနံ သိဒ္ဓမေဝ ဟောတီတိ အာဟ ''ဧကော ဓမ္မော ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈော, ဧကော ဓမ္မော ဥပ္ပာဒေတဗ္ဗော''တိ။ တယိဒံ ဒွယံ အဘိညေယျာဒိဇာနနေန ဟောတီတိ အာဟ ''ဧကော ဓမ္မော အဘိညေယျော''တိ။ အဘိညေယျဉ္စ အဘိညာတံ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ သစ္ဆိကတမေဝ ဟောတီတိ။ တွောဝတာ စ နိဋ္ဌိတကိစ္စော ဟောတိ, နာဿ ဥတ္တရိ ကိဉ္စိ ကရဏီယန္တိ ဧဝံ တာဝ မဟာထေရော ဧကကဝသေန တေသံ ဘိက္ခူနံ ပဋိပတ္တိ ဝိဓိံ ဥဒ္ဒိသန္တော ကမာနိ ဒသ ပဒါနိ ကမိနာ အနုက္ကမေန ဥဒ္ဒိသိ။

(က) ဧဝံ အနိယမတော ဥဒ္ဒိဋ္ဌဓမ္မေ သရူပတော နိယမေတွာ ဒဿေတုံ ''ကတမော ဧကော ဓမ္မော''တိအာဒိနာ ဒေသနံ အာရဘိ။ တေန ဝုတ္တံ **''ကတိ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော''** တိအာဒိ။ သေ နယော ဒုကာဒီသု။ **ဝေဋ္ဌကာရောတိ** ဝေနော။ သော ဟိ ဝေဋ္ဌဝိကာရေဟိ ကိလဉ္ဇာဒိကရဏေန ''ဝေဋ္ဌကာရော''တိ ဝုတ္တော။ အန္တော, ဗဟိ စ သဗ္ဗဂတဂဏ္ဌိ နီဟရဏေန **နိဂ္ဂဏ္ဌိ ကတွာ။ ဧကေကကောဋ္ဌာသေ** တိ ဧကကာဒီသု ဒသသု ကောဋ္ဌာသေသု ဧကေကသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ။

သဗ္ဗတ္ထကံ ဥပကာရက န္တိ သဗ္ဗတ္ထကမေဝ သမ္မာ ပဋိပတ္တိယာ ဥပကာရဝန္တံ။ ဣအနိ တမတ္ထံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ **''အယဉှိ''**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **ဝိပဿနာဂဗ္ဘံ ဂဏှာပနေ** တိ ယထာ ဥပရိ ဝိပဿနာ ပရိပစ္စတိ တိက္ခာ ဝိသဒါ ဟုတွာ မဂ္ဂေန ဃဋ္ဋေတိ, ဧဝံ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာဝမုနေ။ **အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒီသူ** တိ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါဒီသု နိဗ္ဗာဒေတဗ္ဗေသု, တေသံ သမ္ဘာရသမ္ဘရဏန္တိ အတ္ထော။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ။ **ဌာနာဋ္ဌာနေသူ** တိ ဌာနေ, အဋ္ဌာနေ စ ဇာနိတဗ္ဗေ။ **မဟာဝိဟာရသမာပတ္တိယ** န္တိ မဟတိယံ ဈာနာဒိဝိဟာရသမာပတ္တိယံ။ **ဝိပဿနာဉ**

ဏာဒီသူတိ အာဒိ-သဒ္ဒေန မနောမယိဒ္ဓိ အာဒိကာနိ သင်္ဂဏှာတိ။ **အဋ္ဌသု ဝိဇ္ဇာသူ** တိ **အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တေ** (ဒီ. နိ. ၁.၂၇၉) အာဂတနယာသု အဋ္ဌသု ဝိဇ္ဇာသု။

တေနေဝ ဘဂဝတ ထောမေတီတိ ယောဇနာ။ **နန္ဒိ** အပ္ပမာဒံ။

ထာမသမ္ပန္နေနာ တိ ဉာဏဗလသမန္နာဂတေန။ **ဒီပေတုံ့တ**တိ ''ဧဝမ္ပိ အပ္ပမာဒေ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမ္ပာဒနေ ဗဟုပကာရော''တိ ပကာသေတုံ့တ။ ယံ ကိဉ္စိ အနဝဇ္ဇပက္ခိကမတ္ထံ အပ္ပမာဒေ ပက္ခိပိတုံ့တ ကထေတုံ ယုတ္တန္တိ ဒ ဿေတုံ **''ယံ ကိဉ္စိ''** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

(ခ) **ကာယဂတာသတီ**တိ ရသ္မံ အကတ္တ နိဒ္ဒေသော, နိဒ္ဒေသေန တ ဧတံ သမာသပဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ''အဋ္ဌိကာနိ ပုဥ္ဇ ဇကိတာနိ တေရောဝသ္သိကာနိ။ပေ.။ ပူတီနိ စုဏ္ဏကဇာတာနီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၉) ဧဝံ ပဝတ္တမနသိကာရော **''စုဏ္ဏက မနသိကာရော''**တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ပန ဘဏန္တိ ''စုဏ္ဏကကလ္လရိယာပထေသု ပဝတ္တမနသိကာရော''တိ။ **တ္တေ ဥပ္ပန္န နသတိယာ**တိ တေသမ္ပိ ယထာဝုတ္တေ ဧကူနတိံသဝိဓေ ဌာနေ ဥပ္ပန္နာယ သတိယာ။ **သုခသမ္ပယုတ္တာ** တိ နိပ္ပရိယာယ တော သုခသမ္ပယုတ္တာ, ပရိယာယတော ပန စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ဥပေက္ခာပိ ''သုခ''န္တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ သန္တသ ဘာဝတ္တာ။

(ဂ) ပစ္စယဘူတော အာရမ္မဏာဒိဝိသယောပိ အာရမ္မဏဘာဝေန ဝဏ္ဏော ဝိယ အာသဝေ ပဋ္ဌရတိ, သော သမ္ပယောဂသမ္ဘတဘာဝေပိ သဟ အာသဝေဟီတိ **သာသဝေ**။ တထာ ဥပာဒါနာနံ ဟိတောတိ **ဥပာဒါနိယော**။ ဣတရထာ ပန ပစ္စယဘာဝေန ဝိဓိ ပဋ္ဌိကေ္ခပေ။

(ဃ) **အသ္မီတိ မာနော** တိ ''အသ္မိ''တိ ပဝတ္တော မာနော။

(စ) **ဝိပရိယာယေနာ**တိ ''အနိစ္စေ အနိစ္စ''န္တိအာဒိနာ နယေန ပဝတ္တော ပထမနသိကာရော။

(ဆ) ဣမေ ပန ဝိပဿနာနန္တရော မဂ္ဂေ **''အာနန္တရိကော စေတောသမာဓီ''တိ အဓိပ္ပေတော**။ ကသ္မာ? ဝိပ **ဿနာယ အနန္တရတ္တာ, အတ္တနော တ** ပဝတ္တိယာ **အနန္တရံ ဖလအာယကတ္တာ**။ သဒ္ဓတ္ထတော ပန အနန္တရံ ဖလံ **အနန္တရံ,** တသ္မိံ အနန္တရေ နိယုတ္တာ, တံ တ အရဟတိ, အနန္တရပယောဇနောတိ တ **အာနန္တရိကော**။

(ဇ) ဖလန္တိ ဖလပညာ။ **ပစ္စဝေက္ခဏပညာ အဓိပ္ပေတာ** အကုပ္ပာရမ္မဏတာယ။

(ဈ) အတ္တနော ဖလံ အာဟရတီတိ **အာဟာရော,** ပစ္စယောတိ အာဟ **''အာဟာရဋ္ဌိတိကာတိ ပစ္စယဋ္ဌိတိကာ''** တိ။ **အယံ ဧကော ဓမ္မော** တိ အယံ ပစ္စယသင်္ခါတော ဧကော ဓမ္မောတိ ပစ္စယတာသမညေန ဧကံ ကတ္တ ဝဒတိ။ **ဉာတပရိ ညာယ အဘိညာယာ**တိ ဉာတပရိညာသင်္ခါတာယ အဘိညာယ။

(ည) **အကုပ္ပာ စေတောဝိမုတ္တီတိ အရဟတ္တဖလဝိမုတ္တိ** အကုပ္ပဘာဝေန ဥက္ကံသဂတတ္တာ။ အညထာ သဗ္ဗာ ပိ ဖလသမာပတ္တိယော အကုပ္ပာ ဧဝ ပဋ္ဌိပက္ခေဟိ အကောပနီယတ္တာ။

အဘိညာယာတိ ''အဘိညေယျော''တိ တ္တေ လဒ္ဓအဘိညာယ။ **ပရိညာယာ**တိ တ္တောပိ ဧသေဝ နယော။ **ပဟာ တဗ္ဗသစ္ဆိကာတဗ္ဗေဟီ**တိ ပဟာတဗ္ဗသစ္ဆိကာတဗ္ဗပဒေဟိ။ **ပဟာနပရိညာဝ** ကထိတာ ပဟာနသစ္ဆိကိရိယာနံ ဧ ကာတရတာယ ပရိညာယ သဟေဝ ဣစ္ဆိတတော။ **သစ္ဆိကာတဗ္ဗောတိ** ဝိသေသတော **ဖလံ ကထိတံ။ ဧကေသမ္ပိယေဝ** သတ္တမေ ဧဝ **ပဒေ လဗ္ဘတိ။ ဖလံ ပန အနေကေသုပိ ပဒေသု လဗ္ဘတိ** ပဌမဒ္ဓမနဝမဒသမေသု လဗ္ဘနတော။ ယသ္မာ တံ နိပ္ပရိယာယတော ဒသမေ ဧဝ လဗ္ဘတိ, ဣတရေသု ပရိယာယတော တသ္မာ **''လဗ္ဘတိ တေ''** တိ သာသင်္ကံ ဝဒတိ။

သဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာနာ တိ ယေန ဗဟုကာရာဒိသဘာဝေန ဒေသိတာ, တေန သဘာဝေန ပရမတ္ထတော ဥပလဗ္ဘ မာနာ ။ **ယာထာဝ**တိ အဝိပရီတာ။ **တထာသဘာဝ**တိ တံသဘာဝ။ **န တထာ န ဟောန္တိ** တိ အဝိတထတ္တာ တထာဝ ဟောန္တိ။ တတော ဧဝ **ဝုတ္တပ္ပကာရတော အညထာ န** ဟောန္တီတိ ပဋ္ဌဟိပိ ပဒေဟိ တေသံ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတမေဝ

ဝဒတိ။ **သမ္မာ**တိ ဉာယေန။ ယံ ပန ဉာတံ, တံ ဟေတုယုတ္တံ ကာရဏယုတ္တမေဝ ဟောတီတိ အာဟ **“ဟေတုနာ ကာရဏေနာ”**တိ။ **ဩကပ္ပနံ ဇနေသီ** တိ ဖိနဝစနဘာဝေန အဘိပ္ပသာဒံ ဥပ္ပာဒေသိ။

ဧကေဓမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒွေဝဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၂. (က) ‘‘သဗ္ဗတ္ထာ’’ တိ ဣဒံ ‘‘သီလပူရဏာဒီသု’’တိ ဧတေန သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ **“သီလပူရဏာဒီသု သဗ္ဗတ္ထ အပ္ပမာဒေ ဝိယ ဥပကာရကာ”**တိ ဧတေန သတိသမ္ပဇညာနမ္ပိ အပ္ပမာဒဒ္သွ ဝိယ သဗ္ဗတ္ထ ဥပကာရကတာ ပကာသိတာ ဟောတိ အတ္ထတော နာတိဝိလက္ခဏတ္တာ တတော တေသံ။ သတိအဝိပ္ပတသော ဟိ အပ္ပမာဒော, သော စ အတ္ထတော သဗ္ဗတ္ထ အဝိဇဟိတာ သတိ ဧဝ, သာ စ ခော ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ဧဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ, ဣတရာယ တထာရူပသ မတ္ထတာဘာဝတော။

(ခ) တေသံ ပဋ္ဌသတမတ္တာနံ ဘိက္ခူနံ ပုဗ္ဗဘာဂပဋိပတ္တိဝသေန ဒေသိတတ္တာ **ပုဗ္ဗဘာဂ ကထိတာ။**

(ဆ) **အယောနိသောမနသိကာရော** သံကိလေသဒ္သွ မူလကာရဏဘာဝေန ပဝတ္တော **ဟေတု,** ပရိဗ္ရူဟနဘာဝေန ပဝတ္တော **ပစ္စယော။ ယောနိသောမနသိကာရေ** ပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ စ သတ္တာနံ သံကိလေသာယ, ဝိသုဒ္ဓိယာ စ ပစ္စယဘူတာ အယောနိသောမနသိကာရော, ယောနိသောမနသိကာရောတိ ‘‘ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈာ’’တိ ဧတ္ထ နီဟရိတ္ဝာ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ဣမေဟိ ဓမ္မာ နီဟရိတ္ဝာ ဝတ္တဗ္ဗာတိ ဒဿေန္တော **“တထာ”**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ အသုဘဇ္ဈာနာဒယော စတ္တာရော **ဝိသံယောဂ** နာမ ကာမယောဂဒိပဋိပက္ခဘာဝတော ။ **“ဧဝံ ပဘေဒအ”**တိ ဣမိနာ ‘‘အဝိဇ္ဇာ ဘာဂိနော ဓမ္မာ, ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာ, ကဏ္ဍာ ဓမ္မာ, သုက္ကာ ဓမ္မာ’’တိ (ဓ. သ. ၁၀၁, ၁၀၄) ဧဝမာဒီနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

(ဈ) ပစ္စယေဟိ သမေစ္စ သမ္ဘုယ္ယ ကတတ္တာ ပဋ္ဌက္ခန္ဓာ **သင်္ခတာ ဓာတု။** ကေနစိ အနဘိသင်္ခတတ္တာ နိဗ္ဗာနံ **အသင်္ခတာ ဓာတု။**

(ဍ) တိဿော ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇနဋ္ဌေန, ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေန စ **ဝိဇ္ဇာ။ ဝိမုတ္တီတိ အရဟတ္တဖလံ** ပဋိပက္ခတော သဗ္ဗသော ဝိမုတ္တတ္တာ။

အဘိညာဒီနီတိ အဘိညာပညာဒီနိ။ **ဧကကသဒိသာနေဝ** ပုရိမတရေ ဝိယ ဝိဘင်္ဂ ကထေတဗ္ဗတော။ **မဂ္ဂေ ကထိတော**တိ ဧတ္ထ ‘‘မဂ္ဂေဝ ကထိတော’’တိ ဧဝမတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ ‘‘မဂ္ဂေ ကထိတောတ’’တိ ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော ‘‘အနုပ္ပာဒေ ဉာဏ’’န္တိ ဣမိနာ ဖလဒ္သွ ဂဟိတတ္တာ။ **သန္တိကာတဗ္ဗပဒေ ဖလံ ကထိတ** န္တိ ဧတ္ထာပိ ‘‘ဖလမေဝ ကထိတ’’န္တိ အဂ္ဂဟေတွာ ‘‘ဖလံ ကထိတမေတ’’တိ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော ဝိဇ္ဇာဂ္ဂဟဏေန တဒညဒ္သွ သင်္ဂဟိတတ္တာ။ သေ နယော ဣတော ပရေသုပိ ဧဝရူပေသု ဌာနေသု။

ဒွေဝဓမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

တယောဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၃. (ဆ) **သောတိ** အနာဂါမိမဂ္ဂေ။ **သဗ္ဗသော ကာမာနံ နိဿရဏံ** သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟနတော။ **အာရုပ္ပေ အရဟတ္တမဂ္ဂေ** နာမ အရူပဇ္ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ဥပ္ပန္နော အဂ္ဂမဂ္ဂေ။ **ပုန ဥပ္ပတ္တိနိဝါရဏတော** တိ ရူပာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ သဗ္ဗသော နိဝါရဏတော။ နိရုဇ္ဈန္တိ သင်္ခါရာ ဧတေနာတိ **နိရောဓော,** အဂ္ဂမဂ္ဂေ။ တေန ဟိ ကိလေသဝဋ္ဋေ ဌွေ နိရောဓိတေ ဣတရမ္ပိ ဝဋ္ဋဒွယံ နိရောဓိတမေဝ ဟောတိ။ တဒ္သွ ပန နိရောဓဒ္သွ ပရိယောသာနတ္တာ အဂ္ဂဖလံ ‘‘နိရောဓော’’တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဗ္ဘတီတိ အာဟ **“အရဟတ္တဖလံ နိရောဓောတိ အဓိပ္ပေတ”** န္တိ။ **“အရဟတ္တဖ

လေန ဟိ နိဗ္ဗာနေ ဒိဋ္ဌေ" တိ ဣဒံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန နိဗ္ဗာနဒဿနဿာယံ နိဗ္ဗတ္တီတိ ကတွာ ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ ကတွာ ''အရဟတ္တသင်္ခာတနိရောဓဿ ပစ္စယတ္တာ'' တိ ဣဒမ္ပိ ဝစနံ သမတ္ထိတံ ဟောတိ။

(ဇ) **အတီတံ သာရမ္မဏ** န္တိ အတီတကောဋ္ဌာသာရမ္မဏံ ဉာဏံ, အတီတာ ခန္ဓာယတနဓာတုယော အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနကဉာဏန္တိ အတ္ထော။ ''မဂ္ဂေ ကထိတေတ''တိ အဝဓာရဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, တထာ ''သစ္စိကာတဗ္ဗေ ဖလံ ကထိတ မေတ''တိ။

(ဉ) **အာသတနံ ခယေ ဉာဏ**န္တိ စ အာသတနံ ခယန္တေ ဉာဏန္တိ အဓိပ္ပာယော, အညထာ မဂ္ဂေ ကထိတော သိယာ။

တယောဓမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စတုဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၄. (က) အရမယံ စက္ကံ **အရစက္ကံ,** တထာ **ရတနစက္ကံ။** အာဏာဒေဿနဓမ္မော ဧဝ **ဓမ္မစက္ကံ။** ဣရိယာပထာနံ အပရာပရပ္ပဝတ္တိတော **ဣရိယာပထစက္ကံ,** တထာ **သမ္ပတ္တိစက္ကံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အနုစ္ဆဝိကေ ဒေသေ တိ ပုညကိရိယာယ, သမ္မာပဋိပတ္တိယာ အနုရူပဒေသေ။ **သေဝနံ** ကာလေန ကာလံ ဥပသင်္ကမနံ။ **ဘဇနံ** ဘတ္တိဝသေန ပယိရုပာသနံ။ **အတ္တနော သမ္မာ ဌပန**န္တိ အတ္တနော စိတ္တသန္တာနဿ ယောနိသော ဌပနံ သဒ္ဓါဒီသု နိဝေသနန္တိ အာဟ **"သစေ"**တိအာဒိ။ **ဣဓမေဝေတ္ထ ပမာဏ** န္တိ ဣဓမေဝ ပုဗ္ဗေကတပုညတာသင်္ခာတံ သမ္ပတ္တိစက္ကမေတ္ထ ဧတေသု သမ္ပတ္တိစက္ကေသု ပမာဏဘူတံ ဣတရေသံ ကာရဏဘာဝတော။ တေနာဟ **"ယေန ဟိ"**တိအာဒိ။ **သော ဧဝ စ** ကတပုညော **ပုဂ္ဂလော** အတ္တာနံ **သမ္မာ ဌပေတိ** အကတပုညဿ တဒဘာဝတော။ **ပဌမော လောကိယော ဝ,** တတ္ထာပိ ကာမာဝစရောဝ။ **ဣဓာ**တိ ဣမသ္မိံ ဒသုတ္တရသုတ္တေ။ **ပုဗ္ဗဘာဂေ လောကိယာတ**တိ မဂ္ဂဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ ပဝတ္တနကာ လောကိယာ ဧဝ။ တတ္ထ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။

(စ) ကာမယောဂဝိသံယောဂေ အနာဂာမိမဂ္ဂေ, ဒိဋ္ဌိယောဂဝိသံယောဂေ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ, ဣတရေ ဒွေ အရဟတ္တမဂ္ဂေတိ ဧဝံ **အနာဂာမိမဂ္ဂာဒိဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။**

(ဆ) **ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘီ** န္တိ ယွတယံ အပ္ပဂုဏဿ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘီ, တံ။ **ကာမသဟဂတာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တီ**တိ တတော ဝုဋ္ဌိတံ အာရမ္မဏဝသေန ကာမသဟဂတာ ဟုတွာ သညာမနသိကာရာ သမုဒာစရန္တိ စောဒေန္တိ တုဒေန္တိ။ တဿ ကာမာနုပက္ခန္ဒာနံ သညာမနသိကာရာနံ ဝသေန သော ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ဟာယတိ ပရိဟာယတိ, တသ္မာ **"ဟာနဘာဂိယော သမာဓိ"**တိ ဝုတ္တော။ **တဒနုဓမ္မတာ**တိ တဒနုရူပသဘာဝတော။ **"သတိ သန္တိဋ္ဌတီ"**တိ ဣဒံ မိစ္ဆာသတိံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယဿ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနာနုရူပသဘာဝတ ပဌမဇ္ဈာနံ သန္တတော ပဏီတတော ဒိသွာ အဿာဒယမာနာ အပေက္ခမာနာ အဘိနန္ဒမာနာ နိကန္တိ ဟောတိ, တဿ နိကန္တိဝသေန သော ပဌမ ဇ္ဈာနသမာဓိ နေဝ ဟာယတိ, န ဝဍ္ဎတိ, ဌိတိကောဋ္ဌာသိကော ဟောတိ, တေန ဝုတ္တံ **"ဌိတိဘာဂိယော သမာဓီ"**တိ။

အဝိတက္ကသဟဂတာတိ အဝိတက္ကံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ သန္တတော ပဏီတတော မနသိ ကရောတော အာရမ္မဏဝသေန အဝိတက္ကသဟဂတာ **သညာမနသိကာရာ။ သမုဒာစရန္တီ** တိ ပဂုဏပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌိတံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဓိဂမတ္ထာယ စောဒေန္တိ တုဒေန္တိ, တဿ ဥပရိ ဒုတိယဇ္ဈာနုပက္ခန္ဒာနံ သညာမနသိကာရာနံ ဝသေန သော ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ ဝိသေသဘူတဿ ဒုတိယဇ္ဈာနဿ ဥပ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနတာယ **"ဝိသေသဘာဂိယော သမာဓီ"**တိ ဝုတ္တော။ **နိဗ္ဗိဒါ သဟဂတာ**တိ တမေဝ ပဌမဇ္ဈာနလာဘိံ ဈာနတော ဝုဋ္ဌိတံ နိဗ္ဗိဒါသင်္ခာတေန ဝိပဿနာဉာဏေန သဟဂတာ။ ဝိပဿနာဉာဏဉှိ ဈာနင်္ဂေသု ပဘေဒေန ဥပဋ္ဌဟန္တေသု နိဗ္ဗိန္ဒတိ ဥက္ကဏ္ဌတိ, တသ္မာ **"နိဗ္ဗိဒါ"** တိ ဝုစ္စတိ။ **သမုဒာစ ရန္တီ**တိ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကရဏတ္ထာယ စောဒေန္တိ တုဒေန္တိ။ **ဝိရာဂူပသဉှိတော**တိ ဝိရာဂသင်္ခာတေန နိဗ္ဗာနေန ဥပသဉှိတော။ ဝိပဿနာဉာဏဉှိ ''သက္ကာ ဣမိနာ မဂ္ဂေန ဝိရာဂံ နိဗ္ဗာနံ သစ္ဆိကာတု''န္တိ ပဝတ္တိတော **"ဝိရာဂူပသ ဉှိတ"**န္တိ ဝုစ္စတိ, တံသမ္ပယုတ္တာ သညာမနသိကာရာပိ ဝိရာဂူပသဉှိတာ ဧဝ နာမ။ တဿ တေသံ သညာမနသိ

ကာရာနံ ဝသေန သော ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိ အရိယမဂ္ဂပဋိဝေဓဿ ပဒဋ္ဌာနတာယ **“နိဗ္ဗေဓဘာဂိယော သမာဓီ”** တိ ဝုတ္တော။ **သဗ္ဗသမာပတ္တိယော** တိ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒိကာ သဗ္ဗာ သမာပတ္တိယော။ **အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော** တိ ဟာနဘာဂိယာဒိအတ္ထော တာဝ ဝိတ္ထာရေတွာ ဝေဒိတဗ္ဗော။

မဂ္ဂေ ကထိတော စတုန္နံ အရိယသစ္စာနံ ဥဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ။ **ဖလံ** ကထိတံ သရူပေနေဝ။

စတုဓမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဉ္စဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၅. (ခ) **“ပဉ္စင်္ဂိကော သမ္မာသမာဓီ”**တိ သမာဓိအင်္ဂဘာဝေန ပညာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာတိ ပီတိဖရဏတာဒိဝစနေန ဟိ တမေဝ ဝိဘဇတိ။ တေနာဟ **“ပီတိံ ဖရမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”** တိအာဒိ။“သော ဣမမေဝ ကာယံ ဝိဝေကဇေန ပီတိသုခေန အဘိသန္ဒေတီ”တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၁.၄၂၇) နယေန ပီတိယာ, သုခဿ စ ဖရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သရာဂဝိရာဂတာဒိဝိဘာဂဒဿနဝသေန **ပရေသံ စေတော ဖရမာနာ။ အာလောကဖရဏေ**တိ ကသိဏာလောကဿ ဖရဏေ သတိ တေနေဝ အာလောကေန ဖရိတပ္ပဒေသေ။ တဿ သမာဓိဿ ရူပဒဿနပစ္စယတ္တာ **ပစ္စဝေက္ခဏဉာဏံ ပစ္စဝေက္ခဏနိမိတ္တံ။**

ပီတိဖရဏတာ သုခဖရဏတာတိ အာရမ္မဏေ ဌတွာ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပ္ပာဒနတော တာ **“ဟာအ ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တာ။ **စေတောဖရဏတာ အာလောကဖရဏတာ**တိ တံတံကိစ္စသာဓနတော တာ **“ဟတ္ထာ ဝိယာ”** တိ ဝုတ္တာ။ **အဘိညာပာဒကဇ္ဈာနံ** သမာဓာနဿ သရီရဘာဝတော **“မဇ္ဈိမကာယော ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။ **ပစ္စဝေက္ခဏနိမိတ္တံ** ဥတ္တမင်္ဂဘာဝတော **“သီသံ ဝိယာ”**တိ ဝုတ္တံ။

(ဇ) သဗ္ဗသော ကိလေသဒုက္ခဒရထပရိဠာဟာနံ ဝိဂတတ္တာ လောကိယသမာဓိဿ သာတိသယမေတ္ထ သုခန္တိ ဝုတ္တံ **“အပ္ပိတပ္ပိတက္ခဏေ သုခတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နသုခော”** တိ။ ပုရိမဿ ပုရိမဿ ဝသေန ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ လဒ္ဓာသေဝနတာယ သန္တတရပဏီတတရဘာဝပ္ပတ္တိ ဟောတီတိ အာဟ **“ပုရိမော ပုရိမော။ပေ။ သုခဝိပာကော”**တိ။

ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိယာ တိ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနေန လဒ္ဓတ္တာ။ **ကိလေသပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဘာဝံ** ဝါ ကိလေသာနံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘနဘာဝံ။ **လဒ္ဓတ္တာ** ပတ္တတ္တာ တဗ္ဘာဝံ ဥပဂတတ္တာ။ လောကိယသမာဓိဿ ပစ္စနီကာနိ နီဝရဏပဌမဇ္ဈာနနိကန္တိအာဒီနိ နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာနိ, အညေ ကိလေသာ တရေတဗ္ဗာ, ဣမဿ ပန အရဟတ္တသမာဓိဿ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓသဗ္ဗကိလေသတ္တာ န နိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ, တရေတဗ္ဗဉ္စ အတ္ထီတိ မဂ္ဂါနန္တရံ သမာပတ္တိက္ခဏေ စ အပ္ပယောဂေန အဓိဂတတ္တာ, ဌပိတတ္တာ စ အပရိဟာနဝသေန တ ဌပိတတ္တာ **နသင်္ခာရနိဂ္ဂယှဝါရိတဝတော။** **“သတိဝေပုလ္လပ္ပတ္တတ္တာ”**တိ ဧတေန အပ္ပဝတ္တမာနာယပိ သတိယာ သတိဗဟုလတာယ **သတော ဧဝ** နာမာတိ ဒဿေတိ, **“ယထာပရိစ္ဆိန္နကာလဝသေနာ”** တိ ဧတေန ပရိစ္ဆိန္နသတိယာ **သတော**တိ ဒဿေတိ။ **သေသေသု** ဉာဏင်္ဂေသု။ **ပဉ္စဉာဏိကော**တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တသမာဓိမုခေန ပဉ္စ ဉာဏာနေဝ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ စ။

မဂ္ဂေ ကထိတော ဣန္ဒြိယသီသေန သမ္မာတယာမာဒီနံ ကထိတတ္တာ။ **ဖလံ** ကထိတံ အသေက္ခာနံ သီလက္ခန္ဓာဒီနံ ကထိတတ္တာ။

ပဉ္စဓမ္မဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဆဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၆. မဂ္ဂေ ကထိတော တိ ဧတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

သတ္တဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၇. (ဍ) **ဟေတုနာ**တိ အာဒိအန္တဝန္တတော, အနစ္စန္တိကတော, တာဝကာလိကတော, နိစ္စပဋိက္ခေပတောတိ ဧဝံ အာဒိနာ ဟေတုနာ။ **နယေနာ**တိ “ယထာ က္ကမေ သင်္ခါရာ တေရဟိ, ဧဝံ အတီတေ, အနာဂတေ စ အနိစ္စာ သင်္ခတာ ပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နာ ခယဓမ္မာ ဝယဓမ္မာ ဝိရာဂဓမ္မာ နိရောဓဓမ္မာ”တိ အတီတာနာဂတေသု နယနနယေန။ ကာမံ ခီဏာသဝဿ သဗ္ဗေသံ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စတာဒိ သုဒိဋ္ဌာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓာ, တံ ပန အသမ္မောဟနဝသေန ကိစ္စတော, ဝိပဿနာယ ပန အာ ရမ္မဏကရဏဝသေနာတိ ဒဿေန္တော အာဟ **“ဝိပဿနာဉာဏေန သုဒိဋ္ဌာ ဟောန္တီ”** တိ။ ကိလေသဝသေန ဥပ္ပဇ္ ဇမာနော ပရိဋ္ဌာဟော ဝဋ္ဋကာမသန္နိဿယော , ဝဋ္ဋကာမာဝဿယော စာတိ ဝုတ္တံ **“ဒွေဝပိ သပရိဋ္ဌာဟဋ္ဌေန အင် ကရကာသု ဝိယာ”**တိ။ **နိန္နဿေတ** တိ [နိန္နဿ (အဋ္ဌကထာယံ)] နိန္နဘာဝဿေဝ။ **အန္တော** ဝုစ္စတိ လာမကဋ္ဌေန တဏှာ။ ဗျန္တံ ဝိဂတန္တံ ဘူတန္တိ **ဗျန္တီဘူတ** န္တိ အာဟ **“နိရတိဘူတံ,** [နိယတိဘူတံ (အဋ္ဌကထာယံ) ဝိဂတန္တိ ဘူတံ (?)] **နိတ္တဏှဟန္တိ အတ္ထော”** တိ။ **က္ကစ** သတ္တကေ။ **ဘာဝေတဗ္ဗပဒေ မဂ္ဂေ ကထိတော** ဗောဇ္ဈင်္ဂါနံ ဝုတ္တ တ္တာ။

ပဌမဘာဏဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဋ္ဌဓမ္မဝဏ္ဏနာ

၃၅၈. (က) **အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယာ** တိ အာဒိဗြဟ္မစရိယာ ဧဝ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာ ယထာ “ဝိနယော ဧဝ ဝေန ယိကော”တိ, တဿာ အာဒိဗြဟ္မစရိယိကာယ။ ကာ ပန သာတိ အာဟ **“ပညာယာ”**တိ။ **သိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဿာ** တိ အဓိသီလသိက္ခာဒိသိက္ခတ္တယသင်္ဂဟဿ။ ဥပစာရဇ္ဈာနသဟဂတာ တရုဏသမထပညာဝ ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿ နာဝသေန ပဝတ္တာ **တရုဏဝိပဿနာပညာ** [တရုဏသမထဝိပဿနာပညာ (အဋ္ဌကထာယံ)]။ **အာဒိဘူတာယာ**တိ ပဌမာ ဝယဝဘူတာယ, ဒေသနာဝသေန စေတံ ဝုတ္တံ။ ဥပ္ပတ္တိကာလေ ပန နတ္ထိ မဂ္ဂဓမ္မာနံ အာဒိမဇ္ဈပရိယောသာနတာ ဧက စိတ္တုပ္ပာဒပရိယာပန္နတ္တာ ဧကဇ္ဈံယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇနတော။ **ပေမန္တိ** ဒဠှဟာဘတ္တိ, တံ ပန ဝလ္လဘဝသေန ပဝတ္ တမာနံ ဂေဟသိတသဒိသံ ဟောတီတိ **“ဂေဟသိတပေမ”**န္တိ ဝုတ္တံ။ ဂရုကရဏဝသေန ပဝတ္တိယာ ဂရု စိတ္တံ ဧတဿ သာတိ **ဂရုစိတ္တော,** တဿ ဘာဝေ **ဂရုစိတ္တဘာဝေ,** ဂရုမှိ ဂရုကာရေ။ “ကိလေသာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ”တိ ဝတ္တ တတ္ထ ကာရဏမာဟ **“သြတအနုသာသနိံ လဘတိ”**တိ။ ဂရူနဉ္ဟိ သန္တိကေ သြတအနုသာသနိံ လဘိတွာ ယထာနုသိဋ္ဌံ ပဋိပဇ္ဇန္တဿ ကိလေသာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေနာဟ **“တသ္မာ”** တိအာဒိ။

(ခ) **ပေတာ**တိ ပေတမဟိဒ္ဓိကာ။ **အသုရာနန္တိ** ဒေတသုရာနံ။ ပေတာသုရာ ပန ပေတာ ဧတေတိ တေသံ ပေတေဟိ သင်္ဂဟော အဝုတ္တသိဒ္ဓေါ။ **အာတပာနံ ဂဏ္ဌန္တီ** တိ သမ္ဘောဂသံသဂ္ဂမုခေန ပေတေဟေဝ အသုရာနံ သင်္ဂဟ ဏေ ကာရဏံ ဒဿေတိ။

(ဇ) **အပ္ပိစ္ဆဿာ** တိ နိက္ကစ္ဆဿ။ အဘာဝတ္ထော ဟေတ္ထ အပ္ပ-သဒ္ဒေါ “အပ္ပဍံသမကသတတာတပ”တိ အာဒီသု (အ. နိ. ၁၀.၁၁) ဝိယ။ ပစ္စယေသု အပ္ပိစ္ဆော **ပစ္စယအပ္ပိစ္ဆော,** စီဝရာဒိပစ္စယေသု က္ကစ္ဆာရဟိတော။ **အဓိဂ မအပ္ပိစ္ဆော**တိ ဈာနာဒိအဓိဂမဝိဘာဝနေ က္ကစ္ဆာရဟိတော။ **ပရိယတ္တိအပ္ပိစ္ဆော** တိ ပရိယတ္တိယံ ဗာဟုသစ္စဝိ ဘာဝနေ က္ကစ္ဆာရဟိတော။ **ဓုတင်္ဂအပ္ပိစ္ဆော** တိ ဓုတင်္ဂေသု အပ္ပိစ္ဆော ဓုတင်္ဂဝိဘာဝနေ က္ကစ္ဆာရဟိတော။ **သန္တ တဂုဏနိဂူဟနေနာ**တိ အတ္တနိ သံဝိဇ္ဇမာနာနံ ဈာနာဒိဂုဏာနဉ္စေဝ ဗာဟုသစ္စဂုဏဿ စ ဓုတင်္ဂဂုဏဿ စ နိဂူဟနေန ဆာဒနေန။ **သမ္ပဇ္ဇတိ** တိ နိပ္ပဇ္ဇတိ သိဇ္ဈတိ။ **နော မဟိစ္ဆဿာ** တိ မဟတိယာ က္ကစ္ဆာယ သမန္နာဂတဿ, က္ကစ္ ဆံ တ မဟန္တဿ နော သမ္ပဇ္ဇတိ အနုဓမ္မဿာပိ အနိစ္ဆနတော။

ပဝိဝိတ္တဿာ တိ ပကာရေဟိ ဝိဝိတ္တဿ။ တေနာဟ **“ကာယစိတ္တဥပဓိဝိဝေကေဟိ ဝိဝိတ္တဿာ”** တိ။ **“အဋ္ဌအာရမ္ဘဝတ္ထုဝသေနာ”** တိ ဧတေန ဘာဝနာဘိယောဂဝသေန ဧကီဘာဝေဝ က္ကစ “ကာယဝိဝေကော”တိ အဓိပ္ပေ တော, န ဂဏသင်္ဂဏိကာဘာဝမတ္တန္တိ ဒဿေတိ။ **ကမ္မန္တိ** ယောဂကမ္မံ။

သတ္တေဟိ ကိလေသေဟိ စ သင်္ဂဏာနံ သမောဓာနံ **သင်္ဂဏိကာ,** သာ အာရမိတဗ္ဗဋ္ဌေန အာရာမော ဧတဿာတိ **သင်္ဂဏိကာရာမော,** တဿ။ တေနာဟ **“ဂဏသင်္ဂဏိကာယ စေတ”** တိအာဒိ။ **အာရဒ္ဓဝီရိယဿာ** တိ ပဂ္ဂဟိတဝီရိယ ဿ, တဉ္စ ခေါ ဥပဓိဝိဝေကေ နိန္နတာဝသေန “အယံ ဓမ္မော”တိ ဝစနတော။ ဧသ နယော က္ကတော ပရေသုပိ။ ဝိဝဋ္ဋသ

န္နိဿိတံယေ၀ ဟိ သမာဓာနံ ဉာဏဓိပ္ပေတံ, တထာ ပညာပိ။ ကမ္မဿကတာပညာယ ဟိ ပတိဋ္ဌာတော ကမ္မ၀သေန ''ဘ၀ေသု နာနပ္ပကာရော အနတ္ထော''တိ ဇာနန္တော ကမ္မက္ခယကရဉာဏံ အဘိပတ္ထေတိ, တဒတ္ထဉ္စ ဥဿာဟံ ကရောတိ။ မာနာဒယော သတ္တသန္တာနံ သံသာရေ ပပဥ္စေန္တိ ဝိတ္ထာရေန္တီတိ **ပပဥ္စာ** တိ အာဟ **''နိပ္ပပဥ္စသ္သာတိ ဝိဂတမာနတဏှာဒိဋ္ဌိပပဥ္စဿ''**တိ။

မဂ္ဂေ ကထိတော သရူပေနေ၀။

န၀ဓမ္မ၀ဏ္ဏနာ

၃၅၉. (ခ) ဝိသုဒ္ဓိ န္တိ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိံ, အစ္စန္တဝိသုဒ္ဓိမေ၀ ဝာ။ **စတုပာရိသုဒ္ဓိသီလ** န္တိ ပာတိမောက္ခသံ၀ရာဒိနိရုပက္ကိလိဋ္ဌတာယ စတုဗ္ဗိဓပရိသုဒ္ဓိ၀န္တံ သီလံ။ **ပာရိသုဒ္ဓိပဓာနိယင်္ဂ** န္တိ ပုဂ္ဂလဿ ပရိသုဒ္ဓိယာ ပဓာနဘူတံ အင်္ဂံ။ တေနာဟ **''ပရိသုဒ္ဓဘာ၀ဿ ပဓာနင်္ဂ''** န္တိ။ သမထဿ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝေ တေအနံ ပဂုဏဘာ၀ေန ပရိစ္ဆိန္နန္တိ အာဟ **''အဋ္ဌ ပဂုဏသမာပတ္တိယော''** တိ။ ဝိဂတုပက္ကိလေသညှိ ''ပဂုဏ''န္တိ ၀တ္တဗ္ဗတံ လဗ္ဘတိ, န သဥပက္ကိလေသံ ဟာနဘာဂိယာဒိဘာ၀ပ္ပတ္တိတော။ သတ္တဒိဋ္ဌိမလဝိသုဒ္ဓိတော နာမရူပပရိစ္ဆေဒော **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ။** ပစ္စယပရိဂ္ဂဟော အဒ္ဓတ္တယကင်္ခာမလဝိဓမနတော **ကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ။** ယသ္မာ **နာမရူပံ** နာမ သပ္ပစ္စယမေ၀, တသ္မာ တံ ပရိဂ္ဂဏှာဟန္တေန အတ္ထတော တဿ သပ္ပစ္စယတာပိ ပရိဂ္ဂဟိတာ ဧ၀ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ **''ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓီတိ သပ္ပစ္စယံ နာမရူပဒဿန''**န္တိ။ ယသ္မာ ပန နာမရူပဿ ပစ္စယံ ပရိဂ္ဂဏှာဟန္တေန တီသု အဒ္ဓာသု ကင်္ခာမလဝိတရဏပစ္စယာကာရာ၀ဗောဓ၀သေနေ၀ ဟောတိ, တသ္မာ **''ပစ္စယာကာရဉာဏ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ ယထာ ကင်္ခာဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိ ''ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ''န္တိ ဝုစ္စတိ။ **မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ဉာဏ** န္တိ မဂ္ဂါမဂ္ဂေ ၀ဝတ္ထပေတွာ ဌိတဉာဏံ။ **ဉာဏ** န္တိ ဣဓ တရဏဝိပဿနာ ကထိတာ တေသံ ဘိက္ခူနံ အဇ္ဈာသယ၀သေန ''ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ''တိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိယာ ဝိပဿနာယ ဝုစ္စမာနတ္တာ။ ယဒိ ''ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ''တိ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ အဓိပ္ပေတာ, ''ပညာ''တိ စ အရဟတ္တဖလပညာ, မဂ္ဂေ ပန ကထန္တိ? မဂ္ဂေ ဗဟုကာရပဒေ ဝိရာဂဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတော။ ဝက္ခတိ ဟိ ''ဣဓ ဗဟုကာရပဒေ မဂ္ဂေ ကထိတော''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၅၉)။

(ဆ) **စက္ခာဒိဓာတုနာနတ္တ** န္တိ စက္ခာဒိရူပာဒိစက္ခုဝိညာဏာဒိဓာတူနံ ၀ေမတ္တတံ နိဿာယ။ **စက္ခုသမ္ဖဿာဒိနာနတ္တ**န္တိ စက္ခုသမ္ဖဿသောတသမ္ဖဿဃာနသမ္ဖဿာဒိသမ္ဖဿဝိဘာဂံ။ **သညာနာနတ္တ** န္တိ ဧတ္ထ ရူပသညာဒိသညာနာနတ္တမ္ပိ လဗ္ဘတေ၀, တံ ပန ကာမသညာဒိဂ္ဂဟဏေနေ၀ ဂယှတိ။ **ကာမသညာဒီ**တိ **အာဒိ**-သဒ္ဒေန ဗျာပာဒသညာဒီနံ ဂဟဏံ။ သညာနိအနတ္တာ ပပဥ္စသင်္ခါနံ ''သညာနာနတ္တံ ပဋိစ္စ သင်္ကပ္ပနာနတ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ, ''ယံ သင်္ကပ္ပေတိ, တံ ပပဥ္စေတီ''တိ ဝစနတော ''သင်္ကပ္ပနာနတ္တံ ပဋိစ္စ ဆန္ဒနာနတ္တ''န္တိ ဝုတ္တံ။ **ဆန္ဒနာနတ္တ**န္တိ စ တဏှာဆန္ဒဿ နာနတ္တံ။ **ရူပပရိဠာဟော**တိ ရူပဝိသယော ရူပာဘိပတ္ထနာ၀သေန ပ၀တ္တော ကိလေသပရိဠာဟော။ **သဒ္ဒပရိဠာဟော** တိ ဧတ္ထာပိ ဧသေ၀ နယော။ ကိလေသော ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အပ္ပတ္တေပိ အာရမ္မဏေ ပတ္တော ဝိယ ပရိဠာဟော၀ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာဘူတဿ ပန ကိလေသဆန္ဒဿ ၀သေန ရူပာဒိပရိယေသနာ ဟောတီတိ အာဟ **''ပရိဠာဟနာနတ္တတာယ ရူပပရိယေသနာဒိနာနတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''** တိ။ တထာ ပရိယေသန္တဿ သစေ တံ ရူပာဒိ လဗ္ဘေယျ, တံ သန္ဓာယာဟ **''ပရိယေသနာဒိနာနတ္တတာယ ရူပပဋိလာဘာဒိနာနတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''**တိ။

(ဇ) **မရဏာနုပဿနာဉာဏေ** တိ မရဏဿ အနုပဿနာ၀သေန ပ၀တ္တဉာဏေ, မရဏာနုဿတိသဟဂတပညာယာတိ အတ္ထော။ **အာဟာရေ ပဋိက္ကူလဟန္တဿ** တိ ဂမနာဒိ၀သေန အာဟာရံ ပဋိက္ကူလတော ပရိဂ္ဂဏှန္တဿ။ **ဥက္ကဏ္ဌန္တဿ** တိ နိဗ္ဗိန္ဒန္တဿ ကတ္ထစိပိ အသဇ္ဇန္တဿ။

ဒသဓမ္မ၀ဏ္ဏနာ

၃၆၀. (ဈ) နိဇ္ဇရကာရဏာနိ တိ ပဇဟနကာရဏာနိ။ ဣမသ္မိံ **အဘိညာ**ပဒေ မဂ္ဂေ ကထီယတီတိ ကတွာ **''အယံ ဟေဋ္ဌာ..ပေ.။ ပုန ဂဟိတာ''**တိ ဝုတ္တံ။ တထာ ဟိ ဝက္ခတိ ''ဣဓ အဘိညာပဒေ မဂ္ဂေ ကထိတော'' (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၃၆၀) ကိဉ္စာပိ နိဇ္ဇဏ္ဏာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီတိ အာနေတွာ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ။ ယထာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ဝိပဿနာယ နိဇ္ဇိဏ္ဏာပိ န သမု

ဩိန္နာတိ သမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနဒဿနတ္ထံ ပုန ဂဟိတာ, ဧဝံ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ ဝိပဿနာယ ပဟီနာပိ အသမုစ္ဆိန္နတာယ ဣဓ ပုန ဂဟိတာတိ အယမတ္ထော ''မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော''တိအာဒိသု သဗ္ဗပဒေသု ဝတ္တဗ္ဗောတိ ဒဿေတိ **''ဧဝံ သဗ္ဗပဒေသု နယော နေတဗ္ဗော''** တိ ဣမိနာ။

တ္ထေ စာတိ ''သမ္မာဝိမုတ္တိပစ္စယာ စ အနေကေ ကုသလာ ဓမ္မာ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဂစ္ဆန္တီ''တိ ဧတသ္မိံ ဟဋ္ဌိပဒေ။ ဧတ္ထ စ သမုစ္ဆေဒဝသေန, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိဝသေန စ ပဋိပက္ခဓမ္မာ သမ္မဒေဝ ဝိမုစ္စနံ **သမ္မာဝိမုတ္တိ,** တပ္ပစ္စယာ စ မဂ္ဂ ဖလေသု အဋ္ဌ ဣန္ဒြိယာနိ ဘာဝနာပာရိပူရိံ ဥပဂစ္ဆန္တီတိ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာနိပိ သဒ္ဓါဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဥဒ္ဓဋာနိ။ မ ဂ္ဂဝသေန ဟိ ဖလေသု ဘာဝနာ ပာရိပူရီ နာမာတိ။ **အဘိနန္ဒန္တေနာ** တိ အတိဝိယ သိနေဟန္တေနိဒဉ္စဟိ။ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဥက္ကံသဂတသာတဘာဝံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သိနေဟန္တံ တေမေန္တံ ဝိယ ပဝတ္တတိ။ **ပဝတ္တာသန္တတိ အာဓိပတေယျဋ္ဌေနာ**တိ ဝိပာကသန္တာနဿ ဇီဝနေ အဓိပတိဘာဝေန။ **''ဧဝ''**န္တိအာဒိ ဝုတ္တဿေဝ အတ္ထဿ နိ ဂမနံ။

အဒ္ဓေန သဟ ဆဠာနိ ပဉ္စဟာသတာနိ, ပညာသာဓိကာနိ သဟ ပဉ္စဟာသတာနီတိ အတ္ထော။

ဧတ္ထ စ အာယသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ ''ဒသသု နာထကရဏဓမ္မေသု ပတိဋ္ဌာယ ဒသကသိဏာယတနာနိ ဘာဝေန္တော ဒသအာယတနမုခေန ပရိညံ ပဋ္ဌပေတွာ ပရိညေယျဓမ္မေ ပရိဇာနန္တော ဒသမိစ္ဆတ္တေ, ဒသအကုသလကမ္မ ပထေ စ ပဟာယ ဒသကုသလကမ္မပထေသု စ အဝဋ္ဌိတော ဒသသု အရိယာတသေသု အာဝသိတုကာမော ဒသသညာ ဥပ္ပာ ဒေန္တော ဒသနိဇ္ဇရဝတ္ထူနိ အဘိညာယ ဒသအသေက္ခဓမ္မေ အဓိဂစ္ဆတီ''တိ ဧတသံ ဘိက္ခူနံ ဩတဒံ မတ္ထကံ ဟ ပေန္တော ဒေသနံ နိဋ္ဌပေသိ။ ပမောဒဝသေန ပဋိဂ္ဂဏှန္တံ **အဘိနန္ဒန** န္တိ အာဟ **''သာဓု သာဓူတိ အဘိနန္ဒန္တာ သိရ သာ သမ္ပဋိစ္ဆိံသူ''**တိ။ **တာယ အတ္တမနတာယာ**တိ တာယ ယထာဒေသိတဒေသနာဂတာယ ပဟဋ္ဌစိတ္တတာယ, တတ္ထ ယထာလဒ္ဓအတ္တဝေဒဓမ္မဝေဒေဟီတိ အတ္ထော။ **ဣမမေဝ သုတ္တံ အာဝဇ္ဇမာနာ** တိ ဣမသ္မိံ သုတ္တေ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတေ အဘိညေယျာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ အဘိဇာနနာဒိဝသေန သမန္နာဟရန္တာ။ **သဟ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ။ပေ။ ပတိဋ္ဌဟိံသူ**တိ အတ္တနော ဥပနိဿယသမ္ပန္နတာယ, ထေရဿ စ ဒေသနာနုဘာဝေန ယထာရဒ္ဓံ ဝိပဿနံ ဥဿုက္က ကေတွာ ပဋိသမ္ဘိဒါပရိတရာယ အဘိညာယ သဏ္ဌဟိံသူတိ။

သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ

ဒသုတ္တရသုတ္တဝဏ္ဏနာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

နိဋ္ဌိတာ စ ပာထိကဝဂ္ဂဋ္ဌကထာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

ပာထိကဝဂ္ဂဋီကာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနကထာဝဏ္ဏနာ

ထေရာနံ မဟာကဿပာဒီနံ ဝံသော ပဝေဏီ အန္ဝယော ဧတဿာတိ **ထေရဝံသန္ဝယော,** တေန; စတုမဟာနိကာ ယေသု ထေရိယေနာတိ အတ္ထော။

ဒသဗလဿ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဂုဏဂဏာနံ ပရိဒီပနတော **ဒသဗလဂုဏဂဏပရိဒီပနဿ။** အယဉှိ အာဂမော ဗြ ဟ္မဇာလာဒီသု, မဟာပဒါနာဒီသု, သမ္ပသာဒနီယာဒီသု စ တတ္ထ တတ္ထ ဝိသေသတော ဗုဒ္ဓဂုဏာနံ ပကာသနဝသေန ပဝ တ္တောတိ။ တထာ ဟိ ဝုတ္တံ အာဒိတော ''သဒ္ဓါဝဟဂုဏဿာ''တိ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.ဂန္ထာရမ္ဘကထာ)။

မဟာဋ္ဌကထာယ သာရ န္တိ ဒီဃနိကာယမဟာအဋ္ဌကထာယံ အတ္ထသာရံ။

ဏ္ဏူနသဋ္ဌိမတ္တော တိ ထောကံ ဦနဘာဝတော **မတ္တ**-သဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ။

မူလကဋ္ဌကထာသာရ န္တိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တံ ဒီဃနိကာယမဟာအဋ္ဌကထာသာရမေဝ ပုန နိဂမနဝသေန ဝဒတိ။ အထ ဝါ **မူလကဋ္ဌကထာသာရ** န္တိ ပောရာဏဋ္ဌကထာသု အတ္ထသာရံ, တေနေတံ ဒဿေတိ "ဒီဃနိကာယမဟာအဋ္ဌကထာယံ အတ္ထသာရံ အာဒါယ ဣမံ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိံ ကရောန္တော သေသမဟာနိကာယာနမ္ပိ မူလကဋ္ဌကထာသု ဣဓ ဝိနိ ယောဂက္ခမံ အတ္ထသာရံ အာဒါယယေဝ အကာသိ"န္တိ။

"မဟာဝိဟာရတသီန"န္တိ [မဟာဝိဟာရေ နိဝါသိနံ (အဋ္ဌကထာယံ)] စ ဣဒံ ပုရိမပစ္ဆိမပဒေဟိ သဒ္ဓိံ သမ္ဗန္ဓိတဗ္ဗံ "မဟာဝိဟာရဝါသီနံ သမယံ ပကာသယန္တီ, မဟာဝိဟာရဝါသီနံ မူလကဋ္ဌကထာသာရံ အာဒါယာ"တိ စ။ **တေန** ပုညေန။ **ဟောတု သဗ္ဗော သုခီ လောကော** တိ ကာမာဝစရာဒိဝိဘာဂေ သဗ္ဗောပိ သတ္တလောကော ယထာရဟံ ဗောဓိတ္တယာဓိဂမနဝသေန သမ္ပတ္တေန နိဗ္ဗာနသုခေန သုခိတော ဟောတူတိ သဒေဝကဿ လောကဿ အစ္စန္တသုခါဓိဂမာယ အတ္တနော ပုညံ ပရိဏာမေတိ။

ပရိမာဏတော သာဓိကဋ္ဌဝီသသဟဿနဝုတိဘာဏဝါရာ နိဋ္ဌိတာတိ။ ပရိမာဏတော သာဓိကဋ္ဌဝီသသဟဿ မတ္တဂန္ထေန ဒီဃနိကာယဋ္ဌီကာ ရစိတာစရိယဓမ္မပါလေန။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌာဒိစောရေဟိ ၊ သီလာဒိဓနေသဉ္စယံ။
ရက္ခဏတ္ထာယ သက္ကစ္စံ၊ မဉ္ဇူသံ ဝိယ ကာရိတန္တိ။ (ဇေတ္ထုန္တရေ ဟဉ္ဇော ပဏ္ဍာ လိခိတော)

နိဋ္ဌိတာ သုမင်္ဂလဝိလာသိနိယာ ဒီဃနိကာယဋ္ဌကထာယ လီနတ္ထပ္ပကာသနာ။

ဒီဃနိကာယဋ္ဌီကာ နိဋ္ဌိတာ။